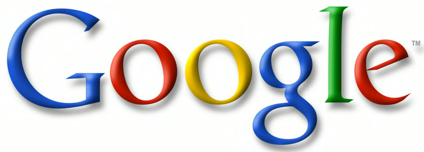
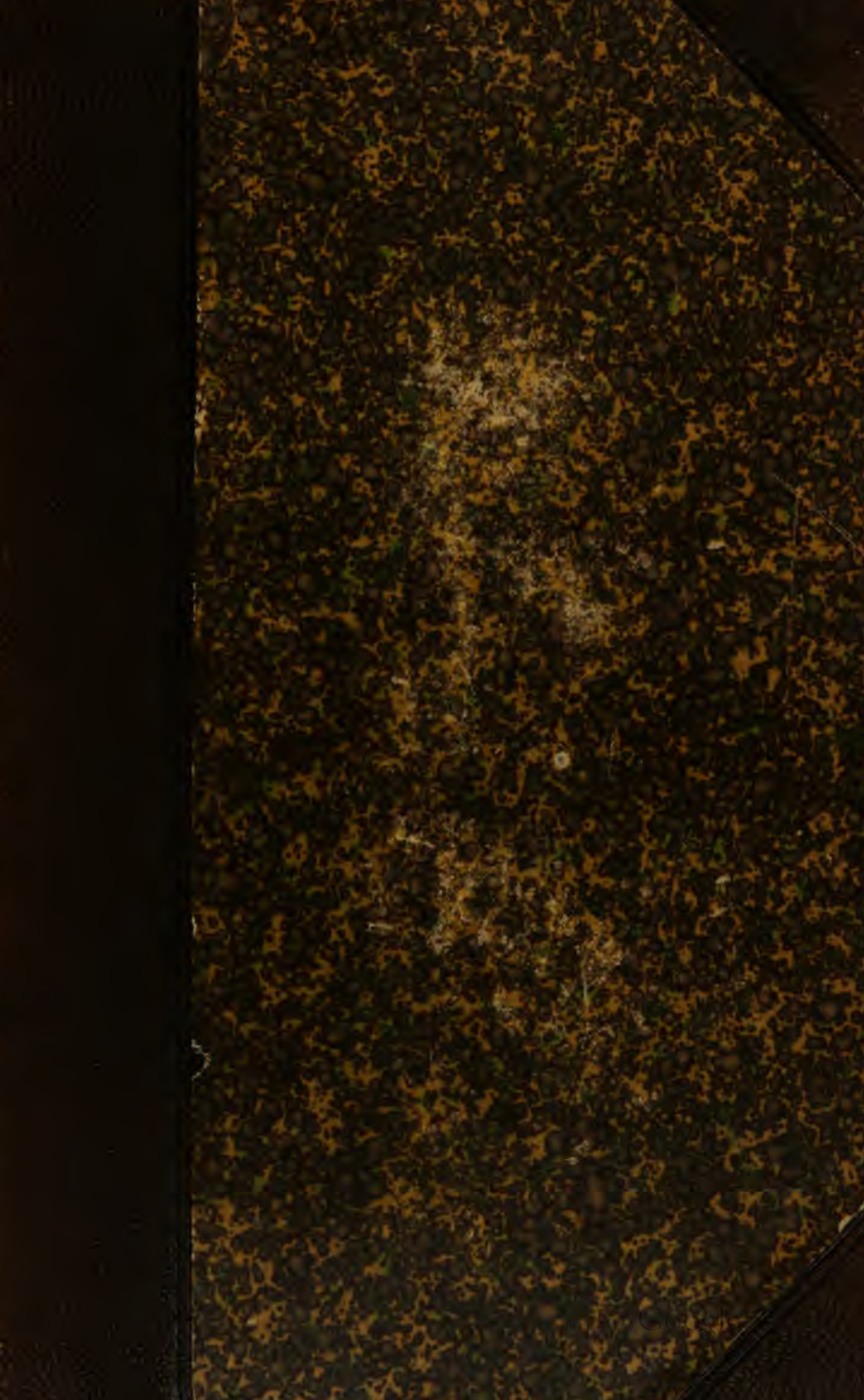
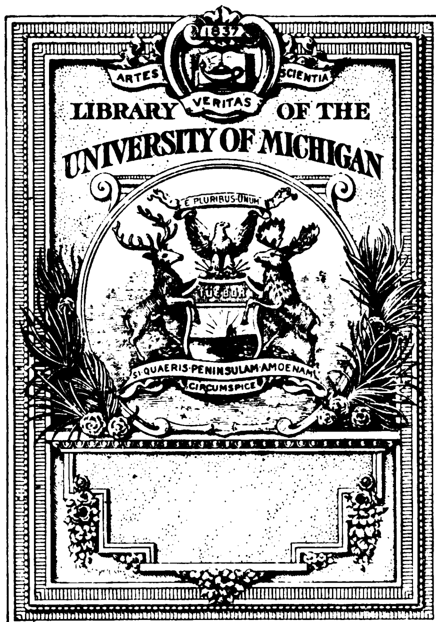

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

STRABONIS GEOGRAPHICA

RECENSUIT
COMMENTARIO CRITICO INSTRUXIT

GUSTAVUS KRAMER
GYMNASII REGII GALLICI DIRECTOR

VOLUMEN I.

BEROLINI
PROSTAT IN LIBRARIA FRIDERICI NICOLAI
MDCCCXLIV.

PRAEFATIO.

Inter omnia Graecarum literarum monumenta, quae quidem ad hanc aetatem pervenerunt, nescio an nullum sit quod iniquiorem fortunam habuerit, quam Strabonis Geographica. Etenim cum per medium aevum, quod vocant, temporum non minus iniuria, quam hominum aut negligentia aut temeritate pessime habita essent: editio princeps, anno 1516 ab *Aldo* emissa, ex codice descripta est omnium deterrimo et ultra quam dici potest corrupto. Neque *Guarinus*, qui haud paulo ante in Latinum sermonem ea converterat, multo meliorem codicem fuerat nactus: quo factum est, ut praestantissimum opus in hominum manus traderetur omni mendorum genere inquinatum. Postea vero quamvis multa vel ingenii vel codicum manu scriptorum ope deinceps emendata sint, tantum tamen abfuit, ut vera eius conditio perspiceretur, ut omnium, quae ad hunc usque diem divulgatae sunt, Strabonis editionum Aldina fons et ipse quasi fundus sit. *Xylander* enim, qui primus ad emendandos Strabonis libros accessit, quum praeter Epitomen Palatinam, egregiam quidem illam, sed breviorem, quam qua multum adiuvari posset, nullum haberet codicem manu scriptum, innumerabilia quidem sustulit Aldinae menda ea, quae

docto lectori facile se offerebant, sed ea, quae altioris erant investigationis ac magis recondita, intacta reliquit tantum non omnia. Hunc brevi intervallo excepit editor aliquanto clarior, *Casaubonus*. Cui cum socer Henricus Stephanus librum suppeditasset, in quo complurium codicum calamo exaratorum annotata erat discrepans scriptura, eius auxilio, subtilissimo insuper iudicio atque exquisita doctrina adiutus, haud paucos locos in primis maxime libris restituit. Sed coactus est, id quod ipse queritur, opus affectum magis, quam effectum emittere, praesertim quod ad posteriores septem libros attinet: praeterea cum ex soceri annotatione illa parum accurata non constaret, quae uniuscuiusque codicis esset natura atque auctoritas, neque Casaubonus, pro aetatis illius indole, diligentius de ea re quaereret, ad mutandam universam Straboniani operis conditionem eius editio, quantumvis egregia, nihil fere valuit. Quae tamen adepta est tantam auctoritatem per proxima saecula, ut post *Almeloveenium* ipso nostri saeculi initio *Falconer* Britannus, etsi plurimorum codicum congessit varias scripturas, eam repetere adiectis modo aliorum animadversionibus satis haberet. Aliam viam ingressi *Brequignyus* et *Siebenkeesius* novam Geographicorum recensionem, ad optimorum codicum fidem institutam, in editionum suarum indicibus iactarunt. Quod quam inaniter fecerint, satis notum est. Codices enim manu scriptos quamquam consuluerunt, Brequignyus Parisiensem, Siebenkeesius Italos complures, neuter tamen nisi paucissimis locis a Casaubono recessit. Nec ultra tertium librum opus produxit Brequignyus: Siebenkeesius vero, qui maiorem moverat exspectationem, dici vix potest quanta negligentia susceptum munus administraverit. Codicum igitur scripturis aut falso saepissime traditis, aut confusis aut plane omis-

sis hominum doctorum impediit magis studia, quam adiuvit. Eam levitatis reprehensionem *Tzschuckius*, qui in Siebenkeesii mortui locum successit inde a septimo libro, ut vitaret, maxima cum diligentia undecunque poterat conquisivit quae ad restituendam Strabonis veram manum facere posse viderentur. Atque multa collegit haud dubie utilissima, veruntamen cum optimorum codicum careret subsidio, atque in tota hac operis parte, quae codices spectabat, ex aliorum fide penderet plerumque fallaci, mirum nemini videbitur, si in summa testium discrepantia, quid unicuique tribueret auctoritatis, quem maxime sequeretur ducem, parum ei constabat. Adde quod diligentia magis in congerendis copiis, quam iudicii subtilitate excelluit vir optimus, quod multis et acerbissimis corporis animique malis, dum in adornando hoc opere versatur, tam graviter tentatus est, ut taedio tandem eius captus et quasi fractus partes suas in ultimis maxime libris minus strenue sustineret. Hae causae fuerunt, cur illius quoque opera parum proficeret ad sordes abstergendas, quibus antiquitus obrutum iacebat Strabonis opus. Neque *Corais* editio, omnium novissima, quamquam prioribus emendatior est, hoc praestitit. Namque clarissimus hic vir ac de Graecis literis non uno nomine optime meritus cum de codicibus manu scriptis, in quibus maxime nititur Strabonis salus, falsam prorsus animo imbibisset opinionem (v. *Προλεγόμενα τῆς γεωγ. τοῦ Στράβωνος ξθ'*), eorumque indolem accuratius investigare prorsus negligeret, neque omnino satis perspectum haberet, quod esset in tractandis veterum scriptis critici munus: spectavit magis quid scribendum fuisse putaret, quam quid fuerit scriptum, neque ea usus est diligentia iudiciique subtilitate, quae in tali negotio requiritur. Inde factum est, ut cum permultos locos mu-

taret, haud paucos quidem egregie sanaret, non pauciores tamen corrumperet, multo plures denique, eosque corruptissimos non attingeret. Simillima interpretum est ratio, qui nostra aetate utilissimum Strabonis opus in patrium sermonem convertendum susceperunt, Parisienses dico et Groskurdium. Illi enim (erant *Du Theilius*, *Coraes*, *Letronnius*, *Gossellino* adiuncto ad quaestiones geographicas accuratius tractandas) potentissimi imperatoris Napoleonis iussu opus hoc aggressi etiamsi in maxima subsidiorum opportunitate positi essent, et magno conatu doctrinaeque apparatu provinciam demandatam tueri studerent, tamen quod ad corruptos locos innumerabiles recte intelligendos ante omnia agendum erat, non egerunt, codicesque manu scriptos aut plane neglexerunt aut perverse prorsus (id quod in Du Theilium maxime cadere infra ostendemus) adhibuerunt. Inde amplis doctisque commentariis persaepe nihil effecerunt, saepiusque difficultates monstrarunt, quam sustulerunt. *Groskurdius* autem cum singulari huius scriptoris admiratione atque amore ad idem munus suscipiendum adductus indefesso studio summaque diligentia multos per annos in explicando atque emendando eo elaborasset, plurimos locos coniectura restituisse sibi visus est, eaque quae vera habuit in interpretationem suam recepit. Quod quam recte fecerit alii viderint: hoc certum est, subsidiis destitutum idoneis persaepe eum nubem pro Iunone esse amplexum. Praeter hos denique Strabonis editores atque interpretes multos viros doctos occasione data in eo operam posuisse constat, ex quibus nemo maiore cum laude nominandus est quam *Tyrwhittus*, qui in Coniecturis suis in Strabonem complures locos acute correxit.

Horum igitur virorum tot tantisque laboribus effectum est, ut menda permulta feliciter tollerentur, am-

plissimaeque paulatim componerentur commentariorum copiae, ingentem continentes variarum scripturarum farraginem ex plurimis codicibus hinc illinc collectam ac coacervatam, hominumque doctorum praeterea disputationes, opiniones, coniecturas, utilissimae sine dubio illae, sed in quibus tamen frustra quaereres id, quod maximum est, iudicii normam certam ac firmum velut fundamentum. Idque eo aegrius erat ferendum, quod non de uno alterove verbo vel nomine vel numero (quamquam haec quoque minime levia sunt putanda), sed de totis sententiis saepe, plurimisque lacunis explendis dubitatio erat. Quapropter cum novam praestantissimi operis editionem parare constituissem, hoc agendum esse ante omnia intellexi, ut codicibus denuo ad examen vocatis quid unicuique tribuendum esset, quantum fieri posset, statueretur. Itaque per triennium fere omnes deinceps quotquot in Italia exstant codices Strabonianos manu scriptos diligenter examinavi atque, ubi necessarium videbatur, excussi. Neque frustra id feci: tot enim et tam egregia subsidia bibliothecae, quae Romae, Florentiae, Venetiis, Mediolani sunt, mihi suppeditarunt, ut iis solis fretus Strabonis hos libros multo emendatiores, quam vulgo feruntur, quin etiam locupletatos haud paucis locis edere possem. Deinde ut Parisienses quoque codices paucis annis post in usus meos conferrem, Frederici Guilelmi III, Regis augustissimi ac beatissimi, insignis fecit munificentia et virorum amplissimorum, qui rebus ecclesiasticis et scholasticis in nostro regno praefecti sunt, summum optimas literas adiuvandi studium. Hoc singulari fortunae beneficio mihi contigit, quod paucis librorum veterum editoribus, ut nullus sit codex Strabonianus alicuius momenti, qui quidem in hominum notitiam venerit, quem non viderim, examinaverim, in literarum usum, quantum in me positum

fuit, converterim. Quod quanta fuerit utilitate, multis exponere non attinet: ita vero effectum est, ut, quantumvis varie corrupti sint plerique codices atque inter se quasi confusi, tamen certissima ratione demonstrare liceat, quae uniuscuiusque sit auctoritas, qui in constituendis Strabonis verbis soli sequendi sint, qui pro nihilo habendi ac prorsus negligendi. Hoc igitur in proximis ita ostendam, ut *descriptis* primum *codicibus singulis, qui Strabonis libros geographicos continent omnes aut aliquos, integros aut in brevius contractos*, deinde *quae inter eos ratio intercedat ac necessitudo, et quo quisque loco habendus sit* exponam: tertio loco dicendum erit *de omnium communi indole et de errorum innumerabilium, quibus vel optimi inquinati sunt, origine, natura, medela.* In describendis autem iis codicibus, quos examinare mihi licuit, quae ab aliis passim de iis in medium prolata sunt commemorare supersedi: namque cum falsa pleraque sint, vera afferre quam refutandis illis taedium movere satius duxi. [1]

I.

I. Codices qui integros Strabonis libros aut omnes aut nonnullos continent.

Codices Parisienses.

1. Inter omnes codices Strabonianos, qui in regia bibliotheca Parisiensi exstant, princeps est codex membra-

---

1. Praeter Bibliothecarum catalogos v. *Siebenkeesius* et *Tzschuckius* in ed. Strabonis praeff. voll. I. II. III, unde sumpta sunt, quae traduntur in Fabricii Bibl. Gr. cur. Harlesio IV p. 567 sqq.; *Falconer* in ed. Strabonis Oxon. praef. (repetita a Friedemanno in praef. vol. VII ed. Tzschuckianae p. XXVI sqq.).

naceus No. 1397 notatus. Forma est quaternaria maiore, folior. 232; continet libros novem priores pulcherrime scriptos, tantaque cum literarum aequabilitate, ut in quaque pagina 36 versus, in versu circiter 40 literae (non minus 37, nec plus 45) inveniantur. Scripturae compendia rarissima sunt, spirituum forma antiquior et pro ι subscripto adscriptum constanter servatur, atque is omnino codicis est habitus, ut duodecimo saeculo eum exaratum esse facile concedas. Singulis libris, primo excepto, argumenta praefixa sunt, quae in editionibus feruntur, eadem manu qua ipsi libri scripta: praeterea inde ab initio secundi libri usque ad octavum in margine passim notulae adiectae sunt, quibus ea, quae quoque loco tractantur, breviter indicari solent, interdum alia etiam continentur. Nonus vero liber ut ultimus huius codicis sit, non casu quodam factum esse, sed librarium in eo consulto, quod facile mireris, substitisse ex fine eius intelligitur. Ultima enim pagina cum ex parte tantum expleta sit, spatium quod reliquum erat, vacuum est relictum, neque, ut in prioribus fieri solebat, initium proximi libri subiectum. In duos igitur tomos Strabonis opus ille, qui hunc codicem descripsit, diviserat: quorum alterum fortunae invidia ad nostram aetatem perdurare passa non est. Sed haec prior quoque pars, quam habemus, tantum abest, ut exstet integra, ut permultis locis foede lacerata et mutilata sit. Iam primum enim nescio quo casu accidit, ut nonnulli quaterniones integri interciderent: unde ingentes lacunae exortae, ut sub finem libr. II inde a voc. *μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως* (pag. 126) usque ad voc. *ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων* (l. III pag. 139); tum l. IV a voc. *φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων* (p. 183) usque ad voc. *παρακείμενα τοῖς Ἀρηκομικοῖς μέχρι* (p. 186), quae non integrum quaternionem, sed

duo tantum folia conficiunt; lib. V inde a voc. *συνάπτοντες πρὸς τοῖς τείχεσι* (p. 230) usque ad — *ῥεντῖνος ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις* (p. 243); l. VII inde a voc. *Ὄγχησμον, Ποσείδιον* etc. (p. 324) usque ad initium libri octavi, ita ut in hoc codice multo plura deficiant hoc loco, quam in editionibus aliisque quibusdam codicibus. Sed non haec sola iniuria pulcherrimo libro illata est. Permulta enim foliorum reliquorum adeo humore corrupta aut a muribus corrosa sunt, ut per totum fere librum primum, octavum et nonum margines exteriores cum versuum ipsorum aliqua parte delerentur. Primo libro ultra paucarum litterarum iacturam haec pernicies non processit, sed in octavo et maxime nono syllabae primum, mox voces integrae ad 18 et 20 literas conficientes multis locis interierunt. In nono praeterea folia complura interciderunt. Quae huius libri conditio satis bene cognosci potest ex eo exemplo, quod Du Theilius typis describendum curavit in Interpretatione Gallica vol. III p. 293 sqq. Codicem igitur ita comparatum sarciendum librarius aliquis sub finem saec. XIV, ut videtur, suscepit, sed tanta incuria id fecit, ut novo detrimento eum afficeret. Margines enim ut restituerentur, schedulae membranaceae unicuique folio altera ex parte agglutinatae sunt, in primo libro satis quidem angustae, quibus tamen aliquot cuiusque versus syllabae aut voculae obtegerentur, in octavo contra et nono tam latae, ut plus dimidia foliorum pars haud raro occuparetur. Deinde versus mutili manu recentiore suppleti sunt, et praeterea inter versus passim scripturae adiectae ab iis, quae prima manu scripta sunt, discrepantes. Interdum etiam quae in schedula agglutinata leguntur diversa sunt ab iis quae eodem loco antea prima manu scripta, deinde autem obtecta erant. Haud paucis deni-

que locis octavi nonique libri versus quidam mutili supersunt nullo supplemento restituti, ita ut lacunae passim relictae sint, quarum plurimae in ipsis Strabonis editionibus hodie quoque offenduntur. Eiusmodi locis nonnullis in margine alia quaedam apposita sunt, quibus eadem fere, quae Strabo ibi maxime disputat, sed brevius traduntur: notulae contra, quales in reliquis libris ad legentium usum adiectas esse supra diximus, in his reperiuntur nullae. Neque scholia, ut in bibliothecae Paris. catalogo refertur, ulla exstant: nam quae in marginibus inferioribus ultimorum foliorum recentiore manu adnotata sunt, nihil quod Strabonis Geographica spectet, sed varias res grammaticas, historicas, medicas continent.

Schedularum autem istarum nonnullae rescriptae sunt, de quibus Fr. Haase, vir doctissimus idemque mihi amicissimus, in singulari libello (v. Mus. Rh. a. 1839) nuper accurate exposuit, cum Dionis Cassii fragmenta insigni cum sollertia inde eruta ederet. Quod vero supplementa illa saec. XVI, vel Henrici IV tempore in ipsa Gallia scripta esse suspicatur, haud dubie fallitur. Multo antiquiora esse et ipsa scripturae indoles arguit, et alii quidam codices ex eo, ut infra ostendetur, descripti, antequam ex Oriente in Italiam apportaretur. Quo quando allatus sit, nescio: saeculo autem XVI fere medio Scrimgerus, de cuius codicibus infra agetur, Romae in domo Strozzorum eum excussit, unde Florentiam translatus a Maria Medicea, ut videtur, cum alio codice Straboniano Parisios asportatus est. Scrimgerus prorsus talem, qualis nunc est, iam invenerat. At mira sunt quae primo folio manu satis antiqua exarata leguntur: *στράβωνος γεωγραφικῶν ϑ, ὧν ἔννατον ἀτελές*, quibus cum postea ab alio quodam addita essent haec: *φύλλα τὰ γεγραμμένα σύμπαντα δύο καὶ τριάκοντα πρὸς τοῖς διακοσίοις*, Ville-

brunius, qui hunc codicem in ed. Oxoniensis usum ex parte contulerat, adiecit „desunt ergo duo *φύλλα* ad finem noni libri." Quae quid significent, non intelligo; nihil enim in fine eius libri deest aut unquam defuit.

2. Codex bombycinus, No. 1393 notatus, forma maxima, foliorum 260, a Montfauconio praedicatus (v. Bibl. Bibl. tom. II), a Brequignyo tanti habitus, ut Strabonis editionem, cuius tomum primum a. 1763 emisit, ad huius libri maxime fidem revocare institueret (v. praef. p. X sq.). Frustra tamen apud eum quaeras, quibus de eius natura atque indole certior fias. Montfauconii auctoritate fretus saeculo XII aut XIII eum attribuit, quamquam ex literarum forma et compendiorum frequentia non ante saec. XIII finem, fortasse ineunte XIV scriptum esse iure collegeris. Elegantiae atque adeo magnificentiae in primis maxime foliis studuit, quicunque eum perscripsit, sed multum abest a simplici cod. 1397 pulchritudine et aequabilitate. Continet omnes septemdecim Geographicorum libros, non una tamen eademque manu scriptos; neque omnium in omnibus rebus eadem est ratio. Septem enim priores libri cum argumentis, quae in editionibus leguntur, primum instructi non fuissent, recentiore manu in margine postea adiecta sunt initio secundi, quarti, quinti, sexti, non tamen primi et tertii, qui etiam in cod. 1397 argumento carent. Septimo deinde argumentum prima manu praefixum est, sed ab editionibus longe discrepans, hisce verbis conceptum: *τὰ ἐκτὸς ἴστρου ἀπὸ γερμανίας μέχρι τανάϊδος, καὶ τὰ ἐντὸς ἀδρίου μέχρι μακεδονίας καὶ προποντίδος καὶ τῶν ἀριστερῶν τόπων τοῦ πόντου.* Praeterea indices notandi sunt duobus primi secundique libri locis ad partes quasdam disputationis distinguendas a primo librario rubrica appicti, quorum alter *Περὶ πτωμάτων καὶ ἐπικλύσεων* sub finem libri

primi insertus est ante verba *Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν* (p. 57), alter *Περὶ κλιμάτων* sub fin. libri II ante verba *Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων* (p. 131). Septimus liber, ut in editionibus, in verba exit *Κινέας δ' ἔτι μυθωδέστερον*, et librarius, ut indicaret haud pauca hoc loco deesse, paginam integram ante octavi libri initium vacuam reliquit. Octavo autem libro indicis loco prima manu haec praefixa sunt: *ἐκ τοῦ η̄ τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν*. Deinde omisso ipso libri initio leguntur haec: *Ἀποδώσωμέν φησι νυνὶ τὰ λοιπὰ* etc. Itidem mox omissa sunt quae inde a voce *ἀρξαμένοις* usque ad vocem *Βυζαντίου* in editionibus habentur, et deinceps in sequentibus plura alia. Neque ultra verba *περὶ τῶν αὐτῶν λόγοις* (p. 337) prima manus progressa est, quae neglectis reliquis initio demum decimi libri denuo incipit. Verumtamen librarius recentior, a quo prioribus libris argumenta addita esse diximus, hic quoque verbis *ἐκ τοῦ η̄* deletis literaque *η̄* post genitivum *γεωγραφικῶν* posita, argumento denique et initio libri adiecto, reliquam octavi libri partem, totumque nonum in foliis nonnullis a primo librario non completis perscripsit, multo quidem minoribus literis propter chartarum angustias, perspicuis tamen neque inelegantibus: videntur haec scripta esse aut exeunte saeculo XIV, aut ineunte XV. In iis iam nihil fere omissum est, quod in editionibus legatur, sed iisdem locis, quibus in cod. 1397 antiquas lacunas sec. manu expletas non esse supra significavimus, in hoc etiam eaedem lacunae indicatae sunt spatio, quod uni alterive voculae sufficiat, vacuo relicto. Posteriores deinde octo libri prima manu sicut priores septem scripti sunt: sed variis in rebus haec posterior codicis pars a priore discrepat. Namque non solum tituli pleniores et argumenta singulis libris prima manu praeposita sunt, sed

etiam, sicut in ea codicis 1397 parte, cuius margines integri sunt, notulis brevibus in margine passim appositis res de quibus quoque loco Strabo agit indicantur, quod in prioribus libris nusquam fere factum est. Praeterea in fine libri XIII, XIV, XV, XVI paucis verbis quae in quoque tractata sunt iterum recensentur. Ceterum haud pauca festinationis vestigia in hac codicis parte inveniuntur: in primo denique et ultimo eius folio aliisque quibusdam locis nonnulla diutino situ corrupta evanuerunt, ex parte postea secunda manu restituta. Scriptus est in Oriente et anno 1732 demum a Sevinio Abbate, cui Maurocordatus Graecus dono dederat, Constantinopoli Parisios allatus. [1]

3. Codex chartaceus, No. 1408 notatus, forma octonaria, fol. 582, omnes Strabonis libros continet exeunte saec. XV, ut videtur, scriptos. Novem priores libri argumentis carent, septimo excepto, cui eadem praefixa sunt, quae in cod. 1393 eodem loco legi diximus. Eidem codici praeterea et in fine eiusdem libri et initio octavi prorsus concinit, omnibus omissis, quae illic omittuntur. Sed eodem modo in ea quoque huius libri parte, quam in illo secunda manu scriptam vidimus, multa passim aut plane praetermissa, aut in brevius contracta sunt, ita ut epitomes cuiusdam, id quod ipso libri indice significatur, speciem praebeat. Haud raro etiam, ubi quaedam desunt, aliquid spatii vacuum est relictum: lacunae tamen tales, ut vocabulo uno alterove deleto verborum nexus interrumpatur, quales in cod. 1397 et in 1393 parte recentiore deprehendimus, nusquam offenduntur. Eadem est ratio libri noni, cuius index simili-

1. V. Brequigny in *Mém. de l'Acad. des Inscr.* vol. XXXVIII p. 52; ed. Strabon. praef. p. x.

mus: *ἐκ τοῦ ἐννάτου τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν*. Sed inde a decimo libro, ut in cod. 1393, argumenta comparent, indicesque librorum multo sunt pleniores. In prioribus enim libris cum simpliciter positum sit: *στράβωνος γεωγραφικῶν βιβλίον πρῶτον* etc., vel etiam *βιβλίον* deficiat, inde ab hoc iam plene habentur *τῶν τοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν τοῦ δεκάτου βιβλίου κεφάλαια* etc. A decimo libro aliam quandam operis partem incipere ex eo quoque intelligitur, quod libri noni finis praeter morem in prioribus servatum notatus est his verbis subiectis: *τέλος τοῦ ἐννάτου βιβλίου*. Similiter etiam in fine decimi libri haec scripta sunt: *τέλος τοῦ δεκάτου βιβλίου στράβωνος*, praeterea quod supererat paginae vacuum relictum est. Deinde similia nusquam inveniuntur praeterquam in ultimi fine, ubi haec habentur: *τέλος τῶν τὴν ἀσίαν περιεχόντων πᾶσαν καὶ λιβύην βιβλίων τοῦ στράβωνος*. Unde liquet praeter illam librorum Strabonianorum divisionem, quam supra commemoravi, aliam in duas itidem partes obtinuisse, quarum altera libros decem priores h. e. Europam, altera septem reliquos Asiam et Africam spectantes complectebatur. Eam vero nisi in codicibus recentioribus non repperi. Notulae denique rerum, quae a Strabone tractantur, summam indicantes per omnem codicem margini passim adspersae.

4. Codex No. 1394 signatus, in membranis pulcherrimis elegantissime scriptus, omnes Geographicorum libros foliis 400 continet. Post medium saec. XV exaratum esse et scriptura ipsa et ornamenta splendidissime picta, quibus prima pagina Arabum more circumdata est, manifesto arguunt: Florentiae autem ea picta esse pro certo affirmaverim. Compluribus ibi locis insigne quoddam eius haud dubie, qui codicem curaverat perscribendum, insertum fuerat, nunc ubique deletum: verumtamen cum

vox SENPER (*sic*), eiusdem nimirum hominis symbolum, saepius repetita hodieque supersit, Mediceorum unum fuisse, fortasse Laurentium Magnificum, cuius iussu et impensa hic codex scriptus sit, apparet: eorum enim fuit illud symbolum. [1] Ipsis Strabonis libris praemissum est folium, in quo *ἔλεγχοι τῶν στράβωνος ιζ' βιβλίων*. Primus deinde qui sequitur liber argumento caret, uti ex reliquis etiam tertius. Septimus liber mancus, ut in editionibus; in octavo et nono nihil consulto omissum, lacunae tamen breviores passim obviae. Libro decimo finito haec leguntur minio scripta: *τέλος τοῦ δεκάτου καὶ τῆς εὐρώπης περιοδείας*. Paginam deinde vacuam relictam undecimus excipit liber, cui praefixa est vox ACIA tanquam titulus sequentes libros universos spectans. Notulae, quales in reliquis vidimus, per omnes libros permultae prima manu margini sunt appositae: praeterea haud paucas postea alia manus addidit, cui et variae scripturae quaedam debentur passim adlitae, quae cum magnam partem manifesto coniecturae debeantur, hominem non indoctum auctorem habeant necesse est. Scrimgerus, qui hunc quoque codicem in Strozzorum domo Romae excussit, „Lascaris manum in marginum notis indicari" ait, nescio quo iure, quave iniuria. Falsum est autem, quod Villebrunius ex nota libro XIII adiecta collegit, a Cyriaco Anconitano hunc codicem exaratum esse. Etenim quae ibi in paginae margine inferiore leguntur eadem, qua codex ipse, manu scripta: *κυριακὸς δ' ἐγὼ αὐτὸς μεταξὺ μυρίνης καὶ κύμης — — ἐπίγραμμα εὗρον*, ea una cum Strabonis libris ex alio exemplo petita sunt (v. infra cod. Medic. 3). Ad Caesarem Strategum contra,

---

1. v. Scipione Ammirato *Ritratti d'uomini illustri di Casa Medici* in Opusc. III p. 13 et 75.

Lacedaemonium, librarium notissimum, qui Montfauconio teste (v. Palaeogr. gr. p. 96) innumerabiles fere codices sub finem saeculi XV scripsit, in Catalogo Bibl. reg. Paris. refertur: quod iure factum sit necne examinare non licuit. Id vero nescio an pro certo habendum sit, hunc quoque codicem a Maria Medicea Florentia allatum esse Parisios.

5. Codex chartaceus, No. 1396 notatus, forma quaternaria mai., fol. 308, exeunte saec. XV, aut ineunte XVI scriptus, omnes Geographicorum libros continet. Et in hoc praemittitur folium universa librorum argumenta continens; decem priores libri, qui id excipiunt, una eademque manu exarati titulis et argumentis ita carent, ut singulorum initio spatium vacuum relictum sit, quo postea insererentur. Septimus mancus, ut in editionibus: in octavo et nono nihil de industria omissum est, multis tamen locis lacunae breviores offenduntur. Septem posteriores libri, folio interserto a prioribus seiuncti, ab alio librario perscripti sunt: iis argumenta singula praeposita, tituli et hic omissi. Satis emendatus in universum codex est, multa tamen in eo, ut in codicibus illa aetate scriptis fieri solet, festinationis vestigia deprehenduntur. Initio eius nonnulla folia vacua exstant, in quorum uno haec leguntur: ***Hic liber est Dni Ioannis Acrami civis Corcyraei:*** in alio autem haec: *Κτῆμα ἀντωνίου τοῦ ἐπάρχου, ὃ δέδωκεν εἰς σημεῖον εὐχαριστίας τῷ ἐπιφανεστάτῳ φραγκίσκῳ τῷ κραταιῷ βασιλεῖ κελτῶν.*

6. Codex chartaceus, No. 1395, forma quaternaria, fol. 283, ex eo, quem modo commemoravimus, transscriptus omnes, ut ille, Geographicorum libros continet. Hunc librum Aldus operis dederat typis describendum: quod cum ex aliis rebus, tum ex typothetarum signis, quibus paginarum editionis fines et initia notarunt, ma-

nifestum est. Ceterum hic quoque codex scriptus est a librario exercitatissimo, qui tamen ingenii sui nescio qua admiratione abreptus verborum ordinem saepissime mutavit, praeterea non pauca, versus interdum integros, festinatione omisit. Ea postea in margine alia manu omnia fere adiecta sunt, mendae porro complures sublatae, et scripturae discrepantes alius cuiusdam codicis multis locis adnotatae: ex quibus denique iudicio inito aliae atramento inductae, aliae, quae typis exprimerentur, relictae sunt. Permultae enim haud dubie earum mutationum et emendationum Benedicto Tyrrheno debentur, qui editioni Aldinae describendae praefuit. In margine inferiore paginae primae haecce scripta sunt: „*A me Io. Francisco Asulano.*“

7. Codex chartaceus, No. 1398 signatus, forma quaternaria, fol. 228, sub finem saec. XV scriptus continet Epitomen decem priorum librorum a Georgio Gemisto factam et septem posteriores integros. Quae omnia cum ex codice Veneto descripta sint, ut infra demonstrabimus, plura hic dicere opus non est. In huius etiam primo folio leguntur eadem illa verba: „*A me Io. Francisco Asulano.*“

Codices Vaticani.

1. Omnium primus nominandus est codex bibliothecae Vaticanae No. 1329 notatus, non unam ob causam maxime memorabilis. Bombycinus est, forma octonaria mai., fol. 160, ineunte fortasse saec. XIV tredecim manibus exaratus adeo inter se diversis, ut eiusdem eas aetatis, nisi ipsa codicis ratio id manifesto ostenderet, non facile crederes. Videntur autem variae operis partes variis librariis distributae esse, qui eodem tempore eas describerent, eoque modo opus satis longum brevi conficerent. Idem in aliis etiam codicibus haud raro factum

esse constat, nullum tamen aliud exemplum novi, in quo tanta manuum varietas inveniatur. Quae multo maior etiam foret, si integrum haberemus hunc codicem: sed magna eius pars, quod vehementer dolendum est, periit. Incipit enim a verbis *αὔτη καθάπερ ἡ ἀβρεττήνη*, quae sub finem libri XII leguntur (p. 574): reliquos deinde libros omnes continet, in quibus tamen et ipsis folia quaedam interciderunt. Pauca denique in fine operis cum ultimi folii parte deleta sunt. Iam vero cum a librariis tam variis variae codicis partes scriptae sint, ut in literarum et notarum forma, ita et diligentia et fide magnopere eas inter se discrepare consentaneum est: in alia enim particula vix levia quaedam offenduntur scripturae menda, in alia vel gravissimi errores inveniuntur. Argumenta libris praefixa non sunt: in fine contra libri XIII, XIV, XV, XVI, paucis verbis quae in quoque libro tractata erant indicantur, praemisso plerumque sequentis libri initio. Ita in fine libri XIII, ut hoc utar, haec habentur: *λοιπὸν δ' ἐστὶν εἰπεῖν περὶ ἰώνων καὶ καρῶν καὶ τῆς ἔξω τοῦ ταύρου παραλίας*: : (hoc sequentis libri est initium) *τὸ τρισκαιδέκατον βιβλίον περιέχει τρωάδα, αἰολίδα, λέσβον, μιλνάδα, κιβυραστίδα* (sic) *συδίαν* (sic) *μυσίαν κατακεκαυμένην*: — Eadem in aliis quibusdam codicibus exstant. In marginibus rarissime tantum pauca adnotata sunt ad Strabonis verba vel explicanda, vel corrigenda. Optimas autem scripturas permultas hunc codicem praebere a nemine unquam excussum aut commemoratum, quin etiam locupletiorem esse ceteris omnibus editionibusque infra pluribus docebimus. In ultima eius pagina Graeca quaedam leguntur, ad possessorem fortasse aliquem referenda, quae tamen ut assequerer mihi non contigit: initio autem paucis verbis notatum, ex libris quondam Fulvii Ursini eum fuisse.

2. Codex chartaceus, No. 174 eiusdem bibl. notatus, forma quatern. mai., fol. 371, saeculi XV, omnes Geographicorum libros exhibet, duabus manibus inter se diversis scriptos: novem priores altera, altera octo posteriores. In libro II, III, IV, V, VII eadem desiderantur, quae in cod. Paris. 1397 deesse diximus, iisque locis paginae nonnullae vacuae relictae sunt, unde non casu quodam, id quod in illo codice accidisse manifestum est, ea perisse appareat. In secundo libro quae deerant usque ad verba *τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων* (p. 131) recentiore manu postea addita sunt. In libro deinde octavo nonoque eaedem prorsus lacunae, quae in Parisiensi cod. animadvertuntur, tantusque in omnibus aliis rebus cum eo est consensus, ut Vaticani priorem hanc partem ex Parisiensi illo descriptam esse iure affirmari possit. Posteriores deinde octo libri argumentis notulisque in margine adiectis instructi, in fine libri XIII et XIV habent, quae iisdem locis in cod. 1329 legi monuimus, nusquam tamen plura praebent, quam editiones. Frequentissimus in hac parte notandus est usus litterarum quadratarum, minio pictarum, in quo id maxime mireris, quod persaepe non sententiae cuiusdam, interdum ne verbi quidem, sed semper versus initio positae sunt.

3. Codex chartaceus, No. 173 eiusdem bibl. notatus, forma quaternaria, post medium saeculum XV neque eleganter neque emendate scriptus, decem priores Geographicorum libros continet, praeterea Gemisti libellum inscriptum *εἰς τὰ τοῦ στράβωνος γεωγραφικά*, denique Pythagorae carmina aurea. Strabonis libris praemittitur *ἔλεγχος ἁπάντων τῶν ιζʹ βιβλίων τοῦ στράβωνος*, omnesque praeter tertium argumentis instructi sunt; septimi, octavi noni eadem prorsus est ratio in hoc atque in Pariss. 4, 5, 6. In fine libri secundi cum eadem primum defuerint,

quae deesse in Par. 1397 notavimus, inde a verbis *μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως* etc., librarius nonnullis foliis vacuis relictis in margine haecce adnotavit: *ἔλιπεν ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου τέτραδον καὶ ὁ εὑρήσων ἀναπληρωσάτω.* Quibus postea eadem, ut opinor, manu haec adiecta sunt: *εὕρομεν ὅπερ ἔλιπεν καὶ ἐτέθη καὶ νῦν περὶ τούτου οὐ φροντιστέον.* Simul exarata sunt ea, quae in editionibus hoc loco sequuntur usque ad verba *τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων.* Disputationis autem de climatis loco, quam Strabo in fine eius libri posuit, alia quaedam et ab reliquis codicibus plane diversa leguntur, quae in codice Bibliothecae Laurentianae (plut. XXVIII, cod. 29) exstant tanquam peculiaris libellus hac inscriptione: *Στράβωνος περὶ μεγέθους καὶ σχήματος.* Initium eorum est: *Ἡ γῆ κέντρου λόγον ἐπέχει πρὸς τὴν σφαῖραν τοῦ στερεώματος* etc., finis hic: *ἀλλ' ὡς ἔγγιστα τοῖς περὶ Ἀρχιμήδην δοκεῖ, παντὸς κύκλου καὶ πάσης σφαίρας περίμετρον λόγον ἔχειν ἀποφαινομένοις πρὸς τὴν οἰκείαν διάμετρον ὡς ἔγγιστα τριπλασιεφέβδομον.* [1] Quae ab hoc loco aliena esse codices antiquiores, multoque melioris notae ostendunt: et omnino Strabonis non esse, satis manifestum, sed a quonam conscripta fuerint, non aeque facile est dictu. Gemisto attribuenda videri possint, cum in eodem volumine Laurentiano alia Straboniani operis particula exhibeatur, quae in Excerptis Gemistianis legitur, praeterea complura ex Platonis operibus petita. Sed hoc incertum: certissimum contra ex Laurentiano codice in Vaticanum ad lacunam illam explendam ea, cuiuscunque sunt, translata esse. Ad quem ut redeamus monendum est, praeter notulas istas toties iam commemoratas

1. Editus est hic libellus cum Gemistiano illo a Goezio ex schedis Siebenkeesii: v. Anecdota Graeca etc. Norimb. 1798.

longiores quasdam adnotationes et exhortationes Graeculi cuiusdam, qui Constantinopoli a Turcis capta in Italiam profugerat, in marginibus passim legi, nullius prorsus momenti, et sermone barbaro scriptas. Videntur referendae esse ad eum, qui nomine in fine decimi libri posito possessorem huius codicis se esse professus est. Ibi enim haec reperiuntur: *Δημητρίου ῥαγικαβάκη* (?) *ἕλληνος καὶ θρακὸς καὶ βυζαντίου.* Quibus in carminum aureorum fine insuper adiecit mendosissime scripta: *πληρουμένου τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἀρχηερατείας τοῦ πάπα ἠντζενσίου ἔχωμεν εἰς ῥώμην ἀφ᾽ ὧν ἤλθωμεν κα ἔτος: Δημήτριος.* Unde Romam anno 1466 eum venisse conieceris. Non obscurum plane et humilem eum fuisse hominem ex iis colligi potest, quae ad libri secundi locum, quo Lemnus, Thasus aliaeque insulae commemorantur, annotavit, quaeque simul ut sermonis sit specimen appono: *Ταύτας ἦρξα καὶ αὐτός, ἔχοντες αὐτὰς ἕλληνεg* (sic) *οὐ πάσας, ἀλλὰ λῆμνον καὶ ἴμβρον· οὔπω γὰρ τελέως ἐφθαρμένον τὸ βασίλειον τῆς ἑλλάδος.* Sed iam missum faciamus codicem hunc, eiusque possessorem: id modo adiicere liceat, alterum quasi huius codicis tomum, qui posteriores septem libros continet simili prorsus in charta eademque manu exaratos, Parmae in Bibliotheca Magni Ducis asservari: cuius in fine itidem ut in Romano leguntur *Δημητρίου ἕλληνος*, quibus alio atramento adiectum est *λακεδαιμονίου.* Praeter Strabonem in hoc codice, qui numero aliove signo, quo accuratius notari possit, plane caret, haec continentur: *Διοκλέους ἐπιστολὴ προφυλακτική* et *Πλήθωνος ἐπιτάφιος ἐπὶ δεσποίνῃ Καίσαρος Ἑλένῃ.*

4. Codex chartaceus, inter Urbinates No. 81 notatus, forma quatern. mai., foliorum 181, exeunte fere saec. XV satis bene et emendate scriptus, continet octo posterio-

res Geographicorum libros, quorum in fronte haec leguntur: *στράβωνος γεωγράφου βιβλίον τὸ δεύτερον, ὅ ἐστι γεωγραφία τῆς ἀσίας· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ δεκάτου βιβλίου.* Sequitur index argumentorum; ipsi libri singuli deinceps argumentis multisque marginum notulis talibus, quales in plerisque vidimus, instructi sunt. Mirum tamen est, quod argumenta, quae in indice leguntur, haud paulum differunt ab iis, quae libris praefixa sunt. Nusquam plura quam editiones exhibet, et in omnibus fere cum altera codicis vat. 174 parte, maxime tamen cum Mediceo 19 plut. XXVIII concinit, ita ut aut alterutrum ex altero, aut utrumque ex tertio quodam descriptum esse appareat. In utroque etiam post finem libri XIII, XIV, XVI quae in unoquoque tractata sunt iisdem fere verbis, quibus in vatic. 1329, indicantur, sequentium tamen librorum initiis non praemissis.

Codices Medicei.

1. Ex quatuor codicibus Strabonis, qui in Bibliotheca Laurentiana asservantur, notatu dignissimus est Codex 5 plutei XXVIII, chartaceus, forma quaternaria mai., folior. 293, ineunte fortasse saec. XV eleganter et emendate scriptus, qui decem priores libros exhibet. Sed in hoc etiam decimus a praecedentibus non una in re differt. His enim tituli sunt simplicissimi, argumenta nulli eorum praefixa, excepto septimo, in quo brevius illud, quod in Parr. 1393 et 1408 vidimus, exstat: nusquam praeterea ulla in marginibus nota. In decimo index legitur plenior, ipsumque quod in editionibus fertur argumentum. Septimus liber exit in verba: *Κινέας δ' ἔτι μυθωδέστερον.* Liber octavus et nonus, licet eorum indices nullam moveant suspicionem, tamen integri non sunt, sed multis locis decurtati, permultis passim aut omissis aut in

brevius contractis eodem modo, quo in Par. 1408. Nusquam vero scripturae nexus interruptus est, nusquam spatium, quo defectus arguerentur, vacuum relictum. Ea certe codicis conditio fuit, cum librarius, a quo exaratus est, eum e manibus emisit: sed magnopere postea immutata est. Manu enim recentiore non solum inde a primo libro complura, quae a librario festinante praetermissa erant, in margine passim adnotata sunt, multisque locis scripturae discrepantes aut inter versus positae aut in ipsum verborum contextum receptae, sed etiam, quod multo maioris momenti est, in octavo et nono libro omnia illa, quae recisa aut in brevius contracta fuerant, ex alio codice in huius marginem translata sunt: in quo id mireris, omnes fere hos locos aliqua ex parte mutilos esse, easdemque plane lacunas hic quoque spatiis vacuis notari, quae in aliis codicibus offendi supra diximus.

2. Codex 40 eiusdem plutei, chartaceus, forma quaternaria mai., fol. 207, post medium saec. XV exaratus, itidem decem priores libros continet; satis elegans atque emendatus est, sed in hoc quoque propter nimiam librarii festinationem nonnulla passim omissa sunt, quae alii postea in margine adnotaverunt, diversis scripturis etiam interdum adspersis. In universum tamen simillimus ei, quem modo descripsimus, mediceo 5: in eo tantum discrepans, quod omnia, quae libro octavo et nono in illius marginem ex alio codice relata diximus, in ipsum iam orationis contextum hic inserta sunt. Quibus locis examinatis luce clarius est, hunc codicem ex illo descriptum esse aut aliqua certe ratione manasse.

3. Codex 15 eiusdem plutei, chartaceus, forma quaternaria mai., fol. 233, medio saec. XV scriptus, septem posteriores libros exhibet, nulla re valde memorabilis. In margine primi folii vox ACIA colore caeruleo picta

est; eodem colore libro XIII ad eum locum, quo de Cuma urbe agitur (p. 622) in margine inferiore manu ab ea, quae reliqua exaravit, plane diversa multisque scripturae compendiis adhibitis apposita sunt, quae supra in describendo cod. Par. 1394 commemoravi: *κυριακὸς δ' ἐγὼ αὐτὸς μεταξὺ μυρίνης καὶ κύμης ἐς τὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπόλλωνος ἱεροῦ ἐρείπια ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ λίθῳ τῆς πύλης μεγίστοις καὶ καλλίστοις γράμμασι παλαιοῖς τόδε ἐπίγραμμα εὗρον*

ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩΙ
ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ ΑΤΤΑΛΟΥ.

Parisiensi excepto in nullo alio ea inveni: qui cum ex Mediceo hoc, ut infra ostendetur, descriptus sit, in hoc a Cyriaci ipsius manu illa profecta esse satis probabile est. Quae in aliis codicibus post finem aliquot librorum addita sunt argumenta, in hoc non inveniuntur.

4. Codex 19 eiusdem plutei, chartaceus, forma quaternaria mai., fol. 240, sub finem saec. XV scriptus, posteriores octo libros continet, in omnibus fere, id quod supra monui, codici Urbinati simillimus. Praeterea notandum est in hoc quoque, sicut in Vaticani 174 parte altera, frequentissime literas quadratas minio pictas in versuum initio positas esse, nulla aut sententiarum aut vocum ipsarum ratione habita.

Codices Veneti.

1. Codex chartaceus, No. 377 notatus, forma maxima, fol. 261, duodecim priores Geographicorum libros continet, saec. XV scriptos. Compluribus ex rebus, quas exponere longum est, colligere licet, librarium totum Strabonis opus perscribere voluisse, sed impeditum esse, quominus inceptum ad finem perduceret. Illi vero libri quamquam uno tenore scripti sunt, antiquae tamen

divisionis in duas partes, quam in omnibus fere codicibus invenimus, in hoc etiam supersunt vestigia. Post noni enim libri finem quod reliquum erat paginae spatium librarius contra morem suum vacuum reliquit, novique demum folii initio decimum incepit librum. Argumentis praeterea carent novem priores libri, secundo excepto septimoque ubi brevius illud legitur, de quo supra exposuimus. In octavi nonique fronte indicis loco scripta sunt: *ἐκ τοῦ ὀγδόου* et *ἐκ τοῦ ἐννάτου στράβωνος γεωγραφικῶν*, eodemque modo hi libri in brevius contracti sunt, quo in Paris. 1408 et Medic. 5 factum diximus. Inde a decimo autem libro argumenta singulis libris praefixa eadem, quae in plerisque codicibus inveniuntur. In margine adspersae sunt paucae quaedam notulae rerum quae a Strabone tractantur indices, sed duabus manibus et inter se et ab ea, qua codex ipse exaratus est, diversis: inde a decimo demum libro similes passim additae sunt ab ipso librario. Bessarionis quondam hunc codicem fuisse ex nomine, quod ipse in primo folio apposuit, liquet.

2. Codex membraneus, No. 378, forma maxima, fol. 216, a Ioanne Rhoso Cretensi elegantissime exaratus, omnes Strabonis libros exhibet. Duodecim priores libros ex cod. 377 descriptos esse Morellius (v. *Bibl. manuscr.*) recte docuit; ad amussim enim in omnibus ei respondet, nisi qua calamo lapsus sit librarius: inde etiam explicandum, quod duodecimi libri fine magnis literis scriptum est *τέλος*, quod in aliorum librorum fine non invenitur. Quinque igitur posteriores libros aliunde petitos esse per se patet: aliumque inde ab initio praebent adspectum multis subinde notulis in margine additis, quae in prioribus libris, ut dixi, prorsus fere deerant. Hunc etiam

librum Bessarionis quondam fuisse ex iis apparet, quae in primo folio sua manu notavit.

3. Codex bombycinus, No. 640 (sive Class. XI, cod. VI), forma octonaria, saeculi XIV ineuntis, foliorum 289, in quibus praeter alia quaedam opuscula [1] inde a fol. 8 usque ad fol. 255 octo posteriores Geographicorum libri exhibentur. Qui cum manibus diversis, eiusdem tamen aetatis, exarati sint, in hoc quoque codice factum esse videtur quod in Vatic. 1329 animadvertimus, ut alia Straboniani operis pars alii librario describenda traderetur: unde accidit, ut magna libri XIV pars omitteretur. Inter folium enim 105, quod in verba exit *Πάμφυλοι καὶ Κίλικες* (v. init. l. XIV) foliumque 114 incipiens a verbis *Ληθαῖος ὁ ἐν Γορτύνῃ* (p. 647) alia manu quam praecedentia scriptis, octo folia interposita sunt vacua. Quae cum eiusdem sint chartae atque reliqua huius codicis omnia, inde colligere licet non fortuito intercidisse hanc codicis partem, sed vel librarium eum, qui proxima scripserit, non omnia quae scribenda ei tradita fuerint absolvisse, vel alium, cui haec pars obtigerit, mandato prorsus defuisse. Inde a verbis supra laudatis eadem manus usque ad finem libri XVII pertinet eademque in fine operis haec adiecit:

1. In primis sex foliis habetur Plutarchi liber *Περὶ δεισιδαιμονίας*. Straboniana, quae deinde sequuntur, a libello duorum foliorum excipiuntur, inscripto *Περὶ τύχης*. Praeterea insunt Ioannis Chrysostomi et Basilii quaedam; denique (282 — 89) declamatio inscripta: *Φιλάργυρος ἐρασθεὶς ἑταίρας καὶ μισθὸν ἀπαιτούμενος ἑαυτὸν παραγγέλλει*. In Zanettii Catalogo deest hic codex post eum confectum in bibliothecam Marcianam delatus, neque in Morellii Bibliotheca manuscr. commemoratur. Villoison (v. *Anecd. Gr.* II, 248) ex Catalogo quodam Zanetti manu scripto eum inter alios plures enumerat, sed falso saeculi XV esse et septem posteriores libros exhibere ibi dicitur, quae Siebenkeesius postea secure repetiit.

†τέλος τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν τοῦ ἑπτακαιδεκάτου.

†τέλος τῆς στράβωνος γεωγραφίας.

†ἐτελειώθη κατὰ τὸν μάϊον τοῦ ,στωκθ' ἔτους.

Unde anno post Christum natum 1321 scriptum esse hunc codicem apparet. In universa omnino librorum forma a vulgatis non recedit, sed notandum est non eadem varios, qui hunc codicem exaraverunt, librarios usos esse cura, totumque per codicem correctoris deprehendi manum, satis antiquam et ipsam, qua et ea, quae librarii festinatione omiserant, in margine addita et scripturae discrepantes passim inter versus appositae sunt: eas vero non coniectura natas, sed ex alio quodam codice petitas esse multa arguunt.

4. Codex chartaceus, No. 379 notatus, forma octonaria, saeculi XV, foliorum 349, quibus inde a fol. 1—108 continentur Gemisti Excerpta ex decem prioribus Geographicorum libris; deinde septem posteriores libri integri, qui usque ad folium 341 pertinent; Aristotelis denique libellus *περὶ κόσμου* in septem foliis exhibetur. De Excerptis Strabonianis cum infra separatim agere in animo habeam, de altera tantummodo huius codicis parte hoc loco pauca adiiciam. Sunt igitur septem hi libri satis nitide atque eleganter a duobus librariis, qui eam inter se diviserant operam, exarati, quorum alter ab libri undecimi initio usque ad verba *εἶτα κολπώδης καὶ τραχὺς παράπλους*, quae sub finem libri XIV (p. 682) leguntur, alter reliqua omnia perscripsit inde a verbis *εἰς Κίτιον* usque ad XVII libri finem manu paulo elegantiore atque in charta crassiore et laevigata. Intercedit et hoc inter utramque partem discrimen, quod in posterioris margine notulae rerum capita indicantes continuo usque ad finem operis minio additae sunt; in priore tan-

tum per libros XI et XII idem factum est. Librarius enim, qui eam exaravit, ne XIII et XIV libro eas adderet ultimamque operi suo manum imponeret aliqua ratione videtur impeditus fuisse. Una cum nova manu deinde notas quoque istas inde a fine libri XIV denuo comparere nihil est, quod miremur. Eadem autem res cum animadvertatur in codice Paris. 1398 una eademque manu exarato, ac Veneto huic praeterea simillimo, descriptum eum esse ex hoc, quod supra dixi, manifestum est. Hic quoque codex Bessarionis quondam fuit.

5. Codex chartaceus, No. 606 signatus, forma quatern. mai., saec. exeuntis XV, fol. 225, continet octo posteriores Strabonis libros, non male, sed admodum festinanter scriptos. Non multum praeterea est, quod de eius indole dicam, nisi quod nullo loco plura in eo leguntur, quam in editionibus, notulaeque illae margini totum per volumen minio adlitae sunt. Praeterea aliae quaedam et latinae et graecae, eiusdem tamen generis, atramento scriptae recentiorisque aetatis passim animadvertuntur. Manu denique rudissima et ab reliquis omnibus diversa in primae paginae margine inferiore notatum est: *ἐκ τῶν γρηγορίου ἱερέως τοῦ μαρᾶ.*

Codices Ambrosiani.

1. Codex chartaceus, lit. M. 53, forma octonaria, saeculi XV, omnes Geographicorum libros, excepto secundo, continet. Satis mira est huius codicis ratio, de qua Pinellius, cuius quondam fuit (v. *Blume Iter. Ital.* I, 129 sq.), in primo eius folio haec tradit: „Strabonis Geographia excepto secundo libro, quem invenies compactum cum Ptolemaeo, liber XII ordine praepostero praepositus est libro XI° et hi rursus duo, XI scilicet et XII, postpositi XIII° et XIV°.“ Quae codicis ratio ut perspiciatur,

tenendum est, eum ab uno quidem librario, non uno tamen tenore, sed per partes scriptum esse. Id ex quaternionum notis manifestum est. Primus enim liber cum quinque quaternionibus contineatur, secundum literarum ordinem α, β, γ, δ, ε notatis, alia quaternionum septem series a libri tertii initio incipit septem itidem literarum α, β, γ, δ, ε, ς, ζ notas prae se ferens, duosque libros complectens III et IV, cuius finem nonnulla folia vacua excipiunt; alia deinde octo quaternionum series continet librum V et VI; proximis deinde quatuor in quaternionibus VII solus est scriptus; VIII — X tredecim alios explent. Eos octo quinionum sequitur series, quae libros XIII, XIV, XII complectitur ordine hoc praepostero non compactos sed scriptos: duodecimi enim initium statim post XIV finem eadem in pagina est positum. Undecimus deinde liber qui proxime sequitur quatuor quaterniones separatos complet, XV et XVI novem, XVII quinque. Ex mira hac codicis ratione facile intelligitur, fieri potuisse, ut secundus liber separatim fortasse in quibusdam quaternionibus scriptus periret. Exstat quidem, ut Pinellius ait, in alio codice (lit. N, no. 289) inter complures variorum scriptorum libellos, sed ab alio librario exaratus est, eo tamen haud dubie consilio, ut lacuna illa expleretur. Eadem enim manu, quae hunc librum perscripsit, illius codicis margini per librum primum, tertium, quartique partem notulae rerum, quae ibi tractantur, summam indicantes minio adiectae sunt. Aliae deinde notae, ab iis prorsus diversae, in margine octavi nonique libri inveniuntur eadem manu, qua reliqua omnia, scriptae. Codex enim hic cum ex eorum sit genere, in quibus duo illi libri non pleni leguntur, sed in brevius contracti, notis his continentur quae in ipso orationis contextu omissa fuerant. Idem in Med. 5 fa-

ctum deprehendimus, eo tamen cum discrimine, quod ibi ab alio quodam additamenta ista postea adiecta, hic autem omnia ab uno eodemque homine scripta sunt. Praeterea ille, quicunque fuit, non bene scivit, quid iis faceret: modo enim in orationis contextum recepit quae illic in margine scripta sunt, modo in margine posuit, haud raro truncavit, interdum pro scholiis habuit et vocem *σχόλιον* praeposuit.[1] Quae omnia probant, Ambrosiani decem priores libros ex Mediceo 5 descriptos esse, quocum in omnibus ceteris maxime conveniunt. Similiter libri XIII, XIV, XII cum Med. 19; XI, XV, XVI, XVII cum Med. 15 ita consentiunt, ut ex iis petitos esse putaverim: quod mirum quidem videri potest, sed ex iis quae supra dicta sunt facile explicatur.

2. Codex lit. G. 93, chartaceus, forma quaternaria mai., folior. 302, saeculo XV exeunte scriptus, omnes Geographicorum libros continet. Hic quoque bibliothecae Pinellianae quondam fuit, in cuius tristissima clade hoc quoque volumen tanto detrimento affectum est, ut eius initio quinque folia, in fine duo humore, cuius per totum codicem multa praeterea vestigia sunt, plane perirent. Ea postea adiecta et ex Aldina editione suppleta sunt. Antiqua autem manus inde a verbis *καὶ τὸ δίχϑα δεδάσϑαι* etc. (p. 30) incipit et pertinet usque ad verba *τὸ μὲν οὖν παλαιὸν* (p. 897). De eius indole sic habeto: in omnibus fere Parisiensi 2 plane concinit, quatenus hic manu prima scriptus est; in iis, quae in illo secundae manus sunt, longe ab eo recedit, Paris. 3, Mediceo 1, Venetis 1 et 2 similis. Inde liquet, eum non ex

1. Ex his notis Montfauconii error ortus esse videtur, qui (Bibl. Bibl. I, 504) ait, in Ambrosiana asservari Strabonem cum Scholiis vol. IV. Haec ultima quid significent plane nescio: equidem talem Strabonis codicem ibi non inveni.

codice Parisiensi, sed ex communi quodam fonte cum eo manasse: et aetate quidem et elegantia inferior, diligentia facile eum superat. Post noni libri finem spatium vacuum relictum est, et haec verba ibi a librario ipso posita sunt: *δόξα σοι ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι*: alia autem manus adiecit: *ἐτελειώθη τὸ πρῶτον τμῆμα τῶν βιβλίων τοῦ στράβωνος.*

Haec omnia sunt exempla calamo exarata Geographiae Strabonianae libros integros vel omnes vel nonnullos continentia, quae quidem examinare mihi licuit. Exstant vero pauca alia in bibliothecis, quas adeundi copia mihi non fuit. De iis igitur quae apud alios invenio, ut omnibus in unum quasi conspectum propositis certius iudicium fieri possit, apponam. Quinque sunt numero, quorum tria a Falconero in praefatione editionis Oxoniensis (pag. V) hisce verbis describuntur: „In bibliotheca Collegii Etonensis est codex Strabonis chartaceus, recentior, Byzantii scriptus. Libros tantum X continet; caeteri in codice, ex quo exscriptus fuit, desiderabantur. Ad marginem sunt notae, quarum aliae argumenta tantum, aliae lectiones variantes, vel loca praetermissa exhibent, conscriptae manu raro quidem recenti, neque eadem ubique. Aliquando etiam reperiuntur epigrammata literis maiusculis exarata, quorum nonnulla ab Editore nostro annotationibus interiecta sunt. Tituli vel praefationes scripti sunt literis minoribus, manu diversa ab ea, qua notae reliquae exaratae sunt et scatent contractionibus. Indicant ab ipso exscriptore epigrammata fuisse reperta et quo loco. In Codice, ex quo hic descriptus fuit, multa deerant et in Etonensi relicta spatia ad explendas lacunas, quod postea est factum manu, quae nusquam alibi in notis agnosci potest. Ad finem Codicis exstat hic colophon: — *Ἐκτησάμην τήνδε τὴν βίβλον*

ἐκ βυζαντίου γραφεῖσαν παρὰ ἀγαλλιανοῦ διακόνου ἱερομνήμονος φίλου." Dolendum est quod Falconer non paulo accuratius indicavit, quae primum in hoc codice defuerant et postea alia manu suppleta sunt. Deest autem hodieque, quod ex eiusdem editionis adnotationibus video, finis secundi libri inde a verbis *μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύσεως* etc., ut in cod. Parisiensi 1 aliisque: praeterea in libro octavo et nono multae breviores lacunae, nusquam vero plura de industria omissa aut in brevius contracta sunt. Ex iis, quae de Epigrammatis referuntur, haud improbabiliter conieceris, Cyriaci Anconitani (eius nomen appositum v. ap. Falc. vol. I, 521) hunc codicem fuisse, qui ei ut Mediceo 3 titulos a se repertos addiderit. Itaque Etonensis et Mediceus 3, olim coniuncti, postea (habent sua fata libelli) distracti esse videantur. De reliquis codicibus Falconer haec tradit:

„In bibliotheca Escurialensi adservatur alius codex Strabonis. Collationem codicis huius suppeditavit nobis Vir Cl. Franciscus Perozius Bayerus, qui etiam qualis sit et qua aetate sequentibus nos edocuit. Codex membranaceus optimae notae, forma ad maiorem accedente, cuius folio extremo subiicitur literis Graecis Epigraphe, quam sermone latino ita exprimere possis: „*Absolutus fuit hic liber Augusti mensis die duodecimo, Indictione prima, anno vero* 6931 (Christi 1423), *manu Georgii Chrysococcae Diaconi, sumptibus autem Francisci Philelphi, qui in usus proprios eum sibi coemit.*" Sequuntur hexametri versus quinque, quorum summa eodem redit." Quam Bayerus deinde subiicit quaestionem de Georgio Chrysococca nihil ad rem nostram facit. De codice Mosquensi autem C. F. Matthaeus, qui eum in Falconeri usum excusserat, haec ei scripsit: „Codex bibliothecae Sanctissimae Synodi ecclesiae orthodoxae

Graeco-Rossicae, num. CCV in forma maiori, continet in foliis 427 Strabonis libros XVII. Scriptus est exeunte saec. XV aut ineunte XVI a scriba docto et diligente, in charta vulgari, laevigata tamen. Commendatur etiam hic codex a pulchritudine et aequalitate literarum. Comparando eo intellexi, eum non solum optimis codicibus lectionum probitate parem esse, sed interdum etiam superiorem. In primo folio reperiuntur duae notae, ex quibus apparet ubi antea servatus fuerit. Prima in ima parte folii sic habet: *ἐκ τῶν μαξίμου ἐπισκόπου κυθήρων.* Is est Maximus Margunius, de quo videri potest Fabricii bibl. Gr. vol. X p. 536 seq. Secunda nota in principio libri est: *τῶν ἰβήρων.* Ea indicat olim hunc codicem fuisse in monasterio Iberorum montis Athus. De eo tradit Montefalconius in Palaeographia Graeca p. 473. Iam cum notum sit, codices Graecos plerosque omnes, qui nunc hic conservantur, ex monte Atho iussu Alexii Michaelis filii Rossorum imperatoris et Niconis Patriarchae Mosquensis per Arsenium monachum huc translatos esse, mihi fit credibile, hunc codicem primo in bibliotheca Maximi Margunii, postea in monasterio Iberorum fuisse." Qui codex num etiamnunc supersit, nescio: scripturae autem varietas a Matthaeo inde enotata non solum a Falconero, qui tamen in ea quoque re negligentissimum se praestitit, sed inde a septimo libro a Tzschuckio etiam publici iuris est facta: ipsum editionis Almeloveenianae exemplum, cuius in margine Matthaei manu perscripta est, in bibliotheca Dresdensi asservatur. Duorum vero horum codicum indoles ut melius perspiciatur, hoc monebo, quod ex Falconeri notis colligi potest, in novem prioribus libris summum utriusque cum Parisiensi 1 consensum, easdemque pror-

sus lacunas, quas in eo deprehendimus, in his etiam inveniri. Quod ad posteriores octo libros attinet, in Mosquensi ingens lacuna est initio libri XIV inde a verbis *οὕτω γὰρ ἂν ἔχοι τέλος* etc. usque ad verba *ἕτερος δ' ἐστὶ*, quam eandem in codice Veneto 3 esse supra dictum est.

Quartus denique codex in bibliotheca Matritensi exstat, in cuius Catalogo a Ioanne Iriarte confecto haec fere de eo traduntur (pag. 19 No. V): „Codex chartaceus, folii modo, foliorum numero 466, duplici manu satis nitide exaratus saeculo, ut videtur, XV iam senescente Strabonis rerum Geographicarum Libros XVII potissimum complectitur. In folio opus ipsum antecedente occurrit haec nota codicis dominum testans: *αὕτη ἡ βίβλος ὑπάρχει τοῦ σπουδαίου καὶ λογίου ἀνδρὸς κυρίου ἰωάννου φερύγου.*“ Ex iis, quae deinde ab Iriarte adduntur de codicis indole coniicere licet in novem prioribus libris, nominatim in IV, V, VII, VIII, IX plerasque omnes lacunas esse, quae in cod. Parisiensi 1 sunt. De reliquis libris hoc tantummodo dicitur notatu dignum, in fine libri XIV eadem adiecta esse, quae in pluribus aliis codicibus legi supra vidimus.

Alios praeterea Strabonis codices Graecos neque in Britannia, ut Montfauconius, neque in bibliothecis Mosquensibus, ut Schiada affirmaverat (v. Siebenk. praef. p. 34) reperiri, Falconero et Matthaeo diserte id testantibus, pro certo haberi potest. Nec melius Caesenae in Malatestarum bibliotheca Strabonis codicem Graecum exstare Siebenkeesius, Montfauconium secutus, putavit. Etenim praeter exemplum Latinum ex Guarini interpretatione nihil ibi est, quod Strabonem spectet. In monte Atho contra in monasterio, cui nomen est Vatopaedio,

asservari codicem Strabonis Geographica continentem nuper innotuit per doctos peregrinatores.[1] Ab iis edocemur pulchrum quidem esse eum, sed nihil ferme continere, nisi quae in editionibus leguntur. Septimus liber finitur verbis *Κινέας ἔτι μυθωδέστερον*.

Restat, ut de codicibus ab Henrico Scrimgero, Scoto, excussis, et de iis, quos Casaubonus in margine editionis suae commemorat, agamus. De quibus hoc tenendum. Scrimgerianum editionis Aldinae exemplum, in cuius margines doctissimus ille vir contulerat varias scripturas e sex codicibus magna diligentia a se enotatas, cum mortuo eo in Petri Iunii, deinde in Holstenii manus pervenisset, ad postremum in Barbarinianam transiit bibliothecam, ubi hodieque conservatur. Diuturna autem oblivione paene obrutum Siebenkeesius primus in lucem denuo protraxit, paucasque codicum scripturas inde excerptas, sed incredibili cum negligentia, vulgavit. Qui codices quales fuerint Scrimgerus ipse in nota exemplo suo praefixa his verbis docet:

„Exemplaria vetusta, quot et cuiusmodi erant, ad quorum fidem hunc codicem emendavimus (nam ex coniectura nostra, sed ne ex iudicio quidem literam nullam affixam habet; quamquam in ipsa varietate multa sint, quae non valde probantur, tamen expendenda posuimus):

1. In primis ex bibliotheca Petri Bembi codicem habuimus sane antiquum, qui decem priores libros continebat, ipse etiam multis in locis in margine veterem lectionem aliam ac diversam habens, quam etiam in nostro posuimus hoc signo *γρ*.

2. Secundo loco Bessarionis cardin. librum ex S. Marci

---

1. vid. Zachariae *Reise in den Orient* etc. p. 269. Fallmerayer in *Allgem. Zeitg. v.* 5. *Jun.* 1843 *No.* 156 *Beil.*

bibliotheca habuimus, qui omnes Strabonis libros habebat, illius lectionem minio adscripsimus aut duobus semicirculis prioris libri lectioni affixis cum eo convenire ostendimus.

3. Tertio ex eadem bibliotheca vetustum codicem contulimus, qui quidem duodecim libros priores habebat; huius diversam lectionem, quia in omnibus fere cum Bessarionis codice concordaret, lectionis illius diversitati duobus semicirculis nigro minio apposuimus, si quando autem diversam haberet in ultima marginis parte id posuimus, et punctula frequenter, quibus indicamus idem in ipso deesse, quod in Bessarionis, in eadem marginis parte notavimus. Hunc codicem Gemisti fuisse credimus.

4. Quarto librum Gemisti habuimus, qui initio excerpta ex Strabonis libris habebat veluti epitomen, aliquando etiam adversus Strabonis sententiam disputationes. Hic liber habebat libros XI — XVII. Huius diversam lectionem, quia etiam multis in locis cum Bessarionis conveniret, semicirculis eidem convenire ostendimus, diversam autem lectionem ulterius in margine posuimus.

5. 6. Ad ultimum cum Romae essemus, duos antiquos codices ex Strozzorum bibliotheca habuimus, quorum alter integerrimus, at castigatus manum Lascaris in marginum notis indicabat, in quo libri 17 fuerunt, alter, qui omnium longe vetustissimus fuit et vetustate ipsa corrosus facile indicium fecit, unde lacunae illae, quae in caeteris omnibus habentur, emanaverunt, libros novem continebat; eius lectionis varietates ad interiorem marginem vel notis, quibus convenire cum optimis exterioris marginis notis indicare solemus, vel certe scriptis atque positis illis, quae illius propriae erânt varietates.“

Quae codicum horum descriptio si ad ea, quae supra

disputavimus, refertur, primo obtutu patet Scrimgeri Marcianum (quem cur Gemisti fuisse crediderit, non magis video, quam Morellius bibl. manuscr. 243) respondere Veneto 377; Bessarioneum Veneto 378; Gemistianum Veneto 379; Strozzianum alterum, eumque vetustiorem, ut supra iam significavi, Paris. 1397; alterum Parisiensi 1394. Bembinum autem codicem non diversum esse ab Etonensi tum omnis scripturae varietas ex utroque enotata, tum lacuna suadet, quae in fine libri secundi est, et ea denique, quae hoc loco Scrimgerus de codice Bembino monet. Lacunae enim initio in margine exteriore haec posuit ad eum referenda: *ἐντεῦθεν λείπει ἐν τῷ παλαιῷ μέχρι τέλους τούτου, καὶ ἡ γ̄. ἀρχὴ ἄλλῃ χειρὶ ἦν γεγραμμένη.* Quae si confers cum Falconeri vagis quidem verbis supra allatis: „in Etonensi relicta spatia ad explendas lacunas, quod postea est factum manu, quae nusquam alibi in notis agnosci potest," dubium vix esse potest, quin uterque eadem de re, eodemque de codice loquatur.

Quod denique attinet ad codices a Casaubono laudatos, non diversi illi sunt a Scrimgerianis. Quod cum comparatis inter se utriusque viri copiis dudum intellexeram, manifesto postea demonstratum vidi Holstenii epistola quadam ad Peirescium data, quam Ste. Croix (*Journ. des Sav*. 1789 *Avr*. *p*. 237) et Morellius (Bibl. manuscr. p. 242) citant. Eius enim haec sunt verba: „Habeo beneficio Patricii Iunii Strabonis exemplar olim ab Henrico Scrimgero magno Petri Iunii avo" (an avunculo? fuit enim Scrimgerus Petri Iunii avunculus: v. Cas. Ep. 694.) „in Italia ad sex antiquorum codicum fidem collatum tanta diligentia, ut maiorem nunquam me vidisse meminerim, nec sine stupore librum unquam adspiciam. Eius usum cum Henricus Stephanus aliquando sibi im-

petrasset ad aliquot dies, enotavit ea et sublegit, quae videbantur esse praecipua; quibus adiutus fuit deinde Casaubonus in sua editione adornanda." Eamque rem ita se habuisse Casauboni ipsius comprobant verba „soceri librum", ex quo scripturae varietatem petierit, saepe laudantis. Quo factum est, ut haud raro „libris veteribus" tribuat scripturam, quae in uno duntaxat alterove habetur codice, aut margini alicuius adlita est. Stephanus enim quae bona aut memorabilia viderentur in universum notaverat, singulorum codicum notis neglectis: interdum etiam erravit, unde in Casauboni notas manarunt, quae neque in Scrimgeri codicibus neque in aliis unquam exstabant. Ex iis vero, quae Casaubonus scripsit ad p. 97: „Cum haec scripsissem reperi annotatum in codice, quem mihi socer Henricus Stephanus suppeditavit, in quatuor codicibus legi *χορίων*," Almeloveenius (v. Praef. ad Strab.) aliique videntur suspicati esse Casaubonum quatuor codicum collationes a Stephano accepisse. Nec verius idem Almeloveenius Scrimgeri notas Casaubono anno 1607 a Petro Iunio missas esse ex illius epistolis collegit, cum liberalissime quidem plus semel Iunium eas viro amicissimo utendas obtulisse, hunc tamen aliis rebus occupatum earum usum in tempus opportunius distulisse liquido ex iis appareat (v. Epp. 580. 646.).

Scrimgeri autem diligentiam Holstenius iure laudat: multo enim est maior, quam quae istis temporibus adhiberi in hac re solebat; cave autem credas maiorem esse non potuisse. Difficillimum praeterea esse, omnia quae in marginum angustias ex tot codicibus contulit vel potius coacervavit disponere et suum cuique tribuere, ex iis, quae ipse monuit de signis adhibitis, quicunque harum rerum aliquem habet usum, facile intelliget.

II. Codices qui Strabonis Geographica continent in Epitomen coacta.

Praeter *Chrestomathias ex Strabonis Geographicis* a Gelenio primo editas, plures eorum Epitomas in bibliothecis superesse cum aliunde, tum ex Siebenkeesii praefatione ad editionem suam (v. p. XXXIV) notum est, in quas nemo tamen unquam paulo accuratius inquisivit. De iis iam nobis agendum erit. Omnium et antiquissima et notissima est illa

1. *Epitome Palatina* a Gelenio primum a. 1533 edita, saepiusque postea cum Strabonis Geographicis repetita. Codex, quo solo haec Epitome omnes Strabonis libros complectens continetur, post miras fortunae vicissitudines Heidelbergam, unde per tristissimas belli tricennalis turbas ablatus fuerat, 29 abhinc annis reportatus,[1] ob eximiam vetustatem et pulchritudinem magnam famam consecutus est. No. est 398, forma quaternaria min., fol. 331, membraneus, duabus manibus eiusdem tamen aetatis diligenter exaratus; praeter Epitomen Strabonianam (inde a fol. 60 usque ad fol. 156) varia variorum scriptorum opera exhibet, quorum nonnulla Bastius in Epistola critica ad Boissonadium pertractat. Eo in libro p. 2 idem ille vir harum rerum peritissimus de huius codicis aetate atque indole pluribus exponit. Atque ineunte X saeculo scriptum esse iudicat ex literarum totiusque scripturae forma ac genere, quae tamen quam fallacia sint neminem fugit, qui paulo maiorem codicum Graecorum numerum diligenter examinaverit. Dodwellus contra in dissertatione de Strabonis Excerptore ex iis, quae septimo Epitomes huius libro leguntur „*καὶ νῦν δὲ πᾶσαν Ἤπειρον καὶ Ἑλλάδα σχεδὸν καὶ Πελοπόννησον καὶ Μακεδονίαν Σκύ-*

---

1. vid. Wilken *Geschichte der Heidelberger Bibliothek p.* 290.

ϑαι Σκλάβοι νέμονται" etc., evincere studet inter ann. 976 — 996 eam esse confectam. Quod etsi inde effici non posse facile concedam, tamen ante medium fere illud saeculum vix ea scripta fuisse videantur. Praeterea cum non primum Excerptoris chirographum, sed apographum potius ex eo descriptum esse hoc quod habemus exemplum tota eius indole et conditione arguatur, recentiorem non paucis annis eius aetatem, quam Bastius putavit, haud iniuria statueris. Id vero utut est, reliquos certe codices Strabonianos omnes aetate antecedit, maximeque est dolendum, quod epitomen duntaxat, non integrum Strabonis opus exhibet. Quod si esset, lacunam, quae in septimi libri fine nunc hiat, non quereremur: exemplum enim quod secutus est is, qui eam composuit, neque hac in parte neque alia ulla erat mancum. Fuit autem ille tam parcus in excerpendo, ut quam eo loco fecerimus iacturam ex iis quae praebet vix colligi possit, nedum iis sarciatur. Verumtamen magis etiam dolendum est, quod Strabonis vestigia minime diligenter ubique premit, sed in contrahendis, transponendis, mutandis verbis Strabonianis saepissime ingenio indulsit, de suo etiam interdum nonnulla addidit. Itaque etiamsi minime spernenda sit haec Epitome, multo maioris tamen est momenti

2. *Epitome Vaticana* No. 482 signata, quam Siebenkeesius iam commemoravit, ita tamen, ut in manibus quidem eam habuisse, sed obiter tantum inspexisse videatur. Etenim cum videret „ob siglarum et syllabarum compendia," ut ait, „lectu difficillimam, atque aetate et blattarum morsu miserrime adfectam," adeo eam vel sprevit vel defugit, ut ne examinaret quidem, quid contineret. Quem hominis stuporem equidem non satis mirari possum: quantivis enim pretii esse hunc codicem, ex iis quae iam dicturus sum, apparebit. Bombycinus igitur

est, forma minima, folior. 221, ante medium, ut opinor, saeculum XIV a docto quodam homine scriptus; qui cum ex variis operibus alia descripsisset integra, alia in brevius contraxisset, in unum codicem omnia vel ipse vel alius quidam coniunxit. Praeter Strabonis Epitomen continet theologica multa, Gregorii imprimis Nazianzeni, Proverbiorum vulgarium librum secundum literarum ordinem dispositum, multis in rebus a proverbiorum libris, qui alibi exhibentur, diversum (v. Schneidewin. in Praef. Paroemiographorum Graecorum pag. XXXIII); complura denique grammaticam spectantia. Omnia eadem manu et firma quidem illa atque eleganti sunt exarata, sed non eadem ratione: alia enim tam distincta ac plana sunt, ut nihil sit ad legendum facilius, alia e contrario tam minuta, tam pressa, scripturae compendiis frequentissimis tam implicata, ut nisi summa diligentia et incredibili paene oculorum acie ea assequi non possis. Neque ulla codicis pars lectu est difficilior, quam qua Strabonis epitome continetur (inde a fol. 145—204), in qua qui eam facere instituerat opere progrediente, ne nimium scilicet chartae absumeretur, literarum vocumque notas magis magisque contraxit. A tertii enim libri initio cum inciperet, pauloque parcior primum in excerpendo satis multa omitteret, paulatim inter legendum geographiae, ut videtur, maiore usque studio atque amore captus plûra scripsit, pauciora omisit, ut sub operis finem descriptoris magis, quam breviatoris ageret partes. Inde factum, ut finito libro decimo septimo, primum quoque et secundum, ab eo primûm omissos, utpote qui in universa geographia tractanda, non in singulis terris populisque describendis versarentur, adiiceret; crescentem contra rerum molem compensare studeret literarum tenuitate. Exemplum autem, quo usus est, non solum septimum li-

brum servaverat integrum, sed etiam in libris posterioribus, in quibus, Vaticano 1329 uno excepto, omnia alia exempla, quae nunc habentur, passim deficere supra diximus, fidelius illis Strabonis verba exhibuit. Itaque evenit, ut ex hac epitome et ingens illa editionum nostraram lacuna in septimi libri fine tantum non plane expleri possit, et Vaticani codicis auctoritas haud parum confirmetur. Octavus autem nonusque liber, in quibus maxime tale auxilium desideraveris, nullo loco ex ea locupletari possunt. Ex quo manifestum est, illum ipsum breviatoris codicem ex eorum fuisse numero, in quibus (sicut in Med. 1, Venetis 1, 2, Ambrosiano 2, Parisiensi 3) duo illi libri iam in brevius erant contracti. Nihilominus et his in libris, sicut in omnibus aliis magnam bonarum scripturarum praebet messem et interdum solus habet unice vera. Etenim cum multo plura in epitomen suam referenda putavit hic breviator, quam qui Palatinam composuit, tum rarissime tantum a Strabonis verbis recessit, nusquam vero addidit, quae in exemplo suo non reperisset. Magna igitur auctoritate sunt, quae apud eum inveniuntur. Sed cum et hic codex neque a temporum iniuria neque ab hominum temeritate fuerit tutus, non tantum complura epitomes folia integra interciderunt, sed etiam, ut in eam formam, qua nunc est, redigeretur, tam negligenter a stolido quodam glutinatore margines resecti sunt, ut unus aut alter versus in superiore vel inferiore paginae parte deleretur. Blattarum contra morsu, quo miserrime affectum esse eum affirmat Siebenkeesius, rarissime attentus lector impeditum se queretur.

3. *Epitome Parisiensis* continetur codice Regio, num. 1409 notato, in quo insunt Excerpta e Strabone, Pausania, Dione Cassio, Ioanne Lydo, Basilio, Dione

Chrysostomo, Platone aliisque pluribus: chartaceus est, forma octonaria mai., exeunte saec. XIV aut XV nitidissime exaratus; foliis 161 constat, quorum 26 prima Straboni data sunt. Initio complura interciderunt: verba enim, quibus incipit prima pagina, *ὁ μὲν τὸ παρὰ πολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν ὑπερεχέτω λόγον, δίκαιον γάρ· τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐ δεῖ παριδὼν ἐλεγκτέον ἐστίν: ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμετάπτωτα* etc. secundi sunt libri (II p. 97). Siebenkeesius, qui haec quoque Excerpta commemorat (falso tamen numerum DCCCCIX afferens) amplissima esse dicit, sed in eo magnopere fallitur: in universum enim sunt valde ieiuna, in nonnullis tantummodo locis, ut quibus de Aristotelis libris, de Mose, de philosophis Indicis etc. agitur, ampliora; in omnibus denique cum res magis et sententias, quam verba spectaret breviator, Strabonis vestigia saepissime relinquit. Exemplo quidem usus est minime malo, sed ipso tamen, ut videtur, in septimi libri fine iam manco; in octavo nonoque fortasse contracto. Namque postquam ex septimo libro retulit haec: *ὅτι τὴν ἐν ἀμπρακικῷ κόλπῳ νικόπολιν ὁ σεβαστὸς εὐβοίας* (sic: ex margine vox irrepsit) *νικήσας πρὸ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου ἀντώνιον καὶ κλεοπάτραν* (p. 324) iis verbis statim subiecit *ὅτι τοὺς ἀπὸ τῆς εὐβοίας οὐδέποτ' εἶπεν ὁ ποιητὴς ἀλλ' ἄβαντας αἰεὶ*, quae ex decimi libri initio deprompta sunt. Tam multa igitur ut omissa sint, nisi forte casu quodam accidit, ex ea, quam suspicatus sum, causa factum facile videri potest. Inde autem quam mediocris sit huius Epitomes ad Strabonis libros emendandos et restituendos utilitas, nemo est qui non videat. Planudis esse hanc Excerptorum collectionem Siebenkeesius affirmat, eandemque exstare in codice bibliothecae Palatinae, a Sylburgio in catalogo Bibl. Hei-

delb. ~~numero~~ 129, in catalogo Leonis Allatii et Lucae Holstenii numero CV notato. Describit eum codicem verbis hisce: „Est chartaceus, forma quadrata, sec. XV eleganter descriptus et praeter excerpta e Strabone amplissima, multa exhibet e Dione Cassio, Pausania, Aristotele, Platone, Synesio, Ioanne Lydo petita. Codex autem inscriptus est: *συναγωγὴ συλλεγεῖσα ἀπὸ διαφόρων βιβλίων παρὰ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου καὶ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυρίου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη πάνυ ὠφέλιμος.*" Quae plena sunt aenigmatum. In numero enim catalogi Romani referendo num Siebenkeesius, ut in tot aliis, erraverit, an alio postea signatus sit, nescio: illo certe qui nunc notatur codex, auctore Aemilio Sartio, Vaticanae bibliothecae scriptore doctissimo (mihi ipsi de ea re quaerere non licuit), nihil exhibet, quod Strabonem spectet, sed *τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθείας περιέχον τὰς ᾠδὰς μηνὸς τοῦ ἰουλίου.* Palatinus autem ille a Sylburgio num. 129 commemoratus una cum Epitome Palatina post pacem Parisiensem Heidelbergam relatus (v. Wilken. Hist. bibl. Heidelb. p. 279) Excerpta quidem ex variis auctoribus continet atque inter ea ex Strabone nonnulla, sed tam pauca, ut ne unam quidem paginam compleant, nec digna sint, quae pluribus persequamur. De Excerptis igitur Planudeis cum iam dubitarem ex A. Maii praefatione ad Dionis Excerpta Vatt. (v. ed. Lips. p. V et 238) nuper cognovi in bibliotheca Vatic. adhuc ea exstare: sed nihil inde, quod Straboniana spectet, edocemur.

4. ***Epitome Georgii Gemisti*** sive ***Plethonis***. Recentissima haec est inter epitomas Strabonianas, sed maximis laudibus a Siebenkeesio cumulata (v. praef. ei. p. XXXV) et ab omnibus post eum magni aestimata. Quod quo iure factum sit, in altera commentationis nostrae

parte quaeremus: hic quod dudum erat faciendum, nemo tamen fecit, rationem eius et conditionem exponamus, codicem Venetum 379 secuti, in quo decem priorum Strabonis librorum loco hanc ipsam Epitomen legi supra diximus. Gemisti enim ipsius manu hanc codicis eius partem scriptam esse et ex iis manifestum est, quae Bessario in primo eius folio scripsit, continere eum „quaedam capita manu Plethonis ex Geographia Strabonis," (licet iis inductis postea haec posuerit: „Excerpta ex Strabone et quaedam Emendationes per Gemistum factae") et ex codicis 406 comparatione, qui alia Excerpta continet eadem manu exarata, quemque a Gemisto perscriptum fuisse copiose testantur Bessarionis verba in fine folii 140, a quo alia deinde incipit manus, adiecta *αὐτόχειρ καὶ τὸ πᾶν γέγραφεν ὁ μέγιστος καὶ σοφώτατος*: ita enim praeceptorem spectatissimum indicare satis habuit magni discipuli pietas. Huius igitur epitomes haec est ratio, ut non res aut sententiae maxime memorabiles ex omnibus libris enotatae sint, quod in superioribus factum esse vidimus, sed capita potius quaedam a Gemisto electa, omnibusque Strabonis verbis passim mutatis repetita. Eorum primum, quod inscriptum est *ἐκ τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τοῦ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχήματος*, incipit a verbis *τὸ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχῆμα χλαμυδοειδές τί ἐστιν* etc. (p. 118), et pertinet usque ad verba *τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων* (p. 131). Iis proxime subiecit libellum ab ipso conscriptum, quo quaedam minus bene a Strabone disputata corrigeret, hoc titulo: *διόρθωσις ἐνίων τῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ στράβωνος λεγομένων*. Eum aliud quoddam excipit caput ex Strabone petitum, quod ita inscriptum est: *ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τῶν κατὰ τὴν γῆν μεταβολῶν*, inde a verbis *πρὸς ἀθαυμαστίαν τῶν κατὰ*

τὴν γῆν μεταβολῶν etc. (p. 57) pergit usque ad verba *πρὸς ἅπασαν κοινῇ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκείαν ἱστορίαν* (ibid. 97). Sequitur tertium caput: *ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τῆς ῥώμης*, quod incipiens verbis *φασὶν αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς* (p. 229) proxima continet usque ad verba *ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τοῖς τείχεσι* (p. 234): quibus subinde adiungitur libri VI finis inde a verbis *ῥωμαῖοι γὰρ μετὰ τὴν τῆς ῥώμης κτίσιν* etc. (p. 286). Ultimum denique est caput *ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τῆς ἐντὸς ἴστρου τε καὶ ἀδρίου εὐρώπης*, quod cum incipiat a verbis *ἐν τῇ ἐντὸς ἴστρου τε καὶ ἀδρίου κόλπου εὐρώπῃ ἥ τε ἑλλάς ἐστι* etc. (pag. 312), quae deinceps in libro septimo, octavo, nono traduntur complectitur fere omnia: ita tamen, ut quae in vulgatis exemplis in septimi libri fine est lacuna et hic compareat, neque in sequentibus libris ullo loco plura legantur, quam in codicibus, quos supra recensuimus, decurtatis, quin etiam quaedam nonnullis locis omissa sunt, quae in iis habentur. Subiiciuntur denique nonnulla ex decimo libro excerpta, tam brevia tamen ac tantopere contracta, ut Strabonem vix agnoscas. Iis paucas intra paginas absolutis omnia in haec exeunt verba: — *οἱ δ' ἐκεῖθεν ἐρετριεῖς οὐχ ὑποδεξαμένων τῶν ἐν τῇ μητροπόλει μεθώνην ᾤκησαν τὴν ἐπὶ θρᾴκης.*

Quam epitomen quibus rationibus ductus Du Theilius circa annum 1380 a Gemisto factam dixerit, qua in re Groskurdium habuit assentientem, non video: saeculo XV contra exaratum esse codicem, quem tractamus, ipsa scripturae indoles arguit; deinde, cum in libello supra laudato de quibusdam Strabonis erroribus Paulus Florentinus a Gemisto commemoretur, maxima cum probabilitate Morellius (v. Biblioth. manuscr. p. 246) Paulum Tuscanellium hunc esse coniicit, eximia astronomiae scientia

insignem, quem concilii Florentini tempore Graecus philosophus convenerit: unde colligere licebit hanc epitomen institutam esse et conscriptam post annum demum salutis 1439. Descripta est deinde saepius vel integra vel ex parte. Integra enim legitur in codice Palatino-vaticano No. 62 et in Parisiensi No. 1398, quem totum ex Veneto hoc manasse supra ostendimus.

Multo saepius autem primum huius epitomes caput cum Gemisti libello isto contra Strabonem descriptum est. Reperitur enim (ut taceam cod. Vat. 173, in quo Gemistianam illam disputationem solam in fine additam esse diximus) in cod. Palatino-vaticano No. 70, Venet. cod. XVIII cl. XI, Parisiensibus quinque No. 817, 1191, 1603, 1739, 2426 (Bredowius in Epp. Parr. p. 69 tres alios praeterea laudat, quos ego non vidi No. 462, 1415, 2376), Ambros. duobus G. 50, Q. 121 et aliis fortasse, qui me fugerunt. Recentissimi omnes sunt neque quibus immoremur digni. Ita fere inscripti esse solent: *ἐκ τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τοῦ τῆς γῆς οἰκουμένης σχήματος ἐπιδιορθωθὲν παρὰ τοῦ γεμιστοῦ πλήθωνος*, quibus in Morellii quodam codice saec. XVI (v. Bibl. mss. p. 245) praefixa est vox *ἐγχειρίδιον*, ut haberet scilicet participium *ἐπιδιορθωθέν*, quo referretur. Opusculi deinde Gemistiani inscriptio *διόρθωσις ἐνίων τῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ στράβωνος λεγομένων* vel suo loco est posita, vel in quibusdam etiam omissa. Et alia quaedam Gemistianae epitomes particula saepius est descripta, hoc fere titulo: *τοῦ πλήθωνος θεσσαλίας χωρογραφία*, quae incipit *ἡ χώρα πλὴν ὅση ποταμόκλυστός ἐστιν* etc. et in eadem verba atque ipsa epitome exit. Continetur in codice Palatino-vaticano No. 62 (quem integram praeterea epitomen complecti antea diximus), in Ambrosiano cod. Q. 121 duobus exemplis tam recenti manu scriptis, ut

vel hodie ea exarata videri possint, Vindobonensi denique, cuius mentionem facit Tzschuckius in praef. vol. III. Petita videntur omnia haec exempla ex codice Veneto 406, qui inter alia Plethoniana, ipsius manu scripta, ultimam quoque epitomes hanc partem nulla tamen inscriptione praefixa exhibet. Eam casu quodam a praecedentibus seiunctam Bessario cum ita quoque religiose servandam duxisset, pro Gemisti quodam opusculo habita, et indice, quem supra laudavimus, adiecto descripta est. Praeter Thessaliam autem ea etiam, quae ex libro decimo Gemistum in epitomen suam retulisse supra docuimus, continet omnia.

In codice Veneto denique XVIII cl. XI, qui chartaceus est saeculi XV, forma octonaria, hoc praeterea exstat caput: *ἐκ τῶν τοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τῶν κατὰ τὴν γῆν μεταβολῶν* (fol. 196 — 200) et illius, quod *περὶ ῥώμης* inscripsit Gemistus, initium (fol. 226 — 228). Interponuntur autem alia quaedam ex Strabonis libris posterioribus (inde a VII — XVII) excerpta, a praecedentibus nullo titulo distincta. Viginti quatuor iis implentur folia. Quae cum nimis ieiuna viderentur neque tempus mihi suppeteret, sine ullo Strabonis detrimento negligi posse putavi: nunc postquam Epitomen Parisiensem vidi, Excerpta haec Veneta ab ea non diversa esse crediderim. In fol. 225 et 26 denique eiusdem codicis sententiae quaedam leguntur ex Strabonis libris hinc illinc sumptae.

Reliquum est, ut de cod. Vaticano 175 loquamur, qui et ipse inter alia quaedam astronomica Straboniani quoque operis particulas exhibet. Membranaceus est, forma octonaria mai., folior. 159, quorum in novem ipsius libri initio positis scripta est *σύνοψις τῶν κόλπων τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης* (in margine adiecta sunt: *ἐκλεγεῖσα*

ἐκ τῆς γεωγραφίας στράβωνος), qua perpaucis modo omissis libri II pars, inde a verbis ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ etc. (p. 121) usque ad verba καὶ τῆς Γεδρωσίας τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων (p. 131), continetur, cui adiiciuntur nonnulla ex libro VII, maxime quae leguntur inde a verbis ἀπὸ οὖν τοῦ ἱεροῦ στόματος τοῦ Ἴστρου etc. (p. 319) usque ad verba ὡς ἂν κλάδους τινάς (p. 321). Multo ampliora in eo inesse ex Siebenkeesii verbis collegeris falso dicentis excerpta esse e Strab. lib. II p. 182 usque ad lib. VII p. 492. Ante annum 1330 scriptum esse hunc codicem ex computatione facta in scholio ad initium libri Theonis Alexandrini εἰς τοὺς προχείρους κανόνας fol. 40 manu paulo recentiore apposito suspicor; ad illum enim annum omnes, quae in eo scholio insunt, computationes chronologicae referuntur hunc in modum: συμπληρουμένου τοῦ ͵ςωλθ' ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου παρῆλθον ἀπὸ μὲν ἀρχῆς τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας φιλίππου τοῦ ἀριδαίου ἔτη ῥωμαϊκὰ ͵αχνέ, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐγούστου βασιλείας ͵ατξ' etc. Quod cur factum putaremus, nisi quod eo ipso mundi anno scholion sit scriptum? id quod confirmatur alia quadam computatione eiusdem generis eademque manu in prima pagina inter notas quasdam subitarias varii argumenti paucis annis post, ut videtur, ad usum nescio quem scripta; ibi enim haec leguntur: ἀπὸ ἀρχῆς ναβονασσάρου ἕως τοῦ ͵ςωμέ ἔτους ͵βωπέ. Omnis denique codicis ipsius habitus scripturaeque indoles ad initium saec. XIV maxime reducit.

Codex postremo Palatino-heidelbergianus 92, qui praeterea Epitomen Strabonianam exhibere a Siebenkeesio dicitur (v. praefat. p. XXXIV), quem tamen „ministri cuiusdam incuria ad alienum locum translatum tradi sibi non potuisse" ait, talia non continet, neque unquam con-

tinuit. Ille autem, quem quaesivit Siebenkeesius non diversus est a codice Palatino-vaticano 62 supra a nobis commemorato. Operarum enim errore in Sylburgii Catalogo pro hoc numero ille positus est, quod quantumvis obvium Siebenkeesius nimis festinans non animadvertit.

II.

Recensione codicum Strabonianorum satis longa tandem finita, iam ad alteram progrediamur disputationis partem, qua docendum erit, *quae eorum inter se sit ratio*, et *quae uniuscuiusque debeat esse auctoritas.*

Qua in re cum id fere maxime quaeri soleat, num genera quaedam et veluti familias diversas codicum esse certis argumentis probari possit, nemo est, qui quidem superiora paulo attentius legerit, quin id haud dubie fieri posse pridem intellexerit. Iam primum notandum est, id quod luce clarius ex codicum descriptione apparet, antiquitus in duas partes divisum esse Geographicorum Strabonianorum corpus, quarum altera novem priores, altera octo posteriores libros contineret. Huic rei et ii codices argumento sunt, qui alterutram earum partium solam continent, et omnes fere alii, qui licet iam non iisdem finibus circumscripti sint, tamen antiquae illius divisionis vestigia quaedam conservarunt. Quae divisio cur ita instituta sit haud facile hodie divinaveris: neque id magnopere est quaerendum. Verumtamen cum diversam habuerit utraque pars fortunam, de unaquaque separatim dicere consentaneum est.

Codices igitur, qui novem priores libros continent vel solos vel cum aliis coniunctos, hi sunt: Parisienses 1, 2, 3, 4, 5, 6; Vaticani 2, 3; Medicei 1, 2; Veneti 1, 2; Ambrosiani 1, 2; Mosquensis, Escurialensis, Etonensis, Matri-

tensis. Quorum librorum cum antiquissimus sit Parisiensis 1, et lacunae, quae in octavo et maxime nono libro ibi inveniuntur a fortuna adversa qua usus est profectae, in nullo alio expleantur, Du Theilius iure suo inde colligere posse sibi visus est, eum codicem omnium reliquorum, quatenus novem priores libros continerent, esse fontem ac parentem (v. Interpretat. Gall. III p. 288): eiusque sententiam, dubitationi tamen locum relinquentes, Friedemannus postea (Praef. tom. VII ed. Siebenkees. p. XXVI) et Groskurdius (Praef. Interpr. germ. p. LI et tom. II, 118) amplexi sunt. Quae si vera esset, eum solum excutiendum diligentissime et sequendum, reliquos nihili prorsus aestimandos fore, in aperto est. Ea igitur res ut maximi momenti est, ita magnopere licet admirari Du Theilium in summa eius indagandae opportunitate positum non maiorem huic tanto negotio impendisse curam. Qui tamen cum non solum se ipsum in errorem gravissimum incidere passus sit, sed alios etiam argumentis speciosis deceptos in multos errores induxerit, magnis pro laudibus, quibus Friedemannus et Groskurdius eum extollunt, nota quadam insigni notandus est. Quamquam deceptos eos esse, mirum videri potest. Quod ut ostendam, Du Theilii argumenta breviter recensere necesse est loco laudato exposita. Codex igitur ille cum multis locis (nec tantum nono libro, quod ex Du Theilii verbis facile quis collegerit, sed octavo etiam et primo), ut supra docuimus, miserrime temporum iniuria affectus sit et ingens ita exstiterit lacunarum numerus, librarium putat aliquem doctum longe maximam earum partem postea explesse, in brevioribus iudicium et coniecturam secutum, in longioribus Stephani Byzantii opere, Eustathiique commentariis, in quibus haud pauci afferrentur Strabonis loci, Epitome denique Palatina et maxime

Gemistiana adiutum. Ita effectum esse, ut ex duobus fere lacunarum millibus, quae fuerint in libro nono solo, vix quinquaginta quidem sint relictae, sed simul etiam ut permulta, in quibus erraverit coniectans ille librarius, pro Strabonis verbis legantur: neque quidquam impedire, quo minus et nos nunc utamur eadem illa coniiciendi libertate, qua iste usus fuerit. Atque ea haud paucis locis usus est et ipse Du Theilius et Groskurdius eius sectator, ad coniecturas praeterea mirum quantum propensus. Verumtamen etiamsi daremus, quod non est dandum, librarium medio aevo unquam exstitisse, qui ista ratione antiquorum codicum resarciret lacunas, plurima obstant, quominus opinionem illam admittamus: quae cum primo quasi obtutu manifesta sint, ut Du Theilius non animadverteret, levitate et festinatione factum est, qua totum hoc negotium administravit. Nimiae fortasse videri posset iniquitatis, si mirum esse dicerem, quod librarius, qui, ut Du Theilius contendit, non librorum modo, sed etiam ingenii ope lacunas illas explendas susceperit, idque sibi sumpserit, ut coniecturae indulgendum putaret, tam multos tamen locos intactos reliquerit. Sed minus haud dubie iniquum est, quod non intelligere me fateor, cum plurimas maximasque lacunas, quas vel doctissimi homines omnibus literarum subsidiis instructi non expleverint, felicissime et rectissime expletas videamus, qui fieri potuerit, ut aliae vel paucas modo literulas vel voces maxime obvias complexae, quae a quolibet lectore paulo attentiore suppleantur, quaeque in compluribus codicibus omnibusque editionibus dudum suppletae sunt, in hoc codice religiose sint conservatae. Quod ut exemplis probetur, locos nonnullos afferam, in quibus ea, quae uncis inclusi, in codice Paris. interciderunt, neque postea restituta sunt. Itaque in ipso noni

libri initio haec habentur: — ὥστε τὸν Κρομμυῶν[α Μεγαρέων] εἶναι καὶ μὴ Κορινθίων· περὶ τούτων οὖν [λεκτέον]. Deinde paulo post: τοῦ δὲ Σουνίου τριάκοντα καὶ τριακοσίους· [τόσ]ον πῶς ἐστι διάστημα καὶ τὸ ἐπὶ Πηγὰς ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς, ὅσονπερ καὶ ἐπὶ Σχοινοῦντα etc.; tum (p. 394) in versibus Homeri notissimis

εὗρ' υἱὸν Πετεῶο Μενεσθῆα πλή[ξιππον
ἑστα]ότ' ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι μήστωρες ἀυτῆς etc.

et alio loco (p. 399)

οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς
[ἔπλεον] ἁρπάξας etc.

Haec iam satis superque ni fallor ostendunt, neque a docto quodam viro institutum esse hoc sarciendi opus, neque coniecturae in eo negotio ullum fere locum fuisse. Praeterea cum folia nonnulla, quae in codice Paris. interciderant, ab eodem librario, qui lacunas reliquas explevit, restituta sint, habuerit ille alium aliquem codicem necesse est, unde ea peteret. Stephanum Byzantium, Epitomen Palatinam, Eustathium, quos Du Theilius commemoravit, omnia illa praebere non potuisse per se patet: etenim quamquam non pauca afferunt, multo plura tamen omittunt. Sed ne Gemisti quidem Epitome, etiamsi vetustate antecederet his supplementis, quod negandum esse videtur ex iis, quae supra de eius aetate disputavimus, suffecisset omnibus istis restituendis: quippe in qua multa desint, quae in supplementis exhibentur. Speciosiorem igitur, quam veriorem esse opinionem a Du Theilio propositam, aliamque esse supplementorum originem et naturam, atque ille putaverit, nemo non intelligit. Neque difficile est aperire, quomodo ea res acta sit. Falsum est enim, quod Du Theilius aliique contenderunt, nemo probavit, codicem Parisiensem 1 reliquorum omnium,

qui novem priores libros contineant, esse fontem: complures contra supersunt, qui diversam produnt originem. Quod ut statuamus, multae res suadent. Iam in nonnullis (Paris. 2. 3. Medic. 1. Venet. 1. 2. Ambr. 1. 2.) argumenta libris singulis, septimo excepto, non sunt praemissa, cum in Par. 1 legantur; lacunae ingentes, quas in eo libris II, III, IV, V, VII esse diximus, in iis non sunt: septimus liber et in iis quidem est mancus, sed multo plura tamen exhibet, quam in illo. Ea praeterea scripturae illorum codicum per omnes partes est a Par. 1 discrepantia, ut ad alium quendam fontem et ab eo diversum reducamur. Plurimum autem in duobus libris ab eo recedunt, octavo et nono. Eos enim in omnibus illis codicibus decurtatos esse supra vidimus, multis omissis, quae in Par. 1, quamvis mutila, habentur. Ac ne quis dicat ex ipso hoc codice ita eos esse descriptos, ut mutila omitterentur, integra modo aut restituta reciperentur, monendum est, quod iam adnotavimus, Epitomen Vaticanam multo ante confectam, quam Parisiensi 1 supplementa illa adderentur, ex codice esse excerptam, in quo eadem plane deerant, quae in codicibus supra laudatis praetermissa sunt. Quamquam enim satis ampla iam ac copiosa est his in libris, non modo nihil exhibet eorum, quae in illis codicibus omissa sunt, id quod fortuito quodam consensu breviatorum diversis temporibus viventium explicari posse nemo crediderit; sed etiam in tota horum librorum ratione omnibusque eorum partibus mire cum iis convenit, eaque haud raro praebet, quae ab antiquissimo quodam breviatore, ex cuius exemplo et codices illi et Epitome Vaticana manaverunt, passim aut mutata aut adiecta erant. Hoc ut exemplis paucis ostendatur, initio utar libri VIII (cuius prior pars integra est in Par. 1), ubi et codices illi et Epitome Vat.

prioribus neglectis haec habent: *Ἀποδώσωμεν, φησί,*[1] *νυνὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἑλλαδικῆς γεωγραφίας.* Quae inde sequuntur usque ad verba *ἀπὸ δὲ τῆς ἔσω εἰς τὰ τῶν Μακεδόνων μέχρι Βυζαντίου* in Epitome desunt omnia; in codicibus decurtatis eorum novissima pars deest inde a voce *ἀρξαμένοις.* Deinde omnes denuo incipiunt a verbis *Μετὰ τοὺς Ἠπειρώτας* etc. omissis particulis *μὲν οὖν*, omniaque praebent usque ad verba *διὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπικράτειαν*, exceptis paucis his verbis *καὶ καθ' αὑτοὺς εἰρήνην ἄγουσι πολὺν χρόνον*, quae neque in Epitome neque in codicibus istis exstant; idem consensus in praetermittendis iis, quae post *ἐπικράτειαν* habentur usque ad verba *τῇ τάξει περὶ αὐτῶν.* Quae inde disputantur de Graeciae partibus omnia in Epitome referuntur, sed verba *κατὰ τὸν δίολκον, δι' οὗ τὰ πορθμεῖα ὑπερνεωλκοῦσιν ἀπὸ τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν θάλατταν*, quae in codicibus decurtatis non inveniuntur, quaeque Casaubonus uncis inclusit, Coraes iniuria Strabonis esse negavit, in ea quoque desunt: similiter in utrisque paulo post deficiunt, quae inde a verbo *διέχουσα* usque ad vocem *κόλπος* in editionibus aliisque codicibus leguntur. Libri noni autem initio et Epitome et codices isti negligunt verba *ὥστε τὸν Κρομμυῶνα — λεκτέον νῦν*: positis deinde quae sequuntur usque ad verba *συμπάσης τῆς Ἀττικῆς* subiiciunt simpliciter *καὶ τὰ ἑξῆς* pro

1. Saepius breviator hoc verbum, ut in Excerptis fieri solet, adiecit: nonnullis postea locis in Strabonis ipsius verba receptum, ac pro Straboniano habitum est, velut l. IX p. 408, ubi *φησίν*, sive quod scripsit Coraes *φασίν*, post *χαλεπόν* delendum est. Neque legitur in Par. 1 prima manu scriptum. Similiter breviatoris sunt quae l. VIII p. 385 habentur: *εἶτα λέγει αἰτίαν* etc., quae magnopere Strabonis interpretes vexarunt. Ubi quid Strabo ipse scripserit, dici nequit, cum folia quaedam in Par. 1 hoc loco interciderint, ex decurtato codice secunda manu postea restituta.

omnibus iis, quae editiones et reliqui codices praebent usque ad verba *Οὕτω δ' εἰρηκότος* etc. Plura afferre possem similia, sed satis perspicue, opinor, hi loci monstrant codicem, ex quo Epitome Vaticana petita est, et ipsum iam decurtatum fuisse, illisque quos supra laudavi tam similem, ut ex uno eodemque omnes manasse manifestum sit. Qui quam antiquus fuerit inde quodammodo colligi potest, quod illud iam exemplum, quo Eustathius usus est, eadem indole fuisse, multis locis ab eo commemoratis arguitur. Iam igitur non modo hoc certissimum est, codices illos decurtatos non ex Paris. 1 restituto fluxisse, sed etiam ex decurtato aliquo codice supplementa eius sumpta esse neminem fugiet. Atque ea causa est, cur codicibus istis quaecunque manu secunda in eo scripta sunt quam maxime concinant; cur prima et secunda manus non raro inter se discrepent; cur lacunae haud paucae, quae nullo negotio coniectura expleri poterant, a librario librum suum, in quo illa non exstarent, fideliter sequente non sint expletae; cur, supplementis alia licet manu additis, nihilominus singulis versibus idem literarum numerus, quem in hoc codice inveniri supra diximus, constiterit: eadem ipsa enim Strabonis verba, quae interciderant, non coniecturae quaedam, suo quaeque loco restituta sunt. Multo maiore igitur cum cautione haec supplementa attrectanda sunt, quam Du Theilius et Groskurdius putarunt, ubicunque aliquid minus aptum videretur, aut minus placeret, coniectantis librarii manum, pro nihilo fere ducendam, se deprehendisse rati. Sunt sane quaedam supplementa, sed paucissima illa et tertia fere manu apposita, quae coniecturarum numero haberi debent: ea dico, quae in codicibus decurtatis non inveniuntur. Haec vero omnia ita sunt comparata, ut ea, quae de ceteris dixi, quam ma-

xime confirment. Etenim neque iustus literarum numerus iis expleri neque sensus talis esse solet, ut ferri possit. Ita quae leguntur initio libri IX (p. 391) inde a verbis *Ταύτας οὖν* usque ad *παρεπέμπομεν* omissa sunt in codd. decurtatis et Epit. Vatic., in Par. 1 autem haec habentur manu prima scripta: *ταύτας οὖν διέξειμεν*

α

(sic) *ἀναλα............αραλίας ἐφ' ἧς παρεπέμπομεν.* Quae deinde ad explendam hanc lacunam sec. manu adiecta sunt *βόντες τὰς παραλίας* satis probabilia primo obtutu videri possunt. Verumtamen cum adiectis iis 33 modo literarum versus efficiatur, nec sententia, quae in iis verbis inest, ullo modo ferri possit, quamvis in omnibus editionibus insederint, sine dubitatione reiicienda sunt. Quid Strabo ipse posuerit, licet de sensu loci dubitare nemo possit, confidenter affirmare vix ausim. Sed quae Groskurdius proposuit *ἀναλαβόντες τὰς πλευρὰς ἐκ παραλίας* parum placent: malim *τὰς χώρας ἀπὸ τῆς παραλίας.* Similiter in sequentibus (p. 393) verba *κατὰ Νισαίαν θάλατταν — προσαγορευομένης* desunt in codd. decurtatis; in Paris. 1 haec supersunt: *δι[είργουσα δὲ] τὴν κατὰ Νισαίαν θάλατταν ἀπὸ τῆς κατ........... Ἀλκυονίδος προσαγορευομένης.* Quae lacuna cum sec. manu expleta non esset, interpolator quidam postea inseruit *κατὰ Κρίσαν*, quae in omnibus editionibus exhibentur. Id nomen autem minime consentaneum esse post Mannertum complures alii viderunt, et quod ille proposuerat *Κρέουσαν* probarunt, nominis similitudinem, quam nihili hoc loco habendum esse apparet, haud dubie secuti: Strabo scripsit, ut opinor, *κατὰ τὰς Πηγάς* (cf. eod. lib. p. 400). Interpolatori itidem inepto debentur verba *ἐκεῖνος περὶ* in alio loco eiusdem libri non minus vexato pag. 409. Quo loco cum in decurtatis haec tantummodo habean-

tur: ἣν (Ἄσκρην) καὶ κεκωμῴδηκεν αὐτός· νάσσατο δ' ἀγχ' Ἑλικῶνος καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ δὲ Ἑλικὼν etc., in Paris. 1 complures versus mutili supplementis carent hunc in modum: ἣν καὶ κεκωμῴδηκεν αὐτὸς ἐ......... τοῦ πατρός, ὅτι ἐκ κύμης τῆς αἰολίδος μ...........τερον λέγων νάσσατο etc. Primum igitur versum adiectis verbis ἐκεῖνος περί facillime suppleri posse ratus librarius ea apposuit, de reliquis parum sollicitus: quae deinde in alios codices omnesque editiones recepta magnopere torserunt criticos. Strabonem autem alia prorsus hoc loco scripsisse per se satis liquet, quae tamen certo proponere non est proclive. Equidem suspicatus quondam sum haec fere fuisse: ἔπη ποιήσας κατὰ τοῦ πατρός, ὅτι ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος μετανέστη πρότερον, λέγων etc. Sed admiratio fortasse iam unum alterumve lectorum subiit, cur in tractandis his locis ad coniecturam confugiendum putaverim, codicibus reliquis, praeter Parisiensem 1 et decurtatos nullo verbo commemoratis: eos igitur, ne mala fide egisse videar, iam hic, quod infra pluribus demonstrabo, edoctos velim, omnes illos ex Parisiensi 1 fluxisse neque quidquam praebere, quo eius vulnera sanentur. Ita tres quasi partes in Parisiensi 1 distinguendae sunt diversae originis diversique pretii: ea primum, quae prima manu scripta ipsum codicis corpus efficiunt; deinde ea, quae ad explendas lacunas ex codice decurtato secunda manu adiecta sunt; denique ea, quae nonnullis locis itidem ad lacunas explendas, aliisque haud paucis in primo maxime libro ad explicanda aut corrigenda Strabonis verba manus sive secunda sive tertia addidit a coniectura profecta. Quae nulla plane auctoritate esse apparet. Decurtatis autem quid pretii tribuendum sit paulo pluribus est exponendum.

In iis enim non tantum permulta ab antiquo brevia-

tore omissa sunt, sed nonnulla etiam locis quibusdam in brevius contracta et mutata. Qua in re quemadmodum egerit exemplis quibusdam ostendam, cum praesertim omnibus paene illis locis ea, quae iste posuit, non quae Strabo scripserat, in editiones postea recepta sunt. Libro igitur octavo, ubi agitur de Lacedaemoniorum regibus (p. 366), in omnibus editionibus inde ab Aldina usque ad Tzschuckianam haec leguntur: — *τοὺς μὲν Εὐρυσθενίδας, τοὺς δὲ Προκλείδας καλεῖσθαι· οὐδ' ἀρχηγέτας νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοται τοῖς οἰκισταῖς· καὶ αἰτίαν τούτου λέγει, ὅτι ἐπήλυδας ἀνθρώπους δεξάμενοι δι' ἐκείνων ἐδυνάστευσαν.* Quae corrupta esse diu homines docti suspicati sunt cum aliunde, tum ex ingenti scripturae in variis codicibus discrepantia. Cuius causa cum nemini esset perspecta, recentissimi etiam editores Coraes et Groskurdius, quantumvis multa mutaverint, Strabonis manum minime assecuti sunt. Id vero ut efficeretur nihil aliud quam Parisiensis 1 diligenter erat reddendus, qui mutilus quidem hoc loco, sed non temere mutatus est. Ille enim haec exhibet talem fere in modum restituenda: *τοὺς μὲν Εὐρυσθενίδας, τοὺς δὲ Προκλείδας καλεῖσθαι· ἀ[λλὰ τοὺς μὲν] Ἀγίδας ἀπὸ Ἄγιδος τοῦ Εὐρυσθένους, τοὺς δ' [Εὐρυπωντίδας ἀ]πὸ Εὐρυπῶντος τοῦ Προκλέους. τοὺς μ[ὲν δυναστεῦ]σαι δικαίως, τοὺς δὲ δεξαμένους ἐπ[ήλυδας ἀνθρώ]πους δι' ἐκείνων δυναστεῦσαι· ὅθε[ν οὐδὲ ἀρχηγέτας] νομισθῆναι, ὅπερ πᾶσιν ἀποδίδοτα[ι οἰκισταῖς. Παυ]σανίαν τε τῶν Εὐρυποδῶν* (sic) *ἐκπεσόν[τα .... τῆς] οἰκίας* (sic) *ἐν τῇ φυγῇ συντάξαι λόγ[ον κατὰ τῶν Λυκούρ]γου νόμων, ὄντος τῆς ἐκβαλλούση[ς αὐτὸν αἰτίου. καὶ] τοὺς χρησμοὺς λέγει τοὺς δοθέντα[ς αὐτῷ περὶ τῶν] πλείστων. περὶ δὲ τῆς φύσεως* etc. Quae si comparantur cum decurtatorum

scriptura in editionibus plerisque vulgata, quid de ea statuendum sit, iudici intelligenti dubium esse nequit. Equidem hoc tantummodo adiungam librarium, qui Parisiensis 1 lacunas ex decurtato aliquo codice supplevit, cum non haberet quibus versus singulos expleret, omnia illa in margine apposuisse, quae hoc loco in exemplo suo invenit. Nec minus paulo post alia quaedam breviatoris verba Straboni nolenti obtrusa sunt. Eadem enim in pagina cum de Laconicae et Messeniae finibus egerit, *Ἀλλ' οὐδὲ τὴν Ἦλιν*, ait, *εὖ διορίζει* (*Εὐριπίδης*)

> *πρόσω δὲ βάντι ποταμὸν Ἦλις, ἡ Διὸς*
> *γείτων, κάθηται.*

Deinde statim subiicitur in Paris. 1 Strabonis refutatio inde a verbis *Εἴτε γὰρ* usque ad *ἡ Ἦλις* pertinens: breviator contra ea omissa (deest enim in codd. decurtatis) eius loco scripsit *καὶ ἐπάγει* (h. e. Strabo) *καὶ τὸν ἔλεγχον, ἡμῖν οὐκ ἀναγκαῖον ὄντα*, quae postea in codicibus quibusdam inter versus illos et refutationem ipsam inserta in omnibus etiam editionibus tanquam Straboniana leguntur. Similia aliis quibusdam locis, sed perpaucis offenduntur, quae pluribus hic tractare supersedemus. In universum tamen notandum est in codicibus decurtatis per omnes omnino libros, sed maxime octavo et nono, voculas minoris momenti brevitatis quodam studio interdum omitti: unde quanta cum cautione adhibendi sint facile intelligitur.

Ceterum quamvis magnus horum codicum in plurimis rebus sit consensus, non tamen is est, ut si unum excusseris ceteri secure negligi possint. Ex uno quidem omnes deducti sunt exemplari, sed tanquam per varios rivulos alia in alium manarunt. Omnium et integerrimus et optimus is fuit, ex quo Epitome Vaticana excer-

pta est:[1] reliqui omnes cum septimi libri fine careant, et in pluribus mendis, quae in Epitome illa non offenduntur, concinant, ex alio quodam eoque minus bono codice fluxerint necesse est; sed ipsi locis haud paucis ita in duas partes discedunt, ut Veneti 1 et 2 cum Paris. 3 plerumque concinentes a Mediceo 1, quatenus prima manu scriptus est, vehementer discrepent. Huic autem Paris. 2, quoad prima manu scriptus est, consentire solet: Ambrosianum 2 non tam accurate excussi, ut certi quid statuere audeam, sed eum quoque Mediceo affinem puto. Ille denique codex, ex quo supplementa Parisiensis 1 petita sunt, cum Ven. 1 maxime conspirat. Quam codicum rationem ut exemplo luculento ostendamus, locum octavi libri afferamus in editionibus omnibus mire corruptum. De Cresphonte enim Messeniaeque divisione ubi agitur (pag. 361) in Med. 1 haec leguntur: *Ἔφορος δὲ τὸν Κρεσφόντην, ἐπειδὴ εἷλε Μεσσήνην, διελεῖν φησι εἰς πέντε πόλεις αὐτήν, ὥστε Στενύκλαρον ἐν τῷ μέσῳ οὖσαν βασίλειον ἐκείνῳ γενέσθαι. ἐντεῦθεν δὲ Ἰαμίτιν πέμψαι πρεσβευτὴν εἰς Πύλον καὶ Ῥίον τοὺς Μεσσηνίους ἅπαντας τοῖς Δωριεῦσιν ἰσονόμους ποιήσαντα· ἀναξιοπαθούντων δὲ τῶν Δωριέων μεταγνοὺς μητρόπολιν*

1. Ad codicis illius praestantiam probandam unum iuvat exemplum proponere ex libri VIII initio, ubi in principio disputationis de singulis Graeciae populis (p. 333) summus inter codices est dissensus. Paris. 1 enim Vat. 2 (Mosq. Esc.) exhibent *ἐπιδονομεν οὖν*, Par. 2. 3. Ven. 1. 2. Ambr. 2 *ἰδοὺ μὲν οὖν*, Med. 1 *ἰδίᾳ μὲν οὖν* et in marg. sec. m. *ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν*, quae in reliquis codicibus leguntur fere omnibus. Non minus editores quoque dissentiunt. Epitome Vat. praebet *Ἑλλάδος μὲν οὖν*, quae unice vera esse et in Parisiensis 1 illo monstro latere manifestum est. Reliquae enim scripturae merae sunt coniecturae. Parisiensis 1 error ex litterarum maiuscularum forma male perspecta natus, quae multorum errorum causa cum in aliis veterum scriptorum libris tum in Strabonianis fuit (v. infra). Nec minus egregia est scriptura *Ἀσβύστας* quam II, 131 una servavit, cum reliqui codices habeant *Σίντας*.

τὴν Στενύκλαρον ἀπέδειξε καὶ τοὺς Δωριέας εἰς τοῦτο ἤγαγεν. In Venetis 1. 2 et Par. 3 oratione post vocem *ὥστε* subito abrupta quae sequuntur omnia desunt. Sed non minus ab illa Medicei scriptura et editiones et Paris. 1 discrepant, inter se rursus multum dissentientes. Nam Parisiensis, qui unus omnium veram Strabonis manum hic quoque conservavit haec exhibet: *Ἔφορος δὲ τὸν Κρεσφόντην, ἐπειδὴ εἷλε Μεσσήν[ην, διελεῖν] φησιν, ὡς προειρήκαμεν* (haec ex praecedentibus male repetita sunt) *εἰς πέντε πόλεις [αὐτήν, ὥστε] Στενύκλαρον μὲν ἐν μέσῳ τῆς χώρας ταύτης κειμένην ἀποδεῖξαι βασίλειον αὐτῷ,...............βασιλείας* (legd. *εἰς δὲ τὰς ἄλλας βασιλέας* cf. p. 364 extr.) *πέμψαι, Πύλον τε καὶ Ῥίον ....Ὑαμεῖτιν* (legd. *καὶ Μεσόλαν καὶ Ὑαμεῖτιν*), *ποιήσαντα ἰσονόμους πάντας τοῖς Δωριεῦσι τοὺς Μεσσηνίους. ἀγανακτούντων δὲ τῶν Δωριέων μεταγνόντα μόνον τὸν Στενύκλαρον νομίσαι πόλιν· εἰς τοῦτον δὲ τοὺς Δωριέας συναγαγεῖν πάντας.* Quae ex parte ita scribenda esse Odofr. Muellerus iam vidit (v. Dor. I, p. 95 not. 1) in aliis errans, quemadmodum hoc quoque falso contendit, Casaubonum ea finxisse quae hoc loco in editionibus leguntur: quippe et in Aldina et in codicibus nonnullis calamo exaratis eadem iam habentur. Neque hic solus locus est, quo editiones ab iis quae Strabo scripserat toto coelo aberrant, imo plurimi sunt alii. Cuius rei causae ut aperiantur iam de reliquis codicibus, qui priores novem libros continent, exponendum est.

Illi igitur tametsi in varias familias secernendi sunt valde inter se dissimiles, in eo tamen omnes conspirant, quod aut omnino aut ex parte a Parisiensi 1 originem ducunt. Namque Vaticanus 2 (excepta libri II particula a recentiore librario scripta; v. supra) Mosquensis, Escu-

rialensis (quibus sine dubio addendus est Matritensis) per omnes libros novem priores, Parisiensis 2 in altera octavi libri parte totoque nono h. e. omnibus iis, quae recentiori librario debentur, ex illo ipso aut alio quodam exemplo inde petito, id quod potius crediderim, tanta cum fide descripti sunt, ut, nisi quid incuria aut imperitia peccatum est, neque quidquam praebeant, quod in illo non inveniatur, neque aliis locis inter se discrepent, quam quibus in ipso discrepantes scripturae primae et secundae manus exstant. Omnes enim post supplementa manu secunda ei addita exarati sunt, unde egregie confirmantur quae de aetate, qua adiecta esse videantur, supra statuimus. Iam vero eos codices Parisiensi 1 diligenter excusso sine ullo Strabonis detrimento negligi posse luce clarius est; neque omnino, cum nihil habeant, quod eorum proprium sit, plura de iis disputemus necesse est.

Diversa indole altera codicum familia est, ex eodem Parisiensi 1 repetenda: cuius sunt Etonensis (sive Bembinus), Vaticanus 3, Parisiensis 4, satis recentes omnes, adeoque inter se consentientes, ut nisi forte ex Etonensi, quem examinare mihi non licuit, duo reliqui descripti sunt, unum certe eundemque ducem secuti esse videantur. Illos igitur, quamvis multis in rebus a Parisiensi 1 recedentes, ex eo tamen manasse cum omnis scripturarum quas exhibent natura, tum maxime octavi nonique libri lacunae argumento sunt. Quae cum a codicis eius mira prorsus fortuna ac conditione supra exposita profectae sint, omnia exemplaria in quibus offenduntur ad eum tanquam ad communem quendam fontem referenda sunt. Neque de hac trium illorum codicum origine dubitandum est propterea quod nonnulla, quae in Par. 1 intercidisse diximus lib. II, III, IV, V, VII, in iis habentur: ea enim aliunde petita atque ita deinceps adiecta

sunt, ut praeter libri VII finem, in omnibus deficientem, in Etonensi et Vaticano pauca in libri II fine, in Parisiensi nihil desit. Sed in lacunis maioribus ita explendis non acquievit ille, quem codices hi sequuntur, homo vulgari librario et paulo doctior et multo audacior: ad ingenium etiam recurrit, ut quae libri negarent, inde peteret. Itaque non in mutilis tantum locis si qua scriptoris sensum perspexisse sibi videretur alia adiicere, alia tollere, alia mutare est ausus, sed ubique quae minus sibi placerent corrigenda putavit. Eiusmodi loci cum in aliis libris permulti, tum plurimi inveniuntur in octavo et nono: ex quibus paucos afferam. Ex nono igitur libro quae supra (pag. LXI) laudavi Parisiensis 1 verba de Hesiodo Ascram patriam insectante cum aliter sarcire nesciret, omissis transpositisque quibusdam in eam formam redegit, quae in editionibus nunc habetur. Deinde eadem in pagina (409) Paris. 1 haec praebet:

— — — — — *στάδιοι δ' εἰσὶ τῆς*..........
τῆς ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος εἰς κρέουσαν ἐνε.......
ἐντεῦθεν δὲ ἑκατὸν εἴκοσι, ἕως τῆς ἄκρας, ἣν........
καλοῦσιν· ἐν δὲ τῷ κοιλοτάτῳ τοῦ κόλπου του........
βέβηκε τὰς πηγὰς κεῖσθαι καὶ τὴν οἰνόην πε.......
ρήκαμεν etc.

In codicibus decurtatis hic locus omissus est, quae causa fuit, cur mutili versus in Paris. 1. non supplerentur: neque in Paris. 2 Mosq. Escur. Vatic. 2 suppleti sunt. Sed in Etonensi, Vatic. 3, Paris. 4 primo versui verbum *παραλίας* adiectum est satis facile ad inveniendum; in proximo versu, fortasse quia numerus dubius videretur, nihil addidit vetus ille interpolator, neque in tertio, quum promontorii nomen a Strabone adiunctum (*Ὀλμιὰς* haud dubie scripserat), nesciret. In quarto autem ponere non dubitavit *κόλπου τούτου συμβέβηκε*, quae in omnibus edi-

tionibus leguntur, quamquam ex orationis contextu patet, Strabonem scripsisse *κόλπου τοῦ Κρισαίου συμβέβηκεν*, quae melius etiam iustum literarum illius versus numerum explent. Quinto denique versu non minore confidentia exhibuit *περὶ ἧς εἰρήκαμεν*, quae verborum reliquiis tanquam digito monstrari viderentur: quamquam *περὶ ὧν* potius legendum esse arbitror.

Similiter pagina sequenti (pag. 410) in Parisiensi 1 haec exstant:

..........*α δὲ θεσπειὰς καταλέγει γραῖαν καὶ μυκα*
..........*ὶ ὧν εἰρήκαμεν· ὡς δ' αὔτως καὶ περὶ τῶν*
.... *ἀμφ' ἄρμ' ἐνέμοντο καὶ εἰλέσιον καὶ ἐρυθρὰς*
.... *εἶχον, ἠδ' ὕλην καὶ πετεῶνα* etc.

In decurtatis omnia desunt: inde lacunae in Paris. 1 non expletae. Sed supra *θεσπειὰς* recentior manus posuit *ὁ πολίτης* (voluit haud dubie *ὁ ποιητής*): quae, sicut lacunae, in Mosq. et Par. 2 servata, in Vatic. 2 omissa sunt. Nunc vide quae tres illi codices, de quibus agimus, exhibeant: *Ταῖς δὲ θεσπιαῖς ὁ ποιητὴς καταλέγει γραῖαν καὶ μυκαλησσόν, περὶ ὧν εἰρήκαμεν· ὡς δ' αὔτως λέγει καὶ περὶ τῶν ἄλλων· οἵτ' ἀμφ' ἄρμ' ἐνέμοντο καὶ εἰλέσιον καὶ ἐρυθράς, ἠδ' ὕλην καὶ πετεῶνα* etc., quae ex parte in editiones recepta sunt. Haec abunde, opinor, demonstrant, quam emendandi rationem interpolator iste secutus sit, qui quamvis ferro ignique utendum non putaret, ea tamen fuit sui fiducia, ut leniore quadam medicina innumerabiles locos iuvare studeret: et paucos revera sanavit, multo plures corrupit.

Iam ad tertium, quod significavimus, codicum genus accedamus, ex parte ad Par. 1 referendum. Codici enim Med. 1, quem ex decurtatorum numero esse supra dictum est, omnes illi loci, quos antiquus breviator in octavo et nono libro omiserat, manu recentiore in mar-

gine postea adiecti sunt. In quibus cum eaedem fere lacunae offendantur, quas in Par. 1 casu effectas esse vidimus, ex hoc accessiones eas esse repetendas patet. Attamen non ex ipso sumptae sunt, neque ex alio, qui eum fideliter sequeretur, sed ex codice cum iis, quos modo recensui, Etonensi eique affinibus quam maxime concinente, hoc est non paucis locis corrupto. Neque ea tantummodo ex hoc codice addita sunt, quae in duobus illis libris defuerant, sed per omnes omnino libros novem priores multa ad eius fidem mutata, multa inter versus ex eo adnotata. Quo factum est, ut Med. 1 novam quandam horum librorum exhibeat recensionem a prima Strabonis manu longe remotam: qua tamen ne fallamur, ipsa scripturae in variis partibus diversitas obstat. Sed postea ex Mediceo hoc alii denuo codices descripti sunt, velut Ambr. 1, in quo ea, quae in illius margine leguntur, partim in margine itidem posita, partim reliquis inserta, partim truncata et omissa sunt (v. supra p. XXXII), praeterea Med. 2 et Par. 5: quos qui exaraverunt omnia illa in orationis contextum receperunt. Simul, pro recentiorum librariorum indole ac temeritate, nonnulla ad arbitrium passim mutare haud dubitarunt; quod quanto fuerit Straboni detrimento multis exponere necesse non est. Ex Par. 5 denique Parisiensis 6, omnium et recentissimus et pessimus, quem Aldus operis dedit typis describendum, originem duxit. Quas miras sane codicum horum vicissitudines cum reputamus, non est, quod admiremur tot tantisque erroribus scatere Aldinam editionesque, quae inde maxime manarunt, recentiores. At paucis exemplis probare liceat, quae proposuimus. Eodem primum utamur libri VIII loco de Cresphonte Messeniae rege (pag. 361), quem supra iam (pag. LXIV) aliam ob rem attulimus. Eum Med. 1, uti diximus,

hunc in modum exhibet: Ἔφορος δὲ τὸν Κρεσφόντην, ἐπειδὴ εἷλε Μεσσήνην, διελεῖν φησιν εἰς πέντε πόλεις αὐτήν, ὥστε Στενύκλαρον ἐν τῷ μέσῳ οὖσαν βασίλειον ἐκείνῳ γενέσθαι· ἐντεῦθεν δὲ Ἰαμίτιν πέμψαι πρεσβευτὴν εἰς Πύλον καὶ Ῥίον τοὺς Μεσσηνίους ἅπαντας τοῖς Δωριεῦσιν ἰσονόμους ποιήσαντα· ἀναξιοπαθούντων δὲ τῶν Δωριέων αὐτὸς μεταγνοὺς μητρόπολιν τὴν Στενύκλαρον ἀπέδειξε καὶ τοὺς Δωριέας εἰς τοῦτο ἤγαγεν. Secunda manu autem in margine adiecta sunt primum haec: γρ. μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας ταύτης κειμένην ἀποδεῖξαι βασίλειον βασιλείας, deinde paulo post ad μεταγνοὺς sqq. haec: ἄλλως· μεταγνόντα μόνην τὴν Στενύκλαρον νομίσαι πόλιν· εἰς τοῦτο δὲ καὶ τοὺς Δωριέας συναγαγεῖν πάντας. In Par. 5 igitur priora illa pro iis, quae in Med. 1 prima manus exhibet, in ipsum orationis contextum recepta sunt; proximis vero non mutatis et primae et secundae manus scriptura suo quaeque loco repetita est. Sed in Par. 6 hic quoque ea quae margini adiecta fuerant, omissa voce ἄλλως, ita pro altera scriptura reliquis inserta sunt, ut nova quaedam efficerentur, quae inde ab Aldina in omnibus editionibus feruntur, licet praeter Par. 6 in nullo codice legantur. Quae fuerit genuina huius loci forma, supra ostendimus.

Simillimus est locus, quo de Messeniorum bellis agitur (p. 362). Ibi enim haec habentur in Par. 1: — Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος· ἡνίκα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις· (inserenda sunt cum Casaubono ἐλθὼν ἐξ Ἐρινεοῦ, quae in nullo codice exstant) καὶ γὰρ εἶναί φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἐλεγείᾳ, ἣν ἐπιγράφουσιν Εὐνομίαν·

αὐτὸς γὰρ Κρονίων καλλιστεφάνου πόσις Ἥρης
Ζεὺς Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν.
οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα
εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

ὥστε ἢ ταῦτα ἠκύρωται τὰ ἐλεγεῖα ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον τῷ φήσαντι Ἀθηναίων τε καὶ Ἀφιδναίων (legd. *Ἀθηναῖον τ. κ. Ἀφιδναῖον*), *καὶ Καλλισθένει καὶ ἄλλοις πλείοσι τοῖς εἰποῦσι ἐξ Ἀθηνῶν ἀφικέσθαι δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμὸν κ. τ. λ.* Eadem in Par. 2 Vat. 2 Mosq. Esc., itidem in Eton. et Par. 4, in quibus tamen vox *ποιήσει* posita est ante *ἐλεγείᾳ*. In Ven. 1. 2 et Par. 3 hunc in modum illa contracta sunt: *Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος. καὶ μετ' ὀλίγα, ὥστε ἢ ταῦτα ἠκύρωται τὰ ἐλεγεῖα· λέγει δὲ τὰ τοῦ Τυρταίου ὧν τινα παρέθεντο· ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον καὶ ἄλλοις πλείοσιν εἰποῦσιν ἐξ Ἀθηνῶν ἀφικέσθαι δεηθέντα* (sic) *Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν.* Ab utrisque differt Med. 1, in quo idem locus ita est comparatus, ut primum haec legantur prima manu scripta: — *Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος καθ' ὃν ἐξ χρόνον αὐτὸς στρατηγὸν ἐκείνου τοῦ πολέμου τῶν Λακεδαιμονίων ἑαυτὸν γενέσθαι φησὶν ἐν τοῖς περὶ ἰσονομίας ἐλεγείοις καὶ μετ' ὀλίγα.* Post haec verba tantum spatii vacuum est relictum, quantum tribus fere versibus sufficiat; ibi secunda manu inserta sunt eadem quae Eton. exhibet (nam adiecta est vox *ποιήσει*) hunc in modum ·:· *γρ. ἡνίκα φησὶν αὐτὸς* sqq. usque ad *ἀφικόμεθα.* Ea denuo prima manus excipit reliqua adiiciens *ὥστε ἢ ταῦτα ἠκύρωται τὰ ἐλεγεῖα, ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον καὶ Καλλισθένει καὶ ἄλλοις πλείοσιν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν.* Eadem haec in Ambr. 1 exstant eo tantum discrimine, ut omnia uno tenore, una eademque manu exarata sint. Paulo sollertius egit is, qui Par. 5 perscripsit: positis enim primum iis quae primae manus sunt usque ad verba *καὶ μετ' ὀλίγα*, ex iis quae secunda manus adiecerat Tyrtaei versus statim subiunxit, et reliqua in marginem reiecit asterisco notaque *γρ.* appictis. In Par. 6 denique haec quoque

pro Medicei 1 commentis in ipsum orationis contextum reducta sunt, servatis tamen iis, quae idem Med. in fine huius loci praebet. Inde ea exstitit scriptura, quae ab Aldo expressa in omnibus editionibus postea repetita est, nisi quod Coraes vocem *ποιῆσαι* omisit.

Alium denique locum tanquam pro corollario addam, qui cum omnino ea quae de codicum horum ratione ac necessitudine disputavimus confirmet, tum quousque interpolatorum temeritas processerit, luculento exemplo docebit. Strabo igitur postquam de Anigro flumine egit, de locis ei vicinis hunc in modum disserit (l. VIII p. 347): *Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἀνίγρου καὶ τοῦ ὄρους, ἐξ οὗ ῥεῖ, ὁ τοῦ Ἰαρδάνου λειμὼν δείκνυται καὶ ἠρίον καὶ Ἀχαιαί· εἰσὶ δὲ πέτραι ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος, ὡς ἔφαμεν, γέγονε πόλις. οὐ πάνυ δὲ ὑπὸ τῶν τοὺς Περίπλους γραψάντων ἡ Σάμος μνημονεύεται· τάχα μὲν διὰ τὸ πάλαι κατεσπάσθαι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν θέσιν. τὸ μὲν γὰρ Ποσειδιόν ἐστιν ἄλσος, ὡς εἴρηται, πρὸς τῇ θαλάττῃ· ὑπέρκειται δ' αὐτοῦ λόφος ὑψηλὸς ἐπίπροσθεν ὢν τοῦ νῦν Σαμικοῦ, ἐφ' οὗ ἦν ἡ Σάμος, ὥστε ἐκ θαλάττης μὴ ὁρᾶσθαι. καὶ πεδίον δ' αὐτόθι καλεῖται Σαμικόν, ἐξ οὗ πλέον ἄν τις τεκμαίροιτο ὑπάρξαι ποτὲ πόλιν τὴν Σάμον. καὶ ἡ Ῥαδινὴ δέ, (εἰς) ἣν Στησίχορος ποιῆσαι δοκεῖ, ἧς ἀρχὴ — — — ἐντεῦθεν λέγει τοὺς παῖδας κ. τ. λ.* Haec enim leguntur in Par. 1 iisque omnibus, qui eum sequuntur Parr. 2. 4. Vatt. 2. 3. Mosc. Escur. Eton. In Venetis et Par. 3 plurimis omissis haec tantummodo exstant: *Πέτραι, φησίν, ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος, ἣν οὐ πάνυ φησὶν ὑπὸ τῶν τοὺς Περίπλους γραψάντων μνημονεύεσθαι· τάχα μὲν διὰ τὸ πάλαι κατεσπάσθαι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν θέσιν· φησὶ γὰρ αὐτὴν ἐκ θαλάσσης μὴ ὁρᾶσθαι.* Deinde desunt sequentia omnia usque ad verba *Ἀκίδων,*

φησί, ποταμὸς ῥεῖ παρὰ τάφον Ἰαρδάνου (pag. 348). Mediceum 1 autem qui exaravit librarius ea quoque omisit omnia, sed integram fere paginam vacuam reliquit, insequentis demum initio incipiens a verbis *τὴν θάλατταν τὴν Πυλίαν ἐπεκτείνει κ. τ. λ.* (pag. 348). Recentiore postea manu, eademque, ut opinor, cui tot alia additamenta debentur, haec etiam lacuna expleta est. Sed quanta audacia in Strabonis verba interpolator est grassatus! En quae confinxit: *Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἀνίγρου καὶ τοῦ ὄρους, ἀφ' οὗ ὁ Ἰαρδάνης ῥεῖ, λειμὼν δείκνυται καὶ τάφος ἐπιφανὴς καὶ Ἀχαιαὶ πέτραι ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος, ὡς ἔφαμεν, γέγονε πόλις, ἣ δὴ οὐ πάνυ ὑπὸ τῶν τοὺς Περίπλους γραψάντων μνημονεύεται· τάχα μὲν διὰ τὸ πάλαι κατεσπάσθαι, τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν θέσιν, ὅτι ἐν ἀφανεῖ κεῖται. τὸ μὲν γὰρ Ποσείδιον ἄλσος ἐστίν, ὡς εἴρηται, πρὸς τῇ θαλάττῃ· τούτῳ δὲ κορυφὴ ὑψηλὴ ἐπιπροσθεῖ τὸ Σαμικὸν (οὕτω γὰρ νῦν καλεῖται), ὅπου ἡ Σάμος ἦν, ὥστε ἐκ θαλάττης μὴ ὁρᾶσθαι. ἐνταῦθα δὲ πεδίον ἐστὶ Σαμικὸν ὀνομαζόμενον, ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τεκμαίροιτο ἄν τις πόλιν ὑπάρξαι Σάμον. ἐστὶ δὲ καὶ Ῥαδινή, εἰς ἣν Στησίχορος τὸ ποίημα γεγραφέναι δοκεῖ, οὗ ἡ ἀρχὴ — — — ἐντεῦθεν λέγει τοὺς παῖδας.* Eadem haec inveniuntur in Med. 2. Ambr. 1. Paris. 5. 6, in Aldina denique, quae in verbis quibusdam longius etiam a genuina Strabonis scriptura recedit: exhibet enim *ἐξ οὗ δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τεκμαίροιτο* etc. Ex editoribus recentioribus Tzschuckius primus ab Aldinae auctoritate paululum discedere ausus, extremam eorum quae attuli partem feliciter restituit; Coraes alia quaedam mutavit, plurima reliquit: nemo denique interpolatoris nugas pro Strabonis accurata et simplici disputatione venditari hic vidit.

Verum haec hactenus. Restat, ut de *Guarini* interpretatione latina pauca adiiciam, quae cum facta sit multo antequam Graeca typis mandarentur, codicis manu scripti loco et habita est et haberi debet. Ea quanti facienda sit, ceterorum codicum ratione exposita, paucis demonstrari potest. Comparatis enim tribus tantum illis locis, quos modo recensuimus, codicem a Guarino adhibitum ex eorum fuisse numero, qui ex interpolato Mediceo 1 manarunt, nemini non erit manifestum. Verba eius, quoniam minus obvia sunt interpretationis illius exempla, ipsa apponere non alienum videatur. Locum igitur eum, in quo de Cresphonte agitur, Guarinus hunc in modum expressit: „*Ephorus scriptis prodidit Cresphontem: postquam Messenam terram subiugavit: eam quinque in civitates divisisse: sicuti in superioribus exposuimus. Ita ut Steniclarus in huius regionis medio posita regia illi sedes institueretur. Inde Hiamitin legatum Pylum et Rhium misisse: qui Messenios omnes eodem et pari cum Doriensibus iure faciet. Quare cum Doriensibus* (sic: voluit haud dubie *Dorienses*) *indignatione concitati forent, ipse poenitentia ductus solam Steniclarum civitatem censuit. Et ad hoc Dorienses cunctos adegit.*" Paulo post de Messeniorum bello secundo haec habet: „— *Pysaei vero Pantaleonem Omphalionis filium. Quo in tempore ipse illius belli imperatorem sese Lacedaemoniorum fuisse testatur. In eo Elegorum opere quod Eunomia i. e. bona inscribitur institutio: et paulo post. Ipse nam Saturnius coronatae Iunonis maritus Iuppiter hanc Heraclidis urbem tradidit. Quibuscum nos ventosam linquentes Erineum ad amplissimum pervenimus Peloponnesum. Dicuntur nam haec Tyrtaei quorum quaedam proposita sunt. Itaque aut ipsum carmen auctoritatem amiserit:*

aut Philochoro fides neganda est: et Callistheni: aliisque compluribus: qui ex Athenis et Aphidnis eum adventasse memorant etc." Haec prorsus concinunt iis, quae in Parisiensi 5 esse supra dixi, praeter verba „*Dicuntur nam haec Tyrtaei, quorum quaedam proposita sunt*" quae in eo non exstant, verum Venetis et Parisiensi 3 respondent, ubi breviator pro ipsis Tyrtaei versibus apponere satis habuerat *λέγει δὲ τὰ τοῦ Τυρταίου, ὧν τινα παρέθεντο*: Guarini codex eadem inepte servavit, quamquam versus illos suo loco receperat. Tertium denique apponamus locum, qui vel maxime interpretationis eius cum Mediceo 1 ostendit necessitudinem. Ibi enim haec leguntur: „*Inter Anigrum: et montem ex quo Iardanus effluit pratum ostenditur et insigne sepulchrum et Achaeae petrae: eius montis rupes abscissae. Super quibus Samos (ut diximus) civitas condita est. De qua navigandi scriptores non admodum posteritati memoriam reliquerunt forte vel quia iam dudum divulsa est: vel quia in obscuro sita sit. Posidium sive Neptunium lucus est: sicuti diximus ad mare positum: cui excelsum cacumen incumbit: ante Samicum: sic enim modo vocatur ubi Samos erat: adeo ut e mari conspici nequiret. Ibidem campus est Samicus nominatus. Ex quo maior fieri coniectura potest: aliquando Samum urbem exstitisse. Est et Rhadina: in quam Stesichorus poema scripsisse videtur: cuius initium est — — — hinc filios appellat* etc." Desinamus igitur admirari interpretationis Guarini et editionis Aldinae consensum, neve in eo firmamentum quoddam eorum, quae in editionibus feruntur, haberi putemus. Ex eodem contra codice mire corrupto cum utraque manaverit, neutrius ulla auctoritas est.

Epitome postremo Gemistiana, cum ex codice quo-

dam decurtato, Venetorum duorum simillimo petita sit, et praeter Gemisti suspiciones et coniecturas nihil habeat proprium, tantum abest ut insignem laudem, qua Siebenkeesius eam effert (v. Praef. ed. Sieb. p. XXXV), mereatur, ut ipsae illae suspiciones, saepissime invita Minerva Straboni obtrusae, fidem ei plane omnem abrogent. Ac vel in iis coniecturis, quae ferendae aut recipiendae sunt, haud ulla fere inveniatur, quam non quivis Geographicorum lector Graecarum literarum paulo peritior hodieque fecerit.

His omnibus accurate perpensis iam nemo erit, qui dubitet, in constituendis his novem prioribus Geographicorum libris Parisiensem 1 unum maxime sequendum esse, Epitomis Palatina et Vaticana, Parisiensi 2 et Mediceo 1, quoad manu prima scripti sunt, Ambrosiano 2, Veneto 1, Parisiensi 3, qui omnes pro uno quasi codice habendi sunt, non sine cautione magna adhibitis. Reliqui codices, sicut et editio Aldina Guarinique interpretatio nulla sunt utilitate ac prorsus negligendi.

Absoluta priore Geographiae Strabonianae parte, ad alteram, quam octo posteriores libros complecti diximus, progredi licebit: cuius ratio multo simplicior quam prioris est. Sunt autem, ut inde disputationis nostrae exordium capiamus, codices, qui eam exhibent, numero viginti: Venet. 2. 3. 5, Medic. 4, Vatic. 2. 4, Paris. 2. 3. 4. 5. 6, Ambros. 1. 2, Mosq., Escur., Matrit., quibus omnes octo posteriores libri continentur; Medic. 3, Venet. 4, Paris. 7, qui septem modo libros praebent Asiam Libyamque complectentes; denique Vatic. 1 ἀκέφαλος, qui cum priora intercidissent libri duodecimi finem et sequentes quinque integros servavit. Decimus praeterea liber, alterius huius partis primus, in recentioribus quibusdam codicibus velut Medic. 1. 2, Eton., Vat. 3, no-

vem prioribus adiunctus est, ita ut omnes libri, qui Europam spectant, uno volumine comprehendantur: in Veneto 1 autem praeter priores etiam decimus, undecimus, duodecimus exstant ab iis, quae in Venet. 2 leguntur, ut supra dictum est, vix uno apice diversi. Postremo Epitomae Palatina et Vaticana per hos quoque libros continuantur, quarum altera haec propter excerptorum amplitudinem integri prope codicis loco haberi potest.

Indicia autem, quibus ad hos codices in varias quasdam quasi familias dispescendos uti possimus, circumspicientibus ante omnia alia lacunae in his etiam libris passim obviae diligenter observandae sunt. In quibus qui inter se consentiunt, eos ex uno eodemque exemplo, in quo eadem illa defuerint, originem ducere haud iniuria statueris. Iam vero ferebantur in hac Straboniani operis parte tres loci, quos mutilos esse manifestum erat l. XVI (p. 751): — *τοῖς μὲν οὖν ὁλκοῖς ἐντεμεῖν (τὸν Τυφῶνα) τὴν γῆν, καὶ ποιῆσαι τὸ ῥῆξαι τὴν πηγὴν κ. τ. λ.*, et paulo post (759) *εἶτα Ῥινοκόλουρα ἀπὸ τῶν εἰσφκισμένων τὰς ῥῖνας οὕτω καλουμένη*: denique l. XVII (p. 830) *Ποσειδώνιος δ' οὐκ οἶδ' εἰ ἀληθῆ φήσας ὀλίγοις καὶ μικροῖς διαρρεῖσθαι ποταμοῖς τὴν Λιβύην· αὐτοὺς γὰρ οὓς Ἀρτεμίδωρος εἴρηκε καὶ μεγάλους.* In his igitur cum omnes codices ab aliis ante me excussi concinant, quin omnes ex uno manaverint dubium esse vix potest. Diversa autem ab iis origo est Vaticani 1 et Epitomes Vatic., in quibus illi loci ita leguntur: *τοῖς μὲν οὖν ὁλκοῖς ἐντεμεῖν τὴν γῆν καὶ ποιῆσαι τὸ [ῥεῖθρον τοῦ ποταμοῦ· καταδύντα γὰρ εἰς τὴν γῆν ἀναρ]ρῆξαι τὴν πηγὴν* — et alter *εἶτα Ῥινοκόλουρα ἀπὸ τῶν εἰσφκισμένων [ἐκεῖ τὸ παλαιὸν ἀνθρώπων ἠκρωτηριασμένων] τὰς ῥῖνας* — et tertius *Ποσειδώνιος δ' οὐκ οἶδ' εἰ ἀληθῆ φήσας ὀλίγοις καὶ μικροῖς διαρρεῖσθαι τὴν Λιβύην· αὐτοὺς γὰρ οὓς*

Ἀρτεμίδωρος εἴρηκε [τοὺς μεταξὺ τῆς Λυγγὸς καὶ Καρχηδόνος καὶ πολλοὺς εἴρηκε] καὶ μεγάλους. Ex quibus simul quae causa exstiterit, cur illa exciderint, apparet. Primum vero ex tribus his locis eodem plane modo scriptum esse in aliis duobus codicibus, Medic. 3 et Ambros. 1, atque a Corae inde restitutum, quod iure mihi quispiam obiiciat, non ignoro, sed sciens praetereo: infra cum hos quoque codices nihilominus eiusdem cum ceteris esse originis probavero, cui hanc accessionem debeant, ostendam. Namque non illi tantum loci in istis codicibus mutili sunt, sed alii plures, in quibus ulcus subest minus manifestum: velut l. XV (p. 694) ubi omnes illi codd. praebent: — καὶ γὰρ δένδρον εἶναι καρποφόρον· ἐκ δὲ τοῦ καρποῦ μεθύειν. Mira haud dubie verborum structura; sed cum paulo negligentius Strabo scripserit, ferenda omnibus visa est. At iniuria librariorum culpam in Strabonem collatam esse, cognita Vaticani 1 et Epitomes Vat. scriptura nemo erit, qui non concedat, in quibus haec illo loco habentur: ἐκ δὲ τοῦ καρποῦ [συντίθεσθαι μέλι· τοὺς δὲ φαγόντας ὠμοῦ τοῦ καρποῦ] μεθύειν. Similiter quae eodem libro (p. 726) legebantur ἡ δὲ Καρμανία τελευταία μέν ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολῆς corrupta esse nemo iudicaverat. Verum a Vat. 1 edocemur (adstipulante Epit. Vat.) Strabonem haec scripsisse: ἡ δὲ Καρμανία τελευταία μὲν ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ [παραλίας· ἀρκτικωτέρα δ' ἐστὶ πολὺ τῆς τοῦ Ἰνδοῦ] ἐκβολῆς. Paulo post alius eiusdem libri locus (p. 729) ex eodem codice locupletatur — ἦν δὲ ἡ Περσέπολις [μετὰ Σοῦσα κάλλιστα κατεσκευασμένη μεγίστη πόλις] ἔχουσα κ. τ. λ. et l. XVII (pag. 771) — ὑπέρκειται δ' αὐτοῦ φρούριον [Κοράου καλούμενον καὶ κυνήγιον τοῦ Κοράου καὶ ἄλλο φρούριον] καὶ κυνήγια: in quibus locis quae uncis inclusi Vatic. 1 de-

bentur, Epitome Vat. in ultimo itidem concinente. Omnia autem haec in Medic. 3 et Ambros. 1 non minus omittuntur, quam in ceteris. Quomodo igitur factum esse putemus, ut duo illi codices recentissimi uno illo loco, quem omnium primum supra posui, ab iis secedant? Quod ut intelligatur hoc primum tenendum est, in Med. ea verba primum non in ipso verborum contextu scripta, sed postea adiecta, atque inde in Ambrosianum translata esse, hac in parte ex Medic. 3 descriptum (v. supra p. XXXIII). Prima an secunda manu in codice Mediceo exarata sint cum Bandinius adnotare supersederit, ignoro: sumpta autem esse ex Eustathii Commentario ad Homeri Il. II, 783, ubi Strabonis hic locus integer commemoratur, pro certo affirmaverim. Communi igitur codicum illorum origine demonstrata, iure hoc statueris, omnium eorum consensui non plus tribuendum esse ponderis, quam uni aut Vaticano 1 aut Epitomae Vat.: quin etiam cum Strabonis manum multis locis fidelius hi servaverint, quam illud exemplar, unde ceteri manaverunt, utriusque auctoritatem maiorem esse debere quam illorum, utcunque inter se concinentium.

Neque vero ipsi hi codices eodem loco et honore omnes sunt habendi; ut enim aetate, ita indole atque integritate valde inter se differunt, hunc fere in modum componendi: omnium haud dubie antiquissimus est Venetus 3 eo nomine etiam commendabilis, quod interpolatorum temeritate nondum contaminatus est; ex eo Mosquensem descriptum esse et ex lacuna, quae in utroque libri XIV initio offenditur (v. quae dicta sunt p. XXIX et XXXVII), et ex summo utriusque codicis in singulis fere consensu statuere non dubito; Escurialensis quoque cum iis concinere solet, itidem, ut opinor, ex Veneto illo petitus, quod certius proponi posset, si quae quoque loco

in eo scripta sint accuratius enotatum esset. Paululum contra diversum a Veneto exemplum fuit, a quo Parisiensis 2 manavit, satis bonus et ipse et ab interpolatorum conatibus liber: ei Ambros. 2 et Paris. 3 maxime consentiunt. Valde affinis porro ei est Vatic. 2, qui tamen quaedam habet sibi propria: propterea quam maxime notandus, quod ab eo Paris. 5 profectus esse videatur, unde Paris. 6, Aldinae parens, uti supra diximus, repetendus est. Ad quod probandum unum modo exemplum in medium proferre liceat. In mutilo libri XVI loco iam laudato (p. LXXVII), quo de Oronte agitur, cum in Vatic. 2 haec exstent: *τοῖς μὲν οὖν ὁλκοῖς ἐντεμεῖν τὴν γῆν.* ˆ *ἐκ δὲ τούτου* etc.; iis in margine ab eodem librario adiecta sunt ˆ *καὶ ποιῆσαι τὸ ῥῆξαι θρον πηγὴν*, in quibus verae scripturae latent quaedam vestigia, quae in ceteris iam non supersunt. Haec librarius, qui Parisiensem 5 exaravit, in orationis contextum recepit, unde in Par. 6 translata scripturae, quae in omnibus editionibus ante Tzschuckianam vulgatis fertur, et nomini fontis Rexaethri antea inaudito originem dederunt. Eadem, quae Vaticani 2, etiam Medicei 4 est origo, id quod iam ex quadam habitus externi similitudine, maxime ex usu illo insolito literarum quadratarum minio pictarum in utroque obvio, de quo supra exposuimus, colligi potest. Sed librarius, qui Mediceum, Vaticano recentiorem, scripsit, non serviliter sequendum sibi putavit quod habuit exemplum, verum ingenio suo indulgens nonnulla passim mutavit: inde natus est paulo maior a ceteris dissensus. Consentientes hic habet Vat. 4 per omnes libros, Ambrosianum 1 per librum XII, XIII, XIV (v. supra p. XXXIII). Mediceus denique 3 et qui ei maxime concinunt Paris. 4, Ven. 5 Guarinique interpretatio latina omnium sunt deterrimi, quippe in quibus multa temere mutata sint et in-

terpolata. Neque Veneti 2 et 4, etsi ab his diversi sunt, eadem labe carent. Omnium autem horum codicum indoles quo melius perspiciatur, paucos locos hinc illinc depromptos recenseamus.

Ab libri XI loco exordiamur, quo lacuna, quae per magnum codicum numerum omnesque editiones propagata est, eorum inter se necessitudinem ac rationem quodammodo ostendit. Iis enim, quae p. 514 in editionibus feruntur, post verba *εἶτ' εἰς Βάκτραν τὴν πόλιν, ἣ καὶ Ζαριάσπα καλεῖται, τρισχιλίους ὀκτακοσίους ἑβδομήκοντα*, in codicibus quibusdam haec adiecta sunt: *εἶτ' ἐπὶ τὸν ἀξάρτην ποταμόν, ἐφ' ὃν Ἀλέξανδρος ἧκεν, ὡς πεντακισχιλίους· ὁμοῦ δισχίλιοι δισμύριοι ἑβδομήκοντα. λέγει δὲ* etc. Habentur ea in Venet. 1. 2. 3. 4, Mosq. Escur. Par. 2. 3, Ambr. 2, Med. 4, in quo sicut in Ven. 2. *Ἰαξάρτην* scriptum est, et *ὡς* omissum; in Med. praeterea numeri transpositi sunt *δισμύριοι δισχίλιοι*. Desunt contra, ut in editionibus, ita in Vat. 2. 4, Par. 4. 5. 6, Ambr. 1, Med. 3, Guar. interpr. In Med. 4 quoque primum ea defuisse et postea demum adiecta esse ex Vat. 2 et 4 consensu suspicor: non enim ipse eum hoc loco, quod doleo, contuli.

Alius locus notatu prae ceteris dignus est l. XII p. 578, ubi haec in editionibus leguntur: *εἰ γάρ τις ἄλλη καὶ ἡ Λαοδίκεια εὔσειστος καὶ τῆς πλησιοχώρου* (*τὸ*) *πλέον. Κάρουρα δὲ ὅριόν ἐστι τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Καρίας· κώμη δ' ἐστὶν αὕτη πανδοχεῖα ἔχουσα κ. τ. λ.* In his articulus *τὸ* Corai debetur, solum in ea re arbitrium suum secuto; *πλέον* in Med. 4 et Ambr. 1 solis exstat: erit, opinor, etiam in Vat. 4 quem non inspexi. Adiecit eam vocem librarius, non intelligens, quo genitivum referret; eadem mente in Ven. 5 additum est *μᾶλλον*. In sequentibus post *Καρίας* exhibentur *τὰ Κάρουρα*

in Vatic. 1, Ven. 3, Mosq. Esc., *κατάρουρα* in Paris. 2. 7, Vatic. 2, Ambr. 2, Ven. 1. 2, Ald. Quae cum nullo modo ferenda esse viderentur, omissa sunt in Med. 3. 4, Ambr. 1, Par. 4. 5. 6, Ven. 5, Guar. interpr., editionibus recentioribus inde a Casaubono, hac in re ut plerumque testes pessimos secutis. Epitome Vaticana una quod Strabo scripserat servavit, unde, reliquorum scripturis singulis diligenter perpensis, quid unicuique tribuendum sit facile perspicies. Sunt vero haec: *εἰ γάρ τις ἄλλη καὶ ἡ Λαοδίκεια εὔσειστος καὶ τῆς πλησιοχώρου δὲ Κάρουρα. ὅριον δέ ἐστι τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Καρίας τὰ Κάρουρα· κώμη δ' ἐστὶν αὕτη πανδοχεῖα ἔχουσα* etc.

Tertium denique producam locum ex libro XIV notissimum de Sardanapali monumento, cuius inscriptio ubi refertur (p. 672) omnes editiones ante Coraem emissae haec habent: — *ἔσθιε, πῖνε, παῖζε· ὡς τἄλλα τούτου οὐκ ἄξια τοῦ ἀποκροτήματος.*

εὖ εἰδώς, ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε
τερπόμενος θαλίῃσι· θανόντι τοι οὔτις ὄνησις.
καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας·
ταῦτ' ἔχω, ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος
τέρπν' ἔπαθον· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.
ἥδε σοφὴ βιότοιο παραίνεσις ἀνθρώποισιν.

μέμνηται δὲ καὶ Χοιρίλος τούτων· καὶ δὴ καὶ περιφέρεται τὰ ἔπη ταυτί·

ταῦτ' ἔχω, ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος
τέρπν' ἔπαθον· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.

Quae male cohaerere Casaubonus intelligens excidisse quaedam putavit ante versus illos ad eorum auctorem referenda, Coraes contra versus *εὖ εἰδώς — ἀνθρώποισιν* in marginem reiecit: neque iniuria id eum fecisse ex varia codicum scriptura apparebit, quae luculento denique exemplo opinionem nostram de singulorum dignitate

expositam confirmat. Nam Vatic. 1, Ven. 3, Mosq. Escur. versus illos plane omittunt; in Par. 2. 3, Ambr. 2, Vatic. 2. in ipso orationis contextu non sunt scripti, sed in margine tantum, his praepositis: *τὸ ὅλον ἐπίγραμμα.* Inde iam in Strabonis verba inserti sunt, sed ab aliis alio loco. In Med. 4, Vatic. 4, Ambr. 1 leguntur post verba *καὶ δὴ καὶ περιφέρεται τὰ ἔπη ταυτί*, quo efficitur, ut omnia melius cohaereant. Versus duo *ταῦτ' ἔχω* — *λέλειπται* semel tantum positi sunt, ultimusque *ἥδε* — *ἀνθρώποισιν* plane omissus. In Med. 3, Par. 4, Ven. 2, Guar. Interpr. verbis *ὡς τἄλλα τούτου οὐκ ἄξια τοῦ ἀποκροτήματος* neglectis, versus illi imperativis *ἔσθιε*, *πῖνε*, *παῖζε* subiecti, ut participium *εὖ εἰδὼς* habeat, quo referatur. Eandem rationem librarius qui Paris. 5 scripsit secutus est, in eo tamen paulo modestior, quod verba illa *ὡς τἄλλα* — *ἀποκροτήματος* non plane delenda, sed post *ἀνθρώποισιν* reiicienda putavit. Idem verborum ordo in Aldina est, in qua tamen alia quaedam adiuncta sunt, quae apud alios scriptores Arrianum, Suidam, Scholiasten Aristophanis eandem rem commemorantes habentur, quaeque inde a docto aliquo Geographicorum lectore in marginem Par. 6 translata esse suspicor. Itaque omnes editiones usque ad Tzschuckianam praebent: *σὺ δ' ὦ ξένε ἔσθιε, πῖνε, παῖζε*, et in sequentibus omnes Casaubono priores: *ὡς τἄλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια τοῦ ἀποκροτήματος.*

Haec sufficere videntur ad opinionem, quam de codicibus alteram hanc Straboniani operis partem continentibus proposui, probandam. Ex qua sponte sua hoc sequitur, in edenda ea Vaticanum 1, Epitomen Vaticanam, Venetum 3 prae ceteris duces eligendos esse, Parisiensibus 2 et 3, Veneto 1, Ambrosiano 2, Vaticano 2 in consilium adhibitis, reliquos vero sine ullo detrimento

negligi posse. Atque illorum codicum ope innumerabilibus locis veram Strabonis manum pro interpolatorum commentis restituere licuit. Sed non pauciores paene sunt loci corruptissimi et ipsi, ad quos sanandos cum vel optimi codices parum valeant, coniectura opus est. Qua in difficillima critici muneris parte quid maxime spectandum esse videatur, paucis iam exponamus.

III.

Primum vero quicunque corrupta scriptoris alicuius verba coniectura sanare cupit id agere debet, ut codicum, quibus continentur, indolem ac naturam errorumque originem quantum fieri potest rectissime perspiciat. Sui enim cuiusque sunt errores, suae emendandi leges: neque ulla alia ratione certo cognosci potest, non modo quousque audaciae progredi liceat in coniectando, sed etiam quae maxime via ingredienda sit ad menda apte tollenda. Strabonis autem codices, qui ad nostram aetatem pervenerunt, quales sint, in superioribus ita demonstratum esse arbitror, ut dubium esse non videatur, quid agendum sit ad corrigendos eos locos, quos in illis demum corruptos esse apparet. Verumtamen permulta sunt menda, eaque gravissima, quae cum in omnibus istis codicibus pariter inveniantur ab origine antiquiore repetenda esse nemo non intelligit. Ea igitur ut tolli possint via ac ratione, quaerendum est, *qualis fuerit indoles illius codicis, unde omnes codices Straboniani qui hodie exstant manarunt, quaeque prima errorum in iis obviorum origo.* Qua de re hoc statuere posse meo iure mihi videor: primum omni errorum genere fuisse inquinatissimum illum codicem; deinde plerosque errores ita esse comparatos,

ut a literarum quadratarum usu originem duxisse liqueat. Quae ut probem, praecipua errorum genera, quibus obrutus iam erat codex ille, reliquorum fons ac quasi parens, indicabo exemplis nonnullis adiectis certissimis, quibus uti possis ad alia minus certa confirmanda.

Persaepe igitur

a. Literae similes inter se permutatae sunt, velut in *ΟΥΚΕΤ'* pro *οὐκ εὖ* (I, 3); *ΑΙΘΙΟΠΑΣΑΥΤΩΝ* pro *Αἰθίοπας τάττων* (I, 33); *ΚΟΥΤΙΟΥ* pro *Κοττίου* (IV, 178); *ΠΟΤΕΝΤΙΑΝ* pro *Πολεντίαν* (III, 167); *ΑΝΤΙΠΑΟΙΑΝ* pro *ἀντιπάθειαν* (III, 173); *ΑΙΠΑΑΙΟΣ* pro *Αἰγίμιος* (IX, 427); *ΑΕΓΩΙΩΝΟΥΣΑ* pro *Γελῴων οὖσα* (VI, 272); *ΕΥΕΑΚΙΣ* pro *εὐεργκὴς* (V, 227); *ΤΡΗΒΟΥΡΑ* pro *Τρήβουλα* (V, 228); *ΦΡΕΤΕΑΑΑΣ* pro *Φρεγέλλας* (V, 233); *ΣΗΑΙΑΣ* pro *Σήνας* (V, 227); *ΜΟΥΝΟΝ* pro *Μούλιον* (VIII, 338); *ΣΥΝΑ* pro *Συρία* (IX, 440); *ΤΕΡΩΝ* pro *λέγων* (XIII, 583); *ΠΑΣΟΥΜΕΝΝΑ* pro *Τρασουμέννα* (V, 226); *ΑΕΜΟΘΡΙΚΕΣ* pro *Λεμοουίκες* (IV, 190); *ΕΠΕΙ* pro *ἔτι* (V, 208); *ΠΡΟΓΟΝΩΝ* pro *προπόλων* (V, 232); *ΕΙΣΚΑΥΖΟΜΕΝΟΝ* pro *ἐκκλυζόμενον* (V, 213); *ΚΑΤΑ ΑΟΓΟΝ ΑΠΟΑΙΠΕΙΝ* pro *κατὰ Μόρωνα πόλιν εὖ* (III, 152); *ΤΙΝΕΣ ΠΡΗΝΟΥΣΣΩΝ* pro *τινὲς Σειρηνουσσῶν* (V, 247); *ΤΟΝΠΡΕΝΙΟΝ* pro *τὸν Ῥέμον* (V, 230); *ΕΦ ΗΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΟΜΕΝ* pro *ἀφ' ἧσπερ ἀπελίπομεν* (IX, 391); *ΠΟΣΕΙΑΩΝΙΦΑΙΝΗΤΑΙ* pro *Ποσειδώνιος γίνηται* (VI, 269) et quae sunt similia sexcenta. Facillime autem ex literarum quadratarum forma, qualem cernimus in papyris Herculanensibus, [1] colligi

1. Cf. potissimum Herculanensia volumina ed. Oxonii 1824, et quae inde exprimenda curavit Grosius in editione Rhetoricorum Philodemi (Par.

potest, quae literae saepissime fuerint permutatae. Numeri cum in illo codice non verbis integris, sed notis plerumque expressi fuerint, ut ex multis locis liquido patet, eae quoque nonnunquam inter se commutatae sunt, ut ,Γ et ,ς (II, 95).

b. Literae aut syllabae similes omissae sunt, velut in *ΓΑΡΤΟ* pro γὰρ ἂν τό (I, 9 cf. 44. II, 73); *ΤΗΝ ΕΤΕΡΩΝ* pro τὴν ἡμετέρων (I, 51); *ΔΕΞΑΜΕΝΟΣ ΑΥΤΟΣ* pro δεξάμενος ὁ αὐτός (I, 28); *ΑΝ ΠΕΠΥΣΘΑΙ* pro ἂν μὴ πεπύσθαι (I, 29); *ΘΥΡΟΣ* pro θοῦρος (IV, 183); *ΟΛΟΣΙΝΩΣΑΝ* pro Ὀλυσιπῶνα ὡς ἂν (III, 152); *ΚΑΙ ΙΛΕΡΔΑΝ* pro καὶ περὶ Ἰλέρδαν (III, 161); *ΑΛΛΩΣΑΝ* pro ἄλλως ἐὰν (V, 215); *ΚΑΣΙΝΟΝ* pro κασίλινον (V, 236); *ΣΙΚΕΛΙΑΙ ΚΑΙΤΗΙ* pro Σικελίᾳ δεκάτῃ (VI, 267); *ΚΡΗΤΕΣΟΙ* pro Κρῆτες εἰθ' οἱ (VI, 282). Plura facile inveniet, quicunque examinabit quae uncis quadratis inclusa sunt. Voces integrae cum omissae sunt, id quod haud raro accidit, similibus plerumque causis tribuendum est.

c. Literae aut syllabae similes iteratae sunt, velut in *ΕΤΕΡΑΝ ΜΗ ΗΣΤΡΟΘΕΤΗΣΘΑΙ* pro ἑτέραν ἠστροθετῆσθαι (I, 3); *ΡΑΓΑΔΑΣ* pro Ῥάγας (I, 61); *ΟΙΣ ΕΑΝ* pro οἷς ἂν (III, 165); *ΠΑΛΑΛΑΜΑΝ* pro Πάλμαν (III, 167); *ΑΛΜΥΡΙΔΟΣ* pro Μοίριδος (I, 50); *ΛΕΓΕΙΤΙΜΑΙΟΣ* pro λέγει. Μάριος (IV, 143); *ΑΔΟΥΛΑΛΑΣ* pro Ἀδούλας (V, 204); *ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΥΕΙ* pro καὶ Ἀκούαι (V, 217); *ΦΟΡΑΜΙΩΝ* pro Φορμιῶν (V, 233); *ΜΕΔΑΜΑ* pro Μέδμα (VI, 256); *ΠΟΛΙΣ ΕΣΤΙ ΠΑΡ* pro πόλις παρ' (V, 237) multaque alia, quae asteriscis suis locis notavi.

1840); nec contulisse poenitebit catalogum literarum permutatarum in Herculanensibus voluminibus ab eodem compositum.

d. Verba alio relata sunt, quam quo referri debebant, atque inde corrupta, velut τοὔδαφος ποιούσης τὸ ὑποκείμενον pro τοῦ ὑποκειμένου (I, 51); τῶν πλησίον οἰκούντων pro οἰκοῦν (III, 163); οἱ Ῥωμαῖοι τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔχοντες pro ἔχον (IV, 180); ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμένος pro λιμήν (IV, 202); πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατείας, ἡνίκα Βοΐους — ἐπολέμει pro ἐπολέμουν (V, 216); πέτραν τὴν μάρμαρον καὶ τὰς ἐν Ἰνδοῖς ἄλλας, ἃς pro τοὺς ἅλας, οὓς (V, 224); εἰσβολαὶ στρατοπέδοις, οἷσπερ καὶ Ἀννίβας ἐχρήσατο pro αἷσπερ (V, 226); Διοσκούρων ἱερὸν ἱδρυσαμένων pro ἱδρυσαμένους (V, 232); τῶν πόλεων τούτων ἐφαπτομένων pro ἐφαπτομένη (V, 233); τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρου τινος pro ἑταίρων (V, 245); ὑπὸ Ῥωμαίων μετῳκισμένων pro μετῳκισμένον (V, 251) et eiusdem generis innumerabilia alia.

e. Verba loco suo mota atque alieno illata sunt. Cuius rei exempla v. I, 13. IV, 177. IV, 198. V, 250. VI, 272. 273. 276 extr. Videntur autem ea verba negligentia aut alia aliqua causa suo loco primum omissa, ac postea in margine addita esse, unde facile ad alienum locum relata sunt.

f. Verba a Strabone aliena ex margine recepta sunt. Quod factum esse videtur I, 8. 21. IV, 198. V, 227. 231. 237. 242. 245. VI, 276. Maxime autem in poetarum locis id accidit, quos cum Strabo verbo passim commemoraverit, lector quidam Geographicorum eruditus in margine apposuit, unde postea in ordinem recepta sunt. Cuius rei exemplum luculentum supra (pag. LXXXII) exposuimus ex XIV, 672 petitum. Non minus manifesta sunt alia velut III, 168. XVII, 791: quibus addenda videntur I, 46. 47. XIII, 600 aliaque fortasse minus certa.

Praeter haec errorum genera alii permulti offendun-

tur diversis causis tribuendi, ex quibus nulla ferme feracior fuit quam vocalium quarundum permutatio a simili pronunciatione profecta, imprimis quae fit inter *ει* et *ι*, *αι* et *ε*. Inde efficitur, ut nonnunquam dubius haereas, quamnam scripturam a Strabone profectam esse putes, maxime in nominibus propriis aut raris aut varie a variis scriptoribus conformatis. Qua in re hoc saepe dolendum est, quod de eorum scriptura apud alios auctores non magis constat quam apud Strabonem. Totus enim hic locus de nominibus propriis, in quo nuper egregii quidam viri elaborare coeperunt, anceps est et lubricus multisque difficultatibus impeditus.

Variis his causis errorum, qui in omnibus codicibus Strabonianis deprehenduntur, expositis, quantum coniecturae in hoc scriptore concedendum sit, quaeque ratio in hac critici muneris parte sequenda, satis manifestum esse existimo. Iam vero in singulis locis tractandis demonstrandum est, cur erratum in iis esse, quidve ab ipso Strabone profectum videatur. Ceterum coniecturas sive aliorum sive nostras, ubicunque extra omnem dubitationem positae videbantur, in verborum ordinem recipere non dubitavimus: si quid dubii maneret, locum corruptum obelo notasse, atque in notis ea quae probabilia putaremus posuisse contenti. Praeterea ut integra servaretur, quantum fieri potest, codicum scriptura, ne ea quidem, quae in iis leguntur aliena a Strabonis verbis, reiecimus, sed asteriscis inclusimus, similiterque ea, quae male omissa necessario videbantur addenda, uncinis quadratis circumdedimus.

Hoc autem loco quaeret quispiam, quid auxilii sperandum sit in emendandis Strabonis libris ab iis auctoribus, qui ex eo multa afferunt, *Stephanum* dico et maxime *Eustathium*. Stephanus enim quae affert tam brevia esse

solent, ut haud facile dixeris, quaenam fuerit conditio codicis, quo usus est. Uno loco, quo paulo plura exhibentur inde petita (s. v. *Συρακοῦσαι*), eodem mendo, quo nostri codices, videtur laborare (v. ad VI, 269), aliis tamen nonnullis diversa ab iis praebet, neque usquam est negligendus. Eustathii vero codex quamquam nec mutilus fuit in fine libri VII (v. quae inde affert ad Il. *B*, 850 p. 360, 14 R.), et integrior in posterioribus septem libris, quam plerique nostri (v. quae disputavimus p. LXXIX): in universum tamen indole prorsus eadem est, atque ii codices qui nunc supersunt. Ex decurtatorum eum fuisse numero, quod supra innuimus (p. XIX), loci ex lib. VIII et IX laudati abunde docent. Inde non magnam esse Eustathii utilitatem ad emendandum Strabonem apparet: praeterea cum paulo liberius haud raro referat Strabonis verba, magnopere cavendum est, ne nimium ei tribuatur auctoritatis.

Reliquum est hoc unum, ut codicum sigla explicemus, quibus usi sumus. Qua in re hoc primum tenendum est, literis maiusculis notari eos codices, quorum maxima est auctoritas, minusculis eos, qui vel minoris pretii sunt vel nullius. In quibusdam codicibus velut Parisiensibus 1 et 2, Mediceo 1 et maiusculis et minusculis usi sumus, et alteris quidem his ad indicanda ea, quae secunda manu postea addita minus auctoritate valent quam reliqua. Secunda manu addita porro puta omnia, quae simpliciter in notis dicuntur supra scripta esse aliis verbis, id quod saepissime factum est in primo libro Parisiensis 1, octavo nonoque Medicei 1: in quibus, ut accuratius indicaretur, cui vocabuli parti essent superposita, diductis paulo latius literis eam exprimendam curavi. Codicum igitur a nobis adhibitorum sigla sunt haec:

A, *a*. Parisiensis No. 1397, IX libros priores continens (v. p. x sqq.). Collatus est a *Scringero*, cui nominatur Strozzianus, et ex parte a *Villebrunio* in usum editionis Oxoniensis, in qua dicitur Par. 2; denique ipse quanta potui cura eum excussi.

B, *b*. Mediceus plutei 28, No. 5, X libros priores continens (v. p. xxv). Collatus est a *Bandinio* in ed. Oxon. usum; idem Bandinius Tzschuckio misit scripturae varietatem ex eo enotatam, et in illius quoque editione habetur inde a libri X initio. In utraque appellatur Med. 1. In enotandis tamen huius codicis scripturis discrepantibus multi errores commissi sunt sive a Bandinio sive a Falconero tum alii, tum saepe in locis correctis secunda manu primae tribuuntur quae secundae sunt. Iam antea *Abr. Gronovius* varias scripturas ex novem prioribus huius codicis libris depromptas ediderat: vid. *Varia Geographica* pag. 151 sqq. Equidem contuli libri I initium usque ad p. 15, libri II finem inde a p. 127; libri IV cap. 6, libros V et VI integros; libri VII finem inde a p. 324; librum VIII usque ad p. 374.

C, *c*. Parisiensis No. 1393, omnes libros continens (v. p. xiv). Collatus est a *Brequignyo*, a quo nominatur Regius; a *Villebrunio* in usum ed. Oxon., in qua dicitur Par. 3: nec diversus est ab eo, quem Falconer appellat Breq., Tzschuckius (inde a libro IX) Paris., Coraes denique suum. Mihi ipsi totum denuo conferre non licuit, inspexi tamen locis haud paucis: postea in meum usum contulerunt viri amicissimi, *Philippius* libros VII priores, *Weilandius* libros VIII posteriores. Nihilominus post tot virorum doctorum curas non-

nullis locis dubium est, quid in hoc codice scriptum sit.

D. Venetus No. 640, libros VIII posteriores continens (v. p. xxix): totum ipse excussi.

E. Vatic. No. 482, Epitomen Vaticanam continens (v. p. xlii): totum ipse excussi.

F. Vaticanus No. 1329, libri XII partem ultimam librosque reliquos qui sequuntur continens (v. pag. xx): totum ipse excussi.

g. Vaticanus No. 174, omnes libros continens (v. p. xxii): novem priores excussi.

h. Mosquensis, itidem omnes libros continens (v. p. xxxv): *Matthaeus* contulit in usum ed. Oxon.

i. Escurialensis, omn. libr. continens (v. p. xxxv), a *Bayero* in usum ed. Oxon. collatus.

k. Mediceus plut. 28 No. 40, libros X priores continens (v. p. xxvi), a *Bandinio* collatus in usum ed. Oxon., ubi nominatur Med. 2.

l. Venetus No. 377, lib. XII priores continens (v. p. xxvii): *Scrimgerus*, qui nominat Marcianum, contulit (v. p. xxxix).

m. Venetus No. 378, omnes libros continens (v. p. xxviii), a *Scrimgero*, qui primus eum contulit, Bessarioneus nominatus, a Siebenkeesio Ven. A, a Tzschuckio Ven.

n. Etonensis, libros X priores continens (v. p. xxxiv): idem est, quem ex bibliotheca Petri Bembi habuisse dicit *Scrimgerus*: contulit et hic et *Falconer*.

o. Parisiensis No. 1394, omnes libros continens (v. p. xvii): *Scrimgero* nominatur Strozzianus alter, in ed. Oxon., in cuius usum contulit *Villebrunius*, dicitur Par. 1.

p. Vaticanus No. 173, libros X priores continens (v. pag. XXII): contuli per varias libri I, II, IV, V partes.

q. Parisiensis No. 1395, omnes libros continens (v. p. XIX): nonnullis locis contuli.

r. Parisiensis No. 1398, continens Gemisti Excerpta ex libris X prioribus et libros VII posteriores (v. p. XX): in ed. Oxon., in cuius usum *Villebrunius* ex parte eum contulit, nominatur Par. 5.

s. Parisiensis 1408, omnes libros continens (v. pag. XVI): in ed. Oxon., in cuius usum *Villebrunius* ex parte eum contulit, nominatur Par. 4.

t. Parisiensis 1396, omnes libros continens (v. p. XIX): nonnullis locis eum contuli.

u. Ambrosianus M, 53, omnes libros continens (v. p. XXXI): nonnullis locis eum contuli.

v. Ambrosianus G, 93, omnes libros continens (v. p. XXXIII): paucis modo locis eum contuli.

w. Venetus No. 379, Gemisti Excerpta ex libb. X prioribus et libros VII posteriores integros continens (v. p. XXX): *Scrimgerus,* qui integros libros contulit, Gemisti librum appellat.

x. Mediceus plut. 28 No. 19, libros VIII posteriores continens (v. p. XXVII): *Bandinius* eum contulit in usum ed. Oxon., ubi dicitur Med. 3, sicut a Tzschuckio, quocum idem Bandinius scripturae discrepantiam inde enotatam communicavit.

y. Urbinas No. 81, libr. VIII posteriores continens (v. p. XXIV): paucis modo locis eum contuli.

z. Mediceus plut. 28, 15, libr. VII posteriores continens (v. p. XXVI): Med. 4 nominant Falc. et Tzschuck.

Epit. Epitome Palatina No. 398 (v. pag. XLII): totam ipse contuli.

Pleth. Epitome Gemisti (v. p. XLVII): ea, quae inde laudantur, *Siebenkeesio* et *Bredowio* (v. Epist. Parr.) debentur.

Syn. Σύνοψις τῶν κόλπων τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης in cod. Vaticano No. 175 (v. p. LI): totam ipse contuli.

In scripturis horum codicum laudandis hanc secuti sumus rationem, ut ex iis, qui auctoritatem aut magnam aut aliquam habent (v. p. LXXVI et LXXXIII), omnem discrepantiam, quanta potuimus fide, adnotaremus, quatenus in nostram venerat notitiam: reliquorum autem scripturas in universum negligeremus, atque iis modo locis commemoraremus, quibus aut editionum priorum scriptura inde manavit, aut aliam ob causam notatu dignas eas iudicavimus. Editionum priorum varias scripturas addere inutile visum est: ex Coraiana tamen, quae multa habet propria, omnia, quae a nostra recedunt, adnotanda duximus; in reliquis si quid legitur a codicibus atque editione Coraiana ac nostra diversum, eam indicavimus, a qua profectum est. Inde fit, ut Aldina haud raro commemoretur. Ubicunque menda omnibus codicibus communia coniectura sublata sunt, illorum nomina qui ea correxerunt apponenda curavimus: denique hominum doctorum suspiciones eas, quae aliqua ex parte viderentur probabiles aut non plane spernendae, adiecimus, innumerabiles autem eas, quae omni probabilitate carerent, omisimus. Ita nihil neglectum esse arbitror, quod ad iudicandam uniuscuiusque loci scripturam desideretur.

Iam nihil restat quod addam, nisi ut grates agam viris egregiis, qui in adornanda hac Strabonis editione benevole me adiuverunt: *C. Lachmanno*, qui schedas mihi concessit, animadversiones varias et coniecturas suas amicorumque in nonnullos Strabonis libros (inde ab initio li-

bri II usque ad init. libri VIII) continentes, et *A. Meinekio*, qui amicissime mecum communicavit, quae operarum specimina perlegenti adnotanda sibi viderentur; praeterea *Bettio*, bibliothecae Marcianae praefecto, et *B. Hasio*, bibliothecae Regiae Parisiensis conservatori, qui summa humanitate fecerunt, ut aditus mihi ad bibliothecarum, quibus praesunt, copias pateret facillimus.

Scribebam Berolini Idibus April. a. MDCCCXLIV.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. ὅτι καὶ Ὅμηρος αὐτῇ πανταχοῦ τῶν ἐπῶν φαίνεται χρώμενος. ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι ἐλλειπῶς ἢ ἀναρθρώτως ἢ ἐσφαλμένως ἢ ψευδῶς ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. ἔλεγχοι καὶ ἀποδείξεις τοῦ εἰκότως αὐτὸν οὕτω κρίνειν. κεφαλαιώδεις λόγοι πάσης οἰκουμένης συντόμως ὑποτυποῦντες τὴν διάθεσιν. πίστις εἰκότων καὶ τεκμηρίων βεβαίων τοῦ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν ἐνηλλάχθαι καὶ εἰς ἀλλήλας μετατεθῆναι.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΠΡΩΤΟΝ.

CAPUT I.

1. Τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν, εἴπερ C. 1
ἄλλην τινά, καὶ τὴν γεωγραφικήν, ἣν νῦν προῃρήμεθα ἐπισκο- A. 2

---

1. Argumentum huius libri in nullo codice legitur, nisi in *opt* ac, ni fallor, in *n*, licet Falconer de eo nihil monuerit. Quin ex hoc ipso in illos manasse et, si Cyriaci quondam fuit, sicut fuisse videtur (v. Praef.), ab hoc profectum esse crediderim. Diversum est enim ab reliquorum librorum argumentis. Quod in *A* quondam scriptum fuerat antiquius una cum primo codicis folio intercidit. Recentius illud Siebenkeesius primus edidit ex *p*, ut opinor, descriptum. 6. δὲ καὶ *t*. 7. λόγοι om. edd. 8. πίστιν *t*. — βεβαίωσις edd. 9. ἐνηλλάχθαι om. edd.

πεῖν. ὅτι δ' οὐ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. οἵ τε
γὰρ πρῶτοι θαρρήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι τοιοῦτοί τινες ὑπῆρ-
ξαν· Ὅμηρός τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος καὶ Ἑκαταῖος,
ὁ πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης φησί· καὶ Δημόκρι-
C. 2 τός δὲ καὶ Εὔδοξος καὶ Δικαίαρχος καὶ Ἔφορος καὶ ἄλλοι
A. 3 πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους, Ἐρατοσθένης τε καὶ Πολύβιος
καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι. ἥ τε πολυμάθεια, δι' ἧς
μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατόν, οὐκ ἄλλου τινός
ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπεια ἐπιβλέποντος, ὧνπερ
τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια
ποικίλη τις οὖσα, ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικὰ καὶ τὰς ἡγεμονικὰς
πράξεις, ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ
γῆς καὶ θαλάττης ζῴων καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν καὶ τῶν ἄλ-
λων, ὅσα ἰδεῖν παρ' ἑκάστοις ἐστί, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα,
τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης καὶ εὐδαιμονίας.

2. Ἀναλαβόντες δὲ καθ' ἕκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων
ἔτι μᾶλλον. καὶ πρῶτον ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ
οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεω-
A. 4 γραφικῆς ἐμπειρίας Ὅμηρον· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίη-
σιν ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τοὺς πάλαι καὶ τοὺς ὕστερον,
ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν,
ἀφ' ἧς οὐ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπούδασεν ἐκεῖνος, ὅπως
ὅτι πλείστας γνοίη καὶ παραδώσει τοῖς ὕστερον ἐσομένοις, ἀλλὰ
καὶ τὰ περὶ τοὺς τόπους τούς τε καθ' ἕκαστα καὶ τοὺς κατὰ
σύμπασαν τὴν οἰκουμένην γῆν τε καὶ θάλατταν. οὐ γὰρ ἂν μέχρι
τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιιών.

3. Καὶ πρῶτον μὲν τῷ ὠκεανῷ περίκλυστον, ὥσπερ ἐστίν,
ἀπέφαινεν αὐτήν· ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ
δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί, Λιβύην μὲν καὶ Αἰθιοπίαν καὶ
Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς, οὓς εἰκὸς λέγειν Τρωγλοδύτας Ἄραβας,
ῥητῶς λέγων, τοὺς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσεσιν αἰνιττό-

---

2. δή τινες *h* Cor. 6 δὲ et τ sup. δ *B*. 9. ἀνθρώπεια sup. πινα *A*, inde ἀνθρώπινα *ghk*. 16. τὰ εἰρημένα Groskurdius: at similem genit. v. ap. Paus. V, 15 in. 21. τὸν πολιτικόν et ω sup. ο utroque loco *A*, inde τῶν πολιτικῶν *ghnop*. 23. παραδώσῃ edd. 28. ἀπέφηνεν *C*. edd. 29. μὲν om. *BC*.

μενος ἐκ τοῦ τῷ ὠκεανῷ κλύζεσθαι. ἐντεῦθεν γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ δυόμενον εἰς τοῦτον, ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ἄστρα·

ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούραις
ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου ὠκεανοῖο. —
ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

καὶ τοὺς ἀστέρας λελουμένους ἐξ ὠκεανοῦ λέγει.

4. Τῶν δ' ἑσπερίων ἀνδρῶν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει καὶ τὴν εὐκρασίαν τοῦ περιέχοντος, πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, τὸν Ἰβηρικὸν πλοῦτον, ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσε καὶ οἱ Φοίνικες ὕστερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείστην ἀρχήν· μετὰ δὲ A. 5
ταῦτα Ῥωμαῖοι. ἐνταῦθα γὰρ αἱ τοῦ Ζεφύρου πνοαί. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητής, εἰς ὃ πεμφθήσε- C. 3
σθαί φησι τὸν Μενέλαον ὑπὸ τῶν θεῶν·

ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
τῇ περ ῥηίστη βιοτὴ πέλει [ἀνθρώποισιν]·
οὐ νιφετός, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολύς, [οὔτε ποτ' ὄμβρος,]
ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
ὠκεανὸς ἀνίησι.

5. Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τῆς Ἰβηρίας τὸ ταύτῃ πέρας· ἐκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις.

---

1. ἐντεῦθεν sup. ἐνθένδε A ἐνθένδε BC edd. — ἀνέχοντα l. 4. προσέβαλεν B. — ἀρούρας B. 5. ἀκαλαρείταο A. 11. πλοῦν codd. excepto C, in quo πλοῦτον rec. man. Illud legitur etiam ap. Eust. ad Od. p. 1509 l. 26 ed. Rom. Casaubonus correxit coll. III, 150. Eadem verba inter se commutantur VII, 320. 12. μετὰ ταῦτα δὲ BC. 18. ἀνθρώποισιν om. codd. 19. οὔτε ποτ' ὄμβρος om. codd. 23. καὶ τὸ τῆς ald. 24. ταύτης ABCl Cor. correxit. Intpp. parr. suspicantur (v. Intpr. gall. I p. 384) καὶ τὸ τῆς Ἰβηρίας καὶ τὸ ταύτης πέρας, probante Grosk. Idem sensus efficiatur, si scribas καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ τὸ ταύτης πέρας: quae tamen ratio minus probabilis.

6. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ οἱ Αἰθίοπες ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσχατοι, δηλοῖ· ὅτι μὲν ἔσχατοι,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν·

οὐδὲ τοῦ διχθὰ δεδαίαται φαύλως λεγομένου, ὡς δειχθήσεται ὕστερον· ὅτι δ' ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ,

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.

A. 6 ὅτι δὲ καὶ ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρωκεανῖτίς ἐστιν, οὕτως ᾐνίξατο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου·

οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.

διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἁμάξης τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν ὠκεανοῖο. ὥστ' οὐκ εὖ ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυεῖν εἰδότος· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω, τὴν ἑτέραν ἠστροθετῆ-
A. 7 σθαι, ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο καὶ ἐχρῶντο πρὸς τὸν πλοῦν παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην, ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμένον· πολλοὺς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει,

οἷος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ ὁμηρικώτε-
A. 8 ρος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ τὴν ἄρκτον ὀνομάζων· „ἠοῦς καὶ ἑσπέρας τέρματα ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου Διός.“ ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος,

---

1. οἱ om. edd. inde a Xyl. 3. αἰθίοπες codd. omn. ald. Xyland.
ἄρκτον
corr. ad Homeri exempla: cf. infra p. 30. 8. πρὸς ταῖς ἄρκτοις *A*, inde πρὸς ἄρκτον ταῖς ἄρκτοις *ghi*. 14. οὐκέτ' codd. Casaub. corr. 15. που ald. — μὴ ἠστροθετῆσθαι *ABCl*, sed in *A* μὴ punctis est inclusum sec. man. (quae itidem quod pr. m. scriptum fuerat — τεῖσθαι mutavit in — τῆσθαι): inde om. *ghi*. Ex editoribus primus Xylander sustulit negationem: quam restituendam frustra censet Heyne ad Iliad. Σ, 489. 17. διάστασιν *a* (sed sub margine agglutinato διάταξιν *A*) *lghnops*.
γὰρ
24. ἠοῦς καὶ *B*: inde ἠοῦς γὰρ καὶ *k* edd. 25. ἀντὶ *l*.

οὐχ ἡ ἄρκτος. διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἣν καὶ ἄμαξαν καλεῖ C. 4 καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησί, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· διὰ δὲ τοῦ ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα, εἰς ὃν καὶ ἐξ οὗ τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. εἰπὼν δὲ αὐτοῦ στρέφεσθαι καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ ὠκεανοῦ οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. ἀκολούθως δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν ἁρμόσαντες τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι τὸν ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ, τὸν δ' ἀρκτικὸν τῆς γῆς ἁπτόμενον ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ κατ' αὐτόν. καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε τοὺς προσβορέους μά- A. 9 λιστα, οὓς ὀνομαστὶ μὲν οὐ δηλοῖ (οὐδὲ γὰρ νῦν που κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι), τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

7. Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν ὠκεανόν, ὅταν οὕτω φῇ ἡ Ἥρα·

εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν.

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν ὠκεανόν· τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ περίκειται· ἔν τε τῇ ὁπλοποιίᾳ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς πλημμυρίδας τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψορρόου ὠκεανοῖο λέγοντι καί

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρίς, ἀλλὰ δίς, τάχα τῆς ἱστορίας παραπεσόντος,

---

7. τὸ *aBC* Cor. corr. 12. που sup. πω *A*, inde πω *ghop* Cor. 17. φησί *ABCl* ἔφη *m* Cor. corr. 20. πᾶσι om. *BC*. — ἔσχατα πέρατα ald. ἔσχατα inter vers. add. *k*, in marg. scriptum in *g*. 23. φιλοπραγμοσύνης sup. πολυπρ *A* πολυπραγμοσύνης *gh*. — πλημμυρίας *B*. 25. λέγοντα edd. 27. παραπεσόντος sup. πεσούσης *AB*, itidem femininum *ghiklmnop* ald., idque Epitome tueri Friedemanno visa est, quae exhibeat — ἴσως ἢ ἡ γραφὴ ἡμάρτηται ἢ ἡ ποιητικὴ ὑψηγορία ἢ ἡ ἱστορία παρέπεσεν. Sed in talibus parum valere Epit. auctoritatem apparet. Neque quae Cas. affert Strabonis verba infra (p. 25) eadem de re agentis — γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱστορικόν

*ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης· ἀλλ' ἥ γε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ
τὸ ἐξ ἀκαλαρρείταο δὲ ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος, ἐχού-
σης τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν καὶ οὐ τελέως ῥοώδη. Ποσειδώνιος
A. 10 δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκοπέλους λέγειν τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ
δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ ποταμὸν φάναι τὸν ὠκεανὸν εἰκά-
ζει τὸ ῥοῶδες αὐτοῦ τὸ περὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι.
τὸ μὲν οὖν πρῶτον εὖ, τὸ δὲ δεύτερον οὐκ ἔχει λόγον· οὔτε γὰρ
ποταμίῳ ῥεύματι ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασις, πολὺ δὲ
μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις οὐ τοιαύτη. ὅ τε τοῦ Κράτητος λόγος δι-
δάσκει τι πιθανώτερον. βαθύρροον μὲν γὰρ καὶ ἄψορρον λέγει,
C. 5 ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν τὸν ὅλον ὠκεανόν· λέγει δὲ καὶ μέρος
τοῦ ὠκεανοῦ τι ποταμὸν καὶ ποταμοῖο ῥόον, οὐ τοῦ ὅλου,
ἀλλὰ τοῦ μέρους, ὅταν οὕτω φῇ·*

αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο.

οὐ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ ποταμοῦ ῥόον μέρος ὄντα τοῦ ὠκεανοῦ, ὅν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διήκοντα. τοῦτον γὰρ δύναιτ' ἄν τις ἐκλιπὼν ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὠκεανῷ· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δέ γε οὕτω φησί·

ποταμοῖο λίπεν ῥόον,
ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης,

ἥτις οὐκ ἄλλη τίς ἐστιν, ἀλλὰ ὠκεανός. γίνεται οὖν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ὠκεανόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐστὶ διαίτης.

8. *Ὅτι δὲ ἡ οἰκουμένη νῆσός ἐστι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς πείρας ληπτέον. πανταχῇ γάρ, ὁπουποτοῦν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν ὠκεανόν. καὶ ὅπου δὲ τῇ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. τὸ μὲν γὰρ ἑω-*

---

quidquam probant. Mascul. Cor. primus restituit. 4. *τότε — τότε* *A* ac sic fere constanter. 6. *περὶ*] *ἐπὶ* ald. Cor. rest. 10. *ἀψόρροον* edd. 13. *φησὶν* *Bl* (??) *ἔφη* *m*. 14. *λεῖπεν* *a* *λίπε* *C*. 21. *ἔφη* *m*. 28. *πανταχοῦ* *C*. — *ὁπῇ ποτ' οὖν* *lm* edd, inde a Cas. *ὅπου ποτ' ἄν* *C*. 29. *προελθεῖν* sup. *παρελ* *A*.

θινὸν πλευρόν, τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδούς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας καὶ τοὺς Μαυρουσίους, περιπλεῖται πᾶν ἐπὶ πολὺ A. 11 τοῦ τε νοτίου μέρους καὶ τοῦ βορείου· τὸ δὲ λειπόμενον ἄπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν τῷ μὴ συμμῖξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων οὐ πολύ, εἴ τις συντίθησιν ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. οὐκ εἰκὸς δὲ διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω στενοῖς τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν, ἀλλὰ μᾶλλον σύρρουν καὶ συνεχές. οἵ τε γὰρ περιπλεῖν ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναστρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀνακρουσθῆναι φασίν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. τοῖς τε πάθεσι τοῦ ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τοῦτο μᾶλλον· πάντῃ γοῦν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει καὶ τῶν αὐξήσεων καὶ μειώσεων, ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων, ὡς ἂν ἐπὶ ἑνὸς πελάγους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.

9. Ἵππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὔθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ ὠκεανοῦ παντελῶς, οὔτ', εἰ δοθείη C. 6 τοῦτο, ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύρρουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν, πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς †διακρατήσαντας τὸν περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον νομίσαι· τά τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον εἴη A. 12 τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον.

---

12. τὸν om. Cor. 16. ὑπὸ *ACl* ὑφ' *B*, sed φ in litura scriptum est. ἐφ' Cor. 19. πανταχοῦ *BC* edd. 20. τοῦ] τὸ *BCl*. 24. διακροτήσαντας Cor. coll. Plat. Cratylo p. 421. C. prorsus inepte. Vulgatam tamen sanam non esse recte vidit. Scribendum crediderim διακρατύναντας, quod compositum etsi alibi non legitur, nemo tamen intelligens reiiciet. *Κρατύνειν* eodem fere sensu usurpatum v. ap. Dion. A. R. 3, 72. Plut. Alex. p. 162. — τῶν — λόγων *AC*, sed hic corr. pr. m. 25. τούτου *l*. — ὅτι] ὡς *al*. 26. νομίσαι sup. νοῆσαι *A*, inde νοῆσαι *gh*. 27. εἰ] ἢ *a*.

10. Ὥσπερ οὖν τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης οἶδε καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητής, οὕτω καὶ τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. περιέχει γὰρ ταύτην ἀπὸ Στηλῶν ἀρξαμένοις Λιβύη τε καὶ Αἴγυπτος καὶ Φοινίκη, ἑξῆς δὲ ἡ πέριξ τῆς Κύπρου, εἶτα Σόλυμοι καὶ Λύκιοι καὶ Κᾶρες, μετὰ δὲ τούτους ἡ μεταξὺ Μυκάλης καὶ τῆς Τρωάδος ᾐὼν καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν † ἁπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα καὶ τοῦ Εὐξείνου *τὰ* μέχρι Κολχίδος καὶ τῆς Ἰάσονος στρατείας. καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον οἶδε, τοὺς Κιμμερίους εἰδώς· οὐ δήπου τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδώς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν, οἳ κατ' αὐτὸν ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ μέχρι Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ βοσπόρου πᾶσαν. αἰνίττεται γοῦν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν ζοφῶδες ὄν, καὶ ὥς φησιν·

ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτούς
ἠέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται,
ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε *τοῦ* Μυσῶν, ἔθνους Θρᾳκίου παροικοῦντος τὸν Ἴστρον. καὶ μὴν καὶ τὴν ἑξῆς πα-
A. 13 ραλίαν οἶδε, Θρᾳκίαν οὖσαν μέχρι Πηνειοῦ, Παίονάς τε ὀνομάζων καὶ Ἄθω καὶ Ἀξιὸν καὶ τὰς προκειμένας τούτων νήσους. ἑξῆς δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἁπάσης μέμνηται. καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα

---

1. οὖν] δὲ *al*. 3. ἐντὸς sup. ἐκτὸς *a* omisso praeterea τῆς, quod una cum margine periit, neque restitutum est: inde θαλάττης ἐκτός *gh*. — ἀρξάμενος *BC* ἀρξαμένη *al* ἀρξαμένῳ edd. 6. ὧν om. *agh*. Deinde ἁπάντων scribendum esse Cas. vidit. Multorum enim errorum haec fuit causa, ut ad proxima quaeque falso referrentur, quae alio respiciunt (v. Praef.). 8. τὰ licet explicari possit, ita tamen incommodum est, ut a Strabone scriptum vix crediderim: ortum videatur ex *Y* et priore literae *M* parte repetitis. 11. τὴν γῆν ἐκ *B* Cor. 15. Infra p. 244 in eodem versu legitur ἐπιδέρκεται, quod Odysseae etiam codd. (v. *Λ*, 16) exhibent. καταδέρκεται Wolf. ex schol. Harl. Tum ἀκτίνεσσιν add. edd. 17. τῶν μυσῶν *k* Cor. At videatur potius τοῦ propter ἔθνους male additum, atque ideo tollendum esse. 18. παραλίαν πᾶσαν *nop* edd. inde a Cas. — οἶδε deest *A* cum margine absumptum, nec sec. m. restitutum; om. et *lmghnop*. 20. ἀξὸν *l*, et *A* ex corr. sec. m., eademque denuo ἀξιὸν supra scriptum est.

οἶδε, Τεμέσην καλῶν καὶ Σικελούς, καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τις ἄν· καὶ γὰρ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει. συγγνοίη δ' ἄν, καὶ εἰ μυθώδη τινὰ προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς καὶ διδασκαλικῶς, καὶ οὐ δεῖ μέμφεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς στοχάζεται ψυχαγωγίας, C. 7 *οὐ διδασκαλίας *χάριν*· τἀναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγξαμένων πρώτην τινὰ λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐροῦμεν διὰ πλειόνων, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ πάλιν ἔσται λόγος.*

11. *Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς γεωγραφίας ἦρξεν, ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὅμηρον δύο φησὶν Ἐρατοσθένης, Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνώριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν οὖν ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα, τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.*

12. *Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα πολυμαθείας, εἰρήκασι* A. 14 *συχνοί. εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντί, καὶ ἰδιώτῃ καὶ τῷ φιλομαθοῦντι, τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης ἀδύνατον λαβεῖν ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὁπόσον διά-*

---

3. *καὶ γὰρ καὶ* edd. inde a Cas. eandemque particulam Straboni obtruserunt invitis codicibus p. 11, 32, 97 passim. 5. *προσπέπλεκται* sup. *πέπλασται A*, inde *προσπέπλασται ghi περιπλέκεται l.* 8. *χάριν* codd, Cas. sustulit (cf. infra p. 15). Praepositio praepostere videatur huc illata ex simili loco p. 16. 21. *πολυμαθείας* sup. *φιλο A*, inde *φιλομαθείας ghi* 22. *ἐρατοσθένην A.* 24. *λαβεῖν αὐτὴν* Cor. Quod pronomen si excidit, ante *λαβεῖν* potius scriptum fuisse crediderim. 27. *οἷός τε* sup. *ον τε A οἷος* in *οἷον* sec. m. mut. *C οἱόστε l.*

στημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω παρακεχωρηκυίας ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον καὶ ἧττον οὐκ ἂν γνοίη τις ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ σελήνης συγκρίσεων. οὗτος δὲ δὴ ταῦτά φησιν.

13. Ἅπαντές [τε], ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται καὶ τῶν οὐρανίων καὶ γεωμετρίας, σχήματα καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα καὶ κλίματα δηλοῦντες καὶ θάλπη καὶ ψύχη καὶ ἁπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος φύσιν. ἐπεὶ
A. 15 καὶ οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῷτο καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων, μή τι γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκουμένην ἀνήρ· πολὺ γὰρ τούτῳ προσήκει μᾶλλον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις τὸ πρὸς ἄρκτους ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι παραλλαγὴν οὐ πολλὴν ἔχει, ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑστάτων ἐστὶ τῆς Σκυθίας ἢ τῆς Κελτικῆς, μέχρι δὲ τῶν ὑστάτων Αἰθιόπων τὰ πρὸς νότον· τοῦτο δὲ παμπολλὴν ἔχει διαφοράν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ'
C. 8 Ἰνδοῖς οἰκεῖν ἢ παρ' Ἴβηρσιν· ὧν τοὺς μὲν ἑῴους μάλιστα, τοὺς δὲ ἑσπερίους, τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν.

14. Πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάστοις ἡμῶν τῶν οὐρανίων· ἐν δὲ τούτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγέθεις τῶν οἰκήσεων. τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσας τούτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνατὸν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβοῦν διὰ τὸ εἶναι

---

2. προπαρακεχωρηκυίας *BC* προσκεχωρηκυίας Cor. 3. πλὴν εἰ malit Cor. 4. οὗτος δὲ δὴ sup. οὐ δὲ δὴ *A*, inde οὐ δὲ δὴ *gn* δὲ frustra tentatum a Cas. et Grosk. cf. p. 9. 18. 33 passim. — τοιαῦτα *BC* οὗτος δὲ καὶ ταῦτά φησιν· Cor., sequentia parum apte Hipparcho tribuens, sicut Guar. et Xyl. Strabonis enim verba sunt v. II, cap. 5 p. 109. 5. τε om. codd. edd. δὲ inserendum censuit Cas. 7. καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα om. *A*, sed σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ ἀποστήματα add. sec. m. in marg. Eadem illa om. *ghln* cf. p. 11 et 109. 9. οἰκοδόμος — κτίζων om. *BC*. 11. προσῆκε codd. Cor. corr. 12. ἄρκτους τι *k* edd. 20. ἀστέρων edd. 22. ἡμῖν *B*.

πολιτικωτέραν, τό γε ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολουθεῖν δυνατόν, προσήκοι ἂν εἰκότως.

15. Ὁ δ' οὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν οὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς. φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκουμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν τῶν μὲν οὐρανίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι A. 16 καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη, μήθ' ὁπόση, μήθ' ὁποία τις, μηθ' ὅπου κειμένη τοῦ σύμπαντος κόσμου, μηθὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ' ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, *ἢ* καὶ πόσα· ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς πόσον καὶ ποῖόν τι καὶ διὰ τί. ἔοικεν οὖν μετεωρολογικῇ τινι πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνῆφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συνάπτον εἰς ἕν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεστῶτα τοσοῦτον,

ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης.

16. Φέρε δὴ τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱστορίαν, οἷον ζῴων καὶ φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα ἢ δύσχρηστα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱστορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον καὶ ἐκ τοῦ λόγου. οἱ γοῦν ποιηταὶ φρονιμωτάτους τῶν ἡρώων ἀποφαίνουσι τοὺς ἀποδημήσαντας πολλαχοῦ καὶ πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄστεα καὶ νόον γνῶναι, καὶ ὁ Νέστωρ σεμνύνεται, διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν μετάπεμπτος

τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

καὶ ὁ Μενέλαος ὡσαύτως,

Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς
καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι·

προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

---

1. ποικιλωτέραν Cor. paulo inconsideratius. 8. μηδ' εἰ sup. τ' εἰ *A.* — μηδὲν Cor. 9. ἢ καὶ codd. ἢ Cor. sustulit. 13. εἰς ἓν om. *C.* 19. τὸ χρήσιμον pr. m. add. in marg. *C.* 27. μενέλεος ald., inde Μενέλεως edd.

C. 9 τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

A. 17 ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν·

*τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα·

καί*

αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι τῷ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν καὶ ζῴων καὶ φυτῶν ἰδέας. προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης· ἀμφίβιοι γάρ τρόπον τινά ἐσμεν καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. καὶ τὸν Ἡρακλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τε καὶ ἱστορίας λεχθῆναι

μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων.

ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοι πρὸς τὰ νῦν ἐκεῖνος ὁ λόγος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. χώρα γὰρ τῶν πράξεών ἐστι γῆ καὶ ἡ θάλαττα, ἣν οἰκοῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν μικρά, τῶν δὲ μεγάλων μεγάλη· μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἥνπερ ἰδίως καλοῦμεν οἰκουμένην, ὥστε τῶν μεγίστων πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. μέγιστοι δὲ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις συνάγοντες εἰς μίαν ἐξ-

1. εἰς punctis sec. manu inclusum in *A*, inde om. *gh*. 3. Verba τῇ — καὶ in omnibus ita leguntur codd., quae quam incommoda sint neminem fugit. Cas. variis coniecturis ea tentavit, nullo tamen successu; neque Fridemanni ratio ferenda, censentis verba καὶ τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα collocanda esse ante verba ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν. Parum est enim credibile Strabonem, qui tantopere Homeri carmina versasset, verba, quae de muliere ab hoc proferuntur (v. Od. Δ, 229), ad terram aliquam sive Libyam sive Aegyptum retulisse. Ab alio igitur quopiam haec in margine primum adnotata esse crediderim, unde in ordinem postea recepta sunt: id quod pluribus locis accidit (v. Praef.). Quin etiam reliqua, quae leguntur inde ab ἐπὶ δὲ usque ad ὄχεσφιν minus apte adiecta ab eadem origine repetenda esse haud iniuria suspiceris. 8. τῷ sup. τὸ *A*, inde τὸ *g*, idem Cor. ex conj. 9. δεῖ post δὲ add. Cor., similiter infra p. 52. Notissimus tamen hic infinitivi usus. 13. μαρτυρεῖ *ACl* (*B*?) Cas. corr. Erroris causa manifesta. 17. ἡ om. Cor. Facilius foret addere articulum ante γῆ: sed paulo liberior in his est Strabonis usus. 20. μέγισται δ' αἱ τῶν Cor.

ουσίαν καὶ διοίκησιν πολιτικήν. δῆλον οὖν, ὅτι ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικάς, διατιθεῖσα ἠπείρους καὶ πελάγη τὰ μὲν ἐντός, τὰ δὲ ἐκτὸς τῆς συμπάσης A. 18
οἰκουμένης. πρὸς τούτους δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν οὕτως ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι ἢ μὴ γνώριμα. βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τις καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει καὶ τίνας διαφορὰς ἴσχουσα, τάς τ' ἐν τῷ περιέχοντι καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων καὶ ἀπ' ἄλλης ἑστίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, οὐκ ἐπ' ἴσης δυνατὸν οὔτ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. μόλις γὰρ [ἂν] τὸ ἐπ' ἴσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίη τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ' οὐδ' οὕτως, ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο. καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη θαυμαστόν, οὐδ' εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις. τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς γεωγράφῳ καὶ τὰ κατὰ C. 10
Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὅμηρος·

οἵθ' Ὑρίην ἐνέμοντο καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε —

ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ παρ' Ἰνδοῖς οὕτω καὶ τὰ καθ' ἕκαστα A. 19

---

1. οὖν add. sec. m. *B*. 2. πᾶσιν *lA*, sed in hoc posterior vocis pars sec. m. scripta est. 4. τούτοις codd. Cas. corr. coll. p. 13. 7. ἔχουσα edd. 9. ἑστίας] αἰτίας *o*, marg. *n* Guar. 13. ἂν om. codd. Coraes addidit: neque a Strabone omissum arbitror, licet nonnulli loci huic similes infra inveniantur, velut p. 44. II, 90. IV, 201. XV, 726. Paululum diversus est II, 73. Quibus locis fere omnibus quae causa fuerit omittendi patet. A particula γάρ, ut hic, profecta est p. 44. XV, 716. 726. — τῷ et ο sup. ω *A*. 15. ἐγγυτέρωι *A* et sic constanter. 16. προσήκει sup. οι *A*, inde προσήκοι *gh*. 20. καὶ in *A* cum antiquo margine ita deletum, ut quaedam modo literae κ supersint reliquiae, neque sec. m. restitutum est: sed in marg. haec adiecta sunt sec. m. ἢ καὶ τὰ κατά. καὶ om. *lghnop*. 24. προσῆκε *BCA*, in hoc sup. κει. — οὔπω *BC*.

οὐκέτι. οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρον δ' αὕτη μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

17. *Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τις καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ τοῦ εἰδότος ἐστὶ καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὁδεῦσαι. ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσῳπερ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ τὰ σφάλματα [τὰ] ἐκ τῆς ἀπειρίας. ὁ μέντοι Ἀγαμέμνονος στόλος τὴν Μυσίαν ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. Πέρσαι δὲ καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι τυφλοὺς στενωπούς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων, τρόπαια δὲ τῆς ἀγνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλιέων ἐπὶ τὸν Εὔριπον τὸν στόλον· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν· πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. ὁμοίως δὲ καὶ κατορθώματα,*
A. 20 *ὅπου τι κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων· καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται δείξας τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι τούτων τεκμήριον· ὡς δ' αὕτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς καὶ Κελτούς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων καὶ τὰ ἐγγὺς πόρρω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε καὶ τῶν ἄλλων.*

18. *Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονι-*

---

4. *θηρεύσῃ al.* 8. *τὰ* add. Cor. 11. *τυφλοὺς*] *τοῦ πλοῦ* codd. Cas. corr. coll. IX, 403. 12. *ἀνοίας* codd. Cor. corr. de Cas. coniectura; ignorantiae Guar. 15. *μαλεῶν BCl* edd., idem et sup. *μαλίων ἢ μαλιέων A*, unde *μαλιέων g*. Quod reponendum esse complures viderunt coll. IX, 403. 21. *περὶ* om. *l*. 25. *τούτου B*.

κοὺς βίους καὶ τὰς χρείας· ἔτι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. σημεῖον δέ· τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς ἀπὸ τῶν ἡγεμονιῶν διακρίνομεν, ἄλλην μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλοῦμεν, ἄλλην δὲ τὴν ἀριστοκρατίαν, τρίτην δὲ τὴν C. 11 δημοκρατίαν. τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλοῦντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχούσας τῆς εἰδο- A. 21 ποιίας· ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίστων, καὶ τὸ τοῦ δήμου. τύπος δὲ καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. εἴπερ οὖν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐστίν, ἔστι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τι πλεονέκτημα καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο· ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὸ πλεονέκτημα πρὸς τὰς πράξεις.

19. Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν οὐ φαύλην ἡ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικὴν καὶ φυσικήν, τὴν δὲ ἐν ἱστορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, οὐδὲν οὖσι πρὸς τὰς πράξεις· οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὅμως πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιίαν. καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες διὰ τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἡδύ, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολύ· μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκός, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον ἢ ἐκείνων ἐπιμελητέον. ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ A. 22 γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον καὶ τὸ πιστότερον.

---

1. ἔτι sup. ἔστι *A*, inde ἔστι *gi* Sbk. Cor. 2. ὥσπερ εἴρηται post τὸ πλέον add. *C*, sed sec. m. punctis inclusa sunt. — καὶ τὰς χρείας post βίους inter versus add. *k*, inde leguntur in ald. sqq. Eiecit Sbk. 3. ἡγεμονικῶν *ABl* ἡγεμονιῶν ex corr. *C*, Cor. rec. 9. ἀρίστων sup. ἀριστέων *A*. — καὶ ἄλλος τὸ Cor. ex Cas. coni. 12. ἔστι] ἔτι *l*. 16. μαθητικὴν *A* μαθηματικὴν καὶ om. *l*. 17. οὖσαν *B*. 18. λέγει ald. 20. καταμίσγει *C*. 21. χωρίζοι *A* (χωρί sec. m.) *ghinop* κορίζοι *l*. 24. καὶ] ἢ *C* Cor. 27. περὶ τὰς *C*.

20. Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ
ἀστρονομίας δεῖν τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀλη-
θῶς· σχήματα γὰρ καὶ κλίματα καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ
τούτοις οἰκεῖα οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς ἄνευ τῆς τοιαύτης με-
θόδου. ἀλλ' ὥσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς ἐν
ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ καὶ πιστεῦσαι
τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν· ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν
κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἔτι δὲ τού-
των πρότερον τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. †αὐτὸ
μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν.
εἰ ἄρα, †ἐπισημηνάμενον ἐπὶ κεφαλαίῳ μικρά· οἷον ὅτι ἡ γῆ
A. 23 σφαιροειδής, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς πόρρωθεν ἡ ὑπό-
μνησις καὶ τοῦ ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἄρτημα νεύειν, ἐκ
C. 12 δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ τὸν οὐρανὸν φαινομένων ἐγγύθεν· καὶ
γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. φα-
νερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέουσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης,
ὥστε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόρρω φέγγεσι τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξῃρ-
μένοις τῇ ὄψει. ἐξαρθέντα γοῦν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καί-
τοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα
εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ ποιητής· τοι-
οῦτον γάρ ἐστι καὶ τὸ

---

2. μὲν om. *Al.* In *A* una cum margine deletum, neque postea restitutum: sed pr. m. quondam scriptum fuisse ex spatio nunc vacuo manifestum est. 9. αὐτὸ μόνον corrupta sunt, ac multis coniecturis tentata: quarum nulla probabilis, nisi quod recte, ut opinor, Anonymus ap. Falcon. proposuit μὲν οὖν pro μόνον. Quo accepto scribendum fortasse ταῦτα μὲν οὖν. 10. ἐπὶ] ὅ τι Cor. ὅτι Grosk. 11. ἐπιστησάμενοι ἐν sup. pr. m. ἐπισημηνάμενοι ἐπὶ *k*, inde ἐπισημηνάμενοι ἐν ald. Sed ἐπισημηνάμενον, quod reliqq. codd. exhibent, sine dubio corruptum est, neque adhuc sanatum. Nescio an Strabo scripserit ἐπισημήναιμεν ἄν. — ἐν κεφαλαίῳ edd. Sed multis aliis etiam locis Strabo praefert ἐπί. Similiter ἐπὶ κεφαλαίῳ posuit Arist. Eth. Nic. II, 7. 12. ἡ om. edd. 13. τοῦ] τὸ codd. edd. τοῦ scribendum esse viderunt Breq. et Paetz. 14. κατὰ τὰ πελάγη *hino.* 17. ὥσπερ sup. τε *B.* — πόρρωθεν *al* edd. — φέγγεσι sup. γγουσι *A*, inde φέγγουσι *hno.* μεγέθεσι pr. m. scriptum in marg. *C.* Sed cf. Plin. N. H. II, 65. 18. γοῦν ἐπὶ πλέον *l.*

ὀξὺ μάλα προϊδών, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς.

καὶ τοῖς προσπλέουσι δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνοῦται τὰ πρόσγεια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. τῶν τε οὐρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐστι καὶ ἄλλως καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν· ἐκ δὲ τούτων εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ ἔννοια, ὅτι ἐρριζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε. καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται.

21. Νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμου δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦθ' ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ στρατηλάτῃ χρήσιμα. οὔτε γὰρ οὕτω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥστ', ἐπειδὰν γένηται κατὰ τόπους, καθ' οὓς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ οὐρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς, A. 24
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται·

οὔθ' οὕτως ἀκριβοῦν, ὥστε τὰς πανταχοῦ συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις καὶ συμμεσουρανήσεις καὶ ἐξάρματα πόλων καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις τῶν ὁριζόντων ἅμα καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα ἀπαντᾷ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει γνωρίζειν ἅπαντα· ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ' ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν, τοῖς δὲ πιστεύειν, κἂν μὴ βλέπῃ τὸ διὰ τί. καὶ γὰρ τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου, τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς οὐ τοσαύτης μέτεστιν, ἢ οὐκ ἀεί. οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν ἁπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ καὶ ἀργόν, ὥστε
μηδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παραλλή- C. 13
λους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ λοξούς· μηδὲ τρο-

---

2. αἰεὶ codd. edd. — πρόσγαια *C* edd. πρόσγεα *B*. Nota in his adiectivis scripturae ambiguitas (v. Lob. ad Phryn. p. 297 sq.). Apud Strabonem plerisque locis codd. in αι consentiunt. 3. ἐξ ἀρχῶν sec. m. not. in marg. *A*. 5. γνωμωνικῶν *B* γνωμικῶν *a* sed (γνωμονικῶν sub marg. agglutinato *A*), inde γνωμικῶν *gh*. 13. λέξειν *l*, idem et sup. λέγειν *a*. 14. οὐδ' ὅπη ἦως om. *l*. 21. ἄπαντα codd. Cas. corr. 24. τοῦτο om. *l*. 28. In Epit., ubi hic locus legitur in brevius contractus ac mutatus, adiectivum ὀρθός positum.

πικῶν τε καὶ ἰσημερινοῦ καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέπεται καὶ διδάσκει διαφορὰς κλιμάτων τε καὶ
A. 25 ἀνέμων. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὁρίζοντας καὶ τοὺς ἀρκτικοὺς καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται κατανοήσας τις ἄλλως πῶς δύναται παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; ὁ [δὲ] μηδ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἢ περιφερῆ, μηδὲ κύκλον εἰδώς, μηδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ἢ ἐπίπεδον, μηδ' ἐν τῷ οὐρανῷ μηδὲ τοὺς ἑπτὰ τῆς μεγάλης ἄρκτου ἀστέρας καταμαθών, μηδ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων μηδὲν ἢ οὐκ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης ἢ οὐχὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, ὧν χωρὶς οὐκ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος.

22. Ἁπλῶς δὲ κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦτο δεῖ καὶ πολιτικὸν καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ τὴν τῆς ἱστορίας γραφήν. κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν οὐχὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίου καὶ συνήθους ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις καὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὔτε ψέγειν δύναιτο καλῶς οὔτ' ἐπαινεῖν, οὐδὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων. † οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προστιθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων *ἃ* συνάπτειν προσῆκε.

---

1. ἰσημερινῶν codd. edd. Sive ἰσημερινοῦ sive μεσημβρινῶν reponendum Breq. censuit: quorum hoc praetulerunt Intpp. Gall. et Friedem., illud Grosk. rectissime sine dubio, licet illae voces interdum permutentur v. p. 91. 132. 5. μὴ κατανοήσας τις ὅλως Cor. Notus hic adverbii ἄλλως usus vel ex ipso hoc Strabonis opere cf. p. 63. 83. 276. 466. Cum coniungere soleat ἄλλως πως, hic quoque scriptum fuisse suspiceris ἄλλως πως οὐ δύναται. 6. ὁ μηδ' *BC*, idem et sup. δὲ *A* ὁ δὲ μηδ' *l* ὅ τε μηδ' ald. 13. τοῦτο δὴ codd. Cas. corr. Xylandri versionem secutus. 14. τὸ πολιτικὸν *Bk*. — ὥσπερ καὶ *m* edd.
νον
inde a Cas. 15. κἀκεῖ δὲ *h* κἀκεῖνον δὲ *i*. — τὸν πολιτικὸν *ABC* τὸν punctis sec. m. notatum in *AB*. — λεγόμενον *CB* (ον punctis sec. m. not.), idem et sup. λέγομεν *A*. 20. Verba οὕτως — προσῆκε Cor., Intpp. parr., Grosk. in fine §. superioris post vocem οἰκεῖος collocanda recte, ut opinor, censuerunt. 23. ἐκ om. *B*. — ἃ συνάπτειν

23. *Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν σύνταξιν· ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὐτή, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐκεῖ τὰ περὶ* A. 26 *τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν καὶ εὐμνημόνευτον καὶ ἡδὺ διατρίβειν. καθάπερ γε καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις οὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἀκριβὲς ζητοῦμεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου προσέχομεν μᾶλλον, εἰ καλῶς τὸ ὅλον· οὕτως κἀν τούτοις δεῖ ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. κολοσσουργία γάρ τις καὶ αὐτή,* C. 14 *τὰ μεγάλα φράζουσα πῶς ἔχει καὶ τὰ ὅλα, πλὴν εἴ τι κινεῖν δύναται καὶ τῶν μικρῶν τὸν φιλειδήμονα καὶ τὸν πραγματικόν. ὅτι μὲν οὖν σπουδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον καὶ φιλοσόφῳ πρέπον, ταῦτα εἰρήσθω.*

CAPUT II.

1. *Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων ἐπιχειροῦμεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, οὔπω μεμπτέον, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέγοντες. ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τι κατορθωσάντων ἄλλο πολὺ μέρος ἔτι τοῦ ἔργου λείπεσθαι· πρὸς οἷς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκα-*

ABCl, ἃ om. Sbk. Cor. 3. *τὴν σύντα* sup. *τάξιν A*, syllaba ξιν quae pr. m. in versus initio scripta fuerat, una cum margine intercidit neque suo loco sec. m. restituta est. 4. *αὐτοὺς* om. *C*. 5. *τὰ περὶ A* (μὲν sup.) *τὰ μὲν περὶ l*. 7. *δεῖ*] *δὴ* sup. *δεῖ A*. — *τὰ μικρὰ καὶ ἄδοξα καὶ ἀφανῆ np*. 9. *καὶ μνημόνευτον* (sic) ald. 10. *γε*] *τε lA* (in hoc ex corr.). 11. *ἢ εἰ καλῶς BC ἢ καλῶς l*, idem et *εἰ* sup. *ἢ A*, inde *εἰ καλῶς ghi ἢ εἴη καλῶς* Xyl. 12. *κολλοσσουργῖα* sup. *σία A*. 13. *φροντίζουσα* et *α* sup. *ον C φροντίζουσα* Cor. 14. *ὅλα* sup. *ἄλλα A*. — *δύναται ὅ, τι καὶ Al*. In *B* vocula, quae post *δύναται* in marg. scripta fuerat, erasa est. 16. *προσῆκον q* edd. — *τοσαῦτα* Cor. 19. *μεμπτέοι BC* edd. 21. *ἄλλο* ante *πολὺ* om. *BC* edd. 22. *πρὸς τούτοις ἂν a*, et in marg. itidem sec. m. *πρὸς οὓς*, ita tamen ut *οἷς* primum scriptum fuisse appareat: *πρὸς οὓς l* edd.

νὴν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια καὶ τῶν Παρθυαίων τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου στρατείαν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τοῦ Ἴστρου· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμοῦ τοῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιροῦντος, τά τε πέραν Ἴστρου τὰ μέχρι Τύρα ποταμοῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν καὶ τῆς εἰς Κόλχους τελευτώσης παραλίας Μιθριδάτης ὁ κληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα καὶ οἱ ἐκείνου στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν Βακτριανὴν καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων Σκύθας γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον·
A. 27 ὥστε ἔχοιμεν ἄν τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. ὁρᾶν δ᾽ ἔσται τοῦτο μάλιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ἧττον μὲν τοὺς πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ᾽ Ἐρατοσθένη καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον· οὓς εἰκὸς ὅσῳπερ πολυμαθέστεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. εἰ δ᾽ ἀναγκασθησόμεθά που τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ᾽ ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾶν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· ἐκείνους δὲ διαιτᾶν, οὓς ἐν τοῖς πλείστοις κατωρθωκότας ἴσμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον, πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον καὶ Ἵππαρχον καὶ Πολύβιον καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν.

---

1. *δεῖ* om. *lA*, sed extare crediderim sub margine agglutinato, quem h. l. solvere non licuit. 6. *τοῦ ἴστρου — μέχρις* om. *C*. 8. *τοῦ ἴστρου ktq* edd. 10. *ἐπικληθεὶς q* edd. 12. *τούτων* sup. *τους A*, et *δὲ* add. sec. m, *δὲ l*, *τούτους δὲ ghi*. 13. *πρότερον* sup. *ων A*. 14. *ἔστι k* ald. 16. *τοὺς*] *ἐκ τῶν B ἐκ τοῦ C ἐ τοῦ A* (*κ* in fine versus una cum margine intercidit) *τοῦ l*, Cor. corr. 17. *οὓς* punctis sec. m. inclusum *A*, inde om. *ghin*. 19. *αὐτοῖς* sup. *ῶν A αὐτῶν ghin*. 22. *ἐκείνους* sup. *νοις A ἐκείνοις ghi*. 23. *κατορθωκότας ABlC*, sed in hoc *ο* in *ω* sec. m. mut. 24. Huc referenda sunt quae in marg. inf. *A* pr. m. scripta leguntur: *ὅτι τοῦ μεγάλου πολέμου* (leg. *πτολεμαίου*) *προγενέστερός ἐστιν ὁ συγγραφεύς· ἀλλ᾽ οὐ μαρίνου τοῦ τυρίου. οὐ γὰρ μέμνηται αὐτῶν.* Negatio *οὐ* et apostr. vocis *ἀλλ᾽* sec. m. addita

2. Πρότερον δ' ἐπισκεπτέον Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα C. 15 καὶ τὴν Ἱππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. ἔστι δ' ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκαταφρόνητος, ὥστε μηδ' Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον πιστός, ἐφ' ὅσον παρεδέξαντό τινες, καίπερ πλείστοις ἐντυχών, ὡς εἴρηκεν αὐτός, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. ἐγένοντο γάρ, φησίν, ὡς οὐδέποτε, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ' ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν οἱ *καὶ* κατ' Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. οὐχ ἱκανὸν δ' οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον προσιτέον. ὁ δὲ Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ' αὑτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν, Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, ὅν φησι πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. ἀλλ' ὅμως πολλάκις εἰπεῖν ἄν τινα A. 28 ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο·

οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων.

ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτοῦ γνώμης· ἢ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι τῶν μὲν ἐκείνου διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται, τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας καί, ὧν διαδοχὴ οὐδεμία σώζεται, τούτους ἀνθῆσαί φησι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πραγματεία καὶ μελέται καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· διότι μέσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν καὶ τοῦ μὴ θαρροῦν-

---

sunt pro iis, quae una cum marg. corroso interciderant: antea scriptum fuerat, quod ipsa sententia postulat, ἀλλὰ καί. — ποσιδώνιον (ε add. sec. m.) const. fere C. 3. οὐθ' Cor. 7. φησὶν ὡς οὐδέποτε sup. ὁ ἐρατοσθένης A, idem nomen praeterea in marg. pr. m. scriptum est, φησὶν ὁ ἐρατοσθένης l edd. 8. καὶ ante κατ' codd., Xyl. sustulit. — ἀρκεσίλαν BC. Infra XIII, 614 omnes codd. in altera forma concinunt. 10. προσιτέον sup. πιστέον A, inde πιστέον gh. — ἀρκεσίλαν BC. 11. ἑαυτὸν B (?) edd. 12. ἄν τινα BCl, idem et sup. θινα A θείαν τινα (ex corr. sec. man.) q ald., Gas. corr. coll. Diog. Laert. IV, 7, 5. — περιβάλλειν BCA (in hoc ultima circumflexo sec. m. not.). — φιλοσοφίαν sup. σοφίαν A. 13. τινὰ om. ald. 14. αὐτὸ codd., αὐτῷ Cor. At similiter Diog. l. l. φασὶ λέγειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἐρατοσθένην. 17. ἢ] ὃς in litura sec. man. B, simul ἢ in marg. eadem sec. m. add. In A ἢ pr. m. ἡ sec., ὃς edd. 22. μελέτη C.

τος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος, ἢ καὶ παράβασίν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεπορισμένου πρὸς διαγωγὴν ἢ καὶ παιδιάν· τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἔστι τοιοῦτος. ἀλλὰ ἐκεῖνα ἐάσθω· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον, ὅσα δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεωγραφίαν, καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα.

3. Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας. τοὐναντίον δ' οἱ παλαιοί φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι
A. 29 πρώτην τὴν ποιητικήν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων καὶ διδάσκουσαν ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις μεθ' ἡδονῆς· οἱ δ' ἡμέτεροι καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν, οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψι-
C. 16 λῆς, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ· ὅπου γε καὶ οἱ μουσικοὶ ψάλλειν καὶ λυρίζειν καὶ αὐλεῖν διδάσκοντες μεταποιοῦνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ γὰρ εἶναί φασι καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. ταῦτα δ' οὐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκούειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἀοιδοὺς σωφρονιστὰς εἴρηκε, καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήστρας φύλακα,

ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν,
τόν τε Αἴγισθον οὐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ
τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
κάλλιπεν·
τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

---

1. ὑπόθεσιν de Cas. coni. Sbk. Cor., qui tamen ὑπόσχεσιν restituendum in notis recte iudicat. 4. παιδιὰν et ει sup. ι a. 6. Vocis ὅπερ literae ὅπε una cum margine perierunt, neque sec. m. restitutae sunt in *A*, ὅπερ om. *l*(?)*gm*; ὃ *hi*. — ὑπεθέμεθα sec. m. add. in marg. *C*, postea alio atramento inductum. Cor. recepit: at cf. p. 7 in. 12. νεώτεροι *nop*. 16. αὐλίζειν *l*. — ἀντιποιοῦνται *nop*. 17. παιδευτικοὶ $\overset{\tau\epsilon}{\text{γάρ}}$ *A*, τε legitur in *lghinop*. 19. καὶ ante Ἀριστ. om. *alghinop*, sed sub marg. agglut. particulam exhibet *A*. 20. σωφονιστὰς *C*.

χωρὶς δὲ τούτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται· μικρὸν γὰρ
πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως ἐναρχόμενος τοῦ περὶ τῆς γεω-
γραφίας λόγου φησὶν ἅπαντας κατ' ἀρχὰς φιλοτίμως ἔχειν εἰς
τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἱστορίαν. Ὅμηρον γοῦν A. 30
ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο καταχωρίσαι εἰς τὴν ποί-
ησιν καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ
τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς σύνεγγυς τόπους καὶ λίαν περιέργως ἐξε-
νηνοχέναι, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ
ποιήεντα, ἐσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἔπι
Κηφισσοῖο, καὶ οὐδεμίαν προσθήκην κενῶς ἀπορρίπτειν. πότε-
ρον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; νὴ
Δία, ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε· τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως
καὶ οὗτος καὶ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. οὐκ-
οῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητὴς πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας
χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας· ὁ δ' ἐπήνεγκεν, ὅτι
ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' οὔ. καὶ προσεξεργάζεταί γε,
πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ πολλῶν ὑπ-
άρξαι τόπων ἔμπειρον ἢ στρατηγίας ἢ γεωργίας ἢ ῥητορικῆς ἢ
οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινες ἐβουλήθησαν; τὸ μὲν οὖν ἅπαντα
ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ προεκπίπτοντος ἄν τις θείη τῇ φιλοτι-
μίᾳ· ὡς ἂν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἵππαρχος, Ἀττικῆς εἰρεσιώνης κα- A. 31
τηγοροίη καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄγχνας, οὕτως ἐκεί-
νου πᾶν μάθημα καὶ πᾶσαν τέχνην. τοῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς ἂν
λέγοις, ὦ Ἐρατόσθενες· ἐκεῖνα δ' οὐκ ὀρθῶς, ἀφαιρούμενος A. 32
αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν καὶ τὴν ποιητικὴν γραώδη
μυθολογίαν ἀποφαίνων, ᾗ δέδοται πλάττειν, φησίν, ὃ ἂν αὐτῇ C. 17
φαίνηται ψυχαγωγίας οἰκεῖον. ἆρα γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις

2. *ἀρχόμενος* ald. 5. *καταχωρῆσαι* et *ι* sup. *η* *A* *καταχωρίσαι* *B* (ex corr.?). 9. *πηγὴν* *A* (ex corr. sec. m.) *lghiop*. 10. *καὶ* om. *C*. — *ἀπορριπτεῖν* *A* ex corr. pr. man. 11. *διδάσκοντι* iteratum est in *BC* edd., ita ut post *νὴ Δία* sermo incidatur: at cf. p. 18. 39. 13. *οἱ ἄλλοι* edd. 14. *εἰπεῖν* sup. *γρ.* *ποιεῖν* *A*. — *πάντα τὰ μὲν* *BCl*, idem et sup. *πᾶς τὰ* *A*, inde *πᾶς τὰ πάντα τὰ* *g*. 20. *προσεκπίπτοντος* codd. *πρὸς ἐκπίπτοντος* Cas. scribendum censuit. Cor. corr. cf. VII, 296, ubi itidem codd. exhibent *πρόσεκπτώσεις*, Longin. XV, 8. 22. *ὄχνας* *BCl*(?) edd 24. *λέγεις* *l*.

τῶν ποιητῶν οὐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον ἢ στρατηγίας ἢ γεωργίας ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκός, περιποιεῖ.

4. Ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ· οὗτος γὰρ αὐτῷ

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,

οὗτός τε ὁ

εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά·

οὗτος δ᾽ ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

βουλῇ καὶ μύθοισι καὶ ἠπεροπηίδι τέχνῃ·
τούτου γ᾽ ἑσπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
ἄμφω νοστήσαιμεν,

φησὶν ὁ Διομήδης. καὶ μὴν ἐπί γε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται· καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις·

καὶ ἐν ἀρότῳ,

τῷ κέ μ᾽ ἴδοις, εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

καὶ οὐχ Ὅμηρος μὲν οὕτω φρονεῖ περὶ τούτων, οὐχὶ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιστα.

5. Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἣν ἐπιδείκνυται παρ᾽ ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεὺς ἐν τῇ Διαπείρᾳ,
A. 33 ἐν ταῖς Λιταῖς, ἐν τῇ Πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησίν·

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἵη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,

---

6. πυκνὰ post ἔγνω add. *algh*. 9. αἰεὶ *A*. — ἑλὼν in *A* pr. m. quidem scriptum, sed margine agglutinato obtectum, neque sec. m. restitutum est: deest *lgh*. 10. βουλῇ καὶ τέχνῃ ἠπεροπηίδι καὶ μύθοισι *lnop*. cf. XIII, p. 601. Polyaeni Strateg. Prooem., Stob. Serm. LII, p. 365, 41. 15. ἔχοιμι] ἐγών *ACl*. 20. πεπαιδευμένοι sup. παιδευόμενοι *A*. 26. δὴ ῥ᾽ ὄπα edd. inde a Xyl. atque ita edd. Il. (v. *Γ*, 221). Straboni tamen concinunt complures codd. Hom., inter quos Ven. — εἴη *ACl* ἵει *B*(?) edd. Apud Hom. l. l. εἵην Ven. εἵη al. codd. nonnulli.

οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητορεύοντας ἑτέρους καὶ στρατηγοῦντας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; πότερον δ' *οὐδ'* ἀρετὴν ποιητοῦ λέγοιμεν ἂν ἡντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγων; πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου καὶ ἄφρων; οὐ γὰρ οὕτω φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων ἢ χαλκέων· ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ καὶ σεμνοῦ, ἡ δὲ ποιητοῦ συνέζευκται τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.

6. Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ποιητὴν τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστι. τί γὰρ οὕτω ῥητορικόν, ὡς φράσις; C. 18
τί δ' οὕτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμείνων Ὁμήρου φράσαι; νὴ Δία, A. 34
ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητική. τῷ γε εἴδει, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ ἡ τραγικὴ καὶ ἡ κωμικὴ· καὶ ἐν τῇ πεζῇ ἡ ἱστορικὴ καὶ ἡ δικανική. ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος ἐστὶ γενικός, οὗ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μέν, ῥητορικὸς δὲ λόγος οὐκ ἔστι γενικὸς καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος, ὅ γε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστι. πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον, τἆλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον καὶ Φερεκύδη καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινός· καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς

---

3. ἑτέρους] ἄλλους edd. — τἄλλα *B* (?) edd. 6. πρότερον *ClB* (ex corr.?), idem et sup. πότερον *A*. — οὐδ' ἀρετὴν codd. edd. Negationem tollendam esse viderunt Intpp. Parr.: orta videatur ex literarum proxime praecedentium repetitione. 9. ὡς ἢ sup. γρ. ὡς εἰ *A* ὡσεὶ Cor. 11. ποιητικὴ *BC* Cor. ποιητοῦ sup. ητικὴ *A*. 16. εἴδει ὡς] ἰδίως *BCl*, idem et sup. ω *A*, ἰδίῳ Sbk. ex Cas. coni., Cor. corr. 20. πεζολόγος *ABl*. 23. γρ. ἄλλα sec. m. not. in marg. *A*. 24. φερεκύδην *Bl*. 28. αὐτὴν sup. ῆς *A*.

νυνὶ καλούμενον. καὶ τὸ ἀείδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον παρὰ τοῖς πάλαι ταὐτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· †τοῦτο δ' ἦν ἡ ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' οὗ δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον καὶ τραγῳδίαν καὶ κωμῳδίαν. ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς
A. 35 [ἦν], τὸ ἀείδειν *αὐτοῖς* τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις. καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος εἰς τοὔδαφος.

7. Ἀλλ' οὐδὲ τὰ σύνεγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόρρω πολλὰ λέγει, καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μυθολογεῖται, οὐ πάντα τερατευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν ἢ διασκευάζων ἢ δημαγωγῶν ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων.

8. Καὶ πρῶτον ὅτι τοὺς μύθους ἀπεδέξαντο οὐχ οἱ ποιη-
C. 19 ταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον καὶ οἱ νομοθέται τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζῴου· φιλειδήμων γὰρ ἄνθρωπος· προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον· ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπὶ πλεῖον. αἴτιον δ', ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ

---

2. παρὰ] πρὸς Sbk. 3. κατεσκαμμένης *la*, sed κατεσκε ex iis quae pr. m. scripta fuerant hodieque superest. 4. Corruptus manifesto hic locus. Cor. probabiliter coniecit τοῦτο δ' ἦν ᾠδὴ ἢ λόγος etc. 8. ἦν om. codd., Grosk. addendum vidit. — αὐτοῖς Cas. tollendum censuit, Cor. asteriscis inclusit. 9. καταχρησαμένου *CB* (ex corr.?) — θατέρου *BCl*, idem et sup. ῳ *A*. 15. μυθολογεῖται sup. γούντων *A*, inde μυθολογούντων *ghk* edd. 21. ἀνελέξαντο codd. ἐδέξαντο Epit. hunc locum coniungens cum iis, quae infra leguntur p. 19 extr. ἀνεδέξαντο Cas. Quod cum Cor. posui, mox saepius usurpatur eadem in re. 24. γὰρ ἄνθρωπος et sup. ὁ *A* ὁ ἄνθρωπος edd.

ταῦτα· ἡδὺ δὲ τὸ καινὸν καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τις· τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα. ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονήν, ἥπερ ἐστὶ A. 36 τοῦ μανθάνειν φίλτρον. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι, προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐρρωμένης καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι φιλομυθεῖ τε ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ, πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡδύ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ τῶν εἰδῶν χρεία πρός τε τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ· τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν, εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς. ἥ τε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι καὶ ἡ Γοργὼ καὶ ὁ Ἐφιάλτης καὶ ἡ Μορμολύκη. οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων, οἷον Ἡρακλέους ἄθλους ἢ Θησέως, ἢ τιμὰς παρὰ θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὁρῶσι γραφὰς ἢ ξόανα ἢ πλάσματα τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη· εἰς ἀποτροπὴν δέ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν καὶ φόβους καὶ ἀπειλὰς ἢ διὰ λόγων ἢ διὰ τύπων ἀοράτων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιστεύωσι περιπεσεῖν τινας. οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ προκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν καὶ ὁσιότητα καὶ πίστιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ διὰ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ' οὐκ ἄνευ μυθοποιίας καὶ τερατείας. κεραυνὸς γὰρ καὶ αἰγὶς καὶ τρίαινα καὶ λαμπάδες καὶ δράκοντες καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα μῦθοι καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή· ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας κατα-

---

8. φιλομυθεῖ sup. μαθεῖ *A*. 9. οὗτως *B*. 18. ἡρακλέος *AC* in utroque o in ου sec. m. mut. — παρὰ τῶν θεῶν edd. 22. κτύπων Cor. ex Villebrunii coni. — ἀόρων l ἀόρων sup. ατ *A* ἀώρων Sbk. Cor. ex Cas. coni. 25. προσκαλέσασθαι, quod Cas. scribendum censuit ex Planudis, ut ait, Epitome, Sbk. Cor. 26. καὶ om. *A*. — δεῖ, νὴ Δία, καὶ δεισιδαιμονίας Cor. 29. ἀπεδέξαντο sup. δει *A*.

C. 20 στησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς νηπιόφρονας. τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιίας οὔσης καὶ καταστρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱστορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς σωφρονίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον· χρόνοις δ' ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. αὕτη μὲν οὖν πρὸς ὀλίγους, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα καὶ θέατρα πληροῦν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερβαλλόντως. καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ καὶ φυσικοὶ μυθογράφοι.

9. Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος τοὺς μύθους ἀναφέρων ὁ ποιητὴς ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθοῦς· ἐν δ' ἐτίθει καὶ ψεῦδος, τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ,

οὕτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσεπετίθει μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τοῦ τὰ ὄντα λέγοντος βλέπων. οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν ἐκόσμησε ταῖς μυθο-
A. 38 ποιίαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως· ἐκ μηδενὸς δὲ ἀληθοῦς ἀνάπτειν κενὴν τερατολογίαν οὐχ Ὁμηρικόν: προσπίπτει γάρ, ὡς εἰκός, ὡς πιθανώτερον ἂν οὕτω τις ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τι καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τό

ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα·

οὐ γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλά, ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. καὶ γὰρ τὸν Αἰο-

---

1. μορμόλυκας Epit. 5. σωφρονίζεσθαι sup. σοφίζεσθαι *A*. 11. δὴ] δὲ *ABCl* Cor. 12. ἐφρόντιζε sec. m. add. in marg. *A*. 16. προσετίθει *g* Cor. 17. αὐτὸ τὸ τέλος ald. 21. καίνην *ACl* κενὴν *B* (ex corr.) Cor. Nihil hac αι et ε permutatione ut in aliis codd., ita Strabonianis frequentius. — προπίπτει *BCl*, idem et sup. πρὸς *A* cf. p. 35 extr. 24. τοιοῦτον *l*. 26. ἴσκεν *ABCl* γρ. ἴσμεν sec. m. in marg. *A*. 27. οὐ] οὔτε Sbk — ἐπεὶ] εἶπε Sbk. de Cas. coni. — οὐδ'] οὐκ Cor. 28. ἔλαβον *ABCl*.

λον δυναστεῦσαί φασι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην καὶ Λεοντίνην Κύκλωπας καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς· διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν ἀπροσπέλαστα εἶναι τοῖς τότε, καὶ τὴν Χάρυβδιν καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λῃστῶν κατέχεσθαι. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὁμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστοροῦμεν· οὕτω δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον πρὸς Βορρᾶν καὶ ζοφώδη, μετήγαγεν οἰκείως εἰς σκοτεινόν τινα τόπον τὸν καθ' ᾅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιίαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. ὅτι δ' οἶδεν αὐτούς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον ἢ κατ' αὐτὸν ἀναγράφοντες.

10. Ὡσαύτως καὶ τοὺς Κόλχους εἰδὼς καὶ τὸν Ἰάσονος C. 21 πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας συγγενείας τε ἔπλασε τῶν οὕτω διῳκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Πόντου, τῆς δ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεανισμὸν A. 39 ἀμφοῖν, τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δείκνυται γάρ τινα σημεῖα καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυρρηνίας νήσοις *τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα*. προσέδοσαν δέ τι καὶ αἱ Κυάνεαι, ἅσπερ Συμπληγάδας καλοῦσι πέτρας τινές, τραχὺν ποιοῦσαι τὸν διέκπλουν τὸν διὰ τοῦ Βυζαντιακοῦ στόματος· ὥστε παρὰ μὲν τὴν Αἶαν ἡ Αἰαίη, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταί, καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλοῦς τοῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη· παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλοῦς. ἁπλῶς δ' αἱ

---

1. φησὶ *ABCl*, Cor. corr. — παρὰ sup. ε et ι *B*. — νῆσον *A* (ex corr.) *B*. 11. ἀναγράφων δὲ ὡσαύτως *Bk*. 13. ὡσαύτως δὲ καὶ edd. inde a Cas. ὡς δ' αὔτως Villebr. suspicatur haud male. 15. καὶ ἱστορούμενα om. *C*. 16. οὕτως *BC* ὄντως *la*, in hoc sup. οὕτως. 21. πρὸς τῆς *A*, mutato verborum ordine πρὸς ταῖς τῆς *B* πρὸ ταῖς τῆς *C*. — Verba τῆς — σημεῖα, quae hoc loco ferri non posse patet, aut post τινὰ collocanda sunt, deleto ibi σημεῖα, aut pro spuriis reiicienda, quod verius puto: in margine videntur addita fuisse ad explicanda τινὰ σημεῖα, atque inde in ipsa Strabonis verba irrepsisse. 24. βυζαντικοῦ *lg* βυζαντιακοῦ sup. τικοῦ *A*. 25. αἴη *BCl*.

τότε τὸ πέλαγος τὸ Ποντικὸν ὥσπερ ἄλλον τινὰ ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς πλέοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκουν, ὥσπερ τοὺς ἔξω Στηλῶν ἐπὶ πολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιστον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως πόντον προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν Ὅμηρον. Ἴσως οὖν καὶ διὰ τοῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τοῦ Πόντου πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὡς εὐπαράδεκτα διὰ τὴν κατέχουσαν δόξαν. οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τοῦ Ταύρου τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατεχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεστάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ τὸν Πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τούτους ἐξωκεανισθῆναι· φησὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων
τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν.

A. 40 τάχα δὲ καὶ τοὺς μονομμάτους Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱστορίας μετενήνοχε· τοιούτους γάρ τινας τοὺς Ἀριμασποὺς φασιν, οὓς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐνδέδωκεν Ἀριστέας ὁ Προκοννήσιος.

11. Δεῖ δὲ ταῦτα προϋποθέμενον σκοπεῖν, τί λέγουσιν οἱ φήσαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ' Ὅμηρον, †ἢ μὴ γενέσθαι· ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως τοῦτο δέξασθαι, καὶ βέλτιον καὶ χεῖρον. βέλτιον μέν, ἂν οὕτω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι,
C. 22 λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ποιητικῶς διεσκεύασε· τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἐστὶν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης καὶ ἄλλων πλειόνων. χεῖρον δέ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, ἐκείνου ὠκεανὸν

5. τὸν Ὅμηρον edd. 9. κατασχόντων *al* edd. 21. Verba ἢ μὴ γενέσθαι parum apte hic adiici proxima docent. Quapropter nisi quis malit ea pro spuriis habere, aliquid excidisse necesse est, velut μᾶλλον, quod post Ὅμηρον scriptum fuisse non plane improbabile dicas. 22. χεῖρον μὲν *Cl*, idem et sup. κρεῖττον μὲν *A*, idque ipsum *ghiop*. Num idem hoc, an βέλτιον in *B* legatur, ex ambiguis Falconeri verbis erui nequit. Quicquid est, coniecturae debetur. — ἂν οὖν ald. οὖν, ἂν edd. inde a Cas.

καὶ Ἅιδην καὶ Ἡλίου βόας καὶ παρὰ θεαῖς ξενίας καὶ μεταμορφώσεις καὶ μεγέθη Κυκλώπων καὶ Λαιστρυγόνων καὶ μορφὴν Σκύλλης καὶ διαστήματα πλοῦ καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς. οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, οὕτω φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, καθάπερ οὐδ', εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς τὴν Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τὴν μνηστηροφονίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· οὔτε A. 41
πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον.

12. Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις ἀπήντηκεν οὐκ εὖ. πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν φανερῶς ψευδῆ καὶ οὐκ ἄξια λόγου διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ τὴν προτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν μήτε τεχνῶν πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας· τῶν τε μύθων τῶν μὲν ἐν τόποις οὐ πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ καὶ Ἴδῃ καὶ Πηλίῳ, τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες ἢ ὁ Γηρυόνης, ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένους, τοὺς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας ἀλλ' ὑποκεῖσθαι ἐξ αὐτοῦ τοῦ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένους· τὰς γοῦν Σειρῆνας τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνουσσῶν πλείους ἢ δισχιλίους διεχουσῶν σταδίους· εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον διείργοντα τὸν Κύμαιον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. ἀλλ' οὐδὲ ὁ σκόπελος οὗτος ἐστὶ τρικόρυφος, οὐθ' ὅλως κορυφοῦται πρὸς ὕψος, ἀλλ' ἀγκών τις ἔκκειται μακρὸς καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύρρεντον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρίας πορθμόν, ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρει-

τὰ
6. τὴν om. edd. 11. διαβάλλειν φανερῶς A τὰ φανερῶς l edd. 20. γοῦν sup. γὰρ A γὰρ g Sbk. Cor. 22. σειρηνουσῶν BC, ac fere semper et hoc nomen et similia uno σ exhibent. 24. οὐθ' ὁ Cor. Sed saepius Strabo illas particulas coniungit: cf. p. 51. 55. 57. 81. 105 passim. 25. ἀγκών sup. κόλπος A, simul in marg. interiore sec. m. add. χῶρος ἰσθμὸς, in exteriore ἢ ἔκκειται, quae manifesto docent, coniecturae haec deberi, ut alia multa sec. m. additamenta. 26. ἔγκειται ABCl ἔκκειται, quod in marg. A sec. m. additum esse vidimus, gup. Recepit Cor. 27. καπρίας sup. κο A.

νῆς τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ νησίδια τρία προκείμενα ἔρημα πετρώδη, ἃ καλοῦσι Σειρῆνας· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ τὸ Ἀθήναιον, ᾧπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός.

13. Ἀλλ' οὔτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν· ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. οἷον λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε, καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται, ὁ μὲν φήσας
C. 23 ἐν τῇ Πελωριάδι πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρηνούσσαις διαφωνεῖ,
A. 42 ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν· ὅτι, καίπερ μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον φράζοντες, ὅμως οὐκ ἐκβεβήκεσάν γε τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἢ Σικελίαν. ἐὰν δὲ προσθῇ τις, ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα, μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγένετο πίστις, καίτοι τρίτου τινὸς λεχθέντος τούτου τοῦ τόπου. ἀλλ' ὅτι ἐν τούτῳ τῷ κόλπῳ, τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένους λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιοῦσιν αἱ Σειρηνοῦσσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιστεύομεν τὸ περὶ τούτους τοὺς τόπους γεγονέναι τὰς Σειρῆνας· οὔτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαστα πυθέσθαι, οὔθ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνου ζητοῦμεν τὸ ἀκριβές· οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον περὶ τῆς πλάνης, μήθ' ὅπου μήθ' ὅπως γεγένηται, ῥαψῳδεῖν.

14. Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ δόξῃ μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομέ-

---

2. καὶ πετρώδη Cor.: at cf. V, 247. 3. Σειρηνούσσας Cor., uti infra quoque V, 247. VI, 258., contra codd. et Eust. ad Odyss. p. 1709, l. 50 Rom. Sirenussae promontorii nomen est Straboni, Sirenes insularum. 7. οἷον [τι] λέγω A οἷον τὶ λέγω l edd. 10. σειρηνούσαις BC. 13. λέγοντες nop. 16. πλείω ABCl. 18. σειρηνοῦσαι BC. 19. τὸ sup. τῷ A. 23. παρὰ B. — τῆς πλάνης sup. ὀδυσσέως A τῆς ὀδυσσέως πλάνης B ex corr. edd. — γένηται ABCl, sed in BC γε sec. m. praefixum, γεγένηται eadem m. scriptum inop γένοιτο edd. 27. καὶ πιστεύσαντα Cor.

νων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης καὶ Ὀρτυγίας, τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυρρηνῶν· Ὅμηρον δὲ μήτε εἰδέναι ταῦτα, μήτε βούλεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. πότερον οὖν Αἴτνη μὲν καὶ Τυρρηνία γνώριμα, Σκύλλαιον δὲ καὶ Χάρυβδις καὶ Κίρκαιον καὶ Σειρηνοῦσσαι οὐ πάνυ; ἢ καὶ Ἡσιόδῳ μὲν ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις δόξαις ἀκολουθεῖν, Ὁμήρῳ δὲ πᾶν, ὅ τι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ, κελαδεῖν; χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων περὶ τοῦ τρόπου τῆς πρεπούσης Ὁμήρῳ μυθοποιίας, καὶ †τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταὐτὰ θρυλούντων, καὶ τῆς κατὰ τοὺς τόπους ἐπιχωριαζούσης φήμης διδάσκειν δύναται, διότι ταῦτα οὐ ποιητῶν πλάσματά ἐστιν οὐδὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη καὶ προσώπων καὶ πράξεων.

15. Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τοὺς ἔκπλους ἐν τοῖς κατὰ A. 43
τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμοις οὖσι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς παλιρροίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί· καθάπερ Δαναὸν μέν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, Ἀτρέα δέ, τοῦ ἡλίου τὸν ὑπεναντίον τῷ οὐρανῷ δρόμον, μάντεις τε καὶ ἱεροσκοπουμένους ἀποδείκνυσθαι βασι-

---

1. συρακούσσαις *A*. 5. ἢ om. *C*, καὶ quod sequitur om. Cor. 6. ἐπέτρεπε *ABCl*, sed in *A* sup. γρ. ἔπρεπε, quod inde legitur in *ghnop*. 7. ὅτι ἂν ἐπικερῆμα (sic) *BC* ὅτι ἂν κερήμαν *l*; eadem in *A*, sed ibi cum inter ὅτι ἀ . . . et κερήμαν plures literae una cum margine antiquo interciderint, sec. m. praeter ν nihil restituit: in marg. autem add. ἐπὶ ἐρήμοις γλῶτταν ἴῃ. Omnia haec itidem leguntur in *g*, ὅτι ἂν ἐπὶ καὶ ῥῆμα *t* vocique ἐπὶ, qua versus finitur, manu recenti adiecta sunt haec: συμβαίη — ὅττι κε ῥῆμα γλῶτταν ἴῃ κελαδεῖν, unde ald. ὅττι ἂν ἐπισυμβαίη κερῆμα etc. Cas. corr. coll. Dionysio (de Comp. p. 13 Schaef.), Athenaeo (V, 217 C), Luciano (de conscr. hist. c. 32). 8. παρὰ *B*, sed post corr. — τοῦ τόπου *ABCl* τοῦ τύπου *h*(?), quod recipiendum Grosk. censet. Simplicius est quod posui ex coni. Villebrunii. Om. edd. 10. ταῦτα *ABCl* edd. — θρυλλούντων *BC* edd. — τῆς] τὸ τῆς edd. At ex sequentibus videtur potius colligendum, verba τὸ πλῆθος, quae ante συγγραφέων leguntur, hoc loco a Strabone posita fuisse. — τοὺς om. *C* Cor. 11. διὸ *BClA* (in hoc sup. διότι), ὅτι *nop* Cas. corr. 20. ἡεροσκοπουμένους *A*. — τοὺς βασιλέας *ABCl*.

C. 24 *λέας· τούς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίους καὶ Μάγους, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν· οὕτω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα ἕκαστον, τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος οὐκ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθου σχήματι ἀκούεσθαι, οὐδ' ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ, τὸ δ' ὅλον περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ περιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. 'οὐκ ἐπαινεῖ δὲ οὐδὲ τὴν τοιαύτην τοῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ' ἂν εὑρεῖν τινα, ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. καὶ τοῦτο δ' οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης·*

αὐτοῦ δ' ἰχθυάᾳ σκόπελον περιμαιμώωσα
δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλησι
κῆτος.

τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζῴων, οἷον δελφίνων καὶ κυνῶν καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φησί. συμβαίνειν γὰρ ταὐτὸν ἐνθάδε καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης·
A. 44 *ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι.*

16. *Ταῦτα δ' εἰπὼν διηγεῖται τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συν-*

---

5. *αἰόλον* ***AC***. 9. *τὰ ἐπιχώρια* Cor. parum commode. Sed mihi quoque suspecta sunt verba *τὰ περιχώρια*, quibus eiectis planiora forent omnia ac simpliciora. 10. *οὐκ ἐπαινεῖ* Cor. inserit post *Σικελίαν*, probante Groskurdio, respuente ipso Strabone. 16. *ἰχθυάει* ***BC*** *ἰχθυάᾳ* ***A***, sed *ᾳ* sec. man. in litura scriptum. 20. *ἐμπέσωσι* sup. *ἐκ* ***A***, inde *ἐκπέσωσι* ***gnop*** Cor. prob. Grosk.: at agitur de freto Siculo. 23. *φασὶ* ***ABCl*** Cor. corr. — *συμβαίνει* ***Bl.*** 24. *ταὐτὸ* edd.

ἵσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον· καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῷον. συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρός, εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος· ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι καὶ χαλαρῶς ἐνήρμοσται τῷ δόρατι ἐπίτηδες, καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον. τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι τέως, ἕως ἂν κάμῃ σφαδάζον καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα ᾖ τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς καὶ ἐλάτης, ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυΐνου βάρει μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν καὶ εὐανάληπτον. συμβαίνειν δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ C. 25 *σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζῴου συαγρώδη εἶναι καὶ τὴν θήραν. ἔκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἄν, φησί, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ· καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δὲ*

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν,

ἀντὶ τοῦ δίς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα ἢ ἱστορικόν.

17. *Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις συμφωνεῖν. εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖν ἢ ἄγνοιαν ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ᾗ συνέστη-*

---

1. *τοῖς ὑφορμοῦσιν* B(?) edd. 4. *σημήναντος τοῦ* A (*δὲ* sup. pr. m.). 8. *ἐνηρμόσθαι* lC, sed in hoc sec. m. corr., *ἐνηρμόσθαι* sup. *σθη* A, inde *ἐνηρμόσθη* ghnop. 9. *τέως* om. BCl edd. Punctis sec. m. circumscriptum in A. 10. *κάμνῃ* la, sed in hoc *κάμῃ* pr. m. sub margine agglutinato. — *σφαδάζον καὶ ὑποφεῦγον* utroque loco sup. *ων* A. 11. *ἢ*] *εἴη* gk (ex corr.) ald. 12. *ἐμπέσῃ* C. 17. *ὁρμὴν* Cor. solita audacia. 25. *μήνιγγι* A et in marg. sec. m. *γκι*, unde *μήνιγκι* g. 26. *συμφωνεῖν*] *συμφωνεῖ* BC. 27. *δεῖ* codd. edd. Grosk. corr. — *καὶ* om. C. — *καὶ* post *ἢ* sec. m. add. C.

κεν ἐξ ἱστορίας καὶ διαθέσεως καὶ μύθου. τῆς μὲν οὖν ἱστο-
A. 45 ρίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν Νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ ποιητοῦ, τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· τῆς δὲ διαθέσεως ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος, ὡς ὅταν μαχομένους εἰσάγῃ· μύθου δὲ ἡδονὴν καὶ ἔκπληξιν. τὸ δὲ πάντα πλάττειν οὐ πιθανόν, οὐδ' Ὁμηρικόν· τὴν γὰρ ἐκείνου ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, οὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησί, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα, μήδ' ἱστορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. πιθανώτερόν τε τὸ

ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν

ἐν βραχεῖ διαστήματι δέχεσθαι (οἱ γὰρ ὀλοοὶ οὐκ εὐθύδρομοι) ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν οὐρίων πνεόντων συνεχῶς. συνθεὶς δὲ τὸ διάστημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ Στήλας σταδίων δισμυρίων καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ, φησί, τοῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάστης ἂν ἡμέρας ὁ πλοῦς συμβαίνοι σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων. τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδου δευτεραῖόν τινα ἀφιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τοῦ διαστήματος σταδίων τετρακισχιλίων; πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας, πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν οὐδ' ἅπαξ διὰ τοῦ πορθμοῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεύς, ἀπολογεῖται, διότι καὶ οἱ ὕστε-
A. 46 ρον ἔφευγον ἅπαντες τὸν πλοῦν τοῦτον.

18. Τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν. ἔστι δὲ τἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα·
C. 26 ὅταν δ' ἀνασκευάζῃ τὸν ἐξωκεανιζόμενον, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς ἀνομολογίας. ἅμα μὲν γὰρ παρατίθησι τὰ τοῦ ποιητοῦ ἔπη·

---

1. *διαθέσεων* ***CA*** et in hoc sup. *ως*. 2. *καταλόγων* ***a*** sed *καταλόγῳ* pr. m. sub marg. agglut. — *τὰ ἐν ἑκάστοις* ***l***. 5. *ἐνάργειαν* Cor. ex coni. Xylandri a Casaubono aliisque pluribus probata; alii, ut Schweigh. ad Polyb. (v. T. VIII p. 107) et Grosk. codicum scripturam recte defenderunt. — *ὡς*] *καὶ* ***BC***. 10. *τε* sup. *δὲ* ***A*** *δὲ* ***Cgh***. 11. *ἐνθένδε* ***A***. 15. *εἰ* — *πεντακοσίων* sec. m. add. ***C***. 16. *συμβαίνοι* sup. *η* ***A***. 17. *ἱστόρηκα* ***C***. 21. *ὅτι καὶ οἱ ὕστεροι πορ*. 24. *ἐξωκεανιζόμενον* sup. *νισμὸν* ***A***, inde *ἐξωκεανισμὸν* ***gB*** (ex corr.) ***k*** edd. 26. *ἀνωμαλίας* ***BC*** edd.

> ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἅμα δ' ἐπικρύπτεται· καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ ποιητοῦ·

> αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
> νηῦς·

καὶ τὸ

> νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης·

καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ· καὶ τὸ περὶ τῶν Φαιάκων·

> οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
> ἔσχατοι· οὐ δέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει πλαττόμενα δηλοῦνται. ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρυπτόμενος τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εὖ· τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην ὀρθῶς, καὶ ὑπὸ †τοῦ ποιητοῦ βεβαιοῦται. ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητὴς ἢ συγγραφεύς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενόπης τῆς Σειρῆνος, τοὺς δὲ ἐν Κύμῃ καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Οὐεσουΐῳ Πυριφλεγέθοντα καὶ Ἀχερουσίαν λίμνην καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ καὶ Βάιον καὶ Μι-

---

1. ἐνθένθε *A* et in marg. sec. m. ἔνθεν δ'. 12. δηλοῦται *Bl* edd. δηλοῦνται sup. λοῦται *A*. 14. ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Cas. et Cor. iure, ut opinor, corrupta iudicantes coniecturis tentarunt: neque tamen quod ille proposuit ὑπὸ τοῦ πιστοῦ, neque quod hic suspicatur ὑπὸ τούτου aut ὑπὸ τῶν τόπων probandum est. Sed locorum quandam commemorationem sequentia postulare videantur. Scripsit Strabo fortasse ὑπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. 17. βεσβίῳ *ABl* λεσβίῳ *C* Βεσουβίῳ edd. Quod posuimus codd. exhibent V, 247. Codicum illa scriptura invenitur etiam ap. Dion. Cass. LXVI p. 1094 R., eamque sua aetate obtinuisse tradit Galen. de meth. med. V, 12 (t. IV p. 92, 11 ed. Bas.). Similiter poëtae Romani primi p. Chr. n. saeculi Vesvium montem appellarunt (v. Cluv. It. ant. t. IV p. 1157). Permutatione autem illa inter β et ου cum nihil frequentius sit in libris manu scriptis, nec ubique liqueat, quid a scriptoribus ipsis, quid a librariis profectum sit, ex varia nominum Romanorum, quae in Strabonis opere commemorantur, scriptura iure colligere mihi visus sum, eum Romanorum *v* per ου plerumque expressisse: quem antiquorum scriptorum morem fuisse Eustathius de suae aetatis usu locutus docet (ad Dionys. v. 378). Contra ea β posuit pro Romanorum *b*. 18. βόϊον *ABCl*. — μισινόν *C* μισηνόν et ι sup. η *A*.

σηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς; οὕτω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνούσσας καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Σκύλλαν καὶ Χάρυβδιν καὶ Αἴολον· ἅπερ οὔτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ οὔτ' ἄρριζα καὶ ἀνέστια ἐᾶν, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα μήδ' ὠφελείας ἱστορικῆς.

A. 47 19. Καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας τοῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τις ἄν, φησί, τὸν ποιητὴν βούλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν, ἀποστῆναι δ' ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν οὐκ ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ προελόμενον οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν. τοῦτο μὲν αὐτὸ εὖ, τὸ δ' οὗ χάριν τοῦτ' ἐποίει κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας χάριν. ὥστε δίκαιός ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου καὶ διότι φησὶ τὰ πόρρω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον. πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόρρω τερατολογούμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους καὶ Θησέως καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ μυθευόμενα καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην
C. 27 καὶ Πελοπόννησον· οὐδείς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν αἰτιᾶται τῶν μυθοποιῶν. ἔτι δέ, ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, [ὁ] ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσιν οὐ ζητεῖ, εἰ τὰ προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν ἢ ἐστίν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, οἷς προσμυθεύεται τόποις ἢ προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές· οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ ποῦ.

20. Τὸ δ' ὅλον οὐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἓν εἰς συνάγειν τῇ τῶν ἄλλων ποιητῶν εἴς τε τἆλλα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον

---

1. ἑτέρων B. ex corr. — σειρηνούσας B. 2. κύλλαν A. 9. πεπυσμένων ag. 10. προσελόμενον B. 11. ἕτερα sup. pr. m. ἕκαστα C. — αὐτὸ sup. τὸς A. 12. ἐποίησε k ald. 13. δίκαιός ἐστιν sup. ἐρατοσθένης Ag ἐρατοσθένης δίκαιός ἐστιν hi δίκαιόν ἐστιν edd. 17. μυθολογούμενα edd. 22. ὁ Cor. adiecit. 23. ζητεῖν lhi ζητεῖς g. 27. συνάγειν τὴν tq et in hoc καὶ sec. m. ante τὴν add.; inde καὶ τὴν edd. 29. πρεσβείων A, sed ω sec. m. in ο mut.

ἀπονέμειν. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον τὸν Σοφοκλέους ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις ταῖς Εὐριπίδου πρόλογον ἐπελθόντα καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρου περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾷον ἦν αἰσθέσθαι τὴν ὑπερβολήν, ἢ τὴν διαφοράν. ὅπου γὰρ χρεία τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄπωθεν·

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ A. 48
Πήλιον εἰνοσίφυλλον.
Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινὴν
σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρῃκῶν ὄρεα νιφόεντα·
ἐξ Ἀθόω δ' ἐπὶ πόντον.

καὶ ἐν τῷ Καταλόγῳ τὰς μὲν πόλεις οὐκ ἐφεξῆς λέγει· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς
καὶ Λιβύην·

ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τρι-

---

1. ἄλλον *C*. — τὸν] τοῦ edd. 4. *ῥᾴδιον εἶναι θέσθαι τὴν ἐπιβολὴν* codd. Cor. corr., *ῥᾴδιον* tamen reliquit, idque Friedem. tueri studet laudatis Vigero p. 439 ed. Herm. et Corae ad Plut. IV p. 341. Sed in Plutarchi loco, quem affert Vig. ad illam structuram probandam (est in Pomp. c 41) diu legitur *ῥᾷον*, et quod Coraes ad alium locum (Eumen. c. 16) suspicatur, *ῥᾴδιον* pro comparativo habitum esse a Graecis recentioribus, id in Strabonem aut Plutarchum cadere posse nemini persuadebit. Poterat conferri alius Strabonis locus II, 90, ubi itidem *ῥᾴδιον* legitur cum *ἢ* constructum. Verumtamen cum et hoc loco et apud Plutarchum neutrum satis insolenter adverbii obtineat vim, dubitari non potest, quin *ῥᾷον* restituendum sit. Neque magis dubitandum fuit nostro loco corruptissimo, etiamsi neutrius formae suus hic constet sensus; nihil enim illa permutatione fuit proclivius. 6. *ἄπωθεν A* ω sec. m. in ο mut. 8. *καὶ τὸ* alteri loco Homeri praemittunt Sbk. Cor. 9. *ῥόον lagh*, sed in hoc marg. add. *γρ. ῥίον*. 10. *τ' ἐπιβᾶσα BC*. 12. *ἄθοω CA*, sed hic sec. m. corr. 14. *ἄποθεν* sup. ω *C*, in *A* contra ω in ο sec. m. mut. 16. *σιδωνίους a*. 18. *οἷα ἐφ' ClA* et in hoc sup. *οἱ δ' ἐφ'*.

πτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεστῶτα συνάπτουσιν ἐγγύς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας
Φρυγῶν τε Περσῶν θ' ἡλιοβλήτους πλάκας
Βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθὼν Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. κἀν τοῖς κλίμασι δὲ κἀν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχοῦ·

C. 28 αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
A. 49 πρὸς ζόφον· αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.
δύω δέ τέ οἱ θύραι εἰσίν,
αἱ μὲν πρὸς Βορέαν,
αἱ δ' αὖ πρὸς Νότον.
εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
εἴτ' ἐπ' ἀριστερά τοί γε ποτὶ ζόφον.

καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιούτων τελείαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων·

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος.

κἀνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τοῦ ποιητοῦ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον,

οὐκ εὖ δεξάμενος [ὁ] αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλου λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θράκης πνεῖ, ἐκείνου λέγοντος οὐ καθόλου, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτοῦ τοῦ Αἰγαίου μέρος οὖσαν. ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζουσα ἡ Θρᾴκη, καθ' ἃ συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προπίπτουσα εἰς τὸ πέλαγος,
A. 50 τοὺς Ζεφύρους ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ καὶ Λήμνῳ καὶ Ἴμβρῳ καὶ Σαμοθρᾴκῃ καὶ τῇ περὶ αὐτὰς

---

12 καὶ ante δύω inser. Sbk. Cor. 13 Βορέαο et mox Νότου Cor., uti legitur in Od. *N*, 109. 15. καὶ ante εἴτ' inser. edd. inde a Cas. 19. ἴσμεν *Al.* 23. ὁ om. codd. 27. γὰρ in *A* margine agglutinato obtectum neque sec. m. restitutum est; om. *lghnop*. — ἀκροτηριάζουσα *AC*, sed o in ω sec. m. mut. 28. τὰ μακεδόνια *Bl*, idem et sup. τῇ — ίᾳ *AC*. — προσπίπτουσα ald.

θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν, ἀφ' ὧν καὶ Σκείρωνες καλοῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ Ἀργέσται. οὐκ ἐνόησε δὲ τοῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὅμως. αὐτὸς γοῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφήν, ἥν λέγω, τῆς χώρας· ὡς καθόλου οὖν δέχεται, εἶτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τοῦ ποιητοῦ, ὡς τοῦ Ζεφύρου μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θρᾴκης ἐκεῖσε μὴ διατεινούσης. πότερον οὖν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα; ἀλλ' ὅταν οὕτω φῇ, φυλάττει τὴν οἰκείαν αὐτοῦ τάξιν·

σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τε πέσον Ζέφυρός τε δυσαής
καὶ Βορέης·

*ἢ τὴν Θρᾴκην οὐκ οἶδε μὴ προπίπτουσαν πέραν τῶν Παιονικῶν καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἐφεξῆς κατὰ τοὺς Θρᾷκας εἰδώς, καὶ *οὐ* κατονομάζων τήν τε παραλίαν καὶ τὴν μεσόγαιαν Μάγνητας μέν τινας καὶ Μαλιεῖς καὶ τοὺς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τοὺς ὁμόρους Δόλοπας καὶ Σελλοὺς περὶ Δωδώνην μέχρις Ἀχελώου· Θρᾳκῶν δ' οὐ μέμνηται περαιτέρω. εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν ἐγγυτάτην καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν φῇ·*

κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης C. 29
πόντου Ἰκαρίοιο. A. 51

21. *Εἰσὶ δέ τινες, οἵ φασιν εἶναι δύο τοὺς κυριωτάτους ἀνέμους, Βορέαν καὶ Νότον, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαφέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν Ζέφυρον, χειμερινῶν δὲ Ἀργέστην. τοῦ δὲ δύο εἶναι τοὺς ἀνέμους ποιοῦνται μάρτυρας Θρασυάλκην τε καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν [τῷ] τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ Νότῳ προσνέμειν·*

---

12. *μὴ*] *μὲν C.* — *προσπίπτουσαν* codd. Cor. corr. 13. *ταύτης* codd. edd. Grosk. corr. 14. *οὐκ αὐτονομάζων Cnop οὐ* om. edd. 19. *ἐγγυτάτην* sup. *τω A*, inde *ἐγγυτάτω gh* edd. 20. *καὶ ὡς C.* — *φησί BC.* 25. *χειμερινῶν* — *Ζέφυρον* om. *l.* 28. *ἑαυτοῦ BClA*, in hoc sup. *αὐτὸν.* — *τῷ* om. *BClA*, sed in hoc inter versus sec. m. add.

ἀργέσταο Νότοιο·

τὸν δὲ Ζέφυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρῄκηθεν ἄητον.

φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα οὕτως παραδεδωκέναι τοὺς ἀνέμους τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀστρολόγον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Καικίαν, τὸν δὲ τούτῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς Εὖρον, τὸν δ' ἐναντίον Ἀργέστην· τοὺς δὲ μέσους Ἀπηλιώτην καὶ Ζέφυρον. τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν Ζέφυρον λέγειν
A. 52 τὸν ὑφ' ἡμῶν καλούμενον Ἀργέστην, λίγα δὲ πνέοντα Ζέφυρον τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον, ἀργέστην δὲ Νότον τὸν Λευκόνοτον· οὗτος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τοῦ λοιποῦ Νότου †ὅλου' Εὔρου πως ὄντος·

ὡς ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ,

ἀργέσταο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ ὑπὸ τοῦ Λευκονότου συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τοῦ Νότου νῦν ἀργέστου λεγομένου. ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει.

22. Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑποληφθεῖσι

---

6. μὲν om. *l*. 11. λίβα *BClA*, in hoc sup. γα: inde λίγα *ghi*. Idem est apud Eust. ad Il. Φ, 344 p. 1238, l. 64. R. In marg. ο sec. m. add. λιγύ, quod nunc legitur in Od. Δ, 567. 13. ὅλου Εὔρου quid significare possit non intelligo, nec dubito, quin corrupta sint. Strabonem scripsisse suspicor ὀλεροῦ πως ὄντος. Quod adiectivum idem significare ac θολερός docent Hesych., Suid., Galen. ad Hippocr., unde Foësius (Oecon. Hipp. s. v.) iure existimat, hunc ὀλερόν legisse apud Hippocratem, ubi nunc legatur θολερόν. Phrynichus autem (v. Bekk. An. Gr. I, p. 12) Atticos tradit dixisse non θόλον, sed θ omisso ὅλον (al. scribunt ὀλόν). Verumtamen θολερός optimis quibusque scriptoribus usitatissimum est: usurpatur de aëre a Plat. Tim. p. 58 D. cf. Soph. Ai. 206. Quam formam si quis et hic praeferendam censeat, ego non obstabo. 15. ὡς ὁπότε *A* ὡς δ' ὁπότε ald. — στυφελίζει *alghnop*, sed στυφελίξῃ *A* sub. marg. aggl. 21. ἔχει in fine pag. sec. m. add. in *A*. 22. περὶ] παρὰ *C*.

καὶ ταῦτά φησιν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου στόματα οἶδε πλείω ὄντα οὐδ᾽ αὐτὸ τοὔνομα, Ἡσίοδος δὲ οἶδε· μέμνηται γάρ. τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μήπω λέγεσθαι κατ᾽ αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἕν, δοίη τις ἂν [μὴ] πεπύσθαι αὐτόν· εἰ δὲ τῶν κατ᾽ Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον καὶ παραδοξότατον καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς καὶ ἦν καὶ ἐστίν, ὡς δ᾽ αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ στόματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποταμὸν Αἴγυπτον καὶ χώραν καὶ Θήβας Αἰγυπτίας καὶ Φάρον ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ C. 30 γνωρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον; ἔτι δ᾽ ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν καὶ τὸ διχθὰ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ᾽ ἐγγὺς καὶ γνώριμα μή. εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀγνοεῖν· οὐδὲ γὰρ τῆς αὐτοῦ πα- A. 53 τρίδος ἐμνήσθη οὐδὲ πολλῶν ἄλλων· †ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ λίαν ἢ γνώριμα ὄντα φαίη δόξειν ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας.

23. Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ᾽ ἄγνοιαν λέγοντι. τοὐναντίον γὰρ κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῶν εἰρημένων ἀρ-

---

3. οὖν om. *C.* 5. μὴ om. codd. γρ. μὴ πεπύσθαι marg. *hn* οὐ inseruit Xyl.: sed probabilius est μὴ neglectum esse a librariis ob proximarum literarum *ΝΠ* similitudinem. — πεπεῖσθαι *ABCl* Xyl. corr. — αὐτὸν sup. ῳ *A*, praeterea inter vers. add. τῷ ἐρατοσθένει. 9. αἰγύπτιον codd. Cor. corr. 11. γνωρίζοντας sup. τα *A*. 15. τοῦτο τὸ *l*. 16. τὸ λίαν *B* τὰ λίαν *h* ex corr. idque recipiendum recte iudicarunt Friedem. Grosk., ἢ sec. m. expunctum in *hkt*, om. edd. 17. φαίη δόξειν sup. τις μὴ *A* φαίη τις μὴ δόξειν *lghinop* (in hoc sup. δόξαι), φαίη δόξειν οὐκ ἄξια *qt* et in hoc τις μὴ rec. m. inter vers. add., inde φαίη τις μὴ δόξειν οὐκ ἄξια ald., μὴ om Xyl. δόξαι coni. Cas., unde φαίη τις ἂν δόξαι οὐκ ἄξια Cor. Sed literarum ductibus, qui in archetypo minus perspicui fuisse videntur, accuratius perpensis, ita totum locum restituendum crediderim: ἀλλὰ μᾶλλον τὰ λίαν γνώριμα ὄντα φημὶ δόξαι μὴ ἄξια μνήμης εἶναι. 19. οὐδὲ om. *Al.* 22. περὶ ante τῶν inser. ald.

*τίως περὶ τὴν Αἴγυπτον. γνοίης δ' ἂν οὕτως· ἀλαζὼν δὴ πᾶς ὁ πλάνην αὐτοῦ διηγούμενος· τούτων δ' ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρις Αἰθιόπων ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου καὶ τὴν χοῦν, ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προστέθεικεν, ὥστε εἰκότως ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγεσθαι· κἂν εἰ μὴ *τε* τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων ὁ ποιητὴς ἦν· ὥστ' ἐκ τούτων εἰ-*
A. 54 *κάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ᾔδει καὶ τὰ στόματα τοῦ Νείλου.*

24. *Ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι*

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν οἱ ὕστερον οὐκ εὖ. τοσούτου γὰρ δεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι, τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μέν φημι μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς, τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγοντος ἐκείνου αἰσθάνεσθαι ἀπὸ Ἀριστάρχου καὶ Κράτητος τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ. εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ·

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ τοῦ ἐπιφερομένου ἔπους διαφέρονται, ὁ μὲν Ἀρίσταρχος γράφων·

οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος,

ὁ δὲ Κράτης·

ἠμὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἠδ' ἀνιόντος,

---

1. *γνοίη* C. — *ἀλαζὼν γὰρ δὴ* edd. 2. *ὃς* om. *BC*, inter versus add. manu primae simili in *A*. 7. *τε* om. Cor. 8. *δέλτῳ* l. 16. *αἰθίοπες* codd. exc. Epit. 18. *τοσοῦτον* ald. 21. *μηδὲν* al. 22. *ἀρξαμένους* sec. m. add. marg. *q*: inde receptum post *Κράτητος* exhibent edd. 24. *ἄλλων* codd. Xyl. corr. Videtur illa scriptura ex iis, quae sequuntur, huc illata. 25. *τοῦ* om. edd. 28. *ὁ δὲ* — *ἀνιόντος* sec. m. add. in *C*, om. *nop*.

οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρου ὑπόθεσιν οὕτως ἢ ἐκείνως C. 31 γράφειν. ὁ μὲν γάρ, ἀκολουθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· παρ' ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὔκρατον, τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες τὸν ὠκεανόν, οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαί τινας Αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ, παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν· διττοὺς δὲ εἶναι καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. προσκεῖσθαι δὲ τὸ

ἠμὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἠδ' ἀνιόντος,

ὅτι τοῦ Ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ Ζωδιακῷ, A. 55 τούτου δ' οὐκ ἐκβαίνοντος ἔξω τῆς Αἰθιόπων ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλας ἄλλοις καὶ κατ' ἄλλα ἢ ἄλλα σημεῖα. εἴρηκε μὲν οὕτως, ἀστρονομικώτερον νομίσας· ἦν δὲ καὶ ἁπλούστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ 'οὕτω διῃρῆσθαι δίχα τοὺς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως ἐφ' ἑκάτερα παροικοῦσι τῷ ὠκεανῷ Αἰθίοπες. τί οὖν διαφέρει πρὸς τὸν νοῦν τοῦτον ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος·

οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος;

καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ὠκεανοῦ οἰκεῖν. ὁ δ' Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν, δίχα δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα, ὥστε εἶναι δύο Αἰθιο-

---

4. ἑκάτερα Cor. 11. προκεῖσθαι *lB*, in hoc σ sec. m. add. 12. οἱ δὲ *a*, sed ἠδ' sub marg. agglut. *A*. 14. τὴν *BCl* τὴν αἰθιόπων sup. ταῖν et ίαιν *A*, inde ταῖν αἰθιοπίαιν *ghnopk* et sec. m. marg. *B* edd. 21. παρήκουσι *AChi*. 22. τὸν νοῦν, τοῦτο edd. 26. τοῦ ὠκεανοῦ sup. ω utroque loco *A*. 27. δίχα et θ sup. χ, praeterea gravis ultimae syllabae sec. m. appictus in *A*, inde διχθὰ *ghnop* et ex corr. *k* edd.

πίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολήν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἱδρυμένην δὲ κατ' Αἴγυπτον. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητήν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ Νεῶν καταλόγου δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα.

25. Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀρίσταρχον δὲ τοῦτο μὲν ἐπαινῶμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς
A. 56 ἐνστάσεις, περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον· τὰ δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. καὶ πρῶτον ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ ἂν ἑκατέρως
C. 32 γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτοῦ. τί γὰρ διαφέρει λέγειν ἢ οὕτως, δύο εἰσὶ καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολάς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δύσεις; ἐπειθ' ὅτι ψευδοῦς προΐσταται δόγματος. φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμόν, τῆς δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ·

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται·

πῶς οὖν; οὐ διχθὰ δεδαίαται οὕτω, ἀλλ' ἀγνοῶν οὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητής; πότερ' οὐδ' ἡ Αἴγυπτος, οὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τοῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην ὑπὸ τοῦ Νείλου δίχα διῄρηνται,

οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος;

τί δ' ἄλλο ἡ Αἴγυπτός ἐστι πλὴν ἡ ποταμία *νῆσος*, ἣν ἐπι-

4. καταλόγῳ codd. Sbk. corr. ex Heynii coni. (v. ad Apollod. fr. p. 418), qui aut ita scribendum, aut vocem καταλόγῳ expungendam censuit: eadem haec Casauboni fuerat sententia. Atque omittere eam solet Strabo, saepius hoc Apollodori opus laudans (v. VI, 254. VII, 293. IX, 405. XIV, 677), sed altera ratio h. l. probabilior. 11. ὡς ἑτέρως codd. ὁποτέρως Cor. Quod, etsi male ille adstructo hyperbato explicavit, ferri possit: v. IX, 409. Sed ἑκατέρως propius abest a codd. scriptura. 14. δύσιν nop. — γὰρ Cor. asteriscis inclusit. 15. ἀνατολαῖς Cl(?)m ἀνατολαῖς sup. ὰς A. — δύσιν ABCl. 19. πῶς — οὕτω sec. m. add. C. — οὐ om. al. 21. δέλτου la, sed sub marg. aggl. δέλτα A. 24. τί δ' ἡ ἄλλη Αἴγυπτος Cor., infelicissime ille, neque melius est quod proposuit Cas. ἡ κάτω Αἴγυπτος. — πλὴν ἢ AB Cor. ἡ om. ald. — νῆσος codd. omn. Sed Aegyptus qui appellari pos-

κλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κεῖται πρὸς
ἀνατολὴν καὶ δύσιν. ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ
τῇ Αἰγύπτῳ καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον καὶ
τὴν ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ αὕτη στενή τέ ἐστι καὶ
μακρὰ καὶ ἐπίκλυστος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύστου ἔρημά τε καὶ
ἄνυδρα καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ
δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. πῶς οὖν οὐχὶ καὶ δίχα διῄρηται;
ἣ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης διαιροῦσιν ἀξιόλογον
τοῦθ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν με-
σημβρίαν πλειόνων ἢ μυρίων σταδίων, πλάτος δέ, ὥστε καὶ
νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάνδρους, ὧν μεγίστη ἡ Μερόη, τὸ
βασίλειον καὶ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων· αὐτὴν δὲ τὴν Αἰθιο- A. 57
πίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν δίχα; καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες
τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο
μέγιστον προφέρουσιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰ-
θιοπίαν διασπῶσι καὶ ποιοῦσι τὸ μέν τι μέρος ἑκατέρας αὐ-
τῶν Λιβυκόν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ
διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ.

26. Χωρὶς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιο-
πίαν. πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ ὠκεανῷ τὴν Λιβύην,
οἵ τε ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ οἱ ἀπὸ τῶν Στηλῶν, μέχρι ποσοῦ
προελθόντες εἶτα ἀνέστρεψαν ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν κωλυόμε-
νοι, ὥστε καὶ πίστιν κατέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ δι-
είργοιτο ἰσθμῷ· καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα,
καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν. ἅπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα
χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν καὶ
ἀπήγγειλαν οὕτως. τί οὖν ἄλογον, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύ- C. 33

---

sit ποταμία νῆσος, nemo unquam explicabit; eiecta autem illa voce optime omnia procedunt. Cf. quae XVII, 789 traduntur: Συλλήβδην δ' εἰπεῖν ἡ ποταμία μόνον ἐστὶν Αἴγυπτος ἡ ἑκατέρωθεν Νείλου. 4. ἄλλην sup. ὅλην *A*. — καὶ γὰρ καὶ edd. inde a Cas. 8. τῆς om. edd. inde a Cas. 11. ἢ] ἐστὶν ἡ *q* edd. 12. καὶ μητρόπολις sup. ἡ *A* καὶ ἡ μητρόπολις *Bl* edd. 15. προσφέρουσιν *Al*. 17. ἢ ante οὐ om. *C*. 18. οὐ] ἐν *B* ex corr. 22. προσελθόντες codd. — ὑπὸ om. *la*, legitur sub marg. aggl. *A*. — ἀτοπιῶν vix ferendum, ac probabiliter Cor. coni. ἀποριῶν: cf. p. 5. 48. 23. πίστιν sup. ψευδῆ δὲ *A*. — τὸ] τῷ *Cghm* (*Al*?).

της ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διῄρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν, τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσὶν εἴτε μὴ εἰσίν; ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν εἴρηκεν παλαιὰν Ἔφορος, ᾗ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον. λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι † δύσεως τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν· τεκμαίρεται δ' ἐκ τούτου καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως·

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

27. Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον λέγοι ἄν τις καὶ
A. 58 πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς βορρᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλουν ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος, ὕστερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες ἢ μικτῶς Κελτίβηρες καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ' ἓν ὄνομα τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν, οὕτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι τὰ πρὸς ὠκεανῷ. μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. ὅ τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν οὕτω·

φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερόν
χεῦμα θαλάσσης,
χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῷ
λίμναν παντοτρόφον Αἰθιόπων,
ἵν' ὁ παντόπτας Ἥλιος αἰεὶ
χρῶτ' ἀθάνατον κάματόν θ' ἵππων

---

2. οὐ] *μὴ C.* 6. *μέχρι δύσεως* nullo modo ferenda esse neminem fugiet, qui paullo accuratius et de his ipsis verbis et de iis quae sequuntur cogitaverit; Strabonem scripsisse opinor *μέχρι αὐάσεως*. Sunt autem praeter Auases tres Aegypto vicinas multae aliae in Africa dispersae v. II, 130. 7. *δ' ἐκ τοῦ BlA* et in hoc sup. *τούτου*, idem hoc sec. m. *C.* Coraes primus recepit. 10. *τε δὴ* Cor. 15. *καὶ* om. *Bla*, sed in *A* scriptum fuisse ex spatii magnitudine coniicere licet. 16. *ἢ*] *οἱ C.* — *μικτῶς* sup. *συμμίκτως A*, inde *συμμίκτως gk* (ex corr.) *q* edd. 23. *χαλκομάραυγος* Herm. coni. (de Aesch. Prom. sol. p. 17). 24. *παντοστρόφον l παντοτρόφων* ald. 25. *παντεπόπτας* codd. edd. Tyrwh. corr. — *ἠέλιος* edd.

θερμαῖς ὕδατος
μαλακοῦ προχοαῖς ἀναπαύει.

παρ' ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τοῦ ὠκεανοῦ ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλον καὶ τοὺς Αἰθίοπας τάττων φαίνεται. ὅ τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ Φαέθοντι τὴν Κλυμένην δοθῆναί φησι

Μέροπι τῆσδ' ἄνακτι γῆς,
ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί·
καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι A. 59
Ἕω φαεννᾶς Ἡλίου θ' ἱπποστάσεις.

νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποστάσεις τῇ τε Ἠοῖ καὶ τῷ Ἡλίῳ, ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησιν εἶναι τῇ οἰκήσει τοῦ Μέροπος· καὶ ὅλῃ γε τῇ δραματουργίᾳ τοῦτο παραπέπλε- C. 34 *κται, οὐ δή που τῆς κατ' Αἴγυπτον ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας.*

28. *Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ, τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τόπων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, τὸ πρὸς τὸν ἀπηλιώτην Ἰνδοὺς ἔχειν, πρὸς νότον δὲ Αἰθίοπας, πρὸς δύσιν δὲ Κελτούς, πρὸς δὲ βορρᾶν ἄνεμον Σκύθας. προστίθησι δ', ὅτι μείζων ἡ Αἰθιοπία καὶ ἡ Σκυθία· δοκεῖ γάρ, φησί, τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν, ἡ Σκυθία δ' ἀντίκειται τούτῳ. ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμόλογος τούτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται*

---

2. *τ' ἀναπαύει* codd. 4. *παρ' ὅλην* codd. Cor. mut. de Cas. coni. 5. *τάττων*] *αὐτῶν* codd. *ἀποφαίνεται* Cor. ex Tyrwh. coni. *τάττων* marg. *t*, quae et ipsa est coniectura, sed verissima. 6. *φησὶ* post *Κλυμένην* collocant ac *δοθῆναι* versui proximo adiungunt edd. 11. *φαεννὰν* ***BClA*** et in hoc sup. *ᾶς*, inde *φαεννᾶς* *g*, quod rec. Cor. 12. *νῦν — ἱπποστάσεις* om. *l*. 22. *καὶ*] *ἢ* codd. edd. Marx. corr. ad Ephorum p. 141 coll. Cosmae Indicopleustae (v. Montf. nov. coll. patr. T. II p. 148) his verbis: *Ἔστιν οὖν οὐκ ἴσον ἕκαστον τῶν μερῶν, ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Αἰθιόπων μεῖζον, τὸ δὲ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Κελτῶν ἔλαττον· καὶ παραπλήσιον ἑκατέρων ἀλλήλοις ἔχει τοῦ τόπου μέγεθος.* Idem colligitur ex Scymno Chio v. 177 sqq.

πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἄρκτον) αἱ δέ τ' ἄνευθε
πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε·

ὅλον τὸ νότιον πλευρὸν οὕτω λέγων. καὶ ἔτι, ὅταν φῇ·

εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

καὶ πάλιν·

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται.

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. ὅταν οὖν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη,

κοινότερον δεκτέον καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταμένον καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος προσβάλῃς τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσῃ καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. οὕτω δὲ λέγει καὶ τὸ

τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιών
τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν,

A. 60 ἴσον τῷ ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων, Σολύμους λέγων οὐ τοὺς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον πλάσαι τινὰς ὁμωνύμους, τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρός τε τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ καὶ τοὺς ἐκεῖ μεσημβρινούς, ὡς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου Αἰθίοπας. οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιούμενός φησιν·

---

7. τὶ ἴδμεν *A* τοὶ ἴδμεν *C*. 9. ἀνεῖται codd. 12. γὰρ εἰς sup. δ' εἰς *a*, γὰρ ἐς sub marg. aggl. *A*. 14. λεκτέον codd. Cor. corr. de Cas. coni. — καθόλου *BClA*, in hoc ον sup. ου. 15. τεταγμένον codd. edd. Eust. ad Od. *E*, 283 p. 1536, l. 34 ed. Rom. Idem tamen exhibet τεταμένον ad Il. *A*, 423 p. 128, 17 ed. Rom.; idque haud dubie verum est: cf. p. 34 in. et 35 in. 16. προσβάλοις ald. 21. πλάσας *B*(?)*h* ex corr. edd. Post τινάς paginae initio in *C* ex superiore capite repetita leguntur τὸ πολλῶν ὑπάρξαι et quae seq. usque ad πῶς οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου καὶ ἄφρων· οὐ γὰρ οὕτω. 23. ὡς ἂν] ὃν ἂν *ClA* et in hoc ὡς sup. ὄν. ὧν ἂν *B* ex corr.

αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
κλαγγῇ ταί γε πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων, C. 35
ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἢ Ἰβηρίαν οὐδαμῶς ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν καὶ Βακτριανήν. κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τοῦ ὠκεανοῦ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγούντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τοὺς Πυγμαίους μεμυθευμένους κατὰ πᾶσαν. εἰ δ' οἱ ὕστερον τοὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τοὺς κατ' Αἴγυπτον μόνους μετήγαγον καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς καὶ Ἀργείους οὐ πάντες μὲν νῦν φαμεν τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον, Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. παραπλήσιον δέ ἐστιν, ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην διατείνοντας τὴν ὠκεανῖτιν ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι ἡλίου δυομένου. οἱ γὰρ οὕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμοῦ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις, πλάτει δ' οὐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι τῷ μεγίστῳ· πρόσεστι δὲ τῷ μήκει καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχειν τῆς κατὰ Πηλούσιον θαλάττης τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν†, A. 61 ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης ὅρον εὐφυέστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διέχειν, ὥστε μὴ διαιρεῖν τὴν Ἀσίαν πᾶσαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην δίχα διῃρῆσθαι νομίσαι τὸν

---

2. ποτῶνται *l* πετῶνται *B* πέτωνται sup. ποτῶνται *A*. 23. Duriusculam Cas. appellat ellipsim vocis ὁδόν, quam ut ante ἣν statuamus et genitivorum proximorum ratio et verbi ἐπέχειν vis postulat: ego tam duram iudico, ut nullo modo ferendam atque ipsam illam vocem restituendam arbitrer. Post ἡμερῶν ob literarum similitudinem neglecta esse videatur.

ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. πῶς οὖν ἠγνόει τὸν ἰσθμόν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος;

29. Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας ἀπὸ τῶν πεντακισχιλίων, τὸν δὲ μυχὸν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μὴ ᾔδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτόν, πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων· πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ᾔδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου· μά-
C. 36 λιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινά, καὶ ἐν τῷ φανερῷ πᾶσίν ἐστι· τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Νείλου ἀνάβασις καὶ ἡ πρόσχωσις τοῦ πελάγους. καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν
A. 62 τοῦ Νείλου φύσιν διὰ τὸ τοὺς ἐπιχωρίους μήτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένους, μήτ' ἐπιφανέστερα περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς· τῷ γὰρ ἱστορήσαντι περὶ τοῦ ποταμοῦ κατάδηλος καὶ ἡ χώρα γίνεται πᾶσα, ὁποία τίς ἐστιν· οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκούοντες οὐδὲν πρότερον ἱστοροῦσι τούτου. προστίθει οὖν τούτῳ καὶ τὸ φιλείδημον τοῦ ποιητοῦ καὶ τὸ φιλέκδημον, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφουσι, καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τοῦ τοιούτου. οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλεόνων ἐλέγχεται καὶ εἰδὼς καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ ἢ ἐπιθέτως λέγων.

30. Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ' ἐκείνου λέγοντος τὰ παρ' αὐτοῖς

---

5. ἀπὸ om. edd.: cf. Herod. I, 60. VII, 117. — τετρακισχιλίων scribendum censent Gossel. et Grosk., cum infra II, 133 (cf. et XVII, 786) ne Syene quidem amplius quinque millia stadiorum ab Alexandria abesse tradatur. 15. προσαχθέντες sup. προσταχθέν *A*, inde προσταχθέντες *gh*. 21. Signo super ἀκούοντες posito in *A*, eodemque in margine repetito sec. m. ibi addita haec: ὃ ἔδει ποιῆσαι καὶ ὅμηρος, ὥστε οἶδε. — προστίθησι codd.: imperativum restituendum esse vidit Cas.

ἐπιχώρια συνιᾶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ᾗ αὐτοὺς ἐνόχους δείκνυσιν ὁ λόγος. ἁπλῶς δὲ τὸ μὴ λέγειν οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖόν ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ μὴν ἠγνόει γε. ἀλλὰ καὶ λέγει, οὐ δοκεῖ δὲ τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν· ὥστε ἐκείνους αἰτιατέον. ὁ ποιητὴς τοίνυν διιπετέας καλεῖ τοὺς ποταμούς, οὐ τοὺς χειμάρρους μόνους, ἀλλὰ καὶ πάντας κοινῶς, ὅτι πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων· ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται. ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάρρουν ἀκούοι τις διιπετῆ καὶ A. 63 ἄλλως τὸν ἀέναον· ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. καὶ καθάπερ εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς, δειλότερον δὲ λαγὼ Φρυγός, ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ ἐπὶ ἐξοχῇ συντρέχει ἐπὶ τοῦ διιπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. ὁ μὲν γὰρ χειμάρρους ὑπερβέβληται τοὺς ἄλλους ποταμοὺς τῷ διιπετὴς εἶναι· ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάρρους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρούμενος καὶ πλήθους καὶ χρόνου. ὥστ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ ποιητῇ, ὡς παραμεμυθήμεθα, καὶ C. 37 κέχρηται τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. τὸ δὲ πλείοσι στόμασιν ἐκδιδόναι κοινὸν καὶ πλειόνων, ὥστ' οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ οὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. αἱ δὲ προσχώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. ὁ γὰρ ἱστορῶν αὐτῷ περὶ τῆς Φάρου, μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ φήμη,

---

5. ἠγνόησε omisso γέ ald. — οὐδὲ δοκεῖ *aghl*, sed sub marg. aggl. οὐ δοκεῖ δὲ *A*. 7. μόνον *C* μόνος *B* ex corr. 8. ἁπλῶς edd., quam scripturam Friedem. frustra studet tueri coll. Schol. ad Il. *P*, 263. 13. σκιὰν codd. Xyland. correxit. — λαγὼς *BCl*, idem et sup. γρ. λαγὼ *A*, inde λαγὼ *g*. — ἐλάττων sup. ττω *A*. 15. ἐξοχῆς *BCl* idem et sup. χῇ *A*: inde ἐξοχῇ *gnop*. 19. παραμεμυθεύμεθα *BCl*, idem et sup. θήμεθα *A* (inde παραμεμυθήμεθα *g*), γρ. πεπαραμυθεύμεθα *n*, idem hoc et ex corr. παραμεμυθήμεθα *k*, πεπαραμυθήμεθα *q* edd. exc. Sbk. 26. αὐτῷ] οὕτω *Bl*, idem et sup. γρ. αὐτὸ *A*. — δὲ om. *CA*, sed in hoc sec. m. inter versus add.

διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ὅσον φησί, δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, οὐκ ἂν εἴη διατεθρυλημένη ἐπὶ τοσοῦτον ἐψευσμένως. ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν· ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητής, ὅτι πλέον ἢ τότε ἀφειστήκει τῆς γῆς ἡ νῆσος κατὰ τὴν
A. 64 Μενελάου παρουσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτοῦ πολλαπλάσιον διάστημα τοῦ μυθώδους χάριν. αἱ δὲ μυθοποιίαι οὐκ ἀγνοίας χάριν· σημεῖα γὰρ δή που οὐδὲ *γὰρ* τὰ περὶ τοῦ Πρωτέως καὶ τῶν Πυγμαίων, οὐδ' αἱ τῶν φαρμάκων δυνάμεις, οὐδ' εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττουσι· οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. πῶς οὖν καὶ ἄνυδρον οὖσαν φησὶν ὕδωρ ἔχειν;

ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ' ἀπὸ νῆας εἴσας
ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

ἀλλ' οὔτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλιπεῖν ἀδύνατον, οὔτε τὴν ὑδρείαν ἐκ τῆς νήσου γενέσθαι φησίν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν μόνην διὰ τὴν τοῦ λιμένος ἀρετήν, τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν· ἐξομολογουμένου πως τοῦ ποιητοῦ δι' ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιίαν.

31. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς πλάνης τῆς Μενελάου λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους, βέλτιον ἴσως ἐστί, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένους ἅμα ταῦτά τε διαστεῖλαι καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. φησὶ δὴ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ' ἐπαληθείς

---

2. διατεθρυλλημένη BC edd. Uno λ constanter scribitur hoc verbum in A: haud raro tamen, ut hic, alterum λ sec. m. add. 4. συνεὶς Cor.: at cf. II, 117. Polyb. 28, 15, 14. 7. οὐκ ἀγνοίας σημεῖον δήπου. Cor. 10. γὰρ om. Cor. 13. ὅθεν ἐπὶ codd. Cor. corr. ex Od. Δ, 358. 15. ἐκλείπειν BCl ἐκλειπεῖν A, Cor. corr. 21. πλάνης τοῦ edd. 24. διαστῆσαι B (ex corr.?) Cl, idem et sup. στεῖλαι A, inde διαστεῖλαι gnopk. 25. δὴ et sup. δὲ A, δὲ l edd. 27. πάθον CA et hic sup. ὼν. — ἐπ' ἀληθεῖς C sec. m. mutatum in ἐπαληθές.

ἠγαγόμην ἐν νηυσί, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβούς
καὶ Λιβύην.

ζητοῦσι δέ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ Αἰγύπτου· C. 38
οὔτε γὰρ ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσί τινες Αἰθίοπες,
οὔτε τοῦ Νείλου τοὺς καταράκτας ἦν διελθεῖν ναυσί· τίνες τε
οἱ Σιδόνιοι· οὐ γάρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ· οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος A. 65
προθεὶς τὸ εἶδος ἐπήνεγκε· τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ
ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ᾽ ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς
περὶ τῆς Μενελάου πλάνης πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀπο-
φάσεις περὶ ἑκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων· ἡμῖν δ᾽ ἀρ-
κέσει κἂν ἐπιτέμνοντες λέγωμεν. οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες
εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, οἱ μὲν περίπλουν τῶν διὰ Γαδείρων μέχρι
τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγουσιν, ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοι-
κειοῦντες, ὅν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον· οἱ δὲ διὰ τοῦ
ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διω-
ρύγων τινός. οὔτε δ᾽ ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσά-
γει, οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι (καὶ γὰρ [οὐδ᾽] ἡ Ὀδυσσέως πλάνη
ἀδύνατος), ἀλλ᾽ ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματι-
κὰς χρήσιμος, οὔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ
ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, φήσαντος,
ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι
χρηματισμοῦ χάριν· φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ·

ὣς ὁ μέν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων,
ἠλᾶτο ξὺν νηυσί·
Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς.

---

2. *ἐπαληθεὶς — Ἐρεμβούς* om. *C*. 3. *σιδονίους* et *ω* sup. *ο A*. 7. *τῷ νείλῳ BCl*, idem et sup. *ου* utroque loco *A*, inde *τοῦ νείλου ghn op*. — *καταρράκτας BC* edd. Sed alteram scripturam constanter fere optimi codices per totum Strabonis opus exhibent; itidem *καταράσσειν*, cf. XI, 504. XIV, 667. Eust. ad Il. *Π*, 174. p. 1053, 5 ed. Rom. 8. *τὸ γένος* sup. *τὴν φοινίκην A*, inde *ἂν τὴν φοινίκην προσθεὶς g*. 9. *ἐπήγαγε nop*. 13. *λέγομεν a*, sed sub marg. aggl. *λέγωμεν A*. 14. *τὸν Bl τῶν* sup. *ὸν A*. 16. *ἔτει* sup. *ἔτι A*. 17. *ἀράβιον* sup. *κόν A*. 19. *οὐχ ὡς*] *οὕτως* codd. — *οὐδ᾽* om. codd. 22. *φήσαντα* codd., Cor. corr. ex Cas. coni.

ὅ τε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ πλοῦς ἢ τῶν διωρύγων λεγόμενος μὲν
ἠκούετο ἂν ἐν μύθου σχήματι, μὴ λεγόμενος δὲ περιττῶς καὶ
ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωι-
A. 66 κῶν οὐδεμία ἦν διῶρυξ· τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσω-
στριν ἀποστῆναί φασι, μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θα-
λάσσης ἐπιφάνειαν. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁ ἰσθμὸς ἦν πλόιμος· ἀλλ'
εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ. μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ
τὰς Στήλας γεγονέναι νομίζει· ὥστε ἐνταῦθα †συνάπτειν τὴν
ἔξω θάλασσαν τῇ ἐντὸς καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέ-
ραν οὖσαν, τοῦ δ' ἐκρήγματος γενομένου ταπεινωθῆναι καὶ
ἀνακαλύψαι τὴν γῆν τὴν κατὰ τὸ Κάσιον καὶ τὸ Πηλούσιον
μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς. τίνα οὖν ἔχομεν ἱστορίαν περὶ τοῦ ἐκρήγ-
C. 39 ματος τούτου, διότι πρὸ τῶν Τρωικῶν οὔπω ὑπῆρχεν; ἴσως
δ' ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν
ὠκεανὸν πεποίηκεν, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς
τὴν Ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον ἐκ τῆς Αἰγύπτου ναυστολεῖ, ὡς οὔπω
γεγονότος. ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ·

ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
ἀθάνατοι πέμψουσι.

ποῖα οὖν; καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει τόπον τοῦτον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος παρατεθεὶς δηλοῖ·

ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
ὠκεανὸς ἀνίησι.

ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη.

32. Εἰ δ' οὖν καὶ σύρρουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστορήκει, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τοῦ τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω καὶ κατὰ τὸν

---

6. πλώϊμος *BC* edd. 8. Corruptum hunc locum Grosk. iure censuit, ac valde probabiliter ita restituit: ὥστε ἐνταῦθα μὴ συνάπτειν τὴν ἔσω θάλασσαν τῇ ἐκτός. 15. πεποιηκὼς omisso ὡς *BCl*, idem et εν sup. κ *A*, ὡς sec. m. add. in *B*, in quo videtur etiam corr. πεποίηκεν. Aperte πεποίηκεν ὡς *nop*. 21. παρατιθεὶς *C*. — καὶ πείρατα γαίης post δηλοῖ add. codd. 24. ταῦτα γὰρ sup. δ' αἰν *A*: inde ταῦτα δ' αἰνίγματος *gnop*. 26. εἴχομεν Cor.

ὠκεανὸν Αἰθιόπων; ἅμα μὲν γὰρ θαυμάζουσι τοῦ κόσμου τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον τὸ πλῆθος, ὅ ἐστι

χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.

τούτων δ' οὐδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἐστίν, ἀπορωτάτοις τῶν ἁπάντων οὖσι τοῖς πλείστοις καὶ νομάσι. νὴ Δία, ἀλλ' ἡ Ἀραβία προσῆν καὶ τὰ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν, τὴν δέ, A. 67 εἰ καὶ μὴ ὀνομαστὶ καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε καὶ ἱστοροῦσιν, ὡς εὐδαιμονεστάτην. τὴν μὲν οὖν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, εἰδὼς δὲ ἐμέμνητο ἄν· τὴν δ' Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, [οἶδε μὲν], τότε δ' οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος καὶ ἡ πολλὴ αὐτῆς σκηνιτῶν ἀνδρῶν· ὀλίγη δ' ἡ ἀρωματοφόρος, δι' ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα εὕρετο ἡ χώρα διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν σπάνιον καὶ τίμιον. νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι καὶ πλουτοῦσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν καὶ δαψιλῆ, τότε δ' οὐκ εἰκός. αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ' ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία· Μενελάῳ δὲ λαφύρων ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἃ δώσουσι καὶ βουλομένων† διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ εὔκλειαν. οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες καὶ Ἄραβες οὔθ' οὕτω τελέως ἄβιοι, οὔτ' ἀνήκοοι τῆς τῶν Ἀτρειδῶν δόξης, καὶ μάλιστα διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ Ἰλιακοῦ πολέμου, ὥστ' ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· κα- C. 40 θάπερ ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήιον εἶναι·
πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος.

---

1. ἅμα μὲν γὰρ sup. καίτοι θαῦμα *A*: inde καίτοι θαυμάζουσι *gnop* et inserto γάρ *tq* edd. usque ad Cor., qui γάρ eiecit. 2. βασιλέων *ABC*. 6. μέχρι] μέρη *C*. 11. οἶδε μὲν om. codd. edd., Grosk. addenda esse recte vidit; neque cur exciderint obscurum. — τότε γε Cor. 12. πολλὴ] πόλις codd. Cor. corr. 13. εὕρατο *nop*. 15. οὖν om. *BC*, sed post add. in *B*. 20. διδόναι post βουλομένων excidisse puto, quo non addito hiat oratio. Praepositionis διὰ similitudo videtur effecisse, ut negligeretur. 21. αἰθίοπες sup. πων *A*. 27. μέγα et λην sup. α *A*.

καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης λεκτέον μὲν ἐν τοῖς κατὰ Φοινίκην καὶ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην γενέσθαι καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία καὶ ὅλως τὴν καθ' ἡμᾶς παραλίαν καὶ τὰς νήσους· καὶ γὰρ ξένια παρὰ τούτοις καὶ τὸ βίᾳ καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας πορίσασθαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς Τρωσίν, ἐντεῦθεν ἦν. οἱ δ' ἐκτὸς καὶ πόρρω βάρβαροι οὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. εἰς οὖν τὴν Αἰ-
A. 68 *θιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, †οὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ. τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις οἱ τότε ὅροι, ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσίν, οἱ κατὰ Συήνην καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτου ἐστίν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων καὶ τῶν Αἰγυπτίων. ὁ οὖν εἰς Θήβας ἀφιγμένος εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφῖκτο ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, οὐδὲν ἄλογον. οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαί φησιν ὁ Ὀδυσσεύς, μέχρι τοῦ σπηλαίου προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρῦσθαί που λέγει. καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ καὶ Λαιστρυγόνας καὶ τοὺς ἄλλους, ὅπου ποτὲ καὶ καθωρμίσατο, ἐκεῖσέ φησιν ἀφῖχθαι. καὶ ὁ Μενέλαος οὖν οὕτως εἰς Αἰθιοπίαν ἧκεν, οὕτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι προσέσχε τόποις τισίν· ἀφ' οὗ καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν τὴν ὑπὲρ Παραιτονίου Μενέλαος καλεῖται.*

33. *Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν ὀνομάζει καὶ Σιδονίους, τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς*

---

5. πορίζεσθαι ald. 8. Corruptum hunc esse locum diu viderunt VV. DD. eumque coniecturis tentarunt. E quibus licet simplicitate quadam commendentur Paetzii suspicio, qui *οὐχ ὅτι μὴ μέχρι* proposuit, et Corais scriptura *οὐχ* omittentis, omnium tamen verisimillima est Casauboni haec fere a Strabone scripta esse statuentis: — *ὁ Μενέλαος, οὐχ ὅτι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν τῷ ὄντι ἀφῖκτο, ἀλλ' ὅτι μέχρι* etc. 17. *ἀπὸ θαλάττης* et *τῆς* sup. o *A*. 18. *ἄλλους τόπους* edd. — *καὶ* post *ποτὲ* om. edd. 21. Infra XVII, 838, ubi eadem haec loca commemorantur, portus Menelaus coniungitur cum promontorio, quod appellatur *Ἀρδανίξις*. Hoc vero nomen corruptum videtur ex eo, quod exhibet Ptolemaeus (IV, c. 5) *Ἀρδανίς*. Quod si verum est, hic quoque levissima mutatione scribendum erit *Ἀρδανίδα*. 22. *παλαιτονίου B*.

Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε·

καὶ

οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν,
οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος·

[καὶ]

Ἴδην δ' ἵκανεν — καὶ
Γάργαρον·

καὶ

οἳ δ' Εὔβοιαν ἔχον — καὶ
Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε·

καὶ Σαπφώ·

ἤ σε Κύπρος ἢ Πάφος ἢ Πάνορμος. A. 69

καίτοι καὶ ἄλλο τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα συγκαταλέξαι. πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἐφεξῆς ἔθνη καταλέξαι ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν·

Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην·

ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ C. 41 πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν εἴτε καὶ παραλαβεῖν· ἐμφαίνει [δὲ] διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας [καὶ] εὐτεχνίας καὶ τοῦ τὴν Ἑλένην προεξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώ-

---

5. καὶ om. *ABCl*, sed sec. m. add. in *AB*. 6. ἵκανον codd. 7. γάργανον *A*. 9. καὶ, quod apud Homerum (Il. *B*, 536) non legitur, om. Sbk. Cor. Nec magis tamen quod supra ante Γάργαρον est in Iliade (Θ, 47) extat. 10. τ' om. *al.* — ἐρέτριαν *ABCl*. 12. ἢ πάνορμος Cor. de Cas. coni.: servare tamen Strabo solet scriptorum, quorum verba affert, dialectos. 13. καίτοι καὶ ἄλλοι τινὲς τόποι ἦσαν ex corr sec. m. *C*. τόποι ἦσαν est etiam in *B*. 14. συγκαταλέξαι φησὶν ὅπερ ζητοῦσιν ἔνιοι codd. Quorum ultima ab interpolatore quodam profecta esse vidit Cas. Adiecta esse videntur initio huius sententiae aut corrupto aut male intellecto. 19. Verborum ordine turbato hunc locum sic exhibent codd.: — γενομένην ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν εἴτε καὶ παραλαβεῖν (παραβαλεῖν *l*) εὐτεχνίας καὶ etc. Quorum sensum postquam Cas. eruerat, Cor. ordine pristino restituto particulisque δὲ et καὶ adiectis totum locum sanavit. 20. ἐκφαίνει Cor. — δὲ καὶ Grosk. coni. 21. τοῦ] τὸ codd. Cor. corr.

ποις μετὰ Ἀλέξανδρον· διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει·

ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
ἤγαγε Σιδονίηθεν
τὴν ὁδόν, ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε·

καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δέ
ἐστὶν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
ἔργον [δ'] Ἡφαίστοιο· πόρεν δέ ἑ φαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεύς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
κεῖσέ με νοστήσαντα.

A. 70 δεῖ [δὲ] δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ Ἡφαίστου ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα τὰ καλὰ καὶ Χαρίτων καὶ Μουσῶν. ἐπεὶ ὅτι γε οἱ ἄνδρες ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν κρατῆρα ἐπαινῶν, ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γάρ·

κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
πολλόν· ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες.

34. Περὶ δὲ τῶν Ἐρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται, πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τοὺς Ἄραβας λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ Σιδονίους Ἄραβάς τε.

τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν, παλαιὰν οὖσαν· αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπι-

---

3. οἱ om. *al*, sed legitur sub marg. aggl. in *A*. 4. τὰς Cor., uti legitur in edd. Il. *Z*, 290. 5. ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον add. edd. ex Il. l. l. 8. κρατῆρα *A*. — δ' *A*. 10. δ' om. codd. — ἑ] οἱ *ABC* μοι *l*(?)*k* ald. 13. δὲ om. codd. exc. *q*, in quo sec. m. add. 15. οἱ ἄνδρες sup. οἱ σιδόνιοι *A*: utrumque *g*, unde Sbk. οἱ Σιδόνιοι recepit. Similiter in *A* sup. δηλοῖ scriptum ὅμηρος et τοῦ εὔνεω sup. ἐπαινῶν, quibus haec addita sunt: ὃν καὶ φησιν ὑπὸ σιδονίων ἀσκηθέντα νικᾷν τῷ κάλλει πᾶσαν ἐπ' αἶαν. Inde in marg. *gp* eadem leguntur uno tenore scripta δηλοῖ ὅμηρος τὸν κρατῆρα τοῦ εὔνεω ἐπαινῶν, ὃν καὶ φησιν etc. 16. Εὔνηος Cor. 17. ἐνίκα τῷ κάλλει codd. Ad Homeri exemplaria corr. Xyl. 20. πολλὰ sup. ὅτι *A*. — πιθανώτατοι sup. περὶ ἐρεμβῶν *A*.

πολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσί τινες παραγραμματίζοντες. ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος καὶ τὸ τῶν Σύρων καὶ Ἀράβων πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον καὶ τοὺς βίους καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροί εἰσι. δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς προσβόρροις ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὅρους, ἀλλ' ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν. καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ καὶ οἱ Ἀριανοὶ παραπλησίως C. 42
πως ἔχουσι καὶ πρὸς τούτους καὶ πρὸς ἀλλήλους. εἰκάζει γε A. 71
δὴ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι. τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων *Ἀρμενίους, καὶ *Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς Ἄραβας καὶ Ἐρεμβούς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας, ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν τοὺς Ἐρεμβοὺς ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοί, οὓς μεταλαβόντες οἱ ὕστερον ἐπὶ τὸ σαφέστερον Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν· οὗτοι δέ εἰσιν Ἀράβων οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ.

---

5. τῶν Αράβων edd. 10. προσβόρροις *ok* ald. προσβορέοις edd. inde a Xyl. 12. καὶ οἱ Ἀριανοὶ] καὶ οἱ ἀριμάνιοι *ABC*, sed in *A* sup. ἀριανοὶ, idem nomen in marg. pr. m. add. in *C*, simul ἀριμάνιοι diverso atramento inductum; ἀραμμαῖοι *lnop* et ex corr. *B* Cor. Ἀριμάνιοι aliunde non sunt noti, neque Arianorum mentio improbabilis, licet satis remoti sint ab illis locis: sed cf. l. XVI, 785 in. — καὶ οἱ ἀρμένιοι post ἀριανοὶ inter versus sec. m. add. in *A*: inde transierunt in *ghknopqt* edd., Cor. tamen asteriscis ea notavit. 16. ἀρμενίους καὶ etsi in codd. leguntur, a Strabone scribi non potuisse liquet: Cor. asteriscis recte notavit. Quod Friedem. et Grosk. coniiciunt ex XVI, 785 et XIII, 627 Ἀριμαίους scriptum fuisse, speciosius est quam verius. 19. ἑτοίμου *AC*, sed in hoc pr. m. corr. 20. Ἐρεμβοὺς] τρωγλοδύτας codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 22. θάτερον μέρος sup. ῳ et ει *A* θατέρῳ μέρει *gnop*. 23. τὸ] τῷ *AC*.

τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν καὶ πρὸς τούτους ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς τοὺς Αἰθίοπας· τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ οὗτοι πλησιάζουσιν· ὁμοίως οὐκ ἐργασίας οὐδὲ χρηματισμοῦ χάριν τούτων ὀνομαζομένων (οὐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο), ἀλλὰ τοῦ μήκους τῆς ἀποδημίας καὶ τοῦ ἐνδόξου· ἔνδοξον γὰρ τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω·

καὶ τὸ

ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς
ἠγαγόμην.

A. 72 Ἡσίοδος δ' ἐν Καταλόγῳ φησί·

καὶ κούρην Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμάων ἀκάκητα
γείνατο καὶ Θρονίη, κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. εἰκάζειν οὖν ἐστιν, ὅτι ἀπὸ τούτου καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω.

35. Οἱ δὲ πλάττοντες Ἐρεμβοὺς ἴδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικὸν
A. 73 καὶ ἄλλο Κηφήνων καὶ τρίτον Πυγμαίων καὶ ἄλλα μυρία ἧττον ἂν πιστεύοιντο, πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι ἢ ἄλλοθί που τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς Φοίνικας. τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας. οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ φασι, προστιθέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά· οἱ δ' ἐκείνους τούτων. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοι-
C. 43 νίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρομέδαν ἐν Ἰόπῃ συμβῆναί φασιν· οὐ δήπου κατ' ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομέ-

---

1. τούτους ἀφῖχθαι sup. εἰκὸς *Ak*, inde τούτους εἰκὸς ἀφῖχθαι *gq* ald. 3. ὅμως Cor. 6. τὸ τοσοῦτον *a* Cor. 9. πάθον *C*, γρ. πάθον sec. m. add. in marg. *A*. — πολλὸν *C*. 12. τὸν] τὴν codd. Cas. corr. 13. γείτονα sup. γρ. γείνατο *A*. 20. καὶ τοῦ μυθικοῦ *Al*. 29. Ἰόππῃ edd. inde a Xyl.: at cf. XVI p. 756. Steph. Byz. v. Ἰόπη.

νων, ἀλλ' ἐν μύθου μᾶλλον σχήματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὐδ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρου ταῦτα εἰδώς. τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρου, τὰ περὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Αἴγυπτον, παρατίθησιν ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βουλομένου, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, Ἡμίκυνας λέγοντος καὶ Μακροκεφάλους καὶ Πυγμαίους· οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ Ὁμήρου ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσι καὶ οὗτοι οἱ Πυγμαῖοι, οὐδ' Ἀλκμᾶνος Στεγανόποδας ἱστοροῦντος, οὐδ' Αἰσχύλου Κυνοκεφάλους καὶ Στερνοφθάλμους καὶ Μονομμάτους, ὅπου γε οὐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφουσιν ἐν ἱστορίας σχήματι προσέχομεν περὶ πολλῶν, κἂν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν. φαίνεται γὰρ εὐθύς, A. 74
ὅτι μύθους παραπλέκουσιν ἑκόντες οὐκ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. δοκοῦσι δὲ κατ' ἄγνοιαν, ὅτι μάλιστα καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύουσι περὶ τῶν ἀδήλων καὶ τῶν ἀγνοουμένων. Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται φήσας, ὅτι καὶ μύθους ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ, κρεῖττον ἢ ὡς Ἡρόδοτος καὶ Κτησίας καὶ Ἑλλάνικος καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες.

36. Περὶ δὲ τῶν τοῦ ὠκεανοῦ παθῶν εἴρηται μὲν ἐν μύθου σχήματι· καὶ γὰρ τούτου στοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητήν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, οὐδ' αὐτὴ παντάπασιν Ὁμήρου πλάσμα οὖσα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη. εἰ δὲ δὶς τῆς παλιρροίας γινομένης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε·

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ,

λέγοιτ' ἂν καὶ οὕτως· οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑποληπτέον λέγεσθαι τοῦτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβου, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προστίθησιν ἀποτροπῆς χάριν,

---

2. οὐδ' Cor., sed οὔτε eodem sensu usurpatum v. p. 22. 53. 68 passim. 13. ἐὰν codd., Sbk. corr. de Heynii coni. ad Apollod. Fragm. p. 418 sq. ed. sec. 25. πορθμὸν om. C. — διεσκευασμένη et ους sup. η A. 30. λέγεσθαι] γενέσθαι codd. edd. Mutavi de Grosk. coni.

ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τούτοις εἴρηκε μὲν οὕτως ἡ Κίρκη·

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ
δεινόν· μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις, ὅτε ῥοιβδήσειε·
οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπὲκ κακοῦ οὐδ' Ἐνοσίχθων.

A. 75 καὶ μὴν παρέτυχέ τε τῇ ἀναρροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ οὐκ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός·

C. 44 ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ·
αὐτὰρ ἐγώ, ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθείς,
τῷ προσφὺς ἐχόμην, ὡς νυκτερίς.

εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται, ὥστ' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη. ὡς οὖν τοῦτο, κἀκεῖνο τὸ τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι ἀντὶ τοῦ δίς, ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνήθους πᾶσιν οὔσης, τρισμακαρίους καὶ τρισαθλίους λεγόντων· καὶ ὁ ποιητής·

τρισμάκαρες Δαναοί,

καὶ

ἀσπασίη τρίλλιστος,

[καὶ]

τριχθά τε καὶ τετραχθά.

ἴσως δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας τεκμήραιτο, ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές· μᾶλλον γὰρ [ἂν] ἐφαρμόττοι τῷ δὶς γενέσθαι τὴν παλίρροιαν κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἢ τῷ τρὶς τοσοῦτον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ ἀναβληθῆναι ποθοῦντι καὶ συνεχῶς προσισχομένῳ τοῖς κλάδοις·

---

2. οὕτως om. *kt* μὲν οὕτως om. *q* ald. 4. ῥοιβδήσειε χάρυβδις codd. Alteram vocem sustulit Xyl. 5. σε ὑπὸ ἐκ *A* σε *C*. 6. τε] γε *lno* Cor. — ἀναροιβδήσει *ABCl* edd., sed alterum ρ add. sec. m. in *A*. 12. κἀκεῖνο τὸ *A* (ὅτι supra), inde κἀκεῖνο ὅτι τὸ *gh*. 18. τρίληστος *C*. 19. καὶ om. *AC*, sed sec. m. add. in *A*. 21. ὥρας] χώρας codd., sed ὥρας sec. m. add. in marg. *o*. Idem Breq. restituit de Cas. coni. 22. μᾶλλον — παλίρροιαν bis leguntur in *C*. — ἂν om. codd. edd. v. ad p. 9. — ἐφαρμόττει *kno* Cor. — τὰ δὶς et mox τὸ τρὶς *Bl*. 24. τρὶς τοσοῦτον sup. τὸ *A*, inde τρὶς τὸ τοσοῦτον *g* Cor. 25. ἀνακληθῆναι *C*. — καὶ om, *al*, sed pr. m. scriptum fuisse spatium in margine

νωλεμέως δ᾽ ἐχόμην, ὄφρ᾽ ἐξεμέσειεν ὀπίσσω
ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖτις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
ὄψ᾽· ἦμός τ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν,
καὶ τότε δή μοι δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου δίδωσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι, *καὶ* μὴ κοινῶς εἰπόντα, ἡνίκα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ᾽ ἡνίκα κρίνων νείκεα πολλά, ὥστε βραδῦναι πλέον τι. καὶ ἄλλως δὲ οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγῷ τὴν ἀπαλλαγήν, εἰ πρὶν ἀποσπασθῆναι πολὺ καὶ A. 76 αὐτίκα εἰς τοὐπίσω παλίρρους μετέπιπτεν.

37. Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ τὸν Ἐρατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὤν, παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων, περὶ οὓς τὴν πλάνην φράζει, Γαῦδον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. ἀλλ᾽ εἰ μὲν μηδαμοῦ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ᾽ ὅλον πλάσμα ἐστὶν Ὁμήρου τοῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις· ἤ, εἰ γέγονε μέν, περὶ ἄλλους δὲ τόπους, δεῖ λέγειν εὐθὺς καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα τὴν ἄγνοιαν. μήτε δὲ ὅλου πλάσματος εἶναι πιθανῶς λε-

agglutinato hoc ipso loco vacuum relictum docet. — προϊσχομένῳ codd. προσισχομένῳ legitur in nota sec. m. adiecta in marg. *A*, atque inde translata in *gkop*. Idem scripsit Cor. 1. Syllabae δ᾽ ἐχό cum in *A* una cum margine intercidissent, sec. m. praeter ο nihil restitutum est, ita ut nunc legatur όμην: quod est etiam in *lgh* (in hoc δ᾽ ἐχ post add.) ὠρόμην πο ὁρῶμεν (?) *B* ex corr., specto Guar. 2. αὐτῆς *Al* αὖθις *BC*. — Syllabae ἐελ una cum margine corrosae sec. m. restitutae non sunt in *A*, desunt etiam *gl*. 3. ὄψε ἦμος codd. et δ᾽ sup. ε *A*. ἦμος δ᾽ Cor., uti legitur in Od. *M*, 439. 5. In nostris Od. exemplis hic versus incipit τῆμος δὴ τά γε δοῦρα. 7. καὶ codd. Cor. sustulit. 10. τῷ ναυαγίῳ codd. τῶν ναυαγίων Cor. ἐν τῷ ναυαγίῳ (sequente post παλίρρουν) aut τῷ ναυαγῷ scribendum censuit Grosk. — ὑπαλλαγὴν codd. Cor. corr. — καὶ om. Cor. 11. παλίρρους sup. ρουν *a*, παλίρρους sub marg. agglut. *A*, παλίρρουν *g*, παλίρροα Cor. 13. τὸν om. edd. 14. τῶν τόπων sup. ον utroque loco *A*. 15. οὓς] οὗ *CA*, sed in hoc sup. ὃν, quod est in *Bl*, in *B* tamen sec. m. in ὧν mut. — καῦνον codd. Cas. corr. coll. VII, 299. κέρκυραν *lA* (hic ex corr. sec. m., postea denuo κορ sup. κερ scriptum) κέρκεραν sec. m. add. in marg. *B*.

γομένου, καθάπερ ἐπεδείκνυμεν, μήτ' ἄλλων τόπων κατὰ πίστιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος.

C. 45 38. *Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέστη. πρὸς γὰρ Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων εἰπόντα, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογούμενον πλοῦν, ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ περὶ Κύζικον, ἀρχήν φησι μηδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τοῦ Ἰάσονος Ὅμηρον. τοῦτο δ' οὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὁμήρου λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ. φησὶ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι καὶ ἄλλα χωρία, Λή-*
A. 77 *μνου δ' ἀποσχέσθαι καὶ τῶν πλησίον νήσων διὰ τὴν πρὸς Ἰάσονα καὶ τὸν υἱὸν Εὔνεων συγγένειαν τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. πῶς οὖν ὁ ποιητὴς τοῦτο μὲν ᾔδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς ἢ γείτονες ἢ ὁπωσοῦν οἰκεῖοι ὑπῆρχον ὅ τε Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Ἰάσων (ὅπερ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θετταλοὺς ἀμφοτέρους εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαιίδος ὑπάρχειν), τοῦτο δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι, Θετταλῷ καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν, Λήμνου δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ᾔδει καὶ τὰς Πελιάδας καὶ [τὴν Ἄλκηστιν], τὴν ἀρίστην αὐτῶν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς*

Εὔμηλον, τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν

---

1. *καθὼς l.* — *ἐπιδείκνυμεν* codd. Cor. corr. 6. *φάσιν AC* et sic const. — *τῶν ὑφ' C.* 8. *φασὶ ABCl,* sed *φησὶ μὴ εἰδὼς* sec. m. inter versus add. in *A.* 10. *φησί* et *α* sup. *η A.* Hoc loco inter versus sec. m. scripta sunt haec: *καὶ δεικνύει τοῦτο οὗτος ὁ συγγραφεὺς λέγων, ὅτι πως ὁ ποιητὴς εἰπὼν* (l. *εἶπε*) *τὸν ἀχιλλέα λέσβον* ... Similia compluribus locis in ultima hac libri parte addidit quisquis fuit ille interpolator. Quae pleraque in alios codices nonnullos translata sunt. — *ὑφ' αὐτοῦ* codd. edd. 12. *τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν πρὸς τὸν* edd. 13. *εὐναῖον BCl εὔναιον* sup. *νηον A εὔνηον g* Cor. cf. supra p. 41. 15. *ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν q* edd. 18. *ἀχαιίδος* sup. *χαὶ A.* 22. *τὴν Ἄλκηστιν* om. codd., sed nomen hoc à Strabone additum non fuisse parum probabile est. *Ἄλκηστιν* post *αὐτῶν* habent edd., satius tamen duxi eo loco ponere, quo facillime fieri potuit, ut negligeretur. — *τὴν ἀριστὴν* sup. *ης* utroque loco *A.*

Ἄλκηστις, Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη·

τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τοὺς Ἀργοναύτας, τῶν μὲν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσιν ἀνήκοος ἦν, ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ τὸν παρ' Αἰήτου πλοῦν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών;

39. Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου στειλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων †ὅση ἐπικράτεια καὶ νὴ Δία ἡ ἐπὶ πλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων καὶ πεπιστευμένων ἐστὶν ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς. ἥ τε γὰρ Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοὔτ' ἐπιχώριον τοὔνομα. ἥ τε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρείων καὶ σιδηρείων καὶ δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας τό τε Φρίξειον τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Ἰβηρίας, καὶ τὰ Ἰασόνεια, [ἃ] πολλαχοῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Μηδίας καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. καὶ [C. 46] μὴν καὶ περὶ Σινώπην καὶ τὴν ταύτης παραλίαν καὶ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν κατὰ τὴν Λῆμνον τό- [A. 78] πων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας καὶ τῆς Φρίξου· τῆς δ' Ἰάσονος καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων καὶ

---

1. *πελίω C.* 3. *μὲν* om. Cor. posito post *ἦν* interrogationis signo. 6. *ὅ τε ἐξ ἀρχῆς πλοῦς* Cor. 7. *φᾶσιν — παράπλῳ* om. *C.* — *στειλαντος*] *στόματος a,* (*στειλαντος* sub marg. aggl. *A*) *lghno*, in hoc in marg. sec. m. add. *πέμποντος*. 8. *ὅση ἡ al.* Vocem *ὅση* asteriscis inclusit Cor. *ποσὴ* sive *ὁσηοῦν* scribendum censuit Grosk., sed utroque probabilius fuerit *ὁσηδὴ*. 10. *ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων πεπιστευμένον ἐστὶ καὶ ἐκ τῆς* etc. Cor. 11. *γὰρ* om. *BC.* — *αἰαῖα ClA* et in hoc sup. *καὶ ἡ αἶα*. 12. *πόλιν C.* 15. *καὶ* ante *δικαίαν* punctis sec. m. circumscriptum est in *A*, inde om. *ghinop* Cor., ac sane incommodum est. 18. *φρίξιον BClA*, sed in hoc alterum *ι* sec. m. in *ει* mut. et sup. *ι*. 19. *ἃ* om. codd. Cor. add. 20. *μηδείας ABCl* et sup. *ι* in *A*, *ει* in *ι* mut. in *C*.

μέχρι τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Ἀδρίου, ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, τοτὲ μὲν

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

λέγων,

*ἄρχμενος, ὡς ἥρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίου,
αὖτις ἐς ἀρχαίην ἔπλεον Αἱμονίην*

τοτὲ δὲ περὶ τῶν Κόλχων,

οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσσαντες ἐρετμά
A. 79 λᾶα πάρα ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος
ἄστυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μὲν Φυγάδων τις ἐνίσποι
Γραικός, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ἀναπλεῦσαί φασι μέχρι πολλοῦ τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἀδρίου· οἱ μὲν κατὰ ἄγνοιαν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον ἐκ τοῦ μεγάλου Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί· τὰ δὲ οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀπίστως λέγοντες.

---

4. λείπων Hopp. Xyl. Cor., Callimachi hoc verbum esse falso putantes: cf. X, 484. 5. ἀρχόμενος *ABl*. Quod ut versui conveniret, Bentleius scripsit ἀρχόμεν' (v. Callim. fragm. CXIII p. 484). Coraes autem ἄρχμενος recepit ex *C*, eandemque formam posuit Blomfield. in sua Callimachi editione, sicut in Hymn. in Dian. v. 4, ubi codd. similiter exhibent ἀρχόμενοι edd. ἀρχόμεν', eam in usu fuisse probans ex Etym. M. v. ἄρχομαι p. 151, 38; cf. et v. ὤρχμενος p. 824, 11. Priores Strabonis editores et Grosk. hoc verbum a Callimachi versu seiungendum, Xyl. et Cas. praeterea καὶ ei praemittendum censuerunt: quae quam incommoda sint apparet. Sed recepta ea voce in versum adeo desideratur apta verborum coniunctio, et tam iniucunde omnino Strabonis oratio additis duobus istis versibus oneratur, ut non ab ipso appositos, sed a docto quodam lectore in margine antiquitus, ut alia poëtarum fragmenta haud pauca, adnotatos ac postea hoc loco in seriem receptos esse credam cf. p. 47 in. III, 168. XIII, 600. 615. 617. XIV, 672. XVII, 792. 6. αὖθι *B* αὖθις ald. — ἀρχαίαν ald. — ἁρμονίην *ABl* Cas. corr. 7. τὸ δὲ *BClA* et in hoc sup. ἢ ἐν οἷς, in eodem κόλχων sup. λέγει ὅτι, quae verba post κόλχων leguntur in *g*. — περὶ] παρὰ *B*. 8. ἰλλυρικοῖο sup. ἰλλυρίτω *A*. — σχάσαντες codd. edd. 9. ἆα *A*, λ una cum margine deletum: inde λᾶα om. *ghi*, brevi spatio in duobus prioribus vacuo relicto, τὰ *nop*. 10. μὲν] κεν Cor. 16. τάδε Cor., at vid. p. 57 et VII, 317.

40. Τοιαύταις δή τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱστορουμένοις, προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔθος τι φυλάττων καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον. ὁμολογεῖ μέν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ A. 80
παρὰ [τὴν Αἴην] τὴν Αἰαίην πλάττῃ, καὶ τὸν Εὔνεων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ, καὶ ποιῇ τῷ Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιῇ,

αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο·

προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ κἀκεῖνο, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Ἀργὼ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδροῦσι τῆς ναυστολίας γενομένης· εἰ δ', ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὅς ἐν τῷ ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα καὶ κομίσαι τὸ δέρος, οὔτ' ἂν ἡ ἐπὶ τὸ δέρος ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας καὶ ἀφανεῖς τόπους, οὔθ' ὁ δι' ἐρήμων καὶ ἀοίκων [καὶ] καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένων πλοῦς οὔτ' ἔνδοξος οὔτε πασιμέλων.

*οὐδέ κοτ' ἂν μέγα κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων C. 47
ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδόν,

---

4. τὸν Αἰήτην Cor. — λέγει C. 5. παρὰ] περὶ C. — τὴν Αἴην om. codd. Cor. add. coll. p. 21. — τὴν αἰήτην t et in marg. τὸν sec. m. add., inde παρὰ τὸν αἰήτην q ald. — πλάττει ABC. — εὔνηον AB (hic ex corr. εὔνωον) C Cor. cf. p. 41. 6. ποιεῖ ald. et mox idem. 16. ἐκτὸς sup. ἢ ἐκεῖσε A, ἐκεῖσε item pr. m. add. in marg. C. 17. δέρας utroque loco t edd. 18. λέγοιτο sup. γεται A. 19. καὶ om. BClA, sed in hoc sec. m. inter versus add. καὶ τῶν, quae inde in ordinem rec. ghno Cor. — ἐκτετοπισμένος inter versus sec. m. add. in A; pro altero rec. no Cor. 20. Hoc loco in marg. A haec leguntur sec. m. scripta: εἶτα ἐκτίθεται ὁ ῥήτωρ καὶ τὰ ἔπη τοῦ σκηψίου, ἐν οἷς ἐκεῖνόν φησι ἐκτελέσαι τῷ ὑβριστῇ πελίᾳ. 21. Mimnermi versus incommodissime hic collocatos esse Intpp. Parr. recte indicantes ante οὔτ' ἂν inserendos censuerunt: quo parum proficimus. Videntur potius hi quoque versus non ab ipso Strabone additi,

ὑβριστῇ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον·

καὶ ὑποβάς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ
ὠκεανοῦ παρὰ χείλεσ', ἵν' ᾤχετο θεῖος Ἰήσων.*

CAPUT III.

1. Οὐδὲ τοῦτ' εὖ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν οὐκ ἀξίων μνήμης ἐπὶ πλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιστεύων καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάστῃ καὶ τοιούτοις ἄλλοις. καὶ γὰρ εἴ τι λέγουσιν ἀληθές, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηστέον περὶ αὐτοῦ, οὐδὲ πιστευτέον διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολό-
A. 81 γων ἀνδρῶν μόνων τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηστέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ παραλελοίπασιν ἢ οὐχ ἱκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲν δ' ἐψευσμένως. ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι οὐδὲν διαφέρει τοῦ καλοῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. καὶ τούτου δ' ἕνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην ὑπολαμβάνοντος εἶναι, Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχου πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγούμε-

---

sed ex margine huc translati esse, cf. ad p. 46 in. — οὐδ' ὁκόταν codd. edd. οὐδέ ποτ' ἂν Herm. ad Vig. p. 924 οὐδέ κοτ' ἂν Porso in Adv. p. 276 (ed. Lips.). — μέγα] μετὰ codd. edd. Brunck. corr. in App. ad Apoll. Rhod. I, 4, cf. Mimn. Coloph. Carmina etc. ed. Bach. p. 42. 3. Supra καὶ ὑποβάς sec. m. add. in *A*: γρ. ἐλθόντα εἰς τὴν αἰήτου πόλιν, quibus continuantur quae in marg. scripta esse diximus p. 46 extr. 6. χείλεσ' ἵν] χείλεσιν *ABC*. — ᾤχετο θεῖος Ἰήσων punctis sec. m. circumscripta sunt in *A*, om. *ghnop*. 9. τοῦτ' ὅτι εὖ *a* (τοῦτ' εὖ sub marg. aggl. *A*) *lgh* et in hoc ὅτι mut. in ἔτι. 14. μόνον edd. 15. περιλελοίπασιν *a* (περιλ sub marg. aggl. *A*) *lgh*. 16. οὐδὲ διεψευσμένως codd. Cor. corr. — ὁ δὲ om. *a* (scripta sunt sub marg. aggl. in *A*) *lgh* οὐδὲ *C*. 19. τοῦτον *Cl* τούτων *AB* Cas. corr. — τὸν λῆρον *ABCl*. 20. ὑπολαμβάνοντος sup. νει εἶναι καὶ ὅτι λέγει *A*, inde ὑπολαμβάνει *noB* (ex corr.) *kt* ὑπολαμβάνειν ald. 21. θεότιμον *CA* et in hoc sup. διότιμον. Diotimum quendam Strombichi filium commemorat Thucyd. I, 45.

νον διὰ τοῦ Κύδνου ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπην ποταμόν, ὃς παρὰ τὰ Σοῦσα ῥεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσ- A. 82 *σαρακοσταῖον εἰς Σοῦσα· ταῦτα δ' αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. εἶτα θαυμάζειν, εἰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χοάσπην ἐκβαλεῖν.*

2. *Οὐ μόνον δὲ ταῦτ' ἄν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τῶν †τόπων οὐδὲ καθ' ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ' ἕκαστα ἀκριβολογούμενα, καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥᾳδίως τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ μακρῶν ἀποδούς, δι' ἃς οὐδὲ πιστευτέον, οἷον περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἀδρίαν, αὐτὸς ἐπίστευσε τοῖς τυχοῦσι. τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλπον ἐπίστευσεν ἑωθινώτατον τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σημεῖον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυχῷ σχεδόν τι καὶ τρισχιλίοις σταδίοις ἑωθινωτέρου ὄντος καὶ κατ' αὐτὸν ἐκ τοῦ σταδιασμοῦ οὗ φησι· τοῦ τε Ἀδρίου καὶ τὰ ἀρκτικὰ καὶ τὰ ἔσχατα διεξιὼν οὐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. πεπίστευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω στηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα* C. 48 *καὶ ὕστερον. εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ κατὰ λῃστείαν ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δέ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων στρατεῦσαι ἀφέντα τὰς ναῦς, ὕστερόν φησι τὸ παλαιὸν οὔτε τὸν Εὔξεινον θαρρεῖν τινα πλεῖν, οὔτε παρὰ Λιβύην καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν. εἰ μὲν οὖν τοὺς πάλαι τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει περὶ ἐκείνων λέγειν, οὔτ' εἰ ἔπλεον, οὔτ' εἰ μή. εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευο-*

---

1. *χόασπιν* codd., sic et paulo post, Cor. corr. cf. XV, 728 sq. 4. *θαυμάζει* **al**, sed *θαυμάζειν* sub marg. aggl. **A**: illud Cor. rec. 5. *διακύψαντα* **ABCl**; alteram scripturam, quae est in **nop**, licet coniecturae debeatur, Cas. iam censuerat recipiendam esse, rec. Sbk. 7. *τόπων*] *πόντον* (sic) sec. m. scriptum in marg. o, Strabonemque *περὶ τῶν πόντων* scripsisse et ipse arbitror. 9. *ἀποδιδοὺς* **k** Cor. 10. *οἷον* sup. *μεθ' ὃ λέγει ὅτι* **A**, inde *πιστευτέον μεθ' ὃ λέγει ὅτι* **gk** (ex corr.) ald., Sbk. corr. 14. *καὶ* om. **BC**. 15. *καθ' αὐτὸν* **AC**. 22. *μηδείας* **BClA**, sed in hoc *ι* sup. *ει*.

μένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ μακροτέρας
A. 83 ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος καὶ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων, ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος. καὶ Θησέα δὲ καὶ Πειρίθουν μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν ὡς εἰς Ἅιδου καταβάντας, τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων. ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλεῖται καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία, οἳ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωικῶν ὕστερον. Αἰνείαν δὲ καὶ Ἀντήνορα καὶ Ἐνετοὺς καὶ ἁπλῶς τοὺς ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι; συνέβη γὰρ δὴ τοῖς τότε Ἕλλησιν ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τοῦ Ἰλίου καταστροφὴν τούς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ πολὺ μᾶλλον τοὺς ἡττηθέντας καὶ περιγενομένους ἐκ τοῦ πολέμου. καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τούτων πλεῖσται κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν, ἔστι δ' ὅπου καὶ τὴν μεσόγαιαν.

3. Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτός, ὁπόσον προὔβη τὰ τῆς οἰκουμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον καὶ κατ' αὐτὸν ἤδη, μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ τοῦ σχήματος λόγον, οὐχὶ περὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ τῆς συμπάσης γῆς· δεῖ μὲν γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. εἰπὼν οὖν, ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, οὐχ ὡς
C. 49 ἐκ τόρνου δέ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἳ συμβαίνουσιν ἔκ τε ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ σεισμῶν καὶ ἀναφυσημάτων καὶ ἄλλων

---

3. τὸν ὕστερον *B* ex corr. 13. αἰνετοὺς *ABC* (in hoc αι in ε sec. m. mut.) *l.* 15. τοῖς τε *lA*, erasae tamen in hoc nonnullae literae ante τέ. 19. πολλῷ *BC* edd. 25. ἤδη λόγον *Al.* 29. τόρνης *B* ex corr.

τοιούτων, οὐδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. τὸ μὲν γὰρ σφαιροειδὲς A. 84 περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τοῦ ὅλου ἕξεως συμβαίνει, οἱ δὲ τοιοῦτοι μετασχηματισμοὶ τὴν μὲν ὅλην γῆν οὐδὲν ἐξαλλάττουσιν· ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ οὕτω μικρά· τῆς δὲ οἰκουμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχουσι.

4. Μάλιστα δέ φησι ζήτησιν παρασχεῖν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν ὁρᾶται πολλαχοῦ κόγχων καὶ ὀστρέων καὶ χηραμύδων πλῆθος καὶ λιμνοθάλατται, καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄμμωνος καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν· πολλὴν γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλούς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβράσθαι, καὶ ἐπὶ στυλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας A. 85 ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. ταῦτα δ' εἰπὼν τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ· τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι μέγαν αὐχμόν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ φρέατα· αὐτὸν δὲ εἰδέναι πολλαχῇ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθον τε κογχυλιώδη καὶ τὰ κτενώδεα καὶ χηραμύδων τυπώματα καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις καὶ Ματιηνοῖς καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ

---

2. ὄξεως *A* (sub marg. aggl.) *C*, sed in hoc ο sec. m. in τα mut., τάξεως *al* edd. 7. τὴν ζήτησιν *la* (τὴν om. sub marg. aggl. *A*). 9. κόχλων *lA*, sed hic ex corr. sec. m., antea scriptum fuerat κόγχων, quod praeter *BC* habet etiam Epit. — χηραμίδων edd. inde a Xyl., qui analogia ductus ι pro υ reposuit, et sic apud alios scriptores scribitur complures: sed apud Strabonem codd. υ tuentur constanter. 10. λιμνοθάλατταν sup. τται *A*. — φασί *ACl*. 14. διά του Cor. 15. στηλιδίων *B* (?) edd. 20. εἰδέναι sup. ἰδεῖν *A*, inde ἰδεῖν *ghno* Cor. At infra quoque III, 175 οἴδαμεν eodem videndi sensu positum est, neque aliter intelligendum esse videtur quod supra p. 13 in. legitur ὁ δὲ μηδ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἢ περιφερῆ, μηδὲ κύκλον εἰδώς cf. p. 12 extr. — λίθον τε καὶ κογχυλιώδη *lA*, sed in hoc sup. λίθους τε κοχλιώδεις, quae leguntur in *no*, λίθους τε κογχυλιώδεις *B* (?) edd. 22. ἐν ante Ματιηνοῖς add. edd. — ματτιηνοῖς codd., sed uno τ idem nomen exhibetur XI, 531 et ap. Herod. I, 202. Similiter ματιανή II, 73.

κάτω, ὧν ἕνεκα πείθεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας, εἶτ᾽ ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. τὸ δ᾽ αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ Στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης, κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. φέρει δ᾽ αἰτίαν, πρῶτον μὲν ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν, ἔπειθ᾽ ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις
C. 50 ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην, ὡς ἂν [μὴ] μιᾶς οὔσης πρότερον τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτός. καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον, τὸ δὲ Κρητικὸν καὶ Σι-
A. 86 κελικὸν καὶ Σαρδῷον πέλαγος σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων καὶ μεγίστων ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνα μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ᾽ ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς ἐγκέκλιται τόπους τὰ ἐδάφη. δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιρρύσεις τοιαῦται· καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Πόντου, τόν τε Σαλμυδησσὸν καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴστρον καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. εἰκάζει τε τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπὶ τοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές
A. 87 τε καὶ γνώριμον ἐπὶ θαλάττῃ ὄν· τόν τε ἐπὶ πολὺ οὕτως ἐκτοπισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης οὐκ εὔλογον ποιεῖν τὴν νῦν οὖσαν ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν. τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ κλύζεσθαι μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ

XI, 509. 523. 525 in plerisque legitur codd. 6. περὶ sup. ἐπὶ *A*. 9. τεναγώδη sup. στεγανώδη *A*, idem hoc *g* et ex corr. *k*. 13. μὴ om. codd. Sbk. add. de Cas. coni. 17. ἐκεῖνα sup. τὰ τοῦ πόντου *A*. 24. ἄμμωνος *A*, sic et p. 55 et Epit. l. XVII. 25. ἐπὶ μεσογέῳ *B* μεσογέῳ est etiam in *AC*. — εἰκάζειν *t* edd. 26. καὶ ante τὸ add. ald. 27. τὸν δὲ Grosk. 28. ποιεῖ *BCA* et in hoc sup. εῖν.

Κάσιον ὄρος καὶ τὴν Σιρβωνίδα λίμνην· ἔτι γοῦν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης ὑφάμμους καὶ κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σιρβωνίδα λίμνην, εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς Μοίριδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμοῦ προσεοικέναι. τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρούς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι δοίη τις ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν τὴν νῦν ὕφαλον, καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας *τε* δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς· ὥστε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.

5. Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτιων ὄντων ἀφεὶς ταῦτα τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. πρώτην γὰρ αἰτίαν A. 88 φησίν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταὐτὸν τὸ ἔδαφος καὶ ὁ βυθός. πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ C. 51 ταπεινοῦσθαι καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι τὰ δὲ ὑψηλότερα, ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι καὶ συνεξαίρειν ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν.

---

1. σιρβωνίδα sup. σερ *A* σερβωνίδα *BCl* edd. Sed ι omnes fere codd. tuentur paulo post et infra XVII, 760. 763. 809. 2. κοχλιώδεις *lno*, idemque sec. m. add. in marg. *A*. 7. σιρβωνίδα sup. σερ *A* Σερβωνίδα edd. 8. ὡσαύτως sec. m. not. in marg. *A*. — τῆς ἁλμυρίδος codd. τῆς καλουμένης Μοίριδος Cor., fortasse literas αλ reliquias participii esse ratus, quod adiicitur XVII, 809. Et Moeridis lacum recte restituit, ut Cas. iam voluerat τῆς Μύριδος in marg. scribens: syllaba αλ autem videtur orta ex *M* repetito atque inepta recordatione ἁλμυρίδος supra commemoratae. 9. αἰγιαλοῖς post αἰγιαλούς add. Cor. 14. τε om. edd. inde a Xyl. 22. ἄλλα] τὸ int. vers. add. *o*, rec. Cor.

εἰ γὰρ [οὐχ] οὕτω, δεήσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ γενομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. ἀλλ' οὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι καὶ ἀφνίδιοι γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον, μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον καὶ μεταβολὰς θάττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων τῶν τοιούτων αἴτιον πλέον ἐνταῦθα. ἀλλ', ὡς ἔφην, τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι ποτὲ δὲ
A. 89 ὑφίζησιν λαμβάνειν, οὐ τὸ τὰ μὲν εἶναι ὑψηλὰ τὰ δὲ ἧττον· ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης ἀπαντᾶν, τὸ ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ κατὰ Βυζάντιον ῥοῦ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τοῦ Εὐξείνου ἢ τὸ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ ἑξῆς πελάγους, ἅμα καὶ αἰτίαν προστιθείς· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθὸν καὶ βραχὺν γίνεσθαι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ῥεῖν εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλατταν σύμπασαν μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτός, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος ποιούσης τοῦ ὑποκειμένου τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑποστάθμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάν-

---

1. *οὐχ* om. codd. edd. *μὴ* ante *οὕτω* inseri voluit Cas., *οὕτω* in *οὐ* mutat V. D. ap. Falcon. 2. *συμβαίνει a.* 5. *γίνονται*] *δύνανται B* (ex corr?) *CA*, sed in hoc sup. *γίνονται*, quod est etiam in *l* reliquisque. Quae scriptura etsi coniecturae debetur, vera sine dubio est. 6. *τὴν ἑτέραν* codd., Sbk. corr. de Cas. coni. 9. *θάττους* sup. *θαλάττης A.* 10. *ἔνυγρον* sup. *ῷ A ἐν ὑγρῷ g.* 12. *αὐτὰ τὰ* codd. Cor. corr. 13. *οὐ τῷ AC οὕτω Bl* Cas. corr. 19. malim *ὑπὸ* utroque loco. 21. *δὲ* om. *B.* — *καὶ ῥεῖν*] *ῥεῖν καὶ B*(?) ald. 22. *μεταφέρειν ClA*, sed in hoc *ρει* sup. *ρειν.* 23. *τὸ ὑποκείμενον* codd. Breq. corr.

τιον τὸν κατὰ Στήλας καὶ τὴν Κάλπην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐῶ· ἐροῦσι γὰρ κἀκεῖ τοῦτο συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ ἐπικρύπτεσθαι.

6. *Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳγέναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης πληρωθῆ-* C. 52 *ναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατταν οὖσαν καὶ πρότερον εἴτε λίμνην μείζω τῆς Μαιώτιδος; εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥστε, μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ* A. 90 *ἦν, μὴ βιάζεσθαι πρὸς ἔκρυσιν διὰ τὴν ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν καὶ θλίψιν, ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντός, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γενέσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντός, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μῖξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν; εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο ἡ νῦν, οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων.*

7. *Ταῦτα δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν καὶ τὴν ἐκτός, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι καὶ ταῖς ἐπικλίσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον κατ' αὐτούς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω διὰ τῶν κατὰ Στήλας στενῶν, ὡς ἐκ καταράκτου· ἐπαυξομένην [δ'] ἀεὶ καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύρρουν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. οὐ φυσικὸν δ' ὅλως οὔτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν. οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζον-* A. 91

---

1. *κάλπιν* sup. *ην* *A*. — *ἐῶμεν* ald. 8. *καὶ* ante *μείζω* inser. ald. 11. *τὴν ἔκρυσιν* *B*(?) ald. 13. *γίγνεσθαι* *ABCl* Cor. corr. 16. *καὶ* ante *τοῦτο* om. Cor. 19. *δὲ*] *δὲ δεῖ* Cor.: cf. p. 9 in. 25. *τὰς στήλας* *q* edd. — *καταρράκτου* *C* *καταρράκτον* ald. *καταρράκτων* edd. inde a Xyl. — *δ'* om. codd., Cor. add. 28. *οὔτε*] *τὸ* Cor. *οὔτε γὰρ* *B*: cf. p. 43.

ται κατ' ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν ποταμῶν προσχοῦν τὸν τοῦ πελάγους βυθόν. ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἴστρου τὰ λεγόμενα Στήθη καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία καὶ ὁ Σαλμυδησσός, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργούντων πρὸς τοῦτο, περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, δίαμμος καὶ ταπεινὴ καὶ μαλακὴ οὖσα, περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὑτῶν πόρον, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. ἧττον μὲν οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ οἱ πολλήν τε καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες καὶ χειμάρρους δεχόμενοι πολλούς, ὧν ἐστι καὶ ὁ Πύραμος ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς, ἐφ' οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον·

C. 53 ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης
ἠιόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς καὶ διεκπαισάμενος διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

8. Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος
A. 92 προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένην τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω, παλιρροοῦσαν φύσει. ἔοικε γὰρ τοῖς ζῴοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ ἐξ αὑτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. δηλοῖ

---

1. ὕλην, et sup. ἰλὺν, *A*. 5. σαλμυδισσὸς *C*, et in *A* ι sup. η. 10. πόρον et sup. πόντον *A*. 16. Iidem versus infra XII, 566 proferuntur ac similiter omnes codd. exhibent εὐρυοδύνης praeter Epit., in qua est ἀργυροδίνης, sicut in Oracc. Sibyll. p. 515. Hic praeterea ἐς νῆσον legitur pro ἐς Κύπρον. Eustathius vero (ad Dionys. v. 867) praebet εὐρυδίνης. 19. διεκπεσάμενος *lA*, sed hic ex corr. sec. m. (antea fuerat διεκπαισάμενος), qua add. σων sup. σάμενος: διεκπεσὼν *B* (ex corr.) *knoqt* edd. 22. κάτω φερομένην codd., Cor. corr. — τὴν θάλατταν sup. ης utroque loco. 25. ἐξ ἑαυτῆς *C*. 26. δῆλον Sbk. Cor. de Cas. coni.

δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, κἂν γαληνότατον ᾖ· ἐπιφερόμενον [δ'] ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀποῤῥίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν·

πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

μᾶλλον μὲν οὖν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν· οὐδὲν γὰρ ἧττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης κίνησιν συγκινούμενον αὐτῇ. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ

ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην·

καὶ τὸ

ἠιόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

9. Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥστ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θαλάττης ταύτην φασί, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. A. 93 ἡ τ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν ἢ ξύλον ἢ τὸ κουφότατον, φελλόν, ὑπὸ τοῦ κύματος †εἰς γῆν ἀναβληθῆναι, οὕτω δὲ καὶ τῶν πλησίον αὐτῆς τόπων εἰς τὸ πέλαγος προπεσεῖν ὑποληφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος. οὕτω δὴ καὶ τὴν χοῦν καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργοῦντος, ὥστε θᾶττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία

---

3. ὃ ante κἂν inseri iubet Cas. probb. Cor. Grosk. 4. δ' om. codd. edd. 10. τὴν κίνησιν Cor. — αὐτῷ Sbk. ex Cas. coni. — τοιοῦτο edd. inde ab Hopp. 18. ἡ δ' Cor. 20. Corruptum hunc locum variis coniecturis tentarunt V. D., quarum nulla tamen probabilis est. Cas. inserendum esse censuit ὡς ante εἰς et ἐκ ante τῶν, Breq. et Sbk. οὕτω δὲ καὶ mutarunt in οὔτε δ' ἐκ, Cor. in οὐδ' ἐκ. Qua mutatione nequaquam id, quod res ipsa postulat, effici apparet: neque quod praeterea proponit Grosk. ἀναβληθέντα probandum. Strabonem scripsisse potius crediderim: ἐκ γῆς ἀναβληθῆναι, οὐδὲ καὶ τῶν πλησίον etc. 21. αὐτῇ edd. — προσπεσεῖν codd. edd. — ὑπαλειφθέντων edd.

παύεται, μικρὸν προελθοῦσα τοῦ στόματος. οὕτω μὲν οὖν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιρρύσεις. τοῦτο δ' ἂν συμβαίη, κἂν τοῦ Σαρδωνίου πελάγους βαθύτερον C. 54 *ὑποθώμεθα τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατόν που χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι.*

10. *Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων ἀναπτέον τὸν λόγον. καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ καὶ σεισμοὶ καὶ ἀναφυσήματα καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατταν, αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· οὐδὲ νῆσοι μέν, ἤπειροι δ' οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις καὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἄν,* A. 94 *εἴπερ καὶ *τὰ* χάσματα καὶ καταπόσεις χωρίων καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων ὑπὸ σεισμοῦ γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν οὐδέν τι μᾶλλον ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἄν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ συμμεῖναι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ Πιθηκούσσας.*

11. *Ὁ δ' οὕτως ἡδύς ἐστιν, ὥστε καὶ *μὴ* μαθηματικὸς ὢν οὐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ. ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπι-*

---

1. *οὕτω*] *τοῦτο C.* 3. *ἔχοι C.* 4. *συμβαίνοι C.* — *σαρδονίου Bl*(?) edd. 15. *τὰ* om. Cor. 17. *σεισμῶν* edd. 19. *ὡς δ' αὕτως* Cor. ex Villebr. coni. 20. *λιπαρέων ABCl*, eademque scriptura infra passim invenitur: alteram tamen aliorum scriptorum, maxime Stephani Byz., auctoritate firmatam plerisque locis codd. tuentur. — *πιθηκούσας Bl.* 21. *μὴ* punctis sec. m. circumscriptum in *A*, om. *lghinop*; Xyl. aut omittendum aut in *περ* mutandum censuit: om. Cas. Cor. *καίπερ* rec. Sbk. Ortum esse ex repetita syllaba *μα* apparet.

φάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται, καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις, κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρεὰς εἶναι, ὥστε, εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον καὶ αὐτὴν Αἴγιναν καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν πορθμόν, ὅν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν A. 95 ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκτός, καθάπερ τὸν ὠκεανόν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. τῇ μὲν οὖν πλημμυρίδι C. 55 *δεῖ* ὁμολογεῖν τὸν ἐκ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερόμενον ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι, ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες· ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν, λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς· τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον, [ὃν] ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον.

12. Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε καὶ Ἀθηνόδωρος· περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιρροίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν φυσικώτε-

1. οὐδ' ἐν *hno* Cor. 3. καὶ τῶν] καίτοι τῶν *Bt* edd. 8. κεγχρίας *BC* κέγχρεάς *A*, sed uterque accentus sec. m. appictus, cf. p. 56. VIII, 369. Polyb. II, 59. 60. 9. διακόψειε Cor. 10. καὶ τὴν Αἴγιναν edd. In sequentibus αὐτὰς eiicere malim. 15. καὶ ante καθάπερ add. Cor. 16. τὴν μὲν οὖν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν codd. Cor. δεῖ eiecit, reliqua corr. 17. τὴν — καταφερομένην ald. 23. ὑπὸ γῆς] ὑπὸ γῆς sup. γῆν *A*. — τε] δὲ Cor. — ὃν om. codd. Cor. add.

ρον λόγον, κατὰ τὴν νῦν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμούς, ὅ γε κατ' εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκρουν μόνον ἔχων τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα, ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ, καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην *γὰρ* ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν, ἥν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἄν, εἰ μὴ καταράκτας ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιρροοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ
A. 96 ταπεινότερον ἀεὶ φέρονται. καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· [ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας καὶ μένοντας, συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας.] πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμέν· οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας ἔχειν συμμενούσας καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν, οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

13. Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύ-

---

1. ἢ κατὰ scribendum censet Cor.; qui ipsi quoque maiorem praesenti materia naturae rationem habent, Guar. 2. οὐδ' εἷς Cor. 5. ἀλλ' ἢ codd. 8. γὰρ om. *l* edd. 11. καταρράκτας *BCl* edd. — παλιρροῦσιν ald. 13. Verba ὥστ' οὐχ ὅτι — ταπεινοτέρας in codd. edd. leguntur post φαμέν. Unde cum omnia impeditissima essent, alii alia tentarunt, quae pluribus exponere longum est: de fluviis, non de fretis illa verba intelligenda esse unus Paetzius vidit, simulque participia pro infinitivis posita (cf. II, 89. IV, 206) ex ὥστε pendere ostendit, ut neque mutandum quicquam in ipsis verbis, neque addendum appareret. Genuinum tamen verborum ordinem non perspexit, quo restituto omnia expedita sunt ac plana. 20. συμμενούσας sup. βαι *A*. 22. ποιεῖσθαι *BClA*, et in hoc ται sup. σθαι. — λαμβάνειν *BClA*, et in hoc νει sup. νειν. 24. ἄμμωνος *A*.

που ῥηθεῖσιν· ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα [τὸν] τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέρρα, †καθ' ἕκαστά τε τεναγίζειν συνάπτοντα τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, C. 56 *συνελθούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀποκαλυφθῆναι. τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἴη, σύρρουν εἶναι θάτερον* A. 97 *θατέρῳ. ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς Στήλας στενά, ἐκραγέντων δὲ τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς Στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταὐτὸν τῷ σύρρουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ Ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς Στήλας ἐκρύσει μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα συμμεθίστα καὶ τὴν σύρρουν αὐτῇ γενομένην τὴν Ἐρυθράν, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινουμένη· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύρρουν εἶναι, ὥστε καὶ τὴν ἑσπέριον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν μίαν εἶναι. τοῦτο δ' εἰπὼν ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον, τὸ τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν τήν τε ἔξω Στηλῶν θάλατταν καὶ τὴν Ἐρυθρὰν καὶ ἔτι τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύρρουν.*

14. *Ἀλλ' οὔτ' εἰρηκέναι τοῦτό φησιν Ἐρατοσθένης, τὸ σύρρουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ Ἐρυθρᾷ, ἀλλὰ συνεγγί-*

---

2. *τὸν* om. codd. Cor. add. cf. p. 50. 3. *καθ' ἕκαστατε* ***AC***. Quid in ***Bl*** legatur parum constat; *τε* om. Cor., quod speciosius quam verius est, *καὶ ἑκαστέρω* Intpp. Parr. Grosk. Fortasse Strabo scripsit *καθ' ἑκάς ποτε*, quo tenor in codd. servatus ducere videatur: sed fateor *καθ' ἑκάς* alio loco me non legisse. *Ποτέ* paene necessarium est, ac similiter supra p. 50, ubi eadem de re agitur, adiectum est *τὸ παλαιόν*. 4. *συνενδούσης* Cor. coll. p. 50 et 51. Grosk. probante paulo avidius. 8. *καὶ* om. Cor. cum Guarino, atque incommodum sane est. 15. *συμμεθιστάναι* ***AC*** (pr. m.) ***l***, sed in ***A*** sup. *γρ. συμμεθιστᾷ*, idemque ex corr. sec. m. ***C***, *συμμεθίστησι* ***B*** ex corr.: *ναι* ortum videtur ex repetito *καί*. 16. *καὶ ἐν* et infra sec. m. *ἀλλ' ἐν* ***A***, inde *ἀλλ' ἐν* ***gnk*** edd. 21. *τὴν ταύτῃ*] *τὴν* om. ***C***. — *ταύτην* ***a*** (*ταύτῃ* sub marg. aggl. ***A***) ***CB*** (ex corr.?). 23. *φήσει* Cor.

... ἐν τῷ

... ἰδίᾳ

... ὡς ἄρα

... καὶ ὅτι μία

... ἐξ ὧν ...

... θεωρῶν;

... ὥστε καὶ

... ἡμᾶς

... τῆς

Digitized by Google

ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὐδ᾽ εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ᾽ εἰς τὸν Πόντον μόνον, σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισιν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρον, δι᾽ οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν, καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν.

16. *Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν,* **A. 99** *οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων καὶ τῶν τοιούτων παθῶν, οἷα εἴρηται τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ τὰς Αἰόλου νήσους καὶ Πιθηκούσσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων ἢ γενομένων ὁμοίων τούτοις. ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα παύσει τὴν ἔκπληξιν. νυνὶ δὲ τὸ ἄηθες ταράττει τὴν αἴσθησιν καὶ δείκνυσιν ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων καὶ τοῦ βίου παντός, οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσους ἱδρυμέ-* **A. 100** *νας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ τῆς Κυρηναίας, ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης, καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ πολλὰ μέρη τοιαῦτα τῆς Ἑλλάδος. ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ᾽ ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλατταν, ἀνεφύσησαν κατ᾽ ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντιθε-*

---

1. *οὔτ᾽ Bl*(??) edd. 6. *ἴστρον* sup. *ου A Ἴστρων* edd. inde a Cas. 8. Post *ἀνάπλουν* minio literisque paulo maioribus, quam reliqua, in *C* scripta sunt haec: *Περὶ πτωμάτων καὶ ἐπικλύσεων*, eademque sec. m. add. in marg. *A*. 10. *ἃς* Cor. 12. *καὶ ἐπιθηκούσας* ald. *καὶ ἐπὶ πιθηκούσας* Hopp. sqq. Cor. corr. 13. *ὁμοίων* sup. *ως A*. 14. *παύσει* sup. *πείσει A*. 15. *ἔκπληξιν νῦν. εἰ δὲ* codd., sed *ἢ νυνὶ δὲ* sec. m. add. in marg. *A*, Xyl. corr. — *ἀληθὲς* codd. Cor. corr. ex coni. Schotti (v. Obss. hum. III, 35). 17. *λέγει B*. — *τὰ* om. *C τὰς ABl* edd. Grosk. corr., quem secutus sum non ob causas ab eo allatas parum validas, sed quia accusativi *τὰς* — *νήσους*, *τὴν Αἴγυπτον* etc. nimis incommode ad *λέγοι* referrentur. 18. *τῆς* om. *q* edd. Nomen *Κυρηναίας* a compluribus frustra tentatum confirmatur alio loco VIII, 347 et Steph. Byz. v. *Θηρασία*, ubi falso nunc legitur *Κυνουρίας*. 23. *καὶ* om. *l*, punctis sec. m. circumscriptum

μένην ἐκ μύδρων νῆσον ἐπέχουσαν δώδεκα σταδίων τὴν περί-
μετρον. μετὰ δὲ τὴν παῦλαν τοῦ πάθους ἐθάρρησαν πρῶτοι
Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπροσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Πο-
C. 58 σειδῶνος Ἀσφαλίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. ἐν δὲ
τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι
πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν
τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθό-
ρον ἀνθρώπων γενέσθαι. τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συ-
ρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως. διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νή-
σους τάς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὔβοιαν, ὥστε τῆς Ἀρεθούσης
(ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι, συχναῖς
δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον, μὴ παύεσθαι
δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοι-
A. 101 χθὲν ἐν τῷ Ληλάντῳ πεδίῳ πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε.

17. Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει
τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα οἰκείως παρατε-
θέντα. μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω, ἔνθα τε πηγαὶ
δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ,
ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ·

οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγή,
ἡ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν
ἔκθλιψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος. μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν
ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους τοὺς μὲν
πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ Ἰωνίαν μέχρι τῆς Τρωάδος
ἱστοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν καὶ Σίπυλος κατ-
εστράφη, κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι
ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. ἡ δὲ Φάρος ἡ κατ'
Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία· νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέ-

---

est in *A*. — συντεθειμένην ald. 1. ἐχούσαν Epit. 3. ἔτι προσπλεῦσαι Cor. 6. σιδόνος et ω sup. ο *A*. 13. καὶ τὰ μέρη *BC* κατὰ τὰ μέρη ald. 14. ληλάντω et ι sup. η *A*. — ἐξήρασεν Epit. 20. θ' om. *a*, sed in marg. sec. m. add. μέν θ' ὕδατι, idem hoc *l*. 21. προρέει sup. alterum ρ *A* προρρέει *C*. 24. ἔκλειψιν Cor. coll. XIII, 602. 28. Post βασιλείαν excidisse quaedam censet Grosk.

γονεν· ὡς δ' αὔτως καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος ἐπέκλυσε τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος, ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν τὴν ἐς Φοινίκην. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἵζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης ἀποφανεῖ πορθμόν, καὶ σύρρουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῆς ἐντός, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλέους στήλας πορθμοῦ συνέβη. εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἕν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων καὶ τῶν ἄλλως γινομένων μεταβολῶν.

18. Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον καὶ πέραν τῆς A. 102 ἀκτῆς κείμενον οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' ἡ Λευ- C. 59 κὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φασι λέγειν τὸν Λαέρτην·

οἷος Νήριτον εἷλον ἐυκτίμενον πτολίεθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο·

ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν, ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον, πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ καὶ Ἑλίκη, ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος,

---

2. περὶ πηλούσιον sup. καὶ τὸ πηλούσιον *A*. 7. ἀποφαίνει *A B*(?)*Cl*: in marg. ο sec. m. not. ανεῖ. 8. τῆς sup. τῇ *A* τῆς sec. m. in τῇ mut. *C* τῇ Epit. Cor. 9. ἡρακλείους *B*(?) marg. *t* edd. 12. ἄλλων ald. 15. οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι om. *l*, sec. m. inter versus add. in *A*. — ὁ λευκὰς ald. 17. φησὶ ald. 18. νήρικον *CE* edd. νήριτον sup. κον *A*. Infra X, 452 in eodem nomine τ exhibent codd. (etiam Epit.) atque ita scriptum fuisse a Luperco Eustathius ad Dionys. v. 495 refert: cf. Steph. Byz. s. v. Νήρικος, Plin. H. N. IV, 2. Altera forma hodie legitur in Od. Ω, 377. 20. χειρόκμητοι *E*. 21. συρακούσσαις *A*. 23. ἴβυχος *l*. — λογαὶ *B* ex corr. 24. τὸν ἐκλεκτόν *r*, unde Cor. frustra suspicatur scriptum fuisse a Strabone οἷον καλεῖ τὸν ἐκλεκτόν. Ibyci verba ipsa v. ap. Schol. ad Pind. Nem. I, 1 et Boeckh. ad h. l. — βοῦρα δὲ — χάσματος om. et sec. m. in mar-

ἡ δ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. *ἡ* περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ ὄρος ἑπταστάδιον τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐῶδες, ἐκλάμπον πόρρω καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρῶξι πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ Καταλόγῳ·

οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

καὶ ὑπὸ τῆς Βιστονίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοίκασι
A. 103 κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρᾳκῶν· οἱ δὲ καὶ Τρηρῶν, ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων. καὶ ἡ πρότερον δὲ Ἀρτεμίτα λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων ἤπειρος γέγονε· καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῷον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος φασὶ παθεῖν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους, συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαί, ὡς Ἡσίοδός φησι. καὶ Αἰτωλικαὶ δέ τινες ἄκραι εἰσὶ νησίζουσαι πρότερον, καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητής·

ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,

---

gine addita sunt in *A*. 1. ἡ om. edd. inde a Xyl. 2. ἑρμειονικῷ *ABC* ἑρμονικῷ Epit. — ὄρος om. edd. codd. praeter Epit., ex qua recipere non dubitavi: πῦρ Cor. ὄρος πυρῶδες Grosk.; ἑπτὰ σταδίων edd. codd. praeter Epit. 4. ὑπὸ τῆς τοῦ θερμοῦ καὶ θειώδους ὀδμῆς *ACl* Epit. et omisso καὶ *B*. 5. ἐκλάμποντος et θερμαίνοντος *r*. 6. σταδίοις *a*. — προχωσθῆναι sec. m. add. in marg. *A*; idem in Epit. σ supra posito. — σταδίους sup. οις *A*. 11. βιστωνίδος *BClA* et in hoc στο sup. στω. Infr. VII extr. βιστονίς est in *E* Epit., idemque praebent Dion. Perieg. v. 576. Schol. ad Apoll. Rhod. II, 704. Hor. Carm. II, 19, 20. Val. Flacc. I, 726. II, 83. — ἀφνήτιδος sup. νι *A*. 12. κατακεκλύσθαι sup. κεκαλύφθαι *A*. — αἱ δὲ Cor. ex Cas. coni. 13. ἀρτέμητα *BCA*, et in hoc μι sup. μη et α sup. τα, praeterea ἀρτεμία sec. m. add. in marg. cf. Steph. Byz. s. v. Plin. H. N. IV, 1. 15. φησὶ *BClA* (sed in hoc η in litura scriptum est) edd. Sed quo referatur singularis, non liquet. 16. προχώσεως *A* Epit. et in hac σ supra positum. 17. Ἡρόδοτος Cor. coll. Herod. II, 10. Apud Hesiodum autem nihil nunc legitur, quod huc faciat.

Ἀστερίς, οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
ἀμφίδυμοι·

νυνὶ δὲ οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. ἔν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος· βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν ἢ κατάψευσιν τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὂν [ἐῶ] ἐν C. 60
κοινῷ σκοπεῖν.

19. Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησί· τῆς [δὲ] Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν. οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπερρωγέναι πεπιστεύκασι, καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισηνοῦ, τὰς δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσσαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχε ποτὲ τὸ ῥεῦμα. Δοῦρις δὲ τὰς Ῥάγας τὰς κατὰ Μηδίαν ὠνομάσθαι φησὶν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίους πύλας γῆς, ὥστε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνὰς καὶ κώμας καὶ ποταμοὺς ποικίλας μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν A. 104
Ὀμφάλῃ Σατύροις·

Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων

---

9. ἀσαφὲς] ἀμφισβητήσιμον r. — ἐῶ om. BClA, sed in hoc sup. ὂν sec. m. add., inde legitur in g (sed ὂν om.) nb, sec. m. additum est in B, ἀφείσθω r. Illud cur neglectum sit apparet. 9. δὲ om. codd. edd. γὰρ Cor. 11. τῆς ἴδης A erasis nonnullis literis post articulum, neque spiritu sup. ι appicto. 12. πιθηκοῦσαν BC. 13. Καπρίας supra p. 22 exhibent codd. et sic scriptum est nomen II, 123 VI, 258 ap. Steph. Byz. aliosque scriptores Graecos excepto Ptolemaeo. Alteram formam, quam Latini praeferunt, codd. tuèntur hic et V, 247. 248. 14. δὲ καὶ] γὰρ καὶ Cor. 16. ῥαγάδας ACl ῥωγάδας B Cor. corr. de Wesselingii coni. (v. ad Diod. XIX, 44) coll. XI, 514. 524. 525. Haec forma ap. alios scriptores constanter obtinet: neque Groskurdii commentum alteram de urbe, alteram de regione intelligendam esse censentis probandum. — μηδείαν CA et in hoc sup. δίαν. 17. κασπίας BC edd. 18. καὶ κώμας om. Cor. 20. σάτυρεῖς Al σατύρεις C σατυρικῇ Cor. de Cas. coni.

Βοιωτίας ἐχώρισ', ἀκτὴν ἐκτεμὼν
προβλῆτα πορθμῷ.

20. *Δημήτριος δ' ὁ Καλλατιανὸς τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα γενομένους ποτὲ σεισμοὺς διηγούμενος τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλὰ καταδῦναί φησι, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι, τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ' ἑτέρας ἀναρραγῆναι πηγάς· Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν, Ἐχίνου τε καὶ Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν, Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους ἀναστραφῆναι τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαμιεῦσι καὶ Λαρισαίοις· καὶ Σκάρφειαν δ' ἐκ θεμελίων ἀναρριφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ' ὑπὲρ ἥμισυ τούτων· κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας, ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος. πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέ-*

---

1. ἀκτῆς ἐχώρισεν ἐκτέμνων πρὸς κρῆτα πορθμόν codd. ἐχώρισ' ἀκτῆς Xyl. scripsit, ἐκτεμὼν Cas. In sequentibus Valcken. (Diatr. p. 144) scribendum censuit πρόβλημα, sed multo meliora atque unice vera, ut opinor, Bentleius proposuit (v. Epist. ad Mill. Opusc. philol. p. 500 Lips.), quae recipere non dubitavi. ἐχώρισ' ἀκτῆς, ἐκτεμὼν προβλῆτα πορθμὸν Sbk. Cor. 3. καλατιανὸς *l*(?) ald. καλλατινὸς *C*. — τὴν Ἑλλάδα] τὴν οἰκουμένην *l* (add. γρ. τὴν ἑλλάδα) *m*. 7. ἰδειψῷ codd. sic et paulo post et infra X, 445; rectius exhibent nomen IX, 425, sed ibi quoque in altera syllaba ε servant. Verumtamen Steph. Byz. s. v. illum locum laudans η exhibet, quod tuetur etiam Ptol. III, 15. 9. περὶ sup. περὶξ *A*. — φαλάρων sup. νου *A* φαλάρνου *l* φαλάρου *B* ex corr. 10. φαλάρου *B*(ex corr) *CA* et in hoc sup. νου, φαλάρνου *l*. Pluralem, ut paulo ante, Strabo exhibet IX, 435 et Steph. Byz. 11. ἀναστραφῆναι sup. τραπῆναι *A*, inde ἀνατραπῆναι *B*(ex corr.?) *gnot* edd. 12. λαριεῦσι codd. Cor. corr. — λαριαίοις *C* λαρισαίοις altero σ sec. m. inserto *A*, qui sic plerisque locis l. IX exhibet hoc nomen, ut scribitur in nummis titulisque: reliqui codd. ubique fere σσ habent. — σκαρφίαν *BC*. — δ' om. *Al* ald. 15. πρὸ σκάρφην *BC*, sed in hoc alterum σ sec. m. add. Inde Grosk. coni. Τάρφην coll. Il. *B*, 532 argumentis tamen usus non ita validis, ut sequi eum auderem: infra quidem IX, 426 eadem nomina inter se commutata sunt.

ρας τινάς, τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον καὶ ποιῆσαι πλωτὰς τὰς ὁδούς, τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος, καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη, Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι, Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταρραγῆναι μέρος, περὶ δὲ Ἄλπωνον θεσμοφορίων ὄντων πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους A. 105 ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλατταν. λέγουσι δὲ καὶ τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ τὰ μέσα, ῥήγματος γενομένου, C. 61 διάπλουν δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους.

21. Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπὶ πλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ καὶ ἀταράχῳ καὶ ἀνεκπλήκτῳ· οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, οὓς ὁ Ἀράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει, Κῦρος δὲ μᾶλλον καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά, Αἰγυπτίων δ' εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους, Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν. ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων καὶ Δωριέων καὶ Ἀχαιῶν καὶ Αἰολέων· καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι περὶ τὸ

---

6. ἄλγωνον codd. Cor. corr.: cf. Steph. Byz. s. v. Aesch. de fals. legat. p. 301 R. (p. 360 §. 138 B). Idem oppidum ab Herod. appellatur *Ἀλπηνὸς* et *Ἀλπηνοί*, neque de accentu consentiunt auctores. 8. Ante τοῦ nonnullae literae erasae in *A*. 12. νεωρίδων *BClA* et in hoc sup. νεωρίων, quod Cor. recepit. 13. μεταναστάσεων sec. m. add. in marg. *AB*, inde receperunt *not* Cor. 16. καὶ ἀτάραχον καὶ τὸ ἀνέκπληκτον *r*, τὸ ἀτάραχον καὶ ἀνέκπληκτον Cor. 18. μετῳκισμένους *ClA* et in hoc sup. ων. — οὓς χοαράξης *ABCl* οὓς οὐχ ὁ ἀράξης *r*, quod recipiendum censent Cor. (in nott.) et Grosk. Sed negationem illam parum aptam esse apparet. Χ ortum videtur ex Σ male repetito. Edd. inde a Cas. praebent οὓς καὶ ὁ Ἀράξης — ὡς] ὃν *ABCl* ὡς in marg. *t*, idem hoc *q* ex corr. 19. ὁρίζειν *C*. 22. τε ante καὶ inser. edd. 23. αἰνεκᾶνες *ABCl* edd. αἰνιᾶνες *E*. Magna in hoc nomine scribendo codicum est inconstantia, sed ι saepius est in

κάτω, ὧν ἕνεκα πείθεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι.
τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἁπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι
φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυ-
ζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι τοὺς
εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας, εἶτ' ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προπον-
τίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. τὸ δ' αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν
καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ Στήλας ἐκρα-
γῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης,
κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον.
φέρει δ' αἰτίαν, πρῶτον μὲν ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐν-
τὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν, ἔπειθ' ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις
C. 50 ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην, ὡς ἂν
[μὴ] μιᾶς οὔσης πρότερον τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτός. καὶ βρα-
χύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον, τὸ δὲ Κρητικὸν καὶ Σι-
A. 86 κελικὸν καὶ Σαρδῷον πέλαγος σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποτα-
μῶν πλείστων καὶ μεγίστων ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς
ἀνατολῆς, ἐκεῖνα μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βα-
θέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ'
ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς ἐγκέκλιται τόπους τὰ ἐδάφη. δοκεῖν
δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ
ἐπιρρύσεις τοιαῦται· καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ
τοῦ Πόντου, τόν τε Σαλμυδησσὸν καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ
τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴστρον καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν.
τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάτ-
της ὂν ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. εἰκά-
ζει τε τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπὶ τοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές
A. 87 τε καὶ γνώριμον ἐπὶ θαλάττῃ ὄν· τόν τε ἐπὶ πολὺ οὕτως ἐκτο-
πισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης οὐκ εὔλογον ποιεῖν τὴν νῦν οὖσαν
ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν. τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ
κλύζεσθαι μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ

XI, 509. 523. 525 in plerisque legitur codd. 6. περὶ sup. ἐπὶ *A*. 9. τεναγώδη sup. στεγανώδη *A*, idem hoc *g* et ex corr. *k*. 13. μὴ om. codd. Sbk. add. de Cas. coni. 17. ἐκεῖνα sup. τὰ τοῦ πόντου *A*. 24. ἄμμωνος *A*, sic et p. 55 et Epit. l. XVII. 25. ἐπὶ μεσογέᾳ *B* μεσογέᾳ est etiam in *AC*. — εἰκάζειν *t* edd. 26. καὶ ante τὸ add. ald. 27. τὸν δὲ Grosk. 28. ποιεῖ *BCA* et in hoc sup. εῖν.

*Κάσιον ὄρος καὶ τὴν Σιρβωνίδα λίμνην· ἔτι γοῦν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης ὑφάμμους καὶ κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον καὶ τὰ Γέρρα καλούμενα τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σιρβωνίδα λίμνην, εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς Μοίριδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμοῦ προσεοικέναι. τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρούς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι δοίη τις ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν τὴν νῦν ὕφαλον, καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας *τε* δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς· ὥστε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.*

5. *Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτιων ὄντων ἀφεὶς ταῦτα τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. πρώτην γὰρ αἰτίαν* A. 88 *φησίν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταὐτὸν τὸ ἔδαφος καὶ ὁ βυθός. πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ* C. 51 *ταπεινοῦσθαι καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινὰς καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι τὰ δὲ ὑψηλότερα, ἀλλὰ τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι καὶ συνεξαίρειν ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν.*

---

1. *σιρβωνίδα* sup. *σερ* *A* *σερβωνίδα* *BCl* edd. Sed *ι* omnes fere codd. tuentur paulo post et infra XVII, 760. 763. 809. 2. *κοχλιώδεις* *lno*, idemque sec. m. add. in marg. *A*. 7. *σιρβωνίδα* sup. *σερ* *A* *Σερβωνίδα* edd. 8. *ὡσαύτως* sec. m. not. in marg. *A*. — *τῆς ἁλμυρίδος* codd. *τῆς καλουμένης Μοίριδος* Cor., fortasse literas *αλ* reliquias participii esse ratus, quod adiicitur XVII, 809. Et Moeridis lacum recte restituit, ut Cas. iam voluerat *τῆς Μύριδος* in marg. scribens: syllaba *αλ* autem videtur orta ex *M* repetito atque inepta recordatione *ἁλμυρίδος* supra commemoratae. 9. *αἰγιαλοῖς* post *αἰγιαλούς* add. Cor. 14. *τε* om. edd. inde a Xyl. 22. *ἄλλα*] *τὸ* int. vers. add. *o*, rec. Cor.

εἰ γὰρ [οὐχ] οὕτω, δεήσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ γενομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τοῦ ὕδατος. ἀλλ' οὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι καὶ ἀφνίδιοι γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένουσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπικλύζουσι θάλατταν, οὐδ' ὅπου ἔτυχε. λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον, μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον καὶ μεταβολὰς θᾶττους δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων τῶν τοιούτων αἴτιον πλέον ἐνταῦθα. ἀλλ', ὡς ἔφην, τῶν τοιούτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν τὸ τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι ποτὲ δὲ
A. 89 ὑφίζησιν λαμβάνειν, οὐ τὸ τὰ μὲν εἶναι ὑψηλὰ τὰ δὲ ἧττον· ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θαλάττης ἀπαντᾶν, τὸ ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦ κατὰ Βυζάντιον ῥοῦ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τοῦ Εὐξείνου ἢ τὸ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ ἑξῆς πελάγους, ἅμα καὶ αἰτίαν προστιθείς· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληροῦσθαι τὸν βυθὸν καὶ βραχὺν γίνεσθαι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ῥεῖν εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλατταν σύμπασαν μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτός, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τοὔδαφος ποιούσης τοῦ ὑποκειμένου τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληροῦται, καὶ τὴν ὑποστάθμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. ἐχρῆν οὖν καὶ τὸν εἴσρουν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάν-

---

1. οὐχ om. codd. edd. μὴ ante οὕτω inseri voluit Cas., οὕτω in οὐ mutat V. D. ap. Falcon. 2. συμβαίνει *a*. 5. γίνονται] δύνανται *B* (ex corr?) *CA*, sed in hoc sup. γίνονται, quod est etiam in *l* reliquisque. Quae scriptura etsi coniecturae debetur, vera sine dubio est. 6. τὴν ἑτέραν codd., Sbk. corr. de Cas. coni. 9. θάττους sup. θαλάττης *A*. 10. ἔνυγρον sup. ῷ *A* ἐν ὑγρῷ *g*. 12. αὐτὰ τὰ codd. Cor. corr. 13. οὐ τῷ *AC* οὕτω *Bl* Cas. corr. 19. malim ὑπὸ utroque loco. 21. δὲ om. *B*. — καὶ ῥεῖν] ῥεῖν καὶ *B* (?) ald. 22. μεταφέρειν *ClA*, sed in hoc ρει sup. ρειν. 23. τὸ ὑποκείμενον codd. Breq. corr.

τιον τὸν κατὰ Στήλας καὶ τὴν Κάλπην. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐῶ· ἐροῦσι γὰρ κἀκεῖ τοῦτο συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ ἐπικρύπτεσθαι.

6. Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳγέναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης πληρωθῆ- C. 52 ναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατταν οὖσαν καὶ πρότερον εἴτε λίμνην μείζω τῆς Μαιώτιδος; εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥστε, μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ A. 90 ἦν, μὴ βιάζεσθαι πρὸς ἔκρυσιν διὰ τὴν ἐξ ἴσης ἀντέρεισιν καὶ θλίψιν, ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντός, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γενέσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντός, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μῖξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν; εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο ἡ νῦν, οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων.

7. Ταῦτα δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν καὶ τὴν ἐκτός, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι καὶ ταῖς ἐπικλίσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ' ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον κατ' αὐτούς, οὐδ' εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω διὰ τῶν κατὰ Στήλας στενῶν, ὡς ἐκ καταράκτου· ἐπαυξομένην [δ'] ἀεὶ καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύρρουν γενέσθαι ὑπ' αὐτῆς τῷ χρόνῳ καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. οὐ φυσικὸν δ' ὅλως οὔτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν. οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζον- A. 91

1. κάλπιν sup. ην *A*. — ἐῶμεν ald. 8. καὶ ante μείζω inser. ald. 11. τὴν ἔκρυσιν *B*(?) ald. 13. γίγνεσθαι *ABCl* Cor. corr. 16. καὶ ante τοῦτο om. Cor. 19. δὲ] δὲ δεῖ Cor.: cf. p. 9 in. 25. τὰς στήλας *q* edd. — καταρράκτου *C* καταρράκτον ald. καταῤῥακτῶν edd. inde a Xyl. — δ' om. codd., Cor. add. 28. οὔτε] τὸ Cor. οὔτε γὰρ *B*: cf. p. 43.

ται κατ' ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν ποταμῶν προσχοῦν τὸν τοῦ πελάγους βυθόν. ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίσταται τὰ στόματα τῶν ποταμῶν, οἷον περὶ μὲν τὰ τοῦ Ἴστρου τὰ λεγόμενα Στήθη καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία καὶ ὁ Σαλμυδησσός, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργούντων πρὸς τοῦτο, περὶ δὲ τὰ τοῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, δίαμμος καὶ ταπεινὴ καὶ μαλακὴ οὖσα, περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἅπαντες γὰρ μιμοῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειροῦντες τὸν πρὸ αὑτῶν πόρον, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. ἧττον μὲν οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ οἱ πολλήν τε καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες καὶ χειμάρρους δεχόμενοι πολλούς, ὧν ἐστι καὶ ὁ Πύραμος ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς, ἐφ' οὗ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιοῦτον·

C. 53 *ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης*
ἠιόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς καὶ διεκπαισάμενος διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

8. *Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος* A. 92 *προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένην τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω, παλιρροοῦσαν φύσει. ἔοικε γὰρ τοῖς ζῴοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ ἐξ αὑτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. δηλοῖ*

---

1. *ὕλην*, et sup. *ἰλὺν*, *A*. 5. *σαλμυδισσὸς* *C*, et in *A* *ι* sup. *η*. 10. *πόρον* et sup. *πόντον* *A*. 16. Iidem versus infra XII, 566 proferuntur ac similiter omnes codd. exhibent *εὐρυοδύνης* praeter Epit., in qua est *ἀργυροδίνης*, sicut in Oracc. Sibyll. p. 515. Hic praeterea *ἐς νῆσον* legitur pro *ἐς Κύπρον*. Eustathius vero (ad Dionys. v. 867) praebet *εὐρυδίνης*. 19. *διεκπεσάμενος* *lA*, sed hic ex corr. sec. m. (antea fuerat *διεκπαισάμενος*), qua add. *σων* sup. *σάμενος*: *διεκπεσὼν* *B* (ex corr.) *knoqt* edd. 22. *κάτω φερομένην* codd., Cor. corr. — *τὴν θάλατταν* sup. *ης* utroque loco. 25. *ἐξ ἑαυτῆς* *C*. 26. *δῆλον* Sbk. Cor. de Cas. coni.

δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, κἂν γαληνότατον ᾖ· ἐπιφερόμενον [δ'] ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀπορρίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν·

πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

μᾶλλον μὲν οὖν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν· οὐδὲν γὰρ ἧττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης κίνησιν συγκινούμενον αὐτῇ. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ

ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην·

καὶ τὸ

ἠιόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

9. Ἡ μὲν οὖν ἔφοδος τοῦ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥστ'
ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θα- A. 93
λάττης ταύτην φασί, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. ἡ τ' ἀναχώρησις οὐκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν ἢ ξύλον ἢ τὸ κουφότατον, φελλόν, ὑπὸ τοῦ κύματος †εἰς γῆν ἀναβληθῆναι, οὕτω δὲ καὶ τῶν πλησίον αὐτῆς τόπων εἰς τὸ πέλαγος προπεσεῖν ὑποληφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος. οὕτω δὴ καὶ τὴν χοῦν καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργοῦντος, ὥστε θᾶττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία

---

3. ὃ ante κἂν inseri iubet Cas. probb. Cor. Grosk. 4. δ' om. codd. edd. 10. τὴν κίνησιν Cor. — αὐτῷ Sbk. ex Cas. coni. — τοιοῦτο edd. inde ab Hopp. 18. ἡ δ' Cor. 20. Corruptum hunc locum variis coniecturis tentarunt V. D., quarum nulla tamen probabilis est. Cas. inserendum esse censuit ὡς ante εἰς et ἐκ ante τῶν, Breq. et Sbk. οὕτω δὲ καὶ mutarunt in οὔτε δ' ἐκ, Cor. in οὐδ' ἐκ. Qua mutatione nequaquam id, quod res ipsa postulat, effici apparet: neque quod praeterea proponit Grosk. ἀναβληθέντα probandum. Strabonem scripsisse potius crediderim: ἐκ γῆς ἀναβληθῆναι, οὐδὲ καὶ τῶν πλησίον etc. 21. αὐτῇ edd. — προσπεσεῖν codd. edd. — ὑπαλειφθέντων edd.

παύεται, μικρὸν προελθοῦσα τοῦ στόματος. οὕτω μὲν οὖν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιρρύσεις. τοῦτο δ' ἂν συμβαίη, κἂν τοῦ Σαρδωνίου πελάγους βαθύτερον
C. 54 ὑποθώμεθα τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατόν που χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι.

10. Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων ἀναπτέον τὸν λόγον. καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ καὶ σεισμοὶ καὶ ἀναφυσήματα καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς μετεωρίζουσι καὶ τὴν θάλατταν, αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινοῦσιν αὐτήν. οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' οὔ· οὐδὲ νῆσοι μέν, ἤπειροι δ' οὔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις καὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἄν,
A. 94 εἴπερ καὶ *τὰ* χάσματα καὶ καταπόσεις χωρίων καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βούρας τε καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων ὑπὸ σεισμοῦ γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν οὐδέν τι μᾶλλον ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τις ἄν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς ἐκ βυθοῦ συμμεῖναι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ Πιθηκούσσας.

11. Ὁ δ' οὕτως ἡδύς ἐστιν, ὥστε καὶ *μὴ* μαθηματικὸς ὢν οὐδὲ τὴν Ἀρχιμήδους βεβαιοῖ δόξαν, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων, παντὸς ὑγροῦ καθεστηκότος καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχούσης τῇ γῇ. ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπι-

---

1. οὕτω] τοῦτο *C*. 3. ἔχοι *C*. 4. συμβαίνοι *C*. — σαρδονίου *Bl*(?) edd. 15. τὰ om. Cor. 17. σεισμῶν edd. 19. ὡς δ' αὕτως Cor. ex Villebr. coni. 20. λιπαρέων *ABCl*, eademque scriptura infra passim invenitur: alteram tamen aliorum scriptorum, maxime Stephani Byz., auctoritate firmatam plerisque locis codd. tuentur. — πιθηκούσας *Bl*. 21. μὴ punctis sec. m. circumscriptum in *A*, om. *lghinop*; Xyl. aut omittendum aut in περ mutandum censuit: om. Cas. Cor. καίπερ rec. Sbk. Ortum esse ex repetita syllaba μα apparet.

φάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται, καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις, κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρεὰς εἶναι, ὥστε, εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον καὶ αὐτὴν Αἴγιναν καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν πορθμόν, ὅν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν A. 95 *ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκτός, καθάπερ τὸν ὠκεανόν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. τῇ μὲν οὖν πλημμυρίδι* C. 55 **δεῖ* ὁμολογεῖν τὸν ἐκ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν καταφερόμενον ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι, ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες· ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν, λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς· τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον, [ὃν] ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον.*

12. *Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε καὶ Ἀθηνόδωρος· περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιρροίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν φυσικώτε-*

---

1. *οὐδ' ἐν hno* Cor. 3. *καὶ τῶν*] *καίτοι τῶν Bt* edd. 8. *κεγχρίας BC κέγχρεάς A*, sed uterque accentus sec. m. appictus, cf. p. 56. VIII, 369. Polyb. II, 59. 60. 9. *διακόψειε* Cor. 10. *καὶ τὴν Αἴγιναν* edd. In sequentibus *αὐτὰς* eiicere malim. 15. *καὶ* ante *καθάπερ* add. Cor. 16. *τὴν μὲν οὖν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν* codd. Cor. *δεῖ* eiecit, reliqua corr. 17. *τὴν — καταφερομένην* ald. 23. *ὑπὸ γῆς*] *ὑπὸ γῆς* sup. *γῆν A*. — *τε*] *δὲ* Cor. — *ὃν* om. codd. Cor. add.

ρον λόγον, κατὰ τὴν νῦν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμούς, ὅ γε κατ' εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκρουν μόνον ἔχων τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα, ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ, καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην *γὰρ* ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν, ἥν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἄν, εἰ μὴ καταράκτας ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιρροοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ
A. 96 ταπεινότερον ἀεὶ φέρονται. καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· [ὥστ' οὐχ ὅτι παλιρροοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεστῶτας καὶ μένοντας, συρροίας μὲν ἐν αὐτοῖς οὔσης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας.] πελάγους δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιστα κατὰ τὰς σφαιροποιούσας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖα φαμέν· οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτισται στερεὰ οὖσα, ὥστε καὶ κοιλάδας ἔχειν συμμενούσας καὶ ἀναστήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν, οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

13. Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύ-

---

1. ᾗ κατὰ scribendum censet Cor.; qui ipsi quoque maiorem praesenti materia naturae rationem habent, Guar. 2. οὐθ' εἷς Cor. 5. ἀλλ' ἢ codd. 8. γὰρ om. *l* edd. 11. καταρράκτας *BCl* edd. — παλιρροῦσιν ald. 13. Verba ὥστ' οὐχ ὅτι — ταπεινοτέρας in codd. edd. leguntur post φαμέν. Unde cum omnia impeditissima essent, alii alia tentarunt, quae pluribus exponere longum est: de fluviis, non de fretis illa verba intelligenda esse unus Paetzius vidit, simulque participia pro infinitivis posita (cf. II, 89. IV, 206) ex ὥστε pendere ostendit, ut neque mutandum quicquam in ipsis verbis, neque addendum appareret. Genuinum tamen verborum ordinem non perspexit, quo restituto omnia expedita sunt ac plana. 20. συμμενούσας sup. βαι *A*. 22. ποιεῖσθαι *BClA*, et in hoc ται sup. σθαι. — λαμβάνειν *BClA*, et in hoc νει sup. νειν. 24. ἄμμωνος *A*.

πτου ῥηθεῖσιν· ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα [τὸν] τόπον, ὅπου νῦν τὰ καλούμενα Γέρρα, †καθ' ἕκαστά τε τεναγίζειν συνάπτοντα τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, C. 56 συνελθούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀποκαλυφθῆναι. τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς Ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἴη, σύρρουν εἶναι θάτερον A. 97 θατέρῳ. ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς Στήλας στενά, ἐκραγέντων δὲ τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς Στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταὐτὸν τῷ σύρρουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ Ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς Στήλας ἐκρύσει μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα συμμεθίστα καὶ τὴν σύρρουν αὐτῇ γενομένην τὴν Ἐρυθράν, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινουμένη· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύρρουν εἶναι, ὥστε καὶ τὴν ἑσπέριον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν μίαν εἶναι. τοῦτο δ' εἰπὼν ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον, τὸ τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν τήν τε ἔξω Στηλῶν θάλατταν καὶ τὴν Ἐρυθρὰν καὶ ἔτι τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύρρουν.

14. Ἀλλ' οὔτ' εἰρηκέναι τοῦτό φησιν Ἐρατοσθένης, τὸ σύρρουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ Ἐρυθρᾷ, ἀλλὰ συνεγγί-

---

2. τὸν om. codd. Cor. add. cf. p. 50. 3. καθ' ἑκάστατε *AC*. Quid in *Bl* legatur parum constat; τε om. Cor., quod speciosius quam verius est, καὶ ἑκαστέρῳ Intpp. Parr. Grosk. Fortasse Strabo scripsit καθ' ἑκάς ποτε, quo tenor in codd. servatus ducere videatur: sed fateor καθ' ἑκάς alio loco me non legisse. *Ποτέ* paene necessarium est, ac similiter supra p. 50, ubi eadem de re agitur, adiectum est τὸ παλαιόν. 4. συνενδούσης Cor. coll. p. 50 et 51. Grosk. probante paulo avidius. 8. καὶ om. Cor. cum Guarino, atque incommodum sane est. 15. συμμεθιστάναι *AC* (pr. m.) *l*, sed in *A* sup. γρ. συμμεθιστᾷ, idemque ex corr. sec. m. *C*, συμμεθίστησι *B* ex corr.: ναι ortum videtur ex repetito καί. 16. καὶ ἐν et infra sec. m. ἀλλ' ἐν *A*, inde ἀλλ' ἐν *gnk* edd. 21. τὴν ταύτῃ] τὴν om. *C*. — ταύτην *a* (ταύτῃ sub marg. aggl. *A*) *CB* (ex corr.?). 23. φήσει Cor.

σαι μόνον, οὔτ' ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν, ὥσπερ οὐδὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον καὶ τὴν περὶ Κεγχρεάς. ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ· εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτοῦ τοιαύτην ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια.

15. Ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφῖσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν, ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κτίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. τί γάρ, εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων, ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν ποτε τὸν τόπον γενέσθαι; οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο ὑπὸ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλατταν ἐπικλύσαι τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τό-
A. 98 πους, πλέον *ἢ* ἀπὸ θαλάττης διέχοντας τῶν τρισχιλίων στα-
C. 57 δίων, οὐ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσούτου μετεωρισμόν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου, ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. φήσας δέ, εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ Στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ πολλὰ καὶ τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύρρους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους, ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον τόπων σχιζομένου καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τἀναντία

4. κεγχρέας *BCl* idemque accentus sec. m. appictus in *A*. 6. αὐτὸν sup. τοῦ *A* αὐτὴν Cor. 7. καὶ om. *l*. 18. ἢ expunctum in *B* πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ κτλ. *no* edd. inde a Cas. 23. κατὰ τὰς στήλας *B*(?) edd. 28. τόπων om. *BC* Cor. rec. 30. τἀναντία] τὰ μαντεῖα *AClghno*, sed τἀναντία in marg. *ho*.

ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὐδ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον, σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισιν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ, ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρον, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν, καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν.

16. Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν, A. 99
οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων καὶ τῶν τοιούτων
παθῶν, οἷα εἴρηται τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν καὶ τὰς Αἰόλου νή-
σους καὶ Πιθηκούσσας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν
ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων ἢ γενομένων ὁμοίων τούτοις. ἀθρόα
γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα παύσει
τὴν ἔκπληξιν. νυνὶ δὲ τὸ ἄηθες ταράττει τὴν αἴσθησιν καὶ δεί-
κνυσιν ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων καὶ τοῦ βίου παντός,
οἷον εἴ τις λέγοι τὰ περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσους ἱδρυμέ- A. 100
νας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ τῆς Κυρηναίας, ὧν ἡ
Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης, καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ
πολλὰ μέρη τοιαῦτα τῆς Ἑλλάδος. ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ
Θηρασίας ἐκπεσοῦσαι φλόγες ἐκ τοῦ πελάγους ἐφ' ἡμέρας τέσ-
σαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλατταν, ἀνεφύ-
σησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντιθε-

---

1. οὔτ' *Bl*(??) edd. 6. ἴστρον sup. ου *A* Ἴστρων edd. inde a Cas. 8. Post ἀνάπλουν minio literisque paulo maioribus, quam reliqua, in *C* scripta sunt haec: Περὶ πτωμάτων καὶ ἐπικλύσεων, eademque sec. m. add. in marg. *A*. 10. ἃς Cor. 12. καὶ ἐπιθηκούσας ald. καὶ ἐπὶ πιθηκούσας Hopp. sqq. Cor. corr. 13. ὁμοίων sup. ως *A*. 14. παύσει sup. πείσει *A*. 15. ἔκπληξιν νῦν. εἰ δὲ codd., sed ἢ νυνὶ δὲ sec. m. add. in marg. *A*, Xyl. corr. — ἀληθὲς codd. Cor. corr. ex coni. Schotti (v. Obss. hum. III, 35). 17. λέγει *B*. — τὰ om. *C* τὰς *ABl* edd. Grosk. corr., quem secutus sum non ob causas ab eo allatas parum validas, sed quia accusativi τὰς — νήσους, τὴν Αἴγυπτον etc. nimis incommode ad λέγοι referrentur. 18. τῆς om. *q* edd. Nomen Κυρηναίας a compluribus frustra tentatum confirmatur alio loco VIII, 347 et Steph. Byz. v. Θηρασία, ubi falso nunc legitur Κυνουρίας. 23. καὶ om. *l*, punctis sec. m. circumscriptum

μένην ἐκ μύδρων νῆσον ἐπέχουσαν δώδεκα σταδίων τὴν περίμετρον. μετὰ δὲ τὴν παῦλαν τοῦ πάθους ἐθάρρησαν πρῶτοι Ῥόδιοι θαλαττοκρατοῦντες ἐπιπροσπλεῦσαι τῷ τόπῳ, καὶ Πο-
C. 58 σειδῶνος Ἀσφαλίου ἱερὸν ἱδρύσασθαι κατὰ τὴν νῆσον. ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ Ποσειδώνιος γενομένου σεισμοῦ καταποθῆναι πόλιν ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. τὸ δ' αὐτὸ πάθος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως. διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσους τάς τε Κυκλάδας καὶ τὴν Εὔβοιαν, ὥστε τῆς Ἀρεθούσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι, συχναῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον, μὴ παύεσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ μέρη, πρὶν ἢ χάσμα γῆς ἀνοι-
A. 101 χθὲν ἐν τῷ Ληλάντῳ πεδίῳ πηλοῦ διαπύρου ποταμὸν ἐξήμεσε.

17. Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τοῦ Σκηψίου Δημητρίου συνηγμένα οἰκείως παρατεθέντα. μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω, ἔνθα τε πηγαὶ
δοιαὶ ἀναΐσσουσι Σκαμάνδρου δινήεντος.
ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ,
ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ·

οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος μένει πηγή, ἡ δὲ τοῦ θερμοῦ οὐχ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν ἔκθλιψιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος. μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέους λεγομένων, σεισμούς τινας μεγάλους τοὺς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένους καὶ Ἰωνίαν μέχρι τῆς Τρῳάδος ἱστοροῦντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν καὶ Σίπυλος κατεστράφη, κατὰ τὴν Ταντάλου βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. ἡ δὲ Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία, νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέ-

est in *A*. — συντεθειμένην ald. 1. ἔχουσαν Epit. 3. ἔτι προσπλεῦσαι Cor. 6. σιδόνος et ω sup. ο *A*. 13. καὶ τὰ μέρη *BC* κατὰ τὰ μέρη ald. 14. ληλάντω et ι sup. η *A*. — ἐξήρασεν Epit. 20. θ' om. *a*, sed in marg. sec. m. add. μέν θ' ὕδατι, idem hoc *l*. 21. προρέει sup. alterum ρ *A* προρρέει *C*. 24. ἔκλειψιν Cor. coll. XIII, 602. 28. Post βασιλείαν excidisse quaedam censet Grosk.

γονεν· ὡς δ' αὕτως καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος ἐπέκλυσε τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος, ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν τὴν ἐς Φοινίκην. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἵζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης ἀποφανεῖ πορθμόν, καὶ σύρρουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῆς ἐντός, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλέους στήλας πορθμοῦ συνέβη. εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἕν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων καὶ τῶν ἄλλως γινομένων μεταβολῶν.

18. Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον καὶ πέραν τῆς A. 102
ἀκτῆς κείμενον οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' ἡ Λευ- C. 59
κὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάντων νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φασι λέγειν τὸν Λαέρτην·

οἷος Νήριτον εἷλον ἐυκτίμενον πτολίεθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο·

ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν, ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον, πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ καὶ Ἑλίκη, ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος,

---

2. περὶ πηλούσιον sup. καὶ τὸ πηλούσιον *A*. 7. ἀποφαίνει *A B*(?) *Cl*: in marg. o sec. m. not. ανεῖ. 8. τῆς sup. τῇ *A* τῆς sec. m. in τῇ mut. *C* τῇ Epit. Cor. 9. ἡρακλείους *B*(?) marg. *t* edd. 12. ἄλλων ald. 15. οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι om. *l*, sec. m. inter versus add. in *A*. — ὁ λευκὰς ald. 17. φησὶ ald. 18. νήρικον *CE* edd. νήριτον sup. κον *A*. Infra X, 452 in eodem nomine τ exhibent codd. (etiam Epit.) atque ita scriptum fuisse a Luperco Eustathius ad Dionys. v. 495 refert: cf. Steph. Byz. s. v. Νήρικος, Plin. H. N. IV, 2. Altera forma hodie legitur in Od. Ω, 377. 20. χειρόκμητοι *E*. 21. συρακούσσαις *A*. 23. ἴβυχος *l*. — λογαὶ *B* ex corr. 24. τὸν ἐκλεκτόν *r*, unde Cor. frustra suspicatur scriptum fuisse a Strabone οἷον καλεῖ τὸν ἐκλεκτόν. Ibyci verba ipsa v. ap. Schol. ad Pind. Nem. I, 1 et Boeckh. ad h. l. — βοῦρα δὲ — χάσματος om. et sec. m. in mar-

ἡ δ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. *ἡ* περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ ὄρος ἑπταστάδιον τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐῶδες, ἐκλάμπον πόρρω καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀπορρῶξι πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ Καταλόγῳ·

οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

καὶ ὑπὸ τῆς Βιστονίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοί-
A. 103 κασι κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρᾳκῶν· οἱ δὲ καὶ Τρηρῶν,
ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων. καὶ ἡ πρότερον δὲ Ἀρτεμίτα λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων ἤπειρος γέγονε· καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῷον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος φασὶ παθεῖν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους, συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαί, ὡς Ἡσίοδός φησι. καὶ Αἰτωλικαὶ δέ τινες ἄκραι εἰσὶ νησίζουσαι πρότερον, καὶ ἡ Ἀστερία ἤλλακται, ἣν Ἀστερίδα φησὶν ὁ ποιητής·

ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,

---

gine addita sunt in *A*. 1. ἡ om. edd. inde a Xyl. 2. ἑρμειονικῷ *ABC* ἑρμονικῷ Epit. — ὄρος om. edd. codd. praeter Epit., ex qua recipere non dubitavi: πῦρ Cor. ὄρος πυρῶδες Grosk.; ἑπτὰ σταδίων edd. codd. praeter Epit. 4. ὑπὸ τῆς τοῦ θερμοῦ καὶ θειώδους ὀδμῆς *ACl* Epit. et omisso καὶ *B*. 5. ἐκλάμποντος et θερμαίνοντος *r*. 6. σταδίοις *a*. — προχωσθῆναι sec. m. add. in marg. *A*; idem in Epit. σ supra posito. — σταδίους sup. οις *A*. 11. βιστωνίδος *BClA* et in hoc στο sup. στω. Infr. VII extr. βιστονίς est in *E* Epit., idemque praebent Dion. Perieg. v. 576. Schol. ad Apoll. Rhod. II, 704. Hor. Carm. II, 19, 20. Val. Flacc. I, 726. II, 83. — ἀφνήτιδος sup. νι *A*. 12. κατακεκλύσθαι sup. κεκαλύφθαι *A*. — αἱ δὲ Cor. ex Cas. coni. 13. ἀρτέμητα *BCA*, et in hoc μι sup. μη et α sup. τα, praeterea ἀρτεμία sec. m. add. in marg. cf. Steph. Byz. s. v. Plin. H. N. IV, 1. 15. φησὶ *BClA* (sed in hoc η in litura scriptum est) edd. Sed quo referatur singularis, non liquet. 16. προχώσεως *A* Epit. et in hac σ supra positum. 17. Ἡρόδοτος Cor. coll. Herod. II, 10. Apud Hesiodum autem nihil nunc legitur, quod huc faciat.

Ἀστερίς, οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
ἀμφίδυμοι·

νυνὶ δὲ οὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. ἔν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν
ἐστιν ἄντρον τοιοῦτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος·
βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν ἢ κατάψευσιν τῶν
τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τοῦτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὂν [ἐῶ] ἐν C. 60
κοινῷ σκοπεῖν.

19. Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησί·
τῆς [δὲ] Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον
Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν.
οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπερρωγέναι πεπιστεύκασι, καθάπερ
τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισηνοῦ, τὰς
δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν
Ὄσσαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται
μεταβολαί. καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχε ποτὲ τὸ
ῥεῦμα. Δοῦρις δὲ τὰς Ῥάγας τὰς κατὰ Μηδίαν ὠνομάσθαι
φησὶν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίους πύλας γῆς,
ὥστε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνὰς καὶ κώμας καὶ ποταμοὺς ποικίλας
μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν A. 104
Ὀμφάλῃ Σατύροις·

Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων

---

9. *ἀσαφὲς*] *ἀμφισβητήσιμον r.* — *ἐῶ* om. *BClA*, sed in hoc sup. *ὂν* sec. m. add., inde legitur in *g* (sed *ὂν* om.) *nò*, sec. m. additum est in *B*, *ἀφείσθω r.* Illud cur neglectum sit apparet. 9. *δὲ* om. codd. edd. *γὰρ* Cor. 11. *τῆς ἴδης A* erasis nonnullis literis post articulum, neque spiritu sup. *ι* appicto. 12. *πιθηκοῦσαν BC.* 13. *Καπρίας* supra p. 22 exhibent codd. et sic scriptum est nomen II, 123 VI, 258 ap. Steph. Byz. aliosque scriptores Graecos excepto Ptolemaeo. Alteram formam, quam Latini praeferunt, codd. tuèntur hic et V, 247. 248. 14. *δὲ καὶ*] *γὰρ καὶ* Cor. 16. *ῥαγάδας ACl ῥωγάδας B* Cor. corr. de Wesselingii coni. (v. ad Diod. XIX, 44) coll. XI, 514. 524. 525. Haec forma ap. alios scriptores constanter obtinet: neque Groskurdii commentum alteram de urbe, alteram de regione intelligendam esse censentis probandum. — *μηδείαν CA* et in hoc sup. *δίαν.* 17. *κασπίας BC* edd. 18. *καὶ κώμας* om. Cor. 20. *σάτυρεῖς Al σατύρεις C σατυρικῇ* Cor. de Cas. coni.

Βοιωτίας ἐχώρισ᾽, ἀκτὴν ἐκτεμὼν
προβλῆτα πορθμῷ.

20. *Δημήτριος δ᾽ ὁ Καλλατιανὸς τοὺς καθ᾽ ὅλην τὴν Ἑλλάδα γενομένους ποτὲ σεισμοὺς διηγούμενος τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλὰ καταδῦναί φησι, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι, τὰ δ᾽ ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ᾽ ἑτέρας ἀναρραγῆναι πηγάς· Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν, Ἐχίνου τε καὶ Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν, Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους ἀναστραφῆναι τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαμιεῦσι καὶ Λαρισαίοις· καὶ Σκάρφειαν δ᾽ ἐκ θεμελίων ἀναρριφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ᾽ ὑπὲρ ἥμισυ τούτων· κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας, ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος: πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέ-*

---

1. *ἀκτῆς ἐχώρισεν ἐκτέμνων πρὸς κρῆτα πορθμόν* codd. *ἐχώρισ᾽ ἀκτῆς* Xyl. scripsit, *ἐκτεμών* Cas. In sequentibus Valcken. (Diatr. p. 144) scribendum censuit *πρόβλημα*, sed multo meliora atque unice vera, ut opinor, Bentleius proposuit (v. Epist. ad Mill. Opusc. philol. p. 500 Lips.), quae recipere non dubitavi. *ἐχώρισ᾽ ἀκτῆς, ἐκτεμὼν προβλῆτα πορθμὸν* Sbk. Cor. 3. *καλατιανὸς l*(?) ald. *καλλατινὸς C.* — *τὴν Ἑλλάδα*] *τὴν οἰκουμένην l* (add. *γρ. τὴν ἑλλάδα*) *m.* 7. *ἐδειψῷ* codd. sic et paulo post et infra X, 445; rectius exhibent nomen IX, 425, sed ibi quoque in altera syllaba *ε* servant. Verumtamen Steph. Byz. s. v. illum locum laudans *η* exhibet, quod tuetur etiam Ptol. III, 15. 9. *περὶ* sup. *περὶξ A.* — *φαλάρων* sup. *νου A φαλάρνου l φαλάρου B* ex corr. 10. *φαλάρου B*(ex corr) *CA* et in hoc sup. *νου*, *φαλάρνου l.* Pluralem, ut paulo ante, Strabo exhibet IX, 435 et Steph. Byz. 11. *ἀναστραφῆναι* sup. *τραπῆναι A*, inde *ἀνατραπῆναι B*(ex corr.?) *gnot* edd. 12. *λαριεῦσι* codd. Cor. corr. — *λαριαίοις C λαρισαίοις* altero *σ* sec. m. inserto *A*, qui sic plerisque locis l. IX exhibet hoc nomen, ut scribitur in nummis titulisque: reliqui codd. ubique fere *σσ* habent. — *σκαρφίαν BC.* — *δ᾽* om. *Al* ald. 15. *πρὸ σκάρφην BC*, sed in hoc alterum *σ* sec. m. add. Inde Grosk. coni. *Τάρφην* coll. Il. *B*, 532 argumentis tamen usus non ita validis, ut sequi eum auderem: infra quidem IX, 426 eadem nomina inter se commutata sunt.

ρας τινάς, τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον καὶ ποιῆσαι πλωτὰς τὰς ὁδούς, τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος, καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη, Οἶον δὲ τὸ ὑπερκείμενον φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι, Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταρραγῆναι μέρος, περὶ δὲ Ἄλπωνον θεσμοφορίων ὄντων πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους A. 105 ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλατταν. λέγουσι δὲ καὶ τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ τὰ μέσα, ῥήγματος γενο- C. 61 μένου, διάπλουν δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων ἔνια καὶ μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους.

21. Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπὶ πλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ καὶ ἀταράχῳ καὶ ἀνεκπλήκτῳ· οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, οὓς ὁ Ἀράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει, Κῦρος δὲ μᾶλλον καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά, Αἰγυπτίων δ' εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους, Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν. ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων καὶ Δωριέων καὶ Ἀχαιῶν καὶ Αἰολέων· καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι περὶ τὸ

---

6. *ἄλγωνον* codd. Cor. corr.: cf. Steph. Byz. s. v. Aesch. de fals. legat. p. 361 R. (p. 360 §. 138 B). Idem oppidum ab Herod. appellatur *Αλπηνὸς* et *Αλπηνοί*, neque de accentu consentiunt auctores. 8. Ante *τοῦ* nonnullae literae erasae in *A*. 12. *νεωρίδων BClA* et in hoc sup. *νεωρίων*, quod Cor. recepit. 13. *μεταναστάσεων* sec. m. add. in marg. *AB*, inde receperunt *not* Cor. 16. *καὶ ἀτάραχον καὶ τὸ ἀνέκπληκτον r*, *τὸ ἀτάραχον καὶ ἀνέκπληκτον* Cor. 18. *μετῳκισμένους ClA* et in hoc sup. *ων*. — *οὓς χοαράξης ABCl οὓς οὐχ ὁ ἀράξης r*, quod recipiendum censent Cor. (in nott.) et Grosk. Sed negationem illam parum aptam esse apparet. *X* ortum videtur ex *Σ* male repetito. Edd. inde a Cas. praebent *οὓς καὶ ὁ Ἀράξης* — *ὡς*] *ὃν ABCl ὡς* in marg. *t*, idem hoc *q* ex corr. 19. *ὁρίζειν C*. 22. *τε* ante *καὶ* inscr. edd. 23. *αἰνειᾶνες ABCl* edd. *αἰνιᾶνες E*. Magna in hoc nomine scribendo codicum est inconstantia, sed *ι* saepius est in

A. 106 *Δώτιον ᾤκουν καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ Περραιβῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ Περραιβοὶ μετανάσται τινές. πλήρης δέ ἐστι τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία. τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσιν· αἱ δὲ τῶν Καρῶν καὶ Τρηρῶν καὶ Τεύκρων μεταναστάσεις καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπὶ πολὺ ἐκτοπισμοί, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ καὶ Τεαρκὼ τοῦ Αἰθίοπος καὶ Κώβου τοῦ Τρηρὸς καὶ Σεσώστριος καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσίν εἰσιν. οἵ τε Κιμμέριοι, οὓς καὶ Τρῆρας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τι ἔθνος πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, τοτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, τοτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες, ἡνίκα Μίδαν αἷμά *τι* ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών. Λύγδαμις δὲ τοὺς αὑτοῦ ἄγων μέχρι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε καὶ Σάρδεις εἷλεν, ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη. πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους· τοὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τοῦ τῶν †Κιμμερίων βασιλέως. ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῇ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκείαν ἱστορίαν.*

22. *Ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς, ἀφ' ὧν παρέβημεν. τοῦ γὰρ Ἡροδότου μηδένας Ὑπερβορείους εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ*

---

optimis quam *ει*: atque ea scriptura firmatur poetarum nummorumque auctoritate. 1. *δάτιον* codd. Sbk. corr. ex Tyrwh. coni. coll. IX, 442. 2. *περεβῶν* et mox *περεβοὶ* *BC* cf. Eustath. ad Il. *B*, 749. p. 335, l. 37 R. — *πλήρεις δέ εἰσι - - - αἱ ἱστορίαι* *r*. 4. *εἰσί*] *ἐστί* *r*. — *κραρῶν* *CA* et in huius marg. sec. m. add. *καρῶν*. — *τρήρων* *AC*. 7. *τρωρός* *ABCl* *τρω ὸς* *t* erasa litera inter *ω* et *ο*, *τρωὸς* *q* ald. *τρωρὸς* et *η* sup. *ω* *hip*. 10. *τρήρωνας* *BClA*, et in hoc sup. *τρῆρας* et in marg. sec. m. add. haec: *κιμμέριοι οἳ καὶ τρῆρες ὀνομάζονται*. 12. *ποτὲ — ποτὲ* ald. 13. *τι* om. *ElA*, sed in hoc nonnullae literae ante *ταύρου* erasae, et acutus syllabae *αἱ* appictus in circumflexum sec. m. mut. Pronomen om. etiam ap. Eust. ad Od. *Λ*, 14. p. 1671, l. 21 R. Ortum videtur ex *τ* repetito. Cor. om. 15. *ἐφθάρη* *C*. 18. *τοῦ τῶν κιμμερίων βασιλέως* om. *r*. *Κιμμερίων* a Strabone scribi non potuisse, ex superioribus liquet compluresque post Penzelium perspexerunt: scripserat sine dubio *Σκυθῶν* cf. Herod. I, 103. 22. *ὑπερ-*

Ὑπερνοτίους, γελοίαν φησὶν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ὁμοίαν ὁ A. 107 *Ἐρατοσθένης τῷ σοφίσματι τούτῳ, εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι* C. 62 *ἐπιχαιρεκάκους, μηδὲ γὰρ ἐπιχειραγάθους· κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ Ὑπερνοτίους· κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ πνεῖν Νότον, ἀλλὰ κατωτέρω. θαυμαστὸν δ', εἰ, καθ' ἕκαστον κλίμα πνέοντος ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ τοῦ ἀπὸ μεσημβρίας Νότου προσαγορευομένου, ἔστι τις οἴκησις, ἐν ᾗ τοῦτο μὴ συμβαίνει. τοὐναντίον γὰρ οὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἂν τὸν καθ' ἡμᾶς Νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ. εἰ δ' ἄρα, τοῦ Ἡροδότου τοῦτ' ἐχρῆν αἰτιᾶσθαι, ὅτι τοὺς Ὑπερβορείους τούτους ὑπέλαβε λέγεσθαι, παρ' οἷς ὁ Βορέας οὐ πνεῖ. καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον οὕτω φασίν, οἵ γ' ἐξηγούμενοι τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκούσαιεν, Ὑπερβορείους τοὺς βορειοτάτους λέγεσθαί *φασι*. ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινός· καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος.*

23. *Ἑξῆς δὲ λέγει πρὸς τοὺς φανερῶς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας, τὰ μὲν *γὰρ* ἐν μύθου σχήματι, τὰ δ' ἱστορίας, περὶ ὧν οὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι· οὐδ' ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρους ἐπισκοπεῖν. ἡ μὲν οὖν πρώτη διέξ-* A. 108 *οδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.*

CAPUT IV.

1. *Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτοῦ λέγει ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πά-*

βορέους **BCEl** edd. *ὑπερβορείους* sup. *ρέους* **A**. 2. *γελοίαν*] *λέγοι ἂν* **ABCl** *λέγειν* **E** Cor. corr. ex Tyrwh. coni. — *τὴν* om. **E**. 5. *ἐπιπνεῖν* edd. 5. *καὶ* ante *κατωτέρω* inser. ald. 9. *ἀνωτέρα* **E**. — *Εἰ δ' ἄρα τι τοῦ Ἡροδότου, τοῦτ' κτλ.* Sbk. Cor. ex Cas. coni. 10. *τοῦτο χρῆν* **E**. — *ὑπερβορέους* **l** *ὑπερβοραίους* **E** *τοὺς ὑπὲρ τούτους* **B** ex corr. *τοὺς ὑπέρας οὐ πνεῖ* **C** omissis quae leguntur inde a *βορείους* usque ad *βορέας*. 11. *λέγεσθαι* sup. *γενέσθαι* **A**, idem hoc **E**. 12. *οἵ τ'* **BClA** et in hoc *γε* sup. *τ'*. 13. *τῶ ὑγιῶς* **B** (ex corr?) **C** *τὸ ὑγιῶς* sup. *ὑγιὲς* **l**. — *ὑπερβοραίους* **E** *ὑπερβορέους* **BCl** edd. — *γὰρ* post *Ὑπεβορείους* inserit Cor. post *ἀκούσαιεν* orationem incidens. 14. *φασι* tollendum Grosk. vidit. — *μὲν* om. **E**. 17. *γὰρ* om. Cor. — *μύθῳ* **l**. 19. *σκοπεῖν* ald.

λιν εἰ ἔστι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. τὸ μὲν οὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις [εἰσ]άγειν καὶ φυσικὰς εὖ λέγεται, καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, καθάπερ καὶ ὁ κόσμος, περιοικεῖται, καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα. εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, οὐχ ὁμολογοῦσιν οἱ ὕστερον, [οὐ]δ' ἐπαινοῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάστας φαινομένων προσχρῆται τοῖς διαστήμασιν ἐκείνοις Ἵππαρχος ἐπὶ τοῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένους μεσημβρινοῦ, μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. καὶ περὶ τοῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἑξῆς διὰ πλειόνων† καὶ δεικνύς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει καὶ ὁ οὐρανός, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρόν.

2. Ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν
A. 109 ἀπὸ μὲν Μερόης ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ μέχρι Ἀλεξαν-
C. 63 δρείας εἶναι μυρίους, ἐνθένδε εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατόν, εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους, εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν καὶ τὴν Κινναμωμοφόρον καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους.

---

1. εἰ ἔστις sup. εἰ ἔστί τις *A*. 2. εἰσάγειν] ἄγειν codd. Cor. corr. Praeterea nescio an δεῖν post εἰσάγειν exciderit. 5. ὕστερον δ' codd. Cor. corr. ex Cas. coni. 11. δείκνυσι *BClA* et in hoc sup. δεικνύς, idem in *B* ex corr. sec. m. expuncto praeterea καὶ, quod itidem om. Cor. Crediderim potius a Strabone scriptum fuisse διὰ πλειόνων λέγων καὶ δεικνύς. 15. ἐπὶ τοῦ] ἀπὸ τοῦ codd. Sbk. corr. de Cas. coni. 16. ἔνθεν δὲ *BCl* edd. 17. σταδίους post ἑκατὸν ins. ald. 19. βρετανικῆς *C*(?) edd., eamque scripturam Cor. constanter servavit. At codices eadem constantia duplex τ tuentur, quod Graecis usitatius fuisse iure colligas ex Stephano Byz. s. v. Βρεττία et Eustath. ad Dionys. v. 566. — πλοῦν om. *E*. 21. οὖν om. *E*. 22. ἵνα καὶ τὴν *BCE* edd.

3. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὡμολόγηται γὰρ ἱκανῶς· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ τὸν διὰ Θούλης κύκλον τίς ἂν δοίη νοῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱστορῶν τὴν A. 110 Θούλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδίστατος ἐξήτασται, καὶ οἱ τὴν Βρεττανικὴν [καὶ] Ἰέρνην ἰδόντες οὐδὲν περὶ τῆς Θούλης λέγουσιν, ἄλλας νήσους λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρεττανικήν. αὐτή τε ἡ Βρεττανικὴ τὸ μῆκος ἴσως πώς ἐστι τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων σταδίων οὐ μείζων καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τά τε ἑῷα ἄκρα τοῖς ἑῴοις καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις, καὶ τά γε ἑῷα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον καὶ αἱ τοῦ Ῥήνου ἐκβολαί. ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων τὸ μῆ- A. 111 κος ἀποφαίνει τῆς νήσου, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινῶν πλοῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι· καὶ τὰ περὶ τοὺς Ὠστιμίους δὲ καὶ τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου τὰ μέχρι Σκυθῶν πάντα κατέψευσται τῶν τόπων. ὅστις οὖν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσται, σχολῇ γ' ἂν περὶ τῶν ἀγνοουμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο.

4. Τὸν δὲ διὰ τοῦ Βορυσθένους παράλληλον τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρεττανικῆς εἰκάζουσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ τὸν διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσα-

---

4. ψευδέστατος *Bl* edd. 5. καὶ om. codd. 6. αὐτὴ] αὐτοὺς *la* (αὐτὴ sub marg. aggl. *A*). — τε] δὲ edd. 7. ἴσως om. *E* ἴση *t* ex corr. *q* edd. 12. ὃν πλειόνων *ClA* et in hoc sup. ὁ δὲ πλει. 14. ὠστιδέους *CB* (ex corr?) *A* (in hoc αίους sup. δέους) ὠστιαίους *l* edd. Quae nominis scriptura eo certior videri potuit, quod Pytheam ea forma usum fuisse Steph. Byz., qualis nunc quidem fertur, tradit s. v. Ὠστίωνες. Nihilominus certissima est Hagenbuchii coniectura (v. Exercitatio de Ostionibus in Gronov. Variis Geogr. p. 137) Ὠστιμίους restituentis, quo ducit ipsa codicum scriptura ex ὠστιδαίους corrupta. Nec minus certo idem nomen restituit duobus aliis locis, quorum in altero (p. 64) bis legitur Ὠστιδαμνίων, in altero (IV, 195) haec sunt: οὓς Τιμίους ὀνομάζει Πυθέας. De eodem enim populo in omnibus agitur locis. Iam vix dubium videbitur, quin eodem modo Stephani quoque locum corrigendum iure censuerit: de quo v. l. l. p. 138 sqq. 16. περὶ] παρὰ *C*. 18. δύναται sup. ναιτο *A*. 20. τῷ] τὸν *ACl*. 21. βυζαντίου sup. ζαντος *A*.

λίας· ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιάν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος κατὰ τὸν ὁμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρεττανικὴν οὐ πλέον τῶν πεντακισχιλίων ἐστὶ σταδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τοῦτο δ' ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην), ὥστε τὰ ἐπέκεινα, εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θούλην, οὐκέτ' οἰκήσιμα. τίνι δ' ἂν καὶ στοχασμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τοῦ διὰ Θούλης ἕως τοῦ διὰ Βορυσθένους μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, οὐχ ὁρῶ.

C. 64 5. *Διαμαρτὼν δὲ τοῦ πλάτους ἠνάγκασται καὶ τοῦ μήκους ἀστοχεῖν. ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γνώριμον μῆκός ἐστι τοῦ γνωρίμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ὕστερον καὶ τῶν*
A. 112 *ἄλλων οἱ χαριέστατοι· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰβηρίας, †τοῦ Αἰθιόπων ἕως τοῦ κατὰ Ἰέρνην κύκλου. ὁρίσας δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θούλης ἐκτείνει πλέον ἢ δεῖ τὸ μῆκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλάτους. φησὶ δ' οὖν τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ στενώτατον σταδίων μυρίων ἑξακισχιλίων· τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον τρισχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίους πύλας μυρίων τετρακισχιλίων, εἶτ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην μυρίων, ἐπὶ δὲ τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου πεντακισχιλίων, ἄλλους δὲ χιλίους καὶ τριακοσίους μέχρι Κανωβικοῦ στόματος, εἶτα*

---

2. *καὶ* om. Cor. 6. *εὕροις* Cor. 8. *λέγοιτο ἀπὸ* *BCl* *λέγοιτο* et *το* sup. *οι* *A*, unde *λέγοιτο τὸ ἀπὸ* Cor. 9. *καὶ*] *ἢ* codd. Xyl. corr. 13. Pro *τῶν ἄλλων* Cor. suspicatur legendum esse *τῶν παλαιῶν*, probante Grosk. paulo avidius. 15. *καὶ ἐπὶ* *l*, *καὶ* inter versus sec. m. add. in *A*. — *καὶ ἀπὸ* ante *τοῦ* ins. Sbk. Cor. de Cas. coni., qui *καὶ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων* proposuit, parum probabiliter; nec probabilius quod scripsit Breq. *τοῦ δ' Αἰθιόπων*. Verisimilior est Xylandri coniectura *τοῦ ἀπ' Αἰθιόπων*, omniaque expedita erunt, modo antea scribatur *τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων*. 17. *πλέον ἤδη* codd. Cor. corr. Idem mendum v. II, 68. 20. *στενότατον* *A*. 22. *τε καὶ τετρακισχιλίων* Xyl. 24. *πεντακοσίους* codd. Sbk. corr. de Gossel. sententia (v. Recherch. etc. T. III, p. 259 sq.) coll. II, 91. XV, 701. XVII, 786.

μέχρι τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους πεντακοσίους, εἶτα μέχρι Στηλῶν ὀκτακισχιλίους τοὐλάχιστον· ὑπεραίρειν δὴ τῶν ἑπτὰ μυριάδων ὀκτακοσίους. δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν τοῖς Ἴβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων, καὶ τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιμίων, ὃ καλεῖται Κάβαιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. ταῦτα δ' εἰπὼν τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων καὶ τῶν Ὠστιμίων καὶ τῆς Οὐξισάμης καὶ ὧν φησι νήσων· ταῦτα γὰρ πάντα *φησὶ* προσάρκτιά ἐστι καὶ Κελτικά, οὐκ Ἰβηρικά, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα. προστίθησί [τε] τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ τὸ †πλέον ἢ ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι.

6. Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ A. 113
ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάστημα μεῖζον λέγειν, κατὰ φύσιν φησὶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, καθάπερ εἰρήκαμεν· . . . . ὡς οἱ μα-

1. τῆς om. *B*. 2. δὴ] δὲ Sbk. Cor. 3. ὀκτακοσίοις *BC* edd. 6. τὰ τῶν codd. Cas. corr. 7. ὠστιδαμνίων *ABCl* edd. Correxi ex Hagenbuchii coni. v. ad pag. 63. — κάβλιον *ABCl* Cor. κάλβιον Guar. ald. Correxi ex coni. Hagenb. (v. Exercit. etc. l. l. p. 127). Idem promontorium nominatur a Ptolemaeo (II c. 8) Γόβαιον, a Marciano Heracl. (p. 49) Γάβαιον. 8. οὐξισάμην sup. κε *A*, inde οὐκεξισάμην *g*. 10. ὠστιμνίων *C* ὠστιδαμνίων *ABl* edd. v. supra. 12. φησὶ om. edd. — καὶ ante οὐκ ins. edd. 13. τε om. codd. edd. ἃ ante προστίθησι add. Cor. πρὸς τούτοις δὲ Grosk. 15. τὸ πλέον corruptum esse Cas. perspiciens coniecit τὸ οὐ πλέον, Grosk. τὸ ἔλαττον s. μεῖον coll. II, 83 extr. Utroque probabilius arbitror τὸ μὴ πλέον. — ἢ om. *l*(?) ald. — τὸ μῆκος τοῦ πλάτους Cor. ex Breq. coni. 19. φησιν int. versus sec. m. add. in *A*, om. *l*. rec. Sbk. 20. Mutilum esse hunc locum luce clarius est. Neque tamen probanda videntur, quae ad resarciendum eum attulerunt Casaubonus, Seidelius (v. Fragm. Erat. p. 71), Groskurdius. Multo minus Corais ratio ferenda, qui καὶ ante ὡς inseruit. Perdifficile sane est statuere, quid Strabo scripserit, neque quidquam ausim audacius affirmare: sed ex iis

*θηματικοί φασι, κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν αὐτὴν ἑαυτῇ·
ὥστ', εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν
πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ πα-*
C. 65 *ραλλήλου, τὸ λοιπὸν μέρος παρὰ τὸ λεχθὲν διάστημα ὑπὲρ τὸ
τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου· εἴπερ ὁ δι' Ἀθηνῶν ἐλάττων
ἐστὶν εἴκοσι μυριάδων, ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον σταδια-*

---

quae sequuntur collegeris, talia fere a Strabone post *εἰρήκαμεν* fuisse addita: *τὴν γὰρ εὔκρατον καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνην μακροτέραν εἶναι καὶ αὐτὴν καὶ ὡς μαθηματικοί φασι κτλ.* 1. *φησὶ* codd. Sbk. corr. de Cas. coni. — *αὐτὴν*] *ἑαυτὴν* ald. 5. *θηνῶν AC*, in utroque postea in *θινῶν* mut., quod est in edd. Quatuor locis praeter hunc *ὁ διὰ Θινῶν κύκλος* in editionibus ac plerisque codicibus offenditur (p. 65. II, 68. 69): in uno tamen (II, 68) *E* exhibet *δι' ἀθηνῶν*. Illa autem scriptura tanto codicum consensu adeo videbatur firmata, ut Thinarum urbem Eratostheni iam notam, atque ex eius quidem opinione in extrema Tauri parte ad ipsum mare orientale sitam fuisse ad unum omnes censerent. Nihilominus omnibus illis locis *δι' Ἀθηνῶν* scribere non dubitavi. Iam primum enim iure mireris Thinas Eratostheni tam fuisse notas, ut circulum parallelum hoc maximé nomine, utpote notissimo quodam, notandum iudicaret: quippe, Strabone teste (v. II, 120), *διὰ γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ τὰς εὐθείας ταύτας*, h. e. eas lineas, quae circulos parallelos et meridianos repraesentent. Ac profecto omnibus illis locis sic commemoratur *ὁ διὰ Θινῶν κύκλος*, tanquam notissima sit omnibus illa urbs eiusque situs. Tantum vero abest, ut nota fuerit aut Eratostheni aut Straboni, ut neque in describenda India, neque alio usquam loco nominaverint, neque in definienda extrema Tauri parte hoc nomine utantur, *τὴν ἑῴαν θάλατταν* (v. II, 129), sive *τὴν Ἰνδικὴν* in universum (II, 67, 68. XIV, 673), sive *τὰ ἄκρα Ἰνδικῆς* (XI, 490) posuisse satis habentes. Taurum contra, quem II, 68 ait hunc parallelum sequi, de quo agimus, aliis locis (II, 82. 86) Strabo tradit ex Eratosthenis sententia in parallelo esse per Athenas ducto, qui inde a Columnis incipiens per fretum Siculum Rhodum tendat et ad Tauri initia, eumque ad mare orientale sequatur (cf. II, 67. 115). Hic terrae habitabilis longitudinem maximam definit, omniumque parallelorum quasi est princeps: de eo igitur et in hoc loco et reliquis omnibus, in quibus *ὁ διὰ Θινῶν κύκλος* vulgo legitur, agi apparet; neque quisquam nomen illud ut omnium notissimum ab Eratosthene proferri miretur. Thinae autem, sive potius Thina urbs primo commemoratur in Periplo maris Rubri Arriani, qui fertur (v. Geogr. min. ed. Huds. I, p. 36), ex quo loco satis intelligitur, parum compertum fuisse vel tribus saeculis post Eratosthenem illius urbis situm.

ὁρμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν. οὐδὲ ταῦτα οὖν εὖ λέγει· οὗτος γὰρ ὁ λόγος *τὰ* περὶ μὲν τῆς εὐκράτου καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης λέγοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστί, περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης . . . . καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν: ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι ἢ καὶ πλείους, *εἰ* καὶ μάλιστα ἐγγὺς τοῦ δι' Ἀθηνῶν κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαν- A. 114 τικοῦ πελάγους γραφομένου. πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. ὡς δ' αὔτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος.

7. Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων εἰπὼν γεγονέναι πολὺν λόγον, καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτάς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Τανάιδι, νήσους ἀποφαίνοντας, τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης καὶ τῷ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήγματος, τού[τους] δὲ χερρονήσους αὐτὰς λέγειν, οὐχ ὁρᾶν φησι, πῶς ἂν εἰς πράγματα καταστρέφοι ἡ ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἔριν διαιτώντων *μᾶλλον* κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων καθάπερ Κολυττοῦ καὶ Μελίτης, οἷον στηλῶν ἢ περιβόλων, τοῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι τουτὶ μέν ἐστι Κολυττός, τουτὶ δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρους [δὲ] μὴ ἔχειν εἰπεῖν. διὸ καὶ συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν, καθάπερ Ἀργείοις μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς

---

1. Post Ἰβηρίαν excidisse quaedam putant Cas. Sbk. Grosk. 2. τὰ περὶ μὲν *ABCl* τὰ om. Cor. 4. Post οἰκουμένης haud dubie nonnulla exciderunt. Grosk. ex more suo multa omissa esse arbitratur, Cas. οὐκέτι; ego οὐκ ἐξ ἴσης a Strabone scriptum fuisse crediderim. 5. δὲ asteriscis inclusit Cor., nihil post οἰκουμένης desiderari ratus. 6. εἴη *CB* (ex corr.), litera erasa inter εἰ et καὶ in *A*, εἰ om. Cor. 7. διὰ Θινῶν codd. edd. v. supra. 16. τούτους δὲ] τοῦ δὲ *ABCl* τοὺς δὲ ald. καὶ Cor., idem tamen τούτους δὲ scribendum esse in notis suspicatus. 17. πράγματα] πραγματικὸν Cor. 18. καταστρέφοιτο Xyl. — μόνον asteriscis notavit Cor. 20. τοῦτον μὲν ἔχειν *ClA* (in hoc sup. τοῦτο ἔχ) τούτων Cor. 21. τουτὶ μέν ἐστι om. *l*. 22. τοὺς ὄργους *l*. — δὲ om. *C*, sec. m. add. in *AB*. — συμβαίνει *BClA*, et in hoc sup. νειν. 24. Θυραίας *ABCl*.

A. 115 περὶ Ὠρωποῦ. ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἠπείρους ὀνο-
μάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκουμένην ἀποβλέψαντας, ἀλλ' εἴς τε τὴν
σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικήν, ἐφ' ᾗ νῦν Ἴωνες
καὶ οἱ ἑξῆς· χρόνῳ δὲ ἐπὶ πλέον προϊόντας ἀεὶ καὶ πλειόνων
γνωριζομένων χωρῶν εἰς τοῦτο καταστρέψαι τὴν διαίρεσιν. πό-
τερον οὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐσχά-
των ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ'
αὐτόν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμέ-
νης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλ-
λάδα ἐπενόουν μόνην καὶ τὴν Καρίαν καὶ ὀλίγην τὴν συνεχῆ,
C. 66 οὔτε δ' Εὐρώπην οὔτε Ἀσίαν ὡσαύτως οὔτε Λιβύην, οἱ δὲ λοι-
ποὶ ἐπιόντες ὅση ἦν ἱκανὴ ὑπογράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπί-
νοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία [μέρη] διαιροῦντες; πῶς οὖν οὐ
τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων
καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν οὐ προσεπινοεῖ τὸ ὅλον,
οὗ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; εἰ δ' ἐπινοοῖ μὲν μὴ τὴν οἰκουμένην,
μέρους δέ τινος αὐτῆς τὸν μερισμὸν ποιοῖτο, τίνος ἄν τις μέ-
ρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν ἢ τὴν Εὐρώπην
[ἢ] ὅλως ἤπειρον; ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς.

8. Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸ φήσαντα μὴ ὁρᾶν, εἰς τί πραγματικὸν καταστρέφει τὸ τοὺς ὅρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τἀναντία περιτρέπεσθαι. εἰ γὰρ οἱ περὶ Θυρεῶν καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας· ἢ τοῦτο λέγει, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικὸν τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. καίτοι οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον

---

7. διαιτῶντες *ABCl* Xyl. corr. 10. τὴν ante ὀλίγην inser. ald. 12. ὅσην ἱκανοὶ ἐπιγράψαι codd. Cor. corr. 13. μέρη om. codd. 16. ἐπινοεῖ codd. edd. — μὴ om. Cor. 17. ποιεῖτο *BlC* et in hoc το in ται sec. m. mut., inde ποιεῖται Cor. 19. ἢ ante ὅλως om. *ABCl*, sec. m. add. in *q*. 21. καταστρέφειν *AB* (ex corr.?) *Cl* καταστρέφοι edd. inde a Cas. — εἰς τί πραγματικὸν iterantur ante τὸ in *BC*. 23. θυραιῶν *BCA* (in hoc ρε sup. ραι) θυραμῶν *l* Θυρέας edd., at cf. VIII, 376. 24. καταστρέφει Cor. — Verba τὸ διαχωρίζειν — πραγματικὸν om. *C*, in marg. add. *B*. 25. λέγειν *Al*.

οὐδέν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις, τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὁποτέρου δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου **A. 116** χώρα. καὶ ἐάσας δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους κατὰ μέγαν διορισμὸν καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον· καθ' ὃν οὐδὲ τούτου φροντιστέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπουσί τινα χωρία ἀδιόριστα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ διηκόντων, *τὰς* μηδὲ νήσους ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρους.

9. Ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ὑπομνήματος οὐκ ἐπαινέσας τοὺς δίχα διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρους, καὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις, βέλτιον εἶναί φησιν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. πολλοὺς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακοὺς καὶ τῶν βαρβάρων ἀστείους, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀριανούς, ἔτι δὲ Ῥωμαίους καὶ Καρχηδονίους, οὕτω θαυμαστῶς πολιτευομένους. διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον, ἀμελήσαντα τῶν παραινούντων, ὅσους οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν καὶ εὐεργετεῖν· ὥσπερ δι' ἄλλο **C. 67** τι τῶν οὕτω διελόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ τἀναντία. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων.

---

3. διελόντι codd., sed δηλονότι sec. m. add. in marg. *q*. 4. κατάνας δέ τις codd. καταινέσαντας δὲ τοῦτο Cor. Multo melius Paetz. suspicatus fuerat κἂν ἐάσῃ δέ τις sive κἂν ἐάσαντες δὲ τοῦτο. Quae scripsimus ipsi literarum ductibus paene indicantur ac simili loco IX, 429 confirmantur. 9. τὰς om. Cor. — μηδὲ] μὲν δὴ codd. Cor. corr. 11. δὲ τοῦ sup. φησι *A*, inde δέ φησι τοῦ ***gBkq*** ald. 17. ἀρειανοὺς ***ABCl*** ἀρείους Epit.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους διαιτᾷ καὶ διελέγχει, ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται ἢ διῄρηται ἢ διαγέγραπται· καὶ Ἱππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μιμνήσκεται ἐπιλαμβανόμενος. καὶ ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος καὶ τρόπον τινὰ σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τοῦτ' ἔστι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

CAPUT I.

A. 117 1. *Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα γραμμῇ τινι διαιρεῖ δίχα ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. πέρατα δ' αὐ-*
A. 118 *τῆς τίθησι πρὸς δύσει μὲν τὰς Ἡρακλείους στήλας, ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ Στηλῶν διά τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς Ἀττικῆς, *καὶ* μέχρι τῆς*

---

3. Argumentum om. *Bkuv*, sec. m. add. in marg. *C*. 4. *ἢ διῄρηται* om. edd. — *καὶ διαγέγραπται* edd. 11. *τῇ τρίτῃ E*. 18. *καὶ* om. Cor., cf. p. 118 extr.

Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου. μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων (καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν οὕτως ἐπὶ μῆκος τετάσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας), εἶτα ἐπ' C. 68 εὐθείας πως ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὀρεινὴν τοῦ Ταύρου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς· τὸν γὰρ Ταῦρον ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ Στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος, τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιοῦντα, τὸ δὲ νότιον· ὥσθ' ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν ἱδρῦσθαι παραλλήλου καὶ τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν.

2. Ταῦτα δ' εἰπὼν οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτους παραλλάττειν τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν ὀρῶν κατ' αὐτόν, συνεπισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἢ δεῖ γινομένην. πίστιν δὲ τούτου φέρει μίαν μὲν τοιαύτην, ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι Πατροκλῆς, ὁ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν, φησὶ σταδίους μυρίους καὶ πεντακισχιλίους· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν δι' Ἀθηνῶν παράλληλον τοσοῦτόν πώς ἐστιν, ὥστε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τοῦτον τελευτᾶν τὸν κύκλον.

3. Ἄλλην δὲ πίστιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν τρισχιλίων πώς ἐστι σταδίων πρὸς ἄρκτον ἰόντι καὶ τοὺς περὶ Ἀμι- A. 119 σὸν ἢ Σινώπην τόπους, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται· ἐκ δὲ Ἀμισοῦ πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν φερομένῳ

---

1. φησὶ post δεῦρο collocat, idemque verbum post om. *E*. 4. εἶτ' ἐπ' *E*. — ἀπ' εὐθείας *ABCl* Xyl. corr. 9. διὰ Θινῶν *ABCl* edd. v. ad I, 65. 13. συνεσπᾶσθαι *Al* συνεπισπάσασθαι *E* συνεπεσπᾶσθαι (sic) Cor. — καὶ om. *E*. 14. ἢ δεῖ] ἤδη codd. edd. Grosk. corr. cf. I, 64. 15. τοιαύτην] ταύτην Cor. 21. τὸ] τὸν *ACl*. 22. διὰ Θινῶν codd. edd. v. ad I, 65 in. — τοσοῦτο *A*.

*πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐστιν, ἔπειτα ἡ ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις καὶ ἡ ἐφεξῆς. *ἡ* ἐπὶ Βάκτρα καὶ τοὺς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμισοῦ πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐστὶ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐ πλείους εἰσὶ τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων σταδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ πλευροῦ τῆς Ἰνδικῆς πρὸς τὰ περὶ τοὺς Βακτρίους μέρη, προστεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τοῦ πλάτους ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς.*

4. *Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίστεις· οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιστὸν εἶναι, δυεῖν ἀντιμαρτυρούντων αὐτῷ Δηιμάχου τε καὶ Μεγασθένους, οἳ*
C. 69 *καθ' οὓς μὲν τόπους δισμυρίων εἶναι σταδίων τὸ διάστημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάττης, καθ' οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων· τούτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας τούτοις ὁμολογεῖν. ἀπίθανον δή που νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, παρέντας †τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ, καὶ διορθοῦσθαι παρ' αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους πίνακας, ἀλλὰ μὴ ἐᾶν οὕτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν.*

5. *Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τοῦτον τὸν λόγον. πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησι τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ' οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάστημα μέχρι τοῦ δι' Ἀθηνῶν*

---

1. *ἐπὶ*] *ὑπὸ* *ABCl* Xyl. corr. 2. Alterum *ἡ* vix ferendum, atque omittitur infra p. 71 in loco simillimo. 12. Post *Πατροκλέα* in *A* sec. m. inter versus add. haec: *ὃν ἐκεῖνος εἶπεν εἶναι μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιον διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ μὴ ἰδιώτην εἶναι δυεῖν:* quae omnia praeter tria prima vocabula in seriem recepta sunt in *gq*, sed in hoc post atramento inducta; pr. m. add. in marg. *k*. 16. *γε δή* sup. *μὲν* *A* *τε δὴ* Cor. 18. *παρέντας τοὺς τοσοῦτον ἀντιμαρτυροῦντας* Cor. ex Cas. coni., qui tamen *ἐπὶ* ante *τοσοῦτον* addendum censuerat. Scribi possit etiam *τοὺς οὔπω ἐπιμαρτυροῦντας*, sed altera ratio magis arridet. 26. *διὰ Θινῶν* codd. edd. v. ad I, 65 in.

παραλλήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος [τοσοῦτον], ἢ οἱ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμισὸν τὸ αὐτὸ τούτῳ λέγοντες; τίνες δὲ οἱ [τὸ] ἀπὸ Ἀμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Ὑρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα A. 120 εἰς τὴν ἑῴαν θάλατταν καθηκόντων ἐπ' εὐθείας τε εἶναι λέγοντες καὶ ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ παρὰ τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἔχοντι αὐτά; ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθένης λαμβάνει πάντα ὡς καὶ ἐκμαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς, ὧν εὐπόρει, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχός φησι.

6. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχήν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, ὧν αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει· οἱ γὰρ κατ' ἐκείνων ἔλεγχοι πίστεις τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱστορῆσαι ἕκαστα, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· τὴν δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕστερον ὑπὸ Ξενοκλέους τοῦ γαζοφύλακος.

7. Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τοῦ Πατροκλέους πίστιν ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τοῦ μήκους τῆς Ἰνδικῆς τοῦ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν, τοῦ μὲν Μεγασθένους λέγοντος σταδίων μυρίων ἑξακισχιλίων, τοῦ δὲ Πατροκλέους χιλίοις λεί-

2. *τοσοῦτον* om. codd. edd. Grosk. addendum esse vidit. Syllabarum proximarum similitudo effecit, ut omitteretur. — *οἱ* om. edd. 3. *τούτῳ*] *τοῦτο* *BCl*. — *τὸ* om. codd. edd. 6. *περὶ* codd. edd. Sed corrigendum censuit Cor. in nott. 7. *ἐχόντων* codd. edd., quod licet explicari possit, nihilominus corrigendum putavi, quod dativo in talibus uti solet Strabo, et haec omnia ad Eratosthenis verba supra (p. 68) proposita exigenda sunt. 9. *καὶ* asteriscis inclusit Cor. 11. *ηὐπόρει* edd. inde a Cas. 16. *ὡς* codd. *οὓς* Cor. Ante eum Cas. proposuerat *ὧν*. 23. *ἔτι*] *ὅτι* codd. 24. *ἐρατοσθένην* *ABC*. 27. *πεντακισχιλίων* codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. coll. XV, 689. cf. Ar-

πειν φαμένου· ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς σταθμῶν ὁρμηθέντα
τοῖς μὲν ἀπιστεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. εἰ
C. 70 οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιστος ὁ Πατροκλῆς, καίτοι
παρὰ χιλίους σταδίους τῆς διαφορᾶς οὔσης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον
A. 121 ἀπιστεῖν ἐν οἷς παρὰ ὀκτακισχιλίους ἡ διαφορά ἐστι, πρὸς
δύο καὶ ταῦτα ἄνδρας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις, τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος δισμυρίων σταδίων, τοῦ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων;

8. Ἐροῦμεν δ', ὅτι οὐ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ᾐτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν σταθμῶν. οὐ θαυμαστὸν δέ, εἰ πιστοῦ γίνεταί τι πιστότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιστεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιστοῦμεν, ὅταν παρά τινος τεθῇ τι βεβαιότερον. γελοῖόν τε τὸ τὴν παρὰ πολὺ διαφωνίαν ἀπιστοτέρους ποιεῖν νομίσαι τοὺς διαφωνοῦντας· τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τοῦτο μᾶλλον ἔοικε. παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον οὐ τοῖς τυχοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονοῦσιν· ἐν δὲ τοῖς παρὰ πολὺ ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἄν, ὁ δ' ἐπιστημονικώτερος ἧττον ἂν τοῦτο πάθοι· διὸ καὶ πιστεύεται θᾶττον.

9. Ἅπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερβολὴν δὲ Δηίμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης· Ὀνησίκριτος δὲ καὶ Νέαρχος καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη. καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπὶ πλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις· διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηιμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς Ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς Ἀστόμους καὶ Ἄρρινας ἱστοροῦντες Μονοφθάλμους τε καὶ Μακροσκελεῖς καὶ Ὀπισθοδακτύλους· ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες. οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας καὶ Πᾶνας σφηνοκεφάλους ὄφεις τε καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνον-

---

rian. Ind. c. 3. 21. μὲν om. *l*. 23. δὲ] τε edd. inde a Xyl. 24. παραψελλίζοντες. Ἤδη δὲ καὶ ἡμῖν ὑπῆρξεν κτλ. Cor. 28. ἄρινας *B*. 32. καὶ ante βοῦς om. Cor.

τας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Σανδρόκοττον, ὁ δὲ Δηίμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας προαχθέντες. A. 122 Πατροκλῆς δὲ ἥκιστα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης.

10. . . . . εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος· φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται. C. 71

11. Ὅ τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολήν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται καὶ ὥραις καὶ καρποῖς καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς· ὡς δ' αὕτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμήν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολήν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν, ἀλλ' ὅλην τὴν ἀπὸ Στηλῶν μέχρι πορθμοῦ τοῖς πλέουσιν ἐπίστευσεν. ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνο † εὐλογεῖτο, ἐπειδὴ οὐκ

---

2. Infra XV, 699. 690. 698. 702. codd. exhibent *Παλίβοθρα*, quam formam, cum Palalibothra urbs illa ab Indis ipsis appellata sit (v. Schlegel. in Bibl. Ind. II p. 394), rectiorem esse apparet. Alteram tamen, quam codd. h. l. tuentur, praebent etiam Stephanus Byz. et Arrianus. 3. *πρὸς ἀνδρόκοττον* codd. (uno *τ* scriptum in *C*) Cor. corr. cf. XV, 702. 724. — *δηίμαχος C.* 8. Haud pauca ante *εἰ γὰρ* intercidisse, etiamsi in nullo codice h. l. cernatur lacuna, Penzelius recte perspexit. Quae qualia fuerint, suspicari licet ex iis, quae supra tradita sunt (v. p. 68 §. 2 et 3), et quae mox subiiciuntur: cf. quae Grosk. disputavit ad h. l. 12. Ante *Ὅ τε ἐξ κτλ.* itidem lacunae signa posuerunt Sbk. Cor., sed nihil hic desiderari Grosk. ostendit. 16. *ἐνέργεια ABl(C?)* Xyl. corr. 17. *ὁ* om. *E*, et ipse Hipparchus Guar., unde *αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος* Cor., quod valde arridet: sed eodem sensu interdum a Strabone usurpatum esse videatur *ὁ αὐτὸς*, v. p. 74. IV, 203. 21. *ἐκεῖνος* codd. Cor. corr. de Scalig. coni., *εὐλογεῖ πο*, quae coniectura est parum felix: probabilius scribendum censuerunt Xyl. *εὖ λέγει*

ἔχομεν λέγειν οὔθ' ἡμέρας μεγίστης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρωρείᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν, οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλου γραμμῆς ἐστιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐᾶν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχουσι. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταὐτόν ἐστι τῷ ἐπέχειν, ὁ δ' ἐπέχων οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει,
A. 123 ἐὰν δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. μᾶλλον δ' ἂν τἀκόλουθον ἐφύλαττεν, εἰ συνεβούλευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως· οὐδὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρᾳκίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν, οὕτως ἔχομεν εἰπεῖν. τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο πιστοτέρους τῶν ὕστερον τοὺς παλαιοὺς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα εὖ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν οὐδενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος;

12. Καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀποριῶν ἐστιν. ὅρα γάρ, εἰ τοῦτο μὲν μὴ κινοίη τις τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ στόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἐστὶ περὶ μυρίους σταδίους καὶ ὀκτακισχιλίους, ποιοίη δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίη ἄτοπα. τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐστι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Μασσαλίας (καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ), ὁ δ' αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐστιν ὁ διὰ Βυζαντίου τῷ διὰ Βορυσθένους, ὅπερ καὶ αὐτὸ δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος, δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίου διάστημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη σταδίους εἶναι τρισχιλίους ἑπτακοσίους, τοσοῦ-
C. 72 τοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένους

τὸ, Scalig. et Cas. εὖ λέγοιτο. Cor. scripsit εὖ λέγει, simul tamen in nott. monens fortasse scriptum fuisse οὐδ' ἂν ἐκεῖνο (s. ἐκείνως) εὖ λέγοιτο: quae mihi quoque maxime placent. 2. πρόσκια *BCA*, et in hoc alterum σ sec. m. add. πρόσσκια *l*, Xyl. corr. — παρόρίᾳ *BC* παρορείᾳ Cor. cf. VII, 295 in. 5. περιέχουσι mutandum esse arbitror in παρέχουσι. — γὰρ τὸ sup. ὅτι *A*, inde γὰρ ὅτι τὸ *g* ald. 7. γρ. ὁ δὲ pr. m. add. in marg. *A*, inde ὁ δὲ κελεύων *no*. — ῥέπειν *ABCl* Xyl. corr. — δ' om. *l*. 11. ὕστερον] ἀστέρων *A*. 13. ὅσα οὐ codd., sed οὐ expunctum in *B*, ὅσα οὖν proposuit Cas. Recte ὅσα εὖ Cor. 16. οὐ κινοίη ald. 24. αὐτὸ] αὐτὸς *l* ald.

παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος ἂν εἴη· τοσούτους γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ ὠκεανῷ.

13. *Πάλιν δ' ἐπεὶ τὴν Κινναμωμοφόρον ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος ἀρχὴ τῆς εὐκράτου καὶ τῆς οἰκουμένης ἐστί, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους· ἐπεὶ οὖν φησιν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυ-* A. 124 *σθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψῦχος οἰκουμένην, ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἰέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων, ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.*

14. *Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρουσαν τῇ Κινναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου πρὸς ἕω κειμένην ὑποβῶμεν. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα, ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία μεγάλη νῆσος πρὸς νότον· μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίους σταδίους, ὥς φασιν, ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια καὶ χελώνια καὶ ἄλλον φόρτον. ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προστεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει καὶ δίαρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων οὐκ ἂν ἔλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τοῦ ὅρου τῆς οἰκουμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς*

---

3. *γρ. ἐσχάτου* pr. m. add. in marg. *A*. 5. *καὶ* ante *τῆς οἰκουμένης* om. edd. (exc. Breq.) inde a Xyl. 10. *τὸν*] *τὴν ACl* Xyl. corr. 13. *ὁ ἐπὶ τὴν ἰέρνην* sup. *γρ. ὅτι τὴν ἰέρνην A*, inde *ὅτι τὴν ἰέρνην g* et ex corr. *k*. Praeterea in marg. *A*, sec. m. add. haec: *τῆς βρεττανικῆς εἶναί φασιν, ὀλίγην δὲ διὰ ψῦχος οἰκεῖσθαι. ὅτι ἡ ταπροβάνη πεπίστευται*, quae eadem leguntur in *E*. 18. *φέρε δὴ ἐπὶ τὴν* s. *φέρε δ' ἐπὶ τὴν* scribendum esse suspicatur Cor. 24. *ἐμπορεῖα* sup. *ρία A*. 28. *τοῦ ὅρους ABCl τῶν ὅρων k* (ex corr.) Cor., *τοῦ ὅρου*

Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείους τῶν τρισχιλίων τιθέναι. εἰ δὴ τοῦτο προσθείη τις τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηίμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίους καὶ Σογδιανοὺς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς εὐκράτου. τίς ἂν οὖν θαρρήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκούων καὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσβόρρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ καὶ τῇ Βακτριανῇ; ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ
C. 73 βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἥ γε Βακτριανὴ καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδοὺς ὑπερθέσει, τοσαύτῃ δ' εὐδαιμονίᾳ κέχρηνται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικήτου. ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασί, τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα, τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι, ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι καὶ τῶν φύλλων ἀπορρεῖν μέλι, ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδίας ἐν τῇ Ματιανῇ καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ Σακασηνῇ
A. 125 καὶ τῇ Ἀραξηνῇ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπ' ἴσης θαυμαστόν, εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μᾶλλον. ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι τῆς ἀμπέλου πολλάκις δυεῖν ἀνδρῶν ὀργυιαῖς περιληπτόν, τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δὲ λέγουσι καὶ τὴν Ἀρίαν, εὐοινίᾳ δὲ καὶ ὑπερβάλλειν, ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον· πάμφορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν πλὴν ἐλαίου, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην.

15. *Εἰ* δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τούτων ἐστίν, ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινά, οὐδὲν δεῖ θαυμάζειν· καὶ γὰρ ἐν τοῖς με-

---

restituerat iam Xyl. 16. *ἀπορεῖν BA*, sed in hoc alterum *ρ* sec. m. add. 17. *ματτιανῇ ABCl μαντιανῇ* Epit. cf. ad I, 49. — *σακασίνῃ ABl κασίνῃ C.* 18. *ἀραξίνῃ ABCl.* In utroque nomine *η* tuetur Epit. 19. *εὐστασίᾳ B* ex corr. 22. *ὀργυίαις* codd. — *παράληπτον B* (ex corr.?). 23. *δὲ καὶ*] *δέ γε καὶ C.* 24. *τριγένειαν* et ex corr. *τριέτειαν B τριετίαν k* ald. 25. *δ'* et *καὶ* om. *E.* 27. *τούτων* om. *E.* 28. *οὐ δεῖ lC*: in hoc *οὐδὲν* pr. m. scriptum fuerat omisso *δεῖ*, sed syllaba *δεν* in *δεῖ* sec. m. mutata.

σημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐστι, καὶ καθόλου τὰ μετέωρα ἐδάφη, κἂν πεδία ᾖ. τῆς γοῦν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐστι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· ἀλλ' ἡ μὲν Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πῖπτον τοῦ τε Ἀργαίου ὄρους καὶ τοῦ Ταύρου, σπάνιον εἴ πού τι τῶν καρπίμων δένδρων φύοι, καίπερ νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης σταδίοις τρισχιλίοις, τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάστεια καὶ τῆς Ἀμισοῦ καὶ τῆς Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐστι. καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς A. 126
οὕτω φασὶν εὔπλουν εἶναι, ὥστε τὸν Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν ῥᾳδίως εἰς τὴν Ὑρκανίαν κατάγεσθαι καὶ τοὺς ἐφεξῆς τόπους μέχρι τοῦ Πόντου διὰ τῶν ποταμῶν.

16. Τίν' [ἂν] οὖν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν; ὅπου μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τούτων καὶ ἐπιθαλαττιαίοις καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον τελεσφορεῖ, ἐν μικροκαρπίᾳ δέ, καὶ τοῦ χειμῶνος κατορύττεται. οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιοῦτοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ στόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥστ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τοῦ Μιθριδάτου στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τοὺς αὐτοὺς καταναυμαχῆσαι θέρους, λυθέντος τοῦ πάγου. ὁ C. 74

---

2. τὰ] τῆς *l*. In *A* quod inter τ et π scriptum fuit periit: videtur ibi quoque τῆς quondam fuisse. 4. *μαγαδανία E βαγαδαονία* Cor. Stephanum Byz. secutus, qui Cataoniam cum hoc nomine comparat satis probabiliter. Sed alteram formam servant codd. et hic et infra XII, 539. — τε om. *C*. 5. Post *Ταύρου* inter versus *μέχρι φαναγορίας διῆκον* rec. m. add. in *A*. — *εἴ τι που* ald. 6. *νοτιώτερα l*. 7. *προάστια A*. 8. *φαναροίας*, et ε sup. ο pr. m. add., *A*. 9. ὄξον *BA* (sed in hoc ο in ω sec. m. mut.) Cor. Infra XI, 507 sqq. optimi codd. ω constanter exhibent. 13. ἂν om. codd., Cor. addidit recte, ut opinor: solet enim Strabo etiam in eiusmodi interrogationibus, quibus haud raro utitur, particulam illam adiicere. Caeterum cf. ad I, 9 extr. 16. *ἐπιθαλαττίοις* edd. *ἐπιθαλαττιδίοις* scribendum esse suspicatur Friedem., quam coniecturam licet commendabilem esse fatear (cf. Lob. ad Phryn. p. 557), alteram tamen formam, quia infra etiam III, 167. VIII, 366 in optimis codd. est, loco movere non ausim. — *μὲν* post *τελέσφορεῖ* add. Sbk. Cor. ex Cas. coni.

δ' Ἐρατοσθένης καὶ †τουτὶ τὸ γράμμα προφέρεται τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ τῷ Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον·

εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
γίγνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλόν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διαριθμηθεῖσι τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τις), σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιντο τοῖς κατὰ Βορυσθένη καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς. μόλις γὰρ ἂν ταὐτοκλινεῖς εἶεν τοῖς κατ' Ἀμισὸν καὶ Σινώπην καὶ Βυζάντιον καὶ Μασσαλίαν, οἳ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὡμολόγηνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις.

17. Οἱ δέ γε περὶ Δηίμαχον τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὅρους τῆς διακεκαυμένης, οὓς οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιοῦσι τά τε Βάκτρα καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἵππαρχος. ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅσοις νο-
A. 127 τιώτερός ἐστιν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον, ὃν φαμεν διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου *Ἰνδικῆς* μάλιστα γράφεσθαι. ἡμεῖς δέ γε ἐπεδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικήν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. οὗτος δ' ἀποφαίνει

---

1. τὸ ἐπίγραμμα, omisso τουτί, Epit. Ac sane incommodum est h. l. illud pronomen, pauloque insolentior vocabuli γράμμα usus. Strabonem igitur καὶ τοὐπίγραμμα scripsisse suspicor. Frequentissimae enim apud eum sunt crases. — τὸ] τῷ *AC*. 2. ἀσκληπίῳ *BC*. — τῷ] τῶν *BC* edd. 4. ἄρ'] ἂν *E*. — πείθηται *E*. 10. παραβάλλοιτο Cas. 12. εἶεν] ἐν codd. 24. ὃν om. *E*. 25. Ἰνδικῆς etsi in omnibus codd. legitur, ab hoc loco alienum esse primus perspexit Breq., eamque vocem recte omiserunt Intpp. Parr. Grosk. — ἐπιδείκνυμεν codd. Cor. corr.

ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναί τινα κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. ἔσται δὲ Βάκτρα καὶ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάττης, εἴτε Ὑρκανίας, πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα, ὅπερ τοῦ μυχοῦ τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι σημεῖον καὶ περίπλουν ἔχειν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς δυνατόν, ὥς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ χίλια στάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον θάλατταν, νομαδικῶς μέν, ζῶντα δ' C. 75 ὅμως. πῶς οὖν, εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα ἤδη τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τοῦ διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων· εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, αὐτά γε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.

18. Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος κατὰ τὸν Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν ἐν ὅλαις ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς A. 128 τοῦ ἡλίου περιιστάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν,

---

2. ἔσται] ἔστι codd. edd. — τὰ ante τοῦ στόματος add. Sbk. Cor. de Cas. coni. Alii aliis modis tentarunt locum futuro illo restituto perspicuum. Sensum eius recte intellexerant Intpp. Parr. 6. αὐτῆς τῆς scribendum esse censet Grosk., Strabonis sententiam recte intelligens: at v. ad II, 71. 10. Insolens et mira post Σκυθῶν omissio est substantivi ἔθνη, ac neglectum facile putari possit a librario propter quandam literarum praecedentium similitudinem. Sic infra XI, 511 commemorantur τὰ Σκυθικὰ ἔθνη. 13. Particula quaedam, sive δ' sive γάρ, ante ἂν omissa videri possit. Grosk. plura etiam post θαλάττης excidisse arbitratur parum probabiliter. 15. προστιθέντι B. 19. αὐτά τε codd. Cor. corr. de Cas. coni. 23. γε om. k Cor. — βορυσθένην ald.

ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς [τὸ] πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ' οἶμαι Βρεττανοὺς εἶναι, βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς σταδίοις δισχιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν· ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ, τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐνναχισχιλίους σταδίους καὶ ἑκατόν, ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. οὗτος δὲ Πυθέᾳ πιστεύων κατὰ τὰ †νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δέ, ὅπου τέτταρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· οὕς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐνναχισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. ἤτοι οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκάσῳ Βακτρίοις ἢ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκάσῳ Βακτρίους σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ καὶ οὐ δεόμενα
C. 76 μαθηματικῆς σημειώσεως, ὥστε συνέγραψαν ἂν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ ἱστορούντων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν

---

1. τὸ om. codd. Cor. add. cf. II, 135. 3. ἑξακισχιλίοις] ,Γ E. 9. καὶ om. E. 10. νοτιώτερα a Strabone haud facile scribi potuisse, et ἀρκτικώτερα potius requiri, Du Theil. et Grosk. recte censuerunt. 17. καυκασίῳ codd., exe. E, edd. Nullo tamen alio loco Strabo hunc montem τὸ Καυκάσιον appellat, sed sive τὸν Καύκασον sive τὰ Καυκάσια ὄρη. 19. καυκασίῳ codd., exc. E, edd. — βάκτρους E. 22. περὶ] ὑπὲρ E. 25. καὶ ante ἰδιώτῃ add. Cor. 26. ἂν om. edd. inde a Cas.

τόπων ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ σοφῶς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς, ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι τὸ ζητούμενον. A. 129

19. Πάλιν δ' ἐκείνου τὸν Δηίμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν, Μεγασθένει τε ἀντιλέγειν φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν· ταῦτα δὴ φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι· τό τε γὰρ τὴν φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς ἀμαθές, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὃ ἐκεῖνος· δυεῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικὴν οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος, ὅσην δ' αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἄν· τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι φάσκειν τὰς ἄρκτους μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν, ὅ,τε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται· ταῦτα δὴ εἰπόντος, εὐθύνει πάλιν οὐκ εὖ ὁ Ἵππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος· εἶτ' οὐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι τῶν μαθηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ τοῦ Ἐρατοσθένους προηγουμένως τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ' οὐ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένου πρὸς τοὺς ματαιολογοῦντας. εἷς γάρ τις

---

1. τῶν τόπων] τῶν τοιούτων *E*. — ὡμολόγει Cor. 2. οὐ ante σοφῶς add. Cor. ex Cas. coni. 11. δὲ codd. Sbk. corr. de Cas. sent. 18. ὃ] ὅπερ ald. 20. ὅσον Cas. ὅσων Cor. 24. εἰπόντας *ACl* εἰπόντος, quod Cas. coniecerat atque in *B* legi Gron. refert, Breq. rec., εἰπόντα Cor. 25. ἀπὸ] ἀντὶ Cor.; idem expresserunt Penz. Intpp. Parr. Grosk.: quae speciosa sane est scriptura. 26. τῶν om. edd. inde a Cas.

τῶν πρὸς τοὺς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστίν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν, ὁποία ποτέ ἐστι, δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν.

20. Νυνὶ μὲν οὖν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ καὶ πεπι-
C. 77 στεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἵππαρχος, οὐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ νυνί, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι οὐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τοῦτον
A. 130 τὸν λόγον. φησὶ τοίνυν, ἀνταιρόντων ἀλλήλοις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάστημα, μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τοῦτο, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ θάτερον τὸν τόπον. τὸ μὲν οὖν κατὰ Μερόην κλίμα Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλοῦν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος, λέγειν δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς, αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι, τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱστορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ ταὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι τήν τε Μερόην καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων, ὅτι ἀποκρύπτονται, συναποφαίνεται τοῖς εἰποῦσιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίματος οὐδεὶς ἀποφαίνεται, οὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; οὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τοῦ κλίματός ἐστιν. εἰ δ' οὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ τοῦ Δημάχου φήσαντος μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτους μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιάς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγιγνώσκει, τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογου-

9. ἀνταιρούντων A. — τῶν ante ἐπὶ add. Cor. ex Cas. coni. 13. τῶν τόπων n Cor.: at cf. Meinek. ad Menandr. pag. 253. Intpp. Thom. Mag. p. 120. 17. τε] δὲ ABCl. 20. οἴεται Cor. 21. πιστεύων ABCl Cor. — τοῦ αὐτοῦ edd. inde a Cas. 22. ταῦτα asteriscis inclusit Cor.

μένως καὶ κατ' αὐτὸν, τὸν Ἵππαρχον τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς ψεῦδος ἐμπέπλεκται. καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρεῖν φαίνεται.

21. Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν ἢ ταὐτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολουθοῦν. οὔτε γὰρ τῷ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σταδίους τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη [δισ]χιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη [δισ]χιλίων καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον, ὥσθ' ἡ C. 78
ἑξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο. A. 131
οὔτ' ἀπεφήνατο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις.

22. Ἑξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν οὐ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ Στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα, καὶ καλέσας τὸ μὲν βόρειον μέρος τὸ δὲ νότιον πειρᾶται τούτων ἑκάτερον τέμνειν πάλιν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγῖδας. καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγῖδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι καὶ μῆκος καὶ πλάτος, τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικὴν ῥομβοειδῆ φησι διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ,

2. μὴ] μὴν ABCl. 5. ἐν om. CB, sed in hoc postea add. 6. λέγειν C. — προσχρῆσθαι C. 7. τὸ lA, sed in hoc o ex ω factum videtur, altera literae parte erasa. 9. χιλίους et hic et mox codd.: utroque loco Cor. corr. ex Cas. coni. 10. τὸ et ῷ sup. o A. 18. ἔτι] ἐπὶ ACl. 19. παρὰ BC. 24. καὶ ante τούτων add. no edd. 27. ἀρειανὴν ABC. 28. τρόπον] τύπον E.

μὴ πάνυ κολπώδεις ἠιόνας ποιούσῃ, τὰς δὲ λοιπάς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ, κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος ὑπό τι σῳζομένου· τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τάς γε τρεῖς πλευρὰς ἔχουσαν εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. ἑσπέριον μὲν οὖν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρόν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν, παράλληλα δ' οὐ λέγει· οὐδὲ τὰ λοιπά, τό τε τῷ ὄρει γραφόμενον
A. 132 καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον.

23. Οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν ἀποδιδοὺς σφραγῖδα πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγῖδα κατὰ πλείους αἰτίας. πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώρισται ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥτις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ πρὸς τὴν δευτέραν σφραγῖδα πλευρά· ἔπειθ' ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν, ὥστ' ἠνάγκασται τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμήν, ὡς ἂν εὐθεῖάν τινα διὰ Σούσων καὶ
C. 79 Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ᾗ δυνατὸς ἦν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδόν, σταδίων οὖσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευράν, παράλληλον δ' οὐ λέγει τῇ βορείῳ. δῆλον δ' ὅτι οὐδ' ὁ Εὐφράτης, ᾧ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρόν, σύνεγγύς ἐστιν εὐθείᾳ γραμμῇ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυείς, εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς ἕω καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τοῦ ποταμοῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιοῦσι συμπίπτοντες εἰς ἓν ὅ τε Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. καὶ μὴν *τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας* οὐδὲ πᾶν μεμετρημέ-

1. ποιοῦσι et ex corr. ποιούσαις *B*, quod rec. Cor. 11. καὶ τῷ θαλάττῃ *A* τῇ om. *C* τὸ om. *B*. — μόνον om. *E*. 12. ἀποδοὺς *BCE* Cor. 16. πρὸς ἐς τὴν ald., inde πρὸς τὴν ἐς Xyl. 17. πλευρὰ] πλευρᾷ *lA* (in hoc primum fuerat πλευρά) πλευράν *BC*. 21. σταδίοις *C*. 26. θαλαττίαν *Al*. 28. τίγρης ald. 30. Verba τὸ ἀπὸ Θαψάκου μέχρι τῆς Ἀρμενίας ferri non posse Grosk. recte per-

τον ἔχει τὰ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου, ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν, πόσον ἐστὶ διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. διὰ δὴ ταῦτα πάντα τυπωδῶς φησιν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· καὶ γὰρ καὶ τὰ διαστήματα, ἅ φησιν, ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν A. 133
τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων· τινὰς καὶ ἀνεπιγράφους καλεῖ. ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ἐν ᾗ χάριν εἰδέναι δεῖ τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν. ὅταν δὲ δὴ μηδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο.

24. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδίδοσθαι μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν, ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ. μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, σταδίους [δισ]χιλίους καὶ τετρακοσίους γράφει· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων καὶ τοῦ Λύκου καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ᾗ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τοὺς μυρίους ἐκπληροῖ, τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν οὕτω καταμετρεῖ, οὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θείς, οὐδὲ τῇ διὰ Στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας. καὶ τά γε προσάρκτια μέρη τοῦ ὄρου ταῦτ' ἐστίν.

---

spexit, parum feliciter tamen καὶ μὴν οὐ τὸ πᾶν ἀπὸ κτλ. scribere conatus. Videntur potius ea verba primum in marg. posita fuisse ad explicanda quae proxime sequuntur τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος, atque inde huc translata. 3. εἰπεῖν fort. post ἔχειν excidit, cf. p. 83. — γεγονέναι pr. m. add. in marg. *A*. 5. συναγαγεῖν Cor. 6. ὧν ante τινὰς add. Cor. haud male; δὲ post τινὰς inserendum censuerat Cas. 7. καλεῖν codd. Sbk. corr. de Cas. coni. 10. δὴ asteriscis inclusit Cor. — λέγῃ *Al* λέγοι *C*. — λαμβάνειν *ABCl* Xyl. corr. 18. χιλίους *ABCl* Breq. corr. de Cas. coni., qui verum collegit ex XVI, 726. II, 90. 22. τριακοσίους *ABCl* Cas. corr. 27. τοῦ ὄρους codd. edd. Quae

C. 80 25. *Ἀποδοὺς δὲ τὸ βόρειον οὕτω πλευρόν, τὸ δὲ νότιον, φησί, παρὰ μὲν τὴν θάλατταν οὐκ ἔστι λαβεῖν διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπτειν κόλπον, ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως †καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας σταδίους εἶναι ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους, νότιον μὲν*
A. 134 *λέγων, παράλληλον δ' οὐ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. τὴν δὲ διαφωνίαν τοῦ μήκους φησὶ συμβαίνειν, τοῦ τε βορείου τεθέντος πλευροῦ καὶ τοῦ νοτίου, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν.*

26. *Τῶν δὲ πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακόν φησι διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην εἰς μὲν Βαβυλῶνα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ὀκτακοσίους, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίους· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκου πρὸς τὰς ἄρκτους μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι καὶ εἶναι ὡς χιλίους ἑκατόν, τοὺς δὲ διὰ Γορδυαίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπειν αὐτούς. τοῦ δὲ πρὸς ἕω πλευροῦ τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτους οὐκ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων, ἀπὸ δέ τινων ἀκρωτηρίων καὶ ὑπὲρ τοὺς ἐννακισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίους πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφρά-*

---

cum falsa esse Cas. perspiceret, paulo audacius tollenda censuit. Verum vidit Du Theil. 4. *καὶ* ante *τῶν ὁρίων* adulterinum atque in *μέχρι* mutandum videri recte monet Grosk. coll. II, 79 in. 81 extr. 89 extr. 10. *πελαγίων* codd. Sbk. corr. de Cas. coni. — *λέγειν* codd. Xyl. corr. 13. *εἶναι* om. *C*. 15. *τριακοσίους* post *τρισχιλίους* addendum esse censet Gossel., quia Strabo infra XV, 729 idem hoc intervallum plus trium millium stadiorum esse dicat secundum Nearchum, Arrianus autem (Indic. c. 41 p. 388 Blanc.) et Plinius (H. N. VI, 30) eodem auctore trium millium trecentorum perhibeant: ac facile certe *τ'* negligi potuit ante *τά*. Sed cum eadem prorsus, quae hic leguntur, mox p. 81 init. tradantur, utroque loco vocem illam excidisse parum probabile est. — *τάς* om. edd. 17. *γορτυναίων* codd. Cor. corr. ex Du Theil. coni. coll. XI, 522. 18. *αὐτός* *ABCl*. 19. *μηδείαν* *BC* ac sic saepius. 22. *παραιτακινῆς*.

την ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορδυαίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλομένους καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην· γενόμενον δὲ τοῦτον ἔγγιον ἀεὶ τοῦ Τίγριδος κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους καὶ ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. γίνεται δή, φησί, τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας καὶ Βαβυλωνίας ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ' εἴρηκε.

27. Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγῖδος καὶ ἄλλα μέν τινα ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα, ἃ δὲ Ἵππαρχος προφέρει αὐτῷ, οὐ πάνυ. σκοπῶμεν δ' ἃ λέγει. βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα, ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστά φησιν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προφέρεται· τὴν γὰρ τρίτην A. 135 μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ C. 81 τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης, μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐνναχισχιλίων, τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι, τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομεμέτρηται μέχρι χιλίων ἑκατόν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. ἐπεὶ τοίνυν, φησί, τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων, ἡ δὲ τούτῳ παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνναχισχιλίων, δῆλον, ὅτι ἡ Βαβυλὼν οὐ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις ἐστὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως.

---

2. γορτυναίων codd. Cor. correx.: vid. supra. — περιβαλλομένους codd. Cor. corr. 5. γινόμενον ABC Cor. 12. ἐπισκεψώμεθα C. 16. προσφέρεται Cas. 24. ἀπομετρεῖται codd. ἀπομετρεῖσθαι Xyl. sqq. ἀπομεμετρῆσθαι Cor.: ac perfectum necessarium videtur propter sequentia: cf. et p. 80. 82. 27. τούτων codd. Grosk. corr.

28. Ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας ἥ τε ἐπὶ Θάψακον καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνέβαινεν ἂν τοῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥστε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θάψακον πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον γωνίαν ποιεῖ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμή· οὐθ' ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἠγμένη ἀπὸ τῆς Καρμανίας παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ· οὐδ' εἰ παράλληλος ἦν, μὴ
A. 136 [πρὸς] ὀρθὰς δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, οὐδὲν ἂν ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν.

29. Ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν ἐξ ἑτοίμου καὶ δείξας, ὡς οἴεται, διότι ἡ Βαβυλὼν κατὰ Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολικωτέρα
C. 82 ἐστὶ μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις, πάλιν ἄλλως πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν, καί φησιν, ἐὰν ἐννοηθῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη καὶ ἀπὸ Βα-

---

8. γίνετ' ἂν *AC*, sed in hoc ε sec. m. add. 10. ὀρῶν *A*. 13. τὴν τῶν ἀπὸ *C*. — Verba ἐπὶ Θάψακον — πυλῶν primum omissa in *A*, postea in marg. eodem atramento, manu paululum diversa addita fuerant: ibi vero erasis verbis nonnullis manu multo recentiori haec scripta sunt: ἐπὶ θαψάκων καὶ διὰ τῶν κασπίων πυλῶν, quae leguntur etiam in *i*. In *ghm*(*l*?) omnia haec desunt. 14. μεσημβρινὴν *ABCl*. 19. πρὸς om. codd., exhibentes ὀρθὴν δὲ τὴν — μεσημβρινήν, sed in *o* recenti manu (quam Lascaris esse putat Scrimg.) in marg. add.: γρ. μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ διὰ κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, quae rec. Sbk.; μὴ πρὸς ὀρθὴν τῇ κτλ., quod Cas. voluerat, Breq. rec.: altera tamen loquendi ratione Strabo aliique uti solent. 23. ἄλλως] ἄλλο edd. inde a Xyl.

βυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνεστηκὸς ἔκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινούσης πλευρᾶς καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτου ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν ἠγμένης καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκου μεσημβρινῆς. τούτου δὲ τοῦ τριγώνου τὴν μὲν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ τὴν ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ' ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκου μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσων ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τούτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται πολλαπλάσιον οὖσαν τῆς λεχθείσης καθέτου. προστίθησι δὲ ταύτῃ τὴν ἀπὸ Θαψάκου πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρῆσθαι Ἐρατοσθένης καὶ εἶναι χιλίων ἑκατόν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἐᾷ. οὗτος δ' ἐπὶ τοὐλάχιστον ὑποτίθεται χιλίων, ὥστε τὸ συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίγνεσθαι· ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τοῦ τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου τῆς ἐκ Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν καὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλῶνος καθέτου, ἥτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἵδρυται. τὸ δέ γε ἀπὸ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλῶνος δείκνυσιν οὐ μεῖζον ὂν σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρινοῦ παντὸς τοσούτων σταδίων, ὅσων Ἐρατοσθένης φησίν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὰ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου, ὡς Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σταδίων

---

4. *κατ' αὐτῆς* codd. Xyl. corr. 5. *ἀποτείνουσαν* *Al.* 9. *ὅσον* *BlC*, sed in hoc ex corr. pr. m.: antea fuerat *ὅσων*. 13. *μεμετρεῖσθαι* *ABCl.* 15. *τοὺς συνάμφω* *ACl* Cor. *τοῦ συνάμφω* *B* ald., quorum neutrum ferendum; nec magis quod Grosk. proposuit *τὰ συνάμφω* sc. *μέρη* sive *διαστήματα*: quod scripsimus ipsi sequentia postulant. Similem vocis *συνάμφω* usum v. I, 44. 18. *τὸ* ante *διάστημα* add. Cor.: at similiter om. articulus p. 84. 85. 105 passim. 19. *ἀθηναίων* *ABCl.* — *μέχρι* — *παραλλήλου* om. *lm.* 21. *δι'* om. *C*, postea additum est in *B.* 22. *μεῖζον ὂν*] *μείζονος* codd. Cas. corr. 24. *ὅσον* *BCl.* 25. *τὰ τοῦ*] *τὸ τοῦ* Sbk. Cor. — *ἀθηναίων* *ABCl.*

καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται καὶ ῥομβοειδής. ἡ δ' Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι, διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς, ὡς ἂν εὐθείαις, καὶ τῷ ὀνόματι, ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνους. ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, οὕτω γε ἀφορισθεῖσα· ἥ τε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται, ὡς προείρηται, καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται· οὔτε γὰρ περιγράφει τὴν σφραγῖδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον, οὔτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν μεῖζον· οὔθ' ὁ Εὐφράτης ἑσπέριόν ἐστι πλευρόν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι, τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων. τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον ἢ νότιον; χωρὶς δὲ τούτων, ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακήν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο προάγειν δεῖν τὴν σφραγῖδα οὐ πιθανόν, τῆς τε A. 139 Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων, ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον, τοῦ δὲ Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας. καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός, τὰ ἐνταῦθα μέντοι τοιούτῳ μερισμῷ διασπᾶν ἔθνος γνωριμώτατον καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν ἥκιστα ἂν πρέποι. οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν· καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης οὐ μήν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ, ἀλλ' οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὸν καὶ τὸ μέχρι τῶν ὅρων τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτου· ὥστε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν, τῆς τρίτης εἰπόντα σφραγῖδος τοσαύτῃ προσθήκῃ τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον, οὐδ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν εἰσπλέοντι *γὰρ* τὸν Περ-

---

7. γὰρ om. Cas. 9. οὔτε] οὐ τὸ codd. Sbk. corr. de Tyrwh. coni. 15. δυεῖν ABCl, δεῖν o ex corr.: idem scripsit Sbk. 19. τὸ ἐνταῦθα k Cor. 21. ἥκιστα δ' ἂν codd. Cas. corr. — ἂν post γὰρ add. BC. 23. Ἰνδικῇ, ἀλλ' οὐδὲ τῇ desunt ap. Cor. 26. εἰπόντας ACl Breq. corr. 28. ὥσπερ] ὅπερ ABCl ὥσπερ sec. m. not. in marg. o, idque recepit Sbk. 29. γὰρ] παρὰ o (sed in litura scriptum) Sbk. Cor. Supra quoque I, 55. 62 γὰρ vidimus male additum.

σικὸν κόλπον μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Εὐφράτου, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις τῆς Μεσήνης καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτον, ἥπερ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου, εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τοῦτον διεξιόν, C. 85 διῆκόν τε μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ Πηλουσίου, καὶ ἔτι τοῦ Κανωβικοῦ στόματος τοῦ Νείλου· τοῦτο μὲν τὸ νότιον πλευρόν, τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον τὴν ἀπὸ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.

32. Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεστῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου καὶ τῆς Αἰγύπτου πάσης καὶ τῆς Αἰθιοπίας. ταύτης δὲ τῆς μερίδος μῆκος μὲν ἔσται τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ δυεῖν μεσημβρινῶν· ὁ μὲν γὰρ γρά- A. 140 φεται διὰ τοῦ δυσμικωτάτου σημείου τοῦ ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ τοῦ ἑωθινωτάτου· πλάτος δὲ τὸ μεταξὺ δυεῖν παραλλήλων, ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τοῦ βορειοτάτου σημείου, ὁ δὲ διὰ τοῦ νοτιωτάτου· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων, ἐφ' ὧν πλευραῖς οὐ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, οὕτω τὸ μέγεθος ἀφοριστέον. καθόλου δὲ νοητέον, ὅτι οὐχ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ ὅλου καὶ μέρους· ἀλλ' ἐφ' ὅλου μὲν τὸ μεῖζον διάστημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον πλάτος, ἐπὶ μέρους δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τοῦ ὅλου μήκει τμῆμα ἐκείνου, ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάστημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τοῦ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαστήματος. διὸ καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ τοῦ μὲν μήκους ἐπὶ παραλλήλου τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένου, τοῦ δὲ πλάτους ἐπὶ μεσημβρινοῦ, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα αὐτῆς, πλάτη δὲ τὰ τῷ πλάτει. οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο πρῶτον μὲν

---

2. μεσσήνης ABCl, sed uno σ hoc nomen scribi Steph. Byz. docet in v. Μεσσήνη. 4. δεξιὸν ABCl διεξιὸν o ex corr., Sbk. rec. 5. διήκοντα codd. edd. Grosk. corr. 20. μεῖζον] ὅλον l (sed add. γρ. μεῖζον) m. 22. ἐκεῖνο Cor. ex Tyrwh. coni. — Malim ὁποτερονοῦν ἄν. 27. μεσημβρίαν. οὐ δεῖ ABCl οὐ lineolis inclusum in o, om. n Xyl.: correxit Sbk. ex Thyrw. coni. 28. μήκη] μήκει BC. — δὲ] καὶ BC, sed hic sec. m. corr.

τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης, ἔπειτα καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει.

33. *Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν καὶ Καυκάσου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας, τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου, τὸ δὲ τῆς τετάρτης ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως μέχρι τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, [ἣν] ἀνάγκη καταστρέφειν εἰς τοὺς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους· ἐνταῦθα γάρ ἐστι τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον, ἀλλ' ὅτι γε οὐ παράλληλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν*
C. 86 *εἴρηκεν αὐτός. τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου γράφει καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι Στηλῶν θαλάττης κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀθηνῶν, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινὸν οὐ πολὺ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων φησὶν εἶναι σταδίων· ὥστε*
A. 141 *τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων ὅ τε διὰ Ῥόδου καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας. ὁ δ' αὐτός πως ἐστι τούτῳ ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτου· ὥσθ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος οὐδετέρᾳ. οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες.*

34. *Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες τὰ ἑξῆς*

---

1. *δὲ* post *ἔπειτα* add. Cas. 8. *τῆς παραλίας* sec. m. add. in marg. *o*, unde post *μέχρι* rec. Sbk. Cor. Grosk. paulo avidius; diversa enim est ratio loci, quem afferunt ex p. 88. 9. *ἣν* om. codd. Paetz. addendum esse intellexit. 13. *ποιοῦνται ABC*. 18. *μεσημβρινοῦ πολὺ AB*(?)*Cl* *μεσημβρινὸν πολὺ kno* et in hoc *οὐ* sec. m. add. Idem Xyl. primus scripsit. 26. *διὰ* asteriscis inclusit Cor., ac merito suspectum est illud vocabulum, quod neque apud Strabonem alio loco, neque ullum praeterea scriptorem invenitur: orta videri possit praepositio ex literis *AI* male lectis ac repetitis.

ἴδωμεν. πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπώδως λεγόμενα. φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων, εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων, ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχον τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἐχουσῶν· δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγῖδος. πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλου λαμβάνεται, οὔθ' ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγῖδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὥστ' οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν. οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον [εὖ]· εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τοὺς λεχθέντας, εἰς δὲ Σοῦσα σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἐννακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους, πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν γωνίαν ἔχον πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἶτ' ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλου δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν καθηκούσης εὐθείας C. 87 ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν A. 142 διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὅρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα

9. ἔχοντα ald. 11. ἔχουσαν codd. (sed περιεχουσῶν sec. m. add. in marg. *a*) Sbk. corr. ex Cas. coni.: τῶν τὴν ὀρθὴν περιεχουσῶν Cor., quod sane arridet. 15. εὖ om. codd. Cor. add. 27. τῆς ante *Περσίδος* om. *l*. 29. μεσημβρινὴν — πυλῶν sec. m. add. in *C*.

τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτῃ δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. χωρὶς δὲ τούτων κἀκεῖνος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδές ἐστι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ πλευρὰ παρέσπασται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠιόνα, οὕτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά.

35. Πάντα δὲ ταῦτα λέγει γεωμετρικῶς ἐλέγχων, οὐ πιθανῶς. ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπενέγκας ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνῶναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σταδίων φαίνεται διαπίπτων, οὐκ εἶναι συγγνωστά· καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σταδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα,
A. 143 ὡς ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν οὐχ ἁπλοῦν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐν ἐλάττονι. μείζονι μέν, ἂν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστεύωμεν ἢ καρποῖς ἢ κράσεσιν ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν· ἐλάττονι δ', ἂν δι' ὀργάνων γνωμονικῶν ἢ διοπτρικῶν. ὁ μὲν οὖν δι' Ἀθηνῶν παράλληλος γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις το-

---

12. Post εἴρηκεν excidisse φησίν suspicatur Grosk., eaque voce, cum Hipparchi ipsius illa sint verba de Eratosthene loquentis, aegre caremus. 13. περιέσπασται codd. Cor. corr. 23. διὰ Θινῶν A. 25. ἐν ante ἐλάττονι om. edd. inde a Cas. — ἂν] ἐν codd. Cor. corr. ex Cas. coni.; Salmas. εἰ scribendum esse censuit. 26. πιστευομένη καρποῖς codd. Sbk. corr. ad Salmas. mentem. 27. κρίσιν] κρᾶσιν codd. Sbk. corr. ex Salm. coni. — δι' ὀπτικῶν C. 28. διὰ Θινῶν A.

σούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν. ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν
τρισχιλίων σταδίων, μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων ὅρους, πελά-
γους δὲ τρισμυρίων λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς
ἀνατολὰς γραμμήν, καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερον τὸ μέρος τὰ μὲν νό- C. 88
τια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ
σφραγῖδας νοείσθω, πῶς καὶ ταῦτα λέγει καὶ πλευρὰ τὰ μὲν
ἀρκτικά, τὰ δὲ νότια, καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑω-
θινά· καὶ τὸ μὲν παρὰ πολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν ὑπε-
χέτω λόγον (δίκαιον γάρ), τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδὼν
ἐλεγκτέος ἐστίν. ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεταί τις
ἔλεγχος. οὔτε γὰρ τῶν ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρική τις δύ-
ναιτ' ἂν ἀπόδειξις· οὔτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογου-
μένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.

36. Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης λέγει μερίδος· προστί-
θησι δὲ καὶ τοῦ φιλαιτίου καὶ τοῦ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν
ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπι-
τιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θα-
ψάκου μέχρις Αἰγύπτου γραμμήν, ὥσπερ εἴ τις παραλληλο-
γράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ
αὐτοῦ παραλλήλου κεῖται ἥ τε Θάψακος καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου
παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεστώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον.
τὸ δὲ θαυμάζειν, πῶς ἐθάρρησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων σταδίων A. 144
τὸ ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ὀκτακισχι-
λίων, οὐκ ὀρθῶς. λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μέν, ὅτι ὁ διὰ
Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις
καὶ πεντακοσίοις σταδίοις νοτιώτερός ἐστι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ
(ὡς οἴεται), διότι τοῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκου ἀρ-

---

2. *καὶ* asteriscis inclusit Cor. 4. *ἑκάτερα ACIB* (in hoc *ον* sup. *ρα*) *ἑκάτερον no* Cor. rec. 12. *εἶναι* post *δύναιτ' ἂν* add. Sbk. Cor. ex Cas. coni. 14. *λέγειν* codd. Cor. corr. ex Tyrwh. coni. 15. *τὸ* ante *τοῦ* inser. Sbk. Cor.; idem a Xylandro factum esse dicens Cas. probaverat. — *φιλητίου ABCl* Xyl. corr. 24. *ἑπτακισχιλίων* codd. Cor. corr. ex Gossel. coni., quem vid. ad h. l. in Intp. gall. et eiusd. *Recherches sur Hipparque* p. 32. Paulo post codd. optt. verum servarunt. 28. *ὡς*] *ὅς ACl*.

κτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις, συμπίπτειν φησὶ πλείους τῶν ὀκτακισχιλίων. πῶς οὖν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόστασις τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ διὰ Θαψάκου, ζητῶ. ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσοῦτόν ἐστιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δι' ἑκατέρου παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ θατέρου, οὐκ εἴρηκεν· οὐδὲ γάρ, ὅτι ἐπὶ ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἐστιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών. τἀναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις σταδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκου. ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένους ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλοῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ
C. 89 πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην ποιεῖν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥυέντα ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολάς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων ὁδὸς ὡς ἂν μεσημβρινοῦ τινός ἐστιν, ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴ καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα ἔκνευσίς τέ ἐστιν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθείς, καθάπερ ἐπίτηδες, τοῦ μή τινα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξασθαι καὶ μέτρον τοῦ μεταξὺ δυεῖν παραλλήλων διαστήματος. μὴ διδομένου δὲ τούτου, κενόν ἐστι καὶ τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι δοκοῦν, ὅτι συνισταμένου ὀρθογωνίου τριγώνου πρός τε Πηλουσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τοῦ τε διὰ Θαψάκου

1. σταδίοις post ὀκτακοσίοις add. edd. 2. ἑπτακισχιλίων *BC*. 4. ζητῶν codd. Sbk. corr. ex Xyl. coni. 6. τὸν] τὸ ald. 8. οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις Grosk. scribendum censet ex iis, quae traduntur p. 81 in. et extr. et p. 91, coniectura haud improbabili. Sed non opus est negatione οὐ, hic parum commoda, cum supra dixerit οὐ πολλῷ et μικρῷ πλείοσιν: infra quidem p. 91 sententiarum connexu paululum diverso ait οὐ πλείοσιν. 10. παρετίθεμεν Cor. 15. ἀπὸ] ἐπὶ *ABCl* Xyl. corr. 16. ἂν om. Cas. 23. καινόν codd. Xyl. corr. 25. Vitio aliquo laborare hunc locum multi iudicarunt post Penzelium, qui transponenda censuit Θαψάκου et Πηλουσίου nomina, ut illius urbis meridianus, huius parallelus commemoretur. Fortasse etiam ipsa verba παραλλήλου et μεσημβρινοῦ locum mutarunt. Nec tamen vulgata

παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Πηλουσίου μεσημβρινοῦ, μία τῶν περὶ A. 145
τὴν ὀρθήν, ἡ ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, μείζων ἔσται τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθήν, τῆς ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ, ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον. οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων. ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον· ἵνα δ' ἀνίσχυρον ᾖ τὸ ὑπὸ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐννακισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμήν, ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν, ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό.

37. Οὐ τοῦτο οὖν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων εἶναί τι δεῖ μέτρον, καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἔλαττον συγχωρητέον. ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι Στηλῶν, μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παραλλήλους ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας ἢ τὰς συμπιπτούσας, καὶ τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας ἢ τὰς ἐκτός· ὡσαύτως καὶ τὰς διισταμένας μέχρι τοῦ μὴ ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας, καὶ τὰς ἐν μείζονι μήκει μᾶλλον ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ' ἂν μᾶλλον καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέ- C. 90
χρι Στηλῶν θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σταδίων, νοεῖται ἕν τι παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό τε ὄρος

---

prorsus est falsa. 2. ὑπὸ] ἀπὸ *AC* περὶ *l*(?) ald. Xyl. corr. 3. τῆς ἀπὸ] τοῦ ἀπὸ edd. inde a Xyl. — καινὸν codd. Xyl. corr. 5. δὴ om. *C* Cor. — τὸ] τὰ *A*. 6. σταδίων post τετρακισχιλίων add. ald. 9. ὑπὸ] ὑπὲρ codd. Cas. corr. 19. παραλλήλως ἐκείνῃ Cor. At Genitivum bene tuetur Friedem. coll. Polyb. VI, 41, 3. IX, 21, 10. 21. τὰς om. *l*. 22. ἐχουσῶν *ABCl*. 28. ἔτι codd., sed ε punctis notatur in o, unde τι rec. Cor. Verior mihi visa est Tyrwh. coniectura, quam recepi.

ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. ἐὰν οὖν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὅλου τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾷον ἂν ἡ τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη, παράλληλός τε καὶ ἴση, τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ ἤπερ ἡ ἐν τοῖς μέρεσι· καὶ ὅσῳ γ' ἂν ἔλαττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷδε μᾶλλον τοῦτ' ἂν συμβαίνοι. ἥ τε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρου ἧττον ἀπελέγχεται καὶ ἡ ἀνισότης τοῦ μήκους ἐν τοῖς μεγάλοις, ὥστ' οὐδ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τοῦ σχήματος. ἐὰν A. 146 οὖν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥστε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας ἢ τῆς γε ἑτέρας, οὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιοῦτον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. ὁ δ' ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταὐτοῦ παραλλήλου μέχρι Στηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονεύουσαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν, καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκου προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτου τοσοῦτον ἐπιλαμβάνουσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τοῦ χωρίου μῆκος, διαμέτρῳ τετραγώνου καταμετρεῖν δὴ [ἂν] δόξειε τὸ τοῦ τετραγώνου μῆκος. ὅταν δὲ μηδὲ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλασμένη ἡ γραμμή, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξειε πλημμελεῖν· κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. πρὸς μὲν Ἐρατοσθένη ταῦτα.

38. *Πρὸς* δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν, ὡς κατηγορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω καὶ ἐπανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων· ὅπερ ἡμεῖς ποι-

3. ῥᾴδιον codd. edd. Cf. quae disputavi ad I, 27, ubi tertium locum Strabonianum addere neglexi XI, 507 extr., in quo similiter codd. exhibent ῥᾴδιον pro adverbio comparativi usurpatum. Caeterum iniecta denuo huius rei mentione Lobeckium laudare iuvat totum hunc locum docte, ut solet, tractantem ad Phryn. p. 403. 4. Verba παράλληλός τε καὶ ἴση parum commode hic adiiciuntur, atque ex margine esse huc illata haud iniuria suspiceris. 5. ἧττον ald. 18. διάμετρον codd., sed ω sup. ον not. in *o*, Cor. corr. ex Breq. coni. 19. ἂν pro δὴ scripsit Cor., qua mutatione nihil est facilius; δὴ autem mihi quoque suspectum. De particula ἂν nonnunquam a librariis neglecta vid. ad I, 9. — μηδὲ] μὴ *B*(?) ald. 20. ἡ om. *A*.

οῦμεν. ἐκεῖνος δ' εἰ καί που τούτου πεφρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι προσέχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορθώσεως, ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται μοχθηρίας. λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν μὴ διδομένων κατασκευασθέν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς, ὅτι Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν οὐ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις· ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνατολικωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ὅτι ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ᾗ Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Με- C. 91
σοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα καὶ Βαβυλῶνι, οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ.

39. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδόν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης. ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. φησὶν εἶναι καὶ κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος καὶ τὸν διὰ Κυανέων, διέχειν δὲ τοῦτον τοῦ διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους, τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὃ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος, ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψακον A. 147
καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον· τρόπον δή τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον· τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν τὸ ἀφεστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας Θαψάκου τε καὶ τοῦ Κασπίου, πολὺ ἐλάττους [δ'] ἀφεστάναι τῶν μυ-

---

1. δὴ καί που CB, sed in hoc δὴ καὶ εἶπου ex corr. et δ' εἰ καί που in marg. — πεφρόνηκε ACl. 10. ὅτ' ἐπὶ codd. Cor. corr. 21. καὶ om. Cor. 22. κυνέων A, sed α sec. m. add. 28. δή] δὲ Bl. 30. ἀφιστάναι codd. edd. 31. τε] δὲ ABCl τε ex corr. in ο. Hoc iam Xyl. interpretatione sua expressit, ac restituendum Paetz. alii-

ρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου· ἆρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι *τοὺς* ἐπ' εὐθείας. κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι τοὺς μυρίους, [οὓς] λογίζεται ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος [τὰς] εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας, ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινὰς καὶ τὰς ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολήν, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλήλους. ἓν μὲν δὴ τοῦθ' ἁμάρτημα· ἕτερον δὲ τὸ μηδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πλαττόμενα. διόπερ πρῶτον μὲν ἐκείνου τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐπὶ Φᾶσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, καὶ προσθέντος τοὺς εἰς Διοσκουριάδα ἐνθένδε ἑξακοσίους, τὴν δ' ἀπὸ Διοσκουριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, ἥτις κατ' αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι ὅσον χιλίων σταδίων, ὥστε τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρα-
C. 92 τοσθένη κεφαλαιοῦσθαι ἐννακισχιλίων ἑξακοσίων· αὐτὸς συντέτμηκε καί φησιν ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φᾶσιν πεντακισχιλίους ἑξακοσίους, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλους χιλίους· ὥστ' οὐ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πως μεσημβρινοῦ τό τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον, ἀλλὰ κατ' αὐτόν. φέρε δ' οὖν κατ' Ἐρατοσθένη· πῶς οὖν τούτῳ ἕπεται τὸ τὴν ἀπὸ τοῦ Κασπίου ἐπὶ Κασπίους πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον;

40. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὅρων τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ

---

que viderunt. — δ' om. codd. edd.: ante ἐλάττους inserendum censuerunt Paetz. et Grosk. 2. τοὺς, quod in codd. edd. legitur, qui ferri possit non intelligo. 3. οὓς om. codd. Sbk. add. ex Tyrwh. coni. 5. τὰς om. codd. Cor. add. 7. μεσημβρινὴν *ABCl* γρ. ἰσημερινὴν sec. m. add. in marg. *o*, idque Cor. rec. Eadem verba permutantur p. 132. 11. ἐκείνων *ACl*. 16. ἐντεῦθεν δ' ald. ἐντεῦθεν Cor. 17. εἴτις *ABCl* ἥτις *o*, unde Cor. rec. 19. συντέτμηκε] οὖν τέτμηκε codd. edd., sed οὖν in συν mutandum esse Cor. in nott. monuit. 28. ὀρῶν codd. edd.: neque tamen de montibus Tauri in universum egerat

ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκουμένης· εἶτ' ἐκτίθεται τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων, ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ A. 148 *τῶν ἄρκτων καθήκειν. μίαν μέν, ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικήν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικήν, ὑφ' ὧν κόλπους ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυρρηνικόν. ταῦτα δ' ἐκθέμενος καθόλου πειρᾶται τὰ καθ' ἕκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. ἔστι δὲ τοσοῦτον τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους τὸ πλῆθος, καὶ ὑπὸ Τιμοσθένους τοῦ τοὺς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων, διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖστα), ὥστ' οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν οὔτ' ἐκείνους, ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον, ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ καὶ τοῦτ' ἂν ἴσως τις, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης, μίαν μὲν τιθεὶς τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γάρ τι πολυσχιδές. καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῶν Μαλεῶν, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον. καὶ ἡ Θρᾳκία Χερρόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σούνιον τόν τε Μέλανα κόλπον καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς Μακεδονικούς. εἰ δ' οὖν παρείημεν τοῦτο, καὶ τῶν διαστημάτων τὰ πλεῖστα φανερῶς ψευδογραφούμενα ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν καὶ οὐ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων, ἀλλὰ φανερῶν καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυναμένων· οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον ἡ ὑπέρβασίς ἐστι πλειόνων ἢ δισχιλίων σταδίων· ὁ δ' ἐνναχοσίων φησίν· ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ* C. 93 *τρισχιλίους, οὐ πλείους ὄντας τῶν ἐνναχισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ*

Hipparchus, sed quatenus Indiae aliarumque regionum finis erat ille mons.
2. *ῥηθέντα* edd. 4. *ἐφ'*] *ἀφ' C.* 9. *τοσοῦτο* edd. 10. *ὑπὸ*] *ἐπὶ ABCl ὑπὸ ο* λ*τι* edd. 20. *τῷ μαλαίῳ ABCl τοῦ μα E τῷ μαλέῳ* ald. Cor. corr. 23. *παρίημεν* codd. Coraës corr. 29. *χαλκηδόνα ABCl.*

αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἐστι κατὰ τοῦτον τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ῥόδος, τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ Πορθμός. πάντες γὰρ ὁμο-
A. 149 λογοῦσι μὴ πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ Πορθμὸν πλοῦν σταδίων ἢ ἐννακισχιλίων· ὅ τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι *τῷ* τοσοῦτον δυσμικώτερος πρὸς τὸν ἑωθινώτερόν ὅσον ἡ Καρχηδών ἐστι τοῦ Πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον, ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπειρίας καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι Στηλῶν.

41. Ἱππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ' ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τῇ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλέον τὰ καθ' ἕκαστα εὐθύνειν. ἡμεῖς δ', ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ' ἔτι ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθ' ἕκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες, ὑπὲρ ὧν δ' ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον συνεξετάζομεν, ὅπου τι φιλαιτίως εἴρηκεν. ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν, ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν αὐτόν. ἐφ' ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐστι τὰ ἁμαρτανόμενα, κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι, πλὴν εἰ σπάνιόν τι καὶ καθόλου· ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. καὶ νῦν δ' εἰρήσθω, ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελ-

---

2. ὁμολογοῦσιν ἢ πλειόνων ACIB et in hoc οὐ πλειόνων ex corr., μὴ sec. m. add. in o, quod Cor. rec. 4. σταδίων πεντακισχιλίων codd., ἐννακισχιλίων scribendum esse Cas. iam recte monuerat, particulam ἢ praeterea addidit Grosk.: ea in π mutata reliquae corruptioni ansam dedit. 6. δυσμικωτέρῳ B(?)no edd. Orta est impeditissima haec scriptura ex τῷ praemisso, quod et ipsum natum videatur ex syll. το male repetita propter pronomen ὁ αὐτός. 7. τετρακισχιλίοις scribendum post Breq. multi iudicarunt: agitur autem de stadiis quibus fretum Carthagine distat. 13. τῇ Ἐρατοσθένους] τοῦ Ἐρατοσθένους B(?) edd. 15. δ' ἔστιν ὅπου codd. Cor. corr. 22. αὐτὴν codd. Sbk. corr.

τικά, μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεττανικά, ὡς δ' αὕτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βασταρνῶν. ἐπὶ πολὺ δ' ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι καὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν καὶ τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸν Πόντον καὶ τῶν ἐφεξῆς προσαρκτίων μερῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. τοῦ γὰρ Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόρρω διεστηκότων τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ διισχυριζομένου δέ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προστιθέντος δ' ἔστιν ὅπου τὰ ἐπ' εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις C. 94 πρὸς ἄλληλα διαστήμασιν· ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν A. 150 μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαστήματα, καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν. οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν †ἠπειρῶτιν πάλιν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. αἰτιασάμενος δ' οὖν τινα τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων, ἐν τῷ τρίτῳ φησί, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικήν, ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικήν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι ποιήσασθαι γεωγραφικήν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικήν, διδόντος καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. πολλαχοῦ γὰρ ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας, ἐκπεσὼν δὲ οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὁλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις, τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικός, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν, ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορ-

---

1. *μυρίων* C. 4. *προσαρκτικῶν* BC. Post *μερῶν* ponunt edd. adiecto praeterea articulo. 15. Verba *τὴν ἠπειρῶτιν πάλιν* manifesto corrupta sunt: neque magnopere iuvamur suspicionibus Corais, qui *πάλιν* mutari iubet in *ταύτην*, aut Groskurdii, qui *παραλίαν* in ea voce latere recte intellexit, sed *ἠπειρῶτιν* relinquendum censuit multo magis corruptum. Equidem crediderim Strabonem scripsisse *κατὰ τὴν Εὐρώπης παραλίαν*. Literae *ΗΠ* ortae videntur ex *ΗΝ* male repetitis: iam reliqua satis plana sunt. De Europa haec intelligenda esse Penzel. iam et Du Theil. censuerant.

μὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν· ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίως καὶ οὗτος καὶ ὁ Τιμοσθένης, ὥστ' οὐδ' ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου λεχθεῖσιν.

CAPUT II.

1. Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἅ φησιν ἐν τοῖς περὶ ὠκεανοῦ· δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. οὐκ ἄτοπον οὖν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων διαιτῆσαι, τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ, μέτρου τινὸς ἐχομένους. ἔστιν οὖν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλουθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τούτων δ' ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

2. Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην *τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν,* ὑπερπίπτουσαν ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις· Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν
A. 151 καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν, [τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν] καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους. ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δι-
C. 95 καίως. διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν †πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους

---

9. ἐχομένου B ἐχόμενος C ἐχόμενα Cor. 17. ὑπερπιπτούσης codd. edd. praeter Breq., qui ὑπερπίπτουσαν requiri recte vidit: idem Cor. probavit (v. Praef. vol. III p. 7), Bakius (Posid. Reliq. p. 92), Grosk. Sed quid verbis τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν faciendum esset, nemo intellexit. Neque enim ad διπλασίαν referenda esse, id quod nonnulli voluerunt, neque ad ὑπερπίπτουσαν, quae Groskurdii fuit sententia καὶ ante ἑκατέρων inserentis, liquido patet. Aliena autem prorsus sunt ab hoc loco, ex sequentibus, ubi τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν in codd. desiderantur, male huc translata. In margine sine dubio haec, cum suo loco omissa fuissent, a librario primum apposita fuerant, unde post alieno loco illata et ad orationis connexum aliqua ratione accommodata sunt. 19. τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν om. codd. Breq. restituit ex Cas. coni. 22. Verba πλέον ἢ τὸ ἥμισυ: οἰκήσιμόν ἐστι Posidonii Strabonisque sententiae repugnare manifestum est: quod intelligentes Interpp.

οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστίν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερόην εἰσὶ πεντακισχίλιοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως [τοῦ] τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχίλιοι. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν ἐστι μετρητόν, πλεῖταί τε γὰρ καὶ ὁδεύεται· τὸ δ' ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστὶ σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων· ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ μύρια ἑξακισχίλια [ὀκτακόσια] πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν, οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἥμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. τοῖς τε ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι τὰς εὐκράτους, αἵπερ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικούς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· δεῖ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰ-

Parr. pro πλέον ἢ proposuerunt περὶ, Grosk. σχεδόν τι, parum feliciter. Crediderim potius Strabonem scripsisse οὐκ οἰκήσιμόν ἐστι. 1. στοχαζομένης E. 4. πεντακισχίλιοι] μύριοι codd. Breq. corr., cum illud esse locorum horum intervallum sexcentis locis Strabo tradiderit. 5. τοῦ om. codd. Cor. add. 6. ὅπερ codd. Xyl. corr. — τρισχιλίων ABCl edd. τρισχίλιοι E. 8. λέγω] λόγῳ Cor. ad δείκνυται referens. 11. μύρια τρισχίλια codd. ὀκτακισχίλια (omisso μύρια) edd. inde a Breq. πεντακισχίλια καὶ τρισχίλια scribendum censuerunt Bakius (Posid. Reliq. p. 95) et Grosk., quae falsa esse omnia apparet. Neque quidquam proficimus alia Groskurdii suspicione in sequentibus vocem οἰκήσιμον sive ante διάστημα inseri sive pro ipsa hac voce scribi iubentis. Ex ipso sententiarum connexu facile intelligitur scribendum fuisse quod scripsi: eoque ducit codicum scriptura. Sigla enim ,Γ et ,Ϛ quam saepe inter se permutata sint, vulgo notum est (v. supra p. 75); ω̄ autem sive ob sequentis π similitudinem, sive ob aliam causam excidit. 18. τε] δὲ edd. inde a Cas. — οὖσαν codd. Xyl. corr. 19. τὰς] πῶς ald. 21. δεῖ] εἰ ABCl edd. δεῖ E.

κοῦσιν εἶναι πᾶσι, πρὸς οὕσπερ καὶ λέγεται μόνους εὔκρατος. τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

3. Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας πέντε μέν φησιν εἶναι
A. 152 χρησίμους πρὸς τὰ οὐράνια. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς, ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων, ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. πρὸς δὲ τὰ ἀνθρώπεια ταύτας τε καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος, δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους πλὴν σιλφίου καὶ πυρωδῶν τινων καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη
C. 96 προσπίπτοντα ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαρρεῖσθαι· διόπερ οὐλότριχας καὶ οὐλόκερως καὶ προχείλους καὶ πλατύρρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέφεσθαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων δηλοῦν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατότερον καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐυδροτέραν.

CAPUT III.

A. 153 1. Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν, [καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων] καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρεσις δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. φυσικῶς μέν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν· πρὸς μὲν τὰ οὐρά-

---

1. παρὰ ante πᾶσι add. Sbk. Cor. ex Cas. coni., sed ne adiecta quidem ea voce stare possit quod vulgo fertur. 5. περιοίκους *ABCl* Xyl. corr. Verum servavit *E*. 6. τροπικοὺς om. *E*. 9. τἀνθρώπεια ald. 11. διαιρούμενος *E*. 15. δὴ om. Cor. — διαιρεῖσθαι *ACl* διαρεῖσθαι *B*. 16. πλατύρινας codd. edd. 20. εὐκρατώτερον *BC* edd. — ἐνυδροτέραν *E*. 25. καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων om. codd. Sbk. add. ex Cas. coni.: τὰς fortasse additum non fuit a Strabone.

νια, ὅτι τοῖς περισκίοις καὶ τοῖς ἀμφισκίοις, οὕτως ἂν ἄριστα διοριζομένοις, συνδιορίζεται καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν τῶν ἄστρων, ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζῴων καὶ φυτῶν συστάσεις καὶ τῶν ἄλλων *ἡμισυσταλεῖς* τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ, ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· αἵ τε γὰρ κατεψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι, αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμός, δῆλον. ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι τὸ οἰκούμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα· πρὸς δύσει μὲν οὖν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐστιν ἡ περατοῦσα, πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀήρ, ὁ μὲν μέσος εὔκρατος ὢν καὶ φυτοῖς καὶ ζῴοις, ὁ δ' ἐφ' ἑκάτερα δύσκρατος ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τοῦ θάλπους. εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα δίχα ἡ σφαῖρα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον,

---

1. τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους codd. (alterum τοὺς om. *E*) edd. Qui accusativi ut haberent, quo referrentur, Grosk. scribendum censuit διοριζομένους ὑπογράφει, inserto praeterea δὲ post συνδιορίζεται. Dativi, quem restitui, vestigium superest in participio διοριζομένοις. Caeterum Gossel. iure desideravit ἑτεροσκίων mentionem, atque excidisse cum Grosk. crediderim verba καὶ τοῖς ἑτεροσκίοις post περισκίοις. 2. διοριζομένους *Al* edd. 6. συστάσεις om. *l*. 7. ἡμισυσταλεῖς om. *E*, spatio tamen vacuo relicto. Pro monstro autem illo Breq. scripsit ἡμισυσταλέντων, Cor. μεταλλάξεις: Cas. contra proposuit συστάσεις, eadem voce antea omissa; Grosk. denique delendum esse atque genitivos ad συστάσεις, quod praecedit, referendos iudicavit: atque intelligere mihi videor, quo modo nata sit scriptura, quae tam diu torsit VV. DD. Adscripserat enim, ni fallor, aliquis supra ἄλλων inter versus *ΗΓΝΣΥΣΤΑΣΕΙΣ* h. e. ἤγουν συστάσεις, quae postea corrupta atque in ordinem recepta sunt. 17. ὁ εὔκρατος *ABCl*, Cor. articulum asteriscis inclusit, equidem cum *E* omisi.

A. 154 ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμεν, καὶ τὸ νότιον ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφο-
ράς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ
διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐστι, τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος, τὰ
δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ τὰ οἰκήσιμα. ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τρο-
πικοῖς προστιθεὶς οὐκ ἀνὰ λόγον ταῖς πέντε ταύταις προστίθη-
C. 97 σιν, οὐδ' ὁμοίᾳ κεχρημένας διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς
ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπι-
κήν, ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν καὶ Κελτικήν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ
μέσον.

2. Ὁ δὲ Πολύβιος τοῦτο μὲν οὐκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας, δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τῶν τροπικῶν· εἴρηται γάρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτουσι σημείοις οὐχ ὁριστέον τὰ ἀμετάπτωτα. οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηστέον· καὶ γὰρ τοῦτ' εἴρηται. τὴν διακεκαυμένην μέντοι δίχα διαιρῶν πρὸς οὐ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν καὶ ὅλην δίχα διαιροῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ· δῆλον γάρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν καὶ ἡ διακεκαυμένη, [καὶ] ποιεῖ τινα ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοιοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν, ἡ δ' ἑτέρα οὐ πάνυ. εἰ γοῦν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνῃς τὴν γῆν, οὐκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων, τό τε ἑσπέριον καὶ τὸ ἀνατολικόν, τέμνοις εἰς ζώνας ἕξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκοῦσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινός, καὶ τὸ συγκεῖσθαι περιττὴν καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν, ὁμοιοειδῶν μὲν οὐσῶν καὶ τῶν εὐκράτων καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' οὐ

4. τὰ μέσα εὔκρατα . καὶ οἰκήσιμα *E* τὰ ante οἰκήσιμα om. edd. 5. ταύτας Cor. 12. αὐταῖς *ABCl* αὐτοῖς sec. m. inter versus not. in *o*: idem Xyl. restituit. 15. καὶ post γὰρ add. edd. inde a Cas. cf. ad 1, 6. 19. καὶ ante ποιεῖ om. codd. Cor. add.; ὃ potius addendum esse censuit Grosk. 21. ὁμοειδῶν *BCl* edd. 23. εἶτ' οὖν *ABCl* εἰ οὖν edd.; verum servavit *E*. 28. περιττὸν *E*. — ὁμοειδῶν *ABCl* edd. ὁμοιοειδῶν hic quoque legitur in *E*.

*συγκειμένων· οὕτως οὖν καὶ τὴν ὅλην γῆν ἐκ τῶν τοιούτων ἡμισφαιρίων ἐπινοουμένην ἀρκούντως ἂν εἰς πέντε διαιρ̣οίης. εἰ δ', ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησίν, ἡ ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν εὔκρατος, καθάπερ καὶ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ (προστίθησι δ' οὗτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστί· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων), πολὺ κρεῖττον τρίτην *τὴν* εὔκρατον ταύτην ποιεῖν στενήν τινα, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς εἰσάγειν. συνηγορεῖ δὲ τούτοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ* A. 155 *Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια, ὡς δ' αὔτως καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.*

3. *Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲν γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ* C. 98 *δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά· ἀλλὰ καὶ δοθέντος τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν· πῶς οὖν ὄρη κατὰ μέσον ἱδρύουσιν αὐτόν; πλὴν εἰ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. ὅπως δὲ [δή] ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς*

---

1. *γῆν*] *τὴν* codd. edd. Grosk. corr. 3. *ἡ* om. ald. 4. *ὁ πολύβιος BCE.* 7. *τὴν* quam incommode addatur ante *εὔκρατον* manifestum est. 8. *συνάγειν B*(?) ald. 9. *ὧν — Ποσειδώνιος* om. *E.* 10. *καὶ* in *ἐκεῖ* mutandum esse suspicantur Du Theil. et Grosk. Praeterea *τοῦ ἡλίου*, quae post *δύσιν* satis incommode leguntur, a Strabone propius ad *τὰς μεταστάσεις* posita fuisse crediderim, licet insolenti nonnunquam verborum collocatione utatur. 15. *οὐδὲ γὰρ* ald. 17. *δὴ* om. *E.* 21. *πρὸς δ' ἑκατέρωθεν Al.* 23. *ἀνωμαλία E.* 26. *αὐτῶν ACl* Cas. corr. — *πλὴν ἢ* ald. 27. *δή* om. codd. edd.

μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

4. Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν· Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν Κορείων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. τυχεῖν δή τινα Ἰν-
A. 156 δὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λεγόντων εὑρεῖν ἡμιθανῆ καταχθέντα μόνον ἐν νηί, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν. ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ καὶ σωθείη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑποληφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον. πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσιν οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὀρυκτοὺς εὑρίσκουσι, πεπηγότας
C. 99 ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν· διαψευσθῆναι δὲ

---

4. Mira haec est Darii commemoratio, cum ab hoc quidem missos esse, qui Oceanum ab Indo usque ad sinum Arabicum explorarent, a Necone autem eos, qui Africam circumnavigarent, Herodotus tradiderit (v. IV, 42. 44). Quare huius nomen h. l. restituendum censuerunt Gossel. et Du Theil. Sed idem p. 100 de Dario refertur, ut Strabonis ac Posidonii, non librariorum hic error esse videatur. 8. κορινθίων edd. Proserpinalia Guar. κορίων codd. Altera forma extat ap. Hesych. s. v., Plut. in Dione c. 56. Schol. ad Pind. Ol. VII, 153. Caeterum diem festum Proserpinae a Cyzicenis celebratum fuisse Cas. docuit allato Plut. Luc. c. 10. 14. αὐτὸν post εὑρεῖν add. edd. — κατασχεθέντα codd., sed καταχθέντα pr. m. add. in marg. *An*, adductum Guar., inde καταχθέντα rec. Cor. 18. σωθεὶς *ACl*. — ὑπολειφθέντα *BC* ald. ἀποδεχθέντα Cor.: at cf. XIV, 653. 19. ἡγήσεσθαι Cor.

τῶν ἐλπίδων· ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην. τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα διαδέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς. ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν· προσφερόμενον δέ τισι τόποις ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν, ἀντὶ δὲ τούτων ὑδρείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια. εὑρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον, ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον, οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδός, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. τὸ δ' ἀκρόπρωρον προφέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν· τούτων γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα, τοὺς δὲ πένητας μικρά, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρῴραις ἐπισήμων· τούτους δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους· ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν A. 157 *Εὔδοξον, ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκός, πορευθέντα οἴκαδε τὴν οὐσίαν ἐνθέμενον πᾶσαν ἐξορμῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ' εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, [οἷς] ἐμβιβάσασθαι μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι. κα-*

---

3. *δέξασθαι B*(?) ald. 8. *ὑγείας* codd. Breq. corr. ex Xyl. coni. 15. *φέροντα* ald. — *ἐμπορεῖον A*. 16. *εὐπόρους* Cor. ex sua Bredoviique coniectura. 18. *τούτοις* Sbk. Cor. ex Cas. coni. 20. *ἀλλὰ καὶ τῶν* omisso *δὴ* Cor. 24. *ἐξορμίσαι C* Breq. Cor. 28. *οἷς* om. codd. edd. Pro eo ad connectendam orationem *καὶ* add. Cor., *τε* infinitivo subiecit Cas.

μνόντων δὲ τῷ πλῷ τῶν συνόντων, ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν,
δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις. καὶ δὴ καὶ συμ-
βῆναι ὅπερ ἐδεδίει· καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δέ, ὥστε
μήδ' ἀθροῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς
γῆν καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπη-
ξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέ-
C. 100 μιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγρα-
πται· ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι
ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι ὁμοροῖεν τῇ Βό-
γου βασιλείᾳ. ἀφέντα δὴ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀναστρέφειν·
ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα
σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον
τοὺς λέμβους πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον καὶ συμβου-
λεύειν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην, ἰσχῦσαι δ' εἰς
τἀναντία τοὺς φίλους ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώ-
ραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν
ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν. ὡς δ' ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον
ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἀναδειχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμε-
νον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, φυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικρά-
τειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διᾶραι. πάλιν δὲ κατασκευα-
A. 158 σάμενον στρόγγυλον πλοῖον καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ
μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, ἐνθέμενον γεωργικὰ
ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐ-
τὸν περίπλουν· διανοούμενον, εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχει-
μάσαι τῇ προεσκεμμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον
τοὺς καρποὺς τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

5. Ἐγὼ μὲν οὖν, φησί, μέχρι [τῆσδε] τῆς περὶ τὸν Εὔδο-
ξον ἱστορίας ἥκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων

---

1. ἄκοντα om. *l*. — ἐφορμῆσαι pr. m. notatum in marg. *A*, ἐφορ-μίσαι *n* et marg. *o*. 7. ἀπογέγραπτο Cor. 9. ὅμοιοι ἐν codd. Cor. corr. ex Tyrwh. coni. 10. δὲ *BCl*. 18. ἀναχθεῖσαν codd., commonstratam navigationem Guar., Cor. corr. ex Cas. coni. 19. ἐκφυγεῖν ald. 20. κατεσκευασμένον *BC*. 24. μὴ βραδύνοιτο *C*. 27. τῆσδε om. codd. Sed excidisse aliquid h. l. Cas. iam intelligens τοῦδε hic inseri iusserat.

καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δεί-
κνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιῤῥεῖται τῷ ὠκεανῷ·

οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται· τό μιν οὔτι μιαίνει.

θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τοῦ
μάγου περίπλουν, ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας,
καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων, ὃν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ,
τὸ δὲ Βεργαῖον διήγημα τοῦτο ἐν πίστεως μέρει τιθείς, εἴθ'
ὑπ' αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ' ἄλλων πλασάντων πιστευθέν. τίς
γὰρ ἡ πιθανότης πρῶτον μὲν τῆς κατὰ τὸν Ἰνδὸν περιπετείας;
ὁ γὰρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην στενός ἐστι καὶ μακρὸς
[πεντακισχιλίους] ἐπὶ μυρίοις που σταδίους μέχρι τοῦ στόματος,
καὶ τούτου στενοῦ παντάπασιν ὄντος· οὐκ εἰκὸς δ' οὔτ' ἔξω
που τὸν πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰν- A. 159
δοὺς κατὰ πλάνην· τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν
ἔμελλε τὴν πλάνην· οὔτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν
ἔτι πλάνης ἦν πρόφασις καὶ ἀνέμων ἀστάτων. λιμῷ τε πῶς C. 101
περιεῖδον ἅπαντας ἀπολομένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενόμε-
νός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν
ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυ-
μάθεια τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα,
ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ
Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ
πολλῶν τῆς ταύτῃ θαλάττης; ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεω-
ρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει;
πῶς δὲ ἐπιστεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν ἀφαι-
ρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα καὶ ἀτιμωθεὶς ἔτι μείζονα ἐπι-

---

5. ὁ *Ποσειδώνιος*] ὅπως codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 7. *αὐτὸν* Cor. — *ὢν Bl*(?) ald. 8. *βερσαῖον B* ex corr.: antea fuerat *βεργαῖον*. — *διάστημα* codd. Cas. corr. 9. *πιστευθέντι γὰρ* codd. Cas. corr. 12. *πεντακισχιλίους* om. codd. Addendam esse hanc vocem ex I, 35, coll. XVI, 768 ostendit Gossel. ad h. l. Error ortus esse videatur ex nota ,*E* omissa. Eadem tamen numerorum discrepantia offenditur ap. Agathem. I, p. 8. II, p. 56. — *μυρίους* codd. cf. I, 35. 14. *ἔχοντα* codd. Cas. corr. 15. *ὑπὸ BC*. 18. ἀπολλομένους ald. ἀπολλυμένους edd. inde a Xyl. 20. τό γε *ACl*. — ὀξυμαθία *BC* edd.

σπεύδη παρασκευὴν δώρων; ἐπανιὼν δὲ καὶ παρενεχθεὶς εἰς
τὴν Αἰθιοπίαν τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ
τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ
γὰρ μαθεῖν, ὅτι ἀπὸ δύσεως πλεόντων ἦν ναυάγιον, οὐδενὸς
ἔμελλεν ὑπάρξειν σημεῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως
πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. ἐλθὼν δ' οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν,
φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος πολλά, πῶς οὐκ ἐκολάσθη, ἀλλὰ
καὶ περιῄει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ
ἀκρόπρωρον; ὁ δὲ γνωρίσας οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιστεύ-
σας οὐ θαυμασιώτερος, καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς
τὴν οἰκείαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἔξω
Στηλῶν; ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προστάγματος ἐξ Ἀλεξαν-
δρείας ἀνάγεσθαι, καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα.
οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο, τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλει-
σμένου τοῦ λιμένος καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσην καὶ νῦν ἔτι
διαμένουσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημοῦντες τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πο-
λὺν χρόνον, καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται, Ῥωμαίων ἐχόντων·
αἱ βασιλικαὶ δὲ φρουραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. ἐπειδὴ δὲ καὶ
ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς,
καὶ διαλυθέντος αὐτῷ τοῦ πλοίου, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο
τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν καὶ εὑρὼν
A. 160 τοὺς ἑσπερίους Αἰθίοπας τοῖς ἑῴοις ὁμογλώττους οὐκ ὠρέ-
χθη διανύσαι τὸν ἑξῆς πλοῦν, οὕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φι-
λέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον, ἀλλ' ἀφεὶς
ταῦτα τῆς διὰ Βόγου ναυστολίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν
C. 102 λάθρα κατ' αὐτοῦ συνισταμένην ἐπιβουλήν; τί δὲ τοῦτ' ἦν τῷ
Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τἀνθρώπου ἀφανισμός, ἐξὸν ἄλλως ἀπο-
πέμψασθαι; γνοὺς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφα-
λεῖς τόπους; ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων οὐκ ἀδύνατον μέν, ἀλλὰ
χαλεπὸν καὶ σπανίως γινόμενον μετὰ τύχης τινός· τῷ δ' εὐτυ-
χεῖν ἀεὶ συνέβαινεν, εἰς κινδύνους καθισταμένῳ συνεχεῖς. πῶς

6. δ' om. edd. 10. οὐ] οὐχὶ edd. 11. εἶτα ἔξω Al Cas. corr. 12. ἐξ om. C. 13. νενοσφισμένον C. 20. καὶ om. Cor. neque ferri potest. 22. ἑσπερινοὺς ald. 25. ναυτηλίας ald. inde ναυτιλίας edd. reliq. usque ad Cor. 27. ὁ τοῦ ἀνθρώπου edd. 30. γενόμενον ald.

δ' οὐκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον πλεῖν πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυναμένῃ συνοικίσαι νῆσον; οὐ πολὺ οὖν ἀπολείπεται ταῦτα τῶν Πυθέου καὶ Εὐημέρου καὶ Ἀντιφάνους ψευσμάτων. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τοῦτ' αὐτὸ ἐπιτηδεύουσιν, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' ἀποδεικτικῷ καὶ φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ πρωτείων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν οὖν οὐκ εὖ.

6. Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτε καὶ ἰζήματα λαμβάνειν καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν παραπλησίων, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ἡμεῖς, ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ· πρὸς ὃ καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ πλάσμα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Ἀτλαντίδος, περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνά φησι πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ὡς ὑπάρχουσά ποτε ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἠπείρου· καὶ τοῦτο οἴεται βέλτιον εἶναι λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων καὶ τῶν συγγενῶν A. 161 ἐξανάστασιν ἐκ τῆς οἰκείας †γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, οὐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν. ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκουμένης μῆκος ἑπτά που μυριάδων σταδίων ὑπάρχον ἥμισυ εἶναι τοῦ ὅλου κύκλου, καθ' ὃν εἴληπται, ὥστε, φησίν, ἀπὸ τῆς δύσεως εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδούς.

7. Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τοὺς οὕτω τὰς ἠπείρους διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζῴων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ὥστε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους, ἀνασκευάζει πά-

---

9. παραπλησίων] τοιούτων Bno edd. 15. εἶναι om. edd., verborum ordine praeterea, ut aliis locis permultis, mutato. 18. οἰκίας BC. Caeterum quae h. l. Posidonio tribuuntur cum repugnent eiusdem opinioni eadem de re VII, 293 pluribus expositae, Cor. negationem οὐκ, ante ἀθρόαν nullo modo ferendam, collocavit ante γενέσθαι, idem tamen in nott. probabilius suspicatur a Strabone hunc locum sic scriptum fuisse: — γενέσθαι κατὰ λῃστείαν, οὐ κατὰ θαλάττης ἔφοδον ἀθρόαν συμβᾶσαν. 22. εὔρο πλέον C εὖρος B ex corr. — ἔλθοις Cor.

λιν καὶ ἐν ἀναλύσει δίκης γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν πρὸς οὐδὲν χρησίμως. αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδὲ αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραί, οὐδὲ [αἱ] διάλεκτοι,
C. 103 ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχναι τε καὶ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδεύσεις, ἀρξάντων τινῶν, κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι. ἔστι δέ τι καὶ παρὰ τὰ κλίματα, ὥστε τὰ μὲν φύσει ἐστὶν ἐπιχώριά τισι, τὰ δὲ θέσει καὶ ἀσκήσει. οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλόλογοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ, καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω Θηβαῖοι, ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φιλόσοφοι φύσει καὶ Αἰγύπτιοι, ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει· καὶ ἵππων τε καὶ βοῶν ἀρετὰς καὶ ἄλλων ζῴων, οὐ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν· ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐστι, παραδείγματι χρῆται τῷ τοὺς Ἰνδοὺς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ· εὐερνεστέρους γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἕψε-
A. 162 σθαι τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθίοπας δίχα διελεῖν,

οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

†καὶ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, δουλεύειν ὑποθέσει· καὶ ἔδει, φησί, μεταγράφειν οὕτως·

ἠμὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος,

οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος.

---

1. ἐν ἀλύσει *BC* edd. — δίκην codd., sed ης sup. ην not. in *ho*: idem Cas. voluerat, ἀναλύσει simul recte probans; ἐν ἀλύσει διηνεκεῖ Cor. 4. τὰ om. *Al.* — αἱ ante διάλεκτοι om. codd. Cor. add. 5. περίπτωσιν Cor. — τε] δὲ Cor. 7. παρὰ] ἐπὶ Hopp. περὶ Xyl. 8. τὰ δ' ἔθεσι Cor. Ac licet persaepe θέσις opponatur φύσει, minus apte id fieri h. l. apparet, Straboncmque scripsisse τὰ δ' ἔθει ex sequentibus haud iniuria collegeris. 16. τῶν] ὄντων *ABCl*, ὂν punctis not. in *o*, unde τῶν rec. Cor. 19. Homeri versum, parum apte proximis annexum, ab alio quodam, non a Strabone additum fuisse suspicor propterea, quod Posidonius cum Cratete scripturam ἠμὲν — ἠδὲ probasse videatur. 20. καὶ om. Sbk. Cor. Deesse hic aliquid Cas. recte indicans Κράτητα δὲ εἰσάγοντα scribendum esse coniecit, quod Cor. recepit. Ac Cratetis nomen excidisse certum est: cf. I, 31. — εἶδεν edd. 22. οἱ μὲν *C* edd. inde a Breq.

8. *Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσίν, οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, οὐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. ἔπειθ' Ὅμηρος οὐ διὰ τοῦτο διαιρεῖ τοὺς Αἰθίοπας, *ἢ* ὅτι τοὺς Ἰνδοὺς ᾔδει τοιούτους τινὰς τοῖς σώμασιν (οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς Ἰνδοὺς εἰκὸς Ὅμηρον, ὅπου γε οὐδ' ὁ Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ᾔδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικήν, οὐδὲ τὸν πλοῦν τὸν ἐπ' αὐτήν), ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείου διῃτήσαμεν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν· ὁ δὲ τοῦτο μὲν διαφέρειν φησί, κρεῖττον δ' οὕτως εἶναι μεταθεῖναι ἠμὲν ἀπερχομένου. τί οὖν διαφέρει τοῦτο τοῦ ἠμὲν δυσομένου; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπὶ δύσιν δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τοῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἄρατος ἐπισημαίνεται,*

ἧχί περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς οὕτω βέλτιον, φήσει τις καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρισταρχείου δεῖν. τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης C. 104 *διαίτης, ὅσα γεωγραφικά· ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν* A. 163 *ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον· πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν.*

CAPUT IV.

1. *Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐᾶν φησι, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη, τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολ-*

---

4. *ἢ ὅτι* ***ABCl*** *ἢ* om. ***E*** Cor. 6. *γε* post *ὁ* collocat Sbk., post *κατὰ* Cor. — *εὐδόξιον* ***ABCl.*** 9. *περὶ τῆς κρατητείου γραφῆς* ***E.*** 12. *οἱ μὲν* edd. inde a Xyl. — *οἱ μὲν* edd. inde a Xyl. 14. *ὅπερ*] *ὃ* ***E.*** 16. *ἄκρα* ***C.*** 17. *ἀνατολαὶ* ***ABEl.*** — *ἀλλήλοισιν* ***C.*** 18. *φησί* ***ABCl*** *φήσειε* Cas. *φήσει*, quod est iam in ald., rest. Cor. 20. *τυγχάνειν* ***C.*** 29. *τῆς* ante *γεωγραφίας* add. ald.

λούς, ὅλην μὲν τὴν Βρεττανικὴν ἐμβαδὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν δὲ περίμετρον πλειόνων ἢ τεττάρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ καθ' αὑτὴν ὑπῆρχεν ἔτι οὔτε θάλαττα οὔτ' ἀήρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικός, ἐν ᾧ φησι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρεῖσθαι καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα· τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τἆλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου, καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Γαδείρων ἕως Τανάιδος.

2. Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τὰ τοσαῦτα διαστήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα, εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. ὁ μέντοι γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι τὴν προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης πᾶσαν, ἣν οὐδ' ἂν τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέᾳ δὲ πιστεύειν, καὶ ταῦτα δὲ μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος. τὸ μὲν οὖν μήτε Δικαιάρχου πιστεύσαντος, γελοῖον· ὥσπερ ἐκείνῳ κάνονι χρήσασθαι προσῆκον, καθ' οὗ τοσούτους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους· Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γέ ἐστιν

---

1. μὲν τὴν] μέντοι ald. — ἐμβατόν codd. Cor. corr. 2. ἢ om. *l*. 4. καθ' αὑτὸν Xyl. κατ' αὐτὸν edd. inde a Cas. 6. αἰωρῆσθαι ald. 8. μή ποτε ald. 14. τὰ om. edd. 17. τὴν om. *l*. 20. καταπλευκέναι et ex corr. καταπεπλευκέναι *B*. — τὴν προσάρκτιον εὐρώπην *B* ald. 22. καὶ ταῦτα μηδέ Cor. 23. τὸ μέν — πιστεύσαντος om. *Al*. — μηδὲ Cor.

ὁ λαοδογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιοῦνται περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. τοῦ γοῦν Δικαιάρχου C. 105
μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς ἐπὶ Στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου A. 164
σταδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ, τοῦ δ' ἐπὶ Στήλας τὸ μέχρι τοῦ Πορθμοῦ τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ Πορθμοῦ μέχρι Στηλῶν· τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησιν, εἴτ' εὖ λαμβάνονται εἴτε μή, τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὐδὲ τὴν παραλίαν ἐκμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γωνίᾳ, βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τῶν Στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Νάρβωνα· ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν, πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν, ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Πορθμοῦ μέχρι Νάρβωνος μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ *λοιπὸν* ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων· καὶ μὴν πλεῖστον μὲν διάστημα ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος σταδίων οὐ πλειόνων ἢ τρισχιλίων, κατὰ τὸ Σαρδώνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. ἀλλ' ἔστω, φησί, καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων, προειλήφθω δ' ἐπὶ τούτοις δισχιλίων σταδίων τὸ τοῦ κόλπου βάθος τοῦ κατὰ Νάρβωνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ ἀμβλυγωνίου· δῆλον οὖν, φησίν, ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ

---

1. ὁ ὅλας δογματικάς codd. omn. Cor. corr. ex Tyrwhitti coni. cf. VII, 317. X, 465. — ποιεῖται codd. edd. Sed pluralem ponendum esse, qui referatur ad Dicaearchum et Eratosthenem, Du Theil. intellexit. 2. ἀλλ' Cor. asteriscis inclusit. 9. οὔτε Cor. 10. ἐμμετροῦντι ald. 12. ναρβῶνα edd. et sic constanter. 17. μικρὰ codd. Xyl. corr. — λοιπὸν Cor. asteriscis inclusit. Schweighaeus. ad Polyb. vol. IV p. 633 frustra suspicatur μικρῷ λεῖπον. — μὴν] τὸ edd. inde a Xyl. 21. προσειλήφθω Cor. aperto errore. — ἐπὶ] ἐν o, quod recipiendum censet Grosk., sed ἐπὶ hoc sensu persaepe a Strabone usurpari monuimus ad I, 11. 20. Σαρδόνιον Cor. 22. τὸ κατὰ ald. 24. παιδικῆς et ε sup. αι h, πεδικῆς Cor.; alii aliis coniecturis parum felicibus tentarunt codicum scripturam, quam sanam esse evincunt loci a Schweigh. et Friedem. allati ex Polyb. IX, 21. 4 et 9.

σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τοῦ Πορθμοῦ ἐπὶ Στήλας ἔγγιστα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγους εὐθείας πεντακοσίοις σταδίοις. προστεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν Πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται στάδιοι, αὐτοὶ οἱ ἐπ' εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει, φησί, τιθέναι κατ' ἐκεῖνον.

3. Ἀλλ' ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἄν, ὥσπερ τούτου τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίστησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα ἐξ αὐτῶν, ὧν εἴρηκας αὐτός, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοποννήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους εἰς Κόρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων, τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· οὕτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ Πορθμοῦ ἐπὶ Στήλας εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι. ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων
A. 165 εἶναι καὶ δισχιλίων, συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης. μάλιστα γάρ εἶναί φασι μυ-
C. 106 ριάδων ἑπτά· τούτου δὲ τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων. συντιθέασι δ' οὕτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας πεντακισχιλίους· ἐνθένδ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον, χιλίους· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείους ἢ δισχιλίους ἐπὶ Κριοῦ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίους καὶ πεντακοσίους, καὶ ἀπὸ Παχύνου δὲ

---

4. αὐτοὶ ἐπ' ald. 11. κέρκυραν *B* ald. 17. πλεῖστον *Al.* 19. φησι codd. Xyl. corr. 21. δυσμικώτατα scribendum esse censent Cor. Grosk.: neque dubitari potest, quin de ultimo promontorio Strabo loquatur; sed similiter comparativo utitur pro superlativo supra p. 97. III, 158. 22. ἀπολείπει *l.* 24. Σαμώνιον infra X, 472 sqq. constanter appellatur hoc promontorium, quam formam exhibent etiam Mela, Plinius, Ptolemaeus; sed alteram cum Apollonius (Argon. IV, 1693) et Dionysius Perieg. (v. 110) eiusque interpretes latini tueantur, hic quoque relinquenda erat: cf. Tzschuck. ad Mel. II, 2. 541. 27. δὲ om. edd.

ἐπὶ Πορθμὸν πλείους ἢ χιλίους· εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ Στήλας ἀπὸ Πορθμοῦ μυρίους δισχιλίους· ἀπὸ Στηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἰβηρίας περὶ τρισχιλίους. καὶ ἡ κάθετος δὲ οὐ καλῶς εἴληπται, εἴπερ ἡ μὲν Νάρβων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου σχεδόν τι ἵδρυται τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη τε τῷ διὰ Βυζαντίου, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται, ἡ δὲ διὰ τοῦ πελάγους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστι τῷ διὰ Πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας, ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων ἀμφοῖν περὶ πεντακισχιλίους, ὡς εἰρήκασι, σταδίους· τοσοῦτοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτου. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιστον δίαρμα τοῦ πελάγους τούτου τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων που σταδίων λέγουσιν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου, δοκεῖ μοι πεπλανημένως λέγεσθαι τοῦτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τοῦτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν Στηλῶν παραλλήλῳ. καὶ τοῦτο οὐκ εὖ λέγεται, τὸ πλησίον τῆς Σαρδόνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾶν· οὐ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ δίαρμα τοῦτο τῆς Σαρδόνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος. καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόνασται, πλὴν οὐκ ἐπὶ τοσοῦτόν γε.

4. Ἑξῆς δὲ τὰ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, A. 166
τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κόρκυραν τριακοσίους εἰπόντος, πλείους φησὶν εἶναι τῶν ἐνακοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνου δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐνακοσίους ἀποδόντος, πλείους τῶν δισχιλίων φησί· ταῦτα μὲν εὖ. ἀπὸ δὲ Μασσα-

---

2. *μυρίους τρισχιλίους* codd. edd., sed cum idem intervallum *μυρίων δισχιλίων* a plerisque haberi et paulo ante et p. 122 Strabo tradiderit, hunc numerum hic quoque cum Gossel. et Grosk. restituere non dubitavi. Mutatus videri potest eo consilio, ut triginta millia stadiorum computatis omnibus numeris efficerentur. 4. *οὐκ ἄλλως ABCl* Xyl. corr. 5. *τῷ*] *τὸ C.* 6. *τῷ*] *τῇ ABCEl* Xyl. corr. 9. *ἀμφοῖν* om. *E.* 10. *ὡς* om. *E.* — *οἱ*] *ἡ C.* 13. *τοῦ* alterum om. Sbk. 17. *σαρδῶνος BC.* 19. *σάρδωνος BC.* 20. *σαρδωνίῳ B*, eamque formam praeferre solet Strabo. 24. *χείρων C.* — *κέρκυραν B* ald.

λίας ἐπὶ Στήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίους, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίους, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείους ἢ ἐννακισχιλίους τοὺς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάττους ἢ ὀκτακισχιλίους· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. οἱ γὰρ νῦν ὁμολογοῦσιν, εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σταδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμ-
C. 107 πασαν Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς. ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν ὀκτακισχιλίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν, οὐ δή που τὸ σὺν τοῖς σκολιώμασιν (οὐ γὰρ γεωγραφικὸν τοῦτο), ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων, καίτοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τοῦ Τάγου πηγαὶ πλέον διέχουσιν ἢ χιλίους σταδίους. πάλιν δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπου τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας [τὰ] ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχουσιν ἐκεῖνοι, τούτων ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον τῶν Γαλατῶν οὐδαμοῦ μέμνηται.

5. Τό [τε] μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ συνάμφω τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκθείς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ Στήλας φησίν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστίν, ὁ δὲ Τάναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλαττοῦται δὴ τοῦ συνάμφω μήκους τῷ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς

---

8. αὐτὸς *l*. — σταδίων post ὀκτακισχιλίων add. *BC* edd. 12. ὀρθὸν *C*. 15. τὰ om. codd., sed int. vers. add. in *o*, unde rec. Sbk.; atque verisimilior ea scriptura est, quam quae olim proposita fuerat a Casaubono αὐτὴν. 17. οὐκ ante ἐκλαθόμενος add. ald., quod in οὖν mutandum esse censuit Cas. 19. τε om. codd. edd. Coniunctio autem quaedam cum haud dubie excidisse videretur, Cas. proposuit καὶ τὸ μῆκος δὲ, Cor. scripsit καὶ τὸ μῆκος: saepius tamen Strabo τε usurpat in eiusmodi sententiis connectendis. 20. ἐκτιθεὶς ald. 23. τοῦ] τῶν Sbk. — τῷ] τοῦ codd. edd. Schweighaeus. corrigendum esse vidit. 25. προσλαμβάνει *B* (ex corr.) Cor., quod et ipse verius arbitror.

ἄρκτους ἡμικυκλίων. χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν ῥεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασιν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥστε τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ καὶ A. 167 τὸ τῆς Μαιώτιδος καὶ αὐτὸν τὸν ποταμόν, ἐφ' ὅσον γνώριμός ἐστιν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι.

6. Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου τινὲς εἶπον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, οὐκ ἐνθυμηθέντες, ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις, μεγάλοι ποταμοί, ῥέουσιν εἰς τὸν Πόντον, ὁ μὲν τῷ Ἴστρῳ παράλληλος, οἱ δὲ τῷ Ταναΐδι· οὔ τε τοῦ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, οὐδὲ τοῦ Βορυσθένους, οὐδὲ τοῦ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωστότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὥσθ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν, εἶτ' ἐπιστρέφων ἐπ' αὐτήν (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τούτοις τοῖς ἑωθινωτάτοις), πλαστὸς ἄν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. ὡς δ' αὔτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τοῦ Καυκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιστρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν· εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει οὕτως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ καὶ τρόπον C. 108 τινὰ κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέστεροι, ὡς ἂν ἐπὶ ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ [ἢ] παρακειμένου τινὸς τῆς ῥύσεως οὔσης ἑκατέρῳ ποταμῷ.

7. Ἥ τε τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης μέτρησις κατὰ παραλλήλου τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ μῆκος οὕτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης οὕτω δεῖ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν δυεῖν κείμενον. τά τε μέτρα τῶν μήκων σταδιασμοί εἰσιν, οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες ἢ τῶν παραλλήλων ὁδῶν ἢ πόρων. ὁ δὲ τοῦτον ἀφεὶς

7. οἵτινες, omissis postea verbis οἱ μὲν, lno: unde rec. Sbk. Cor. 11. οὔτε δὲ B ex corr., edd. Propterea in sequentibus οὐδὲ in οὔτε, mutandum censuit Coraes in notis. 13. ἂν om. l. 16. τοῖς om. BC edd. 23. τὰ τοῦ codd. sed γρ. ταὐτοῦ in marg. o: inde rec. Sbk. — ἢ om. codd. Cor. rec. ex Tyrwh. coni.

τὸν τρόπον καινὸν εἰσάγει τὸ μεταξὺ τῆς τε θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμῆμά τι τοῦ ἀρκτικοῦ ἡμικυκλίου. πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα οὐδεὶς κανόσι καὶ μέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις οὐδὲ τοῖς κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' αὑτὰ καὶ †διαφοράν. τὸ μὲν οὖν μῆκος ἀμετάπτωτον καὶ καθ' αὑτὸ λέγεται, ἀνατολὴ δ' ἰσημερινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὔτως θερινή τε καὶ χειμερινή, οὐ καθ' αὑτήν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ' ἄλλῃ μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεών εἰσι καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ
A. 168 τροπικῶν, τὸ δὲ μῆκος μένει ταὐτὸν τῆς ἠπείρου. Τάναϊν μὲν οὖν καὶ Νεῖλον οὐκ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν [ἢ] ἰσημερινὴν καινόν.

8. Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν οὗτος εἴρηκεν περὶ αὐτῶν Ἐρατοσθένους, οὔπω δὲ ἱκανῶς. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη, τὴν ἐπὶ τὰς Στήλας καθήκουσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Πορθμόν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τοῦ Ἀδρίου καὶ τοῦ Εὐξείνου πάντ' ἔθνη καὶ τοῦ Τανάιδος. οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται, τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέας καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θρᾴκης τινά, τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν χερρόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον στενά· ἔχουσι δ' αὐτὴν Θρᾷκες· πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ στόμα τῆς Μαιώτιδος. τὰς μὲν οὖν δύο τὰς πρώτας δοτέον· ἁπλοῖς γάρ τισι περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν τῷ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα, καὶ τῷ μεταξὺ Στηλῶν καὶ τῆς Σικελίας πελάγει·

---

1. τὸν μεταξὺ codd. Sbk. corr. ex Tyrwh. coni. 2. τμήματι codd. Sbk. corr. ex Tyrwh. coni. 5. οὐκ ἔχοντα post διαφοράν add. *orB* (sec. m.) edd. Nescio an Strabo scripserit ἀδιάφορα, licet vocis, in morum doctrina Stoicis usitatissimae, paulo insolentiorem esse hunc usum non me fugiat. 8. ἄλλην *C*. 12. ἢ om. codd., καὶ exhibet *B* ἢ add. Xyl. 17. καὶ ante τοῦ add. *C*. 20. μαλέαν ald. 22. τὸν ante Σηστὸν add. *B* (?) edd. 25. παραλαμβάνονται *C*. 26. ἐν ᾗ codd. Cor., sed ἐν ᾧ edd. ante eum exhibebant inde a Xyl.

ἡ δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ Ἀδρίᾳ, καίτοι ἥ γε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτουσα καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιοῦσα ἔχει τινὰ C. 109 ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ' ἔτι ἐναργέστερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς οὖσαι ζητοῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἓξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνστασιν ἀκολούθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν προσήκουσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδείᾳ. νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσους φήθημεν ἱκανοὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

CAPUT V.

1. Ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγωμεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἑξῆς πραγματεύεσθαι. εἴρηται γάρ, ὅτι οὐδ' οἰκοδόμος, οὐδ' ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πό- A. 169 λιν ἱδρῦσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ' ἄν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους καὶ ἄλλων τοιούτων, μή τί γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Ἰνδικὰ καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι, τῷ

4. ἄλλου *CB* et in hoc sup. ἄλλην. 8. περιοδίᾳ *Al.* 15. τῆς — δεῖ sec. m. add. in marg. *C.* — λέγομεν *c.* 16. φυσικῶν *C.* 18. μαθηματικῶν *C*, sed ν in ς sec. m. mut. 19. οὔτ' οἰκοδόμος *E.* 21. καὶ ante τῶν inserendum esse censet Grosk. coll. I, 7 extr., atque incommoda est haud dubie codicum scriptura; neque magis Groskurdii opinio probanda. Eiicienda potius videatur particula τε, quae facile nasci potuit ex τ male repetito; fortasse tamen gravius subest ulcus, quod suspicari possis ex loco a Grosk. allato. — τὸν om. *E.*

μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν καὶ λαβόντι, ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν ἐπίπεδος πρὸς τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν, τῷ δ' ἄλλως, οὐ γεωγραφικήν. οὐ γάρ, ὥσπερ διὰ πεδίων ἰοῦσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους παρίσταται τὰ πρόσω πάντα καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει πρὸς τὰ οὐράνια καὶ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων, οὕτω καὶ γεωγραφοῦσιν παρίστασθαι ἀεὶ δεῖ τὰ ὅμοια. ὁ μὲν γὰρ πελαγίζων καὶ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος κοιναῖς τισι φαντασίαις ἄγεται, καθ' ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος καὶ ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταὐτά, ἄπειρος ὢν τῶν οὐρανίων, C. 110 καὶ τὰς πρὸς ταῦτα ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν. ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ ἥλιον καὶ δύνοντα καὶ μεσουρανοῦντα, τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ παράλληλον ἑστάναι τῷ παρεστῶτι ἢ μή· τάχα δ' ἐπισκοποῖ μὲν ἄν τι, δόξει δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι· ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅστις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· οὐδὲ γὰρ θεριστῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν οὕτω τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοί φασι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφο- A. 170 ρᾶν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα ἐρεῖν, ὥστε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς, τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν οὔ φησι γεωγραφεῖν.

2. Τὸν μὲν δὴ γεωγραφοῦντα πιστεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν ὅλην γῆν γεω-

---

9. ἀστέρων ald. 10. καὶ] ἢ Cor. 13. ταύτας codd. Cor. corr. 14. τὸν ante ἥλιον add. edd. 15. αὐτῶν *BC*, sed in hoc sec. m. in marg. add. οἶμαι αὐτῷ. 17. ἐπισκοπεῖ *AB*(?)*l*. — τις *C*. 18. διαπτώματα] ἴδια δόγματα Cor. 24. ἐπισκοπεῖν *E*, sed in marg. pr. m. add, ἐφορᾶν. 29. τὸν δὲ μὴ ald., unde Xyl. scripsit τὸν δὲ μήν. — δεῖ] δὴ *C*.

μέτραις, τούτους δὲ τοῖς ἀστρονομικοῖς, ἐκείνους δὲ τοῖς φυσικοῖς. ἡ δὲ φυσικὴ ἀρετή τις· τὰς δ' ἀρετὰς ἀνυποθέτους φασὶν ἐξ αὐτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὐταῖς ἐχούσας τάς τε ἀρχὰς καὶ τὰς περὶ τούτων πίστεις. τὰ μὲν οὖν παρὰ τῶν φυσικῶν δεικνύμενα τοιαῦτά ἐστι· σφαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος καὶ ὁ οὐρανός, ἡ ῥοπὴ δ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων· περὶ τοῦτό τε συνεστῶσα ἡ γῆ σφαιροειδῶς ὁμόκεντρος τῷ μὲν οὐρανῷ μένει καὶ αὐτὴ καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τοῦ οὐρανοῦ μέσου τεταμένος, ὁ δ' οὐρανὸς περιφέρεται περί τε αὐτὴν καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες ὁμοταχεῖς τῷ πόλῳ. οἱ μὲν οὖν ἀπλανεῖς ἀστέρες κατὰ παραλλήλων φέρονται κύκλων· παράλληλοι δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀστέρες καὶ ἥλιος καὶ σελήνη κατὰ λοξῶν τινων, τῶν τεταγμένων ἐν τῷ ζῳδιακῷ. τούτοις δὲ πιστεύσαντες ἢ πᾶσιν ἤ τισιν οἱ ἀστρονομικοὶ τὰ ἑξῆς πραγματεύονται, κινήσεις καὶ περιόδους καὶ ἐκλείψεις καὶ μεγέθη καὶ ἀποστάσεις καὶ ἄλλα μυρία· ὡς δ' αὔτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι προστίθενται ταῖς τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ἀστρονομικῶν δόξαις, ταῖς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

3. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανόν, πεν- C. 111
τάζωνον δὲ καὶ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. διορίζοιντο δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ, δυσὶ μὲν τοῖς

---

2. ἡ δὴ A. 4. τούτων] πάντων BCE τὰς πίστεις ἁπάντων Epit. 6. τε] δὲ E. 7. μὲν τῷ Xyl. 8. αὕτη codd. edd. 11. τῷ ὅλῳ marg. o Breq. Cor., eique scripturae patrocinari videtur similis Posidonii locus, qui legitur ap. Diog. Laert. VII, 144 τῶν μὲν ἄστρων τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρονται τῷ ὅλῳ οὐρανῷ. Neque tamen ab altera recedere licebit propter codicum consensum: et πόλος eodem sensu usurpatur non tantum a poetis (Aristoph. Av. v. 179 sq. Alexis ap. Athen. p. 60, A), sed etiam a Platon. Axioch. 371, B. Athen. p. 535, F. 15. τεταμένων BCE edd. cf. p. 112 med. 16. ἢ τισιν post add. in marg. A. 19. τὰς — δόξας, τὰς δέ ABEl. 22. καὶ ante τὴν om. ald. — ὁμωνύμως E.

ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην, δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους, οἳ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι, πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας. ὑποπίπτει δ' ἑκάστῳ τῶν οὐρανίων κύκλων ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δὲ A. 171 ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. εὐκράτους μὲν οὖν φασι τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας, ἀοικήτους δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψῦχος. τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς εἰσιν ἀρκτικοί, διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας. τοῦ δ' ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν τε οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον· οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διαιρουμένης τὸ μὲν ἔσται βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον· δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μὲν ἔσται βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ, ἐν ᾧ ἐστι. καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾗ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι ἐπὶ τὴν δύσιν ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ὁ πόλος, ἐν ἀριστερᾷ δ' ὁ ἰσημερινός, ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπουσιν ἐν δεξιᾷ μέν ἐστι δύσις, ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀνατολή, νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον· ὥστε δῆλον, ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ τῷ βορείῳ γε, ἐν ἀμφοτέροις δ' οὐχ οἷόν τε·

μέσσῳ γὰρ μεγάλοι ποταμοί,
ὠκεανὸς μὲν πρῶτα,

ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. οὔτε δὲ ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐστὶ τέμνων ὅλην, οὔτ' οὖν διακεκαυμένον χωρίον· οὐδὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ.

4. *Λαβὼν* οὖν ταῦθ' ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀστρονομικοῦ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι

---

8. ὁμωνύμους hic quoque scribendum esse Cor. suspicatur, quem Grosk. sequitur paulo avidius. 12. τε om. ald. 15. ἐστί *BC* edd. 16. ἐστὶ *BC* edd. 23. ἐν om. Sbk. Cor. 25. μέσον *B* ald. cf. infra XV, 696. Hom. Od. *Λ*, 157.

τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτους, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ' ἄλλην ἐκ τοῦ λόγου τῶν ἀποστάσεων. οὕτω δ' ἂν εὑρίσκοι, πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλου, ὅπερ ἐστὶ τεταρτημόριον τοῦ μεγίστου κύκλου τῆς γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο ἔχει καὶ τὸ τετραπλά- C. 112 σιον αὐτοῦ, τοῦτο δ' ἔστιν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. ὥσπερ οὖν ὁ μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀστρονομοῦντος ἔλαβε τὰς ἀρχάς, ὁ δὲ ἀστρονόμος παρὰ τοῦ φυσικοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν ὁρμηθέντα, πιστεύσαντα τούτῳ καὶ οἷς ἐπίστευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν ἐκθέσθαι τὴν οἰκουμένην καθ' ἡμᾶς, πόση τις καὶ A. 172 ποία τὸ σχῆμα καὶ τὴν φύσιν οἵα ἐστὶ καὶ πῶς ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν· ἴδιον γὰρ τοῦ γεωγράφου τοῦτο· ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσήκοντα λόγον, παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν τοῖς μάλιστα πεπιστευμένοις ἀρίστοις γεγονέναι περὶ ταῦτα.

5. Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ σὺν τῇ θαλάττῃ, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴσχουσα τοῖς πελάγεσι. συγκρύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς γῆς ἐν τῷ τοσούτῳ μεγέθει μικρὸν ἂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον, ὥστε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνου φαμέν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης πρὸς λόγον, ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταγμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἀλ-

---

18. Post verba *περὶ ταῦτα* tertii libri index ponitur in *np* latinaque Guarini interpretatione. In *p* haec leguntur: *τῶν στράβωνος γεωγραφικῶν τοῦ τρίτου βιβλίου κεφάλαια. Ἐν τῷ τρίτῳ πᾶσαν τῆς ἰβηρίας τὴν δυτικὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἡρακλέους στηλῶν μέχρι πυρίνης* (sic) *ὅρους*. Quibus respondent ex parte quae eodem hoc loco habet Guarinus: In tertio commentario continetur orbis terrarum in partes divisio: et universae Hispaniae regio ab Herculis columnis usque ad Pyrenaeum montem. In marg. *k* denique rubrica sec. m. haec scripta sunt: *Ἀρχὴ τῆς γεωγραφίας. τρίτος λόγος ἐνταῦθα κατὰ λατίνους*. Quae Guarini interpretationem spectare manifestum est. **19.** *δὴ*] *δὲ* *E*. **25.** *τεταμένος* *Ek* edd. praeter Breq., cf. p. 110 extr.

λος τούτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τις τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. τοῦ δὴ βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, οὗ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ ἥμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστίν, ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἥμισυ, αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος. ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὁποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν), ἱδρῦσθαί φαμεν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, περίκλυστον θαλάττῃ καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ· εἴρηται γάρ, ὅτι καὶ τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν οὐδὲν νῆσον ποιεῖν, ἢ, ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν, τούτῳ συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων. ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι ἢ γῇ ἀοικήτῳ· ὁ γὰρ
A. 173 γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ'
C. 113 ἄγνωστα ἐᾷ, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. ἀρκέσει δ' ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου.

6. *Προκείσθω* δὲ ἡ μὲν νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ τὴν οἰκουμένην κεῖσθαί φαμεν. ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ τοῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ, τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις ἐφαρμόττοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μεταξὺ τοῦ ἰσημε-

---

2. διὰ τὸν πόλον *C*. 9. τούτων om. *E*. — ὁποτέρων *ABCl* Cas. corr. 11. ἐοικυῖα *C*. 13. τις om. *E*. 14. οὐδὲν] οὐδὲ *ABC*. — τούτῳ] τοῦτο, quod Cor. recepit ex *C*, ut ait (sed neque ap. Falcon. neque a Philippio id annotatum video), certo legitur in *E*, sed reliquos codices sequi tutius visum est. 15. συγχωρῶν *ABCEl* συγχωρεῖν ex *o* rec. Breq. 19. ἐᾶν codd. Cor. corr., Guarinum secutus. 28. τοῦ μεταξὺ — — τμήματος codd. edd. Qui genitivus cum non haberet, quo referretur, nominativum restituere non dubitavi.

ρινοῦ καὶ τοῦ ληφθέντος παραλλήλου τούτῳ πρὸς τῷ πόλῳ τμῆμα τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου σπόνδυλός ἐστι τὸ σχῆμα, ὁ δὲ διὰ τοῦ πόλου δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον, ἔσται δηλονότι σπονδύλου ἐπιφανείας ἥμισυ τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἡ δ' οἰκουμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τούτῳ νῆσος, ἔλαττον ἢ ἥμισυ τοῦ τετραπλεύρου μέρος οὖσα. φανερὸν δὲ τοῦτο ἔκ τε γεωμετρίας καὶ τοῦ πλήθους τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτούσης τὰ ἄκρα τῶν ἠπείρων ἑκατέρωθεν καὶ συναγούσης εἰς μείουρον σχῆμα, καὶ τρίτον τοῦ μήκους καὶ πλάτους τοῦ μεγίστου· ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων σταδίων ἐστίν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατούμενον θαλάττῃ μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένῃ διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐρημίαν, τὸ δ' ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ διὰ θάλπος ἢ ψῦχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τοῦ τετραπλεύρου, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιστον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐστὶν ἥμισυ τοῦ ἰσημερινοῦ, †πλέον ἂν εἴη τὸ λοιπόν.

7. Τούτοις δὲ συνῳδά πώς ἐστι καὶ τὰ ὑπὸ Ἱππάρχου λεγόμενα· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ

---

2. σπόνδειλος *BC* et sic infra. 5. ἥμισυ] μεῖον *ABCl* ἐπιφάνεια σημείου *E*, ἥμισυ sec. m. not. in marg. *o*, idemque in suo exemplari haud dubie legerat Epitomes Pal. auctor: quam scripturam unice veram esse intellexit Grosk.; ὅμοιον, quod Xyl. suspicatus erat, rec. Sbk. Cor. 7. ἐλάττων Sbk. Cor. ex Cas. coni. — μέρους *ABCl* μέρος *E*. 10. μύουρον edd. Codicum scriptura confirmatur alio loco XI, 519 init., sed in verbo μυουρίζειν p. 119 codd. optt. concinunt, ut ap. Dionys. Perieg. v. 404, ubi vid. quae annotavit Bernhardy. — καὶ τρίτον τοῦ πλάτους καὶ μήκους μεγίστου *E*. 12. δυναμένης *A*. 18. πλέον ἂν εἴη ἢ τὸ λοιπόν Sbk. ex Cas. coniectura parum felici et ab ipso improbata; nec meliora sunt, quae Cor. scripsit οὐ πλέον ἂν εἴη τοῦ λοιποῦ, licet τοῦ λοιποῦ sit in *r*. Satis probabiliter contra Grosk., sententiae partem intercidisse post Penzelium coniiciens, haec fere a Strabone scripta esse suspicatur: — τοῦ ἰσημερινοῦ, [μεῖζόν ἐστι τοῦ ἡμίσους τῆς οἰκουμένης, καὶ ἔτι] πλέον ἂν εἴη τὸ λοιπόν. In quibus si pro μεῖζον statuas scriptum fuisse πλέον, causa etiam cur illa omissa sint manifesta erit.

εἶπεν Ἐρατοσθένης, ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκουμένης
ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ φαινόμενα τῶν οὐ-
ρανίων καθ' ἑκάστην τὴν οἴκησιν οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν,
A. 174 ἢ ὡς οἱ ὕστερον ἀποδεδώκασιν. ὄντος δὴ κατ' Ἐρατοσθένη τοῦ
ἰσημερινοῦ κύκλου σταδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχι-
λίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες καὶ τρισχίλιοι· τοῦτο
δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον πεντεκαίδεκα ἑξη-
κοντάδων, οἵων ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ἰση-
C. 114 μερινοῦ ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν τεττάρων· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ διὰ
Συήνης γραφόμενος παράλληλος. συλλογίζεται δὴ τὰ καθ' ἕκα-
στα διαστήματα ἐκ τῶν φαινομένων μέτρων· τὸν μὲν γὰρ τρο-
πικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμβαίνει, διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς
θερινὰς τροπὰς ἄσκιός ἐστιν ὁ γνώμων μέσης ἡμέρας. ὁ δὲ
διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς γράφεται μάλιστα διὰ τῆς τοῦ
Νείλου ῥύσεως *ὡς* ἀπὸ Μερόης ἕως Ἀλεξανδρείας· στάδιοι
δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίους· κατὰ μέσον δὲ τὸ διάστημα τὴν
Συήνην ἱδρῦσθαι συμβαίνει, ὥστ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντα-
κισχίλιοι. προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίους σταδίους ἐπὶ
μεσημβρίαν, οὐκέτ' οἰκήσιμα τἆλλά ἐστι διὰ καῦμα· ὥστε τὸν
διὰ τούτων τῶν τόπων παράλληλον, τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ
τῆς Κινναμωμοφόρου, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι τῆς καθ'
ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μέν
εἰσιν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισ-
χίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης ὀκτα-
κισχίλιοι. ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης μύριοι ἑξακισ-
χίλιοι ὀκτακόσιοι (τοσοῦτοι γάρ εἰσιν οἱ τῶν τεττάρων ἑξη-
κοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων),
ὥστε λοιποὶ εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰση-
μερινὸν ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύ-

---

1. δὴ *ABCl* δεῖ, et ν sec. m. supra additum, *o*: unde δεῖν rec. Sbk. a Cas. iam probatum. 3. οὕτως om. *l*. 7. ἑξηκοστὰ σταδίων *ABCl* ἑξηκοντάδων sec. m. add. in marg. *o*, idemque legitur in *E*. Quod cum paulo post p. 114 codices exhibeant omnes, Sbk. restituit ex Cas. sententia. 11. μὲν om. ald. 15. ὡς om. *E*, Cor. astericis inclusit. 18. ὅσον] ὡσεὶ *C*. 20. τοῦτον τὸν τόπον *C*. 21. κιναμωμοφόρου *E*. 22. μέν εἰσιν om. *E*. 28. λοιπὸν ald.

ριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας μέχρι τῆς Τρῳάδος καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. λαβόν- A. 175
τες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα σκοποῦσι τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τίνος οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ὕστατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν Ῥωξολανοί, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων· ἤδη δὲ τἀπέκεινα διὰ ψῦχος ἀοίκητά ἐστι· νοτιώτεροι δὲ τούτων καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος Σαυρομάται καὶ Σκύθαι μέχρι τῶν ἑῴων Σκυθῶν.

8. Ὁ μὲν οὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θούλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανίδων ὕστατα λέγει, παρ' οἷς ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἀρκτικῷ ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἱστορῶ, οὔθ' ὅτι Θούλη νῆσός ἐστί τις, οὔτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐστιν, ὅπου ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τοῦτο τὸ τῆς οἰκουμένης πέρας τὸ προσάρκτιον· οἱ γὰρ νῦν ἱστοροῦντες περαιτέρω C. 115
τῆς Ἰέρνης οὐδὲν ἔχουσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς

---

1. δ' om. *E*. 3. δὲ om. *E*. — τῆς om. *E*. 5. τὰ] τὸ *C*. 6. ὑπὲρ] ὑπὸ *ABCEl* ἀπὸ *gh* (sed in hoc primum fuerat ὑπὸ), idem sec. m. add. in marg. *o*, Xyl. corr. 9. ῥοξολάνοι *AE* ῥωξολάνοι *BCl* edd. Magna in scribendo hoc nomine codicum est inconstantia: sed ea scriptura, quam exhibuimus, optimorum auctoritate maxime commendari videtur, cf. VII, 294. 306. 11. οἱ om. *BC*. 14. πρεττανίδων *AC* βρεττανιδῶν ald. βρεττανικῶν edd. inde a Xyl. (uno τ Cor., ut solet). Sed βρεττανίδας has insulas nominari a multis constat: v. Dionys. Perieg. v. 566. 569 et Eust. ad h. l., Steph. s. v. Βρεττία. Ptolemaeum et Marcianum praeterea etiam π pro β posuisse Steph. et Eust. ll. ll. tradunt: eademque literarum confusio in ipso Steph. opere offenditur s. vv. πρεταννική et ἰουερνία. Apud Strabonem vero etsi hac in parte optimi codices constanter exhibeant π, in aliis locis plerisque omnes β praebent, ut ipse hanc scripturam secutus esse videatur. In aliis quoque nominibus duplex haec scriptura antiquitus obtinuit: v. Pinder. Numism. ined. p. 6. 16. ἱστορεῖ *BE* ἱστορῶν ald. 18. νομίζω et ει sup. ω *E*. 19. τὸ] καὶ *E*.

*Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων καὶ κακῶς οἰκούντων διὰ ψῦχος; ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον. τοῦ δὲ παραλλήλου τοῦ διὰ Βυζαντίου *τοῦ* διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὥς φησιν Ἵππαρχος πιστεύσας Πυθέᾳ (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τοῦ γνώμονος πρὸς τὴν σκιάν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ), τοῦ δὲ διὰ Βορυσθένους ἀπὸ τούτου διέχοντος περὶ τρισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἴη ἂν ἐκ τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν ἐνταῦθά που πίπτων ὁ διὰ τοῦ Βορυσθένους κύκλος. πανταχοῦ *πολλαχοῦ* δὲ παρακρουόμενος τοὺς ἀνθρώπους ὁ Πυθέας κἀνταῦθά που διέψευσται. τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ Στηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖσθαι ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν· ὁμολογεῖται δέ, ὅτι καὶ διὰ μέσου πως τοῦ πελάγους ἐστὶν ἡ ἀπὸ Στηλῶν ἐπὶ τὸν Πορθμόν. οἱ δὲ πλέοντες τὸ μέγιστον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου σταδίων πεντακισχιλίων, τοῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ πελάγους, ὥστ' εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου* A. 176 *σταδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γάρ ἐστιν ἡ Μασσαλία τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου. τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιόν ἐστι τετρακισχιλίων που καὶ ἐννακοσίων σταδίων, ὥστε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίου τοῦ διὰ Μασσαλίας. τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν τῷ ἀπὸ Βυζαντίου ἐπὶ Βορυ-*

---

1. *πρεττανικῆς* ***AC***. — *καὶ* om. edd. inde a Cas. 3. **τοῦ*]* *καὶ* exhibent edd. inde a Cas., sed praestat *τοῦ* omittere ex syllabis *τίου*, ut videtur, ortum. 9. *πρεττανικὴν* ***AC***. 10. *πανταχοῦ* om. Cor., idque verbum una cum *πολλαχοῦ* ferri non posse apparet: unum modo Strabo haud dubie scripserat, alterum ab alio quodam pro varia scriptura additum, postea in verborum seriem receptum est. Ac *πανταχοῦ* potius quam *πολλαχοῦ* a Strabone profectum crediderim ob maiorem, quae in illa voce inest, vim. 11. *ποῦ* om. ***E***, asteriscis inclusit Cor. — *τὴν* om. ***E***. 21. *τοῦ* ante *κόλπου* om. *l*. 24. Post *Μασσαλίας* in ***E*** adduntur haec ex superioribus male repetita: *καὶ οὐ παράλληλος, ὡς ἵππαρχος οἴεται, πυθέᾳ πιστεύσας*. 25. *πρεττανικὴν* ***CA***, sed in hoc *β* sup. *π* pr. m. add.

σθένη· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην οὐκέτι γνώριμον, πόσον ἄν τις θείη, οὐδ', εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐστιν, οὐδὲ δεῖ φροντίζειν τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι [προσέχοντας]. πρός τε γὰρ ἐπιστήμην ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων σταδίων προελθόντι τῆς οἰκησίμου τίθεσθαι [πέρας] προσῆκεν (οὐχ ὡς ἂν τούτου ἀκριβεστάτου πέρατος ὄντος, ἀλλ' ἐγγύς γε τἀκριβοῦς), οὕτω κἀκεῖ τοὺς ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς οὐ πλείους τούτων θετέον ἢ μικρῷ πλείους, οἷον τετρακισχιλίους. πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας, καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκοῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ' ὠφελεῖν ἡμᾶς δύνανται μηδὲν διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. καὶ γὰρ τὴν Βρεττανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες, ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν (οὐ γὰρ ἰσχύουσι τοσοῦτον, ὥστ' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν), C. 116 οὔτ' ὠφέλεια τοσαύτη τις, εἰ κατάσχοιεν. πλέον γὰρ *ἂν* ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον· πολὺ δ' ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων.

9. Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους διαστήματι τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι, τὸ δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι, ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκουμένης εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον. τὸ δέ γε μῆκος περὶ ἑπτὰ μυ-

---

2. προσωτέρω E. — οὐδὲν ABCl edd. οὐδὲ E. 3. προσέχοντας om. codd. Cor. addendum esse censuit, cum verba τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι non habeant, quo referantur. Praepositio πρὸς videtur causa fuisse, cur verbum illud omitteretur. 6. πέρας om. codd. Cor. add., et huius quoque omissionis causa a praepositionis proximae similitudine repetenda esse videatur. 7. γε om. E. 8. πρεττανικῆς AC. 13. πρεττανικὴν CA, sed in hoc π in β pr. m. mut. 16. ἂν om. Bl. Cor., atque probabilior visa est haec ratio, quam altera, qua δοκεῖ mutaretur in δοκοῖ. 19. ἔτι γένοιτο Cor. 26. ἔλαττον] καὶ πλέον E.

ριάδας λέγεται, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς, τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχθέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν παραλλήλων *τῶν* πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον, ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. λέγεται
A. 177 δὲ καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν.

10. Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμεν ἱδρῦσθαι τὴν οἰκουμένην· καὶ δεῖ τὸν ἐγγυτάτω διὰ τῶν χειροκμήτων † οἰκημάτων μιμούμενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον ἐντὸς τούτου τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας. ἀλλ' ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας, ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν οἰκείαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔστω δὲ μὴ μείω δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον· τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεστέραν ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοὐλάχιστον ἑπτὰ ποδῶν. διοίσει γὰρ μικρόν, ἐὰν ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν

---

1. τὰς om. *E*. 2. ἄρκτων, quod sec. m. mut. in ἄκρων *C*. 3. ταῖς om. *E*. 5. *τῶν*] τὸν *C*. Articulus autem hic quomodo omnino ferri possit non intelligo. 12. χειροτμήτων *AlE*, sed in hoc κμ sup. τμ pr. m. add. — οἰκημάτων corruptum esse ad unum omnes consentiunt, sed nulla ex coniecturis adhuc prolatis probanda est; ὀργάνων aut οἰκοδομημάτων suspicatus est Tyrwh., ποικιλμάτων Villebr., ποιημάτων Paetz, σχημάτων Cor., qui ita scribere non dubitavit, assentiente Groskurdio; equidem verius puto εἰκασμάτων. 20. μείζων *ACl* μείζονα *B* (sec. Gronov., μείονα sec. Falc.) Epit., μείζω *ino* (in hoc μὴ μείω sec. m. in marg. add.) *E*, sed in hoc μὴ omissum; μείζων itidem μὴ omisso ald., quod in μείζω mut. Xyl., μὴ μείω rec. Sbk. idque verum esse, quicquid contra dicat Grosk., ex sequentibus liquet. 23. ἔκαντι *ACElB*, et in hoc ἐὰν ἀντὶ ex corr., ἂν ἀντὶ edd.

καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν πρός ἄλληλά τε καὶ τὰ οὐράνια, εὐθείας γράφωμεν, τῶν μὲν παραλλήλων παραλλήλους, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνους ὀρθάς, τῆς διανοίας ῥᾳδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς ὄψεως C. 117 ἐν ἐπιπέδῳ θεωρούμενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν. ἀνάλογον δὲ καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμεν. εἰ δ᾽ οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ᾽ ἑκάστοις [διὰ] τοῦ πόλου γραφόμενοι πάντες συννεύουσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε οὐ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὰς συννευούσας ποιεῖν μόνον τὰς μεσημβρινάς. οὐδὲ γὰρ πολλαχοῦ τοῦτ᾽ ἀναγκαῖον, οὐδ᾽ ἐκφανής ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια οὕτω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμῶν εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον καὶ γραφομένων εὐθειῶν.

11. Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. ἐροῦμεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποῦσιν ἢ γράψασιν. ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ Σαρδόνα τόπων τῆς Τυρρηνίας, ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὅρων· οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲ εἷς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαστημάτων, ἀλλ᾽ οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς οὐ τοσοῦτον ἥψαντο, οἱ δὲ περὶ τἀναντία τῶν ἑσπερίων A. 178 ὑστέρησαν· ὁμοίως δ᾽ ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτους. τὸ μέντοι πλέον κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν καὶ τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά· σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν

---

2. *γράφομεν BCE.* 5. *καὶ ἐπιφανείᾳ B ἐπιφαινείαν C.* 8. *διὰ* om. codd. Xyl. add. 10. *μικρὸν E*, idemque edd. inde a Xyl. — *μόνον*] *κῶνον* sec. man. add. in marg. *o*, idque exhibetur in ald. 13. *γραμμάτων ACElB*, hic vero ex corr. *γραμμῶν*, quod Cor. rec. 17. *τῆς* om. *E.* 18. *σαρδῶνα BC.* 19. *τοῦ* om. *E.* 20. *οὐδεὶς E.* 22. *δυσικὰ El.* 23. *τοσούτων A.* 24. *καὶ ἄρκτον E.* 26. *καὶ* ante *τό τε σχῆμα* asteriscis inclusit Cor., mihi potius *τε* adulterinum videatur.

καὶ μέγεθος μήλου καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλουσιν αἱ αἰσθήσεις, ἐκ δὲ τούτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τοῦ μήλου νόησιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ' ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων ἡ διάνοια [συν]τίθησιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰσθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι οὓς ἔτυχε τόπους καὶ πλανηθεῖσιν ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρεισιν, ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι' ἑτέρων, ἀγγέλοις πιστεύοντες καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προστάγματα. ὁ δ' ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον, ἥτις πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρείττων ἐστί.

12. Μάλιστα δ' οἱ νῦν ἄμεινον ἔχοιεν ἄν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρεττανοὺς καὶ Γερμανοὺς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον
C. 118 τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτός, Γέτας τε καὶ Τυρεγέτας καὶ Βαστάρνας, ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανοὺς καὶ Ἴβηρας. ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων, τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμιτηνόν, ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν Βα-

---

5. τίθησιν codd.: praepositionem Sbk. add. ex Cas. coni. 6. ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους codd. edd. verborum compositione intolerabili, cui mederi Cas. frustra studet περὶ ante οὓς inserendo: mutato paululum verborum ordine omnia optime procedere Grosk. vidit. 13. κρεῖττον *ABCl* κρείττων *Eno*, quod Cor. rec. ex Cas. sententia, neque neutrum h. l. ferri possit. 15. πρεττανοὺς *AC*. 16. τυρρεγέτας *A* τυριγέτας edd. Infra p. 128 extr. et VII, 289 τυρεγγέται scribuntur in codd. optt., itidem duplici γ Ptolem. eos appellat Τυραγγεῖτας. Plinius autem (H. N. III, 26) Tyragetas nominat, quam formam Holstenius (ad Steph. Byz. p. 332) Straboni quoque ac Ptolemaeo restituendum censet. 17. ἀρβανοὺς *C*. 19. ἀρτεμείτην codd. edd. Sed idem scriptor infra XI, 516. 525 appellatur Ἀρτεμιτηνός, quod gentile esse ab Ἀρτέμιτα, Apollodori patria, deductum Steph. s. v. docet. Quapropter illam codicum scripturam corruptam esse Holstenius iam ad Steph. p. 50 arbitratur. — ἄλλων post πολλῶν add. Cor. Commendabilius est, quod Cas. suspicatur pro πολλῶν scribendum esse τῶν ἄλλων.

κτριανήν· τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἐμβαλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστί, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων στόλοις ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, *ἃ* πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. ὅτε γοῦν Γάλλος ἐπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων ἱστοροῦμεν, ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέοιεν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν, πρότερον ἐπὶ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων ὀλίγων παντάπασι θαρρούντων πλεῖν καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον. A. 179

13. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταῦτα, σχῆμα καὶ μέγεθος εἰπεῖν ὡς ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν τὸ πῖπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποῖόν τι καὶ πόστον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐστι· τοῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς καὶ περὶ τοῦ σπονδύλου παντὸς ἧς λέγομεν ζώνης ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης ἐστίν, οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος· καὶ γὰρ εἰ οὕτως ἔχει, οὐχ ὑπὸ τούτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκουμένην θετέον, ὅπερ ἐστὶ πιθανόν. ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταύτῃ λεκτέον.

14. Ἔστι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκουμέ-

1. ἐκβαλόντων *BC* ἐμβαλλόντων ald. 4. στόλος codd. Cor. corr. ex Tyrwh. coni. — ἀδρίου *ACl*. 5. ἃ expungendum esse Paetz. recte vidit. 6. ὑπῆρχε ald. 9. ἐπὶ] ἐκ ald. 13. ταύτας codd. Cor. corr. 14. ὡς εἰπεῖν ἁπλούστατα codd. edd., sensu multimodis impedito atque adeo intolerabili. Incommodissime enim adiiciuntur illa ὡς εἰπεῖν, neque dici possit σχῆμα καὶ μέγεθος ἐγχειρεῖν. Levissima illa mutatione omnia sanantur: nisi quis malit ὡς delere, utpote ex repetitione literarum ος ortum. — ἐγχειρεῖ *A* ἔχει sec. m. add. in marg. *o*. 15. πῶς ἐστι τὸ μέρος τῆς ὅλης γῆς *CB*, sed in hoc πόστον μέρος ex corr. πόσον *l* ald. eamque formam usurpare solet Strabo. 16. τούτῳ *A*. — τὸ] τῷ *B*. 17. τοῦ om. edd. — σπονδείλου *C* et sic infra. 18. λέγωμεν ald. ἐλέγομεν Cor. 19. καὶ — οἰκεῖται om. *E*. 21. ὅπερ ἐστὶ πίθανον om. *E*. 22. ταῦτα *ABCl* ταύτῃ, quod legitur in *E*, Cor. receperat ex Tyrwh. coni. 23. τὸ ante σχῆμα add. Cor.

νης, οὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιστον ἡ διὰ τοῦ Νείλου γραμμή, λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλου καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν φυγάδων νήσου μέχρι τοῦ διὰ τῆς Ἱέρνης παραλλήλου, τὸ δὲ μῆκος ἡ ταύτῃ πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας διὰ Στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου, παρὰ τὸν Ταῦρον ἰοῦσα τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν καὶ καταστρέφοντα ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. δεῖ δὴ νοῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, ἐν ᾧ τὸ χλαμυδοειδὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ μήκει ὁμολογεῖν καὶ ἴσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ πλάτος τῷ πλάτει. τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα οἰκουμένη ἐστί· τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς ταῖς ἐσχάταις παραλλήλοις πλευ-
C. 119 ραῖς, ταῖς διοριζούσαις τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ' ἑκάτερα. αὗται δ' ἦσαν πρὸς ἄρκτοις μὲν ἡ διὰ τῆς Ἱέρ-
A. 180 νης, πρὸς δὲ τῇ διακεκαυμένῃ ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου· αὗται δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς καὶ ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς οἰκουμένης ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς ἐπιζευγνυούσας διὰ τῶν ἄκρων αὐτάς. ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ οἰκουμένη, φανερὸν ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλάτος αὐτῆς τὸ μέγιστον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ μήτε τὸ μῆκος· ὅτι δ' αὐτῆς χλαμυδοειδὲς τὸ σχῆμά ἐστιν, ἐκ τοῦ τὰ ἄκρα μυουρίζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν, κλυζόμενα *δ'* ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τοῦ πλάτους· τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῷα μέρη καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην

---

4. *ταύτης* codd. Cor. corr. Dativum etiam in Plethonis Epit. legi monet Bredow. (Epist. Parr. p. 69). 5. *ἑσπερίας* Cas. 7. *καταστρέφουσα* edd. inde a Xyl., sed Cor. in nott. codicum scripturam praeferendam censet: neque ab ea recedere licebit, quantumvis speciosa sit altera. 13. *ἰσχάτοις* ***AEl***, cui favet Aratus Phaen. v. 625. 628. 15. *ἄρκτους* ***BC*** edd. *ἄρκτον* ***E***. 19. *ἄρκτων* ***ABCEl*** edd. *ἄκρων* ***o*** Pleth., atque ita a Strabone scriptum esse Bredow. et Grosk. recte iudicarunt. Eaedem voces inter se permutatae sunt in ***C*** p. 116. 23. *δ' ἀπὸ*] *ὑπὸ* Cor., quod certe usitatius cf. I, 52; *δ'* om. Pleth. 26. *πολλῷ* ***E***.

καλουμένην νῆσον ἀποφαίνουσιν, οἰκουμένην ἔτι καὶ ἀνταίρουσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ καὶ τῇ τὸ κιννάμωμον φερούσῃ γῇ· τὴν γὰρ κρᾶσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι· τῆς τε μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς Σκυθίας τῆς ὑστάτης ἀρκτικώτερά ἐστι τὰ κατὰ τὸ στόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω Στηλῶν λέγεται· δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκουμένης τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦσιν Ἱερόν· κεῖται δὲ κατὰ τὴν γραμμήν πως *πρὸς* τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ Στηλῶν καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς Ῥοδίας. συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τοὺς ἀνέμους φασὶ τοὺς ἑκατέρωσε φορούς καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίστων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν [καὶ ἡμίσους ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν] τε καὶ νυκτῶν. ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ †Ἴβηράς ποτε ὁρᾶσθαι . . . . . Ποσειδώνιος δ' ἔκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει, διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτὸν ἐκ τοῦ τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτόν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ· τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ' ὅτι ἐντεῦθεν ἐκεῖνος ἀφεώρα τὸν Κάνωβον

---

3. *μὲν* post *τὴν* add. ald. 8. *τὴν* ante *γραμμὴν* om. ald. 9. *πρὸς* om. Pleth. Cor. 13. *καὶ ἡμίσους ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν* om. *Al*, *ἡμερῶν*, reliquis iisdem omissis, superest in *CEB*, sed in hoc ex corr. legitur *ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν*, quae Sbk. rec. At Grosk. monens, infra p. 134 longissimum diem, qui esset Rhodi, horarum dici quatuordecim et dimidiae, hic quoque *καὶ ἡμίσους* a Strabone addita esse recte suspicatur. Ex *Al* scriptura facile intelligitur, quae omissionis illius causa fuerit. Apud Pleth. omittuntur omnia inde ab *ἔστι* usque ad *ὁρᾶσθαι*. 14. *Ἴβηρας* corruptum iudico cum Grosk., qui pro ea voce *Στήλας* scribendum censet. 15. *τὸν Κάνωβον* post *ὁρᾶσθαι* add. Cor. ex Cas. coni., sed cum paulo post stella commemoretur, quam Posidonius Canobum ipsum iudicaverit, h. l. non ipse Canobus nominatus esse videatur. Grosk. igitur haec fere scripta fuisse suspicatur: *τοὺς πλησιαιτάτους τοῦ Κανώβου ἀστέρας*. Ea tamen incerta sunt. 17. *εἶναι* post *αὐτὸν* add. Cor. — *ἐκ τούτου τε* codd. *ἐκ τοῦ τε τοὺς* Cor. 18. *προελθόντα E*. 21. *ἐκεῖνος ἐντεῦθεν BC* edd.

ἀστέρα, εἶναι δ' ἐπὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ κλίματος τὴν Κνίδον, ἐφ' οὗ καὶ τὰ Γάδειρα καὶ ἡ ταύτῃ παραλία.

15. Ἐντεῦθεν δὲ πρὸς μὲν τὰ νότια μέρη πλέουσιν ἡ Λιβύη κεῖται· ταύτης δὲ τὰ δυσμικώτατα μικρῷ τῶν Γαδείρων πρόκειται μᾶλλον, εἶτ' ἄκραν ποιήσαντα στενὴν ἀναχωρεῖ πρὸς
C. 120 ἕω καὶ νότον, καὶ πλατύνεται κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν τοῖς ἑσπε-
A. 181 ρίοις Αἰθίοψι συνάψῃ. οὗτοι δ' ὑπόκεινται τῶν περὶ Καρχηδόνα τόπων ὕστατοι, συνάπτοντες τῇ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου γραμμῇ. εἰς δὲ τἀναντία πλέουσιν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῶν Ἀρτάβρων καλουμένων ὁ πλοῦς ἐστι πρὸς ἄρκτον, ἐν δεξιᾷ ἔχουσι τὴν Λυσιτανίαν· εἶτ' ὁ λοιπὸς πρὸς ἕω πᾶς ἀμβλεῖαν γωνίαν ποιῶν μέχρι τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων τῶν τελευτώντων εἰς τὸν ὠκεανόν. τούτοις δὲ τὰ ἑσπέρια τῆς Βρεττανικῆς ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἀρτάβροις ἀντίκεινται πρὸς ἄρκτον αἱ Καττιτερίδες καλούμεναι νῆσοι πελάγιαι, κατὰ τὸ Βρεττανικόν πως κλίμα ἱδρυμέναι· ὥστε δῆλον, ἐφ' ὅσον συνάγεται τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ περικεχυμένου πελάγους εἰς στενόν.

16. Τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ καθόλου σχήματος, χρήσιμον φαίνεται δύο λαβεῖν εὐθείας, αἳ τέμνουσαι πρὸς ὀρθὰς ἀλλήλας, ἡ μὲν διὰ τοῦ μήκους ἥξει τοῦ μεγίστου παντός, ἡ δὲ διὰ τοῦ πλάτους, καὶ ἡ μὲν τῶν παραλλήλων ἔσται μία, ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν· ἔπειτα ταύταις παραλλήλους ἐπινοοῦντας ἐφ' ἑκάτερα διαιρεῖν κατὰ ταύτας τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν, ᾗ χρώμενοι τυγχάνομεν. καὶ γὰρ τὸ σχῆμα μᾶλλον ἂν καταφανὲς γέ-

---

2. ταύτης *ABCl* Xyl. corr. 4. δυσμικώτερα *E*. — μικρὰ *ABCl* μικρὸν Pleth. In *E* μικρῷ, quod Cor. rec. ex Cas. coni. 6. ἂν om. *E*. — αἰθερίοις *ACElB* et in hoc ex corr. ἀπεθερίοις. In *r* et marg. *o* est ἑσπερίοις, quod Tyrwh. coniecit et Cor. iure recepit, etsi Plin. H. N. VI, 30 universam Aethiopum gentem olim nominatam fuisse Aetheriam tradit: cf. III, 157. XVII, 827. 829. 12. πυρρήνης *AB Cl*. — τῶν post ἄκρων om. *E*. 13. πρεττανικῆς *BC*. 14. ἀντίκειται *C*(?) edd. inde a Cas.: cf. I, 26. 61. — ὁμοίως — ἄρκτον om. *l*. — δὲ om. *E*. 16. πρεττανικόν *AC*. 21. ἥξεισι *E* Pleth. 23. ἑκατέραν codd. Cor. corr. 24. ταύτας] ταύτην *ABCl* ταὐτὰ Pleth. ταύτας restituendum esse Grosk. vidit.

νοιτο, ὁποῖον εἰρήκαμεν, κατὰ τὸ μέγεθος τῶν γραμμῶν, ἄλλα καὶ ἄλλα μέτρα ἐχουσῶν, τῶν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους, καὶ τὰ κλίματα ἀποδηλωθήσεται βέλτιον, τά τε ἑωθινὰ *μᾶλλον* καὶ τὰ ἑσπέρια, ὡς δ' αὕτως τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια. ἐπεὶ δὲ διὰ γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη, λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους, τὰς λεχθείσας πρότερον, αἱ δ' ἄλλαι ῥᾳδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τούτων· τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τούτοις τὰ παράλληλα μέρη †συνεχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ οὐράνια.

17. Πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμούς, ὁμοίως δὲ ἰσθμοὺς καὶ χερρονήσους καὶ ἄκρας· προσλαμβάνουσι δὲ ταύτῃ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἤπειροί τε καὶ ἔθνη καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν καὶ τἆλλα ποικίλματα, ὅσων μεστός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθός ἐστι κατεσπαρμένον ἔν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παραλίαν πᾶσαν. ἄλλων [δ'] ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρηστίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς, C. 121
τὰς φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ, αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται A. 182
μεταβολάς. καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμέ-

1. καὶ τὸ μέγεθος *ABCl* edd. κατὰ μέγεθος Pleth., quod iure probat Bredow. Articulum tamen servare satius duxi. 3. ἀποδοθήσεται *B* Pleth. — τὸ βέλτιον *C*. — μᾶλλον om. Pleth., et Grosk. tollendum esse iure censet. Crediderim pro varia scriptura appositum primum fuisse comparativo βέλτιον, et postea alieno loco in Strabonis verba irrepsisse. 9. Pro συνεχόμεθα, quod manifesto corruptum est, ἐπερχόμεθα legitur in *B* ex corr., idque Cor. rec.; συνεχόμενα ἕξομεν Pleth., συνέχομεν proposuit Grosk.: equidem συνησόμεθα a Strabone scriptum esse arbitror. 14. δὲ] καὶ *E*. — χερρονήσους *A* et sic const. 16. εὐφυῶς Cor. 17. ποικίλα *E*. 18. κατεσπαρμένων *C* Pleth. Cor. 19. δ' om. codd. Cor. add.; τόπων praeterea excidisse suspicatur Grosk. paulo audacius. 22. ἃς φύσει *ABCl* τὰς μὲν οὖν φύσει *E* ὧν αἱ μὲν φύσει διαμένουσιν, αἱ δὲ κτλ. Pleth. τὰς μὲν φύσει Sbk. ex Cas. coni., μὲν recte om. Cor.

νας ἐμφανιστέον, [ἢ] μὴ πολὺ μέν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἣ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ καὶ μηκέτι οὖσαν κατασκευήν· ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι. περὶ πολλῶν γάρ ἐστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησίν, ὥστε μηδ' εἰ πώποτε ᾠκίσθησαν γνῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα. ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι, τά γ' ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὐσῶν, ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων· ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.

18. *Λέγομεν δ' ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίρρυτος οὖσα δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης κατὰ τὸν ὠκεανὸν πολλούς, μεγίστους δὲ τέτταρας· ὧν ὁ μὲν βόρειος Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἱ δ' Ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας κατ' ἀντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς· τὸν δὲ τέταρτον, ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ' ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα καὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμοῦ, μηκυνομένη δ' εἰς τὸ πρὸς ἕω μέρος ἐν ἄλλῳ [καὶ ἄλλῳ] πλάτει, μετὰ δὲ ταῦτα σχιζομένη καὶ τε-*

---

1. *ἢ* om. codd. Cor. add., *καὶ τὰς* Sbk. ex Cas. coni. — *μὲν* post *ἐπιφάνειαν* om. Cor., sed cf. I, 11. 58 alia. 4. *τὴν* ante *κατασκευήν* Cor. add. *ἐκ κατασκευῆς* Sbk. ex Cas. coniectura infelicissima. 5. *τοῦτ' εἰπεῖν πόλεων* *l*. 6. *ὥστ' εἰ μηδὲ* *AClB*, sed in hoc ex corr. *ὥστε μηδ' εἰ*, quae Cor. rec. 9. *τά γ'*] *τὰ δ'* *B*, idemque *τὰ γ'* ex corr., *γ'* in *τ'* sec. m. mut. in *C*. 15. *λέγωμεν* edd. inde a Cas. *λέγομεν οὖν* *Er*. 16. A voce *ὅτι* incipit fragmentum Vaticanum, cui index hic praefixus est: *Σύνοψις τῶν κόλπων τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης* (v. Praef.). 19. *προσαγόρευσιν* *C*. 22. *ὅπερ* *BC*. 25. *μηκυνομένου* *AB* (ex corr.) *El* Syn. ald. Xyl. corr. 26. *ἐν ὅλῳ* *B*

λευτῶσα εἰς δύο κόλπους πελαγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον προσαγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Παμφυλίου καὶ A. 183 τοῦ Ἰσσικοῦ. ἅπαντες δ' οἱ λεχθέντες κόλποι ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν, μᾶλλον μὲν ὅ τε Ἀράβιος καὶ ὁ κατὰ Στήλας, ἧττον δ' οἱ λοιποί. ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ τριχῇ νενέμηται, καθάπερ εἴρηται. ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημονεστάτη πασῶν ἐστιν, ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία πέπονθεν, ἡ δὲ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ἅπασαι C. 122 δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τοῦ τε πολυσχήμονος καὶ τοῦ μή, ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν τῶν λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν, ὡς εἶπον, τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. ἔτι δ' ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον ἢ ἡ ἐκτός. πολὺ δ' ἐστὶ καὶ τὸ γνώριμον καὶ τὸ εὔκρατον καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσιν εὐνομουμένοις συνοικούμενον μᾶλλον ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ. ποθοῦμέν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι καὶ τἆλλα, ὅσα εἰς φρόνησιν συνεργεῖ, αἵ τε χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι· ταῦτα δ' ἐστίν, ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἔνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

19. Εἴρηται δέ, ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς Στήλας πορθμός· τὸ δὲ στενώτατον τούτου περὶ ἑβδομή-

---

ex corr. — καὶ ἄλλῳ om. *ABCEl* Syn. Breq. rec. ex Cas. coni. et leguntur ap. Pleth. 4. κόλποι post θαλάττης collocant codd. edd., sed Pletho suo loco restituit, quem sequi non dubitavimus. 5. μὲν] δὲ *ABCEl* Syn. Quod cum ferri nequeat mutarunt Pleth. Breq. Cor. 7. οὖν om. Syn. 11. ἡ δ' ἐκτός — περιηγήσεως om. Syn. 13. ἐπειδὴ *E*. 18. μᾶλλον συνοικούμενον codd. edd. 19. τε] δὲ Cor. 21. συντελεῖ *E*. 22. καὶ αἱ κοινωνίαι *E*. 25. ἐντεῦθεν *E*, sed ἔνθεν pr. m. add. in marg. 26. ἀρχὴ γοῦν, ὡς εἴρηται, τοῦ καθ' ἡμᾶς κόλπου ἐστὶν κτλ. Syn.

κοντα σταδίους λέγεται· παραπλεύσαντι δὲ τὸν στενωπὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ὄντα διάστασιν λαμβάνουσιν αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριστερᾷ μᾶλλον· εἶτ' ὄψις μεγάλου φαίνεται πελάγους. ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Νάρβωνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταίᾳ δὲ τῇ Ἰταλικῇ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. τὸ δ' ἑῷον τοῦ πελάγους πλευρὸν ἡ Σικελία ἐστὶ καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοί· ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπταστάδιος, ὁ δὲ πρὸς τῇ Καρχηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων. ἡ δ' ἀπὸ *τῆς* τῶν Στηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταστάδιον γραμμὴ μέρος μέν ἐστι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως
A. 184 τέμνει τὸ λεχθὲν πέλαγος· λέγεται δὲ σταδίων μυρίων καὶ δισχιλίων· τοῦτο μὲν δὴ τὸ μῆκος τοῦ πελάγους, πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ ἀπὸ τοῦ Γαλατικοῦ κόλπου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Νάρβωνος ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ Λιβύην. καλοῦσι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης Λιβυκὸν πέλαγος, τὸ δὲ πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ τὸ μὲν Ἰβηρικόν, τὸ δὲ Λιγυστικόν, τὸ δὲ Σαρδώνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυρρηνικόν. νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυ-
C. 123 στικῆς συχναί, μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐστὶ μεγίστη τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ ἀρίστη. πολὺ δὲ τούτων λειπόμεναι πελαγίαι μὲν Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, πρόσγειοι δὲ Αἰθαλία τε καὶ Πλανασία

---

1. περιπλεύσαντι *ABCl* παραπλεύσαντι, sed ε et ι pr. m. supra additis, *E*. 3. Post ἀθρόαν add. in Syn. ἡ μὲν ἐν δεξιᾷ ὀλίγον, quae tamen cum parum quadrent ad verba διάστασιν λαμβάνουσιν αἱ ἠιόνες ἀθρόαν, a Strabone certissime profecta non sunt: et cur adiecta sint, obscurum non est. — ἥ τ' ὄψις *Al.* 9. ἑπτὰ σταδίοις *ABCl* Syn. ἑπτὰ σταδίων Epit. ἑπταστάδιος, quod. Cor. restituit, legitur in *E.* 11. τῆς quid significare possit, non video. 12. τὸν om. *E.* 19. σαρδῶον *BCE* Syn. Epit. σαρδόνιον Cor. 20. τῆς om. *E.* 23. τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστι μεγίστη *l* edd. inde a Cas. 24. πανδαρία *ABCEl* Syn., sed παντοδαρία *B* ex corr. 25. παντία *ACl* Syn. — ἀθαλία *ACl* Syn. — καὶ ἄλλαι post Πλανασία add. *C* Pleth., unde orta videntur, quae in ald. leguntur eodem loco καὶ ἄλονα.

καὶ Πιθηκοῦσσα καὶ Προχύτη καὶ Καπρίαι καὶ Λευκωσία καὶ ἄλλαι τοιαῦται. ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἠιόνος μέχρι Στηλῶν οὐ πολλαί, ὧν εἰσιν αἵ τε Γυμνησίαι καὶ Ἔβυσος· οὐ πολλαὶ δ' οὐδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας, ὧν εἰσι Κόσσουρά τε καὶ Αἰγίμουρος καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι.

20. Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν πορθμοὺς ἄλλα πελάγη συνάπτει· τό τε πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις καὶ τὸ Αὐσόνιον μὲν πάλαι, νῦν δὲ καλούμενον Σικελικόν, σύρρουν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. τὸ μὲν οὖν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκόν, A. 185 τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων τὴν περίμε-

---

1. *πιθήκουσα* Syn. *πιθήκουσαι* *BC* *Πιθηκοῦσσαι* Cor. — *Καπρέαι* edd. inde a Xyl.: vid. ad I, 60. — *λουκασία* *AB*(?)*Cl* Syn. cf. VI, 252. 258. 2. *πρὸς* *AC* Syn. 3. *ἥ γε γυμνησία* *ABCl* edd. *γυμνασία* Syn. Pluralem numerum, quo in hoc nomine uti solent Strabo (v. p. 129. III, 144. 159. 167. XIV, 654) aliique scriptores (v. Dion. Perieg. v. 457 Steph. Byz. s. v.), hic quoque restituendum esse Du Theil. censuit: atque ita haud dubie Strabo scripsit, quamquam fuerunt, Stephano teste, qui unam modo esse insulam Gymnesiam arbitrarentur. Strabo enim ex hoc numero non fuit: vid. III, 167. 4. *βύσος* codd., idque nomen insulae a nonnullis usurpatum fuisse liquet ex Steph. Byz. s. v. Similiter *βοῦσος* codd. omnes exhibent ap. Dionys. Perieg. l. l. et Eust. ad h. l. Nihilominus vulgatam editionum scripturam servandam duxi, quia hanc nominis formam constanter exhibent Mela, Plinius, Silius, Solinus, atque adeo Dionysii interpretes Avienus et Priscianus, eamque Straboni vindicare videtur codicum consensus in aliis locis (III, 159. 167). Praeterea quam facile errare potuerint librarii et hic et apud Dionysium, patet. Caeterum *ὀξυτόνως* pronunciatam esse breviorem illam formam ex Herodiano docent Steph. et Eust. ll. ll., eodemque tenore altera quoque notatur apud Steph., sed in re non plane certa cum tenorem servare malui, quem codd. infra praebent. — *οὐδ' αἱ* Cor. — *πρός* *AC* Syn. 5. *κόσουρα* *ABCl* Syn. Iidem uno *σ* scribit Steph. Byz. *κόσυρα* et *κόσυρος*, sed duplex *σ* exhibent codd. infra VI. 277. XVII, 834. — *αἰγίμορος* Syn. Pl. — *λιπαραιῶται* codd. *λιπάραι* Pletho, sed. v. I, 58. V, 248. 7. *τήν* om. *E*. 8. *κυρηνίας* Syn. 9. *αὐσόνειον* ald. 10. *ἐκεῖνο* *C*. 11. *τῆς σύρτεως* *E*. — *κυρηνίας* Syn.

τρον· πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ στόματος νῆσοι Μῆνίγξ τε καὶ Κέρκινα· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεώς φησιν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων ἀφ' Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην τὴν ταύτῃ Λιβύην· ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τετρακισχιλίων σταδίων εἶπον, τὸ δὲ βάθος χιλίων πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ στόματος. τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος πρὸ τῆς Σικελίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσῶν καὶ Παχύνου. αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης, καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείστην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δὲ ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια μέρη μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου· τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ, τὴν δ' εὐώνυμον ἡ Ἰταλία μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Ἀκυληίαν. ἔστι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων στενὸς καὶ μακρός, μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων σταδίων, πλάτος δὲ τὸ *μὲν* μέγιστον διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. νῆσοι δέ εἰσιν ἐνταῦθα συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵ τε Ἀψύρτιδες C. 124 καὶ Κυρικτικὴ καὶ Λιβυρνίδες· ἔτι δ' Ἴσσα καὶ Τραγούριον καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα καὶ Φάρος· πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ

---

1. *μῆνιξ* *Al* Syn. 5. *ἄλλην γῆν ταύτῃ* *AEl* Syn. *ἄλλην γῆν τὴν ταύτῃ* *BC* *ἄλλην τὴν ταύτῃ* *r*, idque rec. Cor. 6. *χιλίων καὶ πεντακοσίων* *BC* (sed in hoc *καὶ* sec. m. deletum) edd. 8. *πρὸ*] *πρὸς* *A*. 10. *μεσηνίας* Syn. — *συρακουσσῶν* *A*. 12. *δὲ* om. *E*. 14. *τοῦ* om. Syn. — *ἰωνίου* *A*. 15. *μέρη* om. *E* Syn. 18. *καλουμένου* Syn. — *ποιεῖ*] *πληροῖ* Syn. 19. *κατὰ τὴν ἀκυληΐαν* *l* edd. 22. *μὲν* om. *Er* Cor. 23. *μὲν αἱ*] *μόναι αἱ* *CE* Syn. *μόναι* *B*. 24. *κηρυκτικὴ* *ABCEl* Syn. *κυρακτικὴ* Pleth. *r*, idque rec. Cor. hic et VII, 315. Sed cum codd. optt. ibi praebeant *κυρικτικὴ*, eaque insula a Plinio (H. N. III, 21) appelletur Curicta, a Ptolemaeo (II, c. 17) *Κούρικτα*, haec forma vera habenda est. 25. *μέλινna* *AEl* Syn. *μέλ-*

Διομήδειοι. τοῦ Σικελικοῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνου τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων σταδίων φασί· τοσοῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς· τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας A. 186 *ἐπὶ τὸν μυχὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου τῶν μὲν τρισχιλίων ἐστὶν ἔλαττον, τὸ δ' ἀπὸ Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλέον τῶν τετρακισχιλίων ἐστί. νῆσοι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα ἥ τε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου Κεφαλληνία καὶ Ἰθάκη καὶ Ζάκυνθος καὶ Ἐχινάδες.*

21. *Τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος καὶ τὸ Σαρωνικὸν καὶ τὸ Μυρτῷον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐστὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιστον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων σταδίων, μῆκος δ' ἔλαττον ἢ διπλάσιον. ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. τὸ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖόν ἐστιν ἤδη σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ, καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι τῆς Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ †Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς* *δ'* *Ἀσίας· . . . . . αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ καὶ αἱ Σπο-*

λινα BC. Articulus praeterea om. in Syn. — *κόρκυρά τε καὶ E* Syn. *κόρκυρά τε καλουμένη* Pleth. 1. *διομήδιοι AB.* 2. *σταδίων* om. *l.* 3. Hoc loco add. in marg. *A ὃ νῦν μονοβασίαν λέγουσιν.* 4. *ἐπὶ — Ἰαπυγίας* om. *l.* — *τῶν μὲν* asteriscis inclusit Cor., *μὲν* om. *E.* 5. *τὴν* om. *E.* — *πλεόντων ABCEl* Syn. edd. *πλέον τῶν o*, idem Bredow. coniecit, quem Grosk. recte secutus est. 6. *ἐστί* om. *E.* — *εἰσὶν* om. *E.* — *κέρκυρα E* Syn. 10. *σαρδωνικὸν ABCl* Syn. *σαρωνικὸν ον* et, eraso *δ*, *E*, quod rec. Sbk. 11. *πλάτος — Ἀττικῆς* om. *l.* 12. *τῆς* om. *E.* — *π ε ν τ α κ ο σ ί ω ν* sup. pr. m. *δια* Syn. 13. *τε καὶ* om. *E.* 15. *τῷ δὲ* Epit. *E* Pleth. Sbk. *τῷδε* Cor. 16. *τῆς* om. edd. 17. *Κύπρου* cum manifesto corruptum sit, Pletho iam scripsit *κνίδου* (idem est in *r*), Bredowio ac Du Theilio probatum, neque improbabile, etsi nihil certius affirmare ausim: quod Tzschuck. Grosk. aliique voluerunt *Καρπάθου* placeret, nisi nimium hoc nomen recederet a codicum scriptura. 18. *δ'* om. Pleth., edd. inde a Xyl., atque a Strabone profectum non esse luce clarius est. Proxima vero cum apto connexu careant, Pleth. *ἐν ᾧ* inseruit post *Ἀσίας*, quae Cor. recepit: sed ea, quamvis simile quid a Strabone sine dubio scriptum fuerat, incerta sunt neque magnopere placent. Mallem *ἐν τούτῳ δὲ* sive *ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ.* Quod autem Grosk. nimis anxie, ut solet, addendum censuit *αἱ πλεῖσται,*

ῥάδες καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος μέχρι τῆς Τρωάδος, λέγω δὲ Κῶ καὶ Σάμον καὶ Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον· ὡς δ' αὕτως αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θρᾴκης Εὔβοιά τε καὶ Σκῦρος καὶ Πεπάρηθος καὶ Λῆμνος καὶ Θάσος καὶ Ἴμβρος καὶ Σαμοθρᾴκη καὶ ἄλλαι πλείους, περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δηλώσομεν. ἔστι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης περὶ τετρακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίους. περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς ἀπὸ Σουνίου μέχρι Θερμαίου κόλπου πρὸς ἄρκτον ἐχούσης τὸν πλοῦν παραλίας καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρᾳκίας χερρονήσου.

22. Κατὰ δὲ ταύτην ἐστὶ τὸ ἑπταστάδιον τὸ κατὰ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, δι' οὗ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλοῦσι Προποντίδα· κἀκεῖνο εἰς ἄλλο, τὸν Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον. ἔστι δὲ διθάλαττος τρόπον τινὰ οὗτος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο προπίπτουσιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων μερῶν, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, συνάγουσαι τὸν μεταξὺ πόρον καὶ ποιοῦσαι δύο πελάγη μεγάλα· τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον, τὸ δὲ τῆς Ἀσίας
C. 125 Κάραμβις, διέχοντα ἀλλήλων περὶ *δισ*χιλίους σταδίους καὶ πεν-

---

propter nonnullas Cycladas paulo ante Myrtoo mari tributas, nemo probabit: cf. X, 485 in. Omnium denique infelicissima sunt, quae exhibet Epit.: τὸ δὲ ἀσιατικὸν πέλαγος ἔχει τάς τε κυκλάδας νήσους καὶ σποράδας κτλ. 3. ὡσαύτως δὲ ald. 5. Nomina haec nullis coniunctionibus interiectis exhibentur in *E*. 7. ταύτῃ *Al* Syn. 8. ἢ μικρῷ πλείους om. *E*. 13. τὸ κατὰ — αἰγαῖον primum om. ac sec. m. add. in marg. *A*. 16. τὸ ald. 18. προσπίπτουσιν *ABCl* ald. προκύπτουσιν *E* προπίπτουσιν Eust. ad Dion. v. 148 Pleth., idque rec. Sbk. 19. συναγούσῃ et mox ποιούσῃ *ABCEl* Syn.; Sbk. corr. Plethonem secutus. Minus bene καὶ συνάγουσι — ποιοῦσι Eust. l. l. 22. δισχιλίους a Strabone scriptum non fuisse post Bochartum (v. Hieroz. P. 2 p. m. 71, 49) complures, maxime Gossel. et Grosk. ad h. l. ostenderunt. Strabo ipse infra VII, 309 postquam dixerat Carambim promontorium ab urbe Chersonesitarum 2500 stadia abesse, distantiam inter idem promontorium et Criumetopum multo minorem esse tradit. Ke-

ταχοσίους. τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος μῆκός ἐστιν ἀπὸ Βυζαντίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους σταδίων τρισ- A. 187 χιλίων ὀκτακοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσός ἐστι· τὸ δ' ἑῷόν ἐστι παράμηκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους, τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων. εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ, τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου (ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα· πλὴν γὰρ τῆς Καράμβιος ἥ γε ἄλλη πᾶσα ἠιὼν μικρὰς ἔχει ἐσοχάς τε καὶ ἐξοχάς, ὥστ' εὐθείᾳ ἐοικέναι), τὴν δὲ λοιπὴν τῷ κέρατι τοῦ τόξου διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπιστροφήν, τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν· οὕτω δὲ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλπους, ὧν ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρου περιφερέστερός ἐστιν.

23. Ὑπέρκειται δὲ τοῦ ἑωθινοῦ κόλπου πρὸς ἄρκτον ἡ Μαιῶτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχουσα ἐνναχισχιλίων σταδίων ἢ καὶ μικρῷ πλεόνων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν εἰς Πόντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλούμενον βόσπορον, οὗτος δὲ κατὰ τὸν Θρᾴκιον εἰς τὴν Προποντίδα· τὸ γὰρ Βυζαντιακὸν στόμα οὕτω καλοῦσι *Θρᾴκιον Βόσπορον*, ὃ τετραστάδιόν ἐστιν. ἡ δὲ

---

cte igitur δις delendum censuerunt, quo facto satis concinent cum hoc loco, quae de eodem intervallo docent Ptolem. (III, 6. V, 4) et Plin. (H. N. IV. 26). 2. τῶν et τοῦ om. *E*. — σταδίων om. *B*. — τρισχιλίων ὀκτακοσίων] ,δ καὶ ω *E*. 3. δισχιλίων in τρισχιλίων mutandum esse suspicantur Penz. et Grosk. coll. p. 91 extr. XII, 548, de distantia inter Byzantium et Carambim agi cum Gossel., sed falso, ut opinor, rati. 5. διοσκουρίδα *AEl* Syn. 12. διοσκουρίδα Syn. — καράμβεως et ιο sup. εω *E*. 15. οὕτως δὴ *ηοB* ex corr., δὴ edd. inde a Cas. 20. πλειόνων *C* Syn. 21. τὸ Θρᾴκιον Hopp. 22. βυζαντιατικὸν *E*. 23. Θρᾴκιον βόσπορον adulterina esse ob οὕτω verbo καλεῖν adiectum Villebrunius censuit, hoc nomine a Friedem. iure reprehensus: multa enim extant usitatissimi vocis οὕτω pleonasmi exempla, collecta a Bast. Epist. crit. p. 37, Schaef. in App. p. 7, Melet. crit. p. 14. 81 etc. Nihilominus cum nomen freti illius proxime praecedat, ac neutrum,

Προποντὶς χιλίων καὶ πεντακοσίων λέγεται τὸ μῆκος σταδίων τὸ ἀπὸ τῆς Τρῳάδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· πάρισον δέ πώς ἐστι καὶ τὸ πλάτος. ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται νῆσος καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία.

24. Τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη, πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἥ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιοῦσα καὶ τὸ Παμφύλιον καὶ τὸ Ἰσσικὸν ἐπὶ μὲν τὴν ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατὰ Ἰσσὸν ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. ἐντεῦθεν δὲ Συρία τε καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν ἕως Ἀλεξανδρείας. ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ κεῖσθαι σύμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτουσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. ἔστι δ' ἀπὸ Ῥόδου δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν βορέᾳ τετρακισχιλίων που σταδίων, ὁ δὲ περίπλους διπλάσιος. ὁ δ' Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ διάρματος τοῦ πελάγους, τῶν μὲν οὕτω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίους οὐκ ὀκνούν-
C. 126 των εἰπεῖν, αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων ἀνευρεῖν τρισχιλίους ἑπτακοσίους πεντήκοντα. τούτου δὴ τοῦ πελάγους τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ καὶ τοῦ Ποντικοῦ
A. 188 τὰ καλούμενα δεξιὰ μέρη καὶ ἡ Προποντὶς καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας ποιεῖ τινα χερρόνησον μεγάλην καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμόν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰω-

---

quod sequitur, incommodissime subiungatur nomini generis masculini, ego quoque crediderim ab alio quodam, non a Strabone additum esse, ne quis lector paulo incautior ad Propontidem haec verba referret. 2. τῆς om. *E*. 5. τῆς ante τοῦ add. *Al.* 8. τῆς ἕω *BC* edd. — κατὰ ἴσον *ACl* κατ' Ἰσσὸν Cor. 9. τε et proximum καὶ om. *E*. 10. τε om. *E* sec. m. add. in *C*. 11. ἐγκυκλεῖ *ABCl* Syn., ultima syllaba intercidit in *E*. 14. Quae leguntur inde a verbis ἔστι δ' ἀπὸ usque ad πρώτη πασῶν (v. p. 128 extr. §. 27), non exhibentur in Syn. 15. βορείᾳ *ABClE* (in hoc ῳ sup. ᾳ) βορέᾳ *o* Pleth., idque rec. Cas. 17. παρὰ *C*. 19. ἀνελεῖν *E*. 23. χερρόννησον. *C*.

νίας καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος νεμομένων ἐθνῶν περίκλυστος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλοῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ.

25. Συλλήβδην δ' εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μέν ἐστι σημεῖον ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχός, καὶ μετὰ τοῦτον ἡ κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια καὶ τοῦ Νείλου προχοαί, βορειότατον δὲ τὸ τοῦ Βορυσθένους [στόμα]· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προστιθείη τῷ πελάγει τις (καὶ γάρ ἐστιν ὡς ἂν μέρος), τὸ τοῦ Τανάιδος· δυσμικώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς Στήλας πορθμός, ἑωθινώτατον δ' ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ Διοσκουριάδα· Ἐρατοσθένης δ' οὐκ εὖ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον φησίν. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ ἵδρυται, ἐφ' οὗπερ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα· εἰ δὲ βούλει, πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν μερῶν πρὸς ἕω πλοῦς ἐστι πλειόνων ἢ τρισχιλίων που σταδίων εἰς Διοσκουριάδα, ὡς ἔσται μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδείας φανερόν. ἡ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς θάλαττα τοιαύτη τις.

26. Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχούσας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν λαβοῦσιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. εἰσπλέουσι τοίνυν τὸν κατὰ Στήλας πορθμὸν ἐν δεξιᾷ μέν ἐστιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τοῦ Νείλου ῥύ-

---

1. *νεμομένων* om. *E* *γενομένων* *BC*. 3. *καὶ* post *ἰδίως* om. *E*. 7. *αἱ* ante *τοῦ* add. Cor. haud improbabiliter. 8. *στόμα* om. *ABCEl*, legitur in *pr* Pleth., unde rec. Sbk. — *εἴ γε* *E*. 9. *τῷ πελάγει* om. *E*. 10. *μέρος τι τοῦ Τανάιδος* Cas., inde *μέρος τι, τὸ τοῦ Τανάιδος* Sbk. Cor. ex Tyrwh. coni., *ὡς ἂν αὐτοῦ μέρος* Pleth., atque haud scio an *αὐτοῦ* ante *τὸ τοῦ* exciderit. — *δυσμικώτατος* *Al*. 11. *ἑωθινώτατος* *A*. — *διοσκουρίδα* *AE*. Articulum praefigunt edd. 13. *ἐφ' οὗ ἄμισος* *E*. 16. *διοσκουρίδα* *ABE*. 17. *περιοδίας* *BC* edd. 22. Inter vocem *Λιβύη* atque verba *περὶ αὐτῆς εἰπεῖν κτλ.* (v. III, 139 extr.) omnia ita interciderunt in *A*, ut illam, quae ultima est paginae, haec, quae leguntur initio paginae proximae, excipiant. Eadem desiderantur in *hig*, in *g* tamen recentiore manu suppleta sunt quae sequuntur usque ad verba *λοιπὸν εἰπεῖν κτλ.* p. 131 extr. In *np* itidem omnia usque ad finem huius libri deerant, in *p* autem eadem, quae in *g* suppleta diximus, post addita sunt. (cf. Praef.).

σεως, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τοῦ Ταναΐδος· τελευτῶσι δ' ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. ἀρκτέον δ' ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τε καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυεστάτη καὶ πολιτειῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον μεταδεδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ σύμπασα οἰκήσιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς διὰ ψῦχος ἀοικήτου. αὕτη δ' ὁμορεῖ τοῖς Ἀμαξοίκοις τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὴν Μαιῶτιν καὶ τὸν Βορυσθένη. τῆς δ' οἰκησίμου τὸ μὲν δυσχείμερον καὶ τὸ ὀρεινὸν μοχθηρῶς οἰκεῖται τῇ φύσει, ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθοὺς
A. 189 καὶ τὰ φαύλως οἰκούμενα καὶ λῃστρικῶς ἡμεροῦται· καθάπερ
C. 127 οἱ Ἕλληνες, ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, ᾤκουν καλῶς διὰ πρόνοιαν τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ τὰς τέχνας καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον. Ῥωμαῖοί τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες καὶ τὴν φύσιν ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας ἢ ἀλιμένους ἢ ψυχροὺς ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους πολλοῖς τούς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν καὶ τοὺς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. ὅσον δ' ἐστὶν αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ τὴν φύσιν ἔχει συνεργὸν πρὸς ταῦτα, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρᾳ πᾶν ἐστιν εἰρηνικόν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικόν, καὶ δέχεταί τινας παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα· τὰ μὲν γὰρ ἐπικουρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιίαις. φανεραὶ δὲ καὶ αἱ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικουρούντων· ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει κρατοῖτο. ὑπάρχει δή τι καὶ πρὸς τοῦτο εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥστε πανταχοῦ καὶ τὸ γεωρ-

---

4. πολιτῶν *BCl* πολιτειῶν *E* et inter versus *o*, unde rec. Cor.: cf. p. 122. 5. ἐπεὶ- *E*. 6. ἁμαξικοῖς *BCl* ἁμαξοίκοις, quod Cor. restituit, legitur in *E*, uti in plerisque aliis infra VII, 294. 296. 300. XI, 492; cf. Berkel. ad Steph. Byz. p. 113. 7. τὸν — τὴν — τὸν om. *E*. 8. τό post καὶ om. *Egp*. 13. τὸν ante βίον add. *B* (ex corr. sec. m.) Pleth. *rv* Cor. — καὶ] καὶ ἃ *BCl* ald., unde κατὰ coni. Tyrwh., ἃ sustulit Cor., atque om. *Ev*. 15. πολλοῖς om. *Er* Pleth. 17. αὐτοῖς *l* Pleth., om. *E*. 22. αἱ om. *BCl*, legitur in *E* Pleth., ex quo rec. Cor. 23. βλάβαι] ἐκάβαι *E*. 24. κρατεῖτο *BCl* ald. 26. γεωργικὸν] γεωγραφικὸν *BCEl*, γεωργικὸν add. in marg. *o*, sicut γεωργικόν

γικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι· πλέον δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον, ὥσθ' ὅλων ἐπικρατεῖ τοῦτο, προσλαμβανόντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕστερον. διὰ τοῦτο δὲ καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεστάτη ἐστί· καὶ γὰρ τὸ μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει καὶ τὸ ἐργαζόμενον τὴν γῆν καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. διαφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τοὺς καρποὺς ἐκφέρει τοὺς ἀρίστους καὶ τοὺς ἀναγκαίους τῷ βίῳ καὶ μέταλλα ὅσα χρήσιμα, θυώματα δὲ καὶ λίθους πολυτελεῖς ἔξωθεν μέτεισιν, ὧν τοῖς σπανιζομένοις οὐδὲν χείρων ὁ βίος ἐστὶν ἢ τοῖς εὐπορουμένοις. ὡς δ' αὔτως βοσκημάτων μὲν πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ σπάνιν. τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος αὕτη καθόλου τὴν φύσιν ἐστί.

27. Κατὰ μέρος δ' ἐστὶ πρώτη πασῶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοείᾳ παραπλησία, τῶν ὡς ἂν τραχηλιμαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ Κελτικήν· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ πρὸς ἕω, καὶ τούτοις ἐναποτέμνεται τὸ πλευρὸν [ἑῷον], ὄρος ἡ καλουμένη Πυρήνη. αὕτη δ' ἐστὶ περίρρυτος τῇ θα-

---

τε καὶ in marg. *k*, unde καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ γεωγραφικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν κτλ. *v* ald.: καὶ τὸ γεωγραφικὸν uncinis inclusit Cas., sustulit Sbk. 2. ὥστ' ὄντων *BCl*, unde εἰκότως scribendum esse suspicatur Cas., ὄντως A. Gron. (Varia Geogr. p. 166); ὥσθ' ὅλων, quod recipere non dubitavi, legitur in *E*; ὡς τὸ γ' ἐπικρατεῖ marg. *o*, ὥστ' ἐπικρατεῖ *r*, ὥστε καὶ ἐπικρατεῖ *gp* Pleth. (in fragm. med.) Sbk. Cor. 8. τοὺς ante ἀναγκαίους om. *E*. 10. σπανίζουσιν *E*. 11. πολλῶν om. *rgp* Cor. 14. Quae leguntur inde a verbis πρώτη πασῶν κτλ. extant denuo in Syn., iisque praemittuntur haec: πάλιν δ' ἐξαρχῆς ἀναλαβόντες τὰς ἠπείρους λέγωμεν. 15. τραχηλιμέων *BCl* τραχηλίων *gp* Pleth. τραχηλιαίων edd. τραχηλιμαίων, quod praeter *E* etiam Eusth. ad Dionys. v. 287, et XVI, 772 omnes codd. praebent, repudiare non licet, etiamsi neque hanc formam, neque quidquam huic simile probandum esse censeat Lobeck. ad Phryn. p. 558. 17. ἑῷον om. codd. Quorum scriptura cum manifesto videretur manca, Cor. scripsit ἓν ἀποτέμνεται τῶν πλευρῶν nullo successu. Verissime contra ἑῷον intercidisse Grosk. collegit ex III, 137, sed quae praeterea addidit ὃ ποιεῖ superflua sunt. Adiectivum illud propter praecedentium literarum similitudinem neglecta videatur. 18. αὕτη δ'] ἡ δ' ἄλλη πᾶσα *gpr* Pleth., et inter versus add. in *k*: receperunt Sbk. Cor.

A. 190 λάττῃ τὸ μὲν νότιον τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι Στηλῶν, τὰ δὲ λοιπὰ
C. 128 τῇ Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐστὶ περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους τὸ μέγιστον, πλάτος δὲ πεντακισχιλίους.

28. Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμοῦ Ῥήνου, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσον πεντακισχιλίους ἐπέχουσα· τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον τὸ μὲν ταῖς Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ, καθ' ὃ χωρίον ὁ καλούμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Νάρβων ἵδρυνται πόλεις ἐπιφανέσταται. ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ κατ' ἀποστροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμωνύμως αὐτῷ καλούμενος Γαλατικός, βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτους καὶ τὴν Βρεττανικήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει τὸ πλάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν ἐλαττόνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ δισχιλίων. μεταξὺ δέ ἐστι ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς τῇ Πυρήνῃ, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος· τελευτᾷ δὲ τοῦτο εἰς μεσαίτατα τὰ Κελτῶν πεδία. τῶν δὲ Ἄλπεων, ἅ ἐστιν ὄρη σφόδρα ὑψηλὰ ποιοῦντα περιφερῆ γραμμήν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ λεχθέντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν. ἔθνη δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικὰ πλὴν τῶν Λιγύων· οὗτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μέν εἰσι, παραπλήσιοι δὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ

---

3. ἐστὶ om. *E*. 4. πεντακισχιλίους δὲ πλάτος edd., quo positu parum levatur accusativi illius duritia. Praepositio περὶ syllabae *ΠΕΝ* simillima omissa esse videatur. 5. ἐστὶν om. *E*. 7. ἀντιπαράκειται *E*. 10. ταῖς μὲν ἄλπεσι *B*(?)*Cl*, sed *C* postea corr., unde Cor. primus scripsit τὸ μὲν ταῖς, quae sunt in *E* Syn. 13. τε om. *E*. 14. ὁμώνυμος codd. edd. 18. ἐστι om. *E*. 19. Verba πρὸς — τελευτᾷ, ac deinceps πεδία — ὑψηλὰ schedula agglutinata obtecta sunt in *C*. 20. τῶν ante Κελτῶν add. *gkp* Pleth. edd. 21. ποιούντων codd. Cor. corr., ποιουσῶν praeferendum censuit Grosk. 23. λιγυστιακὴν *BC* Syn.

συνάπτον τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μέρος δὲ καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κατέχουσι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν.

29. *Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία μέχρι τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου καὶ τῶν πλησίον τόπων, τὰ δ' ἑξῆς ἄκρα στενὴ καὶ μακρὰ χερρονησιάζουσα, δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος ὅσον ἑπτακισχιλιων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον τό τε Τυρρηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ Λιγυστικοῦ καὶ τὸ Αὐσόνιον καὶ ὁ Ἀδρίας.*

30. *Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐστι τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον ἐν ἀριστερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἀρξαμένην ἀπὸ τοῦ Ῥήνου καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν καὶ τὸ τῶν Τυρεγετῶν καὶ Βασταρνῶν καὶ Σαυροματῶν μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ καὶ* A. 191 *τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θρᾴκην ἅπασαν καὶ* C. 129 *τὴν Ἰλλυρίδα, λοιπὴν δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν, ἔξω μὲν Στηλῶν Γάδειρά τε καὶ Καττιτερίδες καὶ Βρεττανικαί· ἐντὸς δὲ Στηλῶν αἵ τε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων καὶ [αἱ] πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων καὶ τῆς Σικελίας, ὅσαι τε περὶ τὴν Ἠπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρᾳκίας χερρονήσου.*

31. *Ἀπὸ δὲ τοῦ Τανάιδος καὶ τῆς Μαιώτιδός ἐστι τὰ ἐν-*

---

1. *μέρος — κατέχουσι* om. *E μέρος δ' ἐστὶ καὶ* Syn., unde coniicias *μέρος δέ τι καί.* 3. *διαπεφυηκυῖα*, et *οιτ* sup. *υ*, *B*. 7. *χερρονησίζουσα E.* 9. *σταδίων* post *ἑπτακισχιλίων* add. *gp* Pleth. Cor. 16. *τυρεγγετῶν C* Syn., et in *B* litera ante *γ* erasa est; *τυρρεγετῶν l τυρεπεστῶν E.* cf. ad p. 118 init. 19. *καὶ μακεδονίαν* post *ἰλλυρίδα* add. Pleth. *gpr* marg. *k* edd. Iudicaverat nimirum Pletho Macedoniam h. l. male omissam esse; sed ea Straboni est Graeciae pars: vid. frgm. l. VII §. 9. VIII, 332. 20. *ἃς ἔφαμεν* om. *E*, post *Στηλῶν* colloc. *rgp*. 23. *αἱ* om. *BCEl* Syn., sec. m. int. vers. add. in *k*. 24. *τε*] *δὲ* codd. edd. — *ἠπειρώτιδα gp* Pleth. 26. *τῆς ἀσίας* add. ante *ἐστι gp* marg. *k* edd. — *ἤδη* post *ἐστι* add. *gpr* edd. — *τὸ ἐντὸς E.*

τὸς τοῦ Ταύρου συνεχῆ, τούτοις δ' ἑξῆς τὰ ἐκτός. διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα, διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτῃ Σκύθας, τὸ μὲν πρὸς τὰς ἄρκτους νενευκὸς τῆς ἠπείρου μέρος καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός· τὰ δὴ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Ταναΐδι μέρη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ἐστί. τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐστὶ καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῇ μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν ὠκεανὸν τελευτῶντα τόν τε ἔξω καὶ τὸν τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμόν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου ἐπὶ τὴν Κασπίαν. ἔπειτα *τὰ* ἐντὸς τοῦ Ταύρου τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμάιον ὄρος. ταῦτα δ' ἔχουσι τὰ μὲν οἱ Μαιῶται *Σαυρομάται* καὶ οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου μέχρι τοῦ Καυκάσου καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Ζυγοὶ καὶ Ἡνίοχοι, τὰ

---

2. τοῦ ὄρους *k* edd. 4. τὰς om. ald. πρὸς ἄρκτον Pleth. *gpk*. 5. ταύτης post ἠπείρου add. Pleth. *gp*. — τὰ δὲ *C*. 6. δὲ *BCl* Syn. δή *E*. 10. τὸν ante τῆς om. Syn. τὸν ἐπὶ τῆς *gpr* Pleth. edd. — Ὑρκανίας] κασπίας *gpr* Pleth. 12. τὰ post ἔπειτα om. Pleth. — Ὑρκανίας] κασπίας *gp*. 13. μέχρι τῆς κατὰ ἰνδοὺς καὶ σκύθας θάλασσαν καὶ τὸ ἰμαῖον ὄρος (sic) *E* μέχρι πρὸς μυχοῦ τοῦ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς Pleth. (ap. Bred.). Nec felicius τὴν mutandum esse censet Bredov. in τὰ, Friedem. in τὰ μέρη. 14. Ἴμαον Cor., atque Imaus ab aliis fere scriptoribus appellatur hic mons. Apud Strabonem vero ubicunque commemoratur (v. XI, 511. 519. XV, 689) ι servatur constanter in *E*, plerumque in reliquis codicibus, accentu tamen et spiritu variante; α autem cum huic nomini proprium ac perpetuum servandum sit (v. C. Ritter. Geogr. Asiae I, p. 13. III, p. 440), diphthongus, quem codices exhibent, erat distrahendus. 15. καὶ ante Σαυρομάται add. *E* parum probabiliter, cum idem populus paulo post commemoretur. Probabilius Intpp. Parr. nomen illud ab hoc loco alienum iudicant, et Cor. asteriscis inclusit, quia Maeotas nec alius quisquam, nec Strabo ipse infra XI, 492 sqq., ubi pluribus de iis agit, Sauromatas appellavit. — σαυρόμμαται Syn. 17. ζύγοι codd. sicut XI, 492; ultimae tamen appictus est tenor XI, 495. XVII, 839, uti ap. Steph. s. v. Ζυγοὶ et Ἄγκυρα.

δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοὶ καὶ τἄλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον. πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐκ μέρους καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται καὶ Κολχὶς καὶ Καππαδοκία σύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τῶν Τιβαρανικῶν ἐθνῶν, ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη, περιέχουσα πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι Παφλαγόνας τε καὶ Βιθυνοὺς καὶ Μυσοὺς καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐστι καὶ ἡ Τρῳάς, πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ Καρίαν καὶ Λυκίαν, ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν, ἧς ἐστι C. 130
μέρος ἥ τε τῶν Γαλλογραικῶν λεγομένη Γαλατία καὶ ἡ Ἐπίκτητος, καὶ Λυκάονας καὶ Λυδούς.

32. Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς τοῦ Ταύρου οἵ τε τὰ ὄρη κατέ- A. 192
χοντες Παροπαμισάδαι καὶ τὰ Παρθυαίων τε καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ *τὰ* Κιλίκων ἔθνη καὶ †Λυκάονες καὶ Πισίδαι. μετὰ δὲ τοὺς ὀρείους ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου. πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ Ἰνδική, ἔθνος μέγιστον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέστατον, τελευτῶν πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν καὶ τὴν

---

4. τοῦ ante μεταξὺ add. *gpv*. 6. ξύμπασα edd. — τιβαρανικῶν et η sup. alterum α *E*, τιβαρηνικῶν Cor., atque eam formam plerisque aliis scriptoribus usitatam, ubicunque hoc nomen a Strabone commemoratur, exhibet *E*, alteram tamen eadem paene constantia tuentur reliqui codd. (v. III, 309. XII, 527. 534 passim), et invenitur etiam ap. Mel. I, 2, 5 (ubi vid. Tzsch.), Plin. H. N. XXXVII, 42. 9. καὶ Μυσοὺς om. *E*. 11. τῆς ἐφεξῆς θαλάττης *Cl* Syn. 13. ἥ τε] καὶ ἡ *gp* Pleth. Cor. — παραλία, sed in marg. pr. m. add. γαλατία *E*. — καὶ ἡ Ἐπίκτητος om. *gp* Pleth., asteriscis inclusit Cor. καὶ τὴν Ἐπίκτητον Sbk. 14. καὶ λυκάονες καὶ λυδοί *BCEl* Syn. Accusativos exhibent *gpr*, rec. Sbk. 15. τοῖς] τῆς *BCE* Syn. 16. παροπανισάδες *C* παροπαμισάδες *l* Syn. 17. *τὰ* om. *gpr* Pleth. edd. — καὶ λυκάονες om. *gp* Pleth., neque dubitari potest, quin hoc nomen Strabo non scripserit. Vera videtur Siebenkeesii suspicio *Kataónes* reponentis: sic enim infra XI, 491 in eorundem populorum recensu commemorantur Καππαδόκων τινές. Cataonia autem erat pars Cappadociae: v. XII, 533 extr.

νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. ἐν δὲ τῇ † νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος οὐκ ἐλάττων τῆς Βρεττανικῆς ἡ Ταπροβάνη· μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύουσιν, ἐν δεξιᾷ δ' ἔχουσι τὰ ὄρη χώρα ἐστὶ συχνή, φαύλως οἰκουμένη διὰ λυπρότητα ὑπ' ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, οὐχ ὁμοεθνῶν· καλοῦσι δ' Ἀριανούς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. ἑξῆς δέ εἰσι πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σούσιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν καὶ τὰ περιοικοῦντα τούτους ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν ἢ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἀρμένιοι καὶ τὰ τούτοις πρόσχωρα ἔθνη καὶ ἡ Μεσοποταμία. μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτου· ταῦτα δ' ἐστὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχουσιν οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες καὶ τὴν Συρίαν· εἶθ' οἱ πέραν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι Νείλου, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς Αἰγύπτιοι καὶ Σύροι καὶ Κίλικες οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ Τραχειῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Πάμφυλοι.

33. Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐστὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς οὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς ἠιόνα ἐπ' εὐθείας ἔχουσα, σχεδόν τι μέχρι Στηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῶν Σύρτεων καὶ εἴ πού τις ἄλλη κόλπων ἐπιστροφὴ μετρία καὶ τῶν ταύτην ποιούντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή· τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινός, ὡς ἂν παράλληλον οὖσαν τῇ προτέρᾳ, μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μικρὸν ἔξω Στηλῶν προπεπτωκυῖαν καὶ ποιοῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. ἔστι δ', ὥσπερ οἵ τε ἄλλοι δηλοῦσι καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδαλῇ· κα-

---

1. *νοτίᾳ ταύτῃ gpr* Pleth., quae recipienda censet Grosk., ac valde arrident. 5. *οὐχ*] *ἀλλ' E.* 7. *Καρμανίας*] *γερμανίας C.* 10. *ἢ*] *ἡ C* Syn. *οἱ* edd. 17. *τοῦ* ante *Νείλου* add. edd. 18. *τραχιῶται* codd. Cor. corr. 19. *Παμφύλιοι* edd. 24. *ταύτῃ BCl ταύτας gr* Pleth. *ταύτην*, quod Cor. scripserat ex coni., legitur in *E* Syn. 26. *συναγομένη C.* 30. *παρδάλει Bl* Syn. *παρδάλῃ C παρδαλῇ,*

τάστικτος γάρ ἐστιν οἰκήσεσι περιεχομέναις ἀνύδρῳ καὶ ἐρήμῳ A. 193 γῇ· καλοῦσί τε τὰς τοιαύτας οἰκήσεις Αὐάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. τοιαύτη δὲ οὖσα ἔχει τινὰς ἄλλας διαφορὰς τριχῇ διαιρουμένας· τῆς μὲν γὰρ καθ' ἡμᾶς παραλίας εὐδαίμων ἐστὶν ἡ πλείστη C. 131 σφόδρα, καὶ μάλιστα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα [μέχρι] Μαυρουσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν· οἰκεῖται δὲ μετρίως καὶ ἡ παρωκεανῖτις, ἡ δὲ μέση φαύλως ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, ἔρημος ἡ πλείστη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης. τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ ἡ ἐπ' εὐθείας ταύτῃ διά τε τῆς Αἰθιοπίας διήκουσα τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς καὶ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Γεδρωσίας τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. νέμεται δ' ἔθνη τὴν Λιβύην τὰ πλεῖστα ἄγνωστα· οὐ πολλὴν γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει στρατοπέδοις οὐδ' ἀλλοφύλοις ἀνδράσιν, οἱ δ' ἐπιχώριοι καὶ ὀλίγοι παρ' ἡμᾶς ἀφικνοῦνται πόρρωθεν, καὶ οὐ πιστὰ οὐδὲ πάντα λέγουσιν· ὅμως δ' οὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐστι. τοὺς μὲν μεσημβρινωτάτους Αἰθίοπας προσαγορεύουσι, τοὺς δ' ὑπὸ τούτοις τοὺς πλείστους Γαράμαντας καὶ Φαρουσίους καὶ Νιγρίτας, τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτοις Γαιτούλους, τοὺς δὲ τῆς θαλάττης ἐγγὺς ἢ καὶ ἁπτομένους αὐτῆς πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν Μαρμαρίδας μέχρι τῆς Κυρηναίας, ὑπὲρ δὲ ταύτης καὶ τῶν Σύρτεων Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας καὶ τῶν Γαιτούλων τινάς, εἶτ' Ἀσβύστας καὶ Βυζακίους μέχρι τῆς Καρχηδονίας. πολλὴ δ' ἐστὶν

---

quod Cor. restituit, est in *E*; Steph. Byz. s. v. *Αὔασις* hunc locum exhibens praebet *παρδαλέᾳ*, eandemque formam Strabo usurpat XIV, 608 init., Sophocle quidem auctore laudato. 1. *ταῖς* ante *οἰκήσεσι* add. *gpl* ald. 2. *τε*] *δὲ* edd. inde a Cas. 6. *μέχρι* om. *BCEl* Syn. 7. *καὶ* asteriscis inclusit Cor. 9. *τῆς ἀσίας* ante *ἡ ἐπ' εὐθείας* add. *gp* Pleth. edd. 11. *καὶ* post *Γεδρωσίας* add. Cor.: at vid. p. 133. — Quae post *Ἰχθυοφάγων* leguntur, iam non extant in Syn., ubi illi voci statim fragmentum libri VII subnectitur. 12. *πολλοῖς* ald. 14. *οἱ πόρρωθεν* ald. 15. *εἰσὶ l.* 17. *τούτους gp* Pleth. Cor. — *ἀρουσίους CElB*, sed in hoc *φ* sec. m. add. *μαυρουσίους gpk* (ex corr.) ald. Sbk. corr. ex Cas. coni. cf. XVII, 826. 828. Steph. s. v. 18. *τούτους BCgp* Cor. 19. *ἁπτομένη l ἁπτομένων gp* Pleth. — *μαρμαρύδας B* ald. 21. *ψάλλους l.* 22. *Σίντας BCl* edd.: qui populus cum neque a Strabone praeter hunc locum, neque ab alio scriptore his in regionibus commemoretur, *Ἀσβύστας*, uti rectissime legi-

A. 194 ἡ Καρχηδονία· συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ· τούτων δὲ τοὺς γνωριμωτάτους τοὺς μὲν Μασυλιεῖς, τοὺς δὲ Μασαισυλίους προσαγορεύουσιν· ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. πᾶσα δ' ἡ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι Στηλῶν ἐστιν εὐδαίμων, θηριοτρόφος δέ, ὥσπερ καὶ ἡ μεσόγαια πᾶσα. οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ Νομάδας λεχθῆναί τινας αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τὸ παλαιόν· οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ τῆς θήρας διαφέροντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τοῦτο διὰ τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς γεωργίας. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λέγομεν.

34. Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει
καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὁρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων,
ἃ στοιχεῖα ἐκαλέσαμεν, λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζούσης
τὸ μέγιστον καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιστα δὲ τῆς τὸ πλάτος.
Τοῖς μὲν οὖν ἀστρονομικοῖς ἐπὶ πλέον τοῦτο ποιητέον, καθάπερ
Ἵππαρχος ἐποίησεν. ἀνέγραψε γάρ, ὡς αὐτός φησι, τὰς γι-
γνομένας ἐν τοῖς οὐρανίοις διαφορὰς καθ' ἕκαστον τῆς γῆς τό-
C. 132 πον τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγμένων, λέγω δὲ
τῶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ βορείου πόλου. τοῖς δὲ γεω-

---

tur in *E*, restituere non dubitavi. Illi enim his ipsis locis habitabant v. Plin. H. N. V, 5. Dionys. Perieg. v. 211. Herod. IV, 170. Steph. Byz. s. v. *Ἀσβύστα*. — *βυζαντίους* *C*. 2. *τὴν μὲν* *C*. — *μασσαλιεῖς* ***BCl*** *μασυλεῖς* *E*, quam formam etiamsi Steph. (s. v. *Μασσύλοι*) afferat ex Polybio, Dionysiusque confirmet *Μασυλῆες* exhibens v. 187, tamen propter constantem fere codicum consensum *ι* ante ultimam syllabam addentium (cf. XVII, 829. 831. 832) a Strabone usurpatam haud crediderim. Unum *σ* autem et in hoc nomine et in similibus constanter praebent codd. optt. apud Strabonem (cf. Liv. XXIV, 48. Dionys. l. l.), duplex servavit Cor. 3. *πᾶσα* om. *E*. 6. *ἐξ αὐτῶν* edd. — *γεωργῆσαι* *E*. 9. *τὰς*] *τῆς* *E*. 11. *λέγομεν* om. ***gpr*** Pleth.: in iisdem iam ea, quae sequuntur usque ad finem huius libri, non extant; in ***p*** pro iis leguntur alia, a Strabone prorsus aliena (v. Praef.). In ***Clmv*** post *λέγομεν* literis rubris paulo maioribus scripta sunt verba *περὶ κλιμάτων*. 12. *ὅπερ*] *ὃ* *E*. 16. *τοῖς*] *τῆς* et mox *ἀστρονομικῆς* *C*. 19. *ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τεταρτημορίων* ***BCEl*** Sbk. corr. ex Tyrwh. coni. 20. *τῶν*] *τὸν* ***BCl*** *τῷ* Sbk. *τὸ* voluerat Tyrwh., *τῶν*, quod scripsit Cor., legitur in *E*.

γραφοῦσιν οὔτε τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης φροντιστέον, οὔτ' ἐν αὐτοῖς [τοῖς] τῆς οἰκουμένης μέρεσι τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· περισκελεῖς γάρ εἰσιν. ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδεις καὶ ἁπλουστέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθεισῶν, ὑποθεμένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων, ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν· οὐ μεγάλη γὰρ παρὰ τοῦτ' ἔσται διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διαστήμασιν. εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιστον τῆς γῆς κύκλον, ἔσται ἑπτακοσίων σταδίων ἕκαστον τῶν τμημάτων· τούτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαστήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλοντα. ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἰσημερινῷ οἰκούντων, καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων σταδίων τὰς ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινὸν πειρᾶται λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα, ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. καὶ γὰρ εἰ οἰκήσιμα ταῦτά ἐστιν, ὥσπερ οἴονταί A. 195 τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστί, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ οὖσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης· ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. αὕτη δ' ἀφορίζεται πέρασι νοτίῳ μὲν τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, βορείῳ δὲ τῷ διὰ Ἰέρνης· οὔτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιτέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ λεχθὲν μεταξὺ διάστημα, οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν.

35. Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέχει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τούτου δ' ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ

2. τοῖς om. *BCEl*. 4. γάρ] δ' *C*. 10. Quae post γῆς leguntur usque ad finem huius libri interciderunt in *E* (v. Praef.). 12. τὰ post διαστήματα add. Cor. 13. μέλλοντι *BCl* Cor. corr.: idem Paetz. voluerat. 14. μεσημβρινῷ *BCl* Cor. corr. ex Breq. coni. cf. p. 91. 16. δ' οὐκ] δ' αὖ *BCl* Xyl. corr. 22. τῆς ante Ἰέρνης add. edd. 23. ἐπιθετέον Hopper.

τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης· παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτατον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἱδρῦσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ παράλληλός πως
C. 133 παράκειται ἕωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος· τούτου δ' ἔκβασις εἰς τὸ ἔξω πέλαγος ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστίν, ἐφ' ἧς ἡ τῶν ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν. ἐκπίπτει δ' ὁ παράλληλος οὗτος τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας, τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης.

36. Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα· ἔστι δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ δι' Ἀλεξανδρείας παρὰ χιλίους καὶ ὀκτακοσίους τοὺς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ· διήκει δ' ὁ διὰ Μερόης παράλληλος τῇ μὲν δι' ἀγνωρίστων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται, ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίου, ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόν τι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης *μὲν* πεντασκιχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν.

---

9. γέγονε] ἐγίγνετο Cor. 10. τοῦ νοτιωτέρου *Cv* τὸν νοτιώτερον *l*. 14. ἡμέρα] ἡμερῶν *C*, sed sec. m. corr. 16. ἑκατὸν *BCl* καὶ ὠ sec. m. add. in marg. *o* (ὀκτακοσίους legi in *m* tradit Sbk.), quam coniecturam veram esse docuit Gossel. ad Intp. Par. et in *Recherches etc.* I p. 18 aliique, recepit Cor. 18. διὰ γνωρίμων *BCl* δι' οὐ γνωρίμων Cor. de Breq. coni., sed propius a codd. scriptura abest quod posuimus. Sic Theophrastus ait (H. Pl. I, 2 §. 3 Schn.) διὰ τῶν γνωρίμων μεταδιώκειν δεῖ τὰ ἀγνώριστα. 27. μὲν sustulit Cor., atque ortum sine dubio est ex repetita proxima syllaba.

37. *Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τοῦ τε τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου μεταπίπτουσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα,* A. 196
*πρός τε ἄρκτους καὶ μεσημβρίαν, τοῖς δ' ἀπὸ Συήνης ἐκ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ πρὸς ἄρκτους πίπτουσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν· καλοῦνται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. ἔστι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ὑπὸ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. αὐτή τε γάρ ἐστιν *ἡ* δίαμμος καὶ σιλφιοφόρος καὶ ξηρά, τῶν νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τε καὶ εὐκάρπων ὄντων.*

38. *Ἐν δὲ τοῖς [τοῦ] δι' Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον τετρακοσίοις σταδίοις, ὅπου ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἀρκτοῦρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς † ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροί εἰσι χιλίοις καὶ τριακοσίοις σταδίοις, *καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι*· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά. διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος ἐννακοσίοις σταδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης, τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου*

---

3. *τοῖς — μεσημβρίαν* sec. m. add. in marg. *C*, sed pro *τοῖς* scriptum est *τῆς*, idem in *l.* — *ἐκ*] *καὶ cl.* 6. *ὑπὸ*] *ἐπὶ BCl* Cor. corr.: vid. p. 96 sqq. 7. *ἡ* sustulit Cor. 10. *τοῦ* om. *BCl* Xyl. add. 11. *τριακοσίοις*, quod Cas. ait in quibusdam codicibus legi, in nullo inveni. 15. *ἑπτὰ* corruptum esse ac *τρία* potius scribendum Gossellin. ad h. l. rectissime, ut mihi quidem videtur, ostendit, immerito tamen hunc locum et eum qui mox sequitur de aequinoctialium umbrarum ad gnomonem ratione cum Brequignio pro spuriis habens. 16. *τετρακοσίους* Cor. ex Gossellini sententia, qui paulo ante (init. huius §) *πεντακοσίοις* scribendum esse censuerat, argumentis usus parum validis. Verba quae sequuntur *καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι* valde incommoda esse atque adeo non ferenda cum videret Paetzius, aut delenda plane iudicavit, aut saltem scribendum *οἱ καὶ Ἀλεξανδρείας γε νοτιώτεροι*, quae Grosk. probat *καὶ* omisso. Sed ita quoque non superflua modo, sed etiam absurda sunt illa verba, quae a Strabone profecta esse persuadere mihi non possum. Caeterum quod Paetz. et Grosk. suspicantur, verba *Καρχηδόνος — ἑπτὰ* collocanda esse ante *ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ κτλ.*, haud incommodum quidem, sed necessarium non est.

C. 134 καὶ †Κοίλης Συρίας καὶ τῆς ἄνω Συρίας καὶ Βαβυλῶνος καὶ Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.

39. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ καὶ Σιδόνα καὶ Τύρον ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σταδίοις, Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα καὶ ἔτι τὰ Συρακουσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σταδίοις, ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν τρισχιλίους ἑξακοσίους τετταράκοντα . . . . . .· διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος κατ' Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδίας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον.

40. Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι τῆς Τρωάδος, κατ' Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ καὶ τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, βορειοτέρους δὲ Νεαπόλεως ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε· ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν δι' Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίους πρὸς ἄρκτον, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὑπὲρ A. 197 δισμυρίους ὀκτακισχιλίους ὀκτακοσίους, τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίους, πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν χιλίους πεντακοσίους, μικρὸν δ' ἀρκτικώ-

---

1. Verba *Κοίλης Συρίας καὶ τῆς ἄνω Συρίας* sana non esse, Grosk. recte animadvertit: multo magis enim septentrionem versus sita est Syria, quam Alexandria. Sed quae idem pro iis legenda putat *καὶ τῆς τῶν Σκηνιτῶν Ἀράβων χώρας*, etiamsi egregie quadrarent, incertiora sunt, quam quae recipere liceat. Praeterea *Βαβυλωνίας*, non *Βαβυλῶνος*, mox scribendum esse Intpp. Parr., Grosk., alii non sine magna veri specie iudicarunt. 10. *συρακοσίων* *l.* 11. *ἡμέρα* om. *l.* — *καί* om. *l.* 12. *μέν* Cor. asteriscis inclusit, sed excidisse potius quaedam cum Grosk. crediderim post *τεσσαράκοντα*, quae ad Carthaginem sive alium quendam locum referrentur. Quae cum et ipsa in *τετταράκοντα* exirent, haec negligendi ea fuit causa. 13. *δ'* om. *C.* 14. *λικαονίας* *C.* 17. *ῥώμη* *l.* 20. *τὰ* *BC.* — *δι'* om. *Cl.* 22. *τοῦ* — *τετρακοσίους* om. *l.*

τερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὅν φησιν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας καὶ τῶν περὶ Σινώπην καὶ Ὑρκανίαν καὶ Βάκτρα.

41. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστιν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου, ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ, ὅν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τετταράκοντα δύο, λείποντα πέμπτῳ. ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους καὶ ἐνναχοσίους, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. εἰσπλεύσασι δ' εἰς τὸν Πόντον καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους καὶ τετρακοσίους ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τοῦ πόλου καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστιν, ἐφ' οὗ κεῖται ὅ τ' ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τοῦ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν.

42. Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους ὀκτακοσίους ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαέξ· ἡ οὖν δὴ Κασσιέπεια ἐν τῷ ἀρκτικῷ φέρεται. εἰσὶ δ' C. 135 οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχεδόν τι ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπεριισταμένου τοῦ φωτός. ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ἑνὸς ζῳδίου ἥμισυ καὶ δωδέκατον· τοσοῦτον οὖν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τοῦ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τοσοῦτον τοῦ ὁρίζοντος ἀποσχὼν πρὸ τοῦ ὄρθρου καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα.

---

3. βάκτραν C. 5. καὶ om. l. 6. ὢν C. 9. τοῦ — τριακοσίους sec. m. add. in marg. C. 17. δὲ Cor. 19. φαίνεται Cor. 22. τόπους C, idem haud dubie fuerat in B, sed ibi υ postea erasum. 23. ὑπὸ] ἀπὸ C. 25. ζωδιακοῦ CB, sed in hoc sub αx puncta sec. m. posita.

φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τούτους τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείους ἢ δισμυρίους τρισχιλίους. διὰ γὰρ Ἑλλησπόντου εἶναι μυρίους ὀκτακισχιλίους, εἶτα πεντακισχιλίους εἰς Βορυσθένη. ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τοῦ Βυζαντίου σταδίους περὶ ἑξακισχιλίους τριακοσίους, βορειοτέροις οὖσι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος ἐπὶ πήχεις ἕξ, ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαεπτά.

43. Τὰ δ' ἐπέκεινα, ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψῦχος, οὐκέτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐστίν. ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν καὶ ὅσα ἄλλα τῶν οὐρανίων Ἵππαρχος μὲν εἴρη-
A. 198 κεν, ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τρανότερα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνου λαμβανέτω. τρανότερα δ' ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων, ἅ φησι Ποσειδώνιος. ὅμως γε καὶ τούτων τό γε τοσοῦτον ἐπιμνηστέον, ὥστε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῇ ἄχρηστον. ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίου σκιῶν ὁ λόγος ἐστίν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλου φέρεται, καθ' οὗ καὶ ὁ κόσμος· παρ' οἷς καθ' ἑκάστην κόσμου περιστροφὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ, ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τοῦ ἡλίου φερομένου, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τούτοις οἵ τε ἀμφίσκιοι ἐπινοοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. ἀμφίσκιοι μέν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέρας τοτὲ μὲν ἐπὶ τάδε πιπτούσας ἔχουσι τὰς σκιάς, ὅταν ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι π[illegible]πίπτῃ τῷ ὀρθῷ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον, τοτὲ δ' εἰς τοὐναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τοὐναντίον περιστῇ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. ἑτερόσκιοι δ' ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν, ἢ ἐπὶ
C. 136 τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ οἰκοῦσι. τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ

1. τούτους] τοὺς *BCl*, τούτους ex corr. sec. m. *o*; idem scripsit Xyl. 7. ἰσημερινῶν om. edd. 11. τρανώτερα hic et paulo post edd. inde a Cas. 18. μὲν post οἷς add. *Clv*. 19. ἡ ante νύξ add. *Cv*. 20. ὅτε δ' ὑπὸ γῆν om. *Clv*. 21. μὲν post τούτοις add. *Clv*. 22. ἐμπιπτούσας, omissis ἐπὶ τάδε, *Clv*. 27. πίπτουσα *l*. 29. τὸν om. *l*.

μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν, οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψῦχος, ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. ὥστ' οὐδὲ τοῦ μεγέθους τῆς ἀοικήτου ταύτης φροντιστέον ἐκ τοῦ λαβεῖν, ὅτι οἱ ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τοῦ πόλου τοῦ ζῳδιακοῦ κατὰ τὴν τοῦ κόσμου περιστροφήν, ὑποκειμένου τοῦ μεταξὺ διαστήματος τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ τεττάρων ἑξηκοστῶν τοῦ μεγίστου κύκλου.

---

6. τοῦδε ante τοῦ inser. Cas. 7. οἱ om. ald.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΡΙΤΟΝ.

CAPUT I.

A. 199 1. Ἀποδεδωκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας οἰκεῖός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθ' ἕκαστα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως, καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧνπερ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας.

2. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστι τὸ ἑσπέριον, ὥς ἔφαμεν,
A. 200 ἡ Ἰβηρία. ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ
C. 137 καὶ δρυμοὺς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα γῆν, οὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον, οἰκοῦσι τὴν πολλήν· ἡ δὲ πρόσβορος ψυχρά τέ ἐστι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον κἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις, ὥσθ' ὑπερβάλλει τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα, ἡ δὲ νότιος πᾶσα εὐδαίμων σχεδόν τι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω Στηλῶν· ἔσται δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος.

---

1. Argumentum huius libri intercidit in *A*, neque in ullo alio codice extat; quod legitur apud Coraem, ab ipso compositum est. 8. τοῦτον *C.* — ὧνπερ] ὧν *l.* 11. δὴ] δὲ *l.* 15. καὶ ἀνεπίπλεκτον *Bl.* edd.

3. Ἔοικε γὰρ βύρσῃ τεταμένῃ κατὰ μῆκος μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, τὰ πρόσθια ἐχούσῃ μέρη πρὸς τῇ ἕῳ, κατὰ πλάτος δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. ἔχει δὲ σταδίων ἑξακισχιλίων ὁμοῦ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ πεντακισχιλίων τὸ μέγιστον, ἔστι δ' ὅπου πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων, καὶ μάλιστα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιούσῃ τὴν ἑῴαν πλευράν. ὄρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν τεταμένον ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος καὶ τῆς Ἰβηρίας, τὸ στενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανόν ἐστι τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον μάλιστα ἐφ' ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικοὺς καλοῦσι, στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦν- A. 201 τας παρὰ τὸν Ἰβηρικόν. καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας ἡ Πυρήνη ποιεῖ, τὸ δὲ νότιον ἥ τε καθ' ἡμᾶς θάλαττα ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι Στηλῶν καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου· τρίτον ἐστὶ τὸ ἑσπέριον πλευρὸν παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νέριον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης.

4. Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ' ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. τοῦτο δέ ἐστι τὸ δυτικώτατον οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης σημεῖον. περατοῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν δυεῖν ἠπείρων ἡ οἰκουμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης, ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχουσι, τὰ δὲ Μαυρούσιοι. προὔχει

---

1. τεταμένῃ om. *BCl* edd. Recepi ex *E*. — κατὰ μὲν μῆκος ald. 2. ἐπὶ] πρὸς *l*. 7. βορᾶν *BCE*. 9. τὸ δὲ ald. 14. στενότερον *C*. 15. τὸ ἰβηρικὸν *ClB*, sed in hoc ν sec. m. add.: masculinum, quod expressit Xyl. interpretatione sua, recep. Cor. 20. καλοῦσιν ἱέρνην codd. omn. Xyl. correxit coll. p. 153. 24. τὸ om. ald. 27. τῆς ante Εὐρώπης om. *l*. — τοῖς πρώτοις] τοῖς πέρασι Cor., sed idem suspicatur Strabonem scripsisse sive τοῖς τῆς Λιβύης, sive τοῖς πρὸ τῆς Λιβύης.

δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις κατὰ τὸ
λεχθὲν ἀκρωτήριον. καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν τῇ
Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι.
αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν Ἀρτεμί-
C. 138 δωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος, φησίν, ἐν τῷ τόπῳ, προσλαμ-
A. 202 βάνειν δὲ τῷ σχήματι νησίδια τρία, τὸ μὲν ἐμβόλου τάξιν ἔχον,
τὰ δὲ ἐπωτίδων, ἐφόρμους ἔχοντα μετρίους. Ἡρακλέους [δ' οὔ-]
θ' ἱερὸν ἐνταῦθα δείκνυσθαι (ψεύσασθαι δὲ τοῦτο Ἔφορον), οὔτε βωμόν, οὔτ' ἄλλου τῶν θεῶν, ἀλλὰ λίθους συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλοὺς τόπους, οὓς ὑπὸ τῶν ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων· θύειν δ' οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν, εἶτ' ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

5. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. λέγειν γάρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλούς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι [καὶ] μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. ψεῦδος δ' εἶναι καὶ τοῦτο καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν· οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ' ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ παραφωτισμοῦ, ἐκεῖ δὲ πλείω μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. τὴν δὲ

3. κούναιον *C.* 5. εἰκάζοι *C.* — ὥς φησιν fortasse Strabo scripsit: neque enim ipsa Artemidori verba h. l. afferre attinebat. 7. ὑφόρμους Cor. recte, ut opinor. — δ' οὐ om. codd. edd. Negationem cum sententia ipsa flagitet, μὴ ante δείκνυσθαι add. Cor. 9. οὔτε γὰρ Ἡρακλέους βωμόν edd. — ἄλλο τι τῶν θεῶν ald. ἄλλου του θεῶν Cor. τὸν θεὸν *C.* — εἶναι post θεῶν add. marg. *n* edd. 11. στέφεσθαι Xyl. coni. — σπονδοποιησαμένων Cor.: εὐχὰς ποιησαμένων Grou. coniecerat. 20. καὶ add. Cor. 22. καὶ τοῦτο om. *B.* — τὸ om. *l.* 26. περιφωτισμοῦ *l.* 27. πλεῖον *Bl.*

τοῦ μεγέθους φαντασίαν αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τούτων ὡς † δι' αὐλῶν A. 203 κλωμένην τὴν ὄψιν πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας, καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησὶ τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονά φησι δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ νύκτωρ μηδένα ἐπιβαίνειν, ὥστ' οὐδὲ δυομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἡ νὺξ καταλαμβάνει. ἀλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδειρα ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ καὶ ἄλλοι πλείους.

6. Τῆς δὲ συνεχοῦς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας ἡ μέν C. 139 ἐστιν ἀρχὴ τοῦ ἑσπερίου πλευροῦ τῆς Ἰβηρίας μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἡ δὲ τοῦ νοτίου μέχρι ἄλλου ποταμοῦ τοῦ Ἄνα καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἑῴων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν ἐκδίδωσι πολὺ μείζων ὢν θατέρου, ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιστρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν Κελτικοὶ νέμονται τὸ πλέον καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαίας τοῦ Τάγου μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ

---

3. *δι' αὐλῶν* cum manifesto corruptum sit, coniecturis multi tentarunt: *διαυγῶν* scripsit Cor., *δι' ὑάλων* proposuit Is. Voss. (ad. Mel. I, 18) *δι' ὑδάτων* aut *δι' αὐλώνων* Cens. Ienens. Posid. Bakiani p. 334. Strabo autem scripsit, opinor, *ὡς διὰ ὑγρῶν*: etenim „acies nostra in humido labitur, neque apprehendere, quod vult, fideliter potest," ut ait Seneca (Quaestt. natt. I, 5, 6). Idem vel clarius docent Cleomedis verba (Cycl. Theor. II, p. 83 Bak.) *λέγεται δὲ καὶ ἐκ βαθέων θεωρούμενος φρεάτων ὁ ἥλιος — πολὺ μείζων φαντάζεσθαι, ἅτε διὰ τοῦ νοτεροῦ τοῦ ἐν τῷ φρέατι ἀέρος ὁρώμενος.* 10. *οὖν* om. *l.* 12. *δυνομένου* edd. 21. *ἐπιδίδωσι* ***BCl*** *ἀποδίδωσι* edd. *ἐκδίδωσι* Epit. 23. *κελτοὶ* ***BCl*** *κέλτιοι* ***n***, Cor. corr. ex Cas. coni.: cf. p. 151. 153 extr.

καὶ Ὠρητανοὶ καὶ Οὐεττώνων συχνοὶ νέμονται. αὕτη μὲν οὖν ἡ χώρα μετρίως ἐστὶν εὐδαίμων, ἡ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκουμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγαθῶν. αὕτη δ' ἐστίν, ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός, ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· A. 204 παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνᾳ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυεὶς εἶτ' ἐπιστρέφει πρὸς νότον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν. καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικήν, ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων Τουρδητανίαν· τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τουρδητανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν, οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐστι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τουρδητανοῖς πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους· νυνὶ δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. σοφώτατοι δ' ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι συγγράμματα καὶ ποιήματα καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι· καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μιᾷ [δ'] ἰδέᾳ, οὐδὲ γὰρ γλώττῃ μιᾷ. τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη, ἡ ἐντὸς τοῦ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ μέχρι τῆς παραλίας τῆς ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα μέχρι Στηλῶν. ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων,

---

1. *οὐεττόνων* codd. edd., sed plerisque locis infra codd. *οὐέττωνες* offerunt, eamque scripturam poetarum latinorum consuetudo magnopere commendat, mediam syllabam producentium: v. Lucan. IV, 9. Sil. Ital. III, 378. 11. *Τουρδετανίαν BCl*, *η* tuetur in hoc nomine Epit., et compluribus locis infra *A*. Eadem forma Ptolem. usus est: apud Steph. et haud raro infra in codd. per *ι* effertur *Τουρδιτανία*. A scriptoribus latinis constanter appellantur Turdetani. — *Τουρδετανούς BCl*. 17. *τὰ* ante *συγγράμματα* add. ald. 19. *δ'* om. codd. edd. 20. *γλώττῃ ἰδίᾳ BC* ald. *μιᾷ*, quod est in *l*, restituit Breq. ac post eum Cor. 21. *πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς παραλίας τῆς τοῦ ἄνα μέχρι στηλῶν BCl* edd., sed *καὶ* post *Ἄνα* add. Cor., quo nihil proficimus; audaciora proposuit Grosk. Mutato verborum ordine omnia, ni fallor, bene procedunt. 23. Quae leguntur inde a voce *περὶ* extant denuo in *Aghi* (v. ad p. 126 §. 26).

ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυίαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

7. Τῆς δὲ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὅ τε Βαῖτις καὶ ὁ Ἄνας ἐκδίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρουσίας εἰς τὸ μεταξὺ ἐμπῖπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος ποιεῖ τὸν κατὰ Στήλας πορθμόν, καθ' ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐστὶ τῶν Ἰβήρων τῶν καλουμένων Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἡ Κάλπη, τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ ὄρθιον, ὥστε πόρρωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. ἐκπλέουσιν οὖν ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν ἔξω δεξιόν C. 140
ἐστι τοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸ Καρτηία πόλις ἐν τετταράκοντα στα- A. 205
δίοις ἀξιόλογος καὶ παλαιά, ναύσταθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. ἔνιοι δὲ καὶ Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτήν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης, ὅς φησι καὶ Ἡρακλείαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιόν, δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους.

8. Εἶτα Μενλαρία, ταριχείας ἔχουσα, καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστά εἰσιν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας καὶ ἐμπόρια καὶ ταριχεῖαι. ἦν δὲ καὶ

---

3. δὲ] δὴ Sbk. Cor. 4. ἐκδίδουσι Strabonem scripsisse crediderim. — τὸ om. ald. 7. βαστιτανῶν *ABC* βαστιανῶν *l*; infra η constanter tuentur codd. 11. Καρτηία] Κάλπη codd. edd. Magnus de hoc loco VV. DD. est dissensus: sed cum liqueat de urbe nobilissima Carteja agi, et de situ huius urbis nullo alio loco infra exponatur; cum Calpe urbs in nullo scriptorum antiquorum monumento commemoretur, nisi in Itiner. Anton. (v. p. 406 VVess.) loco parum perspicuo, et apud Tzetzen (Chil. VIII, 217) auctorem nimis recentem (qui tertius affertur a VVessel. l. l. Nicolaus Damasc. p. 103 ed. Orell. habet Καλπία): illius urbis nomen pro hoc restituere non dubitavi, quod faciendum censuerant Cas., Bochartus (v. Chan. I, c. 34 p. 615), Intpp. Parr. Quod alii opposuerunt argumentum, a Spanhemio (v. de Praest. et Usu Num. II, p. 600) prolatum esse nummum C. I. CALPE signatum, evanuit ex quo Eckhel. (v. Doctr. I p. 16) ad Apameam eum retulit, aliumque similiter inscriptum CALP. ad Panormum. Praeterea quam facile error ex ductuum similitudine Calpesque mentione paulo ante facta oriri potuerit, manifestum est. 12. ποτε] τε *BCl*. 14. καὶ post ἐστι om *C*. 16. Μελλαρία edd., atque haec nominis forma obtinet apud scriptores latinos; Ptolemaeus contra (cumque eo Marcianus) ν tuetur II, 3 (cf. 5). Stephanus quidem (s. v. Βῆλος) exhibet Μηλαρία, Plutarchus (v. Sertor. c. 12) Μελλαρία. 18. ἐμπορεῖα Cor. et sic plerumque.

Ζῆλις, τῆς Τίγγιος ἀστυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινάς·
A. 206 ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἴοζαν τὴν πόλιν. εἶτα Γάδειρα, πορθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδητανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. ἔστι δ' ἡ νῆσος αὕτη τἄλλα μὲν οὐθὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων, ἀνδρείᾳ δὲ τῶν ἐνοικούντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας καὶ φιλίᾳ πρὸς Ῥωμαίους τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε, καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς, ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐροῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

9. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλούμενος λιμὴν καὶ ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις καὶ Νάβρισσαν. λέγονται δὲ ἀναχύσεις αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλους εἰς τὴν μεσόγαιαν ἔχουσαι καὶ τὰς ἐπ' αὐταῖς πόλεις. εἶτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Βαίτιος διχῇ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ὑπὸ τῶν στομάτων ἑκατόν, ὡς δ' ἔνιοι, καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Μενεσθέως ἐστί, καὶ ὁ τοῦ Καιπίωνος ἵδρυται πύργος ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου, θαυμασίως
A. 207 κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτηρίας χάριν. ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χοῦς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ βραχέα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐστὶν ὁ πρὸ αὐτοῦ τόπος, ὥστε δεῖ σημείου τινὸς ἐπιφανοῦς. ἐντεῦθεν δ' ὁ τοῦ Βαίτιος ἀνάπλους ἐστὶ καὶ πόλις Ἐβοῦρα καὶ τὸ τῆς Φωσφόρου ἱερόν, ἣν καλοῦσι Λοῦκεμ δουβίαν· εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνά-

---

1. ζέλις codd. edd., sed per η effertur idem nomen XVII, 827. et a Steph. s. v. Ζῆλος, ubi laudat Strabonem. 5. τουρδιτανίας ABCl. 12. λέγομεν C. 13. Ἑξῆς edd. 14. νάβρασιν ABCl ἀνάβρασις ald. Cor. corr. coll. p. 143. cf. Intpp. Parr. 16. ἐς τὴν A ἔστι om. τὴν C ἐπὶ τὴν B edd. εἰς τὴν Epit. l. 17. αὐτῇ B αὐτῆς ald. 18. ἀπὸ l ald. 20. Καπίωνος codd. Cor. corr. ex Voss. coniectura ad Melam III, 1, ubi „in ipso mari," ait, „monimentum Caepionis, scopulo magis quam insulae impositum." 21. πύργος [ὃς] ἵδρυται Cor. 24. ὥστ' ἔδει Cor. 27. λουκεμβδουβίαν C λουκεμδουβίαν ABl edd.

πλοι· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμός, δίστομος καὶ οὗτος, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλους· εἶθ' ὕστατον τὸ Ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχον τῶν Γαδείρων ἐλάττους ἢ δισχιλίους σταδίους· τινὲς δ' ἀπὸ μὲν τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἐπὶ τὸ τοῦ Ἄνα στόμα ἑξήκοντα μίλιά φασιν, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τοῦ Βαίτιος στόμα ἑκατόν, εἶτα εἰς Γάδειρα ἑβδομήκοντα. C. 141

CAPUT II.

1. Τῆς δ' οὖν ἐντὸς τοῦ Ἄνα παραλίας ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει τὴν Τουρδητανίαν, ἣν ὁ Βαῖτις διαρρεῖ ποταμός. ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμός, πρὸς δὲ τὴν ἕω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί, πρὸς νότον δὲ Βαστητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν, καὶ ἡ ἑξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα. καὶ οἱ Βαστητανοὶ δέ, οὓς εἶπον, τῇ Τουρδητανίᾳ πρόσκεινται καὶ οἱ ἔξω τοῦ Ἄνα καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων. μέγεθος δ' οὐ πλεῖόν ἐστι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος ἢ δισχίλιοι στάδιοι. πόλεις δ' ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας φασί· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας. πλεῖστον δ' ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις, ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας, ἡ δὲ χώρας ἀρετῇ καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος· ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τε καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρες ἐπίλεκτοι· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν ταύτην εἰς τούσδε τοὺς τόπους ἔστειλαν Ῥωμαῖοι. μετὰ A. 208
δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν ἡ μὲν Ἴσπαλις ἐπιφανής, καὶ αὐτὴ ἄποικος Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει, τῇ

---

9. τουρδιτανίαν *BClA*, sed in hoc primum fuerat η. — διαιρεῖ *ABCl* Cor. corr. ex Cas. coni. 11. καλπητανῶν *ABCl* Xyl. corr. 14. ἀστητανοὶ *ABCl* Xyl. corr. 15. οἱ ante πολλοὶ asteriscis inclusit Cor.; neque magnopere hic placet sane articulus: Grosk. suspicatur scriptum fuisse οἱ ἔξω τοῦ Ἄνα Κελτικοὶ καὶ πολλοὶ κτλ., sed nescio an probabilius sit καὶ ἄλλοι πολλοί. 22. κατὰ συμμαχίαν Cor. 26. οἱ ante Ῥωμαῖοι add. Sbk. Cor. 28. αὔτη edd.

τιμῇ δὲ καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωστὶ τοὺς Καίσαρος στρατιώτας ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καίπερ οὐ συνοικουμένη λαμπρῶς.

2. Μετὰ δὲ ταύτας Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι, Ἄστιγις δ᾽ ἀπωτέρω καὶ Κάρμων καὶ Ὀβούλκων· ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηίου παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μοῦνδα καὶ Ἀτέγουα καὶ Οὔρσων καὶ Τοῦκκις καὶ Οὐλία καὶ †Αἴγουα· ἅπασαι δ᾽ αὗται Κορδύβης οὐκ ἄπωθεν. τρόπον δέ τινα μητρόπολις κατέστη τοῦ τόπου τούτου Μοῦνδα· διέχει δὲ Καρτηίας ἡ Μοῦνδα
A. 209 σταδίους †χιλίους καὶ τετρακοσίους, εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος· εἶτ᾽ ἐκπλεύσας ἔνθεν καὶ ἐκβὰς ἔς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν διεφθάρη. ὁ δ᾽ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρό-

---

2. De nomine *Βαῖτις* diu dubitatum est, quia ab nullo alio scriptore huius urbis fit mentio: id quod eo magis mirum videtur, quo nobiliorem fuisse ex hoc Strabonis loco iure colligas. Praeterea in Epit., ubi omnes aliae urbes h. l. commemoratae enumerantur, illud nomen non invenitur. Neque multum proficimus coniecturis, quibus Mannertus tueri studuit (Geogr. antiq. I p. 303) codicum scripturam: sed infeliciores sunt suspiciones eorum, qui mutari eam iubent, Casauboni, *Βαίκυλα* proponentis, nomen ab his locis alienum, ut liquet ex Polybio (X, 38. XI, 20), Penzeliique *ἐν τῇ Βαιτικῇ* coniicientis. Equidem nihil certi affirmo. 3. *Βαίτει* Cor. 4. *ἀστίγας AC ἀστήγας Bl* ald. *ἀστιγα* Epit., unde Cas. coniecit scribendum esse *Ἀστίγα*, idque recepit Cor. Sed Astigi appellatur hoc oppidum a Plinio et Mela, *Ἀστιγίς* a Ptolemaeo; utraque forma invenitur in nummis titulisque: alterutra igitur hic restituenda. 5. *ἀτέτουα* codd. edd. Sed Cas. iam vidit hanc esse urbem, quam Ateguam appellant Hirt. de bell. Hisp. VIII, 22. Plin. H. N. III, 3. Dio Cass. XLIII, 33 et 34; inde Grosk. restituit. 6. *τοῦκις* ald. — *ἰουλία* codd. edd. Multae autem cum sint huius nominis urbes in Hispania, neque unquam fere commemorentur nisi addito adiectivo, complures suspicati sunt Strabonem hic scripsisse *Οὐλία*, quae haud procul fuit Corduba; atque ita scripsit Grosk. — *Αἴγουα*, quod nomen nullo alio loco invenitur, sanum non esse recte suspicatur Cas., haud male simul coniiciens *Ἔσγουα*: nominatur enim his in locis urbs *Ἔσκουα* a Ptolemaeo et Plinio. 9. *ἑξακισχιλίους BCl ἑξχιλίους* ald.; inde Palmerius elicuit *ἑξήκοντα*, quod rec. Cor. Grosk. Sed Strabonem scripsisse arbitror *τριάκοντα*, unde, *Δ* in *Α* mutato, alter error ortus est; alteri siglum *ς* ex praecedenti *ς* aliqua ratione natum ansam dedit. Abest enim Munda a Carteia 400 fere stadia. 11. *Σέξστος BCl.*

νὸν ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν, εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν ἐν †Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίστοργίς ἐστι γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν οἱ Γαδιτανοὶ συνίασι μάλιστα, ὑπερκειμένην τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου σταδίους οὐ πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν.

3. Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείστων ὁ Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόν τι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. καὶ δὴ καὶ ἐξ- C. 142
είργασται περιττῶς ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνόν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. μέχρι μὲν οὖν Ἰσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σταδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας ταῖς ἐλάττοσι, μέχρι δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τὰ νῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ' ἄνω τὸ ἐπὶ Καστλῶνος οὐκ ἔστι πλόιμον· παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλόν τε καὶ ἧττον αὐτῷ συνάπτουσαι πρὸς βορρᾶν, μετάλλων πλήρεις. πλεῖστος δ' ἐστὶν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Ἴλιπαν τόποις

2. Midaëi, Phrygiae in urbe, cum Sext. Pompeium captum et interfectum esse Dio Cass. XLIX c. 18 pluribus tradat, ἐν Μιδαείῳ et hic scribendum esse liquet, et apud Appianum Civ. V, 144, ubi itidem legitur ἐν Μιλήτῳ: paulo ante enim c. 140 in Bithynia Pompeium captum esse ipse narraverat. Lachmanni schedis haec debeo. 3. κονίστορσις *ABCl* κονίστωρσις ald. Quod scripsi cum Groskurdio, est apud Appian. VI, 57 Hispanorumque consuetudini magis convenit. 4. ἡ μάστα codd. Xyl. corr. — οἱ τουνγαδιτανοὶ *ABCl* οἱ Τουρδιτανοὶ edd. Sed de Gaditanis hic agi satis patet. Codicum scriptura inde videatur orta esse, quod syllaba τουρ primum supra γα ex coniectura, ni fallor, posita postea nomini illi praefigeretur simulque corrumperetur. 5. ὑπερκειμένη Cor. — ἐπινήου *C*. 17. κλάστωνος *A* κλαστῶν *BCl*; similiter p. 160 Κλάστων appellatur haec urbs, sed p. 148 et 166 Κασταών. Inde sponte sua elucet Καστλῶνα eam a Strabone nominatam fuisse, quam formam usurpavit Plutarch. Sertor. c. 3. Pleniorem formam Polybio, Artemidoro, Stephano usitatam Κασταλῶνος scripsit Cor. — ἔστι] ἔτι *hinc* Cor. — πλώιμον *BCl* edd.

A. 210 καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον· κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. ἐν ἀριστερᾷ μὲν οὖν ἐστι τοῖς ἀναπλέουσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ εὔκαρπον καὶ μεγαλόδενδρον καὶ εὔβοτον. ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας ἀνάπλουν· οὔτε δὲ τηλικούτοις σκάφεσιν, οὔτ' ἐπὶ τοσοῦτον. ὑπέρκειται δὲ καὶ τούτου μεταλλείας ἔχοντα ὄρη, καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷάπερ καὶ τὰ τῇ Καρπητανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβηρσι. τοιαύτη δὲ καὶ ἡ Βαιτουρία, ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἄνᾳ.

4. Αὐτὴ δ' ἡ Τουρδητανία θαυμαστῶς εὐτυχεῖ· παμφόρου δ' οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεῦον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥᾳδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληριῶν. ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὖσαι καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογαίᾳ πόλεις. ἅπασα γάρ ἐστι πεδιὰς ἡ ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ Στηλῶν. ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποταμίοις, ἐκτεταμέναι ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· ταύτας δὲ πληροῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις κατὰ τὰς πλημμυρίδας, ὥστ' ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον ἢ τοὺς ποταμούς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον· C. 143 τοῖς γὰρ κατάπλοις ἔοικε τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν

2. τὰς Κοτίνους λεγομένας proposuit Is. Voss. ad Mel. III, 1, eundem intelligi locum ratus, quem Ptolem. II, 4 nominat Ὀλέαστρον, unde originem ducat plumbum Oleastrense Plinii (H. N. XXXIV, 49). Sed haec nimis incerta. 5. καὶ ἠιόνας ὁ ἀνάπλους codd. Sbk. corr. ex Cas. coni., relinquens tamen cum eo ἀνάπλους, quod ne Cor. quidem mutavit. 7. τούτου] τοῦ *AC* τὰ *Bl* ald. Cor. corr. — μεταλλίας et in marg. pr. m. add. μεταλαίας *A*. — ὄρη — ἔχοντα om. *l*. 9. Καρπιτανίᾳ *BCl*. 12. Τουρδιτανία *BCl*. 15. ναυκληρίων Cor. 19. ἡ om. ald. 20. τῶν ante Στηλῶν add. edd. 22. μετρίοις *C*. 23. ἐκτεταμένοις codd. edd. Grosk. corr.

οὐδενός, ἐπουρίζοντος δὲ τοῦ πελάγους καθάπερ τοῦ ποταμίου ῥεύματος διὰ τὴν πλημμυρίδα. αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη A. 211 στενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς. ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τοιούτων κοιλάδων κενοῦνται κατὰ τὰς ἀμπώτεις, τινὰς δ' οὐ παντάπασιν ἐπιλείπει τὸ ὕδωρ, ἔνιαι δὲ καὶ νήσους ἀπολαμβάνουσιν ἐν ἑαυταῖς. τοιαῦται μὲν οὖν εἰσιν αἱ ἀναχύσεις αἱ μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν Στηλῶν, ἐπίδοσιν ἔχουσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις· ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεονέκτημα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοϊζομένων· πλείους γὰρ καὶ μείζους ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ †ὀκτὼ σταδίους ἀναπλεομένας, ὥστε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρόν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι *αἱ* διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος ἰσχυρότερον τῇ ῥύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέουσαν κίνδυνον οὐ μικρὸν ταῖς ναυκληρίαις ἐπιφέρουσι, κατακομιζομέναις τε ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομέναις. αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσίν εἰσι βλαβεραί· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνὰ λόγον καὶ αὐταὶ παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν. τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσους διαβαίνοντα τὰς *πρὸ τῶν ποταμῶν* πρὸ τῶν ἀνα-

12. πλωιζομένων *C* ex corr. sec. m. 14. ὀκτὼ corruptum esse manifestum est, sed ὀκτακοσίους, quod Penz. suspicatus erat, Cor. recepit nimis audacter. Hic quoque corruptionis causa in commutatione notae *H* cum alia aliqua est quaerenda, neque improbabiliter ἑκατὸν Grosk. proponit: rectissime tamen Cas. „emendare sine auctoritate codicis nec facile, nec tutum." 17. αἱ delevit Cor. 18. ῥύσει] φύσει Sbk. — ἀντιπνέουσαι codd. Cor. corr., Groskurd. malit ἀντιπνεούσης. 19. τοῖς ναυκλήροις *ABC* ταῖς ναυκληρίαις *l* τοῖς ναυτιλίοις ald. τοῖς ναυκληρίοις Cor. 20. κατακομιζομένοις *B*. — ἀνακομιζομένοις *B*. 22. ἀνάλογον codd. edd. omn. 24. πρὸς τὸν ποταμόν ald. Ad levandam structurae duritiem καὶ inter ποταμῶν et πρὸ addendum esse censuit Paetz., sed cum de aestuariis solis hic agatur, verba πρὸ τῶν ποταμῶν aliena prorsus ab hoc loco iudicanda sunt.

χύσεων τοτὲ μὲν οὖν καὶ ἐπεκλύσθη, τοτὲ δὲ ἀπελήφθη, βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βοῦς φασι καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον.

5. *Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ Νάβρισσα καὶ Ὄνοβα καὶ [Ὀσ]σόνοβα καὶ Μαίνοβα καὶ ἄλλαι πλείους. προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔσθ' ὅπου γεγονυῖαι τῷ πολλαχόθεν εἶναι καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν καὶ πρὸς ἀλλήλους*
A. 212 *καὶ πρὸς τοὺς ἔξω. καὶ αἱ σύρροιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπὶ πολὺ πλήμας, *διειργομένας ὑπὸ* τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς πόρους καὶ πλωτοὺς ἀπεργαζομένας, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις κἀκεῖθεν δεῦρο. ἅπασα δ' ἡ ἐμπορία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώ-*
C. 144 *μην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν Στηλῶν ἀγαθὸν (πλὴν εἴ τίς ἐστι περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία) καὶ τὸν πελάγιον τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. διὰ γὰρ εὐδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντελοῦνται, καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι· τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι· πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη, τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων, ὥσθ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥᾳστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. ἴδιον δέ τί φησι Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ Εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος*

---

1. *οὖν* asteriscis inclusit Cor. — *καὶ* post *δὲ* add. edd. — *ἀπελείφθη* codd. Cor. corr. 8. *καὶ* ante *ἐπὶ* add. Cor. — *Νέβρισσα* Cas. ex Ptolemaeo, apud quem et ipsum nunc legitur *Νάβρισσα*. 9. *Σόνοβα* codd. edd., asteriscis inclusit Cor. At Voss. ad Mel. III, 1 iam *Ὀσσόνοβα* scribendum esse viderat: cf. praeter Melae locum Ptol. II, 4. Plin. IV, 35. 10. *τῷ*] *τοῦ* codd. Cor. corr., Paetzio idem monente. 11. *καὶ* post *κομιδήν* om. ald. 13. *καὶ* post *πλήμας* add. ald. Verba *διειργομένας ὑπὸ* om. Cor., neque qui ferri possint, intelligo. 14. *καὶ πλωτὸν ἀπεργαζομένων ABC πλωτοὺς ἀπεργαζόμεναι* omisso *καί l*, quem secutus est Cor.: ac verum ex parte vidit, qui ea posuit, sed praestat participium referre ad *πλήμας*. 16. *δ' ἡ*] *δὴ* codd. edd. — *ἐμπορεία ABl* edd. 17. *πλὴν — κλίματος* om. *l*. 21. *ἐμπορίοις ABC*.

ἕως τοῦ Σαρδῴου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι· διὸ καὶ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν καταρᾶι μόλις παραδιενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους καὶ περὶ Σαρδόνα καὶ τὰ ἄλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης.

6. Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδητανίας σῖτός τε καὶ οἶνος πολὺς καὶ ἔλαιον οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· καὶ κηρὸς δὲ καὶ μέλι καὶ πίττα ἐξάγεται καὶ κόκκος πολλὴ καὶ μίλτος A. 213 οὐ χείρων τῆς Σινωπικῆς γῆς. τά τε ναυπήγια συνιστᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης, ἅλες τε ὀρυκτοὶ παρ' αὐτοῖς εἰσι καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα οὐκ ὀλίγα, οὐκ ὀλίγη δὲ οὐδὲ ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία οὐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς Στηλῶν παραλίας, οὐ χείρων τῆς Ποντικῆς. πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο, νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν. καὶ ὑπερβολή τίς ἐστι τοῦ κάλλους· ταλαντιαίους γοῦν ὠνοῦνται τοὺς κριοὺς εἰς τὰς ὀχείας. ὑπερβολὴ δὲ καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ †Σαλτιῆται κατασκευάζουσιν. ἄφθονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων καὶ κυνηγεσίων. τῶν δ' ὀλεθρίων θηρίων σπάνις πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων, οὓς ἔνιοι λεβηρίδας προσαγορεύουσι· λυμαίνονται γὰρ καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγοῦντες· καὶ τοῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδόν, διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας, ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσους. οἱ δὲ τὰς Γυμνησίας οἰκοῦντες λέγονται πρεσβεύσασθαί A. 214 ποτε πρὸς Ῥωμαίους κατὰ χώρας αἴτησιν· ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζῴων τούτων, ἀντέχειν μὴ δυνάμενοι διὰ τὸ πλῆθος. πρὸς μὲν οὖν τὸν τοσοῦτον ἴσως πόλεμον, ὃς οὐκ

---

2. γὰρ διενεχθεὶς BCl γὰρ om. A. Correxi ex Tyrwh. coni.; παρενεχθεὶς Cor. 3. τἄλλα Bl(?) edd. 10. οὐδ' ἡ ἐκ edd. inde a Cas. 12. χεῖρον codd. Cor. corr. 14. δέ τις C. Cor. 16. Σαλτιῆται nemini praeter Strabonem commemorati, eamque ob causam in dubium vocati et coniecturis tentati sunt, ex quibus una Intpp. Parr. est probabilis ad urbem Saltigam in Bastetanis (v. Ptol.) referentium: ac Σαλτιγῖται si scribatur, vix quidquam mutatur in codd. scriptura. — ἄπονος Cor. 19. λεβορίδας o Cor. frustra allatis Varronis locis de L. L. IV, 25. de R. R. III p. 137. Vulgatam tuentur praeter codicum consensum Eust. ad Dionys. v. 457 et Erotian. Voc. Hippocr. p. 244 ed. Franz. — λοιμαίνονται ABC. — καὶ ante φυτά om. edd.

ἀεὶ συμβαίνει, †φθόρον δέ τινι λοιμικῇ, καθάπερ ὄφεων καὶ
μυῶν τῶν ἀρουραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικουρίας, πρὸς δὲ
τὸ μέτριον ἐξεύρηνται πλείους θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας,
ἃς ἡ Λιβύη φέρει, τρέφουσιν ἐπίτηδες· ἃς φιμώσαντες παρία-
σιν εἰς τὰς ὀπάς· αἳ δ' ἐξέλκουσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν, οὓς ἂν
καταλάβωσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἐκ-
C. 145 πεσόντας δὲ θηρεύουσιν οἱ ἐφεστῶτες. τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν
ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τουρδητανίας ἐμφανίζει τὸ μέγεθος
καὶ τὸ πλῆθος τῶν ναυκληρίων· ὁλκάδες γὰρ μέγισται παρὰ
τούτων πλέουσιν εἰς Δικαιαρχίαν καὶ τὰ Ὤστια, τῆς Ῥώμης
ἐπίνειον· τὸ δὲ πλῆθος μικροῦ δεῖν ἐνάμιλλον τοῖς Λιβυκοῖς
ἐκπολλαπλασίασις.

7. Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας οὔσης τῆς ἐν τῇ Τουρδητα-
νίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐνάμιλλον εὕροι τις ἂν τοῖς ἐκ θαλάτ-
της ἀγαθοῖς. τά τε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ καὶ τοῖς
πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι καθόλου κατὰ τὴν ἔξω
θάλατταν πᾶσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως, ἅτε καὶ τῶν πλημ-
μυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξομένων, ἃς εἰκὸς αἰ-
τίας εἶναι καὶ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ μεγέθους διὰ τὴν γυμνα-
σίαν. ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύ-
γων τε καὶ φαλαινῶν καὶ φυσητήρων, ὧν ἀναφυσησάντων
A. 215 φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις κίονος τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι·
καὶ οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριοῦνται, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερ-
βεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ αἱ σμύραιναι καὶ ἄλλα πλείω
τῶν τοιούτων ὄψων. ἐν δὲ Καρτηίᾳ κήρυκας δεκακοτύλους καὶ

---

1. ὡρῶν *B* Sbk. Cor. θεωρῶν *C*, unde θηρίων Sbk. suspicatus est, ἀέρων Cas. Sed cum vox καταστάσει, quae post λοιμικῇ additur in edd., non legatur in *ACl* (ex *B* nihil video enotatum) alia medicina videatur quaerenda. Crediderim scriptum fuisse φορᾷ δέ τινι κτλ. cf. p. 145 extr. 2. ἀρουριαῖος *A*. — χρείαν *AC*. 4. φέρει φέρουσι *ABCl* Cas. corr. 8. Τουρδιτανίας *BCl*. 9. ναυκλήρων *ABC* Cor. corr. — γὰρ] δὲ *B Cl*. 10. τὴν ante Δικαιαρχίαν add. ald. 11. ἐκπολλαπλασιάσιος *B* ἐκπολλαπλασιάσεως ald.; om. *l*. Quod quidquid est ex margine haud dubie huc irrepsit: ideo tollendum esse Cas. iudicavit, sustulerunt Sbk. Cor. 13. τουρδιτανίᾳ *BCl*. 16. κατὰ] καὶ *l*. 18. αὐξανομένων *Bl*. 19. λιμνασίαν Cor. 20. κητίων *A* κητείων ι sec. m. addito, *C*. 21. φαλλαινῶν *A*.

πορφύρας φασίν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζους ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμύραιναν καὶ τὸν γόγγρον, ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα, διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας καὶ τὰ παραπλήσια. πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συνελαύνεται δεῦρο ἀπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἔξωθεν παραλίας πίων καὶ παχύς. τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ φυομένῃ κατὰ τῆς θαλάττης χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασιν, ἁδρότατον δ' ἐκφερούσῃ καρπόν· ἥπερ καὶ ἐν τῇ γῇ φύεται πολλὴ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυός, ἐξαιρομένη δὲ ἐκ θάμνου ταπεινῆς ἧττον· τοσοῦτον δ' ἐκφέρει καρπόν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς Στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι· ἡ δ' ἐντὸς Στηλῶν ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. λέγει δ' ὁ Πολύβιος καὶ μεχρὶ τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν βάλανον ταύτην, εἰ μὴ ἄρα, φησί, καὶ ἡ Σαρδὼ φέρει καὶ ἡ πλησιόχωρος ταύτῃ. καὶ οἱ θύννοι δ' ὅσῳ πλεῖον συνεγγίζουσι ταῖς Στήλαις ἔξωθεν φερόμενοι, τοσῷδ' ἰσχναίνονται πλεῖον, τῆς τροφῆς ἐπιλειπούσης· εἶναί τε † παρὰ θαλάτ-

1. μείζονας edd. 4. ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς codd., unde Cas. scribendum censuit ὑπὸ τῆς ἀλέης τ. ε. παραλίας, laudatis aliis locis, quibus thynni calorem maxime sequi traduntur. Sed unice verum Cor. restituit, quod recepi: cf. p. 144 med. 6. δρυὶ post παντάπασιν add. *l* edd., sed reliqui codd. eam vocem recte omittunt: cf. Polyb. (ap. Athen. VII, 302), quem Strabo hic sequitur auctorem. 7. ἁδρότατον] πολὺν *l*. 9. ἐκ] καὶ *l*, ἐκ deletum in *B*, om. Cor. Tollendum itidem censuerat Salmasius (Exerc. Plin. p. 676), ac profecto incommodum est; sed relinquendum erit, donec aliunde probetur θάμνος feminini etiam fuisse generis. Apud Themist. (Or. II p. 150, *C*) cod. Mediol., cuius magna est auctoritas, exhibet ἡ θάμνος. 11. ἣν et quae sequuntur ἡ ἐντὸς quo referantur non habent: quapropter βαλάνου excidisse crediderim, sive post παραλίαν, sive post Στηλῶν fuit positum. 15. ὅσῳ] ὅπως *ACl* — πλέον Cor. 17. πλέον *ABCl* edd. — ἐπιλιπούσης ald. — παρὰ θάλαττάν τε τὸ *AC* παραθαλάττιον τὸ *B*(?)*l*; Cas. laudatis Polybii verbis, quae affert Athen. l. l. (διόπερ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις λέγων ὗς εἶναι θαλαττίους τοὺς θύννους· εἰσὶ γὰρ οἱ θύννοι οἷον ὕες ἀπὸ τῶν βαλάνων αὐξανόμενοι), haec proposuit: εἶναί τε ὗν θαλάττιον τὸ ζῷον, codicumque scripturam paulo pressius sequens Tyrwh. εἶναί τε ἄρα θαλάττιον ὗν. Sed ἄρα nemini placebit: malim πως. Infelicissime εἶναί τε πάρα τἆλλα πῖον τὸ ζῷον Cor.

τιον ὂν τὸ ζῷον τοῦτο· ἥδεσθαι γὰρ τῇ βαλάνῳ καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς, φορᾶς τε τῆς βαλάνου γενομένης, φορὰν καὶ τῶν θύννων εἶναι.

8. Τοσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς κεχο-
C. 146 ρηγημένης, οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ἀποδέξαιτ' ἄν τις
A. 216 καὶ θαυμάσειε τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές· ἅπασα μὲν γὰρ μεστὴ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα, οὐ πᾶσα δ' εὔκαρπος οὐδ' εὐδαίμων οὕτως, καὶ μάλιστα ἡ τῶν μετάλλων εὐποροῦσα. σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέροις εὐτυχεῖν· σπάνιον δὲ καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ παντοίοις πληθύνειν μετάλλοις. ἥ τε Τουρδητανία καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ λόγον οὐδένα ἄξιον καταλείπει περὶ τήνδε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βουλομένοις. οὔ τε γὰρ χρυσός, οὐκ ἄργυρος, οὐδὲ δὴ χαλκός, οὐδὲ σίδηρος οὐδαμοῦ τῆς γῆς οὔτε τοσοῦτος οὔθ' οὕτως ἀγαθὸς ἐξήτασται γεννώμενος μέχρι νῦν. ὁ δὲ χρυσὸς οὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρουσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαρροι τὴν χρυσῖτιν ἄμμον, πολλαχοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις οὖσαν, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύστοις ἀπολάμπει τὸ τοῦ χρυσοῦ ψῆγμα· καὶ τοὺς ἀνύδρους δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι στιλπνὸν ποιοῦσι τὸ ψῆγμα, καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοοῦντες πλύσει τῆς ἄμμου τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνουσι, καὶ πλείω τῶν χρυσωρυχείων ἐστὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. ἀξιοῦσι δὲ Γαλάται† τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι τὰ μέταλλα ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέντοι πλεῖον τἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τοῦ χρυσίου φασὶν εὑρίσκε-

---

5. ἀλλὰ καὶ μάλιστα om. *no* ald. Cor. restituit. 9. σπάνιον — εὐτυχεῖν om. *l*. 11. τε] δὲ edd. — Τουρδιτανία *BCl*. 13. οὐ γάρ *B* Cor. (v. Schaef. ad Dionys. de Comp. p. 409 sq.). — δὴ om. *l*. Cor. 19. καὶ — ψῆγμα om. *l*. 22. χρυσορυχείων *BCl*. 24. τὰ om. *l*. — εἶναι κρείττω τὰ μέταλλα *l*, et omisso articulo *no* marg. *B*. edd. Quae ab interpolatore profecta esse, apparet. Fortasse κάλλιστα excidit post Γαλάται, vel simile quid. — τά τε ante ἐν add. *l* edd. inde a Cas. — κιμμερίῳ *ACB* (in hoc κεμμένῳ sec. m. in marg.) κεμμερίῳ *l*. 25. αὐτῷ *ABC*. — κἀντεῦθεν *BC*, sed in hoc κ in τ sec. m. mut.

σθαί ποτε καὶ ἡμιλιτριαίας βώλους, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς
καθάρσεως δεομένας. φασὶ δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν A. 217
βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ κα-
θαιρομένου στυπτηριώδει τινὶ γῇ τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι·
πάλιν δὲ τούτου καθεψομένου, μῖγμα ἔχοντος ἀργύρου καὶ χρυ-
σοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν·
εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ λιπώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ
τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός, ὅτι ἡ φλόξ, μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως
ἔχει πρὸς τὸ εἶκον καὶ διαχεόμενον ῥᾳδίως, ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπανα-
λίσκει πολύ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι καὶ ἐξαίρων. ἐν δὲ τοῖς
ῥείθροις σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, ἢ ὀρύττεται
φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου κα-
μίνους ποιοῦσιν ὑψηλάς, ὥστε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέω-
ρον ἐξαίρεσθαι· βαρεῖα γάρ ἐστι καὶ ὀλέθριος. τῶν δὲ χαλ-
κουργείων τινὰ καλεῖται χρυσεῖα, ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ
αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον.

9. Ποσειδώνιος δέ, τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν καὶ
τὴν ἀρετήν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνεν- C. 147
θουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησίν, A. 218
ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἡ γῆ τακεῖσα, ἅτε ἀργυ-
ρῖτις καὶ χρυσῖτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε διὰ τὸ πᾶν ὄρος
καὶ πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος ὑπό τινος ἀφθόνου
τύχης σεσωρευμένην. καθόλου δ' ἂν εἶπε, φησίν, ἰδών τις τοὺς
τόπους, θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀενάους ἢ ταμιεῖον ἡγεμονίας

---

7. ὁ τύπος difficillimum dictu est quid significet, neque dubium videtur, quin corruptum sit: sed quod Salmas. (v. Exercitt. Plin. p. 1081) scribendum esse suspicatur οὗτος, licet facilitate quadam commendetur, ad ea parum quadrat, quae praecedunt; ὁ ἄργυρος contra, quod caeteroquin satis arrideat, sequentibus minus convenit. In universum autem hic locus ita comparatus est, ut Strabonem, sive potius Polybium, quem sequi videtur, totum hoc negotium, de quo agit, parum perspexisse iure suspiceris: v. Grosk. not. ad h. l. — λιθώδης codd. Cor. corr. 9. ἀπαναλίσκει B(?)o Cor. 11. ἐρύθροις codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. — θρύπτεται codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 14. χαλκουργῶν codd. Falcon. corr. 20. τακεῖσα] τὰ καινὰ codd. Sbk. corr. ex Xyl. coni. 21. διὰ — νομίσματος om. *l*. 24. ἀεννάου codd. Cor. corr. ex Cas. coni. Uno ν hanc vocem scribendam esse docuit Herm. ad Eur. Ion.

ἀνέκλειπτον· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν, φησίν, ἡ χώρα, καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον οὐχ ὁ Ἅιδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. τοιαῦτα μὲν οὖν ἐν ὡραίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τούτων, ὡς ἂν ἐκ μετάλλου καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ. τὴν δ' ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων παρατίθησι τὸ τοῦ Φαληρέως, ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων οὕτω συντόνως ὀρύττειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα· καὶ τούτων οὖν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας, καὶ πρὸς τοὺς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμοὺς πολ-
A. 219 *λάκις τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναντλούντων κοχλίαις. †τὸν δόλον οὐ ταὐτὸν εἶναι τούτοις που καὶ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν· ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησίν, οὐκ ἔλαβον, ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τούτοις δ' ὑπεράγαν λυσιτελῆ, τοῖς μὲν χαλκουργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγουσι τῆς γῆς τὸν χαλκόν, τοῖς δὲ ἀργυρεύουσι τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαίρουσι. τὸν δὲ καττίτερον οὐκ*

117, itaque scripta est in *A* supra I, 36. — *ταμεῖον* ald. 1. *ἀνεκλείπτου* codd. Sbk. corr. 4. *ὡραίῳ*] *οὐρανῷ* *B*(?)*CA* (*ὡραίῳ* in marg. pr. m.) *ὁραίῳ* *l* *ἐν ῥητορικῷ σχήματι* marg. *hi*. 8. *προσδοκώντων* *ABCl*. — *αὐτῶν* *C*. 9. *τοῦτον* *C*. — *καὶ παραπλησίαν* *A*. 11. *πρὸς* om. Cor. 12. *ταῖς αἰγυπτίαις* ald. — *ἀνατλοῦντα* *AB* *ἀναπλοῦντα* *C* *ἀνατλοῦνται* *l* *ἀναντλοῦνται* ald. Cor. corr. — *σκολίαις* codd. Cas. corr. coll. Diod. V, 37. — *τὸν δὲ λόγον οὐ τὸν αὐτὸν εἶναι* *l*, quae Sbk. Cor. rec. de Cas. sententia; *τὸ δ' ὅλον* Scalig. coniecit, speciose quidem, sed non vere, ut opinor; equidem scriptum fuisse a Strabone suspicor *τὸ δὲ λοιπόν*. 13. *τοῦτόν ποτε* *ABC* *τούτοις ποτὲ* *l*, quod Cor. rec., *καὶ* ante *ποτέ* posito; *τούτοις τε καὶ* malit Grosk. 14. *ἂν ἔλαβον* *BC*; *ἂν* si abesset nemo desideraret, ac facile ex literis *αρ* male repetitis oriri potuit. Aliter haec Posidonii verba retulerunt Diodorus V, 37, Athenaeus VI, p. 233; sed hic cum exhibeat *ἃ μὲν ἔμελλον οὐκ ἔλαβον*, haud scio an itidem scribendum sit *ἃ μὲν ἔλαβον*. 16. *γὰρ* post *μὲν* add. *no**B*** (ex corr. sec. m.) edd. 17. *τῶν δὲ ἀργυρευόντων* codd. edd. Qui genitivus ut ferri posset, Cas. postea scripsit *ἐξαιρόντων*, Cor. *τῶν* mutavit in *τινες* ex Diod. V, 36. Quod licet speciosum sit, tota tamen sententiarum orationisque conformatione respuitur. Dativi ad *λυσιτελῆ* referendi sunt, quae structura paulo insolentior cur mutata sit, apparet. — *τῶν* om. *l*. 18. *ἐξαιρούντων* *l*.

ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλεῖν, ἀλλ'
ὀρύττεσθαι· γεννᾶσθαι δ' ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρ-
βάροις καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις, καὶ ἐκ τῶν Βρεττανι- A. 220
κῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις,
οἳ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσίν, ἐξαν-
θεῖν φησιν τὴν γῆν ἀργυρίῳ, καττιτέρῳ, χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυ-
ρομιγὲς γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς·
τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας πλύνειν ἐν ἠθητηρίοις
πλεκτοῖς † ἐπὶ κίστην. οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ'
εἴρηκε.

10. Πολύβιος δέ, τῶν περὶ Καρχηδόνα Νέαν ἀργυρείων μνη-
σθείς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι, διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον εἴκοσι
σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέτ-
ταρας μυριάδας ἀνθρώπων μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέρον- C. 148
τας τότε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυ-
ρίας καὶ πεντακισχιλίας δραχμάς. τὴν δὲ κατεργασίαν τὴν μὲν
ἄλλην ἐῶ (μακρὰ γάρ ἐστι), τὴν δὲ συρτὴν βῶλον τὴν ἀργυρῖ-
τίν φησι κόπτεσθαι καὶ κοσκίνοις εἰς ὕδωρ διαττᾶσθαι· κό-
πτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑποστάσεις, καὶ πάλιν διηθουμένας ἀπο-
χεομένων τῶν ὑδάτων κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν
χωνευθεῖσαν, ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸν ἄργυρον
ἐξάγειν. ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι δημόσια, οὔτε A. 221
δὴ ἐνταῦθα οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ἀλλ' εἰς ἰδιωτικὰς μετέ-

---

1. ἐπ' ante ἐπιπολῆς inseruit Xyl. 5. ἐξανθεῖ *C*. 6. φασιν codd. Cor. corr. — ἀργύρῳ et mox χρυσῷ Cor. 7. ἀργυρομιγής codd. edd. 8. καὶ ante διαμώσας add. *C*, et in *A* h. l. spatium vacuum relictum vel longiori voci sufficiens; praeterea in marg. pr. m. adiectum est διασμώσας, quorum verborum confusio haud infrequens: v. Steph. Thes. Did. s. διαμάω. — ἰσθητηρίοις *Al* αἰσθητηρίοις *C* ἰσθητηρίοις *B*(?) Cas. corr. 9. ἐπιπιστην (sic) *AC* ἐπὶ κίστην *B* ἐπὶ κίστει *l* ἐπικάστην *hi* ἐπὶ κίστῃ de Cas. coni. Sbk. Cor. parum probabiliter; ἐπὶ κίστην Toup., explicans textis in modum cistae, quae ratio, modo adiiciatur ὡς, haud displicet. 11. νέαν om. *l* νέων *C*. — ἀργυρίων *AC*. 12. ὀκτώ *B* (ex corr.?) η̃ *C*. 14. μοίρας *AC* δ μῦ (sic enot. Scrimg.) *l*. 18. διαρτᾶσθαι codd. Cor. corr. 21. μολίβδου *AB*. — τὸ ἀργύριον *l*. 22. ἀργύρια *ABC*. — οὔτε δὲ codd. δὲ om. Cor.

σταсαν κτήσεις· τὰ δὲ χρυσεῖα δημοσιεύεται τὰ πλείω. ἐν δὲ καὶ Καστλῶνι καὶ ἄλλοις τόποις ἴδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου· παραμέμικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργύρου μικρόν, οὐχ ὥστε λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν.

11. Οὐ πολὺ δ' ἄποθεν τοῦ Καστλῶνός ἐστι καὶ τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλοῦσιν Ἀργυροῦν διὰ τὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τοῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησι, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐνναкοσίους σταδίους· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν Ταρτησσόν, τὰ δὲ Γάδειρα καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους Ἐρύθειαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ Γηρυόνος βουκόλου, διότι γεννηθείη

σχεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας
Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ παγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους,
ἐν κευθμῶνι πέτρας.

δυεῖν δὲ οὐσῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσόν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα, ἣν νῦν Τουρδοῦλοι νέμονται. καὶ Ἐρατοσθένης δὲ τὴν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ

---

1. ἐκτίσεις *ABCl*, sed αἱ κτήσεις *B* ex corr.; γρ. κτήσεις marg. *hi*: idem hoc legendum esse vidit Cas.; ἐγκτήσεις Cor. — χρυσία *AC*. — ἐν δὲ] ἔνθεν codd. Cor. corr., eiiciens simul paulo audacius καὶ ante Καστλῶνι. 2. κατάνι *ACl*, sed καστάωνι pr. m. adiectum in marg. *A*; quid in *B* legatur non liquet. Κασταλῶνι Cor. de Cas. coni: v. ad p. 142. 3. μολίβδου *B*. — ἀργυρίου ald. 5. κασταῶνος codd. 6. ὃν codd. Xyl. corr. cf. Steph. v. Ταρτησσός. — τὰ om. ald. 8. ῥεῖν om. *l*. 11. περὶ αὐτήν *k* Cor.; infra (p. 169) unam modo insulam sic appellatam esse tradit. 12. Ἐρυθίαν *ABC*: in *A* ε sec. m. mut. in ει. In *E* Ἐρύθειαν. 13. Γηρυόνου ald. Cor. — βουκολίου codd. edd. — γεννηθεὶς *l*, δὴ τότε γεννήθη coni. Bergk. (v. Poett. lyr. p. 636) in Stesichori versum ipsum ea recipiens, speciosius, ut opinor, quam verius. 14. Ἐρυθίας codd. 15. πηγὰς ald. πᾶγας Schneidewin. (Delect. poett. p. 328). 16. κευθμώνων codd. edd. Dativum restituendum esse censuit Herm. in Friedem. nota ad h. l. — πέτραις *BCl*. 19. καλεῖσθαι φασὶν post Ταρτησσίδα add. *BCl*, sed in *C* sec. m. atramento inducta sunt. Cor. asteriscis inclusit, atque ex sequentibus huc translata esse apparet. 20. δὲ] διὰ *l*.

Ταρτησσίδα καλεῖσθαί φησι, καὶ Ἐρύθειαν νῆσον εὐδαίμονα. πρὸς ὃν Ἀρτεμίδωρος ἀντιλέγων καὶ ταῦτα ψευδῶς λέγεσθαί φησι ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὸ ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ Ἱερὸν ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλοῦν, οὐ πλειόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων, καὶ τὸ τὰς ἀμπώτεις A. 222 *μέχρι δεῦρο περατοῦσθαι ἀντὶ τοῦ κύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην συμβαίνειν, καὶ τὸ τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας εὐπαροδώτερα εἶναι πρὸς τὴν Κελτικὴν ἢ κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλέουσι, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας δι' ἀλαζονείαν.*

12. *Ὁ δὲ ποιητής, πολύφωνός τις ὢν καὶ πολυΐστωρ, δίδωσιν* C. 149 *ἀφορμάς, ὡς οὐδὲ τούτων ἀνήκοός ἐστι τῶν τόπων, εἴ τις ὀρθῶς συλλογίζεσθαι βούλοιτο ἀπ' ἀμφοῖν, τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄμεινον καὶ ἀληθέστερον. χεῖρον μέν, ὅτι πρὸς δύσιν ἐσχάτη ἤκουεν αὕτη, ὅπου, καθάπερ αὐτός φησιν, εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμπίπτει*

λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον καὶ τῷ Ἅιδῃ πλησιάζον δῆλον, ὁ δὲ Ἅιδης τῷ Ταρτάρῳ. εἰκάζοι ἄν τις ἀκούοντα περὶ Ταρτησσοῦ τὸν Τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων, προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. καθάπερ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζοφεροῖς οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον ἵδρυσεν αὐτοὺς πρὸς τῷ Ἅιδῃ, τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων ἔχθος πρὸς τὸ φῦλον τοῦτο· καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι τὴν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τὰς

---

1. *Ἐρυθίαν ABCl.* 8. *εὐπαραδώτερα B.* — *εἰσὶ ACl.* 15. *ἐσχάτην ἤκουεν αὐτήν B* ald. Cor. 20. *ἀκούων τὰ ABC ἀκούων* om. *l ἀκούοντα τὰ* Cor. 22. *τόπον ACl* Xyl. corr. — *τὸ*] *τὸν ACl.* 23. *ζεφύροις ABCl ζεφυρίοις* ald. Cor. corr. coll. I, 20. 25. *ἔθος ABCl ἔχθος m* et ex corr. *ho*, unde Cor. recepit. 26. *καὶ*] *μὴ Cl*, *καὶ* in litura scriptum pr. m. in *A.* 27. *τῶν μέχρι ABCl τὴν μέχρι no* unde rec. Cor.

Πλαγκτάς, ἀεὶ τοὺς μύθους ἀπό τινων ἱστοριῶν ἐνάγων. χαλεπὰς γάρ τινας μυθεύει πέτρας, καθάπερ τὰς Κυανέας φασίν, ἐξ οὗ καὶ Συμπληγάδες καλοῦνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν πλοῦν· καὶ ὁ κατὰ τὰς Στήλας δὲ πορθμὸς καὶ ὁ κατὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλαγκτῶν μῦθον. πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον ἀπὸ τῆς τοῦ Ταρτάρου μυθοποιίας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων μνήμην τῶν περὶ Ταρτησσόν.

A. 223 13. *Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον ἐκ τούτων· ἥ τε γὰρ Ἡρακλέους στρατεία μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινίκων ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα καὶ ῥᾳθυμίαν τῶν ἀνθρώπων· οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως ἐγένοντο σφόδρα ὑποχείριοι, ὥστε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρδητανίᾳ πόλεων καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖσθαι. καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατεία δοκεῖ μοι δεῦρο γενηθεῖσα καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ παραδοῦναι πρόφασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν Ἰλιάδα, ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιίαν. οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων σημεῖα ὑπογράφουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς τε ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου [περι]γενομένων, *καὶ* ἐπ' ἴσης κακώσαντος τούς τε πολεμηθέντας καὶ τοὺς ἑλόντας τὴν*
C. 150 *Τροίαν· καὶ γὰρ οὗτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι, τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων, καὶ τῶν λαφύρων ὀλίγων εἰς ἕκαστον ἐληλυθότων· συνέβη [δὴ] τοῖς περιλειφθεῖσιν ἀπελθοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι, καὶ τοῖς*

---

2. *φησίν ABCl* Cas. corr. 5. *τὸ κατὰ ABCl* Cor. corr. 10. *στρατιὰ* codd. Cor. corr. — *ἡ* ante *τῶν* add. Cor. 13. *Τουρδιτανία Bl Τουρδητανία C*, sed *δη* sec. m. add. 14. *στρατιὰ* codd. Cor. corr. 16. *καὶ* om. *A*. — *καί* post *καθάπερ* om. Cor. 20. *πολλάκις l*. 21. *τε* om. ald. 22. *περὶ* add. Cor. coll. I, 48: literarum *ΓΕΝ* similitudo causa fuit, cur negligeretur. — *καὶ* om. Cor. neque ferri potest. 23. *κακωσάντων* codd. Cor. corr. 26. *δή* om. codd. *οὖν* inser. Cor. — *ἀπειθοῦσι ACl ἀπιοῦσιν B* edd. *ἀπελθοῦσι*, quod Cas. falso ait in scriptis esse, vera tamen Strabonis est manus.

Ἕλλησι, τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην, ἑκάστου προλαβόντος

αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν (ἄνευ τῶν οἰκείων)
κενεόν τε νέεσθαι

παρ' αὐτοὺς πάλιν. ἥ τε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη καὶ Ἀντήνορος καὶ ἡ τῶν Ἐνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε καὶ Μενελάου καὶ †Ὀδυσσέως καὶ ἄλλων πλειόνων. ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατείας ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκώς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδίον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικήσειν τὸν Μενέλαον·

ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
τῇ περ ῥηίστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
οὐ νιφετὸς οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς οὐδέ ποτ' ὄμβρος,
ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
ὠκεανὸς ἀνίησιν ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

τό τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τοῦ Ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς A. 224 χώρας οἰκεῖον, ἑσπερίου τε καὶ ἀλεεινῆς οὔσης, τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, ἐφ' οἷς καὶ τὸν Ἅιδην μεμυθεῦσθαί φαμεν. ὅ τε Ῥαδάμανθυς παρατεθεὶς ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ οὗ φησιν·

ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,
χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσσι.

καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας στρατείαν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεια ὡσαύτως στρατείαν, καὶ Μακάρων τινὰς νή-

2. ὑπολαβόντος *nB* (ex corr.) edd. 7. Ὀδυσσέως pro vero vix haberi potest, cum de Ulyxis erroribus paulo ante iam pluribus expositum sit. Coraes igitur valde probabiliter scripsit *Μενεσθέως*, quem ad haec loca pervenisse portus docet eius nomine appellatus (v. p. 140); idem et Italiam visitasse dicitur VI, 261. 8. στρατιὰς codd. Cor. corr. 11. *φασιν* et *η* sup. *α* pr. m. *A*. — ἀποικίσειν *ABl* edd. 16. οὐδὲ] οὔτε Cor. atque ita legitur Od. *Δ*, 566. 20. ἀλεεισινήσους *C*. 21. τὸν om. *Bl*. 24. εἶδον *C*. 27. Γηρυόνος Sbk.

σους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν δεικνυμένας ἴσμεν οὐ πολὺ ἄποθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις.

14. Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτάς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες, μέχρις οὗ
C. 151 Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. τοῦ δ' Ἰβηρικοῦ πλούτου καὶ ταῦτα μαρτύρια· Καρχηδόνιοι μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, φάτναις ἀργυραῖς καὶ πίθοις χρωμένους τοὺς ἐν τῇ Τουρδητανίᾳ. ὑπολάβοι δ' ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομα-
A. 225 σθῆναι τοὺς ἐνθάδε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἡγεμόνας, καὶ διὰ τοῦτο Ἀνακρέοντα μὲν οὕτως εἰπεῖν·

Ἔγωγ' οὔτ' ἂν Ἀμαλθίης
βουλοίμην κέρας οὔτ' ἔτεα
πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν
Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον· ἢ γὰρ οὕτω δέξαιτ' ἄν τις *ἢ* ἴσον τούτῳ τὸ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον οὔτε Ταρτησσοῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηίαν προσαγορεύουσι.

15. Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολούθησε τοῖς Τουρδητανοῖς· καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν [ἤ], ὡς εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἧττον· τὰ πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. οἱ μέντοι Τουρδητανοί, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς

---

2. ἄπωθεν *BCl.* 4. γὰρ ante τῆς add. Cor. 9. φιάλαις Epit. Cor. 10. τουρδιτανία *B*(?) ald. 14. ἐγὼ τ' ἂν οὔτ' codd. τ' οὔτ' ἂν Sbk. ex Tyrwh. coni., δ' οὔτ' ἂν Cor. — Ἀμαλθείης Cor. 15. οὔτε τὰ codd. οὔτ' ἔτη Sbk. de Cas. coni., ἔτεα Cor. scripsit ex Tyrwh. sententia. 16. τ' ἔτη καὶ ἑκατὸν *B* τε χἠκατὸν Cor. 19. μὴ ἴσον Cor. ex Tyrwh. coni. 20. τὸ] τοῦ codd. τὸ τοῦ Sbk. Cor. ex Tyrwh. coni. Malim collocare τὸ Ἀνακρέοντος ante ἴσον. 25. ἢ om. codd. edd., addidi ex Grosk. coni. — καὶ ante διὰ add. sec. m. *B*, rec. Schwghs. (Polyb. t. IV p. 640) Cor.

τὸν Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, οὐδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι. Λατῖνοί τε οἱ πλεῖστοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκους εἰλήφασι Ῥωμαίους, ὥστε μικρὸν ἀπέχουσι τοῦ πάντες εἶναι Ῥωμαῖοι. αἵ τε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς Παξαυγοῦστα καὶ ἡ ἐν τοῖς Τουρδούλοις Αὐγοῦστα Ἠμερίτα καὶ ἡ περὶ τοὺς Κελτίβηρας Καισαραυγοῦστα καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζουσι. καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, το- A. 226
γάτοι λέγονται· ἐν δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέστατοι. ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

CAPUT III.

1. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ πρὸς τὸν Τάγον, κόλπος ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρβάριον καὶ αἱ τοῦ Τάγου ἐμβολαὶ πλησίον, ἐφ᾽ ἃς εὐθυπλοΐα † στάδιοι δ᾽ εἰσὶ δέκα· ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀναχύσεις, ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τοῦ λεχθέντος πύργου, καθ᾽ ἣν ὑδρεύονται εἴ που λακκαῖα [ὕδατα]. ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόμα-

---

8. τογάτοι] στολάτοι codd. edd. Sed nemo unquam ita appellavit aut Turdetanos aut alium populum: manifesta corruptione illa vox orta est ex τογάτοι, quod restituere non dubitavi. 9. ἢ τογάτοι post λέγονται add. in marg. *r* edd., uncinis tamen inclusit Sbk., asteriscis Cor. 14. κόλπον *Cl.* 15. ἐκβολαὶ *BC* edd. — εὐθύπλοιαι codd. Cor. corr.; idem subiungit στάδιοι διακόσιοι δέκα, probante Groskurdio: hanc enim fere esse promontorii Barbarii (hodie *Capo Espichel*) distantiam ab ostiis Tagi. Sed ex sequentibus iure colligas, plura intercidisse, in quibus ea turris videtur commemorata esse, cuius paulo post mentio fit. Breq. vero et Grosk. post Βαρβάριον quaedam excidisse rati, alter ἐνταῦθα δὲ πύργος ἵδρυται, alter καὶ πύργος ἐν αὐτῷ ὑψηλός fere inserendum esse coniiciunt: quae quam incerta sint, monere vix attinet. Multo audacius etiam Cor. πύργου in ἄκρου mutandum esse suspicatur. 17. ἵδρυνται Cor. de Xyl. coni. — ειπον λακεια (sic) *ABCl.* Quae quibus coniecturis tentata sint pluribus exponere supersedeo: Ὀλισίπων καὶ Λάκεια Cor., quem sequitur Grosk, etiamsi Λάκεια, nomen antiquorum nemini cognitum, pro corrupto habeat. Vocem λακκαῖα in eo latere Breq. viderat, in reliquis tamen caecutiens; ὕδατα, quod addidi, propter similitudinem syllabarum proximarum ῞ΟΔΕΤΑ omissum arbitror.

τος εἴκοσί που σταδίων καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε μυριαγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. δύο δ' ἀναχύσεις ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις ποιεῖται
C. 152 πεδίοις, ὅταν αἱ πλῆμαι γένωνται, ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον, ἐν δὲ τῇ ἐπάνω ἀναχύσει καὶ νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον τριάκοντα σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δὲ μικρὸν ἀπολεῖπον τοῦ μή-
A. 227 κους, εὐαλδὲς καὶ εὐάμπελον. κεῖται δ' ἡ νῆσος κατὰ Μόρωνα πόλιν εὖ κειμένην ἐν ὄρει τοῦ ποταμοῦ πλησίον, ἀφεστῶσαν τῆς θαλάττης ὅσον πεντακοσίους σταδίους, ἔχουσαν δὲ καὶ χώραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ καὶ τοὺς ἀνάπλους εὐπετεῖς μέχρι μὲν πολλοῦ καὶ μεγάλοις σκάφεσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλους ἐστί· ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βροῦτος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς ὁρμητηρίῳ χρώμενος ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Λυσιτανούς, καὶ κατέστρεψε τούτους. τοῖς δὲ τοῦ ποταμοῦ πλευροῖς ἐπετείχισε τὴν Ὀλυσιπ[ῶνα], ὡς ἂν ἔχοι τοὺς ἀνάπλους ἐλευθέρους καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων, ὥστε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὗται κράτισται. πολύιχθυς δ' ὁ ποταμὸς καὶ ὀστρέων πλήρης. ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητα-

---

4. καὶ — τριάκοντα om. *l*. 5. νῆσον *ABCl* Sbk. corr. de Cas. coni. — ἀπολαμβάνει *ABCl*. 7. εὐαλτὲς *B* (pr. m.) *CA*, sed in hoc εὐαλδὲς pr. m. in marg. add., idemque est in *B* ex corr. sec. m., εὐαλθὲς *l* εὐαλσὲς edd., quod aptissimum foret ad sensum, sed longius abest a codd. scriptura, neque alibi invenitur. — ἡ νῆσον *ACl*. — κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν codd. Cor. corr. ex Cas. coni., omittens tamen εὖ, quod in εῖν latere Grosk. vidit. 9. τῆς ἐκ *AC*. 11. λέμβοις post ποταμίοις add. edd. 15. πλίθροις (sic) *ABCl*, correxi ex Cas. coni., πλημμύραις Cor. — ἐπεχείρησε τὴν ὀλοσιν codd. ἐπετείχισε scribendum esse Cas. rectissime coniecerat, sed in iis quae addit τινὰς πόλεις a vero aberravit. Quod posui nemo audacius esse iudicabit, qui codicum scripturam uncialibus literis expressam *ΟΛΟΣΙΝΩΣΑΝ* comparaverit, ac saepissime hoc ipso loco in literis *Ο*, *Θ*, *Ν*, *Π*, *Σ* a negligentissimo librario peccatum esse reputaverit. Quam apte autem hic commemoretur Olysipo pluribus demonstrare necesse non est. ἐπεχείρησε τὴν ἅλωσιν Cor. ex Sbk. coni. 17. τὸν ante περὶ add. *Cl*. 18. ὀστρακίων *ClB* (in hoc sec. m. mut. in ὀστρέων) Cor. coll. Xenocrate p. 3 ed. suae. 19. θυεττιώνων *A* οὐεττιώνων *B* οὐετιώνων *Cl*.

νῶν καὶ Λυσιτανῶν ἐπὶ δύσιν ἰσημερινήν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἄνᾳ καὶ τῷ Βαίτι, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων, ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν.

2. Οἱ δὲ ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὀρῶν Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς ἐντὸς Στηλῶν. Καρπητανοί τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα A. 228 Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι, δι' ὧν ὁ Δούριος ῥεῖ, κατ' Ἀκοντίαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ' ὕστατοι, τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν· διὸ καὶ δυσμαχώτατοι ὄντες τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανοὺς αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείστους τῶν Λυσιτανῶν Καλλαϊκοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαν. τῆς μὲν οὖν Ὠρητανίας κρατιστεύουσά ἐστι πόλις Καστουλὼν καὶ Ὠρία.

3. Τοῦ δὲ Τάγου τὰ πρὸς ἄρκτον ἡ Λυσιτανία ἐστὶ μέγιστον τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν καὶ πλείστοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν ὁ ὠκεανός, τὸ δ' ἑωθινὸν οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι καὶ Καλλαϊκοί, τὰ γνώριμα ἔθνη· τἆλλα δὲ οὐκ ἄξιον ὀνομά-

---

2. *βαίτει CA*, sed in hoc *ε* postea deletum, Cor. 7. *οὐεττίωνες ABCl.* — *δουρίας C δουρείας BlA*, et in hoc *ιος* sec. m. sup. *ειας*. — *Ἀκοντία* urbs praeter hunc locum nusquam commemoratur. Scribendum esse videtur *κατ' Ἀκούτειαν* ex Stephano, qui Hispaniae urbem esse hanc refert laudato tertio Strabonis libro. Mirum tamen est, quod addit *τὸ ἐθνικὸν Ἀκουιτανοί, ὡς αὐτός*. 10. *καταπολεμήσαντες l.* 13. *καίτουλον* codd. edd.: correxi ex Xyl. coni. *Κασταλὼν* voluit Cas. ex Steph. s. v. *Ὠρισία*, ubi eaedem urbes coniunguntur in Artemidori loco, qui ibi affertur. Atque haec nominis forma scriptoribus Graecis usitatissima est, Strabonem autem breviore plerumque uti supra (p. 142) vidimus: at tertiam illam codicum scripturam hic tuetur. Eadem inconstantia in Tusculi nomine offenditur V, 237. 239. — *Ὠρία* a nullo alio scriptore in his locis commemoratur, ortumque videtur hoc nomen ex pleniore *Ὠρισία* quod Steph. l. l. affert ex Artemidoro. Caeterum iure mireris Strabonem de primaria Oretaniae urbe loquentem duo nomina subiicere, atque suspicari inde possis scribendum esse *κρατιστεύουσαί εἰσι πόλεις* (sic Artimodorus *πόλεις δ' ἐν αὐτοῖς εἰσι μεγάλαι*), sed similes quidem structurae, praemisso praedicato, saepius apud Strabonem inveniuntur. 18. *οὐεττίωνες ABC*.

ζειν διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν ἔνιοι καὶ τούτους Λυσιτανοὺς ὀνομάζουσιν. ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τοῦ πρὸς ἕω μέρους οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τῷ τῶν Ἀστούρων
C. 153 ἔθνει καὶ τοῖς [Κελτ]ίβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι τοῖς Κελτίβηρσι. τὸ
A. 229 μὲν οὖν μῆκος *μυρίων καὶ* τρισχιλίων σταδίων, τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ' ἐστὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ, ἡ δὲ ὑποκειμένη χώρα πεδιὰς πᾶσα καὶ μέχρι θαλάττης πλὴν ὀλίγων ὀρῶν οὐ μεγάλων· ᾗ δὴ καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος οὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι †τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς καὶ ἀνταποδιδούσας *τῇ Ἰβηρίᾳ*· τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων.

4. Ἡ δ' οὖν χώρα, περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι καὶ διαρρεῖται ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν, παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχουσι δὲ καὶ ἀνάπλους οἱ πλείους καὶ ψῆγμα τοῦ χρυσοῦ πλεῖστον. γνωριμώτα-

---

1. τοῖς νῦν, quae non reddidit Guar., aut tollenda, aut in τῶν νῦν mutanda censet Cor. 3. Ἀστουρίων codd. edd. Sed ι illud neque Strabo infra, neque alii scriptores agnoscunt. 4. καὶ τοῖς Ἴβηρσιν Cor. asteriscis inclusit: verior Grosk. opinio Κελτίβηρσιν scribentis coll. p. 162. Eodem loco aliud eiusdem erroris est exemplum. 5. μυρίων καὶ codd., asteriscis inclusit Cor. ex Gossel. sententia (v. nott. ad Intp. Par.): error ortus esse videtur ex voce μῆκος male repetita. 9. ἤδη *ABCl* ᾗ δὴ *h*, idque rec. Cor. cf. VII, 320. XIV, 662. XV, 695. 10. τὴν παραλίαν τὴν κατὰ τὴν Μαυρουσίαν Cor. errore manifesto, neque probanda Groskurdii opinio ταύτην post παραλίαν addentis. Equidem crediderim verba τῇ Ἰβηρίᾳ, quae paulo post leguntur nullo sensu, huc transferenda, totumque locum ita scribendum esse: τὴν παραλίαν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Μαυρουσίας. Verba illa suo loco omissa in margine primum videntur apposita ac deinde in locum alienum illata esse, quod toti loco magis magisque corrumpendo ansam praebuit: cf. II, 94 extr. 14. τῇ Ἰβηρίᾳ codd. edd. Quae cum nullo modo ferri hic possint, Grosk. scribendum censuit ἀνταποδιδούσας εἰς τἀναντία· τῆς Ἰβηρίας γὰρ κτλ., parum probabiliter. 16. ἡ δ' οὖν — καὶ sec. m. in marg. add. in *C*. 17. τε om. *l*.

τοι δὲ τῶν ποταμῶν ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ Μούνδας, ἀνάπλους ἔχων μικρούς, καὶ Οὐακούα ὡσαύτως· μετὰ δὲ τούτους Δούριος μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νομαντίαν καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ' ἀναπλεόμενος σκάφεσιν ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. εἶτ' ἄλλοι ποταμοί· καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὅν τινες Λιμαίαν, οἱ δὲ Βελιῶνα καλοῦσι· καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακ- A. 230
καίων ῥεῖ, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Βαῖνις (οἱ δὲ Μίνιόν φασι) πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησι· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι. ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μηδ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος, περαιτέρω δ' εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν.

5. Ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί. περιοικοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοί, συγγενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄνᾳ. καὶ γὰρ τούτους καὶ Τουρδούλους στρατεύσαντας ἐκεῖσε στασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Λιμαία ποταμοῦ· πρὸς

---

1. *Μουλιάδας* codd. Cor. corr. de Cas. coni. cf. Ptolem. II, 4. Plin. H. N. IV, 35. 2. *Οὐάκος B* ex corr., atque apud Ptolem. l. l. legitur *Οὐάκου ποταμοῦ ἐκβολαί*: sed suspicari possis apud hunc *Οὐακούα*, apud nostrum *Οὐακούας* scribendum esse. 3. *Νουμαντίαν* edd. 4. *ἀναπλεομένους AC*. 5. *τι* om. *Al*. 6. *λημαίαν A ἰσλημαίαν BCl*. Plinio (IV, 35) appellatur hic fluvius Limia, Limaea „Oblivionis antiquis dictus;“ eadem fere apud Melam (III, 1) habentur. Inde Xyl. in sequentibus *Ὀβλιουιῶνα* scribi vult pro *Βελιῶνα*, assentientibus compluribus aliis: atque arridet sane ea sententia, difficile tamen est, in talibus certi quid statuere. 7. *δ' ἐκ*] *δὲ C*. 8. *Βαῖνις* fluvius cum nusquam praeter hunc locum commemoretur, *Ναῖβις* scribendum censuit Cas. coll. Ptolem. II, 5. Mela III, 1: neque improbabile illud, quamquam diversum illi perhibeant hunc fluvium a Minio. 10. *κατάβρων ABCl*. 14. *πλημμύρασαν Al*. 22. *λιμία ABCl λημίου* ald. *λιμαίου* Sbk. Cor.

δὲ τῇ στάσει καὶ ἀποβολῆς τοῦ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τούτου δὲ καὶ τὸν ποταμὸν C. 154 Λήθης ἀγορευθῆναι. ἔχουσι δὲ οἱ Ἄρταβροι πόλεις συχνὰς ἐν κόλπῳ συνοικουμένας, ὃν οἱ πλέοντες καὶ χρώμενοι τοῖς τόποις A. 231 Ἀρτάβρων λιμένα προσαγορεύουσιν· οἱ δὲ νῦν τοὺς Ἀρτάβρους Ἀροτρέβας καλοῦσιν. ἔθνη μὲν οὖν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται τὴν μεταξὺ Τάγου καὶ τῶν Ἀρτάβρων. εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχούσης κατά τε καρποὺς καὶ βοσκήματα καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλείους αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν λῃστηρίοις διετέλουν καὶ συνεχεῖ πολέμῳ πρός τε ἀλλήλους καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τάγον, ἕως ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, ταπεινώσαντες καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. ἦρχον δὲ τῆς ἀνομίας ταύτης οἱ ὀρεινοί, καθάπερ εἰκός· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι καὶ μικρὰ κεκτημένοι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν. οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης, ὥστ' ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ οὗτοι, καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην στεῖραν οὖσαν τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν οἰκεῖσθαι ὑπὸ λῃστῶν.

6. Τοὺς δ' οὖν Λυσιτανούς φασιν ἐνεδρευτικούς, ἐξερευνητικούς, ὀξεῖς, κούφους, εὐεξελίκτους· ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον· οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ' ἀντιλαβὰς ἔχει· παραξιφὶς πρὸς τούτοις ἢ κοπίς· λινοθώρακες οἱ πλείους· σπάνιοι

3. [ἀν]αγορευθῆναι Cor. 4. ὧν *ABCl* ὃν *n* Cor. rec. — καὶ om. *BC*. 5. λιμένας ald. 6. πεντήκοντα *ClB* (sed hic post corr.) Cor., atque huic scripturae favere videtur Plinius Lusitaniae tribuens populos XLVI (v. H. N. IV, 35); sed latiores ille statuit eius fines, quam Strabo. Nihil autem istorum siglorum permutatione fuit proclivius. 10. ὁμοίως *Al* et *B* ex corr. 12. διαβαίνοντας *C*. 15. ἤρξαντο *B*(?) edd. ἴσχον *C*. — ἀνοίας Cas. 16. μικρὰν *C*. 18. ὡς *ACl*. 19. οὖσαν] εἶναι *B*(?) et marg. *A* pr. man. edd. 20. δ' ὑπὸ *B*(?) edd. 22. κώφους *ACl*. 25. πρὸς τούτοις mirifice sane dictum; sed parum proficimus Grosk. coniectura πρὸς τούτῳ. Videtur contra gladiorum aliqua mentio intercidisse. Diodorus enim (V, 33) de Celtiberum armis loquens, quibus postea (c. 34) simillima ait esse

δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται καὶ τριλοφίαις, οἱ δ' ἄλλοι νευρίνοις
κράνεσιν· οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημῖδας ἔχουσιν, ἀκόντια δ' ἕκαστος A. 232
πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι.
ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουρίῳ ποταμῷ Λακωνικῶς
διάγειν φασίν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους *δὶς* καὶ πυρίαις ἐκ
λίθων διαπύρων, ψυχρολουτροῦντας καὶ μονοτροφοῦντας καθαρίως καὶ λιτῶς. θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοί, τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν, οὐκ ἐκτέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ φλέβας, καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. σπλαγχνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, καλύπτοντες σάγοις· εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου, μαντεύονται πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιὰς ἀνατιθέασιν.

7. Ἅπαντες δ' οἱ ὄρειοι λιτοί, ὑδροπόται, χαμαιεῦναι, βαθεῖαν κατακεχυμένοι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην· μιτρωσάμενοι
δὲ τὰ μέτωπα μάχονται. τραγοφαγοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ C. 155
Ἄρει τράγον θύουσι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἵππους· ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστου γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι

πάντα θύειν ἑκατόν.

τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικοὺς πυγμῇ καὶ δρόμῳ καὶ διακροβολισμῷ καὶ τῇ σπειρηδὸν μάχῃ.
οἱ δ' ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξη- A. 233
ράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστ' ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. χρῶνται δὲ καὶ ζύθει· οἴνῳ δὲ

Lusitanorum, haec tradit: ξίφη δὲ ἀμφίστομα καὶ σιδήρῳ διαφόρῳ κεχαλκευμένα φοροῦσιν, ἔχοντες σπιθαμιαίας παραξιφίδας, αἷς χρῶνται κατὰ τὰς ἐν ταῖς μάχαις συμπλοκάς. 5. φησὶν l. — δὶς Falc. in dubium recte vocavit: quis enim ita unquam locutus est? sed parum commode idem δὲ legendum esse censet, neque probabilius, quod Cor. suspicatur, ξηροῖς: ortam potius crediderim hanc vocem ex literis, quae proxime praecedunt, male repetitis. 6. καὶ post διαπύρων add. *B*(?) edd. 10. καὶ om. *BC*, sed in hoc sec. m. add. 11. σάδοις *C*. — ὑπὸ non uno nomine incommodum tollere malim. 14. βαθεῖαν δὲ *l* βαθεῖαν καὶ ald. καὶ βαθεῖαν Xyl. 25. Hoc loco in marg. *A* pr. m. scripta sunt haec: ζῦθος. οἶνος ἀπὸ κριθῶν ἀρτητός. οὕτω καὶ τὸ σκλαυηνῶν ἔθνος τὰ περὶ τὸν οἶνον χρῶνται.

σπανίζονται, τὸν δὲ γενόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· ἀντ' ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται. καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες, προκάθηνται δὲ καθ' ἡλικίαν καὶ τιμήν· περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. καὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες· ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀνδράσι προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. μελανείμονες ἅπαντες, τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷσπερ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. ξυλίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. αἱ γυναῖκες δ' ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθιναῖς ἐσθήσεσι διάγουσιν. ἀντὶ δὲ νομίσματος οἱ *δὲ* λίαν ἐν βαθεῖ φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τοῦ ἀργυροῦ ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι. τοὺς δὲ θανατουμένους καταπετροῦσι,
A. 234 τοὺς δὲ πατραλοίας ἔξω τῶν ὀρῶν ἢ τῶν πόλεων καταλεύουσι. γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. τοὺς δὲ ἀρρώστους, ὥσπερ οἱ †Αἰγύπτιοι τὸ παλαιόν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. διφθερινοῖς τε πλοίοις ἐχρῶντο ἕως ἐπὶ Βρούτου διὰ τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη, νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα ἤδη σπάνια. ἅλες πορφυροῖ, τριφθέντες δὲ λευκοί. ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος οὗτος,

---

1. γινόμενον Cor. 4. περιφερῆ τονδε (sic) *A* περιφερητὸν *BCl*. 6. ἀλλὰ asteriscis inclusit Cor. 7. ἀντὶ προσαντιλαμβανόμεναι *ABCl* ἀνδράσι in priore ἀντι latere Cor. vidit, at licet Strabonem sic scripsisse res ipsa suadeat, non recepit, sed posuit ἀντιπροσλαμβανόμεναι. 9. κηρίνοις codd. κεραμέοις Cor. ex Breq. coni., alii alia proposuerunt: correxi ex Friedem. coni. Groskurdio iam probata, atque ipsis literarum ductibus maxime commendata. Praeterea Athen. quoque (IV, 13) inter Gallorum vasa memorat κάνεα ξύλινα καὶ πλεκτά. 10. δὲ post αἱ collocant edd. Caeterum αἱ γυναῖκες δὲ — διάγουσιν transponenda Grosk. censet ante ξυλίνοις, qui melior haud dubie et luculentior foret ordo. 11. ἐσθῆσι *B* edd. — δὲ om. Cor., γε suspicatur Grosk. nullo fructu. Ortum videatur ex repetitis *AI*. 14. ὀρῶν ἢ τῶν ποταμῶν codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 16. Mira haec Aegyptiorum mentio, de quibus nemo unquam tale quid tradidit: sed de Assyriis id referri ab Herodoto (I, 197) et Strabone (XVI, 746) notissimum est. Unde hic quoque ab eo scriptum fuisse Ἀσσύριοι, Aegyptiosque deberi librario suspicor. 19. ἃ δὴ codd. edd., sed asteriscis inclusit Cor.; correxi ex Grosk. coni. 20. βορείων *l*.

ὥσπερ ἔφην, λέγω τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβηρίας, Καλλαϊκοὺς καὶ Ἄστουρας καὶ Καντάβρους μέχρι Οὐασκώνων καὶ τῆς Πυρήνης· ὁμοειδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς, εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ Ἀλλότριγας καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.

8. Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες *ὃ* οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς καὶ αἱ ὁδοί, δυσεπίμικτοι δ' ὄντες ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ φιλάνθρωπον. C. 156 ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπιδημίαν· ὅσοις δ' ἧττον τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροί εἰσι καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' οὔσης καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. ἀλλὰ νῦν, ὡς εἶπον, πέπαυται πολεμοῦντα πάντα· τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρους καὶ τοὺς γειτονεύοντας αὐτοῖς κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ, καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων οἵ τε Κωνιακοὶ καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες †πλὴν Τουίσοι. ὅ τ' ἐκεῖνον δια-

1. ὤνπερ Cor. — λέγω [δὲ] Cor. 2. Ἀστούρους ald. Ἄστυρας Cor. 3. τυρρήνῆς *A*. 4. ἀειδὲς *C*. 6. ἀσημότατα *Al* ἀσιμώτατα *C*. 8. ὃ om. edd. inde a Xyl. ὁ ἐκ, omisso οὐκ, *l*. 13. δ' ἧττον] δὲ μή Cor. 14. καὶ [τῆς] ἀπὸ Cor. 17. μάλιστα asteriscis inclusit Cor. 20. Κωνιακοὶ qui h. l. appellantur, iidem esse videntur, quos Κονίσκους infra pag. 162 nominat; quorum nominum cum neutrum ab aliis scriptoribus commemoratum sit, utrum verius habeas dici non potest. Nec tamen idcirco Concani, id quod voluerunt nonnulli, inferendi. 21. πλὴν τοῦσοι *C*. Quae verba corrupta esse omnes consentiunt, sed emendare ea in tanta horum populorum obscuritate admodum difficile est. Vocem πόλιν in πλὴν latere Cas. et Grosk. rati alter urbem fingit Tuisi, quam nemo novit, alter proponit Iuliobrigam, quae nimis abhorret a codicum scriptura. Equidem cum Intpp. Parr. populi nomen verbis illis contineri arbitror, ac proxime ad ea accedere videntur Πλευταῦροι modo commemorati una cum Bardyetis: cui coniecturae favere videtur, quod infra p. 162 Bardyetae traduntur esse vicini Coniscis.

δεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικὸν ἐπιστήσας A. 235 *τοῖς τόποις, τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικούς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει.*

CAPUT IV.

1. *Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας ἥ τε ἀπὸ τῶν Στηλῶν μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὸ δὲ τῆς παραλίας ἔτι πλεῖον καὶ δισχιλίοις σταδίοις εἴρηται. φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης, τοῦ κατὰ Στήλας ὄρους, ἐπὶ Καρχηδόνα Νέαν δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠιόνα ταύτην ὑπὸ Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν, ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι· ταύτην δ' ἔχειν Ἐδητανούς. ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηίου ἀναθημάτων χιλίους καὶ ἑξακοσίους· οἰκεῖν δὲ Ἐδητανῶν τε ὀλίγους καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα.*

2. *Κατὰ μέρος δὲ ἀπὸ Κάλπης ἀρξαμένοις ῥάχις ἐστὶν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν ἀπὸ τῆς μεσογαίας.*

---

1. *στρατιωτικῶν* codd. Cor. corr. 8. *ἀνώμαλον l.* 9. *τὰ δὲ* codd. edd. Grosk. corr. — *ἐπὶ* codd. edd. Grosk. corr. 10. *πλείονι* ald. — *καὶ* om. Cor. — *δισχιλίοις*] *μ CB*, sed hic post corr. — *εἴρηται* a Strabone scriptum esse haud arbitror; nusquam enim litoris longitudo antea est dicta: scribendum videatur *εὕρηται*. 11. *τοῦ*] *τοὺς AC*. — *δισχιλίοις καὶ διακοσίοις* codd. Cas. corr. 12. *ἀπὸ ABCl* Cor. corr. 13. *καὶ* om. *C*. 14. *ἠρωτανῶν Al ἠρω* sup. *ὠρη* sec. m. *C*. 15. *ἐλητανοὺς ABCl αἰλητανοὺς k* edd. *Ἡδητανοὺς* Grosk.; totum enim hunc litoris tractum tenebant Edetani: v. Ptolem. II, 6. Plin. III, 4. Atque *η*, quod in prima syllaba posuit ille, praebent Ptolem. 1. l. Appian. Iber. 77, commendatque Sil. Italic. III, 372 primam producens: sed apud Strabonem codicum scriptura, quamquam plerisque locis corrupta (v. p. 162. 163), *ε* retinendum esse ostendit. 16. *,α καὶ χ' C χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι AB*(?)*l* edd. Grosk. corr. 17. *αἰλητανῶν* codd. edd. — *λοιπὸν A*. 21. *τὴν* ante *ἀπὸ* add. ald.

πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθά ἐστι χρυσεῖα καὶ ἄλλα μέταλλα. πόλις
δ' ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα
τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα· ἐμπόριον δ' ἐστὶν *ἐν* A. 236
τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ Νομάσι, καὶ ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. ταύ-
την τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑστάτην τῶν
Φωκαϊκῶν πόλεων πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν, οὐκ ἔστι
δέ· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐστί, κατεσκαμμένη,
τὰ δ' ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως, ἡ δὲ Μάλακα πλησίον
μᾶλλον, Φοινικικὴ τῷ σχήματι. ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἐξιτα-
νῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται.

3. Μετὰ ταύτην Ἄβδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. ὑπὲρ C. 157
δὲ τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν
τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμί-
δωρος καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδητα-
νίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν
ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλά-
νης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἀσπίδας προσ-
πεπατταλεῦσθαι καὶ ἀκροστόλια. ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ
Τεύκρου στρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι, καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐ-
τόθι, τὴν μὲν καλουμένην Ἕλληνες, τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι, ὡς καὶ
τοῦ Ἀμφιλόχου τελευτήσαντος δεῦρο καὶ τῶν συνόντων πλανη- A. 237
θέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέους δέ τινας
καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱστορῆσθαί φησιν ἐποικῆσαι τὴν Ἰβη-
ρίαν, τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τι κατασχεῖν Λάκωνας καὶ
οὗτός φησι καὶ ἄλλοι. ἐνταῦθα δὲ καὶ †Ὠψικέλλαν πόλιν

---

2. μάλα καὶ ἴσον ACl. 3. ἐν om. Cor. 4. Νομάσι] σαί-
μασι codd. σύμπασι Cor.: idem proposuerat Paetz.; alii alia suspicati sunt, sed verum vidit Tyrwh., quod restitui. — ταριχηίας C. 6. πρὸς δύσιν l. 8. μάλα καὶ πλησίον AC (in hoc syll. κως videtur erasa esse) μάλακα καὶ Bl. 9. φοινίκης τῷ ABCl φοινικική τε τῷ Sbk. Cor. de Cas. coni. 10. τάριχα l. 11. Αὔδηρα ald. 12. τούτων post τόπων add. Cor., idem voluerat Bake (Fragm. Posid. p. 125). 14. τουρδιτανία BCl. 16. ταύτης ABCl Xyl. corr. 22. τινές l. — ἱστορεῖσθαι ABC. 25. ἄλλος ABC Cor. mut. — Ὠκέλλαν scribendum esse Sbk. suspicatur; et laudantur in Lusitania Ocelenses a Plin. IV, 35, Ὄκελον a Ptolem. II, 5.

Ὀκέλα κτίσμα λέγουσι τοῦ μετὰ Ἀντήνορος καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιστεύκασί τινες, τοῖς τῶν Γαδειριτῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρουσίας οἰκοῦντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις Αἰθίοψι Λωτοφάγοι καλοῦνται, σιτούμενοι λωτόν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν, οὐ δεόμενοι δὲ ποτοῦ, οὐδὲ ἔχοντες διὰ τὴν ἀνυδρίαν, διατείνοντες καὶ μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. ἄλλοι τε πάλιν καλοῦνται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκοῦντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνιγγα.

4. Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν οὔτε τοῦ ποιητοῦ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστ' ἔξω Στηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτοῦ· τὰ γὰρ ἱστορούμενα ἐγγὺς ἦν καὶ [τοῖς] τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπλασμένων, ὥστε οὐκ ἀπίθανον ἐποίει τὸ πλάσμα, οὔτ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱστορίαις πιστεύσαντες καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τοῦ ποιητοῦ καὶ πρὸς ἐπιστημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καθάπερ Κράτης τε ὁ Μαλλώτης ἐποίησε καὶ ἄλλοι τινές. οἱ δ' οὕτως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε οὐ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θεριστοῦ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁψαμένους τῆς τοιαύτης πραγματείας μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάρρησεν οὔτε τῶν
C. 158 γραμματικῶν οὔτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδείς. καίτοι ἐμοί γε δοκεῖ δυνατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἄγειν καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα, ὅσα Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν

---

1. ὃ καὶ λάκτισμα *ACl* ἴσως ὠκέλλα κτίσμα marg. ο ὤψικέλλα ald. Ὠκέλλα Cor. 3. γαδειρητῶν ald. 5. Αἰθίοπες codd. Cas. corr. coll. Eust. ad Od. *I* p. 1616, 40 ed. Rom. 7. καὶ om. edd. 10. μήνιγκα *C* μήνυγγα ald. 15. [τοῖς] om. codd. Cor. add. 16. ἐποίησε *BC*. 19. μαλώτης *ABCl*. 20. οἱ δ'] οὐδ' *ABCl* οἱ δ' *no*, unde rec. Sbk. 23. καὶ ante μαινομένους add. ald. 28. ἀγαγεῖν *B* (?) edd.

τῶν τε ἑσπερίων τόπων καὶ τῶν προσβόρων τῶν παρὰ τὸν ὠκεανόν. A. 238 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν.

5. Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπάσθαι κατὰ μέρη μικρὰ καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ' αὐθάδειαν, ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. τοῦτο δὲ τὸ αὔθαδες ἐν *δὲ* τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν· ἐπιθετικοὶ γὰρ καὶ λῃστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, μεγάλοις δ' οὐκ ἐπιβαλλόμενοι διὰ τὸ μεγάλας μὴ κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας, καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται, οὔτε τῷ λῃστῇ Οὐριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυναστείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοί τε τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ' ἑκάστην διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ' ἄλλους καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει ἢ μακρότερον. ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν.

6. Μετὰ *ταῦτα* τοίνυν Ἄβδηρά ἐστι *καὶ* Καρχηδὼν ἡ Νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννίβα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτῃ πόλεων· καὶ γὰρ ἐρυμνότητι καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ A. 239 κεκόσμηται καὶ τοῖς τῶν ἀργυρείων μετάλλοις, περὶ ὧν εἰρήκαμεν· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεία· καὶ ἔστι τοῦτο μεῖζον ἐμπόριον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ, τῶν δ' ἐκεῖθεν τοῖς ἔξω πᾶσιν. ἡ δ' ἐνθένδε μέ-

---

1. προσβόρρων *B*(?) edd. 4. κατὰ] καὶ τὰ *BCl.* 7. τὸ om. codd. Cor. add. — δὲ om. Cor. 9. ἐπίθετοι codd. Cor. corr. 15. οὐριάσθῳ *Cl.* — σέρτωρι *Al.* 22. ταῦτα om. edd. — τὰ ἄβδηρα edd. — καὶ] ἡ edd. omn. 25. ἐρυμνοτάτη ald. Cor. Ante eum Sbk. Casauboni sententiam secutus codd. scripturam restituerat, quam pluribus coniecturis frustra tentat Cor. in nott. 26. ἀργυρείων ald. 27. πλησίον] πλείοσι *C.* 28. μέγιστον Cor.: cf. ad II, 106. — ἐμπορεῖον codd. edd.

χρι τοῦ Ἴβηρος παραλία κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρωνα ποταμὸν καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ καὶ πόλιν ὁμώνυμον· ῥεῖ δὲ ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῇ ὑπερκειμένῃ ῥάχει τῆς τε Μαλάκας καὶ τῶν περὶ Καρχηδόνα *ὑπερκειμένων* τόπων,
C. 159 περατὸς πεζῇ, παράλληλος δέ πως τῷ Ἴβηρι, μικρὸν δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνος [ἧττον] ἢ τοῦ Ἴβηρος. μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρχηδόνος τρία πολίχνια Μασσαλιωτῶν εἰσιν οὐ πολὺ ἄποθεν τοῦ ποταμοῦ· τούτων δ' ἐστὶ γνωριμώτατον τὸ Ἡμεροσκοπεῖον, ἔχον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον, ᾧ ἐχρήσατο Σερτώριος ὁρμητηρίῳ κατὰ θάλατταν· ἐρυμνὸν γάρ ἐστι καὶ λῃστρικόν, κάτοπτον δὲ ἐκ πολλοῦ τοῖς προσπλέουσι, καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, ἔχον σιδηρεῖα εὐφυῆ πλησίον καὶ νησίδια, Πλανησίαν καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ λιμνοθάλατταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν ἐν κύκλῳ σταδίους τετρακοσίους. εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνι, ἣν καλοῦσι Σκομβροαρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον· εἴκοσι δὲ διέχει σταδίους καὶ τέτταρας τῆς Καρχηδόνος.
A. 240 πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος ἰόντι ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος Σάγουντον, κτίσμα Ζακυνθίων, ἣν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥωμαίους τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους. πλησίον δὲ πόλεις εἰσὶ Χερρόνησός τε καὶ Ὀλέαστρον καὶ Καρταλίας· ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος Δέρτωσσα κατοικία. ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ, ἀπὸ

---

4. *ὑπερκειμένων*, quod Xyl. iam in versione sua omisit, Grosk. recte censuit delendum utpote ortum ex *ὑπερκειμένῃ* male repetito. 6. *ἧττον* om. codd. edd. Quam vocem cum Xyl. post *μικρὸν* inserendam crediderit, hic melius collocavit Grosk., ubi cur neglecta sit, apparet. — *ἢ*] *καὶ* Cor. 7. *σώκρωνος ABCl.* 12. *δὲ*] *τε* Cor. — *καὶ* ante *Διάνιον* inserendum censet Grosk. haud improbabiliter. 13. *σιδήρια Al σιδηρία BC.* 15. *κύκλον* Cor. ex Cas. coni. — *σταδίων τετρακοσίων* codd. edd. Correxi ex Friedem. coni. 16. *Καρχηδόνα B* ald. *σκομβροαρίαν* Epit. *σκομβραρίαν* edd. inde a Xyl.; Ptolemaeus enim promontorium *Σκομβραρίαν* (*Σκομβρασία* Wilb.) his locis commemorat. Sed Athen. III p. 121 hunc ipsum Strabonis locum laudans codd. scripturam tuetur. 19. *σώκρωνος Al.* 20. *σαγούντου C σάγουντος B*, sed *σαγούντου* sec. m. 23. *ὀλέατρον ABCl.* 24. *δέρκισσα ABCl* Sbk.

Καντάβρων ἔχων τὰς ἀρχάς, ἐπὶ μεσημβρίαν διὰ πολλοῦ πεδίου παράλληλος τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσι.

7. Μεταξὺ δὲ τῶν τοῦ Ἴβηρος ἐκτροπῶν καὶ τῶν ἄκρων τῆς Πυρήνης, ἐφ' ὧν ἵδρυται τὰ ἀναθήματα τοῦ Πομπηίου, πρώτη Ταρράκων ἐστὶ πόλις, ἀλίμενος μέν, ἐν κόλπῳ δὲ ἱδρυμένη καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ οὐχ ἧττον εὐανδροῦσα νυνὶ τῆς Καρχηδόνος. πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔστιν ὥσπερ μητρόπολις οὐ τῆς ἐντὸς Ἴβηρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς. αἵ τε Γυμνησίαι νῆσοι προκείμεναι πλησίον καὶ ἡ Ἔβυσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσιν εὔκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύουσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύσταθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν, οὐδὲ ἀγκυροβολίοις σφόδρα εὐτυχοῦσαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος.

8. Καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ Στηλῶν σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο, ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἑξῆς εὐλίμενα καὶ χώρα ἀγαθὴ τῶν τε Λεητανῶν καὶ Λαρτολαιητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορίου. αὐτὸ δ' ἐστὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον †τε- A. 241
τρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης σταδίους καὶ τῶν μεθορίων

---

corr. ex Xyl. coni.: cf. p. 160. 1. ἀπὸ μεσημβρίας *ABCl* Xyl. corr. 3. De ostiis Iberi cum haud dubie agatur, ἐκτροπῶν mutandum videatur in ἐκβολῶν. Atque ita in codice suo legisse Epitomes auctorem suspiceris, qui haec habet ex hoc loco depromta: ὅτι κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ πρὸς νότον κεῖνται αἱ βαλιαρίδες νῆσοι ἀξιόλογοι. 5. ταράκων *ABCl* edd. et sic saepius, sed infra codd., sicut alii scriptores et nummi titulique, duplex ρ exhibent. 10. νῆσοι asteriscis inclusit Cor. — Ἴβοσος *ABC*(?)*l* atque redditur interdum in nominibus propriis Latinorum u per o, sed vix crediderim tribus modis hoc nomen a Strabone fuisse expressum, praesertim cum o in hoc nomine a nullo alio scriptore videam usurpatum. 12. ἀγκυροβόλοις *ABCl* Cas. corr. 16. Λεητανοί iidem sunt quos Ptolem. II, 5 (6) Λαιητανούς appellat, atque sic videtur scribendum esse; nec diversi ab iis sunt, ut opinor, qui appellantur Laletani a Plinio (III, 4) et in titulo apud Grut. CDXXX, 4. 17. ἐμπορείου *BC* edd. 18. τετρακισχιλίους manifesto falsum, atque ideo variis coniecturis tentatum est: τετρακοσίοις scripsit Cor. ex Xyl. coniectura parum probabili. Ortus enim haud dubie error ex notae numeralis corruptione: inde suspicari possis pro ,Δ scriptum fuisse a Strabone *P*. Palmerius, qui haec loca viderat, τετταράκοντα aut τέτταρας scribendum esse censuit, qui numeri, si notarum

τῆς Ἰβηρίας πρὸς τὴν Κελτικήν· καὶ αὕτη δ' ἐστὶ πᾶσα ἀγαθὴ
C. 160 καὶ εὐλίμενος. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ἡ †Ῥοδόπη, πολίχνιον Ἐμποριτῶν, τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορίῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν, ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίαν. ᾤκουν οἱ Ἐμπορῖται πρότερον νησίον τι προκείμενον, ὃ νῦν καλεῖται Παλαιὰ πόλις, νῦν δ' οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. δίπολις δ' ἐστί, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινας προσοίκους ἔχουσα, οἵ, καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι, κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας χάριν, διπλοῦν δὲ τοῦτον, τείχει μέσῳ διωρισμένον· τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταὐτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόν τι ἔκ τε βαρβάρων καὶ Ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη.

9. Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον, ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς, ἡ δὲ ἐκβολὴ λιμήν ἐστι τοῖς Ἐμπορίταις. λινουργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμπορῖται· χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχουσι, τὴν μὲν ἀγαθήν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον τῆς ἀχρηστοτέρας καὶ ἑλείας σχοί-
A. 242 νου, καλοῦσι δὲ Ἰουγκάριον πεδίον· †τινὲς δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται μέχρι τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηίου,

---

formam spectas, apprime quadrarent; sed utrumque intervallum videtur paulo brevius esse. Multo minus tamen verisimilis Corais est suspicio ad Intp. Par. exposita, ,δ ortum esse ex voce διακοσίους truncata, licet Gossel., computationibus suis nimium fidens, cumque eo Grosk., tot stadiorum esse hoc intervallum affirmet. 2. Ῥόδος Sbk. Cor., atque ante eos Cas. sive ita sive Ῥόδη scribi voluerat: hac enim forma alii scriptores utuntur Mela, Ptolemaeus, Stephanus; illam magno consensu exhibent codd. infra XIV, 654 et Eust. ad Dionys. 504. Corrupta huius loci scriptura ita fortasse orta est, ut *Η* supra *ΟΣ* antiquitus positum nomini Ῥόδος postea affigeretur maiorique corruptioni ansam praeberet. Haec ipsa autem forma Ῥόδος num probanda sit nec ne, difficile est dictu. 4. ἐμπορείῳ edd. 5. μασσαλίας edd. inde a Cas. — ᾤκουν [οὖν] Cor. 7. διόπολις codd. Xyl. corr. 11. διωρισμένῳ codd. Cas. corr.; Grosk. autem verba haec διπλοῦν — διωρισμένον pro adulterinis eiicienda esse censet paulo audacius. 17. ἐχρηστοτέρας *l* εὐχρηστοτέρας *B* ex corr.; λείας *n*. Sed quod tradit Cas. in codicibus scriptis legi τῆς εὐχρηστοτέρας καὶ λείας σχοίνου, sic invenitur in nullo. 18. ἰουγγάριον ald. — τινὲς] τινὰ Cor. parum commode: crediderim potius scriptum fuisse τὰ — ἄκρα.

δι' ὧν βαδίζουσιν εἰς τὴν ἔξω καλουμένην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιστα τὴν Βαιτικήν. αὕτη δ' ἡ ὁδὸς ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέστηκε, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. φέρεται δὲ ἐπὶ Ταρράκωνα, ἀπό *τε* τῶν ἀναθημάτων τοῦ Πομπηίου διὰ τοῦ Ἰουγκαρίου πεδίου καὶ Βεττέρων καὶ τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον· ἐκ δὲ τοῦ Ταρράκωνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος κατὰ Δέρτωσσαν πόλιν· ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σαιτάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ, ὡς ἂν Σχοινοῦντι, A. 243 καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδόν, χαλεπὴν καὶ πολλήν, νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θαλάττῃ μέρη πεποιήκασιν αὐτήν, ἐπιψαύουσαν μόνον τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς ταὐτὸ δὲ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ Καστλῶνα καὶ Ὀβούλκωνα, δι' ὧν εἴς τε Κορδύβην καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδός, τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, ἐλθεῖν Καίσαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβούλκωνα καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν εἰς τὸν περὶ τὴν Μοῦνδαν πόλεμον.

---

4. δὲ om. *BCl*. — ταράκων *C* ταράκωνα *ABl* edd. — τε cum non habeat, quo referatur, Grosk. suspicatur post Πομπηίου excidisse καὶ τῆς Ἰουγκαρίας πόλεως, a qua urbe incipiatur haec via in Itin. Ant. p. 497: sed XVI M. P. ibi ponuntur inter summum Pyrenaeum et Iuncariam. Videtur igitur particula orta potius esse ex τ male repetito. 5. ἰουγγαρίου ald. 7. τοῦ post δὲ add. *A*. — ταράκωνος codd. edd. 8. δερτῶσαν *C*. 9. γετάβιος *l* σετάβιος *ABC* edd., atque hanc nominis formam exhibent Plin. H. N. III, 4. XIX, 2. Catull. XII, 14. XXV, 7, sed Saetabis scribitur apud alios scriptores et in nummis titulisque (v. quos laudat Tzsch. ad Mel. II, 6, 6) et Σαίταβις ap. Ptolem. II, 5 eaque haud dubie vera est forma. 10. ὡσαλιχοινοῦντι codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 12. σχοινοπλοικὴν *l*. 15. θάλατταν ald. 16. δὲ] καὶ *BC*. 17. κλάστωνα codd. κασταλῶνα Cor. v ad p. 142. — ὀβάλκωνα *l*. 19. ἐμπορείων Cor. 20. καὶ ante Καίσαρα add. ald. 22. εἰς asteriscis inclusit Cor. 23. περὶ τὸν μούν-

C. 161 10. Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν τοιαύτη. ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς προσαρκτίου πλευρᾶς μέχρις Ἀστύρων, δυεῖν μάλιστα ὄρεσι διορίζεται. τούτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐστι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτὴν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καλοῦσι δὲ τοῦτο Ἰδουβέδαν· ἕτερον δ' ἀπὸ τοῦ μέσου διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλῖνον δὲ πρὸς νότον καὶ
A. 244 τὴν ἀπὸ Στηλῶν παραλίαν· ὃ κατ' ἀρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐστι καὶ ψιλόν, διέξεισι δὲ τὸ καλούμενον Σπαρτάριον πεδίον, εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀροσπέδα. μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδουβέδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμός, παράλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρούμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων. ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι πόλις ἐστὶ Καισαραυγοῦστα καλουμένη καὶ Κέλσα κατοικία τις, ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα, γνωριμωτάτου δὲ τοῦ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένου. τοῦτο δ' ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρωρείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ *Ἰλε*όσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν οὐ πολὺ ἄποθεν τοῦ Ἴβηρος. ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος καὶ ἐν Καλάγουρι Οὐασκώνων πόλει καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρράκωνι καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν, ἐτελεύτα δ' ἐν Ὄσκᾳ. καὶ [περὶ] Ἰλέρδαν ὕστερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήιος οἱ

δαν codd. 4. μέχρι σατύρων ABCl μέχρις ἀστούρων Xyl. 6. κανταύρων C. — τελευτῶν Cor. 7. ἰδουβέδα ABCl Cor. corr. cf. 162 in. 13. ἰδουβαίδας ABC ἰδουβαίας l. 19. παρορίας ABCl edd., sed sec. m. sup. παρωρείας in A. 21. ἰαερδαν AC ἰαίρδαν l. Mox pro Ἰλεόσκαν scribendum esse Ὄσκαν Cas. iam vidit. 22. ἄπωθεν C. 23. Καλαγούρει Cor. καλαγουρί C. 24. ταράκωνι BC. 26. δ' ἐν Ὄσκᾳ] δὲ νόσῳ codd. Cor. corr. ex coni. Puteani a Casaubono iam multisque aliis probata: cf. Plut. Sertor. c. 25. Vellei. Pat. II, 30; καὶ, quod sequitur, effecisse videtur, ut negligens librarius omitteret alteram nominis syllabam. — περὶ om. codd.: excidit propter syllabarum proximarum similitudinem. — ἰλέρδας ACl.

τοῦ Πομπηίου στρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τοῦ
θεοῦ. διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τοῦ μὲν Ἴβηρος ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι
σταδίους ἑκατὸν ἑξήκοντα, Ταρράκωνος δὲ πρὸς νότον περὶ τε-
τρακοσίους ἑξήκοντα, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας πεντακοσίους τεσ-
σαράκοντα. διὰ τούτων δὲ τῶν †ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρράκωνος ἐπὶ A. 245
τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέ-
λωνα καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ Οἰασσῶνα πόλιν ὁδός ἐστι
σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκουιτανίας
ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσίν, ἐν οἷς τότε μὲν Σερ-
τώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήιον, ὕστερον δ' ὁ τοῦ Πομπηίου
υἱὸς Σέξτος πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. ὑπέρκειται δὲ
τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν
ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηιόπολις.

11. Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔ-
δενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης καὶ τῆς ἀειθαλοῦς, τὸ δὲ Κελ- C. 162
τικὸν ψιλόν, τὰ δὲ μέσα περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους
αὐλῶνας. ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κερρητανοὶ τὸ πλέον, τοῦ Ἰβηρι-
κοῦ φύλου, παρ' οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Καν-
ταβρικαῖς ἐνάμιλλοι, πρόσοδον οὐ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις πα-
ρέχουσαι.

12. Ὑπερβάλλοντι δὲ τὴν Ἰδουβέδαν ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐστι τραχὺ καὶ ποταμόκλυστον· διὰ γὰρ τούτων ὅ τε Ἄνας φέρεται καὶ ὁ Τάγος καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ πλείους οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμενοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς [Κελτ]ιβηρίας· ὧν ὁ Δούριος φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν

---

2. δὲ ἡ λέρδα *C.* 4. τετρακοσίων *A.* — ὄισκας codd. Cas. corr. 5. ὀρῶν corruptum esse recte viderunt Intpp. Parr., sed quod proposuerunt ὅρων probandum non est: melior est Grosk. coniectura χωρίων, sed vel leviore mutatione scriberetur μερῶν aut τόπων. 6. πομβαίλωνα codd. Xyl. corr. 7. οἰδασοῦνα *ABC* ἰδάνουσαν *l* ald. Cor. corr. ex Cas. coni. cf. Ptolem. II, 5. Mela III, 1, 10. 8. τὰ bis legitur in *C.* — Ἀκυιτανίας Cor. 10. δ' ὁ] δὲ codd. Cor. corr. 13. πομπηιατόλις *C.* 19. κανθαρικαῖς codd. Xyl. corr. Hoc loco ἐμπολαὶ pr. m. add. in marg. *A.* 21. ὑπερβαλόντι Cor. — ἰδουβαίδαν *AC.* 25. ἰβηρίας codd. Cor. corr. ex Cas. coni. cf. p. 152 extr. 26. δουρηίας codd. Sbk. corr.

Σεργουντίαν, ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. οἰκοῦσι δ' ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες, Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, καὶ αὐτοὶ τοῦ Κελτικοῦ στόλου γεγονό-
A. 246 τες, ὧν ἐστι πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν τοῦ Ἴβηρος διάβασιν κειμένη· συνεχεῖς δ' εἰσὶ καὶ Βαρδυίταις, οὓς οἱ νῦν Βαρδύλους καλοῦσιν· ἐκ δὲ τοῦ ἑσπερίου τῶν τε Ἀστύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων, ἔτι δ' Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ δὲ τῶν νοτίων Ὠρητανοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀροσπέδαν οἰκοῦσι Βαστητανῶν τε καὶ Ἐδητανῶν· πρὸς ἕω δὲ Ἰδουβέδα.

13. Αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέτταρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσὶ καὶ πρὸς νότον οἱ Ἀρουάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετεῖ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη, τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντῖνοι πολιορκούμενοι διεκαρτέρησαν πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοί εἰσι, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. τῶν δ' Ἀρουάκων ἐστὶ καὶ Σεγήδα πόλις καὶ Παλλαντία. διέχει δὲ

1. *Σεργουντία* cum a nemine alio commemoretur, *Σεγουντίαν* scribendum censuerunt Grosk. aliique; sed haec Celtiberorum urbs longe abfuit a Durio: neque male ad tuendam alteram formam Ukert. affert nomen *Σάργανθα*, quod est ap. Steph. s. v.; similiter enim Saguntum appellabantur etiam *Ζάκανθα* (v. Steph. s. v.). 6. Qui hic nominantur *Βαρδυίται*, supra p. 155 *Βαρδυῆται* ac rectius quidem, ut opinor, scribuntur. — *βαρδυάλους* codd. edd., *Βαρδούλους* Grosk. ex Cas. sententia, atque ita Ptolem. scriptoresque latini eos appellant, sed altera forma propior est scripturae codicum. 8. *οὐεττόνων* codd. edd. v. ad p. 139. 9. *ὠρῆνοι A*. 10. *διττανῶν* codd. edd. omn. Quod nomen cum corruptum esse appareret, Cas. *Λαιητανῶν* proposuit, qui ab his locis procul absunt, Cor. et Grosk. ex p. 163 *Σιδητανῶν*, qui iidem fuerint atque Edetani: sed hoc ipsum nomen in codd. scriptura latere neminem fugiet, qui eam cum superioribus (v. ad p. 156) recte comparaverit. 12. *τέ*] *δὲ* Cor. 14. *οὐρακοί A οὐράκοι BCl ἀρεουάκοι* edd. inde a Xyl., sed infra quoque ε negligitur. 21. *ἀρουά-*

Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἥν ἔφαμεν ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρῦ-
σθαι, σταδίους ἐπὶ ὀκτακοσίους. καὶ Σεγοβρίγα δ' ἐστὶ τῶν
Κελτιβήρων πόλις καὶ Βίλβιλις, περὶ ἅς Μέτελλος καὶ Σερτώ-
ριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν
Κελτιβήρων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν συλλέγει ταῖς ἄλλαις πό-
λεσι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, A. 247
Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι φόρον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας τά-
λαντα ἑξακόσια· ἐξ οὗ τεκμαίρεσθαι πάρεστιν, ὅτι καὶ πολλοὶ
ἦσαν οἱ Κελτίβηρες καὶ χρημάτων εὐποροῦντες, καίπερ οἰκοῦν-
τες χώραν παράλυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐ- C. 163
τῶν καταλῦσαι πόλεις Τιβέριον Γράκχον, κωμῳδῶν φησι τοῦτο
τῷ Γράκχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους καλοῦντα
πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς. καὶ ἴσως οὐκ
ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς
ῥᾳδίως ἐπὶ τοῦτο φέρονται τὸ ψεῦσμα, καλλωπίζοντες τὰς πρά-
ξεις, ἐπεὶ καὶ οἱ φάσκοντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων
ὑπάρξαι πόλεις ἐπὶ τοῦτο φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας
κώμας πόλεις ὀνομάζοντες. οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας φύσις πό-
λεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρότητα ἢ διὰ τὸν ἐκ-
τοπισμὸν καὶ τὸ ἀνήμερον, οὔθ' οἱ βίοι καὶ πράξεις αὐτῶν
(ἔξω τῶν κατὰ τὴν παραλίαν τὴν καθ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύ-
ουσι τοιοῦτον οὐδέν· ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες·
τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν οὐδ'
αὗται ῥᾳδίως, ὅταν πλεονάζῃ τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλη-
σίον οἰκοῦν.

14. Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες τὴν Ὀροσπέδαν καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν

κτων codd. ἀρεουάκων edd. inde a Xyl. — Σέγιδα edd. Σεγήδη appellatur ab Appiano Iber. 44 sq. Σεγίδη a Steph. s. v., Segeda est Plinio III, 3, sed sita illa in Baetica, eademque haud dubie quae in Ptol. edd. habetur Σέτιδα, ad reliquos testes corrigenda. Pallantia quoque non Arevacorum, sed Vaccaeorum est Appiano Iber. c. 80. Ptolem. II, 6. 2. ἐπὶ] περὶ Cor. de Cas. coni. 6. σεγέσαμαν A σεγεσαμιάν C. — ποδώνιος C. 10. τριακοσίων A τ C. 11. γράγχον ABl Cor. — τούτῳ ACl Cas. corr. 12. γράγχῳ codd. Cor. 20. αἱ ante πράξεις add. edd. 25. οἰκούντων codd. Cor. corr.

† Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ καὶ Ὠρητανοὶ σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας.

15. Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν οἱ Ἴβηρες καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν διὰ τὰς λῃστείας, οἵους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανούς, ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμε-
A. 248 νοι· ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν καὶ κατοκλάζεσθαι ῥᾳδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τούτου δέοι. φέρει δ' ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς καὶ ἵππους ἀγρίους. ἔστι δ' ὅπου καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν· ὄρνεις δὲ κύκνοι καὶ τὰ παραπλήσια, πολλαὶ δὲ καὶ ὠτίδες· κάστορας φέρουσι μὲν οἱ ποταμοί, τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. ἐπεί, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμίαν λίθον καὶ τὸ χαλκανθὲς καὶ τὸ σπόδιον. ἴδιον δ' εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος καὶ τὸ τὰς κορώνας [μὴ] μελαίνας εἶναι καὶ τὸ τοὺς ἵππους τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἔξω μεταχθῶσιν Ἰβηρίαν, μεταβάλλειν τὴν χρόαν. ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων.

16. Καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς βαφὴν χρησίμων πλῆθος. ἐλαίας δὲ πέρι καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ τῶν παραπλησίων φυτῶν
C. 164 ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ, συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτός. ἡ μὲν παρωκεανῖτις ἡ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ

---

1. Σιδητανοὶ qui hic appellantur, non diversi sunt ab iis, qui p. 156 Ἐδητανοὶ dicti sunt: hi autem cum Sedetani nominentur a Sil. Ital. III, 372, Σηδητανοὶ ab App. Iber. c. 77, ad horum auctoritatem conformandum videatur illud nomen: sed hic quoque, ut supra, αἰδητανοὶ primum fuisse scriptum, atque Α cum Σ postea permutatum crediderim, ita ut Ἐδητανοὶ restituendum esse censeam. 9. ὄρνισιν post πληθύουσιν add. Cor. idemque Cas. suspicatus fuerat: quod tamen quam incommodum sit apparet. Magis arridet Grosk. ratio, qui proponit πληθύουσιν ὀρνισιν· εἰσὶ δὲ κτλ.: sed ne ea quidem satis probabilis est, ac sana omnia videntur. 14. καδμείαν edd. 15. σπόνδιον Epit. 16. μὴ om. codd. Cas. add. 17. τοὺς ante τῶν add. ald. 21. τὴν ante βαφὴν add. ald. 24. τῶν ἐκτὸς suspectum est ac τῆς ἐκτὸς potius scriptum fuisse crediderim. — μὲν] μέντοι B ex corr., Cor.

ψύχη, ἡ δ' ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγήν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν· εἰ μή τις οἴεται πρὸς A. 249 διαγωγὴν ζῆν τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ καὶ τοὺς ὀδόντας σμηχομένους καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασὶ καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς. καὶ τοῦτο δὲ καὶ τὸ χαμευνεῖν κοινόν ἐστι τοῖς Ἴβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασί, τοὺς δὲ Κελτίβηρας καὶ τοὺς προσβόρεους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ † ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν, πανοικίους τε χορεύειν καὶ παννυχίζειν. τοὺς δὲ Οὐέττωνας, ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντας, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς, ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἱδρυθέντας ἢ μάχεσθαι.

17. Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἄν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος· ὅπου μὲν γὰρ περιτραχήλια σιδηρᾶ φορεῖν αὐτάς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένους ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προπίπτοντας πρὸ τοῦ μετώπου πολύ, κατὰ τούτων δὲ τῶν κοράκων, ὅτε βούλονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥστε ἐμπετασθὲν σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον· ὅπου δὲ τυμπάνιον περικεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερές, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλοῦν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστ' ἀποστίλβειν τοῦ μετώπου μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας στυλίσκον περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτρᾳ μελαίνῃ περιστέλλειν. πρὸς δὲ τῇ ἀηθείᾳ τῇ τοιαύτῃ πολλὰ καὶ

9. προσβόρρους edd. 10. θύειν post θεῷ add. Cor. atque excidisse hoc verbum admodum est probabile. 11. πανοικὶ B(?) ald. 12. παρῆλθον. om. codd., sed legitur in Epitome, unde Xyl. assumsit. 20. προσπίπτοντας ald. 28. παραπλέκειν C. 29. ἀληθεία codd. edd., quod fulcire infelicibus coniecturis frustra studuit Cor. Correxi ex Cas. coni.: cf. Plut. Alex. c. 11. — τῇ τοιαύτῃ] τοιαῦτα Cor.

ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν,
διαφερόντως δὲ τῶν προσβόρων οὐ μόνον τὰ πρὸς ἀνδρείαν,
ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. καὶ γὰρ
τέκνα μητέρες ἔκτειναν πρὶν ἁλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν
Κανταβροις, καὶ παιδίον δὲ δεδεμένων αἰχμαλώτων τῶν γονέων
A. 250 καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρός, σιδήρου
κυριεῦσαν, γυνὴ δὲ τοὺς συναλόντας. κληθείς δέ τις εἰς μεθυ-
C. 165 σκομένους ἔβαλεν αὑτὸν εἰς πυράν. κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς
τὰ Κελτικὰ ἔθνη καὶ τὰ Θρᾴκια καὶ Σκυθικά, κοινὰ δὲ καὶ
[τὰ] πρὸς ἀνδρείαν τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν.
γεωργοῦσιν αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκεί-
νους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις
† αὐταὶ καὶ λούουσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι
ῥεῖθρον. ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσα-
σθαι τὸν ξένον ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα, ὅτι
μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν, ὠδίνασα
δὲ μία τῶν γυναικῶν ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον, τεκοῦσα
δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τοὔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μι-
σθόν· αὐτὸς δὲ ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν
αἰτίαν πρότερον ὀψὲ μάθοι καὶ ἀφείη, δοὺς τὸν μισθόν· ἡ δ'
ἐκκομίσασα τὸ νήπιον πρός τι κρηνίον, λούσασα καὶ σπαργα-
νώσασα οἷς εἶχε διασώσειεν οἴκαδε.

18. Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων οὐδὲ τοῦτο, σύνδυο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνί-

---

1. εὕρηται Cor. 2. δὲ post μόνον add. ald. novam sententiam a verbis οὐ μόνον incipiens. — ἀνδρίαν ald. 5. τῶν ante δεδεμένων add. codd. praeter Epit., in qua hic praeterea est verborum ordo: τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων, quae itidem maluit Cas.; τῶν sustulit Cor. — δεδομένων *C*. — τῶν om. *BC* Cor. rec. 7. κυριεῦσαι codd. praeter Epit., Xyl. corr. 10. τὰ om. codd. Cor. add. 11. γὰρ post γεωργοῦσι add. *B* (?) edd. 12. ἔν τε — ἀποκλίνασαι om. *C*. 13. τίκτουσι ante καὶ λούουσι excidisse suspicatur Grosk., ac desideratur omnino hoc verbum: in hoc uno enim est, quod admirationem habeat, eoque ducit quae sequitur narratio. 18. τὸ ἔργον edd. 19. κἀντός omisso δὲ ald. αὐτὸς — μισθόν om. *l*. 20. ἀφίη *BCA* et in hoc σι sup. η sec. m., ἀφίησι ald. Cor. corr. 21. τὸ] τὸν ald. 24. κατὰ — ἀγωνίζεσθαι om. *l*.

ζεσθαι. οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' οὗ καὶ λοιμι- A. 251
καὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν. συνέβη δ' ἐν τῇ Κανταβρίᾳ
τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρνυσθαι μυοθηροῦν-
τας πρὸς μέτρον ἀποδειχθέν, [καὶ] διεσώζοντο μόλις· προσε-
λάμβανε δὲ καὶ ἄλλων σπάνις καὶ σίτου· ἐπεσιτίζοντο δὲ ἐκ τῆς
Ἀκυιτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. τῆς δ' ἀπονοίας καὶ
τοῦτο λέγεται τῆς Κανταβρων, ὅτι ἁλόντες τινές, ἀναπεπηγότες
ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν
ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη· τὰ δὲ τοιαῦτα ἧττον μὲν
ἴσως πολιτικά, οὐ θηριώδη δέ, οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις
τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα, τὸ τὰς θυγατέρας
κληρονόμους ἀπολείπεσθαι, τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκ-
δίδοσθαι γυναιξίν· ἔχει γάρ τινα γυναικοκρασίαν· τοῦτο δ' οὐ
πάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι το-
ξικόν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας ἄπονον,
ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα, καὶ τὸ κατασπένδειν
αὐτούς, οἷς ἂν προσθῶνται, ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ A. 252
αὐτῶν.

19. Τινὲς μὲν οὖν εἰς τέτταρα μέρη διῃρῆσθαί φασι τὴν
χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν, ἄλλοι δὲ πενταμερῆ λέγουσιν.
οὐκ ἔστι δὲ τἀκριβὲς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι διὰ τὰς μεταβολὰς
καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων. ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδό- C. 166
ξοις αἵ τε μεταναστάσεις γνώριμοι καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας

---

1. *μυρίων ACl.* 3. *ὥστε*] *ἰσῶστε ACl.* — *μυοθηροῦντες* codd. *καὶ μυοθηροῦντες* ald. ad sequentia referens; Cor. corr. 4. *καὶ* om. codd. Cor. add. 6. *ἀκουιτανίας BC.* 8. *ἐπαιόνιζον ABl ἐπαιάνιζον C* Cor. 12. *ἀποδείκνυσθαι noB* edd. 13. *γυναικοκρατίαν* Falcon., probantibus Corae in nott. et Dindorfio in Steph. Par. s. v., et optima sine dubio est ad sensum haec scriptura. Nescio tamen an audacius iidem agant, restitui eam iubentes ubique, etiam ap. Plut. Moral. p. 19, F. Cleom. 32. Anton. 10, praesertim cum paululum diversa his locis, maxime ultimo, esse videatur vocabuli potestas. 17. *ἂν*] *ἐὰν ABCl* edd. *ἂν* legitur in *k.* — *αὐτούς*] *αὐτὸν* codd. 18. *ἑαυτῶν* codd. Fried. corr.; *ὑφ' ἑαυτῶν* Cor., sed in praef. vol. III p. ζ' itidem *ὑπὲρ αὐτῶν* proponit. 19. *τέτταρα*] *δύο* codd. Cor. corr. ex Cas. coni. coll. p. 162. Erroris causa manifesta. — *διῃρεῖσθαι ACl* Cor. corr.

καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον· θρυλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἳ λαλίστατοι πάντων γεγόνασι. ὅσα δὲ καὶ βάρβαρα καὶ ἐκτετοπισμένα καὶ μικρόχωρα καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα οὔτ᾽ ἀσφαλῆ ἐστιν οὔτε πολλά· ὅσα δὲ δὴ πόρρω τῶν Ἑλλήνων ἐπιτείνει τὴν ἄγνοιαν. οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ πολύ· καὶ γὰρ ἃ λέγουσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν, ἐξ ἑαυτῶν δ᾽ οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται τὸ φιλείδημον, ὥσθ᾽, ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ᾽ ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων, ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων, ὅσα ἐνδοξότατα, τῶν πλείστων ὄντων Ἑλληνικῶν. ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου, οἱ δὲ νῦν ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι καὶ Ἱσπανίαν· † μόνην ἐκάλουν τὴν ἐντὸς τοῦ Ἴβηρος· οἱ δ᾽ ἔτι πρότερον αὐτοὺς τούτους Ἰγλῆτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἱσπα-
A. 253 νίαν τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐκτός, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντός· ἄλλοτε δ᾽ ἄλλως διαιροῦσι, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι.

---

1. αἱ] ἄλλαι *BCl.* 2. θρυλλεῖται *BCl.* 3. καὶ ante βάρβαρα asteriscis inclusit Cor. 5. δὴ] καὶ Cor. 8. μὲν asteriscis inclusit Cor.: at cf. I, 11. 58. II, 121 alia. 9. φιλόδημον *AClB* et hic φιλότιμον ex corr. φιλείδημον marg. *no* idque rec. Sbk. 10. ἔστι] ἔτι *A.* 13. Post καλεῖσθαι Grosk. censuit addendum esse φασὶ, quo nihil ab hoc loco magis alienum: liberius positus h. l. infinitivus, a nullo alio verbo pendens, ut I, 23. III, 173. V, 242. 16. τὴν ante Ἱσπανίαν add. *AClE*, sed in hoc articulus post atramento inductus est. — Ante μόνην excidisse quaedam apparet, sed difficile dictu est, quid scriptum fuerit: neque enim quae Cor. inseruit ex Cas. coni. οἱ δ᾽ Ἰβηρίαν, neque quae Grosk. mavult ἔνιοι δὲ τῶν προτέρων Ἰβηρίαν, vera sunt habenda. Probabiliora haec videntur: οἱ δὲ πρότερον Ἱσπανίαν, in quibus etiam cur omissa sint causa manifestior est. Cui suspicioni favere videatur Eustath. ad Dionys. v. 281, sed nihil aliud ille in suo codice legit, quam in nostris habetur.

20. *Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ᾽ αὐτήν, ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν· ὅριον δ᾽ αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἠῶ πλησίον Καστλῶνος. ἡ δὲ λοιπὴ Καίσαρός ἐστι· πέμπονται δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ δύο πρεσβευταί, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικός, ὁ μὲν στρατηγικός, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευτήν, δικαιοδοτήσων Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ· καλοῦσι γὰρ οὕτω τὴν χώραν ταύτην ἰδίως ἐν τῷ παρόντι. ἐνταῦθα δ᾽ ἐστὶ καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἠμερίτα. ἡ λοιπή, αὕτη δ᾽ ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μέν, δύο ἔχων τάγματα, παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι· συνάπτει δὲ* C. 167 *τούτοις τὰ προσάρκτια ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων, ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμός, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πόλις Νοίγα, καὶ πλησίον ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνάχυσις, ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας ἀπὸ τῶν Καντάβρων· τὴν δ᾽ ἑξῆς παρόρειον μέχρι Πυρήνης ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ* A. 254 *ἑτέρου τάγματος· ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν, συνέχει δὲ τὰ τῶν [τογάτων] ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν καὶ εἰς τὸ ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι. οὗτοι δ᾽ εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ τοῦ Ἴβηρος πλησίον ἑκατέρωθεν οἰκοῦντες μέχρι τῶν πρὸς θαλάττῃ μερῶν. αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττιαίοις μέ-*

---

5. *καστάωνος* codd. *Κασταλῶνος* Cor.: cf. ad p. 142. 6. *ἀπ᾽*] *ὑπ᾽* Cor.: v. Poppo ad Thuc. I, 17. 8. *δικαιοδότης ὢν* codd. Cor. corr. 11. *ἡ δὲ λοιπή* Cor. 17. *ὄρη*] *μέρη o*(?) Cor. — *κανταύρων C.* 18. *ῥεῖ — καντάβρων* om. *l.* 20. *τῆς δ᾽ ἑξῆς παρόριον* *ACl* *τῆς — παρορίας* *B*(?) ald. *τῆς — παραλίας* Cor.; genitivus autem ut habeat, quo referatur, Grosk. post *πρεσβευτῶν* putat *προϊστάται* excidisse. Accusativus, quem restitui, referendus ad *παραφρουρεῖ*. 23. *τογάτων* om. codd., Cor. inseruit post *λεγομένων*, sed collocandum esse iudicavi, ubi causa liquet, cur omissum sit. 24. *τὸ*] *τὸν* edd. 27. *ἐπιθαλαττίοις*

ρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδόνι καὶ τῇ Ταρράκωνι δικαιοδοτῶν, θέρους δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεί τινα τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τοῦ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βίου.

CAPUT V.

1. Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας τὰς μὲν Πιτυούσσας δύο καὶ τὰς Γυμνησίας δύο (καλοῦσι καὶ Βαλιαρίδας) προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρράκωνος καὶ Σούκρωνος παραλίας, ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγουντον· εἰσὶ δὲ καὶ πελάγιαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσσαι καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησίων. καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου τετρακόσιοι στάδιοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιοῦσσα ἔρημος καὶ πολὺ ἐλάττων ταύτης πλησίον κειμένη. τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις, Πάλμαν καὶ Πολεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων· Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. ἡ δ' ἐλάσσων ὡς [διακοσίους] ἑβδομήκοντα τῆς Πο-
A. 255 λεντίας διέχει σταδίους· κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζο-

---

B(?)*l* ald. v. ad II, 73. 1. ταρακῶνι *Bl*(?) edd. 7. πιτυούσας *BCE*. 8. καὶ] δέ ald. δὲ καί Cor. — βαλεαρίδας *Bl*(?) edd. atque ε codices tuentur XIV, 654; sed alteram formam exhibent etiam Steph. s. v. Γυμνήσιαι, Eustath. ad Dion. v. 457, Ptolem. 9. ἃς ante προκεῖσθαι add. *BA*, sed in hoc sec. m. inter versus positum. In *E*, ubi totus locus paululum immutatus est, ἃς ante καλοῦσι legitur. — Ταρακῶνος edd. 10. ἧς] οἷς *C*. — πελαγίαν *C*. 12. ἄβουσος *ABCl* ἔβουσος *E* Ἔβυσος Cor., ut p. 123. 159. Sed eandem inconstantiam in aliis quoque nominibus haud paucis animadvertere licet. Caeterum ου habet Dionys. Perieg. 457 et Eust. ad h. l. 14. τὸ πλάτος om. *l*. — ὀφιοῦσα *BCl*. 16. παλλάμαν codd. Xyl. corr. — ποτεντίαν codd. hic et paulo post; Πολλεντίαν edd. inde a Xyl., sed uno λ scribit Ptolem. (ed. Wilb.). 20. διακοσίους om. codd. Cor. addidit ex Plinio (III, 5), qui XXX M. P. distare inter se ait has insulas. Omissa nota Σ propter alteram literam particulae ὡς.

νος ἀπολείπεται, κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι· †χοιραδώδεις δὲ κατὰ τὰ στόματα, ὥστε δεῖν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβουσον. κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συστησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστάς, διεβλήθησαν ἅπαντες, καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτούς ὁ Βαλιαρικὸς προσαγορευθείς, ὅστις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες, ὅμως σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὥς φασι, διαφερόντως, ἐξ ὅτου Φοίνικες κατέσχον τὰς νήσους. οὗτοι δὲ καὶ C. 168 ἐνδῦσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους· ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξῄεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον, σπάνιον δὲ καὶ λελογχωμένον σιδήρῳ μικρῷ. σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς *μελαγκραΐνας. σχοίνου εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοινία· καὶ Φιλητᾶς γε ἐν †Ἑρμηνείᾳ·

λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραιή A. 256
ἶξὺς εἰλεῖται, κόμμα μελαγκράινον,

---

2. Mirabile loquendi genus, ac, mea quidem sententia, non ferendum: Strabo scripsit, ni fallor, *λιμένες χοιραδώδεις δὲ.* — *ἐστι* post *δὲ* add. *l* (?) *k* ald. *εἰσὶ* edd. inde a Cas. 5. *ἐβουσόν A Ἔβυσον* Cor. 7. *βαλλιαρικός ABC βαλεαρικός* edd. 13. *παρὰ τῇ C.* 14. *ἢ*] *καὶ* Cor. 15. *μελαγκρανίας* Sbk. Cor. ex Salmas. coni. Sed si quid mutandum est, ut sane videtur, scribendum erit utroque loco *μελαγκρανίνας*, quod Cor. iam proposuit, et in Philetae versu *μελαγκράνινον.* Caeterum quae leguntur inde ab illa voce usque ad *ἐζωσμένου* pro scholio esse habenda Tyrwh. intellexit: *μελαγκραΐνας* (fortasse *μελάγκρανις* scriptum fuerat), ut lemma praefixum una cum caeteris in ipsa Strabonis verba postea receptum est: cf. ad I, 47 in. 16. *γε*] *τε ABCl δὲ* Cor. 17. *ἑρμηνείᾳ* manifesto corruptum variis coniecturis tentatum est, inter quas maxima facilitate commendatur ea, quam Tyrwh. proposuit *Ἑρμῇ ἐλεγείᾳ*, ipsis quasi literarum ductibus indicatam. Nihilominus cum A. Meineke (v. Anal. Alexandr. p. 349 sq.) nuper evicerit Mercurium Philetae epicum fuisse carmen, nisi statuas memoria deceptum esse in laudando carmine quicunque allevit hoc scholion, aliud quid latere in illa voce dandum est. 18. *ἀραιὰς ἶξῦς* Sbk. Cor. *ἀραιὴν ἶξὺν* Salm. Ex. Plin. p. 186, alii alia: sed vid. Mein. l. l. 19. *ἰλεῖται AB εἴληται* s. *εἴλυται* malit Mein. — *ἄμμα* Sbk. Cor. de Salmas. coni.

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένον* μελαγκραΐνας ἢ τριχίνας ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον πρὸς τὰς μακροβολίας, τὴν δὲ βραχύκωλον πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς, τὴν δὲ μέσην πρὸς τὰς μέσας. ἠσκοῦντο δ' ἐκ παίδων οὕτως ταῖς σφενδόναις, ὥστ' οὐδ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄρτον ἐδίδοσαν ἄνευ τοῦ τῇ σφενδόνῃ τυχεῖν. διόπερ ὁ Μέτελλος, προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, δέρρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταστρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δὲ ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων.

2. Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως ἐνταῦθα πρόσεστιν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναί φασιν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας ὑπό τινος ἄρρενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν· ἣ τοσαύτη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα, καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥσπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. νῦν μέντοι τὸ εὐμεταχείριστον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων.

3. Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας Στήλας καλοῦσιν. ἔξω δὲ Στηλῶν τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· τῆς δὲ ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιδος πλησίον ἵδρυται· πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες οἱ τὰ πλεῖ-
A. 257 στα καὶ μέγιστα ναυκλήρια στέλλοντες εἴς τε τὴν καθ' ἡμᾶς
θάλατταν καὶ τὴν ἐκτός, οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον οὔτε τῆς περαίας νεμόμενοι πολλὴν οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων, ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες ἢ ἐν Ῥώμῃ διατρίβοντες. ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμιᾶς ἂν ἀπολείπε-
C. 169 σθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν
καθ' ἡμᾶς τιμήσεων πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδιτανούς, ὅσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν

5. τῆς σφενδόνης codd. omn. Cas. corr. 6. δέρεις ald. 24. οἱ ante ἄνδρες om. *l*. 26. εἰς ante τὴν add. edd. 32. γαδειτανοὺς *ABl* γαδειρανοὺς *EC* (ex corr. sec. m.) Cor., atque proba haud dubie

Παταουίνων. τοσοῦτοι δ' ὄντες νῆσον ἔχουσιν οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σταδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου καὶ σταδιαῖον. πόλιν δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ᾤκουν παντάπασι μικράν, προσέκτισε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδιτανὸς ὁ θριαμβεύσας ἄλλην, ἣν Νέαν καλοῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην, οὐ πλειόνων εἴκοσι σταδίων οὖσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην στενοχωρουμένην· ὀλίγοι γὰρ οἰκουροῦσιν ἐν αὐτῇ διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον, τοὺς δὲ καὶ τὴν περαίαν οἰκεῖν, καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης' νησῖδος διὰ τὴν εὐφυίαν, ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ, χαίροντες τῷ τόπῳ. ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου. κεῖται δ' ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις, προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖόν ἐστι τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησῖδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ τυγχάνει συνάπτουσα ἡ νῆσος ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερόν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμόν· †ἔστι δὲ μεῖζον καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου· μῆκος δ' ἐστὶ τῆς νήσου τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν.

4. *Ἐρύθειαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διειργομένην,*

---

haec est forma (v. Steph. s. v. *Γάδειρα* et Eust. ad Dion. v. 451), sed supra quoque p. 141 Romanorum potius consuetudinem Strabo secutus est: *ι* autem, quod ibi codd. et paulo post exhibent, hic quoque restituendum iudicavi. 1. *παταουιώνων* *A*. 4. *γαδειρανός* *C* ex corr. sec. m. *γαδειτανὸς* *ABl* edd. 17. *ὅσον* *ACl* *ἴσον* *o* supr. 18. *μεῖζον* quia non habet quo referatur, *διάστημα* excidisse arbitratur Grosk., quod cum per se non sit valde probabile, propter sequentia ferri nequit. Videntur haec ad *ἀριθμόν* referenda esse, ita ut scribatur *μείζων καὶ σχεδόν τι τοσοῦτος ὅσος ἐστὶν ὁ τοῦ μήκους*. Pro *τὸ τοῦ μήκους* et Cor. et Grosk. censuerunt reponendum esse *τὸ μῆκος*, sed neglexerunt illi sequentia *μῆκος δ' ἐστὶ τῆς νήσου*, quae ab omnibus editoribus excepto Breq. omissa leguntur in *ABCl*. 21. *ἐρυθίαν* *ABCl* et sic infra quoque VI, 269, sed alteram formam tuentur Steph. s. v. poetarumque usus. 22. *τὸν* om. *E*.

A. 258 τὸ εὔβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα ὀρὸν οὐ ποιεῖ. τυροποιοῦσί τε πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα, ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῷον, εἰ μή τις ἀποσχάζοι τι τοῦ αἵματος. ξηρὰ δέ ἐστιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα· τεκμαίρονται δ' ἐκ τού[του] πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βουκόλια τοῦ Γηρυόνου· κοινῇ μέντοι συνῴκισται πᾶς ὁ αἰγιαλός.

5. Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων τοιαῦτα λέγοντες μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμοῦ τινος, ὃν γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέους στήλας ἀποικίαν πέμψαι· τοὺς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντας τέρμονας εἶναι τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατείας τὰ ἄκρα ποιοῦντα
C. 170 τὸν πορθμὸν, ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ Στήλας ὀνομάζειν τὸ λόγιον, κατασχεῖν εἴς τι χωρίον ἐντὸς τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις· ἐνταῦθα δὲ θύσαντας, μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν. χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱεράν, κειμένην κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας, [καὶ] νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς Στήλας θῦσαι τῷ θεῷ, μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαδε. τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους Γάδειρα κτίσαι καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς νήσου, τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. διὰ δὲ τοῦτο τοὺς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς Στήλας εἶναι, τοὺς

---

3. τριάκοντα *A* λ' *E*. Alteri scripturae favet alius locus VI, 269. 4. ἀποσχάζει ald. 5. ἐκ τοῦ *ABCl* ἐκ τούτου marg. *o*, unde Cor. recepit; cf. I, 33. 8. λέγοντος *A* (sed alterum *o* ex corr. scriptum et pro alia litera, ut videtur, ε) *l*, λέγοντες *B* (ex corr.?) *C*. λέγεται ald. Cor., quod minus etiam quam participium probandum esse apparet. 9. γαδειτανοὶ *ABl* et, τ post in ρ mutato, *C* Γαδειρανοὶ Cor. — ὅν τινα ald. 10. ἀποικίας *ABCl* ἀποικίαν *no*, quod Cor. recepit. 12. κάρπην *C*. — νομίσαντες *l*. 13. στρατιᾶς *BC*. — τὰ ante ποιοῦντα add. Cor. 16. ἀξιτανῶν *ABCl* ἐξιτανῶν *no* idque rec. Sbk. de Cas. sententia: cf. 156 extr. — θύσαντες *B*. 20. καὶ om. *ACl*, inter versus add. *h*. — νομίσαντές *ACl*. 25. τοῖς — τοῖς — τοῖς *B*(?) *no* edd.

δὲ τὰ Γάδειρα, τοὺς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω προκεῖσθαι. ἔνιοι δὲ Στήλας ὑπέλαβον τὴν Κάλπην καὶ τὴν Ἄβιλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος ἐκ τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ, Νομαδικῷ ἔθνει, ἱδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρου νησῖδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς, ἄλλην δέ †φησιν εἶναί τινα, οὐδ' Ἄβιλυκα ὄρος οὐδὲ Μεταγώνιον ἔθνος. καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες Στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας A. 259
ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. καὶ Δικαίαρχος δὲ καὶ Ἐρατοσθένης καὶ Πολύβιος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς Στήλας. οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· οὐδὲν γὰρ ἐοικέναι στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν. οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ, ταύτας λέγεσθαί φασιν· ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας. τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον, τὸν δὲ χρησμὸν καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους ψεῦσμα Φοινικικόν. περὶ μὲν οὖν τῶν ἀποστόλων τί ἂν τις διισχυρίσαιτο πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, οὐδετέρως παράλογον [ὄν]; τὸ δὲ τὰς νησῖδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι στήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων στηλῶν τοὺς τῆς οἰκουμένης ὅρους ἢ τῆς στρατείας τῆς Ἡρακλέους ἔχει μέν τινα νοῦν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρχε τὸ τίθεσθαι τοιούτους ὅρους, καθάπερ οἱ C. 171

---

2. κεῖσθαι Cl. 3. Ἀβύλυκα edd. Sic Eust. ad Dion. 64 τὴν Ἀβύλην ἢ Ἀβύλυκα. Sed ι tuentur codd. infra quoque XVII, 827: cf. Plin. III, 1. V, 1 Ptol. IV, 1, ubi Ἄβιλυξ ex codd. videtur restituendum. — ἐκ om. edd. inde a Xyl. 4. ἔθει Cl. 7. οὐ ante φησιν add. Cor.: neglectum videtur ob insequens ΦΗ. Similiter Paetz. proposuerat φησιν οὐκ εἶναι. Grosk. autem malit addere λέγων post ἔθνος. — Ἀβύλυκα edd. 8. [δὲ] καὶ Cor. 10. γαδειρίτας C. 22. τίς ἂν τις BC ὅ τι ἂν τις Cor. 23. παρὰ λόγον BCl. — ὂν om. codd., addidi ex Cas. coni.: similes structuras v. IV, 183. I, 3. 64. passim. 24 στήλας C. 27. ὑπῆρξε edd. inde a Cas.

Ῥηγῖνοι τὴν στυλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ Πορθμῷ κειμένην, πυργίον τι, καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ στυλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ κατὰ μέσην που τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν· καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῷ Κορινθιακῷ μνημονεύεται στήλη τις ἱδρυμένη πρότερον, ἣν ἔστησαν κοινῇ οἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον, ἐπιγράψαντες ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους,

τάδ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία,

ἐκ δὲ θατέρου,

τάδ' ἐστὶ Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς στρατείας ὅρια βωμοὺς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Διόνυσον· ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο.

6. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐστι μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ χρόνος διαφθείρῃ
A. 260 τοὺς τεθέντας ὅρους. οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίνων βωμοὶ μένουσιν, ἀλλ' ὁ τόπος μετείληφε τὴν προσηγορίαν· οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ στήλας φασὶν ὁραθῆναι κειμένας οὐθ' Ἡρακλέους οὔτε Διονύσου, καὶ λεγομένων μέντοι καὶ δεικνυμένων *τῶν* τόπων τινῶν οἱ Μακεδόνες ἐπίστευον τούτους εἶναι στήλας, ἐν οἷς τι σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱστορουμένων ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. κἀνταῦθα δὴ τοὺς μὲν πρώτους οὐκ ἂν ἀπιστήσαι τις ὅροις χρήσασθαι χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις ἢ στυλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων, εἰς οὓς ὑστάτους ἧκον τοὺς ἐπιφανεστάτους (ἐπιφανέστατοι δὲ οἱ πορθμοὶ καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη καὶ αἱ νησῖδες πρὸς τὸ ἀποδηλοῦν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων), ἐκλιπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων μετενεχθῆναι τοὔνομα εἰς τοὺς τόπους, εἴτε τὰς νησῖδας τις

1. στηλίδα B(?) cdd. hic et infra. Sed cf. VI, 257. 265. 268. In marg. A pr. m. add. στυλάριον δὲ καὶ νῦν τοῦτο καλοῦσιν. 3. πού om. l. 5. τις στήλη l. 8. ἐπέγραψαν B(?) ald. 9. οὐχ ἡ A (sed η in ι mut. sec. m.) BCl Cas. corr. 12. στρατιᾶς codd. Cor. corr. 13. πρὸ τῆς ἀνατολῆς l. 21. τῶν om. Cor. 26. στηλίσιν cdd. 29. ἐκλειπόντων ald. Cor. corr.

βούλεται λέγειν εἴτε τὰς ἄκρας τὰς ποιούσας τὸν πορθμόν. τοῦτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπόν, ποτέροις χρὴ προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς Στήλας. λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιούτοις ἵδρυνται τόποις, οἳ σαφῶς τὰς ἐσχατιὰς ὑπαγορεύουσι, καθ' ὃ καὶ στόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς καὶ οὗτος καὶ ἄλλοι πλείους· τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλουν ἀρχή ἐστι, πρὸς δὲ ἔκπλουν ἔσχατον. τὰ οὖν ἐπὶ τῷ στόματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε καὶ σημειῶδες, οὐ φαύλως στήλαις ἀπεικάζοι τις ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ καὶ ἐξοχήν τινα τοιαύτην ἐμφαίνοντα, οἵαν αἱ στυλίδες ἢ αἱ στῆλαι. καὶ ὁ Πίνδαρος οὕτως ἂν ὀρθῶς C. 172 λέγοι πύλας Γαδειρίδας, εἰ ἐπὶ τοῦ στόματος νοοῖντο αἱ στῆλαι· πύλαις γὰρ ἔοικε τὰ στόματα. τὰ δὲ Γάδειρα οὐκ ἐν τοιούτοις ἵδρυται τόποις, ὥστε ἀποδηλοῦν ἐσχατιάν, ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. τὸ δὲ ἐπ' αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλας τῷ ἐνθάδε ἧττον εὔλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· οὐ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τοῦ ὀνόματος τούτου, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν στηλῶν. ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφή, ἥν φασιν, οὐκ ἀφίδρυμα ἱερὸν δηλοῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείους στήλας μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, οὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

7. Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν A. 261 Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ πότιμον, ἣν ταῖς παλιρροίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν, κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν, κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην. αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπῖπτον, καλυφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν

3. Malim ἀμφοτέρους ἐοικέναι ταῖς Στήλαις. 8. εὐπερίγραπτον *C* Eust. ad Dion. v. 64. Altera forma utitur supra quoque II, 78. 10. ἐκφαίνοντα *ABl* ἐκφαίνονται *C* ἐμφαίνοντα *no* Eust. l. l. idque Cas. recipiendum censuit, Sbk. recepit. 11. στηλίδες edd. 15. κολπώδη *C*. 20. φησιν codd. Cor. corr. v. supr. p. 170. 25. ὀλίγον *C*. 26. δὲ εἶναι post πότιμον add. edd.

οἰκείων τοιούτων ἐξόδων, ἀναστρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν, γυμνωθείσης δὲ πάλιν, εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ' ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ ἀντειπὼν τούτῳ καὶ ἅμα παρ' αὑτοῦ τινα θεὶς αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως οὔ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ λέγων τὴν ἱστορίαν εἶναι ταύτην δύο φησὶ εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δ' ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τὸ μὲν μικρότερον ὑδρευομένων συνεχῶς αὐθωρὸν καὶ ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μεῖζον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν ὑδρείαν ἔχον, μειούμενον μέντοι, καθάπερ καὶ τἆλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, πεπιστεῦσθαι κενῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τὴν ἀντιπάθειαν. ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίστευται, καὶ οὗτος εἴρηκε, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλουμένην
C. 173 παρειλήφαμεν. ἠκούομεν δὲ καὶ φρέατα εἶναι, τὰ μὲν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δὲ ἐντός, διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμενὰς ἐπιπολάζειν τοῦ
A. 262 λακκαίου ὕδατος· εἰ μέντοι καὶ τούτων τι τῶν φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, οὐκ ἴσμεν. τὰς δ' αἰτίας, εἴπερ συμβαίνει ταῦτα οὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. εἰκὸς μὲν γὰρ οὕτως ἔχειν, ὡς ὁ Πολύβιός φησιν· εἰκὸς δὲ καὶ τῶν φλεβῶν τινας τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνοῦσθαι καὶ παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασιν, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην· νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον, ἐπικλύσαντος τοῦ κύματος. εἰ δ', ὥσπερ Ἀθηνόδωρός φησιν, εἰσπνοῇ τε καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις

---

1. τοιούτων om. Cor. 4. ἀναβλύζειν *C*, sed ζ sec. m. add. 10 ὑδρευμένων ald., mox καὶ om. *lno*. 11. διαλιπόντων *ABC*. 12. ἀνέχον Xyl. coni. 14. τῆς om. *C*. 15. καινῶς codd. Cor. corr. de Cas. coni.: et Guar. latine expressit inaniter. 16. ἀντίπλοιαν codd. Xyl. corr. 27. ἀναβλύζειν *C*. 29. εἶθ' *ABCl* — ὅπερ ald.

ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων, ἃ κατ' ἄλλους μὲν πόρους ἔχει τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν, κατ' ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· καὶ συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν, ὅταν οἷον ἡ ἐκπνοὴ γίνηται, τὸ οἰκεῖον ἀπολείπει ῥεῖθρον, πάλιν [δ'] ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν κἀκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν.

8. Οὐκ οἶδα δέ, πῶς κατ' ἄλλα δεινοὺς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν. ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νὺξ τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ μετρεῖται, τοτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, τοτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου· φησὶ δὲ τὴν τοῦ ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ' ἐνιαυσιαίαν συμπαθῶς τῇ σελήνῃ. ὅταν γὰρ αὕτη ζῳδίου μέγεθος ὑπερέχῃ τοῦ ὁρίζοντος, ἄρχεσθαι διοιδεῖν τὴν θάλατταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως· ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν τὸ πέλαγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζῴδιον ὑπερέχῃ τῆς δύσεως ἡ σελήνη· εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἡ σελήνη συνάπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον, ὅσον κινηθεῖσα ὑπὸ γῆς ζῴδιον ἀπόσχοι ἂν τοῦ ὁρίζοντος· εἶτ' ἐπιβαίνειν πάλιν ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος· εἶτ' ἀναχωρεῖν, A. 263 ἕως ἂν πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἡ σελήνη ζῴδιον τοῦ ὁρίζοντος ἀπόσχῃ· μένειν δέ, μέχρις ἂν ζῴδιον ὑπὲρ

1. [εἰκὸς] εἶναί τινα Cor., v. ad p. 166. 2. ἐκχεῖ ABCl, sed ἔχει Epit., unde Sbk. recepit. 3. πηγὰς καὶ κρήνας om. l. 4. πάθος Epit. — συνεξαίρονται l, idem voluit Cas., praeterea ἐκείνῃ coniiciens haud improbabiliter. 5. οἷον om. BC. — ἡ om. edd. 6. γέννηται l γένηται edd. — ἀπολείπειν ac mox ἀναχωρεῖν Cor. — δ'] om. ABCl Cor. add. atque in Epit. pr. m. inter versus adiectum est. 10. ἡμέρᾳ — νυκτὶ B(?) ald. — ἡ τ. ἡλ. περιφορὰ codd. omn. Cor. corr. 11. τότε — τότε A ποτὲ — ποτὲ ald. 13. ἡμερησίαν E. 14. ἐνιαυσίαν Epit., quam formam meliorem (v. Lob. ad Phryn. 312) infra pleriqne codd. exhibent. 15. ζῳδιακοῦ ABCl Xyl. corr. ex Epit., cui concinit E. — ἄρχεσθαι δεῖν ABCEl ἄρχεσθαί τε διοιδεῖν Epit. edd. inde a Xyl. 17. εἰς ante τὸ add. Cor. 18. ὑπερέχει C ὑπερσχῇ edd. 21. ἀποσχῇ ἂν k Cor. 24. ἀπό-

C. 174 γῆς μετεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν· ταύτην μὲν εἶναι λέγει
τὴν ἡμερήσιον περίοδον. τὴν δὲ μηνιαίαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ
παλίρροιαι γίγνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται μέχρι
διχοτόμου· πάλιν δ' αὔξονται μέχρι πανσελήνου, καὶ μειοῦν-
ται πάλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος· εἶθ' ἕως τῶν συνόδων αἱ
αὐξήσεις· πλεονάζειν δὲ καὶ χρόνῳ καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις.
τὰς δ' ἐνιαυσίας παρὰ τῶν ἐν Γαδείροις πυθέσθαι φησί, λε-
γόντων, ὡς κατὰ θερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀνα-
χωρήσεις καὶ αἱ ἐπιβάσεις. εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν
μειοῦσθαι μὲν ἕως ἰσημερίας, αὔξεσθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τρο-
πῶν· εἶτα μειοῦσθαι μέχρι ἐαρινῆς ἰσημερίας· εἶτ' αὔξεσθαι
μέχρι θερινῶν τροπῶν. τῶν δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ'
ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπι-
βαινούσης τῆς θαλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, †τεταγμένως δὲ
καὶ τῶν ἡμερησίων χρόνων καὶ τῶν νυκτερινῶν, πῶς οἷόν τε
πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ
φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; ἢ πολλάκις μέν, μὴ
ἰσάκις δέ; ἢ καὶ ἰσάκις δέ, τοὺς δὲ Γαδειρίτας ταῦτα μὲν μὴ
ἱκανοὺς γενέσθαι τηρῆσαι τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, τὰς δ'
ἐνιαυσίους περιόδους ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος τη-
A. 264 ρῆσαι; *τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα*. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει
αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γίνεσθαι τὰς μειώσεις
καὶ πάλιν αὐξήσεις ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπάς τε ἑτέρας κἀκεῖ-
θεν πάλιν ἐπανόδους. καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκός, ὅτι τηρητι-
κοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαί-
νουσιν ἐπίστευσαν.

σχοι *C*. 1. λέγειν *ACl*. 2. ἡμερησίαν *BCl*. 4. πάλιν] εἶτα *E*. 6. δὲ om. ald. 7. ἐνιαυσιαίας *Eghi* Cor. 9. καὶ ἐπιβάσεις *l*. 10. μειοῦσθαι — τροπῶν om. *l*. 12. δὲ] δὴ *BC* Cor. 15. τὸν ἡμερήσιον χρόνον καὶ τὸν νυκτερινὸν Cor., qui accusativi vix ferendi sunt; nec melior Groskurdtii est ratio διὰ ante τῶν ἡμερεσίων inserentis. Suspicari possis τεταγμένων, sed crediderim potius scribendum esse τῷ ἡμερησίῳ χρόνῳ καὶ τῷ νυκτερινῷ. — οἴονται *AClB*, sed hic ex corr. οἷόν τε, quod rec. Cor. 16. τὸ ante πολλάκις add. ald. — τὴν — λειψυδρίαν om. *C*. 18. ἢ καὶ ἴσακις om. *C*, inde ἢ τοὺς Γαδειρίτας Cor. scripsit omissis reliquis. 19. τὰ om. Cor. — τὰς — τηρῆσαι om. *l*. 21. τὰ — γινόμενα om. Cor. 22. γενέσθαι codd. Cor. corr.

9. *Φησὶ δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζῳδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζῳδίοις τῆς σελήνης οὔσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι καὶ πλήθει καὶ τάχει, τῶν δ' ἄλλων ἑκάστου κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν ἀναλογίαν. αὐτὸς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνόν φησιν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. περὶ μέντοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνός, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπᾳ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥσθ'* C. 175 *ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους)· τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων καὶ ἐπὶ τριάκοντα σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι, τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος τῆς τε τοῦ νεὼ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται τοῦ ἐν Γαδείροις, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον ἀναμετρῆσαί φησι· κἂν προσθῇ δέ τις τὸ διπλάσιον τούτου κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, [οὐδ'] οὕτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν, τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἴδιόν φησιν οὗτος· πλημμυρεῖν γὰρ ἔσθ' ὅπου *τε* καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν*

2. *ὁμαλίαν* et mox *ἀνωμαλότητα* *Cl*, alterum hoc est etiam in *B* ex corr. 5. *ἕκαστον* codd. Cor. corr., *ἑκάστῳ* coni. Paetz., *ἐν ἑκάστῳ* Grosk. 6. *τὴν ἀνωμαλίαν* edd. 13. *ἡ* ante *Ἰλίπα* add. *BCl* edd. 15. *ν'* *σταδίους* *B* (ex corr.?) *Cl*. Eadem discrepantia supra offenditur p. 154. 169. Hic quid verum habendum sit, certo affirmari nequit. 20. *καὶ* ante *τὸ* add. ald. — *γινομένας* Cor. 21. *οὐδ'* om. codd. Cor. add. ex Cas. coni.; Grosk. contra *οὐδ'* ante *ἐπὶ* delendum, neque addendum quidquam esse censet; sed evincit negationem adiiciendam esse vel *ἡ φράσις*, ut ait Cas., ac multo simplicior huius est ratio, quam Paetzii, *οὐδ'*, quod legitur ante *ἐπί*, inde huc transferendum iudicantis. Alii praeterea proposuerunt alia, quae pluribus exponere longum est. 24. *πλημμυρεῖ* codd. edd. Grosk. corr. — *τε* om. *B* edd.

A. 265 τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ, αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων.

10. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις ὄζους ἔχον καμπτομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξιφοειδῆ πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. περὶ δὲ Νέαν Καρχηδόνα δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις καὶ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν, τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρπὸν ἔχον· τοῦτο δ' ἔχειν φησί. τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ, φέρει δ' οὐ*δὲν* δένδρον τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιός, ἀλλὰ χαμαίζηλος ἡ βοτάνη. τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τοῦτο προσιστόρηται, ὅτι κλάδου μὲν ἀποκλωμένου γάλα ῥεῖ, ῥίζης δὲ τεμνομένης μιλτῶδες ὑγρὸν ἀναφέρεται· τοσαῦτα καὶ περὶ Γαδείρων.

11. Αἱ δὲ Καττιτερίδες δέκα μέν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος πελάγιαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐστι, τὰς δ' ἄλλας οἰκοῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκότες τοὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ στέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατοῦντες, ὅμοιοι ταῖς τραγικαῖς Ποιναῖς· ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον. μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρου καὶ μολύβδου κέραμον ἀντὶ τούτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται καὶ ἅλας καὶ χαλκώματα πρὸς τοὺς ἐμπόρους. πρότερον μὲν οὖν Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔστελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολουθούντων
C. 176 ναυκλήρῳ τινί, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπόρια, φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν, ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἑπομένους, αὐτὸς ἐσώθη διὰ

---

4. πολλάκις ad praecedentia referens Cor. δὲ mutat in καί: refero ad πηχυαῖα. 7. τὸ *C*. — οἴδομεν *m* εἴδομεν *B* (ex corr. ut opinor) *h* (ex corr.) *no* edd.: cf. I, 49. 10. οὐδὲν δένδρον codd. Cor. corr. 11. ἡ om. Cor. 14. τῶν ante Γαδείρων add. edd. 18. μελάγχναινοι *A*. 20. τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις *B*(?) ald. ταῖς τραγικαῖς πηναῖς *l*. 21. μολίβδου *AE*. 24. ἐμπορείαν *AB*. 26. ἐμπορεῖα codd. edd. 28. αὐτοῖς *ABCl* Xyl. corr.

ναυαγίου καὶ ἀπέλαβε δημοσίᾳ τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε φορτίων. οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις ἐξέμαθον τὸν πλοῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος, διαβὰς ἐπ' αὐτούς, ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικροῦ βάθους ὀρυττόμενα καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηναίους, ἐκ περιουσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι ταύτην τοῖς ἐθέλουσιν ἐπέδειξε, καίπερ οὖσαν πλείω τῆς διειργούσης *εἰς* τὴν Βρεττανικήν. καὶ περὶ μὲν Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα.

---

1. δημοσίαν ald. 3. κράσος *A*. 7. εἰς codd. Cor. delevit. — πρεττανικὴν *AC*. — τῆς ante Ἰβηρίας add. *B*(?)*l* edd. 8. ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν ἄλπεων κελτικὴ add. *BC* ex quarti libri initio repetita.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ τετάρτῳ τὰ περὶ Γαλλίαν καὶ Ἰβηρίαν καὶ ὅσα διείργουσιν αἱ Ἄλπεις τῆς Ἰταλίας ἔνδον, ἐν οἷς καὶ Βρεττανία καὶ τῶν ὠκεανιτίδων νήσων τινές, ὅσαι καὶ δοκοῦσιν οἰκεῖσθαι, καὶ βαρβάρων χώραν καὶ ἔθνη παροικοῦντα τοῦ Ἴστρου πέραν.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

CAPUT I.

A. 266 1. *Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτική. ταύτης δὲ καὶ τὸ σχῆμα ὑπογέγραπται πρότερον τυπωδῶς καὶ τὸ μέγεθος· νυνὶ δὲ λεκτέον τὰ καθ' ἕκαστα. οἱ μὲν δὴ τριχῇ διῄρουν, Ἀκυϊτανοὺς καὶ Βέλγας καλοῦντες καὶ Κέλτας· τοὺς μὲν*
A. 267 *Ἀκυϊτανοὺς τελέως ἐξηλλαγμένους οὐ τῇ γλώττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σώμασιν, ἐμφερεῖς Ἴβηρσι μᾶλλον ἢ Γαλάταις· τοὺς δὲ λοιποὺς Γαλατικοὺς μὲν τὴν ὄψιν, ὁμογλώττους δ' οὐ πάντας, ἀλλ' ἐνίους μικρὸν παραλλάττοντας ταῖς γλώτταις· καὶ πολιτεία δὲ καὶ οἱ βίοι μικρὸν ἐξηλλαγμένοι εἰσίν. Ἀκυϊτανοὺς*

---

1. Argumentum om. ***Bklmuv***, sec. m. add. in marg. ***C***. 3. *καὶ Ἰβηρίαν* om. Sbk. Cor. 10. *ἑξῆς* ***E***. 11. *πρότερον* om. ***C***. 15. *ὀνόμασιν* ***A***, sed in marg. pr. m. add. *σώμασιν*. 16. *γαλατικὴν* codd. edd. 18. *ἡ* ante *πολιτεία* add. Cor.

μὲν οὖν καὶ Κέλτας ἔλεγον τοὺς πρὸς τῇ Πυρήνῃ, διωρισμένους τῷ Κεμμένῳ ὄρει. εἴρηται γάρ, ὅτι τὴν Κελτικὴν ταύτην ἀπὸ μὲν τῆς δύσεως ὁρίζει τὰ Πυρηναῖα ὄρη, προσαπτόμενα τῆς ἑκατέρωθεν θαλάττης, τῆς τε ἐντὸς καὶ τῆς ἐκτός· ἀπὸ C. 177 δὲ τῶν ἀνατολῶν ὁ Ῥῆνος, παράλληλος ὢν τῇ Πυρήνῃ· τὰ δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων καὶ τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ὁ ὠκεανὸς περιείληφεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, τὰ δ' ἐξ ἐναντίας ἡ κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλαττα καὶ αἱ Ἄλπεις ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς ἀρξάμεναι μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου. τῇ δὲ Πυρήνῃ πρὸς ὀρθὰς ἧκται Κέμμενον ὄρος διὰ μέσων τῶν πεδίων, καὶ παύεται κατὰ μέσα πλησίον Λουγδούνου, περὶ δισχιλίους ἐκταθὲν σταδίους. Ἀκυϊτανοὺς μὲν τοίνυν ἔλεγον τοὺς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης μέρη κατέχοντας καὶ τῆς Κεμμένης μέχρι πρὸς τὸν ὠκεανὸν τὰ ἐντὸς Γαρούνα ποταμοῦ, Κέλτας δὲ τοὺς ἐπὶ θάτερα μέρη καθήκοντας καὶ τὴν κατὰ Μασσαλίαν καὶ Νάρβωνα θάλατταν, ἁπτομένους δὲ καὶ τῶν Ἀλπεινῶν ὀρῶν ἐνίων, Βέλγας δ' ἔλεγον τοὺς λοιπούς τε τῶν παρωκεανιτῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου καί τινας τῶν παροικούντων τὸν Ῥῆνον καὶ τὰς Ἄλπεις. οὕτω δὲ καὶ ὁ Θεὸς Καῖσαρ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εἴρηκεν. ὁ δὲ Σεβαστὸς Καῖσαρ τετραχῇ διε- A. 268 λὼν τοὺς μὲν Κέλτας τῆς Ναρβωνίτιδος ἐπαρχίας ἀπέφηνεν, Ἀκυϊτανοὺς δ' οὕσπερ κἀκεῖνος, προσέθηκε δὲ τετταρεσκαίδεκα ἔθνη τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ νεμομένων· τὴν δὲ λοιπὴν διελὼν δίχα τὴν μὲν Λουγδούνῳ προσώρισε μέχρι τῶν ἄνω μερῶν τοῦ Ῥήνου, τὴν δὲ τοῖς Βελ-

---

3. τῆς om. *E*. 8. τὰ] τὸ ald. 14. τῶν κεμμένων Epit.; femininum illud hoc uno loco invenitur. 17. καλπεινῶν *A* ἀλπινῶν *l* ἀλπίων *C* ἄλπεων *B*(?) ald. Ἀλπείων Cor. Ἀλπεινὰ ὄρη nominat Polyb. II, 14, 8. III, 47, 9 atque ita haud dubie scribendum est etiam infra p. 209. 22. ναρβωνήτιδος *AC*. 23. ὥσπερ Cas. — δὲ τετταρεσκαίδεκα] δ' ἑπάρας καὶ δέκα codd., sed τέσσαρα sec. m. add. in marg. *o*, Sbk. corr. 24. λίγυρος *Bl*(?) ald. λύγειρος *C* ἄγειρος *A* λίγειρος sec. m. add. in marg. *o* et sic habet Epit. constanter ac Ptolem. II, 7. Sed infra p. 189 sqq. Λείγηρ semper scribitur hoc nomen in codd., unde eam formam hic quoque restituit Cor.

γαις. ὅσα μὲν οὖν φυσικῶς διώρισται δεῖ λέγειν τὸν γεωγράφον καὶ ὅσα ἐθνικῶς, ὅταν ᾖ καὶ μνήμης ἄξια, ὅσα δ' οἱ ἡγεμόνες πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι διατάττουσι ποικίλως, ἀρκεῖ κἂν ἐν κεφαλαίῳ τις εἴπῃ, τοῦ δ' ἀκριβοῦς ἄλλοις παραχωρητέον.

2. Ἅπασα μὲν οὖν ἐστιν αὕτη ποταμοῖς κατάρρυτος ἡ χώρα, τοῖς μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερομένοις, τοῖς δ' ἐκ τοῦ Κεμμένου καὶ τῆς Πυρήνης, καὶ τοῖς μὲν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι, τοῖς δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν θάλατταν. δι' ὧν δὲ φέρονται χωρίων, πεδία ἐστὶ τὰ πλεῖστα καὶ γεωλοφίαι, διάρρους ἔχουσαι πλωτούς. οὕτως δ' εὐφυῶς ἴσχει τὰ ῥεῖθρα πρὸς ἄλληλα, ὥστ' ἐξ ἑκατέρας τῆς θαλάττης εἰς ἑκατέραν κατακομίζεσθαι, πορευομένων τῶν φορτίων ἐπ' ὀλίγον καὶ διὰ πεδίων εὐμαρῶς· τὸ δὲ πλέον τοῖς ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀναγομένων, τοῖς δὲ καταγομένων. ἔχει δέ τι πλεονέκτημα πρὸς τοῦτο ὁ Ῥοδανός· καὶ γὰρ πολλαχόθεν ἐστὶ σύρρους, † ὥσπερ εἴρηται, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν ἡμετέραν θάλατταν κρείττω τῆς ἐκτὸς οὖσαν, καὶ διὰ
C. 178 χώρας διέξεισι τῆς εὐδαιμονεστάτης τῶν ταύτῃ. τοὺς γὰρ αὐτοὺς ἐκφέρει καρποὺς ἡ Ναρβωνῖτις ἅπασα, οὕσπερ ἡ Ἰταλία.
A. 269 προϊόντι δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος ἡ μὲν ἐλαιόφυτος καὶ συκοφόρος ἐκλείπει, τἆλλα δὲ φύεται. καὶ ἡ ἄμπελος δὲ προϊοῦσιν οὐ ῥᾳδίως τελεσφορεῖ· ἡ δ' ἄλλη πᾶσα σῖτον φέρει πολὺν καὶ κέγχρον καὶ βάλανον καὶ βοσκήματα παντοῖα, ἀργὸν δ' αὐτῆς οὐδέν, πλὴν εἴ τι ἕλεσι κεκώλυται καὶ δρυμοῖς· καίτοι καὶ τοῦτο συνοικεῖται πολυανθρωπίᾳ μᾶλλον ἢ ἐπιμελείᾳ. καὶ γὰρ τοκάδες αἱ γυναῖκες καὶ τρέφειν ἀγαθαί, οἱ δ' ἄνδρες μαχηταὶ μᾶλλον ἢ γεωργοί· νῦν δ' ἀναγκάζονται γεωργεῖν, καταθέμενοι τὰ ὅπλα. κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα λέγομεν περὶ πάσης τῆς ἐκτὸς Κελτικῆς, περὶ δὲ τῶν τεταρτημοριῶν ἑκάστου

---

2. ὅ τι ἂν codd. et praeposito καὶ edd. — ἄξιον no edd. inde a Cas. 6. ἐστιν om. ald. 12. τὴν ante ἑκατέραν add. ald. 16. Quae post σύρρους in codd. leguntur ὥσπερ εἴρηται cum ferri nequeant, Xyl. mutanda esse censuit in ὥσπερ εἰρήσεται, Groskurdio probante, qui conferri iubet p. 189. Multo probabilius, atque, ut opinor, verissime ea verba post οὖσαν collocavit Cor. coll. II, 122. 18. γὰρ om. *C* δ' *Bl* edd. 19. ὥσπερ *AB*. 20. παριόντι ald.

διαλαβόντες λέγωμεν νυνί, μεμνημένοι τυπωδῶς, καὶ πρῶτον περὶ τῆς Ναρβωνίτιδος.

3. Ταύτης δὲ τὸ σχῆμα παραλληλόγραμμόν πώς ἐστιν, ἐκ μὲν τῆς ἑσπέρας γραφόμενον τῇ Πυρήνῃ, πρὸς δὲ τὰς ἄρκτους τῷ Κεμμένῳ· τὰς δὲ λοιπάς, τὴν μὲν νότιον ἡ θάλαττα ποιεῖ μεταξὺ Πυρήνης καὶ Μασσαλίας, τὴν δ' ἑωθινὴν αἱ Ἄλπεις ἐκ μέρους, καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν Ἄλπεων ἐπ' εὐθείας αὐταῖς ληφθὲν καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κεμμένου τῶν καθηκουσῶν ἐπὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ ποιουσῶν ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὴν λεχθεῖσαν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων εὐθεῖαν. τῷ δὲ νοτίῳ πρόσκειται παρὰ τὸ λεχθὲν σχῆμα ἡ ἐφεξῆς παραλία, ἣν ἔχουσιν οἵ τε Μασσαλιῶται καὶ οἱ Σάλυες μέχρι Λιγύων ἐπὶ τὰ πρὸς Ἰταλίαν μέρη καὶ τὸν Οὔαρον ποταμόν. οὗτος δ' ἐστίν, †ὡς εἶπον πρότερον, ὅριον τῆς Ναρβωνίτιδος καὶ τῆς Ἰταλίας· ὑπάρχει δὲ θέρους μὲν μικρός, χειμῶνος δὲ καὶ μέχρι ἑπτὰ σταδίων πλατυνόμενος. ἐντεῦθεν μὲν οὖν ἡ παραλία παρατείνει μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς Πυρηναίας Ἀφροδίτης· καὶ τοῦτο δ' ἐστὶν ὅριον ταύτης τε τῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς Ἰβηρικῆς· ἔνιοι δὲ τὸν τόπον, A. 270 ἐν ᾧ ἐστι τὰ Πομπηίου τρόπαια, ὅριον Ἰβηρίας ἀποφαίνουσι καὶ τῆς Κελτικῆς. ἔστι δ' ἔνθεν μὲν εἰς Νάρβωνα μίλια ἑξήκοντα τρία, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Νέμαυσον ὀγδοήκοντα ὀκτώ, ἐκ Νεμαύσου δὲ διὰ Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος εἰς τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ Σέξτια καλούμενα, ἅπερ πλησίον Μασσαλίας ἐστί, πεντή-

---

1. λέγομεν *ACl* Cas. corr. 8. ὑποριῶν *A*, sed ι sec. m. in ει mut. 12. σάλλυες *AB* (ex corr.?) σάλλιες *C*, duplex λ exhibet etiam *E*. 13. ὡς εἶπον πρότερον asteriscis inclusit Cor. Nusquam enim antea quicquam tradiderat Strabo de Varo flumine: neque tamen probabile est haec verba ab alio quodam adiecta esse. Videntur igitur haec etiam loco suo mota esse, eaque post σχῆμα collocata quondam fuisse haud iniuria suspiceris. 14. καὶ τῆς Ἰταλίας post ὑπάρχει δὲ collocant codd. edd. 15. καὶ om. ald. 18. ὑπαρχίας *ABEl* ἐπαρχίας *C*, idque rec. Cor. 20. μὲν om. *Cl*(?) ald., in qua legitur ἔνθεν δ' (sic). 22. Post δὲ folium intercidit in *A* illamque vocem, quae ultima est paginae, excipiunt initio insequentis οὐ πολὺ κτλ. (v. p. 180). Est autem illud folium quaternionis primum, quodque ei adiunctum fuerat ultimum itidem intercidit (v. p. 190). Eadem desiderantur in *ghi*. — Ταράσκωνος *no* edd. Alteram formam praebet etiam Ptol. II, 9. 23. σέκτια codd., sed κ

κοντα τρία, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Ἀντίπολιν καὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν ἑβδομήκοντα τρία, ὥστε τὰ σύμπαντα γίνεται μίλια διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά. ἔνιοι δ' ἀπὸ τοῦ Ἀφροδισίου μέχρι τοῦ Οὐάρου σταδίους ἀνέγραψαν δισχιλίους ἑξακοσίους, οἱ δὲ καὶ διακοσίους προστιθέασιν· οὐ γὰρ ὁμολογεῖται περὶ τῶν διαστημάτων. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ὁδὸν τὴν διὰ Οὐοκοντίων καὶ
C. 179 *τῆς Κοττίου μέχρι μὲν Οὐγέρνου καὶ Ταρούσκωνος κοινὴ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Νεμαύσου, ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς Οὐοκοντίων ὅρους καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναβάσεως τῶν Ἄλπεων διὰ Δρουεντία καὶ Καβαλλίωνος μίλια ἑξήκοντα τρία· πάλιν δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ὅρους τῶν Οὐοκοντίων πρὸς τὴν Κοττίου μίλια ἑκατὸν ἑνὸς δέοντα *εἰς* ἐπ' Ἐβρόδουνον κώμην· εἶτ' ἄλλα τοσαῦτα διὰ Βριγαντίου κώμης καὶ Σκιγγομάγου καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως ἐπὶ Ὤκελον, τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς· καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου δὲ ἤδη Ἰταλία λέγεται· ἔστι δὲ ἐνθένδε ἐπὶ Ὤκελον μίλια εἴκοσι ὀκτώ.*

4. *Κτίσμα δ' ἐστὶ Φωκαιέων ἡ Μασσαλία, κεῖται δ' ἐπὶ χωρίου πετρώδους· ὑποπέπτωκε δ' αὐτῆς ὁ λιμὴν θεατροειδεῖ πέτρᾳ, βλεπούσῃ πρὸς νότον. τετείχισται δὲ καὶ αὐτὴ καλῶς καὶ ἡ πόλις σύμπασα, μέγεθος ἔχουσα ἀξιόλογον. ἐν δὲ τῇ ἄκρᾳ τὸ Ἐφέσιον ἵδρυται καὶ τὸ τοῦ Δελφινίου Ἀπόλλωνος*
A. 271 *ἱερόν· τοῦτο μὲν κοινὸν Ἰώνων ἁπάντων, τὸ δὲ Ἐφέσιον τῆς Ἀρτέμιδός ἐστι νεὼς τῆς Ἐφεσίας. ἀπαίρουσι γὰρ τοῖς Φωκαιεῦσιν ἐκ τῆς οἰκείας λόγιον ἐκπεσεῖν φασιν, ἡγεμόνι χρήσασθαι τοῦ πλοῦ παρὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος λαβοῦσι· τοὺς μὲν δή, προσαχθέντας τῇ Ἐφέσῳ, ζητεῖν ὅντινα τρόπον ἐκ*

---

in ξ mut. sec. m. in *o*, Xyl. corr. Paulo post p. 180 codd. *σεκέτιος* exhibent, unde collegeris *Σέκστιος* antiquitus scriptum fuisse. 3. *μέχρι*] *καὶ C.* 6. *βουκοντίων l.* 7. *κουτίου BCl.* — *οἰν γέρνου ClB*, sed in hoc *ν* post erasum. — *ταρασκώνος o* edd. 12. *εἰς* om. Cor. ex coni. Cas. — *ἄλλοι τοσοῦτοι* codd. edd., quod qui ferri possit non video. 13. *καὶ ἐξκιγγομάγου Cl καὶ ἐκ σκιγγομάγου B ἐκ σκιγγομάγου* ald. Cor. corr. 15. *σκιγγομάτου B*, sed postea corr. 16. *εἴκοσι ἑπτά* edd. 17. *φωκέων* codd. Xyl. corr. 19. *τὸν* ante *νότον* add. ald. — *καλῶς καὶ αὐτὴ* edd. *αὕτη* malit Grosk. 23. *φωκεῦσιν BC.* 26. *προσταχθέντες C.*

τῆς θεοῦ πορίσαιντο τὸ προσταχθέν. Ἀριστάρχῃ δὲ τῶν ἐντίμων σφόδρα γυναικῶν παραστῆναι κατ᾽ ὄναρ τὴν θεὸν καὶ κελεῦσαι συναπαίρειν τοῖς Φωκαιεῦσιν, ἀφίδρυμά τι τῶν ἱερῶν λαβούσῃ· γενομένου δὲ τούτου καὶ τῆς ἀποικίας λαβούσης τέλος, τό τε ἱερὸν ἱδρύσασθαι καὶ τὴν Ἀριστάρχην τιμῆσαι διαφερόντως ἱέρειαν ἀποδείξαντας, ἔν τε ταῖς ἀποίκοις πόλεσι πανταχοῦ τιμᾶν ἐν τοῖς πρώτοις ταύτην τὴν θεὸν καὶ τοῦ ξοάνου τὴν διάθεσιν τὴν αὐτὴν καὶ τἄλλα νόμιμα φυλάττειν τὰ αὐτά, ἅπερ ἐν τῇ μητροπόλει νενόμισται.

5. Διοικοῦνται δ᾽ ἀριστοκρατικῶς οἱ Μασσαλιῶται πάντων εὐνομώτατα, ἀνδρῶν ἑξακοσίων καταστήσαντες συνέδριον, διὰ βίου ταύτην ἐχόντων τὴν τιμήν, οὓς τιμούχους καλοῦσι. πεντεκαίδεκα δ᾽ εἰσὶ τοῦ συνεδρίου προεστῶτες, τούτοις δὲ τὰ πρόχειρα διοικεῖν δέδοται. πάλιν δὲ τῶν πεντεκαίδεκα προκάθηνται τρεῖς οἱ πλεῖστον ἰσχύοντες, τούτων δὲ εἷς· τιμοῦχος [δ᾽] οὐ γίνεται μὴ τέκνα ἔχων, μηδὲ διὰ τριγονίας ἐκ πολιτῶν γεγονώς. οἱ δὲ νόμοι Ἰωνικοί, πρόκεινται δὲ δημοσίᾳ. χώραν δ᾽ ἔχουσιν ἐλαιόφυτον μὲν καὶ κατάμπελον, σίτῳ δὲ λυπροτέραν διὰ τὴν τραχύτητα, ὥστε πεποιθότες τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ τῇ γῇ τὸ πρὸς ναυτιλίας εὐφυὲς εἵλοντο μᾶλλον. ὕστερον C. 180
μέντοι ταῖς ἀνδραγαθίαις ἴσχυσαν προσλαβεῖν τινα τῶν πέριξ πεδίων ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἀφ᾽ ἧς καὶ τὰς πόλεις ἔκτισαν, ἐπιτειχίσματα τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τοῖς Ἴβηρσιν, οἷς καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος παρέδοσαν τὰ πάτρια, ὥστε Ἑλληνιστὶ θύειν, τὴν δὲ †Ῥόην Ἀγάθην τοῖς περὶ τὸν A. 272

---

3. φωκεῦσιν codd. Xyl. corr. 9. ἐνενόμισται ald., inde ἐνενόμιστο Cas., quam scripturam mutasse Corais poenituit: v. not. ad h. l. 15. δὲ οὐδ᾽ εἷς *lm* δ᾽ οὐδεὶς Cor., omisso in sequentibus οὐ: Grosk. haec probans praeterea τοιοῦτος pro τούτων scribendum censet. 16. [δ᾽] om. codd. edd., Buttmannus add. in schedis Lachm. 25. Ῥόην asteriscis inclusit Cor. atque haud dubie corruptum est; sed quid scriptum fuerit, parum liquet. Cas. suspicatur Ῥόδην καὶ Ἀγάθην ex Plin. III, 5, ubi Rhoda Rhodiorum commemoratur ad Rhodanum sita. At de hac ipsa urbe Is. Vossius dubitationem movit ad Mel. II, 6, non sine quadam veri specie contendens, Plinium confudisse Rhodam, Hispaniae urbem ab eo non commemoratam, cum Rhodanusia, a Massaliensibus his in locis una cum Agatha condita, de qua cf. Scymn. Chius v. 207. Steph. s. v.

ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις, τὸ δὲ Ταυροέντιον καὶ τὴν Ὀλβίαν καὶ Ἀντίπολιν καὶ Νίκαιαν τῷ τῶν Σαλύων ἔθνει καὶ τοῖς Λίγυσι τοῖς τὰς Ἄλπεις οἰκοῦσιν. εἰσὶ δὲ καὶ νεώσοικοι παρ' αὐτοῖς καὶ ὁπλοθήκη· πρότερον δὲ καὶ πλοίων εὐπορία καὶ ὅπλων καὶ ὀργάνων τῶν τε πρὸς τὰς ναυτιλίας χρησίμων καὶ τῶν πρὸς πολιορκίας, ἀφ' ὧν πρός τε τοὺς βαρβάρους ἀντέσχον, καὶ Ῥωμαίους ἐκτήσαντο φίλους, καὶ πολλὰ καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι κατέστησαν ἐκείνοις, κἀκεῖνοι προσελάβοντο τῆς αὐξήσεως αὐτῶν. Σέξτιος γοῦν ὁ καταλύσας τοὺς Σάλυας, οὐ πολὺ ἄποθεν τῆς Μασσαλίας κτίσας πόλιν ὁμώνυμον ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ὑδάτων τῶν θερμῶν, ὧν τινα μεταβεβληκέναι φασὶν εἰς ψυχρά, ἐνταῦθά τε φρουρὰν κατῴκισε Ῥωμαίων, καὶ ἐκ τῆς παραλίας τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀγούσης ἀπὸ Μασσαλίας ἀνέστειλε τοὺς βαρβάρους, οὐ δυναμένων τῶν Μασσαλιωτῶν ἀνείργειν αὐτοὺς τελέως. οὐδ' αὐτὸς δὲ πλέον ἴσχυσεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον, ὅσον κατὰ μὲν τὰ εὐλίμενα ἀπὸ τῆς θαλάττης ἀπελθεῖν *ἐπὶ* τοὺς βαρβάρους ἐπὶ δώδεκα σταδίους, κατὰ δὲ τοὺς τραχῶνας ἐπὶ ὀκτώ· τὴν δὲ λειφθεῖσαν ὑπ' ἐκείνων τοῖς Μασσαλιώταις παραδέδωκεν. ἀνάκειται δ' ἐν πόλει συχνὰ τῶν ἀκροθινίων, ἃ ἔλαβον καταναυμαχοῦντες ἀεὶ τοὺς ἀμφισβητοῦντας τῆς θαλάττης ἀδίκως. πρότερον μὲν οὖν εὐτύχουν διαφερόντως, περί τε τἆλλα καὶ περὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν,
A. 273 ἧς πολλὰ ἄν τις λάβοι σημεῖα· καὶ δὴ καὶ τὸ ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος τῆς ἐν τῷ Ἀβεντίῳ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν αὐτὴν διάθεσιν

Ῥοδανουσία. Sid. Apoll. I, 5. Idem igitur et h. l. scribendum censet Ῥοδανουσίαν καὶ Ἀγάθην, quae tamen longius recedunt a codicibus, quam ut recipere audeam. Et suspicari possis verbum illud huc receptum esse ex margine, ubi fortasse ad ea, quae proxime praecedunt, adnotatum fuerat Ῥόδην. 1. ταυρέντιον *BCl* Cor. corr. ex Cas. coni.: cf. p. 184 Steph. Ptolem. 2. σαλλύων *BC*. 3. ἔθνει — οἰκοῦσιν pr. m. add. in marg. *B*. 5. ναυτηλίας *C*. 8. καὶ ante αὐτοὶ om. *C*. — αὐτοῖς *C*. 9. σεξέτιος *BCl* cf. ad p. 179. — σάλλυας *B*. 10. Inde a voce ἄποθεν denuo incipit *A*: v. ad p. 178. 17. ἐπὶ om. edd. inde a Xyl.: ortum est ex litteris *EIN* repetitis. 18. τοῦ τράχωνος *ABCl* edd.: quod ut mutarem, et casus et numerus suaserunt. — ληφθεῖσαν *C*. 19. παρέδωκεν edd. — τῇ ante πόλει add. Cor. 22. τὰ ἄλλα *BCl* edd. 24. Ἀβεντίνῳ Cor. et infra V, 234

ἔχον τῷ παρὰ τοῖς Μασσαλιώταις ἀνέθεσαν. κατὰ δὲ τὴν Πομπηίου πρὸς Καίσαρα στάσιν τῷ κρατηθέντι μέρει προσθέμενοι τὴν πολλὴν τῆς εὐδαιμονίας ἀπέβαλον, ὅμως δ' οὖν ἴχνη λείπεται τοῦ παλαιοῦ ζήλου παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα περὶ τὰς ὀργανοποιίας καὶ τὴν ναυτικὴν παρασκευήν. ἐξημερουμένων δ' ἀεὶ τῶν ὑπερκειμένων βαρβάρων, καὶ ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τετραμμένων ἤδη πρὸς πολιτείας καὶ γεωργίας διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, οὔτ' αὐτοῖς ἔτι τούτοις συμβαίνοι ἂν περὶ τὰ λεχθέντα τοσαύτη σπουδή. δηλοῖ δὲ τὰ καθεστηκότα νυνί· C. 181 πάντες γὰρ οἱ χαρίεντες πρὸς τὸ λέγειν τρέπονται καὶ φιλοσοφεῖν, ὥσθ' ἡ πόλις μικρὸν μὲν πρότερον τοῖς βαρβάροις ἀνεῖτο παιδευτήριον, καὶ φιλέλληνας κατεσκεύαζε τοὺς Γαλάτας, ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια Ἑλληνιστὶ γράφειν· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ τοὺς γνωριμωτάτους Ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας ἐκεῖσε φοιτᾶν, φιλομαθεῖς ὄντας. ὁρῶντες δὲ τούτους οἱ Γαλάται καὶ ἅμα εἰρήνην ἄγοντες, τὴν σχολὴν ἄσμενοι πρὸς τοὺς τοιούτους διατίθενται βίους οὐ κατ' ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ· σοφιστὰς γοῦν ὑποδέχονται τοὺς μὲν ἰδίᾳ, τοὺς δὲ *πόλεις* κοινῇ μισθούμενοι, καθάπερ καὶ ἰατρούς. τῆς δὲ λιτότητος τῶν βίων καὶ τῆς σωφροσύνης τῶν A. 274 Μασσαλιωτῶν οὐκ ἐλάχιστον ἄν τις θείη τοῦτο τεκμήριον· ἡ γὰρ μεγίστη προὶξ αὐτοῖς ἐστιν ἑκατὸν χρυσοῖ καὶ εἰς ἐσθῆτα πέντε καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον· πλέον δ' οὐκ ἔξεστι. καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἡγεμόνες πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ γενηθείσας ἁμαρτίας ἐμετρίασαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἡ πόλις, ὥστε μὴ ὑπακούειν τῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν πεμπομένων στρατηγῶν μήτε αὐτὴν μήτε τοὺς ὑπηκόους. περὶ μὲν Μασσαλίας ταῦτα.

---

codd. exhibent formam hanc caeteris scriptoribus usitatam, adiecto quidem substantivo ὄρος, sed quominus eam hic quoque recipiam, prohibent similia ut τὸ Ἀπέννιον ap. Dion. Perieg. v. 343. 1. ἔχοντες codd. Cor. corr. ex Cas. coni. 3. ἀπέλαβον *C*. 8. παρὰ *l*. 11. μικρῷ *C* edd. 12. κατεσκεύασε ald. 17. τοὺς om. *Bl* Cor. 19. *αἱ* ante πόλεις add. *BC* edd., sed tam impedita est oratio adiectis sive *αἱ πόλεις* sive *πόλεις*, ut neutrum a Strabone profectum arbitrer: ad explicandum *κοινῇ* in margine videtur adnotata fuisse ea vox ac postea huc irrepsisse. — *μισθούμεναι Bl* edd. 27. ὑπαρχίαν codd. Cor. corr.

6. Ἅμα δ' ἥ τε τῶν Σαλύων ὀρεινὴ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας κλίνει μᾶλλον καὶ τῆς θαλάττης ἀφίσταται κατὰ μικρόν, καὶ ἡ παραλία παρὰ τὴν ἑσπέραν περινεύει· μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Μασσαλιωτῶν προελθοῦσα ὅσον εἰς ἑκατὸν σταδίους ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη πλησίον λατομιῶν τινων ἐντεῦθεν ἄρχεται κολποῦσθαι καὶ ποιεῖν τὸν Γαλατικὸν κόλπον πρὸς τὸ Ἀφροδίσιον, τὸ τῆς Πυρήνης ἄκρον· καλοῦσι δ' αὐτὸν καὶ Μασσαλιωτικόν. ἔστι δ' ὁ κόλπος διπλοῦς· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ περιγραφῇ δύο κόλπους ἀφορίζον ἔκκειται τὸ Σήτιον ὄρος, προσλαβὸν καὶ τὴν Βλάσκωνα νῆσον πλησίον ἱδρυμένην· τῶν δὲ κόλπων ὁ μὲν μείζων ἰδίως πάλιν καλεῖται Γαλατικός, εἰς ὃν ἐξερεύγεται τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ στόμα, ὁ δ' ἐλάττων ὁ κατὰ Νάρβωνά ἐστι μέχρι Πυρήνης. ἡ μὲν οὖν Νάρβων ὑπέρκειται
A. 275 τῶν τοῦ Ἄτακος ἐκβολῶν καὶ τῆς λίμνης τῆς Ναρβωνίτιδος, μέγιστον ἐμπόριον τῶν ταύτῃ, πρὸς δὲ τῷ Ῥοδανῷ πόλις ἐστὶ καὶ ἐμπόριον οὐ μικρόν, Ἀρελάτε· ἴσον δέ πως διέχει τὰ ἐμπόρια ταῦτα ἀλλήλων τε καὶ τῶν εἰρημένων ἄκρων, ἡ μὲν Νάρβων τοῦ Ἀφροδισίου, τὸ δ' Ἀρελάτε τῆς Μασσαλίας. ἑκατέ-
C. 182 ρωθεν δὲ τῆς Νάρβωνος ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν οἱ μὲν ἐκ τῶν Κεμμένων ὀρῶν, οἱ δ' ἐκ τῆς Πυρήνης, πόλεις ἔχοντες, εἰς ἃς ἀνάπλους οὐ πολύς ἐστι μικροῖς πλοίοις. ἐκ μὲν τῆς Πυρήνης ὅ τε Ῥουσκίνων καὶ ὁ Ἰλίβιρρις, πόλιν ἔχων ὁμώνυμον ἑκάτερος αὐτῶν, τοῦ δὲ Ῥουσκίνωνος καὶ λίμνη πλησίον ἐστὶ καὶ

---

1. σαλλύων codd. 4. εἰς om. *BCl* edd. 6. ἄρχεσθαι *E*. 7. αὐτὸ codd. Cor. corr. 8. ὁ om. *l*. 9. σίγιον codd. Cor. corr. ex coni. Palmerii coll. Ptolem. II, 9., Avien. Ora marit. v. 604. Eodem ducit loci huius nomen hodiernum *Sette* s. *Cette*. 11. πάλιν om. *E*. 13. ὑπέρκειται om. *l*. 15. ἐμπορεῖόν *B* edd. et sic plerumque. 16. ἀρελάται codd. edd. Hoc nomen posterioris aetatis auctores varie passim efferunt (v. Tzsch. ad Mel. III, 2 p. 458), antiquiores Strabonique aequales omnes Arelate scribunt: et τὸ Ἀρελάται qui ferri potest? Iam Surita ad Itiner. Ant. (v. p. 290 Wess.) hoc mendum tollendum esse censuit. 17. ἀλλήλων — ἄκρων om. *l*. 18. ἀρελάται codd. edd. 22. ῥουσκήνων *C*. — ἰλυβίρρις ald. ἰλλίβιρρις *BC* ac duplex λ exhibent in hoc nomine Ptolem. et Liv. (XXI, 23). Apud alios scriptores minus certa est scriptura (v. Tzsch. ad Mel. II, 2, p. 408), uno λ tamen scribitur apud Athen. VIII, p. 332. 23. αὐτῷ *AC*.

χωρίον ὕφυδρον μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ἁλυκίδων μεστόν, τὸ τοὺς ὀρυκτοὺς κεστρεῖς ἔχον· δύο γὰρ ἢ τρεῖς ὀρύξαντι πόδας καὶ καθέντι τριόδοντα εἰς ὕδωρ ἰλυῶδες ἔστι περιπεῖραι τὸν ἰχθὺν ἀξιόλογον τὸ μέγεθος· τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς ἰλύος καθάπερ αἱ ἐγχέλυες. οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Πυρήνης ῥέουσιν οἱ ποταμοὶ μεταξὺ Νάρβωνος καὶ τοῦ Ἀφροδισίου. ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς Νάρβωνος ἐκ τοῦ Κεμμένου φέρονται πρὸς τὴν θάλατταν, A. 276 ἐξ οὗπερ καὶ ὁ Ἄταξ, ὅ τε Ὄρβις καὶ ὁ †Ῥαύραρις· τούτων ἐφ᾽ οὗ μὲν Βαίτερα πόλις ἀσφαλὴς ἵδρυται πλησίον τῆς Νάρβωνος, ἐφ᾽ οὗ δὲ Ἀγάθη, κτίσμα Μασσαλιωτῶν.

7. Ἓν μὲν οὖν ἔχει παράδοξον ἡ προειρημένη παραλία, τὸ περὶ τοὺς ὀρυκτοὺς ἰχθῦς, ἕτερον δὲ μεῖζον τούτου σχεδόν τι, τὸ λεχθησόμενον. μεταξὺ γὰρ τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ πεδίον ἐστὶ τῆς θαλάττης διέχον εἰς ἑκατὸν σταδίους, τοσοῦτον δὲ καὶ τὴν διάμετρον, κυκλοτερὲς τὸ σχῆμα· καλεῖται δὲ Λιθῶδες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. μεστὸν γάρ ἐστι λίθων χειροπληθῶν, ὑποπεφυκυῖαν ἐχόντων αὐτοῖς ἄγρωστιν, ἀφ᾽ ἧς ἄφθονοι νομαὶ βοσκήμασίν εἰσιν· ἐν μέσῳ δ᾽ ὕδατα καὶ ἁλυκίδες ἐνίστανται καὶ ἅλες. ἅπασα μὲν οὖν καὶ ἡ ὑπερκειμένη χώρα προσήνεμός ἐστι, διαφερόντως δ᾽ εἰς τὸ πεδίον

---

3. παραπεῖραι *lC*, sed in hoc περι sup. pr. m. 4. τὸν asteriscis inclusit Cor. 5. αἱ] οἱ *l* ald. — ἐγχέλιες *C*(?). 6. δὲ post ἐπὶ add. *hik* Cor. Fortasse δὲ excidit post θάτερα. 8. ὄβρις codd. edd., correxi ex Grosk. sententia ad Melae Ptolemaeique auctoritatem, hodierna nominis forma confirmatam. — Ῥαύραρις haud dubie corruptum est, et Ἄραυρις scribendum esse ex Mela et Ptolemaeo probabiliter censuerunt Tzschuck. ad Mel. II, c. 5, 6 et Grosk. 9. βλίττερα *A* βλίτερα *BCl* Βηττέρα Cor., monens tamen in nott. aut Βαιτέρα cum Siebenkeesio, aut potius Βητήρρα scribendum fuisse: ita enim nominatur haec urbs in nummis (v. Eckh. doctr. I, 1 p. 67). At alteram formam magis commendat codd. scriptura, ac tuentur Ptolem. (II, 9) Steph. (s. v. Βαιταρροῦς) Inscriptt. apud Grut. p. 272, 10. Mus. Veron. p. 418, 5. Ubique autem, excepto Ptolem., duplici ρ scribitur. 12. τοὺς om. *C*. 15. καὶ om. ald. — τὴν] τὸν ald. τὸ *ACl* Epit., et haec infra quoque p. 202 τὸ διάμετρον praebet pro τὴν διάμετρον, neque tamen ausus sum sequi usum a reliquis scriptoribus tam abhorrentem. Articulum om. *n*. 19. ἁλικίδες *C*. — συνίστανται Cor. — καὶ post οὖν om. Cor. — ἡ om. *l* ald.

τοῦτο [τὸ] μελαμβόρειον καταιγίζει, πνεῦμα βίαιον καὶ φρικῶ-
A. 277 δες· φασὶ γοῦν σύρεσθαι καὶ κυλινδεῖσθαι τῶν λίθων ἐνίους,
κατακλᾶσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ὀχημάτων καὶ γυ-
μνοῦσθαι καὶ ὅπλων καὶ ἐσθῆτος ἀπὸ τῆς ἐμπνοῆς. Ἀριστοτέ-
λης μὲν οὖν φησιν ὑπὸ σεισμῶν, τῶν καλουμένων βραστῶν, ἐκ-
πεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν συνολισθεῖν εἰς τὰ
κοῖλα τῶν χωρίων. Ποσειδώνιος δὲ λίμνην οὖσαν παγῆναι μετὰ
κλυδασμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς πλείονας μερισθῆναι λίθους, κα-
θάπερ τοὺς ποταμίους κάχληκας καὶ τὰς ψήφους τὰς αἰγιαλί-
τιδας, ὁμοίως δὲ καὶ λείους καὶ ἰσομεγέθεις τῇ ὁμοιότητι· καὶ
τὴν αἰτίαν ἀποδεδώκασιν ἀμφότεροι. πιθανὸς μὲν οὖν ὁ παρ'
ἀμφοῖν λόγος· ἀνάγκη γὰρ τοὺς οὕτω συνεστῶτας λίθους, †οὐ
καθ' ἑαυτοὺς ἢ ἐξ ὑγροῦ παγέντας μεταβαλεῖν, [ἢ] ἐκ πετρῶν
μεγάλων ῥήγματα συνεχῆ λαβουσῶν ἀποκριθῆναι. τὸ μέντοι
C. 183 δυσαπολόγητον Αἰσχύλος καταμαθὼν ἢ παρ' ἄλλου λαβὼν εἰς
μῦθον ἐξετόπισε. φησὶ γοῦν Προμηθεὺς παρ' αὐτῷ, καθηγού-
μενος Ἡρακλεῖ τῶν ὁδῶν τῶν ἀπὸ Καυκάσου πρὸς τὰς Ἑσπε-
ρίδας·

ἥξεις δὲ Λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατόν,
ἔνθ' οὐ μάχης, σάφ' οἶδα, καὶ θοῦρός περ ὢν
μέμψει· πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν

---

1. τὸ om. codd. Cor. add. — μελαμβόριον codd. edd. — βίαιον] βόρειον *C.* 9. κάχλικας *C.* 10. ὁμοίους *AB*, idque recipiendum censet Grosk., quod si fiat δὲ in τε mutandum erit. Idem praeterea πρὸς inserit ante τῇ ὁμοιότητι paulo audacius ac parum commode. 11. τὴν] ταύτην Cor. Quod pronomen si scripsisset, pluralem, opinor, posuisset; οὕτω excidisse putaverat Cas.: ac mira certe est vulgata. 12. οὐ asteriscis inclusit Cor., quae coniectura facilitate quidem commendatur, sed ita verba καθ' ἑαυτοὺς nimis languent. Grosk. igitur, servata negatione, γενέσθαι ἀλλ' ante ἢ excidisse arbitratur, quae tamen probare vix ausim, cum nulla causa appareat, cur ea exciderint. Fortasse scriptum fuerat οὐ καθ' ἑαυτοὺς γενομένους. 13. μεταβάλλειν codd. Cor. corr. — ἢ om. codd. Cor. add. Ante eum ἀλλ' inseruerat Xyl. 15. παραλαβὼν ald. 20. εὖ οἶδα Dionys. Halic., qui tres primos versus affert Antiq. I, 41. — θυρος (sic) *A* θυρὸς *Cghi*, sed duo ultimi habent θοῦρος in marg., θηρὸς *Bl.* — περ ὢν] πετρῶν *l.* 21. μέμψῃ *Al* πέμψῃ *lB*; sed in hoc μ sup. π.

ἐνταῦθ'· ἑλέσθαι δ' οὔ τιν' ἐκ γαίας λίθον
ἕξεις, ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐστι μαλθακός.
ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς οἰκτερεῖ, A. 278
νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι γογγύλων πέτρων
ὑπόσκιον θήσει χθόν', οἷς ἔπειτα σύ
βαλὼν διώσει ῥᾳδίως Λίγυν στρατόν.

ὥσπερ οὐ κρεῖττον ὄν, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, εἰς αὐτοὺς τοὺς Λίγυας ἐμβαλεῖν τοὺς λίθους καὶ καταχῶσαι πάντας, ἢ τοσούτων δεόμενον ποιῆσαι λίθων τὸν Ἡρακλέα. τὸ μὲν οὖν τοσούτων, ἀναγκαῖον ἦν, εἴπερ καὶ πρὸς ὄχλον παμπληθῆ· ὥστε ταύτῃ γε πιθανώτερος ὁ μυθογράφος τοῦ ἀνασκευάζοντος τὸν μῦθον. ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πεπρῶσθαι φήσας ὁ ποιητὴς οὐκ ἐᾷ μέμφεσθαι φιλαιτίως. καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῆς προνοίας καὶ τῆς εἱμαρμένης λόγοις εὕροι τις ἂν πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν φύσει γινομένων, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν φάναι πολὺ κρεῖττον εἶναι τόδε ἢ τόδε γενέσθαι, οἷον εὔομβρον εἶναι τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ μὴ τὴν Αἰθιοπίαν ποτίζειν τὴν γῆν· καὶ A. 279 *τὸν Πάριν εἰς Σπάρτην πλέοντα ναυαγίῳ περιπεσεῖν, ἀλλὰ μὴ τὴν Ἑλένην ἁρπάσαντα δίκας τῖσαι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὕστερον, ἡνίκα τοσοῦτον ἀπειργάσατο φθόρον Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· ὅπερ Εὐριπίδης ἀνήνεγκεν εἰς τὸν Δία·*

Ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν Τρωσὶ πῆμα δ' Ἑλλάδι
θέλων γενέσθαι ταῦτ' ἐβούλευσεν πατήρ.

---

1. δ'] θ' Sbk. Cor. 4. *ὑπερσχὼν* Cor. ex Cas. coni. — *στρογγύλων nogk*, sed duo ultimi ex corr., *γογγύλων* sup. *στρογ h*. 5. *συμβαλὼν* codd. Cor. corr. ex Salm. coni. (v. Exerc. Plin. pag. 42). 6. *βάλλων* Cor. — *δηώσει* codd., sed ς in fine add. sec. m. in *h*, *δηώσεις* ald., unde Salm. coniecit *διώξεις*, collatis Hygini verbis (Poet. Astron. II, 6. p. 437) — „quibus Herculem se defendisse et hostes fugasse.“ *διώσεις* Leopard., Herm. 7. *οὐ*] *οὖν ACIB*, sed in hoc *οὐ* sec. m. sup., sicut in *h*; *οὐ i* et marg. *o*: rec. Sbk. ex Cas. sent. 8. *ἐμβάλλειν* codd. Cor. corr. — *τοσοῦτον ClB* (hic post corr.). 9. *λίθον ClB* (hic post corr.). — *τοσοῦτον lB* (hic post corr.). 12. *τἄλλα* edd. 15. *γενομένων* ald. 18. *τὴν* ante *Σπάρτην* add. edd. 20. *ἀπειργαστο* Cor. ex Tyrwh. coni. — Quae leguntur inde a *φθόρον* usque ad *Πυρήνης* (v. pag. 186 extr.) desiderantur in *A*: interciderunt enim duo folia, quae fuerant intima quaternionis. Eadem desunt in *ghi*. 23. *ταῦτ'*] *τάδ'* ald.

8. *Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ στομάτων Πολύβιος μὲν ἐπιτιμᾷ Τιμαίῳ, φήσας εἶναι μὴ πεντάστομον, ἀλλὰ δίστομον· Ἀρτεμίδωρος δὲ τρίστομον λέγει. Μάριος δὲ ὕστερον, ὁρῶν τυφλόστομον γινόμενον ἐκ τῆς προσχώσεως καὶ δυσείσβολον, καινὴν ἔτεμε διώρυχα, καὶ ταύτῃ δεξάμενος τὸ πλέον τοῦ ποταμοῦ Μασσαλιώταις ἔδωκεν ἀριστεῖον κατὰ τὸν πρὸς Ἄμβρωνας καὶ Τωυγενοὺς πόλεμον· ἐξ οὗ πλοῦτον ἠνέγκαντο πολύν, τέλη πραττόμενοι τοὺς ἀναπλέοντας καὶ τοὺς καταγομένους· ὅμως οὖν ἔτι μένει δυσείσπλοα διά τε τὴν λαβρότητα καὶ τὴν πρόσ-*
C. 184 *χωσιν καὶ τὴν ταπεινότητα τῆς χώρας, ὥστε μὴ καθορᾶσθαι μηδ' ἐγγὺς ἐν ταῖς δυσαερίαις. διόπερ οἱ Μασσαλιῶται πύργους ἀνέστησαν σημεῖα, ἐξοικειούμενοι πάντα τρόπον τὴν χώ-*
A. 280 *ραν· καὶ δὴ καὶ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος κἀνταῦθα ἱδρύσαντο ἱερόν, χωρίον ἀπολαβόντες, ὃ ποιεῖ νῆσον τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ. ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ λιμνοθάλαττα, καλοῦσι δὲ στομαλίμνην, ὀστράκια δ' ἔχει πάμπολλα καὶ ἄλλως εὐοψεῖ. ταύτην δ' ἔνιοι συγκατηρίθμησαν τοῖς στόμασι τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ μάλιστα οἱ φήσαντες ἑπτάστομον αὐτόν, οὔτε τοῦτ' εὖ λέγοντες οὔτ' ἐκεῖνο· ὄρος γάρ ἐστι μεταξὺ τὸ διεῖργον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὴν λίμνην. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ Μασσαλίαν παραλίαν τοιαύτη καὶ τοσαύτη τις.*

9. *Ἡ δ' ἐπὶ τὸν Οὔαρον ποταμὸν καὶ τοὺς ταύτῃ Λίγυας τάς τε τῶν Μασσαλιωτῶν ἔχει πόλεις Ταυροέντιον καὶ Ὀλβίαν καὶ Ἀντίπολιν καὶ Νίκαιαν καὶ τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. ἵδρυται δὲ τοῦτο μεταξὺ τῆς Ὀλβίας καὶ τῆς Ἀντιπόλεως, διέχον Μασσαλίας εἰς ἑξακοσίους σταδίους. ὁ δὲ Οὔαρος μέσος ἐστὶ τῆς Ἀντιπόλεως*

---

3. *Μάριος*] *τίμαιος* codd. Xyl. corr. coll. Plut. (Mar. c. 15). Causa erroris manifesta. 4. *προχωρήσεως* *Cl* *προχώσεως* *B* et *σ* sup. *ο* sec. m. add. 7. *ἠνέγκατο* *BCl* Cas. corr. — *πολυτελῆ* codd. Cor. corr. ex coni. Tyrwh. 8. *πραττόμενος* *B*, sed *ς* in *ι* mut. sec. m. 18. *ἑστομον* *p*, *πεντάστομον* Cor., ut ad Timaeum haec referantur: quod etiamsi arrideat, tamen cum fuerint, qui septem fuisse Rhodani ostia crederent (ut ex Apoll. Rhod. Argonaut. IV, v. 634 apparet), recipere non ausim. 20. *ἀπὸ Μασσαλίας* *lB* (in hoc *ἐπὶ* in marg. sec. m. add.) ald. Xyl. corr.

καὶ Νικαίας, τῆς μὲν ὅσον εἴκοσι, τῆς δὲ ἑξήκοντα σταδίους A. 281
διέχων· ὥσθ' ἡ Νίκαια τῆς Ἰταλίας γίνεται κατὰ τὸν νῦν ἀποδεδειγμένον ὅρον, καίπερ οὖσα Μασσαλιωτῶν· [ἐπ]ετείχισαν γὰρ τὰ κτίσματα ταῦτα τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις οἱ Μασσαλιῶται, τήν γε θάλατταν ἐλευθέραν ἔχειν βουλόμενοι, τῆς χώρας ὑπ' ἐκείνων κρατουμένης· ὀρεινὴ γάρ ἐστι καὶ ἐρυμνή, πρὸς μὲν τῇ Μασσαλίᾳ πλάτος τι μέτριον καταλείπουσα τῶν ἐπιπέδων χωρίων, προϊόντι δὲ ἐπὶ τὴν ἕω παντάπασιν ἀποθλίβουσα πρὸς τὴν θάλατταν καὶ μόλις αὐτὴν πορεύσιμον ἐῶσα τὴν ὁδόν. κατέχουσι δὲ τὰ μὲν πρῶτα Σάλυες, τὰ δὲ τελευταῖα πρὸς τὴν Ἰταλίαν συνάπτοντες Λίγυες, περὶ ὧν λεχθήσεται μετὰ ταῦτα. νυνὶ δὲ τοσοῦτον προσθετέον, ὅτι τῆς μὲν Ἀντιπόλεως ἐν τοῖς τῆς Ναρβωνίτιδος μέρεσι κειμένης, τῆς δὲ Νικαίας ἐν τοῖς τῆς Ἰταλίας, ἡ μὲν Νίκαια ὑπὸ τοῖς Μασσαλιώταις μένει καὶ τῆς ἐπαρχίας ἐστίν, ἡ δ' Ἀντίπολις τῶν Ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται, κριθεῖσα πρὸς τοὺς Μασσαλιώτας καὶ ἐλευθερωθεῖσα τῶν παρ' ἐκείνων προσταγμάτων.

10. Πρόκεινται δὲ τῶν στενῶν τούτων ἀπὸ Μασσαλίας ἀρξαμένοις αἱ Στοιχάδες νῆσοι, τρεῖς μὲν ἀξιόλογοι, δύο δὲ μικραί· γεωργοῦσι δ' αὐτὰς Μασσαλιῶται. τὸ δὲ παλαιὸν καὶ φρουρὰν εἶχον, ἱδρυμένην αὐτόθι πρὸς τὰς τῶν λῃστηρίων
ἐφόδους, εὐποροῦντες καὶ λιμένων. μετὰ δὲ τὰς Στοιχάδας ἡ C. 185
Πλανασία καὶ Λήρων, ἔχουσαι κατοικίας. ἐν δὲ τῇ Λήρωνι καὶ ἡρῷόν ἐστι τὸ τοῦ Λήρωνος· κεῖται δ' αὕτη πρὸ τῆς Ἀντιπόλεως. ἄλλα δ' ἐστὶ νησίδια οὐκ ἄξια μνήμης, τὰ μὲν πρὸ τῆς Μασσαλίας αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸ τῆς ἄλλης τῆς λεχθείσης ἠιόνος. τῶν δὲ λιμένων ὁ μὲν κατὰ τὸν ναύσταθμον ἀξιόλογος καὶ ὁ τῶν Μασσαλιωτῶν, οἱ δ' ἄλλοι μέτριοι· τούτων δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ὀξύβιος καλούμενος λιμήν, ἐπώνυμος τῶν Ὀξυβίων Λιγύων. περὶ μὲν τῆς παραλίας ταῦτα λέγομεν.

---

1. εἴκοσι] η *C.* — ὅσον ante ἑξήκοντα add. *C*(?) edd. 3. ἐτείχισαν codd. Cor. corr. ex Cas. coni. 5. γε] τε codd. Cor. corr. 7. τῶν χωρίων τῶν ἐπιπέδων ald. 15. ὑπαρχίας codd. Cor. corr. cf. p. 181. 22. εὐποροῦσαι sive εὐποροῦσι δὲ scribendum censet Grosk. — ἡ om. *E.* 27. τὸν] τὸ Cor.

A. 282 11. Τὴν δ' ὑπερκειμένην αὐτῆς χώραν μάλιστα γεωγραφεῖ τά τε ὄρη τὰ περικείμενα καὶ οἱ ποταμοί, διαφερόντως δὲ ὁ Ῥοδανός, μέγιστός τε ὢν καὶ πλεῖστον ἀνάπλουν ἔχων, ἐκ πολλῶν πληρούμενος ῥευμάτων· λεκτέον οὖν ἐφεξῆς περὶ τούτων. ἀπὸ Μασσαλίας τοίνυν ἀρξαμένοις καὶ προϊοῦσιν ἐπὶ τὴν μεταξὺ χώραν τῶν τε Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μὲν τοῦ Δρουεντία ποταμοῦ Σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους· πορθμείῳ δὲ διαβᾶσιν εἰς Καβαλλίωνα πόλιν ἡ ἐφεξῆς χώρα πᾶσα Καουάρων ἐστὶ μέχρι τῶν τοῦ Ἴσαρος συμβολῶν πρὸς τὸν Ῥοδανόν· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Κέμμενον συνάπτει πως τῷ Ῥοδανῷ· μῆκος τὸ μέχρι δεῦρο ἀπὸ τοῦ Δρουεντία σταδίων ἐστὶν ἑπτακοσίων. οἱ μὲν οὖν Σάλυες ἐν αὐτοῖς τά τε πεδία καὶ τὰ ὑπερκείμενα ὄρη κατοικοῦσι, τῶν δὲ Καουάρων ὑπέρκεινται Οὐοκόντιοί τε καὶ Τρικόριοι καὶ Ἰκόνιοι καὶ Μέδυλλοι. μεταξὺ δὲ τοῦ Δρουεντία καὶ τοῦ Ἴσαρος καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ῥέουσιν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὸν Ῥοδανόν, δύο μὲν οἱ περιρ-
A. 283 ρέοντες πόλιν Καουάρων *καὶ Οὐάρων* κοινῷ ῥείθρῳ συμβάλλοντες εἰς τὸν Ῥοδανόν, τρίτος δὲ Σούλγας, ὁ κατὰ Οὔνδαλον πόλιν μισγόμενος τῷ Ῥοδανῷ, ὅπου Γναῖος Ἀηνόβαρ-

7. δροεντία *B*. 8. καβαλιῶνα ald. 9. κονάρων codd. eademque scriptura plerisque locis recurrit, sed α in prima syllaba huius nominis, ubicunque ab aliis scriptoribus commemoratur, constanter apparet, eiusque infra apud Strabonem quoque quaedam sunt vestigia. Xyl. ubique restituit. 10. πως] πρὸς *E*. 13. δὲ] τε codd. edd. 14. πέδυλλοι *B* Μέδουλοι Sbk. atque ου infra pag. 203 sq. exhibent codd. 16. τῶν om. ald. 17. κλουάρων codd. κονάρων ald. Sbk. corr. Iam quae sequuntur verba καὶ Οὐάρων magnas turbas cierunt, multisque coniecturis tentata sunt parum felicibus, quas vide, si tanti est, ap. Grosk. ad h. l. et Ukert. in Geogr. antiq. II, 2. p. 139. Inducenda ea esse post Xylandrum Sbk. et Cor. recte censuerunt: manifesto enim orta sunt ex varia scriptura, nomini proxime praecedenti a librario dubitante addita. Caeterum haud improbabiliter Grosk. suspicatus est, Cavarorum urbem illam fuisse Carpentoracte, quam ob ἀηδὲς τῆς γραφῆς (v. III, 155) fortasse Strabo non nominavit: sed male idem Καρπεντάρωνα scribit pro καὶ Οὐάρων. 18. Οὐίνδαλον Sbk. Cor. ex Scalig. coni., coll. Liv. Epit. LXI. Oros. V, 13. Verumtamen ι fortasse a Strabone ipso omissum, ut in Viriathi nomine. 19. ἀνοβάρβαρος *CB*, sed in hoc ι post add. et alterum αρ deletum; αἰνοβάρβαρος *l* γναῖος ὁ βάρβαρὸς ald. Αἰνό-

βος μεγάλῃ μάχῃ πολλὰς ἐτρέψατο Κελτῶν μυριάδας. εἰσὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ πόλεις καὶ Ἀυενιὼν καὶ Ἀρανσίων καὶ Ἀερία, τῷ ὄντι, φησὶν Ἀρτεμίδωρος, ἀερία διὰ τὸ ἐφ' ὕψους ἱδρῦσθαι μεγάλου. ἡ μὲν οὖν ἄλλη πᾶσά ἐστι πεδιὰς καὶ εὔβοτος, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀερίας εἰς τὴν †Δουρίωνα ὑπερθέσεις ἔχει στενὰς καὶ ὑλώδεις. καθ' ὃ δὲ συμπίπτουσιν ὁ Ἴσαρ ποταμὸς καὶ ὁ Ῥοδανὸς καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος, Κόιντος Φάβιος Μάξιμος Αἰμιλιανὸς οὐχ ὅλαις τρισὶ μυριάσιν εἴκοσι μυριάδας Κελτῶν κατέκοψε, καὶ ἔστησε τρόπαιον αὐτόθι λευκοῦ λίθου καὶ νεὼς δύο, τὸν μὲν Ἄρεως, τὸν δ' Ἡρακλέους. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἴσαρος εἰς Οὐίενναν τὴν τῶν Ἀλλοβρίγων μητρόπολιν κειμένην ἐπὶ τῷ Ῥοδανῷ στάδιοί εἰσι τριακόσιοι εἴκοσι. πλησίον δ' ὑπέρκειται C. 186 τῆς Οὐιέννης τὸ Λούγδουνον, ἐφ' οὗ συμμίσγουσιν ἀλλήλοις ὅ τε Ἄραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· στάδιοι δ' εἰσὶν ἐπ' αὐτὸ πεζῇ μὲν περὶ διακοσίους διὰ τῆς Ἀλλοβρίγων, ἀνάπλῳ δὲ μικρῷ πλείους. Ἀλλόβριγες δὲ μυριάσι πολλαῖς πρότερον μὲν ἐστράτευον, νῦν δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία καὶ τοὺς αὐλῶνας τοὺς ἐν ταῖς Ἄλπεσι, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι κωμηδὸν ζῶσιν, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐίενναν ἔχοντες, κώμην πρότερον οὖσαν, μητρόπολιν δ' ὅμως τοῦ ἔθνους λεγομένην κατεσκευάκασι πόλιν. ἵδρυνται δ' ἐπὶ

βαρβος edd. inde a Cas., sed alteram formam latinae propiorem cum Xylandro praeferendam duxi ob codd. scripturam infra p. 191. 2. καὶ ante Ἀυενιὼν om. *B*(?) edd. 3. ὁ ante Ἀρτεμίδωρος add. *B*. 5. τὴν Δουρίωνα haud dubie corrupta sunt, sed τὸν Δρουεντίαν, quod nimia audacia Cor. ex d'Anvillii coni. scripsit, nullo modo probandum est. Restituendum est haud dubie τὴν Ἀυενίωνα, quod nomen infra p. 203 in alio similiter corrupto, Δουερίωνος, latere Mannert. (Geogr. antiq. II, 1. p. 84) recte viderat. Cui coniecturae quae opponuntur argumenta a Grosk. aliisque parum valida sunt. 6. ὁ ἴσαρος *E*. 8. κατέκοψαν *BCl* ald. 9. ἔστησαν *k*. 11. τὴν ante Οὐίενναν add. edd. — ἀλλοβρόγων codd. edd. sed ι, quod paulo post exhibet *E*, infra p. 193. 203. XVI, 765 omnes codd. constanter praebent, idque a Polybio et plerisque scriptoribus Graecis in hoc nomine usurpatum fuisse testatur Steph. s. v. Ἀλλόβρυγες. 12. εἰσὶ om. *E*. 13. ἀφ' *ClB*, sed hic post corr., ἐφ' *no* idque Cor. rec. 15. ἀλλοβρόγων codd. edd. v. ad 185 extr. 16. ἀλόβριγες *E* ἀλλόβρογες *BCl* edd. 17. τοὺς ante ἐν om. *l*. 19. προτέραν *C*.

τῷ Ῥοδανῷ. φέρεται δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων οὗτος πολὺς καὶ
A. 284 *σφοδρός, ὅς γε καὶ διὰ λίμνης ἐξιὼν τῆς Δημέννης φανερὸν δείκνυσι τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ πολλοὺς σταδίους. κατελθὼν δὲ εἰς τὰ πεδία τῆς χώρας τῆς Ἀλλοβρίγων καὶ Σεγοσιανῶν συμβάλλει τῷ Ἄραρι κατὰ Λούγδουνον πόλιν τῶν Σεγοσιανῶν. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἄραρ ἐκ τῶν Ἄλπεων, ὁρίζων Σηκοανούς τε καὶ Αἰδούους καὶ Λιγκασίους, παραλαβὼν δ' ὕστερον τὸν Δοῦβιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρῶν φερόμενον πλωτόν, ἐπικρατήσας τῷ ὀνόματι καὶ γενόμενος ἐξ ἀμφοῖν Ἄραρ συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. πάλιν δ' ἐπικρατήσας ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν Οὐίενναν φέρεται. συμβαίνει δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς τρεῖς ποταμοὺς φέρεσθαι πρὸς ἄρκτον, εἶτα πρὸς δύσιν· εἰς ἓν δ' ἤδη συμπεσὸν ῥεῖθρον πάλιν ἄλλην καμπὴν λαβὸν νότιον φέρεται τὸ ῥεῦμα μέχρι τῶν ἐκβολῶν, δεξάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ποταμούς, κἀκεῖθεν ἤδη τὴν λοιπὴν ποιεῖται μέχρι τῆς θαλάττης ῥύσιν. ἡ μὲν οὖν μεταξὺ τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοιαύτη τις.*

12. *Τὴν δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ Οὐόλκαι νέμονται τὴν πλείστην, οὓς Ἀρηκομίσκους προσαγορεύουσι. τούτων δ' ἐπίνειον ἡ Νάρβων λέγεται, δικαιότερον δ' ἂν καὶ τῆς ἄλλης*
A. 285 *Κελτικῆς λέγοιτο· τοσοῦτον ὑπερβέβληται τῷ πλήθει † τῶν χρό-*

---

1. ἀπὸ] ἄνω codd. Sbk. corr. — τῶν πόλεων ald. 2. ὃς] ὡς *lB*, sed hic post corr. — τῆς Δημέννης] τῆς μεγάλης codd.; ctenim quod Sbk. ait in Vat. *A* (i. e. *p*) esse τῆς Δεμάνης falsum est: haec mera est Cas. coniectura, quam Sbk. et Cor. recipere non dubitarunt. Sed p. 208 codd. concinunt in altera forma, ad quam ducit etiam eiusdem nominis scriptura corrupta p. 204, et haec ipsa de qua agimus: *ΜΕΓΑΛΗΣ* enim sponte sua offert syllabas μέννης, prima ob τῆς similitudinem videatur omissa. Eandem formam iure apud Ptolem. (II, 9) restituendam censet Grashof. in ed. Wilb. 4. ἀλλοβρόγων codd. edd. — σεγγοσιάνων *B* σεγγοσάβων *C* σεγγοσιαύων *l*. 5. ἐγγοσιάνων *BC* ἐγγοσιαύων *l*. 6. Σηκουανοὺς Cor. sic const. 7. αἰδουίους codd. Cor. corr. — λιγκασίους] λίγγονας Cor. atque ita appellatur hic populus et ab aliis scriptoribus et a Strabone ipso p. 193. 208. 12. συμπεσὼν codd. Xyl. corr., συμπεσόντες Sbk. ex Cas. coni., συμπεσόντων Cor. 17. οὐῶλκαι codd. edd., sed οὐόλκαι habent codd. p. 187. 203, Ptolem., Metaphrastes Caesaris. 18. ἀρηκομικοὺς *B* Cor. eamque formam usurpant scriptores latini. 19. νάρβωνα *l*, et in fine vocis litera erasa est in *B*. 20. τῶν χρόνων τῷ ἐμπορείῳ corrupta sunt,

νων τῷ ἐμπορείῳ. οἱ μὲν οὖν Οὐόλκαι γειτονεύουσι τῷ Ῥοδανῷ, τοὺς Σάλυας ἔχοντες ἀντιπαρήκοντας αὐτοῖς ἐν τῇ περαίᾳ καὶ τοὺς Καουάρους. ἐπικρατεῖ δὲ τὸ τῶν Καουάρων ὄνομα καὶ πάντας οὕτως ἤδη προσαγορεύουσι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, οὐδὲ βαρβάρους ἔτι ὄντας, ἀλλὰ μετακειμένους τὸ πλέον εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων τύπον καὶ τῇ γλώττῃ καὶ τοῖς βίοις, τινὰς δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ. ἄλλα δέ ἐστιν ἄδοξα ἔθνη καὶ μικρά, παρακείμενα τοῖς Ἀρηκομίσκοις μέχρι Πυρήνης. μητρόπολις δὲ τῶν Ἀρηκομίσκων ἐστὶ Νέμαυσος, κατὰ μὲν τὸν ἀλλότριον ὄχλον καὶ τὸν ἐμπορικὸν πολὺ Νάρβωνος λειπομένη, κατὰ δὲ τὸν πολιτικὸν ὑπερβάλλουσα· ὑπηκόους γὰρ ἔχει κώμας τέτταρας καὶ εἴκοσι τῶν ὁμοεθνῶν εὐανδρίᾳ διαφερούσας, συντελούσας εἰς αὐτήν, ἔχουσα καὶ τὸ καλούμενον Λάτιον, ὥστε τοὺς ἀξιωθέν- C. 187 τας ἀγορανομίας καὶ ταμιείας ἐν Νεμαύσῳ Ῥωμαίους ὑπάρχειν· διὰ δὲ τοῦτο οὐδ᾽ ὑπὸ τοῖς προστάγμασι τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης στρατηγῶν ἐστι τὸ ἔθνος τοῦτο. ἵδρυται δ᾽ ἡ πόλις κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, θέρους μὲν εὔβατον οὖσαν, χειμῶνος δὲ καὶ ἔαρος πηλώδη καὶ ποταμόκλυστον. τινὰ μὲν οὖν τῶν ῥευμάτων πορθμείοις περᾶται, τινὰ δὲ γεφύραις, ταῖς μὲν ξύλων πεποιημέναις, ταῖς δὲ λίθων. ποιοῦσι δὲ τὰς ἐκ τῶν ὑδάτων δυσκολίας οἱ χείμαρροι, καὶ μέχρι τοῦ θέρους ἔσθ᾽ ὅτε ἐκ τῶν Ἄλπεων καταφερόμενοι μετὰ τὴν ἀπότηξιν τῶν χιόνων. τῆς δ᾽ ὁδοῦ τῆς λεχθείσης ἡ μὲν εὐθὺς ἐπὶ

neque multum proficimus coniecturis Casauboni, qui *καὶ* ante *τῷ ἐμπορείῳ* inserendum censuit, aut Corais *τὸ ἐμπορεῖον* scribentis. Multo melius est, quod Lachmannus proposuit in schedd. *τῶν ὄχλων τῶν ἐμπορικῶν*, sed tamen non satisfacit. Verissimam contra iudico coniecturam, quam Zieglerus V. D, dum specimina typographica corrigo, mecum communicavit, *τῶν χρωμένων τῷ ἐμπορίῳ*. 1. *οὔλκαι BC οὐῶλκαι l*(?) edd. — *τῷ ποταμῷ* ante *τῷ Ῥοδανῷ* add. edd. 3. *καθυάρους B καθάρους l κατάρους C*. — *καθυάρων BCl*. 8. *Ἀρηκομικοῖς* Cor. — Inde a voce *Πυρήνης* denuo incipiunt *Aghi*: v. ad p. 183. 9. *Ἀρηκομικῶν* Cor. 13. *ἐχούσας ABl ἔχουσαν C*(?) Sbk. ex Cas. coni., sed nominativus, quem Cor. restituit, probabilior est. — *λάτειον* codd. 15. *προστάγμασι*] *πράγμασι ABCl προστάγμασι*, quod est in *o*, Sbk. rec. ex Cas. coni. 19. *πορθμίοις BC*. 20. *ἐκ* ante *ξύλων* et mox ante *λίθων* add. *nop*.

τὰς Ἄλπεις ἐστί, καθάπερ εἴπομεν, ἡ σύντομος διὰ Οὐοκοντίων· ἡ δὲ διὰ τῆς παραλίας τῆς Μασσαλιωτικῆς καὶ τῆς Λιγυστικῆς μακροτέρα μέν, τὰς δ' ὑπερθέσεις τὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐμαρεστέρας ἔχει, ταπεινουμένων ἐνταῦθα ἤδη τῶν ὀρῶν. διέ-
A. 286 χει δ' ἡ Νέμαυσος τοῦ μὲν Ῥοδανοῦ περὶ ἑκατὸν σταδίους, καθ' ὃ ἐν τῇ περαίᾳ πολίχνιόν ἐστι Ταρούσκων, τῆς δὲ Νάρβωνος ἑπτακοσίους εἴκοσι. πρὸς δὲ τὸ Κέμμενον ὄρος συνάπτοντες, ἐπιλαμβάνοντες δὲ καὶ τὸ νότιον πλευρὸν αὐτοῦ μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων οἰκοῦσι τῶν τε Οὐολκῶν οἱ Τεκτοσάγες καλούμενοι καὶ ἄλλοι τινές. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἐροῦμεν ὕστερον.

13. Οἱ δὲ Τεκτοσάγες καλούμενοι τῇ Πυρήνῃ πλησιάζουσιν, ἐφάπτονται δὲ μικρὰ καὶ τοῦ προσαρκτίου πλευροῦ τῶν Κεμμένων, πολύχρυσόν τε νέμονται γῆν. ἐοίκασι δὲ καὶ δυναστεῦσαί ποτε καὶ εὐανδρῆσαι τοσοῦτον, ὥστε στάσεως ἐμπεσούσης ἐξελάσαι πολὺ πλῆθος ἐξ ἑαυτῶν ἐκ τῆς οἰκείας· κοινωνῆσαι δὲ τούτοις καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐθνῶν. τούτων δ' εἶναι καὶ τοὺς κατασχόντας τὴν Φρυγίαν τὴν ὅμορον τῇ Καππαδοκίᾳ καὶ τοῖς Παφλαγόσι· τούτου μὲν οὖν ἔχομεν τεκμήριον τοὺς ἔτι καὶ νῦν λεγομένους Τεκτοσάγας. τριῶν γὰρ ὄντων ἐθνῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ περὶ Ἄγκυραν πόλιν Τεκτοσάγων λέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἐστὶ Τρόκμοι καὶ Τολιστοβώγιοι· τούτους δ', ὅτι μὲν ἐκ τῆς Κελτικῆς ἀπῳκίσθησαν, μηνύει τό *τε* πρὸς τοὺς Τεκτοσάγας σύμφυλον, ἐξ ὧν δὲ χωρίων ὡρμήθησαν, οὐκ ἔχομεν φράζειν· οὐ γὰρ παρειλήφαμεν οἰκοῦντάς τινας *τὴν* νυνὶ Τρόκμους ἢ Τολιστοβωγίους ἐκτὸς τῶν Ἄλπεων οὔτ' ἐν αὐταῖς

1. οὐκόντων codd. 6. Ταρράσκων edd. cf. ad p. 178. 7. καὶ ante εἴκοσι add. *BCl* edd. 9. οὐωλκῶν Cor. 14. εὐανδρίσαι *C*. 15. οἰκίας *C*. 21. τοιλιστοβόσγιοι *ACl* τολιστοβόσγιοι *B* Τολιστοβόγιοι edd. inde a Xyl. Sed in syllaba media praeferendum duxi ω, quod et codd. exhibent infra XII, 547. 566, et ab Eratosthene usurpatum fuisse Steph. s. v. Τολιστόβιοι tradit. Commendat praeterea hanc scripturam titulus apud Franz. (v. *Fünf Inschriften etc.* p. 22 not.). Suspicari denique possis οσ, quod h. l. codd. constanter praebent, ortum esse ex ω male lecto. 22. τε] γε Cor. nullo fructu; videtur potius delenda particula ex repetitione literarum similium orta. 24. τὴν om. edd. τὸ *no*. 25. τοιλιστοβοσγίους *ACl* τολιστοβοσγίους *B*(?) Τολιστοβογίους edd.

οὔτ' ἐντός· εἰκὸς δ' ἐκλελοιπέναι διὰ τὰς ἀθρόας ἀπαναστάσεις, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνει πλειόνων· ἐπεὶ καὶ τὸν ἄλλον Βρέννον τὸν ἐπελθόντα ἐπὶ Δελφοὺς Πραῦσόν τινές φασιν, οὐδὲ τοὺς Πραύσους δ' ἔχομεν εἰπεῖν, ὅπου γῆς ᾤκησαν πρότερον. καὶ τοὺς Τεκτοσάγας δέ φασι μετασχεῖν τῆς ἐπὶ Δελ- C. 188 φοὺς στρατείας, *καὶ* τούς τε θησαυροὺς τοὺς εὑρεθέντας παρ' αὐτοῖς ὑπὸ Σκιπίωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐν πόλει Τολώσσῃ τῶν ἐκεῖθεν χρημάτων μέρος εἶναί φασι, προσθεῖναι δὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων ἀνιεροῦντας καὶ ἐξιλασκομένους τὸν θεόν· προσαψάμενον δ' αὐτῶν τὸν Σκιπίωνα διὰ τοῦτο ἐν δυστυχήμασι καταστρέψαι τὸν βίον, ὡς ἱερό- A. 287 συλον ἐκβληθέντα ὑπὸ τῆς πατρίδος, διαδόχους δ' ἀπολιπόντα παῖδας, ἃς συνέβη καταπορνευθείσας, ὡς εἴρηκε Τιμαγένης, αἰσχρῶς ἀπολέσθαι. πιθανώτερος δ' ἐστὶν ὁ Ποσειδωνίου λόγος· τὰ μὲν γὰρ εὑρεθέντα ἐν τῇ Τολώσσῃ χρήματα μυρίων που καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γενέσθαι φησί, τὰ μὲν ἐν σηκοῖς ἀποκείμενα, τὰ δ' ἐν λίμναις ἱεραῖς, οὐδεμίαν κατασκευὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀργὸν χρυσίον καὶ ἄργυρον· τὸ δ' ἐν Δελφοῖς ἱερὸν κατ' ἐκείνους ἤδη τοὺς χρόνους ὑπάρξαι κενὸν τῶν τοιούτων, σεσυλημένον ὑπὸ τῶν Φωκέων κατὰ τὸν ἱερὸν πόλεμον· εἰ δὲ καί τι ἐλείφθη, διανείμασθαι πολλούς· οὐδὲ σωθῆναι δὲ αὐτοὺς εἰκὸς εἰς τὴν οἰκείαν, ἀθλίως ἀπαλλάξαντας μετὰ τὴν ἐκ Δελφῶν ἀποχώρησιν καὶ σκεδασθέντας ἄλλους ἐπ' ἄλλα μέρη κατὰ διχοστασίαν. ἀλλ', ὥσπερ ἐκεῖνός τε εἴρηκε καὶ ἄλλοι πλείους, ἡ χώρα πολύχρυσος οὖσα καὶ δεισιδαιμόνων ἀνθρώπων καὶ οὐ πολυτελῶν τοῖς βίοις πολλαχοῦ *τῆς Κελτικῆς* ἔσχε

---

2. τῶν ἄλλων, sed ω postea utroque loco in o mutato, *C* (sic. Cor. in nott.) Cor., τὸν Γάλλον coni. Toup., τὸν Γαλλικὸν Grosk., frustra omnes. 4. ἀλλ' ante οὐδὲ add. edd. — δ' om. edd. 6. τε asteriscis inclusit Cor., nec stare potest una cum καὶ quod praecedit: mihi tamen hoc magis est suspectum. 7. Καιπίωνος edd. inde a Xyl., neque dubium, quin de Q. Servilio Caepione loquatur Strabo, sed contra codd. hic et paulo post consentientes nomen illud inferre non licet. 10. Καιπίωνα edd. inde a Xyl. 12. ὑπὸ expungendum videtur. 13. οἷς *ClB* (ex corr.) αἷς Cor. — καταπορνευθεῖσιν *Cl* καταπορνευθείσαις Cor. 18. χρυσὸν edd. 22. μεταλλάξαντας *C*. 25. δυσειδαιμόνων *C*. 26. τῆς Κελτικῆς expungenda recte censuit Grosk.: ad ex-

θησαυρούς· μάλιστα δ' αὐτοῖς αἱ λίμναι τὴν ἀσυλίαν παρεῖχον, εἰς ἃς καθίεσαν ἀργύρου ἢ καὶ χρυσοῦ βάρη. οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι κρατήσαντες τῶν τόπων ἀπέδοντο τὰς λίμνας δημοσίᾳ, καὶ τῶν ὠνησαμένων πολλοὶ μύλους εὗρον σφυρηλάτους ἀργυροῦς. ἐν δὲ τῇ Τολώσσῃ καὶ τὸ ἱερὸν ἦν ἅγιον, τιμώμενον σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, καὶ τὰ χρήματα ἐπλεόνασε διὰ τοῦτο, πολλῶν ἀνατιθέντων, καὶ μηδενὸς προσάπτεσθαι θαρροῦντος.

14. Ἵδρυται δ' ἡ Τολῶσσα κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διείργοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Νάρβωνα θαλάττης τὸν ὠκεανόν, ὅν φησι Ποσειδώνιος ἐλάττω τῶν τρισχιλίων σταδίων. ἄξιον δ' ἀντὶ πάντων ἐπισημήνασθαι πάλιν, ὅπερ εἴπομεν πρότερον, τὴν ὁμολογίαν τῆς χώρας πρός τε τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν θάλατταν τήν τ' ἐκτὸς ὁμοίως καὶ τὴν ἐντός· εὕροι γὰρ ἄν τις ἐπιστήσας οὐκ ἐλάχιστον μέρος τοῦθ' ὑπάρχον τῆς τῶν τόπων ἀρετῆς, λέγω δὲ τὸ τὰς χρείας ἐπιπλέκεσθαι τὰς τοῦ βίου
A. 288 μετὰ ῥᾳστώνης ἅπασι πρὸς ἅπαντας καὶ τὰς ὠφελείας ἀνεῖ-
C. 189 σθαι κοινάς, μάλιστα δὲ νῦν, ἡνίκα ἄγοντες σχολὴν ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐργάζονται τὴν χώραν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς βίους κατασκευάζονται πολιτικούς· ὥστε ἐπὶ τῶν τοιούτων κἂν τὸ τῆς προνοίας ἔργον ἐπιμαρτυρεῖσθαί τις ἂν δόξειεν, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἂν μετὰ λογισμοῦ τινος διακειμένων τῶν τόπων. ὁ μέν γε Ῥοδανὸς πολύν τε ἔχει τὸν ἀνάπλουν καὶ μεγάλοις φορτίοις καὶ ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς χώρας διὰ τὸ τοὺς ἐμπίπτοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς ὑπάρχειν πλωτοὺς καὶ διαδέχεσθαι τὸν φόρτον πλεῖστον. ὁ δ' Ἄραρ ἐκδέχεται καὶ ὁ Δοῦβις ὁ εἰς τοῦτον ἐμβάλλων, εἶτα πεζεύεται μέχρι τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ, κἀντεῦθεν ἤδη καταφέρεται εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ τοὺς Ληξοβίους καὶ Καλέτους, ἐκ δὲ τούτων εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἐλάττων ἢ ἡμερήσιος δρόμος ἐστίν. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὀξὺς καὶ δυσανάπλους ὁ Ῥο-

---

plicandum πολλαχοῦ ab imperitissimo quodam lectore praepostere videntur addita esse. 2. χρυσίου ald. 5. τολώσσει C. 11. ὅν] ὡς codd. Xyl. corr. 21. ὅπως] ὅτι C. 23. καὶ om. C. 27. Σηκουάνα Cor. et sic constanter. — τοῦ ante ποταμοῦ add. ald. 29. ὑαδέτους codd. Xyl. corr. cf. Caes. B. G. II, 4. Plin. H. N. XIX, 1. — πρεττανικὴν AC.

δανός, τινὰ τῶν ἐντεῦθεν φορτίων πεζεύεται μᾶλλον ταῖς ἁρμαμάξαις, ὅσα εἰς Ἀρουέρνους κομίζεται καὶ τὸν Λείγηρα ποταμόν, καίπερ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τούτοις πλησιάζοντος ἐκ μέρους· ἀλλ' ἡ ὁδὸς πεδιὰς οὖσα καὶ οὐ πολλή, περὶ ὀκτακοσίους σταδίους, ἐπάγεται μὴ χρήσασθαι τῷ ἀνάπλῳ διὰ τὸ πεζεύεσθαι ῥᾷον· ἐντεῦθεν δ' ὁ Λείγηρ εὐφυῶς ἐκδέχεται· ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Κεμμένων εἰς τὸν ὠκεανόν. ἐκ δὲ Νάρβωνος ἀναπλεῖται μὲν ἐπὶ μικρὸν τῷ Ἄτακι, πεζεύεται δὲ πλέον ἐπὶ τὸν Γαρούναν ποταμόν, καὶ τοῦθ' ὅσον ὀκτακοσίων ἢ ἑπτακοσίων σταδίων· ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Γαρούνας εἰς τὸν ὠκεανόν. ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν νεμομένων τὴν Ναρβωνῖτιν ἐπικράτειαν λέγομεν, οὓς οἱ πρότερον Κέλτας ὠνόμαζον· ἀπὸ τούτων δ' οἶμαι καὶ τοὺς σύμπαντας Γαλάτας Κελτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προσαγορευθῆναι διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ καὶ προσλαβόντων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Μασσαλιωτῶν διὰ τὸ πλησιόχωρον.

CAPUT II.

1. Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Ἀκουιτανῶν λεκτέον καὶ τῶν προσωρισμένων αὐτοῖς ἐθνῶν τεσσαρεσκαίδεκα Γαλατικῶν τῶν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα κατοικούντων καὶ τοῦ Λείγηρος, ὧν ἔνια ἐπιλαμβάνει καὶ τῆς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμίας καὶ τῶν πεδίων τῶν κατὰ τὴν Ναρβωνῖτιν. ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, οἱ Ἀκουιτανοὶ διαφέρουσι τοῦ Γαλατικοῦ φύλου κατά τε τὰς τῶν σωμάτων κατασκευὰς καὶ κατὰ τὴν γλῶτταν, ἐοίκασι δὲ μᾶλλον Ἴβηρσιν. A. 289
ὁρίζονται δὲ τῷ Γαρούνᾳ ποταμῷ, ἐντὸς τούτου καὶ τῆς Πυρήνης οἰκοῦντες. ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκουιτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι, μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα, τὰ πολλὰ μὲν παρωκεανιτικά, τὰ δὲ εἰς τὴν μεσόγαιαν καὶ τὰ ἄκρα τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Τεκτοσάγων ἀνέχοντα. ἐπειδὴ δὲ μικρὰ μερὶς ἦν ἡ τοσαύτη, C. 190

---

3. εἰς μέρος *C*. 5. χρῆσθαι Cor. 7. ἐκ — Ἄτακι om. *l*. 8. ἄτικι *B* ex corr. 17. τῶν post περὶ om. *E*. — Ἀκυϊτανῶν Cor. ut supra p. 176 ac sic const. 18. αὐτοῖς] αὐτῶν *C*. 19. ποταμοῦ ἐς ὠκεανὸν ἐκδιδόντων post Λείγηρος add. *E*. 20. ἐπιλαμβανόμενα *E*. 28. Quae leguntur inde a ἡ τοσαύτη usque ad ποταμοῖς δυσὶν (v. p 191) exciderunt in *A*: integrum folium periit, quod fuit ultimum quaternionis: cf. ad 178 extr. Eadem desunt in *ghi*.

προσέθεσαν καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λείγηρος. παράλληλοι δέ πώς εἰσιν οἱ ποταμοὶ τῇ Πυρήνῃ καὶ δύο ποιοῦσι παραλληλόγραμμα πρὸς αὐτὴν χωρία, ὁριζόμενα κατὰ τὰς ἄλλας πλευρὰς τῷ τε ὠκεανῷ καὶ τοῖς Κεμμένοις ὄρεσι· δισχιλίων δ' ὁμοῦ σταδίων ἐστὶν ὁ πλοῦς ἑκατέρων τῶν ποταμῶν. ἐκβάλλει δ' ὁ μὲν Γαρούνας τρισὶ ποταμοῖς αὐξηθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ Βιτουρίγων τε τῶν Οἴσκων ἐπικαλουμένων καὶ Σαντόνων, ἀμφοτέρων Γαλατικῶν ἐθνῶν· μόνον γὰρ δὴ τὸ τῶν Βιτουρίγων τούτων ἔθνος ἐν τοῖς Ἀκουιτανοῖς ἀλλόφυλον ἵδρυται, καὶ οὐ συντελεῖ αὐτοῖς, ἔχει δὲ ἐμπόριον Βουρδίγαλα ἐπικείμενον λιμνοθαλάττῃ τινί, ἣν ποιοῦσιν αἱ ἐκβολαὶ τοῦ ποταμοῦ. ὁ δὲ Λείγηρ μεταξὺ Πικτόνων τε καὶ Ναμνιτῶν ἐκβάλλει. πρότερον δὲ Κορβιλὼν ὑπῆρχεν ἐμπόριον ἐπὶ τούτῳ τῷ ποταμῷ, περὶ ἧς εἴρηκε Πολύβιος, μνησθεὶς τῶν ὑπὸ Πυθέου μυθολογηθέντων, ὅτι Μασσαλιωτῶν μὲν τῶν συμμιξάντων Σκιπίωνι οὐδεὶς εἶχε λέγειν οὐδὲν μνήμης ἄξιον, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος περὶ τῆς Βρεττανικῆς, οὐδὲ τῶν ἐκ Νάρβωνος οὐδὲ τῶν ἐκ Κορβιλῶνος, αἵπερ ἦσαν ἄρισται πόλεις τῶν ταύτῃ. Πυθέας δ' ἐθάρρησε τοσαῦτα ψεύσασθαι. τῶν δὲ Σαντόνων πόλις ἐστὶ
A. 290 Μεδιολάνιον. ἔστι δ' ἡ μὲν παρωκεανῖτις τῶν Ἀκουιτανῶν ἀμμώδης ἡ πλείστη καὶ λεπτή, κέγχρῳ τρέφουσα, τοῖς δὲ ἄλλοις καρποῖς ἀφορωτέρα. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος ὁ ποιῶν τὸν ἰσθμὸν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ναρβωνίτιδι παραλίᾳ Γαλατικὸν

---

5. τι post ὁμοῦ add. *C* Cor. 7. ἰοσκῶν codd. Οὐιβίσκων Cor. ex Xyl. coni. atque ita appellantur ap. Ptolem. II, 6. Auson. Mos. v. 458. cf. Inscr. ap. Grut. p. 227, 4. Sed haec scriptura nimis abhorret a codicibus; ea vero, quam restitui levissima literarum mutatione, respondet alteri eiusdem nominis formae, qua dicuntur Ubisci ap. Plinium IV, 33 et in titulo ap. Grut. p. 731, 3. Similiter β omittitur in Οὐεσούιος, Δανούιος aliis. 9. βιτουριγῶν *C*. 10. βουρδίγαλλα *C*. 12. Ναμνητῶν Cor. Ptolemaeum, Caesarem, Plinium secutus; quae scriptura ut verisimilis, ita tamen certa non est, alterique favet singularis Namnis, qui extat in titulo ap. Orell. I, p. 98. 15. Σκηπίωνι edd. 16. Σκηπίωνος edd. 17. περὶ] ὑπὲρ *B*(?) ald. — πρεττανικῆς *C*. 18. κοριβηλῶνος codd., quod Xyl. mutavit in κορβηλῶνος, Cor. ut priori loco concineret Κορβιλῶνος. A nemine autem praeter Strabonem commemoratur hoc nomen. — ταύτης codd. Cas. corr.

κόλπον, ὁμώνυμος ἐκείνῳ καὶ αὐτός. ἔχουσι δὲ Τάρβελλοι τὸν κόλπον, παρ' οἷς ἐστι τὰ χρυσεῖα σπουδαιότατα πάντων· ἐν γὰρ βόθροις ὀρυχθεῖσιν ἐπὶ μικρὸν εὑρίσκονται καὶ χειροπληθεῖς χρυσίου πλάκες, ἔσθ' ὅτε μικρᾶς ἀποκαθάρσεως δεόμεναι. τὸ δὲ λοιπὸν ψῆγμά ἐστι καὶ βῶλοι, καὶ αὗται κατεργασίαν οὐ πολλὴν ἔχουσαι. ἡ δὲ μεσόγειος καὶ ὀρεινὴ βελτίω γῆν ἔχει, πρὸς μὲν τῇ Πυρήνῃ τὴν τῶν Κωνουενῶν, [ὅ] ἐστι συγκλύδων, ἐν ᾗ πόλις Λούγδουνον καὶ τὰ τῶν Ὀνησιῶν θερμὰ κάλλιστα ποτιμωτάτου ὕδατος· καλὴ δὲ καὶ ἡ τῶν Αὐσκίων.

2. Τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ Γαρούνα καὶ τοῦ Λείγηρος ἔθνη τὰ προσκείμενα τοῖς Ἀκουιτανοῖς ἐστιν Ἐλουοὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, Οὐελλάιοι δὲ μετὰ τούτους, οἳ προσωρίζοντό ποτε Ἀρουέρνοις, νῦν δὲ τάττονται καθ' ἑαυτούς· εἶτα Ἀρούερνοι καὶ Λεμοουίκες καὶ Πετροκόριοι· πρὸς δὲ τούτοις Νιτιόβριγες καὶ Καδοῦρκοι καὶ Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι καλούμενοι· πρὸς δὲ τῷ ὠκεανῷ Σάντονοί τε καὶ Πίκτονες, οἱ μὲν τῷ Γαρούνᾳ παροικοῦντες, ὡς εἴπομεν, οἱ δὲ τῷ Λείγηρι. Ῥου- C. 191 τηνοὶ δὲ καὶ Γαβαλεῖς τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι. παρὰ μὲν οὖν τοῖς Πετροκορίοις σιδηρουργεῖά ἐστιν ἀστεῖα καὶ τοῖς Κούβοις Βιτούριξι, παρὰ δὲ τοῖς Καδούρκοις λινουργίαι, παρὰ A. 291 δὲ τοῖς Ῥουτηνοῖς ἀργυρεῖα· ἔχουσι δ' ἀργυρεῖα καὶ οἱ Γαβα-

2. *εἰσι* edd. 7. *κονουενῶν* codd. edd. — *ὅ* om. codd. Cor. add., *ὅπερ* ante eum Sbk. receperat ex Cas. coni. — *σύνηλύδων* Cor. 8. *Λούγδουνος* codd. Cor. corr. — Onesii cum a nemine praeter Strabonem nominentur, *Μονησίων* scribendum censet Xyl. ex Plin. IV, 33, ubi Monesi inter Aquitaniae populos recensentur; alii coniecerunt *Κονουενῶν*, quia Aquae Convenarum commemorantur in Itiner. Anton., ubi vid. Wess. p. 457. Quae opinio magnopere arridet: etenim cum de Convenarum agro agatur, eiusque oppida enumerentur, vix credibile est alius populi nomen hic inferri. 9. *ψαυσκιῶν BCl* Xyl. corr. 12. *Οὐέλλαοι C* Cor., et appellantur Vellavi in Notit. Imper. (cf. Greg. Turon. X, 25); sed Vellavius laudatur ex inscriptionibus (v. Le Boeuf *Mem. de l'Acad. des Inscr.* XXV, p. 144). 13. *ἀροερνοῖς' C*, quam formam ex Apollodoro laudat Steph. s. v. 14. *λεμοθρίκες* codd. *λεμοβίκες* edd. inde a Xyl. 17. *λείγηροι C.* — *ῥουταινοί Bl ῥούταινοι C.* 20. *λινουργία l* ald. *λινουργεῖα* Cor. 21. *ῥουτινοῖς C.* — *ἀργύρια* codd. Cor. corr.

λεῖς. δεδώκασι δὲ Λάτιον Ῥωμαῖοι καὶ τῶν Ἀκουιτανῶν τισι, καθάπερ Αὐσκίοις καὶ Κωνουέναις.

3. Ἀρούερνοι δὲ ἵδρυνται μὲν ἐπὶ τῷ Λείγηρι· μητρόπολις δ' αὐτῶν ἐστι Νεμωσσὸς ἐπὶ τῷ ποταμῷ κειμένη. ῥυεὶς δ' οὗτος παρὰ Κήναβον, τὸ τῶν Καρνούτων ἐμπόριον κατὰ μέσον που τὸν πλοῦν συνοικούμενον, ἐκβάλλει πρὸς τὸν ὠκεανόν. τῆς δυνάμεως δὲ τῆς πρότερον Ἀρούερνοι μέγα τεκμήριον παρέχονται τὸ πολλάκις πολεμῆσαι πρὸς Ῥωμαίους τοτὲ μὲν μυριάσιν εἴκοσι, πάλιν δὲ διπλασίαις. τοσαύταις γὰρ πρὸς Καίσαρα τὸν Θεὸν διηγωνίσαντο μετὰ Οὐερκιγγετόριγος, πρότερον δὲ καὶ εἴκοσι πρὸς Μάξιμον τὸν Αἰμιλιανόν, καὶ πρὸς Δομήτιον δ' ὡσαύτως Ἀηνόβαρβον. πρὸς μὲν οὖν Καίσαρα περί τε Γεργοουίαν πόλιν τῶν Ἀρουέρνων, ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους κειμένην συνέστησαν οἱ ἀγῶνες, ἐξ ἧς ἦν ὁ Οὐερκιγγέτοριξ· καὶ *ὁ* περὶ Ἀλησίαν πόλιν Μανδουβίων, ἔθνους ὁμόρου τοῖς Ἀρουέρνοις, καὶ ταύτην ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου κειμένην, περιεχομένην δ' ὄρεσι καὶ ποταμοῖς δυσίν, ἐν ᾗ καὶ ἑάλω ὁ ἡγεμών, καὶ ὁ πόλεμος τέλος ἔσχε· πρὸς δὲ Μάξιμον Αἰμιλιανὸν κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τ' Ἴσαρος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ἣν καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος πλησιάζει τῷ Ῥοδανῷ· πρὸς δὲ Δομήτιον κατωτέρω ἔτι κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ τε Σούλγα καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ. διέτειναν δὲ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀρούερνοι καὶ μέχρι Νάρβωνος καὶ τῶν ὅρων τῆς Μασσαλιώτιδος, ἐκράτουν δὲ καὶ τῶν μέχρι Πυρήνης ἐθνῶν καὶ μέχρι ὠκεανοῦ καὶ Ῥήνου. Βιτυΐτου δέ, τοῦ πρὸς τὸν Μά-

---

1. λατίνιον codd. Cor. corr. — οἱ ante Ῥωμαῖοι add. edd. 2. κωμονέναις codd. 4. Arvernorum caput cum Ptolemaeus appellet Augustonemetum, Cas. hic quoque Νέμεττος scribendum esse suspicatur ingeniose quidem, sed paulo audacius. 3. κμήναβον *BCl* ald. Γήναβον edd. inde a Xyl., sed κ tuentur Ptolem., Orosius VI, 11, Itinerar. Anton. p. 367 ed. Wess. — καρνούντων codd. Xyl. corr. ad Ptolem. Caesarisque auctoritatem. 10. οὐερκίγγετόριγγος *C*. 12. ἠνόβαρβον codd. Xyl. corr. 14. οὐερκιγγετόριγξ *C*. — ὁ om. Cor. — περιλλησίαν *Bl* περιλυσίαν *C*. 15. μανδιβούλων codd. Xyl. corr. 17. Inde ab ἐν ᾗ incipiunt denuo *Aghi*. cf. ad pag. 190 in. — καὶ om. edd. 24. βιτίτου codd. Cor. βίττου ald. Idem homo cum apud Liv. (v. Epit. LXI) appelletur Bituitus, et similiter apud Athen. IV, p. 152, ubi genitivus est τοῦ Βιτύιτος, hic quoque υ inserere non dubitavi, ob prae-

ξιμον καὶ τὸν Δομήτιον πολεμήσαντος, ὁ πατὴρ Λουέριος τοσοῦτον πλούτῳ λέγεται καὶ τρυφῇ διενεγκεῖν, ὥστε ποτὲ ἐπίδει- A. 292 ξιν ποιούμενος τοῖς † φίλοις τῆς εὐπορίας ἐπ' ἀπήνης φέρεσθαι διὰ πεδίου, χρυσοῦ νόμισμα καὶ ἀργύρου δεῦρο κἀκεῖσε διασπείρων, ὥστε συλλέγειν ἐκείνους ἀκολουθοῦντας.

CAPUT III.

1. Μετὰ δὲ τὴν Ἀκουιτανὴν μερίδα καὶ τὴν Ναρβωνῖτιν ἡ ἐφεξῆς ἐστι μέχρι τοῦ Ῥήνου παντὸς ἀπὸ τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καθ' ὃ συνάπτει πρὸς τὸ Λούγδουνον ἀπὸ τῆς πηγῆς κατενεχθεὶς ὁ Ῥοδανός. ταύτης δὲ τῆς χώρας τὰ μὲν ἄνω μέρη τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, μέχρι μέσων σχεδόν τι τῶν πεδίων ὑπὸ τῷ Λουγδούνῳ τέτακται, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παρωκεανιτικὰ ὑπ' ἄλλῃ τέτακται μερίδι, ἣν ἰδίως Βέλγαις προσνέμουσιν· ἡμεῖς δὲ κοινότερον τὰ καθ' ἕκαστα δηλώσομεν.

2. Αὐτὸ μὲν δὴ τὸ Λούγδουνον, ἐκτισμένον ὑπὸ λόφῳ κατὰ C. 192 τὴν συμβολὴν τοῦ τε Ἄραρος τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, κατέχουσι Ῥωμαῖοι. εὐανδρεῖ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων πλὴν Νάρβωνος· καὶ γὰρ ἐμπορίῳ χρῶνται, καὶ τὸ νόμισμα χαράττουσιν ἐνταῦθα τό τε ἀργυροῦν καὶ τὸ χρυσοῦν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνες. τό τε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῇ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ πρὸ ταύτης ἵδρυται τῆς πόλεως ἐπὶ τῇ συμβολῇ τῶν ποταμῶν· ἔστι δὲ βωμὸς ἀξιόλογος

---

cedentis τ similitudinem, ut videtur, neglectum. Pater eius ab Athenaeo nominatur Λουέρνιος. 3. Amicis Bituitum pecuniam ita distribuisse vix est credibile, ac multo probabilius quod Athen. l. l., Posidonio auctore, tradit δημαγωγοῦντα αὐτὸν (τὸν Λουέριον) τοὺς ὄχλους ἐν ἅρματι φέρεσθαι διὰ τῶν πεδίων καὶ σπείρειν χρυσὸν καὶ ἄργυρον ταῖς ἀκολουθούσαις τῶν Κελτῶν μυριάσι. Haec praeterea tam similia sunt Strabonis verbis, ut vix dubitare liceat, quin hic quoque sua a Posidonio petierit. Iure igitur Cor. scribendum esse coniecit τοῖς ὄχλοις s. τοῖς πολλοῖς, quorum prius magis placet et literarum ductibus ipsis quasi indicatur. 5. σπείρων ald. 9. ὃ] οὗ codd. Cor. corr. 14. βέλγες codd. Cor. corr. 16. ὑπὸ] ἐπὶ Cor. paulo audacius. 17. τοῦ ante ποταμοῦ om. edd. 19. ἐμπορείῳ ABl edd. 23. συμβουλῇ A.

ἐπιγραφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰκόνες
τούτων ἑκάστου μία καὶ † ἄλλος μέγας. προκάθηται δὲ τοῦ
ἔθνους τοῦ Σεγοσιανῶν ἡ πόλις αὕτη, κειμένου μεταξὺ τοῦ Ῥο-
δανοῦ καὶ τοῦ † Δούβιος· τὰ δ' ἑξῆς ἔθνη τὰ συντείνοντα πρὸς
τὸν Ῥῆνον, τὰ μὲν ὑπὸ τοῦ Δούβιος ὁρίζεται, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ
Ἄραρος. οὗτοι μὲν οὖν, ὡς εἴρηται πρότερον, ἀπὸ τῶν Ἄλ-
πεων καὶ αὐτοὶ κατενεχθέντες, ἔπειτ' εἰς ἓν ῥεῖθρον συμπεσόν-
A. 293 τες εἰς τὸν Ῥοδανὸν καταφέρονται· ἄλλος δ' ἐστίν, ὁμοίως ἐν
ταῖς Ἄλπεσι τὰς πηγὰς ἔχων, Σηκοάνας ὄνομα * ῥέων *. ῥεῖ

---

1. *εἰκόνας — μίαν* coni. Cor. in nott. ad Intp. Par. haud improbabiliter, cum in ipsa ara sculptas fuisse illas imagines ex similibus artis antiquae monumentis, quae hodieque extant, facile suspicari possis. 2. *ἄλλος* manifesto corruptum, neque quid scriptum fuerit facile dixeris. Maxime arridet Toupii coniectura *καὶ ἄλσος μέγα*, sed Groskurdii etiam sententia *καὶ ἀνδριὰς μέγας* proponentis haud est spernenda: etenim *Καίσαρος*, quod adiiciendum putat, minime est necessarium. Quod Cor. denique proponit *καὶ ἄλλως μέγας* admodum languet. 3. *σαιγοσιαβων* (sic) *Al* *σαιγοσιανῶν* *B* *σηγοσιανῶν* *C*. — *κειμένη* codd. Xyl. corr. 4. Ad Dubim nullo modo pertinere Segusianos iam Xyl. monuit, ac *Λείγηρος* potius scribendum esse suspicati sunt Falconer et Gossell. Sed cum paulo post in Aeduorum quoque finibus describendis denuo Dubis commemoretur, haud magis ibi ferendus, Groskurdius et Ukertus Strabonem ipsum erroris maluerunt accusare, quam librarium. At Strabonem haec scribere potuisse nego, et mecum negabit qui attente legerit ea, quae supra pag. 185 sq. de Rhodani fluviorumque ei iunctorum cursu disputata sunt rectissime, et reputaverit Sequanos hoc ipso loco a Strabone poni inter Ararem et Rhenum sive, ut paulo post (v. 193), montem Iuram. Qui igitur fieri possit, ut Arar diviserit Aeduos et Sequanos? Utroque autem loco si scribitur *Λείγηρος* pro *Δούβιος*, id quod in altero iam voluit Palmerius aliique post eum, omnia perspicua sunt ac plana, ceterisque scriptoribus congrua; totius denique provinciae descriptio a Ligeri incipiens hac ratione recte procedit. Neque obstat magnopere huic mutationi codicum scriptura, ad literarum uncialium formam revocata. 6. *ἀπὸ*] *ὑπὸ* ald. — *τῶν* om. *E*. 9. *σηκοανος* (sic) *A*, sed *σηκοάνας* pr. m. in marg., *σηκοανὸς* *BCl* Cor. corr., licet ap. Steph. flumen quoque nominetur *Σηκόανος*: alteram enim formam Strabonis codd. omnibus aliis locis praeferunt. — *ῥέων* om. Sbk. Cor., ac frustra tueri studet Toup. verbis *ῥεῖ δ' εἰς τὸν ὠκεανὸν* parenthesi inclusis. Additum primum fuerat *ῥέων* ut varia scriptura, deinde in seriem receptum est.

δ᾽ εἰς τὸν ὠκεανόν, παράλληλος τῷ Ῥήνῳ, διὰ ἔθνους ὁμωνύμου, συνάπτοντος τῷ Ῥήνῳ τὰ πρὸς ἕω, τὰ δ᾽ εἰς τἀναντία τῷ Ἄραρι, ὅθεν αἱ κάλλισται ταριχεῖαι τῶν ὑείων κρεῶν εἰς τὴν Ῥώμην κατακομίζονται. μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ † Δούβιος καὶ τοῦ Ἄραρος οἰκεῖ τὸ τῶν Αἰδούων ἔθνος, πόλιν ἔχον Καβυλλῖνον ἐπὶ τῷ Ἄραρι καὶ φρούριον Βίβρακτα. οἱ δὲ Αἴδουοι καὶ συγγενεῖς Ῥωμαίων ὠνομάζοντο καὶ πρῶτοι τῶν ταύτῃ προσῆλθον πρὸς τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. πέραν δὲ τοῦ Ἄραρος οἰκοῦσιν οἱ Σηκοανοί, διάφοροι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκ πολλοῦ γεγονότες καὶ τοῖς Αἰδούοις· ὅτι πρὸς Γερμανοὺς προσεχώρουν πολλάκις κατὰ τὰς ἐφόδους αὐτῶν τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐπεδείκνυντό γε οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ κοινωνοῦντες αὐτοῖς ἐποίουν μεγάλους, καὶ ἀφιστάμενοι μικρούς· πρὸς δὲ τοὺς Αἰδούους καὶ διὰ ταῦτα μέν, ἀλλ᾽ ἐπέτεινε τὴν ἔχθραν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἔρις τοῦ διείργοντος αὐτούς, ἑκατέρου τοῦ ἔθνους ἴδιον ἀξιοῦντος εἶναι τὸν Ἄραρα καὶ ἑαυτῷ προσήκειν τὰ διαγωγικὰ τέλη· νυνὶ δ᾽ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις ἅπαντ᾽ ἐστί.

3. Τὴν δ᾽ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ πρῶτοι τῶν ἁπάντων οἰκοῦσιν Ἐλουήττιοι, παρ᾽ οἷς εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει. τοῦτο δ᾽ ἐστὶ μέρος τῶν Ἄλπεων, ὅθεν καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ τὰ πρὸς τὴν ἐντὸς Κελτικὴν καὶ πληροῖ τὴν Λάριον λίμνην, πρὸς ᾗ ἔκτισται τὸ Κῶμον, εἶτ᾽ ἐνθένδε εἰς τὸν Πάδον συμβάλλει, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν. καὶ ὁ Ῥῆνος δὲ εἰς ἕλη μεγάλα καὶ λίμνην ἀναχεῖται μεγάλην, ἧς ἐφάπτον- A. 294
C. 193

---

4. Δούβιος] Λείγηρος scribendum, ut modo docuimus. 5. ἰδούων *ABl* ἐλούων *C* Cor. corr. hic et paulo post. 6. βίβραγκτα *C.* — ἴδουοι codd. 10. ἰδούοις codd. Post hanc vocem Grosk. arbitratur excidisse τοῖς μὲν Ῥωμαίοις haud iniuria: talia enim requiri videntur iis, quae sequuntur. 13. αὐτοὺς *E.* 14. ἰδούους codd. 15. τοῦ om. edd. 18. αἰτουάτιοι codd. Ναντουάται Sbk. ex Cas. coni. coll. p. 204, Ναντουάτιοι Xyl. ante eum proposuerat, utrumque frustra; de Helvetiis enim agi sequentia docent, eosque Cor. ex Cluverii coni. restituit: eodem ducit ipsa codicum scriptura recte iudicata. 19. Ἀδούλᾳ] διαδουέλλα codd. Sbk. corr. ex Xyl. coni. 20. Ἀδδούας Cor., sed infra quoque (p. 204. 213) codd. constanter simplex δ exhibent. 22. λαρίαν *A*, sed infra hic quoque alteram formam praebet.

ται καὶ Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδολικοὶ τῶν Ἀλπίων τινὲς καὶ τῶν ὑπεραλπίων. φησὶ δὲ τὸ μῆκος αὐτοῦ σταδίων ἑξακισχιλίων Ἀσίνιος, οὐκ ἔστι δέ· ἀλλ' ἐπ' εὐθείας μὲν τοῦ ἡμίσους ὀλίγον ἂν ὑπερβάλλοι, τοῖς δὲ σκολιώμασι καὶ χίλιοι προστεθέντες ἱκανῶς ἂν ἔχοιεν· καὶ γὰρ ὀξύς ἐστι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δυσγεφύρωτος καὶ διὰ πεδίων ὕπτιος φέρεται τὸ λοιπόν, καταβὰς ἀπὸ τῶν ὀρῶν· πῶς οὖν οἷόν τε μένειν ὀξὺν καὶ βίαιον, εἰ τῷ ὑπτιασμῷ προσδοίημεν καὶ σκολιότητας πολλὰς καὶ μακράς; φησὶ δὲ καὶ δίστομον εἶναι, μεμψάμενος τοὺς πλείω λέγοντας· ἐγκυκλοῦνται μὲν δή τινα χώραν ταῖς σκολιότησι καὶ οὗτος καὶ ὁ Σηκοάνας, οὐ τοσαύτην [δέ]. ἀμφότεροι δὲ ῥέουσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν· πρόκειται δ' αὐτῶν ἡ Βρεττανική, τοῦ μὲν Ῥήνου καὶ ἐγγύθεν, ὥστε καθορᾶσθαι τὸ Κάντιον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς νήσου, τοῦ δὲ Σηκοάνα μικρὸν ἀπωτέρω· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ ναυπήγιον συνεστήσατο Καῖσαρ ὁ Θεός, πλέων εἰς τὴν Βρεττανικήν. τοῦ δὲ Σηκοάνα τὸ πλεόμενον ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Ἄραρος δεχομένων τὰ φορτία μικρῷ πλέον ἐστὶν ἢ τὸ τοῦ Λείγηρος καὶ τὸ τοῦ Γαρούνα· τὸ δὲ ἀπὸ Λουγδούνου μέχρι τοῦ Σηκοάνα *ἢ* χιλίων σταδίων ἐστίν, ἔλαττον [δ'] ἢ διπλάσιον τούτου [τὸ] ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ μέχρι Λουγδούνου. φασὶ δὲ καὶ πολυχρύσους τοὺς Ἐλουηττίους μηδὲν μέντοι ἧττον ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι, τὰς τῶν Κίμβρων εὐπορίας ἰδόντας· ἀφανισθῆναι δ' αὐτῶν τὰ δύο φῦλα, τριῶν ὄντων, κατὰ στρατείας. ὅμως δ' ἐκ τῶν λοιπῶν *τόπων* τὸ τῶν ἐπιγόνων πλῆθος ἐδήλωσεν ὁ πρὸς Καίσαρα τὸν Θεὸν πόλεμος, ἐν ᾧ περὶ τετταράκοντα

---

1. ῥετοὶ *ABl* καίρετοι *C*, omisso antea καί. — οὐινδολιγοὶ *ABl*, et accentu in paenultimam retracto *C*, Οὐινδελικοὶ Sbk. Cor. — ἄλπεων *AC* ἀλπείων *B* edd. cf. ad p. 202. 2. ὑπεραλπείων *B* edd. 3. ἐπ'] ἀπ' *ABC*. 11. σηκουάνας *ACl*. — ἀλλ' ante οὐ add. Cor. atque opus est tali particula, sed mihi verisimilius visum δὲ addere post τοσαύτην 12. πρεττανικὴ *AC*. 15. συνεστήσαντο *C*. 16. πρεττανικὴν *AC*. 17. δεχόμενον *A*, sed ο ex ω factum erasa altera parte. 19. ἢ Cor. om. 20. δ' om. codd. Cor. add. — τὸ om. codd. Cor. add. 22. ἐλουηταινοὺς codd. — λησταὶ post Ἐλουηττίους add. ald., pro quo εἶναι habent edd. inde ab Hopp. — τρέπεσθαι codd.. 24. στρατιὰς *BC lA* (in hoc sine acc.). 25. τόπων asteriscis inclusit Cor.

μυριάδες σωμάτων διεφθάρησαν, τοὺς δὲ λοιποὺς σώζεσθαι A. 295
μεθῆκεν εἰς ὀκτακισχιλίους, ὅπως μὴ τοῖς Γερμανοῖς, ὁμόροις οὖσιν, ἔρημον τὴν χώραν ἀφῇ.

4. Μετὰ δὲ τοὺς Ἐλουηττίους Σηκοανοὶ καὶ Μεδιοματρικοὶ κατοικοῦσι τὸν Ῥῆνον, ἐν οἷς ἵδρυται Γερμανικὸν ἔθνος περαιωθὲν ἐκ τῆς οἰκείας, Τρίβοκχοι. ἐν δὲ τοῖς Σηκοανοῖς ἐστι τὸ ὄρος ὁ Ἰουράσιος, διορίζει δ' Ἐλουηττίους καὶ Σηκοανούς. ὑπὲρ οὖν τῶν Ἐλουηττίων καὶ τῶν Σηκοανῶν Αἴδουοι καὶ Λίγγονες οἰκοῦσι πρὸς δύσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν Μεδιοματρικῶν Λεῦκοι καὶ τῶν Λιγγόνων τι μέρος. τὰ δὲ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Λείγηρος καὶ τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ τὰ πέραν τοῦ Ῥοδανοῦ τε καὶ τοῦ Ἄραρος παράκειται πρὸς ἄρκτον τοῖς τε Ἀλλόβριξι καὶ τοῖς περὶ τὸ Λούγδουνον· τούτων δ' ἐπιφανέστατόν ἐστι τὸ τῶν Ἀρουέρνων καὶ τὸ τῶν Καρνούτων, δι' ὧν ἀμφοῖν ἐνεχθεὶς ὁ Λείγηρ εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔξεισι. διάρμα δ' ἐστὶν εἰς τὴν Βρεττανικὴν ἀπὸ τῶν ποταμῶν τῆς Κελτικῆς εἴκοσι καὶ τριακόσιοι
στάδιοι· ὑπὸ γὰρ τὴν ἄμπωτιν ἀφ' ἑσπέρας ἀναχθέντες τῇ ὑστε- C. 194
ραίᾳ περὶ ὀγδόην ὥραν καταίρουσιν εἰς τὴν νῆσον. μετὰ δὲ τοὺς Μεδιοματρικοὺς καὶ Τριβόκχους παροικοῦσι τὸν Ῥῆνον Τρηούιροι, καθ' οὓς πεποίηται τὸ ζεῦγμα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νυνὶ τῶν στρατηγούντων τὸν Γερμανικὸν πόλεμον. πέραν δὲ ᾤκουν Οὔβιοι κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, οὓς μετήγαγεν Ἀγρίππας ἑκόντας εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου. Τρηουίροις δὲ συνεχεῖς
Νερούιοι, καὶ τοῦτο Γερμανικὸν ἔθνος· τελευταῖοι δὲ Μενάπιοι A. 296
πλησίον τῶν ἐκβολῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κατοικοῦντες ἕλη καὶ δρυμοὺς οὐχ ὑψηλῆς, ἀλλὰ πυκνῆς ὕλης καὶ ἀκανθώδους. κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται Σούγαμβροι Γερμανοί. πάσης

---

1. μυριάδας *C*. 4. σελουηττίους *ABl*. — μηδιοματρικοί *CA* (sine acc.). 6. ἐκ τῆς οἰκείας om. *l*. 7. δὲ λουηττίους *A*. 8. τῶν ante Σηκοανῶν om. edd. — οἱ δοῦοι codd. 11. τὰ] τὸ *C*. 12. τε om. *l*. — Ἀλλόβροξι Cor. cf. ad p. 185 extr. 14. ουαέρνων *ABC*. 16. εἴκοσι] η *C* ὀκτὼ *B*. 20. τρηοῦσγροι *A* τριοῦσγροι *BCl* Sbk. corr. 22. οὔλβιοι *Al* ἴμβροι (sic) *C*. 23. τρηούσγροις *Al* τρηουάγροις *C* τριουάγροις *B*. 25. πλησίον om. edd. codd., excepto *E*: excidisse sive hoc verbum sive aliud simile suspicatus erat Grosk.

δ' ὑπέρκεινται τῆς ποταμίας ταύτης οἱ Σόηβοι προσαγορευόμενοι Γερμανοὶ καὶ δυνάμει καὶ πλήθει διαφέροντες τῶν ἄλλων, ὑφ' ὧν οἱ ἐξελαυνόμενοι κατέφευγον εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ῥήνου νυνί· καὶ ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλους τόπους δυναστεύουσι καὶ διαδέχονται τὰ ζώπυρα τοῦ πολέμου, τῶν πρώτων ἀεὶ καταλυομένων.

5. *Τῶν δὲ Τρηουίρων καὶ Νερουίων Σένονες καὶ Ῥῆμοι πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦσιν, ἔτι δ' Ἀτρεβάτιοι καὶ Ἐβούρωνες· τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορινοὶ καὶ Βελλοάκοι καὶ Ἀμβιανοὶ καὶ Σουεσσίωνες καὶ Κάλετοι μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Σηκοάνα ποταμοῦ. ἐμφερὴς δ' ἐστὶ τῇ τῶν Μεναπίων ἥ τε τῶν Μορινῶν καὶ ἡ τῶν Ἀτρεβατίων καὶ Ἐβουρώνων· ὕλη γάρ ἐστιν οὐχ ὑψηλῶν δένδρων πολλὴ μέν, οὐ τοσαύτη δέ, ὅσην οἱ συγγραφεῖς εἰρήκασι, τετρακισχιλίων σταδίων, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἀρδουένναν· κατὰ δὲ τὰς πολεμικὰς ἐφόδους συμπλέκοντες τὰς τῶν θάμνων λύγους, βατώδεις ουσας, ἀπέφραττον τὰς παρόδους. ἔστι δ' ὅπου καὶ σκόλοπας κατέπηττον,*
A. 297 *αὐτοὶ δὲ κατέδυνον εἰς τὰ βάθη πανοίκιοι, νησίδια ἔχοντες ἐν τοῖς ἕλεσι· ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπομβρίαις ἀσφαλεῖς τὰς καταφυγὰς εἶχον, ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἡλίσκοντο ῥᾳδίως. νυνὶ δ' ἅπαν-*

---

1. *σώηβοι* ***Al.*** 3. *οἱ* om. ***l.*** 4. *νυνί* asteriscis inclusit Cor., sequentibus coniunxit incommodissime Grosk. Ad Ubios paulo ante commemoratos haec referenda esse, eorumque nomen ante *ἐξελαυνόμενοι* excidisse coniecit haud improbabiliter Cluver. Germ. antiq. II, c. 17, p. 79. 5. *τῶν πρότερον* edd. inde a Cas. 6. *νεβρίων* ***ABCl*** Xyl. corr. — *σένονες* et *μ* sup. prius *ν* ***A.*** 7. *Ἀτρέβατοι* codd. Cor. *ι* add., quod eodem nomine mox recurrente codicum scriptura commendare videtur, licet corrupta sit in plerisque; *Ἀτριβάτιοι* quoque appellantur ap. Ptolem. II, 8. — *ἱεβούρωνες* ***ABCl.*** 9. *σουεσίωνες* ***BCl.*** 11. *ὁμορινῶν* ***ABC.*** — *ἀτρεβαταίων* ***C*** *ἀτρεβατοίων* ***A.*** 15. *συντέμνοντες* ***lm***, unde, cum Caesar eadem de consuetudine locutus (II, 17) scripserit „teneris arboribus incisis atque inflexis," *συντέμνοντες καὶ συμπλέκοντες* Casaubonus dubitanter proposuit: quae Grosk. avide arripuit, in codd. simul nonnullis ea legi falso affirmans. — *ὄντας* codd. Cor. corr. ex Cas. sent., atque est feminini generis *λύγος* apud optimos scriptores: habent tamen etiam *ὁ λύγος* Schol. ad Od. *I* v. 427, Eust. ad Il. p. 834, 33 Rom., ita ut fortasse hic quoque *τοὺς* — *λύγους* scribendum sit. 16. *ἀνέφραττον* codd. edd.: correxi ex Grosk. coni. — *εἰσόδους* ***l*** ald.

τες οἱ ἐντὸς Ῥήνου καθ' ἡσυχίαν ὄντες ὑπακούουσι Ῥωμαίων. περὶ δὲ τὸν Σηκοάναν ποταμόν εἰσι καὶ οἱ Παρίσιοι, νῆσον ἔχοντες ἐν τῷ ποταμῷ καὶ πόλιν Λουκοτοκίαν, καὶ Μέλδοι καὶ Ληξοούιοι, παρωκεανῖται οὗτοι. ἀξιολογώτατον δ' ἐστὶν ἔθνος τῶν ταύτῃ Ῥῆμοι, καὶ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Δουρικορτόρα μάλιστα συνοικεῖται καὶ δέχεται τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμόνας.

CAPUT IV.

1. Μετὰ δὲ τὰ λεχθέντα ἔθνη τὰ λοιπὰ Βελγῶν ἐστιν ἔθνη τῶν παρωκεανιτῶν, ὧν Οὐένετοι μέν εἰσιν οἱ ναυμαχήσαντες πρὸς Καίσαρα· ἕτοιμοι γὰρ ἦσαν κωλύειν τὸν εἰς τὴν Βρεττανικὴν πλοῦν, χρώμενοι τῷ ἐμπορίῳ. κατεναυμάχησε δὲ ῥᾳδίως, οὐκ ἐμβόλοις χρώμενος (ἦν γὰρ παχέα τὰ ξύλα), ἀλλ' ἀνέμῳ C. 195
φερομένων ἐπ' αὐτόν, κατέσπων οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἱστία δορυδρεπάνοις· ἦν γὰρ σκύτινα διὰ τὴν βίαν τῶν ἀνέμων· ἁλύσεις δ' ἔτεινον ἀντὶ κάλων. πλατύπυγα δὲ ποιοῦσι καὶ ὑψίπρυμνα καὶ ὑψόπρωρα διὰ τὰς ἀμπώτεις, δρυΐνης ὕλης, ἧς ἐστιν εὐπορία· διόπερ οὐ συνάγουσι τὰς ἁρμονίας τῶν σανίδων, ἀλλ' ἀραιώματα καταλείπουσι· ταῦτα δὲ βρύοις διανάττουσι τοῦ μὴ κατὰ A. 298
τὰς νεωλκίας καπυροῦσθαι τὴν ὕλην μὴ νοτιζομένην, τοῦ μὲν βρύου νοτιωτέρου ὄντος τῇ φύσει, τῆς δὲ δρυὸς ξηρᾶς καὶ ἀλιποῦς. τούτους οἶμαι τοὺς Οὐενέτους οἰκιστὰς εἶναι τῶν κατὰ τὸν Ἀδρίαν· καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι πάντες σχεδόν τι οἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Κελτοὶ μετανέστησαν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων γῆς, καθάπερ καὶ οἱ Βόιοι καὶ Σένονες· διὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν Πα-

---

2. σηκοάνα *Bl* σικοάνα *CA*, sed in hoc ι in η mut. sec. m — παρήσιοι *AC*. 10. πρεττανικὴν *AC*. 11. ἐμπορείῳ Cor. 12. ἀνέμων *C*, sed ν sec. m. add. 13. τὰ ἱστία om. *C*. 14. ἁλύσει *C* Cor.: in qua scriptura cum singularis incommodus sit, incommodius hoc est, quod vela dicuntur catenis alligata. Ad ancoras autem haec referenda esse intelligitur ex Caes. de bell. Gall. III, 13: ac fortasse apud Strabonem ancorarum mentio librarii culpa intercidit. 15. τὰ πλοῖα ante ποιοῦσι omissa esse haud improbabiliter suspicatur Grosk. 19. μὴ] ἢ codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 20. τὴν φύσιν *l*. 23. τῆς ante τῶν add. *C*. 24. βίοι codd. Xyl. corr. — οἱ ante Σένονες add. *C*(?) edd. — σένονες et ν sup. prius ν add. sec. m.

φλαγόνας φασὶν αὐτούς. λέγω δ' οὐκ ἰσχυριζόμενος· ἀρκεῖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων τὸ εἰκός. Ὀσίσμιοι δ' εἰσίν, οὓς [Ὠσ]τιμίους ὀνομάζει Πυθέας, ἐπί τινος προπεπτωκυίας ἱκανῶς ἄκρας εἰς τὸν ὠκεανὸν οἰκοῦντες, οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον δέ, ἐφ' ὅσον ἐκεῖνός φησι καὶ οἱ πιστεύσαντες ἐκείνῳ. τῶν δὲ μεταξὺ ἐθνῶν τοῦ τε Σηκοάνα καὶ τοῦ Λείγηρος οἱ μὲν τοῖς Σηκοανοῖς, οἱ δὲ τοῖς Ἀρουέρνοις ὁμοροῦσι.

2. Τὸ δὲ σύμπαν φῦλον, ὃ νῦν Γαλλικόν τε καὶ Γαλατικὸν καλοῦσιν, ἀρειμάνιόν ἐστι καὶ θυμικόν τε καὶ ταχὺ πρὸς μάχην, ἄλλως δὲ ἁπλοῦν καὶ οὐ κακόηθες. διὰ δὲ τοῦτο ἐρεθισθέντες μὲν ἀθρόοι συνίασι πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ φανερῶς καὶ οὐ μετὰ περισκέψεως, ὥστε καὶ εὐμεταχείριστοι γίνονται τοῖς καταστρατηγεῖν ἐθέλουσι· καὶ γὰρ ὅτε βούλεται καὶ ὅπου καὶ ἀφ' ἧς ἔτυχε προφάσεως παροξύνας τις αὐτοὺς ἑτοίμους ἔσχε πρὸς τὸν κίνδυνον, πλὴν βίας καὶ τόλμης οὐδὲν ἔχοντας
A. 299 τὸ συναγωνιζόμενον. παραπεισθέντες δὲ εὐμαρῶς ἐνδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον, ὥστε καὶ παιδείας ἅπτεσθαι καὶ λόγων. τῆς δὲ βίας τὸ μὲν ἐκ τῶν σωμάτων ἐστὶ μεγάλων ὄντων, τὸ δ' ἐκ τοῦ πλήθους· συνίασι δὲ κατὰ πλῆθος ῥᾳδίως διὰ τὸ ἁπλοῦν καὶ αὐθέκαστον, συναγανακτούντων τοῖς ἀδικεῖσθαι δοκοῦσιν ἀεὶ τῶν πλησίον. νυνὶ μὲν οὖν ἐν εἰρήνῃ πάντες εἰσὶ δεδουλωμένοι καὶ ζῶντες κατὰ τὰ προστάγματα τῶν ἑλόντων αὐτοὺς Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων τοῦτο λαμβάνομεν περὶ αὐτῶν, ἔκ [τε] τῶν μέχρι νῦν συμμενόντων παρὰ τοῖς Γερμα-
C. 196 νοῖς νομίμων. καὶ γὰρ τῇ φύσει καὶ τοῖς πολιτεύμασιν ἐμφερεῖς εἰσι καὶ συγγενεῖς ἀλλήλοις οὗτοι, ὅμορόν τε οἰκοῦσι χώραν διοριζομένην τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ, καὶ παραπλήσια ἔχουσαν τὰ

---

2. ἐνθένδε οἱ ante Ὀσίσμιοι add. edd. inde a Xyl., sed Cor. asteriscis inclusit; εἰσὶ δὲ οἱ σίσμιοι δ' εἰσὶν κτλ. ald. — Ὀσίσμιοι] οἱ σίσμιοι *ABCl* Xyl. corr. — οὓς Τιμίους codd. edd. Correxi ex Hagenbuchii coni.: v. ad I, 63. 5. ἔχειν ante φησὶ add. ald. 6. σηκουάνοις *A*. 8. ὃ] οἱ *Bl*. 9. ἀρημάνιον *ABCl*. 11. συνίασαν *AC*. 19. καὶ ante κατὰ add. ald. 20. συναγανακτοῦντες *C*(?)*noB* ex corr. edd. 24. καὶ ante ἐκ add. Cor., ac talem particulam intercidisse manifestum est: mihi τε post ἐκ addere probabilius visum. 27. ποταμῷ om. *E*.

πλεῖστα. ἀρκτικωτέρα δ' ἐστὶν ἡ Γερμανία, κρινομένων τῶν τε νοτίων μερῶν πρὸς τὰ νότια καὶ τῶν ἀρκτικῶν πρὸς τὰ ἀρκτικά. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰς μεταναστάσεις αὐτῶν ῥαδίως ὑπάρχειν συμβαίνει, φερομένων ἀγεληδὸν καὶ πανστρατιᾷ, μᾶλλον δὲ καὶ πανοικίων ἐξαιρόντων, ὅταν ὑπ' ἄλλων ἐκβάλλωνται κρειττόνων. οἵ τε Ῥωμαῖοι πολὺ ῥᾷον τούτους ἐχειρώσαντο ἢ τοὺς Ἴβηρας· καὶ γὰρ ἤρξαντο πρότερον καὶ ἐπαύσαντο ὕστερον ἐκείνοις πολεμοῦντες, τούτους δ' ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ πάντας κατέλυσαν, τοὺς ἀνὰ μέσον Ῥήνου καὶ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν σύμπαντας. ἀθρόοι γὰρ καὶ κατὰ πλῆθος ἐμπίπτοντες ἀθρόοι κατελύοντο, οἳ δ' ἐταμίευον καὶ κατεκερμάτιζον τοὺς ἀγῶνας, ἄλλοτε ἄλλοι καὶ κατ' ἄλλα μέρη λῃστρικῶς πολεμοῦντες. εἰσὶ μὲν οὖν μαχηταὶ πάντες τῇ φύσει, κρείττους δ' ἱππόται ἢ πεζοί, καὶ ἔστι Ῥωμαίοις τῆς ἱππείας ἀρίστη παρὰ τούτων. ἀεὶ δὲ οἱ προσβορρότεροι καὶ παρωκεανῖται μαχιμώτεροι.

3. Τούτων δὲ τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασίν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους, τὰ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λείγηρος παροικοῦντα τὸν ὠκεανόν, ὥστε μόνους ἀντέχειν πρὸς τὴν τῶν Γερμανῶν ἔφοδον, Κίμβρων καὶ Τευτόνων. αὐτῶν δὲ τῶν Βελγῶν Βελλοάκους ἀρίστους φασί, μετὰ δὲ τούτους Σουεσσί- A. 300 ωνας. τῆς δὲ πολυανθρωπίας σημεῖον· εἰς γὰρ τριάκοντα μυριάδας ἐξετάζεσθαί φασι τῶν Βελγῶν πρότερον τῶν δυναμένων φέρειν ὅπλα. εἴρηται δὲ καὶ τὸ τῶν Ἑλουηττίων πλῆθος καὶ τὸ τῶν Ἀρουέρνων καὶ τὸ τῶν συμμάχων, ἐξ ὧν ἡ πολυανθρωπία φαίνεται καί, ὅπερ εἶπον, ἡ τῶν γυναικῶν ἀρετὴ

---

3. ῥαδίας Cor. 5. δὲ καὶ] δ' ἐκ codd. Cor. corr. — ἐκβάλλονται ABCl Cor. corr. 6. τε] μέντοι E. 7. ὕστερον om. E. 10. σύμπαντας asteriscis inclusit Cor. iniuria: etenim non otiosa haec est illius verbi repetitio, sed accuratius iam definitur, quod antea in universum magis dictum erat, sicut p. 204 προσελάμβανε δὲ πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας εἰς τὰ χρυσοπλύσια. — καὶ post ἀθρόοι add. Cor. 14. ἡ ante παρὰ add. Cor. 15. προσβορώτεροι CE. 18. παροικοῦντας codd. Cor. corr. — ὥστε] οὔτε codd. Xyl. corr. Guarinum secutus. 20. βέλγων hic et paulo post codd., exc. E. In marg. A hoc loco add. βέλγοι οἱ νῦν φράγγοι. — ουεσσίωνας codd. Xyl. corr. 24. τὸ ante τῶν συμμάχων om. edd.

πρὸς τὸ τίκτειν καὶ ἐκτρέφειν τοὺς παῖδας. σαγηφοροῦσι δὲ
καὶ κομοτροφοῦσι καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιτεταμέναις, ἀντὶ
δὲ χιτώνων σχιστοὺς χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρις αἰδοίων καὶ
γλουτῶν. ἡ δ' ἐρέα τραχεῖα μέν, μακρόμαλλος δέ, ἀφ' ἧς τοὺς
δασεῖς σάγους ἐξυφαίνουσιν, οὓς λαίνας καλοῦσιν· *οἱ μέντοι
Ῥωμαῖοι* καὶ ἐν τοῖς προσβορροτάτοις ὑποδιφθέρας τρέφουσι
ποίμνας ἱκανῶς ἀστείας ἐρέας. ὁπλισμὸς δὲ σύμμετρος τοῖς
A. 301 τῶν σωμάτων μεγέθεσι, μάχαιρα μακρά, παρηρτημένη παρὰ
τὸ δεξιὸν πλευρόν, καὶ θυρεὸς μακρὸς καὶ λόγχαι κατὰ λόγον
καὶ μάδαρις, πάλτου τι εἶδος. χρῶνται δὲ καὶ τόξοις ἔνιοι καὶ
σφενδόναις· ἔστι δέ τι καὶ γρόσφῳ ἐοικὸς ξύλον, ἐκ χειρὸς οὐκ
C. 197 ἐξ ἀγκύλης ἀφιέμενον, τηλεβολώτερον καὶ βέλους, ᾧ μάλιστα
καὶ πρὸς τὰς τῶν ὀρνέων χρῶνται θήρας. χαμευνοῦσι δὲ καὶ
μέχρι νῦν οἱ πολλοί, καὶ καθεζόμενοι δειπνοῦσιν ἐν στιβάσι.
τροφὴ δὲ πλείστη μετὰ γάλακτος καὶ κρεῶν παντοίων, μάλιστα
δὲ τῶν ὑείων καὶ νέων καὶ ἁλιστῶν. αἱ δ' ὕες καὶ ἀγραυλοῦ-
σιν, ὕψει τε καὶ ἀλκῇ καὶ τάχει διαφέρουσαι· κίνδυνος γοῦν
ἐστι τῷ ἀήθει προσιόντι, ὡσαύτως καὶ λύκῳ. τοὺς δ' οἴκους

---

4. ἀκρόμαλλος codd. Cor. corr. ex Cluverii coni. (v. Germ. antiq. I c. 16 p. 137) *N* quod praecedit causa fuit, cur *M* omitteretur: v. p. 195 in. ac passim. 5. Verba οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι Xylandro iam fuerunt suspecta, ac licet de negotiatoribus Romanis intelligi possint, ut pluribus ostendit Casaubonus ad h. l., plerisque tamen haec ratio parum placuit. Cas. ipse putavit aliquando legi posse καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι· οἱ μέντοι κτλ., eumque secuti sunt Toup. et Cor. ita, ut ille proponeret καὶ μέντοι καὶ ἐν, hic vero scriberet ἐν μέντοι καὶ τοῖς κτλ., quae nemo probabit. Ex margine, ni fallor, verba illa huc recepta sunt, addita primum ad explicanda ea, quae paulo brevius scripserat Strabo οὓς λαίνας καλοῦσι. Multo infelicius Grosk. ante λαίνας inserendum censuit Ἕλληνες. 6. προσβορωτάτοις *CEl*. — ὑποδιφθέρους Cor. 9. τὸ] τὸν ald. 10. μαῖρις *ABl* μῆρις *C* μάαρις Epit. Inde μάταρις Sbk. Cor. ex Scaligeri (v. ad Virg. Catal. p. 282) et Turnebi (v. Advers. IX, 7) coni. Hesychius autem cum habeat μαδάρεις, hanc formam, codicum scripturae propiorem, praeferendam duxi. — πάλτου τι εἶδος asteriscis inclusit Cor. 11. γρόφῳ *l*. 12. ἀγκάλης *l*. — ἐφιέμενον *ACl* ἀφιέμενον *Boh* (ex corr.) Cor. rec. 15. μετὰ] μὲν ἀπὸ Cor., quod sane arridet. 16. ὑίων ald. — καὶ νέων om. *l*. 18. τοὺς δ' οἴκους — ἐπιβάλλοντες infra post Ἰταλίας ponenda censet Grosk.

ἐκ σανίδων καὶ γέρρων ἔχουσι μεγάλους θολοειδεῖς, ὄροφον πολὺν ἐπιβάλλοντες. οὕτως δ' ἐστὶ δαψιλῆ καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ ὑοφόρβια, ὥστε τῶν σάγων καὶ τῆς ταριχείας ἀφθονίαν μὴ τῇ Ῥώμῃ χορηγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. ἀριστοκρατικαὶ δ' ἦσαν αἱ πλείους τῶν πολιτειῶν· ἕνα δ' ἡγεμόνα ᾑροῦντο κατ' ἐνιαυτὸν τὸ παλαιόν, ὡς δ' αὕτως εἰς πόλεμον εἷς ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπεδείκνυτο στρατηγός· νυνὶ δὲ προσέχουσι τοῖς τῶν Ῥωμαίων προστάγμασι τὸ πλέον. ἴδιον δὲ τὸ ἐν τοῖς συνεδρίοις συμβαῖνον· ἐὰν γάρ τις θορυβῇ τὸν λέγοντα καὶ ὑποκρούσῃ, προσιὼν ὁ ὑπηρέτης, ἐσπασμένος τὸ ξίφος, κελεύει σιγᾶν μετ' ἀπειλῆς· μὴ παυομένου δέ, καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποιεῖ τὸ αὐτό, τελευταῖον δὲ ἀφαιρεῖ τοῦ σάγου τοσοῦτον, ὅσον ἄχρηστον ποιῆσαι τὸ λοιπόν. τὸ δὲ περὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὸ διηλλάχθαι τὰ ἔργα ὑπεναντίως τοῖς παρ' ἡμῖν, κοινὸν καὶ πρὸς ἄλλους συχνοὺς τῶν βαρβάρων ἐστί.

4. Παρὰ πᾶσι δ' ὡς ἐπίπαν τρία φῦλα τῶν τιμωμένων A. 302 διαφερόντως ἐστί, Βάρδοι τε καὶ Οὐάτεις καὶ Δρυίδαι· Βάρδοι μὲν ὑμνηταὶ καὶ ποιηταί, Οὐάτεις δὲ ἱεροποιοὶ καὶ φυσιολόγοι, Δρυίδαι δὲ πρὸς τῇ φυσιολογίᾳ καὶ τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν ἀσκοῦσι· δικαιότατοι δὲ νομίζονται καὶ διὰ τοῦτο πιστεύονται τάς τε ἰδιωτικὰς κρίσεις καὶ τὰς κοινάς, ὥστε καὶ πολέμους διῄτων πρότερον καὶ παρατάττεσθαι μέλλοντας ἔπαυον, τὰς δὲ φονικὰς δίκας μάλιστα τούτοις ἐπετέτραπτο δικάζειν. ὅταν τε φορὰ τούτων ᾖ, φορὰν καὶ τῆς χώρας νομίζουσιν ὑπάρχειν. ἀφθάρτους δὲ λέγουσι καὶ οὗτοι καὶ ἄλλοι τὰς ψυχὰς καὶ τὸν κόσμον, ἐπικρατήσειν δέ ποτε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ.

5. Τῷ δ' ἁπλῷ καὶ θυμικῷ πολὺ τὸ ἀνόητον καὶ ἀλαζονικὸν πρόσεστι καὶ τὸ φιλόκοσμον· χρυσοφοροῦσί τε γάρ, περὶ μὲν τοῖς τραχήλοις στρεπτὰ ἔχοντες, περὶ δὲ τοῖς βραχίοσι καὶ τοῖς καρποῖς ψέλια, καὶ τὰς ἐσθῆτας βαπτὰς φοροῦσι καὶ χρυ-

---

2. καὶ τὰ] κατὰ C. 5. ἀριστοκρατωρικαὶ l ἀριστοκράτη καὶ C. 8. προστρέχουσι l. 12. τὰ αὐτά ald., τὸ om. l. 17. παρ' ἅπασι BCl edd. 18. οὐάτις A. — καὶ Δρυΐδαι — Οὐάτεις om. C. 19. καὶ ποιηταὶ om. l. 23. ἔπαιον l. 26. οἱ ante ἄλλοι add. Cor. haud improbabiliter.

σεπάστους οἱ ἐν ἀξιώματι. ὑπὸ τῆς τοιαύτης δὲ κουφότητος ἀφόρητοι μὲν νικῶντες, ἐκπλαγεῖς δ' ἡττηθέντες ὁρῶνται. πρόσεστι δὲ τῇ ἀνοίᾳ καὶ τὸ βάρβαρον καὶ τὸ ἔκφυλον, ὃ τοῖς προσβόροις ἔθνεσι παρακολουθεῖ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τῆς μάχης ἀπι-
C. 198 όντας τὰς κεφαλὰς τῶν πολεμίων ἐξάπτειν ἐκ τῶν αὐχένων
A. 303 τῶν ἵππων, κομίσαντας δὲ προσπατταλεύειν †τὴν θέαν τοῖς προπυλαίοις. φησὶ γοῦν Ποσειδώνιος αὐτὸς ἰδεῖν ταύτην πολλαχοῦ καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀηθίζεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα φέρειν πρᾴως διὰ τὴν συνήθειαν. τὰς δὲ τῶν ἐνδόξων κεφαλὰς κεδροῦντες ἐπεδείκνυον τοῖς ξένοις, καὶ οὐδὲ πρὸς ἰσοστάσιον χρυσὸν ἀπολυτροῦν ἠξίουν. καὶ τούτων δ' ἔπαυσαν αὐτοὺς Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν κατὰ τὰς θυσίας καὶ μαντείας ὑπεναντίων τοῖς παρ' ἡμῖν νομίμοις. ἄνθρωπον δὲ κατεσπεισμένον παίσαντες εἰς νῶτον μαχαίρᾳ ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφαδασμοῦ. ἔθυον δὲ οὐκ ἄνευ Δρυΐδῶν. καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσιῶν εἴδη λέγεται· καὶ γὰρ κατετόξευόν τινας καὶ ἀνεσταύρουν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρτου καὶ ξύλων, ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον βοσκήματα καὶ θηρία παντοῖα καὶ ἀνθρώπους ὡλοκαύτουν.

6. Ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ φησιν εἶναι νῆσον μικρὰν οὐ πάνυ πελαγίαν, προκειμένην τῆς ἐκβολῆς τοῦ Λείγηρος ποταμοῦ· οἰκεῖν δὲ ταύτην τὰς τῶν Σαμνιτῶν γυναῖκας, Διονύσῳ κατεχο-

---

1. τῆς om. ald. 4. προσβόρροις Cor. 6. προσπατταλεύειν τὴν θέαν concoquere me non posse fateor; neque quod Cor. iudicavit θέαν pro πρόσωπον positum esse, Photii verba pro argumento afferens „θέαν τὴν ὄψιν καὶ τὴν θεωρίαν", ullo modo probari potest. Probabilior Groskurdii est suspicio εἰς ante τὴν addentis: sed ne ea quidem multum proficimus. Pronomen enim ταύτην quod sequitur aliud quid postulat: eique subiungenda arbitror verba τὴν θέαν, quae aliqua ratione suo loco videntur esse mota. 10. χρυσοῦν *C*. 12. ὑπεναντίως codd. Cor. corr. ex Cas. coni. 13. δὲ] γὰρ edd. inde a Xyl. 17. ξύλον codd. Cor. corr.: possis et suspicari ξύλου. 19. φασιν *l* ald. 21. σαμνειτῶν *CA*, sed in hoc ει in ι mut. sec. m., Ναμνιτῶν Sbk. ex Tyrwh. coni., quem Cor. quoque secutus est, η tamen pro ι ponens ut supra p. 190. At Samnitas Ptolem. etiam commemorat his in partibus a Namnitis diversos (cf. Marcian. in Geogr. min. I p. 48). Dionys. Perieg. autem eadem agens de re cum habeat (v. 571) ἀγαυῶν Ἀμνιτάων, plerique quidem levissima mutatione Ναμνιτάων scribendum cen-

*μένας καὶ ἱλασκομένας τὸν θεὸν τοῦτον τελεταῖς τε καὶ ἄλλαις ἱεροποιίαις *ἐξιλεουμένας*· οὐκ ἐπιβαίνειν δὲ ἄνδρα τῆς νήσου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτὰς πλεούσας κοινωνεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ πάλιν ἐπανιέναι. ἔθος δ' εἶναι κατ' ἐνιαυτὸν ἅπαξ τὸ ἱερὸν ἀποστεγάζεσθαι καὶ στεγάζεσθαι πάλιν αὐθημερὸν πρὸ δύσεως, ἑκάστης φορτίον ἐπιφερούσης· ἧς δ' ἂν ἐκπέσῃ τὸ φορτίον, διασπᾶσθαι ταύτην ὑπὸ τῶν ἄλλων· φερούσας δὲ τὰ μέρη περὶ τὸ ἱερὸν μετ' εὐασμοῦ μὴ παύεσθαι πρότερον, πρὶν παύσωνται τῆς λύττης· ἀεὶ δὲ συμβαίνειν, ὥστε τινὰ ἐμπίπτειν τὴν τοῦτο πεισομένην. τοῦτο δ' ἔτι μυθωδέστερον εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος τὸ περὶ τοὺς κόρακας συμβαῖνον. λιμένα γάρ τινα τῆς παρωκεανίτιδος ἱστορεῖ Δύο κοράκων ἐπονομαζόμενον, φαίνεσθαι δ' ἐν τούτῳ δύο κόρακας τὴν δεξιὰν πτέρυγα παράλευκον ἔχοντας· τοὺς οὖν περί τινων ἀμφισβητοῦντας, ἀφικομένους δεῦρο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου σανίδα θέντας ἐπιβάλλειν ψαιστά, ἑκάτερον* A. 304 *χωρίς· τοὺς δ' ὄρνεις ἐπιπτάντας τὰ μὲν ἐσθίειν, τὰ δὲ σκορπίζειν· οὗ δ' ἂν σκορπισθῇ τὰ ψαιστά, ἐκεῖνον νικᾶν. ταῦτα μὲν οὖν μυθωδέστερα λέγει, περὶ δὲ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης πιστότερα, ὅτι φησὶν εἶναι νῆσον πρὸς τῇ Βρεττανικῇ, καθ' ἣν ὅμοια τοῖς ἐν Σαμοθρᾴκῃ περὶ τὴν Δήμητραν καὶ τὴν Κόρην ἱεροποιεῖται. καὶ τοῦτο δὲ τῶν πιστευομένων ἐστίν, ὅτι ἐν τῇ Κελτικῇ φύεται δένδρον ὅμοιον συκῇ, καρπὸν δ' ἐκφέρει παραπλήσιον κιοκράνῳ Κορινθιουργεῖ· ἐπιτμηθεὶς δ' οὗτος, ἀφίη-* C. 199

---

suerunt, sed probabilior tamen est Casauboni opinio, qui illud nomen respondere arbitratur Strabonis Samnitis, omisso σ ut in Edetanis, Exitanis, aliis (v. Cas. not. ad I, 50). 2. ἐξιλεουμένας] ἐξηλλαγμέναις Cor. frustra; etenim ex margine in seriem verborum male receptum esse hoc quoque verbum apparet. 3. αὐτὰς om. *l*. 6. ἐκπέσοι ald. 7. φερούσης codd. Xyl. corr. — μέλη Cor. 10. πησομένην *B*. — τούτου Cor. 18. τῆς ante Κόρης add. edd. 19. πρεττανικῇ *AC*. 20. Δήμητρα Cor., sed alteram formam apud alios quoque scriptores invenitur (v. quae affert Lobeck. in Paralip. gramm. Gr. p. 142) ac tuetur versus ap. Paus. I, 37, 2 — — Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν. Accentus paenultimae appictus est in *A*, sed primae vindicat reliquorum exemplorum consensus. 23. κροκράνῳ *Cl* κιονοκράνῳ *B* (ex corr., ut suspicor) *o*, idem rec. m. add. in *n*. Etiam in marg. *A* pr. m. haec adiecta sunt: κορινθιουργὲς κιονόκρανον τὸ ἔχον

σιν ὀπὸν θανάσιμον πρὸς τὰς ἐπιχρίσεις τῶν βελῶν. καὶ τοῦτο δὲ τῶν θρυλουμένων ἐστίν, ὅτι πάντες Κελτοὶ φιλόνεικοί τέ εἰσι, καὶ οὐ νομίζεται παρ' αὐτοῖς αἰσχρὸν τὸ τῆς ἀκμῆς ἀφειδεῖν τοὺς νέους. Ἔφορος δὲ ὑπερβάλλουσάν τε τῷ μεγέθει λέγει τὴν Κελτικήν, ὥστε ἧσπερ νῦν Ἰβηρίας καλοῦμεν ἐκείνοις τὰ πλεῖστα προσνέμειν μέχρι Γαδείρων, φιλέλληνάς τε ἀποφαίνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλὰ ἰδίως λέγει περὶ αὐτῶν οὐκ ἐοικότα τοῖς νῦν. ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο· ἀσκεῖν γὰρ αὐτοὺς μὴ παχεῖς εἶναι μηδὲ προγάστορας, τὸν δ' ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων τὸ τῆς ζώνης μέτρον ζημιοῦσθαι. ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικῆς.

CAPUT V.

1. Ἡ δὲ Βρεττανικὴ τρίγωνος μέν ἐστι τῷ σχήματι, παραβέβληται δὲ τὸ μέγιστον αὐτῆς πλευρὸν τῇ Κελτικῇ, τοῦ μήκους οὔθ' ὑπερβάλλον οὔτ' ἐλλεῖπον· ἔστι γὰρ ὅσον τετρακισχιλίων καὶ τριακοσίων ἢ τετρακοσίων σταδίων ἑκάτερον, τό τε Κελτικὸν τὸ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου μέχρι πρὸς τὰ βόρεια τῆς Πυρήνης ἄκρα τὰ κατὰ Ἀκουιτανίαν, καὶ τὸ ἀπὸ Καντίου τοῦ καταντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου, ἑωθινωτάτου σημείου τῆς Βρεττανικῆς, μέχρι πρὸς τὸ ἑσπέριον ἄκρον τῆς νήσου τὸ κατὰ
A. 305 τὴν Ἀκουιτανίαν καὶ τὴν Πυρήνην ἀντικείμενον. τοῦτο μὲν δὴ τοὐλάχιστον διάστημα ἀπὸ τῆς Πυρήνης ἐπὶ τὸν Ῥῆνόν ἐστιν, ἐπεὶ τὸ μέγιστον εἴρηται, ὅτι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐστίν· ἀλλ' εἰκὸς εἶναί τινα σύννευσιν ἐκ τῆς παραλλήλου θέσεως τῷ ποταμῷ πρὸς τὸ ὄρος, ἀμφοτέρωθεν ἐπιστροφῆς τινος γινομένης κατὰ τὰς πρὸς τὸν ὠκεανὸν ἐσχατιάς.

2. Τέτταρα δ' ἐστὶ διάρματα, οἷς χρῶνται συνήθως ἐπὶ τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἠπείρου, τὰ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν, τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ Σηκοάνα καὶ τοῦ Λείγηρος καὶ [τοῦ]

ὥσπερ φύλλα κομάρου ἀποχαλώμενα: sed κιοκράνω AEghin. 13. πρεττανικὴ AC. 15. οὔτε λεῖπον AC. 17. τὸ om. Cas. 18. ἀκυϊτανίαν l Cor. 20. πρεττανικῆς AC. 25. γενομένης Bl(?) ald. 29. τοῦ ante Γαρούνα καὶ om. codd., sed a Strabone hic omissum esse vix crediderim.

Γαρούνα. τοῖς δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον τόπων ἀναγομένοις οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν ὁ πλοῦς ἐστιν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὁμορούντων τοῖς Μεναπίοις Μορινῶν, παρ' οἷς ἐστι καὶ τὸ Ἴτιον, ᾧ ἐχρήσατο ναυσταθμῷ Καῖσαρ ὁ Θεός, διαίρων εἰς τὴν νῆσον· νύκτωρ δ' ἀνήχθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κατῆρε περὶ τετάρτην ὥραν, τριακοσίους καὶ εἴκοσι σταδίους τοῦ διάπλου τελέσας· κατέλαβε δ' ἐν ἀρούραις τὸν σῖτον. ἔστι δ' ἡ πλείστη τῆς νήσου πεδιὰς καὶ κατάδρυμος, πολλὰ δὲ καὶ γεώλοφα τῶν χωρίων ἐστί, φέρει δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ σίδηρον· ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς καὶ δέρματα καὶ ἀνδράποδα καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας· Κελτοὶ C. 200 δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. οἱ δὲ ἄνδρες εὐμηκέστεροι τῶν Κελτῶν εἰσι καὶ ἧσσον ξανθότριχες, χαυνότεροι δὲ τοῖς σώμασι. σημεῖον δὲ τοῦ μεγέθους· ἀντίπαιδας γὰρ εἴδομεν ἡμεῖς ἐν Ῥώμῃ τῶν ὑψηλοτάτων αὐτόθι ὑπερέχοντας καὶ ἡμιποδίῳ, βλαισοὺς δὲ καὶ τἆλλα οὐκ εὐγράμμους τῇ συστάσει. τὰ δ' ἤθη τὰ μὲν ὅμοια τοῖς Κελτοῖς, τὰ δ' ἁπλούστερα καὶ βαρβαρώτερα, ὥστ' ἐνίους γάλακτος εὐποροῦντας μὴ τυροποιεῖν διὰ τὴν ἀπειρίαν, ἀπείρους A. 306 δ' εἶναι καὶ κηπείας καὶ ἄλλων γεωργικῶν. δυναστεῖαι δ' εἰσὶ παρ' αὐτοῖς. πρὸς δὲ τοὺς πολέμους ἀπήναις χρῶνται τὸ πλέον, καθάπερ καὶ τῶν Κελτῶν ἔνιοι. πόλεις δ' αὐτῶν εἰσιν οἱ δρυμοί· περιφράξαντες γὰρ δένδρεσι καταβεβλημένοις εὐρυχωρῆ κύκλον ἐνταῦθα καὶ αὐτοὶ καλυβοποιοῦνται καὶ τὰ βοσκήματα κατασταθμεύουσιν οὐ πρὸς πολὺν χρόνον. ἔπομβροι δ' εἰσὶν οἱ ἀέρες μᾶλλον ἢ νιφετώδεις· ἐν δὲ ταῖς αἰθρίαις ὁμίχλη κατέχει πολὺν χρόνον, ὥστε δι' ἡμέρας ὅλης ἐπὶ τρεῖς μόνον ἢ τέτταρας ὥρας τὰς περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁρᾶσθαι τὸν ἥλιον. τοῦτο δὲ κἀν τοῖς Μορινοῖς συμβαίνει καὶ τοῖς Μεναπίοις καὶ ὅσοι τούτων πλησιόχωροι.

---

1. ἀνειμένοις *l*. 4. τὴν ante νῆσον om. Cas. 8. καὶ ante γεώλοφα om. ald. 10. τε ante δὴ add. Cor. 15. ἴδομεν *ABC*, sed in hoc ε sec. m. add. 21. ἀπηνείαις *ABlC*, sed hic ex corr. sec. m., primum fuerat ἀπηνείας. Sbk. corr. ex coni. Cas. 29. συμβαίνειν *Al.* — μασσαπίοις codd.

3. *Δὶς δὲ διέβη Καῖσαρ εἰς τὴν νῆσον ὁ Θεός, ἐπανῆλθε δὲ διὰ ταχέων, οὐδὲν μέγα διαπραξάμενος οὐδὲ προελθὼν ἐπὶ πολὺ τῆς νήσου, διά τε τὰς ἐν τοῖς Κελτοῖς γενομένας στάσεις τῶν τε βαρβάρων καὶ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ διὰ τὸ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπολέσθαι κατὰ τὴν πανσέληνον αὔξησιν λαβουσῶν τῶν ἀμπώτεων καὶ τῶν πλημμυρίδων. δύο μέντοι ἢ τρεῖς νίκας ἐνίκησε τοὺς Βρεττανούς, καίπερ δύο τάγματα μόνον περαιώσας τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπήγαγεν ὅμηρά τε καὶ ἀνδράποδα καὶ τῆς ἄλλης λείας πλῆθος. νυνὶ μέντοι τῶν δυναστῶν τινες τῶν αὐτόθι πρεσβεύσεσι καὶ θεραπείαις κατασκευασάμενοι τὴν πρὸς Καίσαρα τὸν Σεβαστὸν φιλίαν, ἀναθήματά τε ἀνέθηκαν ἐν τῷ Καπετωλίῳ, καὶ οἰκείαν σχεδόν τι παρεσκεύασαν τοῖς Ῥωμαίοις ὅλην τὴν νῆσον· τέλη τε οὕπως ὑπομένουσι βαρέα τῶν τε εἰσαγομένων εἰς τὴν Κελτικὴν ἐκεῖθεν*
A. 307 *καὶ τῶν ἐξαγομένων ἐνθένδε (ταῦτα δ' ἐστὶν ἐλεφάντινα ψάλια καὶ περιαυχένια καὶ λυγγούρια καὶ ὑαλᾶ σκεύη καὶ ἄλλος ῥῶπος τοιοῦτος), ὥστε μηδὲν δεῖν φρουρᾶς τῆς νήσου· τοὐλάχιστον μὲν γὰρ ἑνὸς τάγματος χρῄζοι ἂν καὶ ἱππικοῦ τινος, ὥστε καὶ φόρους ἀπάγεσθαι παρ' αὐτῶν, εἰς ἴσον δὲ † καθίστατο πᾶν*
C. 201 *τὸ ἀνάλωμα τῇ στρατιᾷ τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν· ἀνάγκη γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων, ἅμα δὲ καὶ κινδύνους ἀπαντᾶν τινας, βίας ἐπαγομένης.*

4. *Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι περὶ τὴν Βρεττανικὴν νῆσοι μικραί· μεγάλη δ' ἡ Ἰέρνη, πρὸς ἄρκτον αὐτῇ παραβεβλημένη, προμή-*

---

7. *πρεττανοὺς AC.* 12. *καπιτωλίῳ Bl*(?) edd. — *τι* ante *σχεδόν* ponunt codd., plane omittit ald.: post *σχεδόν* collocavit Cor. ex sent. Gron. 13. *οὕπως*] *οὕτως* codd. Xyl. corr., *οὔπω* Cor. 14. *ἐξαγομένων* Sbk, in codd. ita legi falso affirmans. 15. *εἰσαγομένων* ald. 16. *ἀλλυγούρια* codd. *λιγγούρια* edd., et *λιγγούριον* infra p. 202 codd. exhibent. Sed plerique scriptores *υ* in hac voce praeferunt, eamque formam, quam restitui, Theophrastus et Dioscorides constanter usurpant: *ἀλ* ortum videatur ex *αι* male repetitis. 19. *δὲ*] *δὴ* edd. inde a Xyl. — Verba *καθίστατο πᾶν* sana non esse Grosk. recte suspicatus est; neque enim aoristus ille ferri potest, cum nulli sumptus facti sint, et *πᾶν* prorsus otiosum est. Scriptum fuisse videtur *καθίσταιτ' ἄν*, quorum extrema cum in *πᾶν* conflata essent, reliqua male suppleta sunt. 23. *πρεττανικὴν AC.*

κης μᾶλλον [ἢ] πλάτος ἔχουσα. περὶ ἧς οὐδὲν ἔχομεν λέγειν σαφές, πλὴν ὅτι ἀγριώτεροι τῶν Βρεττανῶν ὑπάρχουσιν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἀνθρωποφάγοι δὲ ὄντες καὶ πολυφάγοι, τούς τε πατέρας τελευτήσαντας κατεσθίειν ἐν καλῷ τιθέμενοι, καὶ φανερῶς μίσγεσθαι ταῖς τε ἄλλαις γυναιξὶ καὶ μητράσι καὶ A. 308 ἀδελφαῖς. καὶ ταῦτα δ' οὕτω λέγομεν, ὡς οὐκ ἔχοντες ἀξιοπίστους μάρτυρας· καίτοι τό γε τῆς ἀνθρωποφαγίας καὶ Σκυθικὸν εἶναι λέγεται, καὶ ἐν ἀνάγκαις πολιορκητικαῖς καὶ Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ ἄλλοι πλείους ποιῆσαι τοῦτο λέγονται.

5. Περὶ δὲ τῆς Θούλης ἔτι μᾶλλον ἀσαφὴς ἡ ἱστορία διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· ταύτην γὰρ τῶν ὀνομαζομένων ἀρκτικωτάτην τιθέασιν. ἃ δ' εἴρηκε Πυθέας περί τε ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ τόπων ὅτι μὲν πέπλασται, φανερὸν ἐκ τῶν γνωριζομένων χωρίων· κατέψευσται γὰρ αὐτῶν τὰ πλεῖστα, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, ὥστε δῆλός ἐστιν ἐψευσμένος μᾶλλον περὶ τῶν ἐκτετοπισμένων. πρὸς μέντοι τὰ οὐράνια καὶ τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν ἱκανῶς [ἂν] δόξειε κεχρῆσθαι τοῖς πράγμασι τοῖς τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ πλησιάζουσι, τὸ τῶν καρπῶν εἶναι τῶν ἡμέρων καὶ ζῴων τῶν μὲν ἀφορίαν παντελῆ, τῶν δὲ σπάνιν, κέγχρῳ δὲ καὶ ἄλλοις λαχάνοις καὶ καρποῖς καὶ ῥίζαις τρέφεσθαι· παρ' οἷς δὲ σῖτος καὶ μέλι γίγνεται, καὶ τὸ πόμα ἐντεῦθεν ἔχειν· τὸν δὲ σῖτον, ἐπειδὴ τοὺς ἡλίους οὐκ ἔχουσι καθαρούς, ἐν οἴκοις μεγάλοις κόπτουσι, συγκομισθέντων δεῦρο τῶν σταχύων· αἱ γὰρ ἅλως ἄχρηστοι γίνονται διὰ τὸ ἀνήλιον καὶ τοὺς ὄμβρους.

---

1. ἢ om. codd. Cor. add. Idem Xyl. coniecit, qui simul tamen δὲ inseruit post μᾶλλον, ad sequentia hoc verbum referens parum commode: cf. Plin. IV, 30. Mela III, 6. Nec felix Cas. coniectura προμήκης μέν, ἀλλ' οὐ πλάτος ἔχουσα. 2. πρεττανῶν *AC*. 3. ποηφάγοι Epit. 12. τε om. ald. 17. ἂν om. codd. Cor. add. eumque hic quoque sequendum esse duxi, quamquam causa, cur neglecta videatur particula, minus liqueat: cf. ad I, 9. 19. ἀφορίᾳ *AC* ἄφορον Epit. — σπάνει *A* σπάνι *C* et ι sec. m. in ει mut. 23. ἔχει *ACE*. 24. ἀσταχύων *E*. — ἅλῳ edd. ἅλλως *l*.

CAPUT VI.

1. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἄλπεων Κελτικὴν καὶ τὰ ἔθνη τὰ ἔχοντα τὴν χώραν ταύτην περὶ αὐτῶν τῶν Ἄλπεων λεκτέον καὶ τῶν κατοικούντων αὐτάς, ἔπειτα περὶ τῆς συμπάσης Ἰταλίας, φυλάττουσιν ἐν τῇ γραφῇ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥνπερ δίδωσιν ἡ τῆς χώρας φύσις. ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὥς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπόριον Λιγύων καὶ τὰ καλούμενα Σαβάτων Οὔαδα, ὅπερ ἐστὶ τενάγη·
C. 202 τὸ μὲν γὰρ Ἀπέννινον ἀπὸ Γενούας, αἱ δὲ Ἄλπεις ἀπὸ τῶν
A. 309 Σαβάτων ἔχουσι τὴν ἀρχήν· στάδιοι δ' εἰσὶ μεταξὺ Γενούας καὶ Σαβάτων διακόσιοι πρὸς τοῖς ἑξήκοντα· μετὰ δὲ τριακοσίους πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα Ἀλβίγγαυνόν ἐστι πόλισμα, οἱ δ' ἐνοικοῦντες Λίγυες Ἴγγαυνοι καλοῦνται· ἐντεῦθεν δ' εἰς Μονοίκου λιμένα τετρακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα. ἔν τε τῷ μεταξὺ πόλις εὐμεγέθης Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰντεμέλιοι. καὶ δὴ καὶ σημεῖον τίθενται τοῦ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Σαβάτων εἶναι τοῖς Ἄλπεσι ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων· τὰ γὰρ Ἄλπια καλεῖσθαι πρότερον Ἄλβια, καθάπερ καὶ Ἀλπιόνια. καὶ γὰρ

---

9. *Λιγύων — ἐστὶ* sec. m. scripta sunt in *C.* — *σαβάτου αδας* (sic) *ACEl σαβάτου οὔαδα B σαβάτων οὔαδα ok.* 10. *δὲ Ἄλπεις — εἰσὶ* sec. m. scripta sunt in *C.* 13. *ἀλβὶν ταυνός A ἄλβιν ταυνός C ἀλβινταῦνος l ἀλβινγαῦνος B.* Nihilominus is nominis exitus erat servandus, quem edd. praebent aliorum scriptorum consuetudine confirmatum, maxime Plinii, plene hoc oppidum nominantis Albium Ingaunum: unde deductam esse breviorem illam formam Strabo ipse paulo post significat. 14. *σιγγανοὶ A σιγγαυνοὶ C.* 15. *τε*] *δὲ* edd. 18. *Ἄλπεια* Cor. atque huic scripturae favere videatur Steph. s. v., ubi non tantum saepius recurrit haec forma, sed componuntur etiam *Ἄλπεια ὄρη* et *Ἄλβια.* Sed apud Strabonem codd. in illo adiectivo *ι* constanter praebent, quod h. l. ipsa etiam alterius formae comparatio quodammodo commendat. Similiter componit *Ἄλπια* et *Ἄλβια* Eustath. ad Dionys. Perieg. v. 294: cf. Posid. ap. Athen. VI, p. 233 E. Et Zonaras habet (p. 133) *Ἄλπειον ὄρος καὶ Ἄλπιον καὶ Ἀλπεινόν.* Apud alios scriptores, velut Appianum, magna et codicum et editionum in scribenda hac voce est inconstantia. 19. *Ἀλπιόνια*, nomen nullo alio loco praeter hunc commemoratum, sanum vix videatur: infelix tamen

νῦν ἔτι τὸ ἐν τοῖς Ἰάποσιν ὄρος ὑψηλὸν συνάπτον πως τῇ Ὄκρᾳ καὶ ταῖς Ἄλπεσιν Ἄλβιον λέγεσθαι, ὡς ἂν μέχρι δεῦρο τῶν Ἄλπεων ἐκτεταμένων.

2. Τῶν οὖν Λιγύων τῶν μὲν ὄντων Ἰγγαύνων, τῶν δὲ Ἰντεμελίων, εἰκότως τὰς ἐποικίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζεσθαι Ἄλβιον Ἰντεμέλιον, οἷον Ἄλπιον, τὴν δὲ ἐπιτετμημένως μᾶλλον Ἀλβίγγαυνον. Πολύβιος δὲ προστίθησι τοῖς δυσὶ φύλοις τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τό τε τῶν Ὀξυβίων καὶ τὸ τῶν Δεκιητῶν. ὅλως δὲ ἡ παραλία αὕτη πᾶσα μέχρι Τυρρηνίας καὶ Μονοίκου λιμένος προσεχής τέ ἐστι καὶ ἀλίμενος πλὴν βραχέων ὅρμων καὶ ἀγκυροβολίων. ὑπέρκεινται δὲ οἱ τῶν A. 310 ὀρῶν ἐξαίσιοι κρημνοί, στενὴν ἀπολείποντες πρὸς θαλάττῃ πάροδον. κατοικοῦσι δὲ Λίγυες, ζῶντες ἀπὸ θρεμμάτων τὸ πλέον καὶ γάλακτος καὶ κριθίνου πόματος, νεμόμενοι τά τε πρὸς θαλάττῃ χωρία καὶ τὸ πλέον τὰ ὄρη. ἔχουσι δ' ὕλην ἐνταῦθα παμπόλλην ναυπηγήσιμον καὶ μεγαλόδενδρον, ὥστ' ἐνίων τοῦ πάχους τὴν διάμετρον ὀκτὼ ποδῶν εὑρίσκεσθαι· πολλὰ δὲ καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῶν θυΐνων οὐκ ἔστι χείρω πρὸς τὰς τραπεζοποιίας. ταῦτά τε δὴ κατάγουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον τὴν Γένουαν, καὶ θρέμματα καὶ δέρματα καὶ μέλι, ἀντιφορτίζονται δὲ ἔλαιον καὶ οἶ-

---

Cas. est coniectura Ἀλπίων ἔνια, neo iuvamur medicina a Grosk. allata, qui π in β mutavit: an Ἀλπεινὰ scribendum? 1. ἔτι] ἐπὶ *AClB* (sed hic post corr.) Cas. corr. — Ὄκρᾳ] ἄκρῃ *C* ἄκρᾳ *AlB* (sed hic post corr.) atque hanc fere formam praebent codd., ubicunque Strabo montis illius mentionem facit p. 207. V, 211. VII, 314. Semel modo p. 207 consentiunt omnes in altera, quam l. VII. Epit. constanter exhibet ac Ptolem. II, 11. III, 1. Restituit hic quoque Sbk. ex Cas. coni. 3. ἐκτεταγμένων *l.* 5. ἰντιμελλίων *ABC.* 6. Ἄλπειον Cor. 7. ἀλβινγαῦνον *A.* 9. δεκηιτῶν *Bl* ald. Sed Δεκιῆται nominantur in Polyb. Frg. περὶ πρεσβ. CXXXIV. et Steph. Byz. s. a Δεκίητον; eamque formam Latinorum commendat consuetudo. — τῆς ante Τυρρηνίας add. edd. 10. προεχὴς Cor., quod minime convenit locorum naturae; προσεχὴς de littore positum v. ap. Dion. Halic. III, 44, Suidam, Strabonem ipsum V, 232. 243, ubi itidem adiectivum alterum ei obtrusit Cor. 12. ἀπολιπόντες *E* ald. — τῇ ante θαλάττῃ add. *Ek* Cor. 13. λίγγυες *AClB*, sed in hoc alterum γ expunctum. 14. τῇ ante θαλάττῃ add. *k* Cor. 15. τὰ ὄρη post ἐνταῦθα add. ald. 17. τὸ διάμετρον Epit. 19. ἐμπορεῖον *A* Cor.

νον τὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας· ὁ δὲ παρ' αὐτοῖς ὀλίγος ἐστί, πιττίτης, αὐστηρός. ἐντεῦθεν δέ εἰσιν οἱ γίννοι λεγόμενοι, ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι, καὶ οἱ λιγυστινοί τε χιτῶνες καὶ σάγοι· πλεονάζει δὲ καὶ τὸ λιγγούριον παρ' αὐτοῖς, ὅ τινες ἤλεκτρον προσαγορεύουσι. στρατεύονται δ' ἱππεῖς μὲν οὐ πάνυ, ὁπλῖται δὲ ἀγαθοὶ καὶ ἀκροβολισταί· ἀπὸ δὲ τοῦ χαλκάσπιδας εἶναι τεκμαίρονταί τινες Ἕλληνας αὐτοὺς εἶναι.

3. Ὁ δὲ τοῦ Μονοίκου λιμὴν ὅρμος ἐστὶν οὐ μεγάλαις, οὐδὲ πολλαῖς ναυσίν, ἔχων ἱερὸν Ἡρακλέους Μονοίκου καλουμένου· ἔοικε δὲ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος καὶ μέχρι δεῦρο διατείνειν ὁ Μασσαλιωτικὸς παράπλους· διέχει δ' Ἀντιπόλεως μικρῷ πλείους ἢ
C. 203 διακοσίους σταδίους. τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι Μασσαλίας καὶ
A. 311 μικρὸν προσωτέρω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος οἰκεῖ τὰς Ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας καί τινα τῆς αὐτῆς παραλίας ἀναμὶξ τοῖς Ἕλλησι. καλοῦσι δὲ τοὺς Σάλυας οἱ μὲν παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων Λίγυας καὶ τὴν χώραν, ἣν ἔχουσιν οἱ Μασσαλιῶται, Λιγυστικήν, οἱ δ' ὕστερον Κελτολίγυας ὀνομάζουσι, καὶ τὴν μέχρι †Λουερίωνος καὶ τοῦ Ῥοδανοῦ πεδιάδα τούτοις προσνέμουσιν, ἀφ' ἧς οὐ πεζὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱππικὴν ἔστελλον στρατιάν, εἰς δέκα μέρη διῃρημένοι. πρώτους δ' ἐχειρώσαντο Ῥωμαῖοι τούτους τῶν ὑπεραλπίων Κελτῶν, πολὺν χρόνον πολεμήσαντες καὶ τούτοις καὶ τοῖς Λίγυσιν, ἀποκεκλεικόσι τὰς εἰς τὴν Ἰβηρίαν παρόδους τὰς

---

2. γυγήνιοι *ABC* γεγήνιοι ald. Cor. corr. ex Scalig. coni., primam syllabam simul mutans in τε: sed ortam potius crediderim ex varia scriptura, syllabae γη adiecta. 4. λιγκούριον *E*, et κ praebet Hesych. ac videtur commendari ipsa vocis origine latinorumque scriptorum usu, sed v. ad p. 200. Suspicor autem Strabonem auctorem sequi h. l. Theophrastum, succinum in Liguria effodi tradentem περὶ λίθων §. 29: quae coniectura si vera est, hic quoque scribendum erit λυγγούριον. Caeterum in marg. *A* pr. m. notata sunt haec: ὁ λιγούριος λίθος ἤτοι ὁ ἤλεκτρος ἀπὸ τῶν ἄλπεων μεταλλεύεται. 8. λιμένος *ABCl* λιμὴν *no*, idque rec. Sbk. 12. καὶ μικρὸν προσωτέρω om. *E*. 14. τινας codd. Cor. corr. — τῆς παραλίας αὐτῆς scribendum censet Grosk.: at v. ad II, 71. 17. κελτοὶ λίγυας *ABCl* κελτολίγυας *E*; idem restituit Xyl. — Λουερίωνος] Δρουεντία Cor. ex D'Anvillii coni., nimis audacter. Mihi unice veram videri Mannerti opinionem Λουεντίωνος reponentis supra ostendi ad p. 185. 20. ὑπεραλπείων *B* edd.

διὰ τῆς παραλίας. καὶ γὰρ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐλῄζοντο καὶ τοσοῦτον ἴσχυον, ὥστε μόλις στρατοπέδοις μεγάλοις πορευτὴν εἶναι τὴν ὁδόν. ὀγδοηκοστὸν δ' ἔτος πολεμοῦντες διεπράξαντο μόλις, ὥστ' ἐπὶ δώδεκα σταδίους τὸ πλάτος ἀνεῖσθαι τὴν ὁδὸν τοῖς ὁδεύουσι δημοσίᾳ. μετὰ ταῦτα μέντοι κατέλυσαν ἅπαντας καὶ διέταξαν αὐτοὶ τὰς πολιτείας, ἐπιστήσαντες φόβον.

4. *Μετὰ δὲ τοὺς Σάλυας Ἀλβιεῖς καὶ Ἀλβίοικοι καὶ Οὐοκόντιοι νέμονται τὰ προσάρκτια μέρη τῶν ὀρῶν. παρατείνουσι δὲ οἱ Οὐοκόντιοι μέχρι Ἀλλοβρίγων, ἔχοντες αὐλῶνας ἐν βάθει τῆς ὀρεινῆς ἀξιολόγους καὶ οὐ χείρους ὧν ἔχουσιν ἐκεῖνοι. Ἀλλόβριγες μὲν οὖν καὶ Λίγυες ὑπὸ τοῖς στρατηγοῖς τάττονται τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν Ναρβωνῖτιν, Οὐοκόντιοι δέ, καθάπερ τοὺς Οὐόλκας ἔφαμεν τοὺς περὶ Νέμαυσον, τάττονται καθ' αὑτούς. τῶν δὲ μεταξὺ τοῦ Οὐάρου καὶ τῆς Γενούας Λιγύων οἱ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τοῖς Ἰταλιώταις εἰσὶν οἱ αὐτοί, ἐπὶ δὲ* A. 312 *τοὺς ὀρεινοὺς πέμπεταί τις ὕπαρχος τῶν ἱππικῶν ἀνδρῶν, καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλους τῶν τελέως βαρβάρων.*

5. *Μετὰ δὲ Οὐοκοντίους Ἰκόνιοι καὶ Τρικόριοι καὶ μετ' αὐτοὺς Μέδουλλοι, οἵπερ τὰς ὑψηλοτάτας ἔχουσι κορυφάς· τὸ γοῦν ὀρθιώτατον αὐτῶν ὕψος σταδίων ἑκατὸν ἔχειν φασὶ τὴν ἀνάβασιν, κἀνθένδε πάλιν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Ἰταλίας κατάβασιν. ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις λίμνη τε συνίσταται μεγάλη καὶ πηγαὶ δύο οὐ πολὺ ἄποθεν ἀλλήλων, ὧν ἐκ μὲν τῆς ἑτέρας εἴσιν ὁ Δρουεντίας ποταμὸς χαραδρώδης, ὃς ἐπὶ*

1. *γῆν καὶ κατὰ* om. *l.* 7. *φόρον* ald. 8. *οὐοκοίντιοι A οὐκόντιοι C.* 10. *οὐκόντιοι A ὀκούντιοι C.* — *Ἀλλοβρόγων* Cor. 11. *οὐ χείρους*] *ὀχύρους* ald. 12. *Ἀλλόβρογες* Cor. 13. *οὐακούντιοι A οὐοκοίντιοι C.* 14. *Οὐώλκας* Cor. 15. *Οὐάρου*] *νουάρου ACl gino*, sed *ν* deletum in hoc. 17. *ἵππαρχος* ald. 19. *οὐοκουντίους ABCl* Cor. corr. — *σικόνιοι* codd. Cor. corr. coll. p. 185. 20. *μεδούαλοι C μεδούαλλοι ABl Μέδυλλοι* Cor. — *οἵπερ*] *ὑπὲρ* codd. Sbk. corr. ex Guar. interpr. 22. *κἀντεῦθεν* ald. 25. *εἴσιν*] *ἐστὶν* codd. *ἔξεισιν* Cor., quod certe est usitatius: Cluver. autem (Ital. antiq. I, p. 408) deleto *ἐστὶν* postea *ὃς* in *ὡς* mutandum censet parum commode. — *δαρυέντιος* codd. ac *Δρουέντιος* appellatur hic fluvius a Ptolem. II, 9; sed p. 179. V, 217 codd. concinunt in altera forma caeteris

τὸν Ῥοδανὸν καταράττει, καὶ ὁ Δουρίας εἰς τἀναντία· τῷ γὰρ Πάδῳ συμμίσγει, κατενεχθεὶς διὰ Σαλασσῶν εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Κελτικήν· ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος τούτων τῶν χωρίων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολύς τε καὶ ὀξύς,
C. 204 προϊὼν δὲ γίνεται μείζων καὶ πρᾳότερος· ἐκ πολλῶν γὰρ λαμβάνει τὴν αὔξησιν ἐν τοῖς πεδίοις ἤδη γενόμενος καὶ πλατύνεται· τῇ οὖν διαχύσει περισπᾷ καὶ ἀμβλύνει τὸν ῥοῦν· εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλατταν ἐκπίπτει, μέγιστος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ποταμῶν πλὴν τοῦ Ἴστρου. ὑπέρκεινται δ' οἱ Μέδουλλοι μάλιστα τῆς συμβολῆς τοῦ Ἴσαρος πρὸς τὸν Ῥοδανόν.

6. Ἐπὶ δὲ θάτερα μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν κεκλιμένα τῆς λεχθείσης ὀρεινῆς Ταυρινοί τε οἰκοῦσι Λιγυστικὸν ἔθνος καὶ ἄλλοι Λίγυες. τούτων δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ἰδεόννου λεγομένη γῆ καὶ [ἡ] τοῦ Κοττίου. μετὰ δὲ τούτους καὶ τὸν Πάδον Σαλασ-
A. 313 σοί· ὑπὲρ δὲ τούτων ἐν ταῖς κορυφαῖς Κέντρωνες καὶ Κατόριγες καὶ Οὐάραγροι καὶ Ναντουᾶται καὶ ἡ Λημέννα λίμνη, δι' ἧς ὁ Ῥοδανὸς φέρεται, καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ. οὐκ ἄποθεν δὲ τούτων οὐδὲ τοῦ Ῥήνου αἱ πηγαί, οὐδ' ὁ Ἀδούλας τὸ ὄρος, ἐξ οὗ ῥεῖ καὶ ὁ Ῥῆνος ἐπὶ τὰς ἄρκτους καὶ ὁ Ἀδούας εἰς τἀναντία ἐμβάλλων εἰς τὴν Λάριον λίμνην τὴν πρὸς τῷ Κώμῳ. ὑπέρκεινται δὲ τοῦ Κώμου πρὸς τῇ ῥίζῃ τῶν Ἄλπεων ἱδρυμένου τῇ μὲν Ῥαιτοὶ καὶ Οὐέννωνες ἐπὶ τὴν ἕω κεκλιμένοι, τῇ δὲ Ληπόντιοι καὶ Τριδεντῖνοι καὶ Στόνοι, καὶ ἄλλα πλείω μικρὰ ἔθνη

---

scriptoribus usitata. — ὃς] ὡς *Cl*(?) ald. 1. καταράττῃ ald. 5. γὰρ] δὲ ald. 6. δὲ post ἐν add. ald. 8. ἐμπίπτει ald. 10. μέδουλοι ald. Μέδυλλοι Cor. 11. τὴν om. *l*. — κεκριμένα codd. Xyl. corr. 12. καὶ — τούτους om. *l*. 13. δοvάνου add. pr. m. in marg. *A*, quae scriptura magnopere favet Siebenkeesii coniecturae ἡ τοῦ Δόννου: Donnum regem commemorat inscriptio arcus Segusini Augusto dicati (v. Maffei. Mus. Veron. p. 235), itidem Ovid. ex Ponto IV, 7, 29; Ideonni autem nusquam praeter hunc locum fit mentio. 14. ἡ om. codd. Cas. add. 15. κεύτρωνες *C*. 16. μαντουάται *B* Ναντουάται *AC*. — πηλεμέννα *ABCl* πελαμένα ald. ἡ Λεμάνα Cor.: cf. ad pag. 186. 18. ἀδουάλλας *ABCl* Xyl. corr. 19. Ἀδδούας edd. 21. ὑπέρκειται *lB*, sed in hoc ν sec. m. add. — ἱδρυμέναι codd. Xyl. corr. 22. οὐκένονες ald., unde οὐένονες scripsit Xyl. 23. στονοι (sic) *A* στονοὶ *C*.

κατέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις, λῃστρικὰ καὶ ἄπορα· νυνὶ δὲ τὰ μὲν ἐξέφθαρται, τὰ δ᾽ ἡμέρωται τελέως, ὥστε τὰς δι᾽ αὐτῶν ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους, πρότερον οὔσας ὀλίγας καὶ δυσπεράτους, νυνὶ πολλαχόθεν εἶναι καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ εὐβάτους, ὡς ἔνεστι, διὰ τὴν κατασκευήν. προσέθηκε γὰρ ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῇ καταλύσει τῶν λῃστῶν τὴν κατασκευὴν τῶν ὁδῶν, ὅσην οἷόν τ᾽ ἦν· οὐ γὰρ δυνατὸν πανταχοῦ βιάσασθαι τὴν φύσιν διὰ πετρῶν καὶ κρημνῶν ἐξαισίων, τῶν μὲν ὑπερκειμένων τῆς ὁδοῦ, τῶν δ᾽ ὑποπιπτόντων, ὥστε καὶ μικρὸν ἐκβᾶσιν ἄφυκτον εἶναι τὸν κίνδυνον, εἰς φάραγγας ἀβύσσους τοῦ πτώματος ὄντος. οὕτω δέ ἐστι στενὴ κατά τι αὐτοῦ ἡ ὁδός, ὥστ᾽ ἴλιγγον φέρειν τοῖς πεζῇ βαδίζουσι καὶ αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις τοῖς ἀήθεσι· τὰ δ᾽ ἐπιχώρια κομίζει τοὺς φόρτους ἀσφαλῶς. οὔτ᾽ οὖν ταῦτα ἰάσιμα οὔθ᾽ αἱ κατολισθάνουσαι A. 314 πλάκες τῶν κρυστάλλων ἄνωθεν ἐξαίσιοι, συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι καὶ συνεξωθεῖν εἰς τὰς ὑποπιπτούσας φάραγγας. πολλαὶ γὰρ ἀλλήλαις ἐπίκεινται πλάκες, πάγων ἐπὶ πάγοις γενομένων τῆς χιόνος κρυσταλλωδῶν, καὶ τῶν ἐπιπολῆς ἀεὶ ῥαδίως ἀπολυομένων ἀπὸ τῶν ἐντός, πρὶν διαλυθῆναι τελέως ἐν τοῖς ἡλίοις.

7. Ἡ δὲ τῶν Σαλασσῶν πολλὴ μέν ἐστιν ἐν αὐλῶνι βαθεῖ, C. 205 τῶν ὀρῶν ἀμφοτέρωθεν κλειόντων τὸ χωρίον, μέρος δέ τι αὐτῶν ἀνατείνει καὶ πρὸς τὰς ὑπερκειμένας κορυφάς. τοῖς οὖν ἐκ τῆς Ἰταλίας ὑπερτιθεῖσι τὰ ὄρη διὰ τοῦ λεχθέντος αὐλῶνός ἐστιν ἡ ὁδός. εἶτα σχίζεται δίχα· καὶ ἡ μὲν διὰ τοῦ Ποινίνου λεγομένου φέρεται, ζεύγεσιν οὐ βατὴ κατὰ τὰ ἄκρα τῶν Ἀλ-

---

2. τελείως ald. 5. καὶ εὐβάτους om. *C* εὐβώτους *Bl* εὐβότους *A*. — ὧν ἔν ἐστι *ACl* ὧν ἔνεστι *B*, Cor. corr. ex Tyrwh. coni. 7. ὅσον *C* Cor. 11. κατά τι αὐτοῦ suspecta Corai et Groskurdio, qui non male coniecit κατά τινας τόπους: equidem malim κατά τινα αὐτοῦ. 13. κομίζειν codd: Cor. corr. — φόρτους] κόλπους *ABCl* φόρτους, quod est in *i* et in marg. *hn*, restituit Sbk. 14. κατολισθαίνουσαι edd. 18. γινομένων edd. — τῆς om. edd. inde a Cas. — κρυσταλλοειδῶν *l* (?) edd. κρυστάλλων et ex corr. sec. m. κρυσταλλωδῶν *B* κρυσταλλοειδοῦς coni. Grosk. 22. ἀμφοτέρων codd. Cor. corr. ex Cas. coni. 25. ποινήνου ald.

πεων, ἡ δὲ διὰ Κεντρώνων δυσμικωτέρα. ἔχει δὲ καὶ χρυσεῖα ἡ τῶν Σαλασσῶν, ἃ κατεῖχον ἰσχύοντες οἱ Σαλασσοὶ πρότερον, καθάπερ καὶ τῶν παρόδων ἦσαν κύριοι. προσελάμβανε δὲ πλεῖστον εἰς τὴν μεταλλείαν αὐτοῖς ὁ Δουρίας ποταμὸς εἰς τὰ χρυσοπλύσια, διόπερ ἐπὶ πολλοὺς τόπους σχίζοντες [εἰς] τὰς ἐξοχετείας τὸ ὕδωρ τὸ κοινὸν ῥεῖθρον ἐξεκένουν. τοῦτο δ' ἐκείνοις μὲν συνέφερε πρὸς τὴν τοῦ χρυσοῦ θήραν, τοὺς δὲ γεωργοῦντας τὰ ὑπ' αὐτοῖς πεδία, τῆς ἀρδείας στερουμένους, ἐλύπει, τοῦ ποταμοῦ δυναμένου ποτίζειν τὴν χώραν διὰ τὸ ὑπερδέξιον ἔχειν τὸ ῥεῖθρον. ἐκ δὲ ταύτης τῆς αἰτίας πόλεμοι συνεχεῖς ἦσαν πρὸς ἀλλήλους ἀμφοτέροις τοῖς ἔθνεσι. κρατησάντων δὲ Ῥωμαίων, τῶν μὲν χρυσουργείων ἐξέπεσον καὶ τῆς χώρας οἱ Σαλασσοί, τὰ δ' ὄρη κατέχοντες ἀκμὴν τὸ ὕδωρ ἐπώλουν τοῖς δημοσιώναις τοῖς ἐργολαβήσασι τὰ χρυσεῖα· καὶ πρὸς τούτους δ' ἦσαν ἀεὶ διαφοραὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν τῶν δημοσιωνῶν. οὕτω δὲ συνέβαινε τοὺς στρατηγιῶντας ἀεὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ πεμπομένους ἐπὶ τοὺς τόπους εὐπορεῖν προφάσεων, ἀφ' ὧν πολεμήσουσι. μέχρι μὲν δὴ τῶν νεωστὶ χρόνων τοτὲ μὲν πολεμούμενοι, τοτὲ δὲ καταλυόμενοι τὸν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πόλεμον ἴσχυον ὅμως, καὶ πολλὰ κατέβλαπτον τοὺς δι' αὐτῶν ὑπερβάλλοντας τὰ ὄρη κατὰ τὸ λῃστρικὸν ἔθος· οἵ γε καὶ Δέκιμον
A. 315 Βροῦτον φυγόντα ἐκ Μουτίνης ἐπράξαντο δραχμὴν κατ' ἄνδρα· Μεσσάλας δὲ πλησίον αὐτῶν χειμαδεύων τιμὴν ξύλων κατέβαλε τῶν τε καυσίμων καὶ τῶν πτελεΐνων ἀκοντισμάτων καὶ τῶν γυμναστικῶν. ἐσύλησαν δέ ποτε καὶ χρήματα Καίσαρος οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ ἐπέβαλον κρημνοὺς στρατοπέδοις, πρόφασιν ὡς ὁδοποιοῦντες ἢ γεφυροῦντες ποταμούς. ὕστερον μέντοι κατεστρέψατο αὐτοὺς ἄρδην ὁ Σεβαστὸς καὶ πάντας ἐλαφυροπώλησε, κομισθέντας εἰς Ἐπορεδίαν, Ῥωμαίων ἀποικίαν, ἣν συνῴκισαν

---

1. καὶ om. ald. — χρυσία AC. 5. εἰς om. codd., restituit Cas. 6. ῥεῖθρον] ὕδωρ C. 8. στερομένους A. 9. μὴ ante δυναμένου addno Sbk. 12. χρυσουργιῶν codd. Cor. corr. 14. χρυσία AC. — τοίτοις codd. Xyl. corr. 15. δημοσίων codd. Xyl. corr. 21. ἔθνος ACl. — δέκιον B. 22. φεύγοντα Cor. 24. πελεΐνων C. 28. ἐλαφυραγώγησε add. pr. m. in marg. A. 29. ἐποραιδίαν codd. edd., sed cum Eporedia a reliquis scriptoribus constanter nominetur haec urbs, ε hic

μέν, φρουρὰν εἶναι βουλόμενοι τοῖς Σαλασσοῖς· ὀλίγον δ' ἀντέχειν ἐδύναντο οἱ αὐτόθι, ἕως ἠφανίσθη τὸ ἔθνος. τῶν μὲν οὖν ἄλλων σωμάτων τρεῖς μυριάδες ἐξητάσθησαν ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις, τῶν δὲ μαχίμων ἀνδρῶν ὀκτακισχίλιοι· πάντας δ' C. 206 ἐπώλησε Τερέντιος Οὐάρρων ὑπὸ δόρυ, καταστρεψάμενος αὐτοὺς στρατηγός· τρισχιλίους δὲ Ῥωμαίων πέμψας ᾤκισε τὴν πόλιν Αὐγούσταν ὁ Καῖσαρ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευσε χωρίῳ ὁ Οὐάρρων, καὶ νῦν εἰρήνην ἄγει πᾶσα ἡ πλησιόχωρος μέχρι τῶν ἄκρων ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους.

8. Ἑξῆς δὲ τὰ πρὸς ἕω μέρη τῶν ὀρῶν καὶ τὰ ἐπιστρέφοντα πρὸς νότον Ῥαιτοὶ καὶ Οὐινδολικοὶ κατέχουσι, συνάπτοντες Ἐλουηττίοις καὶ Βοΐοις· ἐπίκεινται γὰρ τοῖς ἐκείνων πεδίοις. οἱ μὲν οὖν Ῥαιτοὶ μέχρι τῆς Ἰταλίας καθήκουσι τῆς ὑπὲρ Οὐήρωνος καὶ Κώμου. καὶ ὅ γε Ῥαιτικὸς οἶνος, τῶν ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς ἐπαινουμένων οὐκ ἀπολείπεσθαι δοκῶν, ἐν ταῖς τούτων ὑπωρείαις γίνεται· διατείνουσι δὲ καὶ μέχρι τῶν χωρίων, δι' ὧν ὁ Ῥῆνος φέρεται· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ Ληπόντιοι καὶ Καμοῦνοι. οἱ δὲ Οὐινδολικοὶ καὶ Νωρικοὶ τὴν ἐκτὸς παρώρειαν κατέχουσι τὸ πλέον μετὰ Βρεύνων καὶ Γεναύνων, ἤδη A. 316 τούτων Ἰλλυριῶν. ἅπαντες δ' οὗτοι καὶ τῆς Ἰταλίας τὰ γειτονεύοντα μέρη κατέτρεχον ἀεὶ καὶ τῆς Ἐλουηττίων καὶ Σηκοανῶν καὶ Βοΐων καὶ Γερμανῶν. ἰταμώτατοι δὲ τῶν μὲν Οὐινδολικῶν ἐξητάζοντο Λικάττιοι καὶ Κλαυτηνάτιοι καὶ Οὐέννωνες, τῶν δὲ Ῥαιτῶν Ῥουκάντιοι καὶ Κωτουάντιοι. καὶ οἱ Ἐστι-

---

quoque restituere non dubitavi frequentissime cum αι permutatum. 7. ὁ post χωρίῳ om. edd. 11. οὐινδελικοὶ l edd. et sic const. 12. Ἐλουητίοις edd. 14. Οὐηρῶνος Cor. 17. λειπόντιοι ald. unde Λεπόντιοι scripsit Sbk. 18. καμοῦλοι codd. Xyl. corr. 19. βρέγκων καὶ τενναύων codd. Xyl. corr. coll. Hor. IV, 14, 10. Plin. III, 20. 22. οὐινδουλικῶν C. 23. Λικάτιοι Cor. — κλαυτονάτιοι C Κλαυτινάτιοι edd. Sunt iidem haud dubie, qui a Plinio (III, 24) inscriptionem e tropaeo Alpium referente nominantur Clatenates. — οὐέννονες ald. 24. κοτουάντιοι edd. inde a Cas. Corruptum haud dubie est et hoc nomen et quod proxime praecedit. Plinius l. l. inter gentes Vindelicorum recenset Rucinates et Consuanetes, apud Ptolem. (II, 11) sunt Ῥουνικάται (lgd. Ῥουκινάται) et Κωνσουάνται: inde hic quoque scripserim Ῥουκινάτιοι καὶ Κωνσουάντιοι.

ωνες δὲ τῶν Οὐινδολικῶν εἰσι καὶ Βριγάντιοι, καὶ πόλεις αὐτῶν Βριγάντιον καὶ Καμβόδουνον, καὶ ἡ τῶν Λικαττίων ὥσπερ ἀκρόπολις Δαμασία. τῆς δὲ πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας τῶν λῃστῶν τούτων χαλεπότητος λέγεταί τι τοιοῦτον, ὡς, ἐπειδὰν ἕλωσι κώμην ἢ πόλιν, οὐ μόνον ἡβηδὸν ἀνδροφονοῦντας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν νηπίων προϊόντας τῶν ἀῤῥένων, καὶ μηδ᾽ ἐνταῦθα παυομένους, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐγκύους γυναῖκας κτείνοντας, ὅσας φαῖεν οἱ μάντεις ἀῤῥενοκυεῖν.

9. Μετὰ δὲ τούτους οἱ ἐγγὺς ἤδη τοῦ Ἀδριατικοῦ μυχοῦ καὶ τῶν κατὰ Ἀκυληίαν τόπων οἰκοῦσι, Νωρικῶν τέ τινες καὶ Κάρνοι· τῶν δὲ Νωρικῶν εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι. πάντας δ᾽ ἔπαυσε τῶν ἀνέδην καταδρομῶν Τιβέριος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δροῦσος θερείᾳ μιᾷ, ὥστ᾽ ἤδη τρίτον καὶ τριακοστὸν ἔτος ἐστίν, ἐξ οὗ καθ᾽ ἡσυχίαν ὄντες ἀπευτακτοῦσι τοὺς φόρους. κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν τῶν Ἄλπεων ὀρεινήν ἐστι μὲν καὶ γεώλοφα χωρία καλῶς γεωργεῖσθαι δυνάμενα καὶ αὐλῶνες εὖ συνεκτισμένοι, τὸ μέντοι πλέον, καὶ μάλιστα περὶ τὰς κορυφάς, περὶ ὃ δὴ καὶ συνίσταντο οἱ λῃσταί, λυπρὸν καὶ ἄκαρπον διά τε τὰς πάχνας καὶ τὴν τραχύτητα τῆς γῆς. κατὰ
A. 317 σπάνιν οὖν τροφῆς τε καὶ ἄλλων ἐφείδοντο ἔσθ᾽ ὅτε τῶν ἐν
C. 207 τοῖς πεδίοις, ἵν᾽ ἔχοιεν χορηγούς· ἀντεδίδοσαν δὲ ῥητίνην, πίτταν, δᾷδα, κηρόν, τυρόν, μέλι· τούτων γὰρ εὐπόρουν. ὑπέρκειται δὲ τῶν Κάρνων τὸ Ἀπέννινον ὄρος, λίμνην ἔχον ἐξιεῖ-

---

1. δ᾽ ante εἰσι add. *ABC*. 2. *σικάντιον Al βικάντιον CB* et in hoc σ sec. m. sup. β, Xyl. corr. — *κανδόβουνον* codd. *καμπόδουνον* edd. inde a Xyl., sed per β hoc nomen effert etiam Ptolem. II, 11. 9. *οἱ* ante *ἐγγὺς* tollendum censet Grosk. haud incommode. 11. *ταυτίσκοι* codd. Xyl. corr. 12. *ἀναίδην Al ἀνείδην C ἀνέδην B*, sed ε in litura scriptum est: idem rest. Xyl. 13. *θερίᾳ BC*, sed in hoc ε sec. m. add. 19. *τέχνας* codd. Cor. corr. ex Tyrwh. coni.; Siebenkeesii coniectura *τάς τε χιόνας* minus verisimilis est propter *τε*, quod praecedit. 23. *Ἀπέννινον*] *Ποίνινον* Cor. ex coniectura Cas., a Mannerto etiam (Geogr. antiq. III, 649) et Grosk. probata: et appellantur a Ptolemaeo (II, 11. III, 1) montes Rhaetis a meridie imminentes *Ποιναὶ Ἄλπεις*, in quibus Poeninas latere haud iniuria existimant. Sed de alia h. l. agitur Alpium parte, finibusque angustioribus quam Ptolemaeus Poeninum montem videtur circumscripsisse Strabo (v. p. 205. 208): deni-

σαν εἰς τὸν †Ἰσάραν ποταμόν, ὃς παραλαβὼν Ἄταγιν ἄλλον ποταμὸν εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκβάλλει. ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἄλλος ποταμὸς εἰς τὸν Ἴστρον ῥεῖ, καλούμενος †Ἀτησινός. καὶ γὰρ ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τούτων λαμβάνει τῶν ὀρῶν, πολυσχιδῶν ὄντων καὶ πολυκεφάλων. μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς συνεχῆ τὰ ὑψηλὰ τῶν Ἄλπεων διέτεινε καὶ ἑνὸς ὄρους φαντασίαν παρεῖχεν, εἶτ' ἀνεθέντα καὶ ταπεινωθέντα ἐξαίρεται πάλιν εἰς πλείω μέρη καὶ πλείους κορυφάς. πρώτη δ' ἐστὶ τούτων ἡ τοῦ Ῥήνου πέραν καὶ τῆς λίμνης κεκλιμένη πρὸς ἕω ῥάχις μετρίως ὑψηλή, ὅπου αἱ τοῦ Ἴστρου πηγαὶ πλησίον Σοήβων καὶ τοῦ Ἑρκυνίου δρυμοῦ· ἄλλαι δ' εἰσὶν ἐπιστρέφουσαι πρὸς τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὸν Ἀδρίαν, ὧν ἐστι τό τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ λεχθὲν καὶ τὸ Τοῦλλον καὶ Φλιγαδία, τὰ ὑπερκείμενα τῶν Οὐινδολικῶν, ἐξ ὧν ὁ Δούρας καὶ Κλάνις καὶ ἄλλοι πλείους χαραδρώδεις ποταμοὶ συμβάλλουσιν εἰς τὸ τοῦ Ἴστρου ῥεῖθρον.

10. Καὶ οἱ Ἰάποδες δὲ (ἤδη τοῦτο ἐπίμικτον Ἰλλυριοῖς καὶ Κελτοῖς ἔθνος) περὶ τούτους οἰκοῦσι τοὺς τόπους, καὶ ἡ Ὄκρα πλησίον τούτων ἐστίν. οἱ μὲν οὖν Ἰάποδες, πρότερον εὐανδροῦντες καὶ τοῦ ὄρους ἐφ' ἑκάτερον τὴν οἴκησιν ἔχοντες καὶ τοῖς λῃστηρίοις ἐπικρατοῦντες, ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος καταπολεμηθέντες. πόλεις δ' αὐτῶν Μέτουλον, Ἀρουπῖνοι, Μονήτιον, Οὐένδων. μεθ' οὓς ἡ Σεγεστικὴ πόλις A. 318

---

que paulo post codd. eodem consensu exhibent *Ἀπέννινον*. Multo minus autem ferenda est Cluverii coniectura *Ἄλπιον*, quod idem sit atque *Ἄλβιον* coll. VII, 314. 1. *Ἴσαρον* edd. Caeterum hoc nomen non minus falsum esse, quam quod mox sequitur *Ἀτησινός* sponte sua apparet. Omnia bene se habent, si cum Gossellino statuamus nomina illa locum mutasse: similis confusio nominum offenditur p. 209. 10. *μετρίως* om. *E*. 11. *σωνήβων* ald. 12. *Ἀπέννινον*] *Ποίνινον* Cor. ex Cas. coni. 13. *φλυγαδία* *B* ald. 14. *οὐινδελικῶν* codd. edd. — *ὁ* ante *Κλάνις* add. edd. — *κλάνης* ald. 18. *ἄκρα* codd., sed in *B* prius *α* in *ο* mut.: cf. ad p. 202. 19. *οἱ μὲν* — *τὴν* sec. m. add. in marg. *C*. — *καὶ* ante *εὐανδροῦντες* add. edd. 20. *ἑκάτερα* Cor. 23. *ἀρουπεινοὶ* *A* (et *η* sec. m. sup. *ει*) *C* (s. acc.) *ἀρούπεινον* *Bl* edd. Idem oppidum VII, 314 nominatur *Ἀρουπῖνος* s. *Ἀρούπινος*, in Itin. Ant. Arupium, in Tab. Peut. Arypium; Appianus denique

ἐν πεδίῳ, παρ' ἣν † ὁ Ῥῆνος αὐτὸς παραρρεῖ ποταμός, ἐκδιδοὺς εἰς τὸν Ἴστρον. κεῖται δὲ ἡ πόλις εὐφυῶς πρὸς τὸν κατὰ τῶν Δάκων πόλεμον· ἡ δ' Ὄκρα τὸ ταπεινότατον μέρος τῶν Ἄλπεών ἐστι, καθ' ὃ συνάπτουσι τοῖς Κάρνοις, καὶ δι' οὗ τὰ ἐκ τῆς Ἀκυληίας φορτία κομίζουσιν ἁρμαμάξαις εἰς τὸν καλούμενον Πάμπορτον, σταδίων ὁδὸν οὐ πολὺ πλειόνων ἢ τετρακοσίων· ἐκεῖθεν δὲ τοῖς ποταμοῖς κατάγεται μέχρι τοῦ Ἴστρου καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων. παραρρεῖ γὰρ δὴ τὸν Πάμπορτον ποταμὸς ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος φερόμενος πλωτός, ἐκβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον, ὥστ' εὐμαρῶς εἰς τὴν Σεγεστικὴν κατάγεται καὶ τοὺς Παννονίους καὶ Ταυρίσκους. συμβάλλει δ' εἰς τὸν Σάον κατὰ τὴν πόλιν καὶ ὁ Κόλαπις· ἀμφότεροι δ' εἰσὶ πλωτοί, ῥέουσι δ' ἀπὸ τῶν Ἄλπεων. ἔχουσι δ' αἱ Ἄλπεις καὶ ἵππους ἀγρίους καὶ βόας. φησὶ δὲ Πολύβιος καὶ ἰδιόμορφόν τι γεννᾶσθαι ζῷον ἐν
C. 208 αὐταῖς, ἐλαφοειδὲς τὸ σχῆμα πλὴν αὐχένος καὶ τριχώματος, ταῦτα δ' ἐοικέναι κάπρῳ, ὑπὸ δὲ τῷ γενείῳ πυρῆνα ἴσχειν ὅσον σπιθαμιαῖον ἀκρόκομον, πωλικῆς κέρκου τὸ πάχος.

11. Τῶν δ' ὑπερθέσεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν ἔξω Κελτικὴν καὶ τὴν προσάρκτιον ἡ διὰ Σαλασσῶν ἐστιν ἄγουσα

(bell. Illyr. c. 16) incolas oppidi vocat Αὐρουπίνους: unde ι praeferendum esse liquet, sed quid de terminatione statuas, non item; tutissimum igitur codd. optt. sequi. — μονήττιον ald. — οὔενδον codd. Cor. corr. coll. VII, 314. Ante eum Cluver. (Ital. ant. I, p. 174) voluerat Αὐένδων, quod sane arridet: habent enim Tab. Peut. et Itin. Ant. Avendone, et Appian. l. l. Αὐενδεᾶται. 1. Ῥῆνος] αἶνος ἢ ἦνος marg. o, Νόαρος Sbk. Cor. ex Cas. coni. coll. VII, 314. 318: quae coniectura quam infelix sit multis ostendere necesse non est. Rectissime contra Xyl. in syllabis ΟΣΑΥΤΟΣ latere ὁ Σαῦος intellexit, idque aliis multis persuasit: ex quibus Tyrwh. syllabas ῬΗΝ mutavit in ὅλην parum probabiliter. Ortae potius videantur ex literis proximis male repetitis. 2. ἡ om. C. 3. τὸ om. ald. 5. τὸν] τὸ Cor. 6. Ναύπορτον Cor. atque hoc verum fuisse illius loci nomen diu omnium fuit opinio: Ναύποντον infra VII, 314 codd. exhibent, ne ibi quidem a corruptione vacui. Sed altera forma bis repetita, religioni habui audacius quid mutare. 8. δὴ om. ald. — τὸν] τὸ edd. Correxi ex Grosk. sent. 12. ὁ Κόλαπις] ὀγδόλαπις codd. Xyl. corr. 13. αἱ om. ald.

ἐπὶ Λούγδουνον· διττὴ δ' ἐστίν, ἡ μὲν ἁμαξεύεσθαι δυναμένη διὰ μήκους πλείονος, ἡ διὰ Κεντρώνων, ἡ δὲ ὀρθία καὶ στενή, σύντομος δέ, ἡ διὰ τοῦ Ποινίνου. τὸ δὲ Λούγδουνον ἐν μέσῳ τῆς χώρας ἐστίν, ὥσπερ ἀκρόπολις, διά τε τὰς συμβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πᾶσι τοῖς μέρεσι. διόπερ καὶ Ἀγρίππας ἐντεῦθεν τὰς ὁδοὺς ἔτεμε, τὴν διὰ τῶν Κεμμένων ὀρῶν μέχρι Σαντόνων καὶ τῆς Ἀκουιτανίας, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον, καὶ τρίτην τὴν ἐπὶ τὸν ὠκεανόν, τὴν πρὸς Βελλοάκοις καὶ Ἀμβιανοῖς, τετάρτη δ' ἐστὶν ἐπὶ τὴν Ναρβωνῖτιν καὶ τὴν Μασσαλιωτικὴν παραλίαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ ἀφεῖσι τὸ A. 319 Λούγδουνον καὶ τὴν ὑπερκειμένην χώραν ἐν αὐτῷ τῷ Ποινίνῳ πάλιν ἐκτροπὴ διαβάντι τὸν Ῥοδανὸν ἢ τὴν λίμνην τὴν Λημένναν εἰς τὰ Ἐλουηττίων πεδία, κἀντεῦθεν εἰς Σηκοανοὺς ὑπέρθεσις διὰ τοῦ Ἰόρα ὄρους καὶ εἰς Λίγγονας· διά τε τούτων ἐπ' ἄμφω, καὶ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον καὶ ἐπὶ τὸν ὠκεανὸν δίοδοι σχίζονται.

12. Ἔτι φησὶ Πολύβιος ἐφ' ἑαυτοῦ κατ' Ἀκυληίαν μάλιστα ἐν τοῖς Ταυρίσκοις τοῖς Νωρικοῖς εὑρεθῆναι χρυσεῖον οὕτως εὐφυές, ὥστ' ἐπὶ δύο πόδας ἀποσύραντι τὴν ἐπιπολῆς γῆν εὐθὺς ὀρυκτὸν εὑρίσκεσθαι χρυσόν, τὸ δ' ὄρυγμα μὴ πλειόνων ὑπάρχειν ἢ πεντεκαίδεκα ποδῶν, εἶναι δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸν μὲν αὐτόθεν καθαρόν, κυάμου μέγεθος ἢ θέρμου, τοῦ ὀγδόου μέρους μόνον ἀφεψηθέντος, τὸν δὲ δεῖσθαι μὲν χωνείας πλείονος, σφόδρα δὲ λυσιτελοῦς. συνεργασαμένων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν Ἰταλιωτῶν ἐν διμήνῳ, παραχρῆμα τὸ χρυσίον εὐωνότερον γενέσθαι τῷ τρίτῳ μέρει καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, αἰσθομένους δὲ τοὺς Ταυρίσκους μονοπωλεῖν ἐκβαλόντας τοὺς συνεργαζομένους. ἀλλὰ νῦν ἅπαντα τὰ χρυσεῖα ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί. κἀνταῦθα δ', ὥσπερ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, φέρουσιν οἱ ποταμοὶ χρυ-

2. *κευτρώνων C.* 7. *μέχρις ἀντώνων ACl μέχρισ ἀντόνων B* Xyl. corr. 8. *βαλλοάκοις AC βελοάκοις* ald. 9. *ἀμιανοῖς ABC.* 10. *μασσαλιῶτιν* ald. 12. *ἐκτροπὴν* ald. — *λιμένναν* ald. *Λεμάνην* Cor. 16. *Ἔτι*] *ἐπεὶ* codd. Cor. corr. ex coni. Cas. 16. *ἑαυτῶν* Cas. 17. *χρυσίον ABC.* 25. *αἰσθανομένους Bl* ald. 26. *ἐκβάλλοντας Cl* ald. 27. *χρυσία AC.*

σοῦ ψῆγμα πρὸς τῷ ὀρυκτῷ, οὐ μέντοι τοσοῦτον. ὁ δ' αὐτὸς
ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων πα-
ραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταΰγετον, τὸ
Λύκαιον, Παρνασσόν, Ὄλυμπον, Πήλιον, Ὄσσαν· ἐν δὲ Θρᾴκῃ
C. 209 Αἷμον, Ῥοδόπην, Δούνακα· καί φησιν, ὅτι τούτων μὲν ἕκα-
στον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατόν, αὐ-
θημερὸν δὲ καὶ περιελθεῖν, τὰς δ' Ἄλπεις οὐδ' ἂν πεμπταῖος
ἀναβαίη τίς· τὸ δὲ μῆκός ἐστι δισχιλίων καὶ διακοσίων σταδίων
τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει
μόνον· διὰ Λιγύων μὲν τὴν ἔγγιστα τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει,
εἶτα τὴν διὰ Ταυρίνων, ἣν Ἀννίβας διῆλθεν, εἶτα τὴν διὰ Σα-
λασσῶν, τετάρτην δὲ τὴν διὰ Ῥαιτῶν, ἁπάσας κρημνώδεις.
A. 320 Λίμνας δὲ εἶναί φησιν ἐν τοῖς ὄρεσι πλείους μέν, τρεῖς δὲ με-
γάλας· ὧν ἡ μὲν Βήνακος ἔχει μῆκος πεντακοσίων σταδίων,
πλάτος δὲ [ἑκατὸν] τριάκοντα, ἐκρεῖ δὲ ποταμὸς Μίγκιος· † ἡ δ'
ἑξῆς Οὐερβανὸς τετρακοσίων, πλάτος δὲ στενωτέρα τῆς πρότε-
ρον, ἐξίησι δὲ ποταμὸν τὸν Ἀδούαν· τρίτη δὲ Λάριος μῆκος

4. *παρνασσῶν* C. 5. *φασὶν* E. 6. *δεῖν*] *μὲν* E. 7. *παρελθεῖν* inter versus pr. m. add. in *o*, recepit Cor., eaque magnopere arridet scriptura, cum de longitudine potius quam de circuitu montium agi videatur. 9. *ὀνομάζουσι* E. 11. *ἣν Ἀννίβας διῆλθεν* om. E. 15. *ἑκατὸν* om. codd. — *τριάκοντα*] *ν'* BCl *πεντήκοντα* edd.; eadem notarum confusio mox recurrit: cf. ad III, 154. 169. V, 226 in. 16. *ἄλλως λάριος* add. m. sec. in marg. *B*, atque ita legitur in *k* ex corr. Diu igitur animadversum est, turbatum esse hic aliquid, nominaque aut lacuum aut fluminum locum mutasse: a Strabone enim hunc errorem non esse commissum alii loci ostendunt p. 192. 204. V, 213. Quapropter mutato fluminum ordine Ticinum Verbano, Adduam Lario reddiderunt edd. inde a Xyl. Nescio tamen an lacuum potius nomina commutanda sint: id enim requirere videntur verba *ἡ δ' ἑξῆς*, quae referri solent a Strabone ad locorum situm; et rectius dicatur Ticinus *μέγας ποταμὸς*, quam Addua. Obstat hoc unum, quod Verbanus maior est Lario: sed ea in re erratum fortasse est a Strabone, qui haec loca non vidit. Haec ipsa autem causa videri potest, cur nomina illa postea permutata sint. 17. *Τίκινον* edd. inde a Xyl. — *λάριον* codd. ac mirum est, eandem formam recurrere V, 213. In marg. *B*. sec. m. add. *ἄλλως οὐερβανός*, idem legitur in *k* ex corr.

ἐγγὺς τριακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τριάκοντα, ποταμὸν δὲ ἐξίησι μέγαν Τίκινον· πάντες δ' εἰς τὸν Πάδον συρρέουσι. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὀρῶν ἔχομεν λέγειν τῶν Ἀλπεινῶν.

---

1. τριάκοντα] ν' *BCl.* 2. Ἀδδούαν edd. inde a Xyl. 3. ἀλπινῶν codd. edd. v. ad p. 177. — In fine huius libri add. in *BC* ald.: *μετὰ δὲ τὴν ὑπωρίαν* (sic) *τῶν ἄλπεων ἀρχὴ τῆς νῦν ἰταλίας*, ex initio proximi libri huc translata.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ πέμπτῳ τὰ περὶ Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ Ταραντίνου κόλπου καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου, ἐν οἷς Βενετία, Λιγουρία, Πίκηνον, Τουσκία, Ῥώμη, Καμπανία, Λευκανία, Ἀπουλία, καὶ ὅσαι νῆσοι τῇ ταύτῃ θαλάσσῃ παράκεινται ἀπὸ †Γενουσῶν μέχρι Σικελίας.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΠΕΜΠΤΟΝ.

CAPUT I.

A. 321 1. Μετὰ δὲ τὴν ὑπώρειαν τῶν Ἄλπεων ἀρχὴ τῆς νῦν Ἰταλίας. οἱ γὰρ παλαιοὶ τὴν Οἰνωτρίαν ἐκάλουν Ἰταλίαν ἀπὸ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ μέχρι τοῦ Ταραντίνου κόλπου καὶ τοῦ Ποσειδωνιάτου διήκουσαν, ἐπικρατῆσαν δὲ τοὔνομα καὶ μέχρι τῆς

---

1. Argumentum huius libri om. *BlC*, sed in hoc sec. m. in marg. add. 3. *Ἰταλίας* Cor. — *ὑπερορίας* codd. 4. *ταραντίου* codd. Cor. corr. 7. *γενουισῶν np γενουιτῶν* edd. atque hanc formam reperiri apud Nicetam Choniatem Berkel. tradit ad Steph. Byz. s. v. *Γενόα*. Difficile tamen dictu, quid argumenti auctor, quisquis fuit, scripserit: neque quaerere multum operae est pretium. 13. *ταραντίου* codd. exc. *E*, Cor. corr. Altera enim forma, ut apud alios scriptores, sic infra constanter invenitur p. 211. VI, 254. 261. 262.

ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων προὔβη. προσέλαβε δὲ καὶ τῆς Λιγυ-
στικῆς τὰ μέχρι Οὐάρου ποταμοῦ καὶ τῆς ταύτῃ θαλάττης ἀπὸ
τῶν ὁρίων τῶν Τυρρηνικῶν καὶ τῆς Ἰστρίας μέχρι Πόλας. εἰ- C. 210
κάσαι δ' ἄν τις εὐτυχήσαντας τοὺς πρώτους ὀνομασθέντας Ἰτα-
λοὺς μεταδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις, εἶθ' οὕτως ἐπίδοσιν λα- A. 322
βεῖν μέχρι τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. ὀψὲ δέ ποτε ἀφ' οὗ μετέδοσαν Ῥωμαῖοι τοῖς Ἰταλιώταις τὴν ἰσοπολιτείαν, ἔδοξε καὶ τοῖς ἐντὸς Ἄλπεων Γαλάταις καὶ Ἐνετοῖς τὴν αὐτὴν ἀπονεῖμαι τιμήν, προσαγορεῦσαι δὲ καὶ Ἰταλιώτας πάντας καὶ Ῥωμαίους, ἀποικίας τε πολλὰς στεῖλαι, τὰς μὲν πρότερον, τὰς δ' ὕστερον, ὧν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ἀμείνους ἑτέρας.

2. Ἑνὶ μὲν οὖν σχήματι σύμπασαν τὴν νῦν Ἰταλίαν οὐ ῥᾴδιον περιλαβεῖν γεωμετρικῶς, καίτοι φασὶν ἄκραν εἶναι τρίγωνον ἐκκειμένην πρὸς νότον καὶ χειμερινὰς ἀνατολάς, κορυφουμένην δὲ πρὸς τῷ Σικελικῷ πορθμῷ, βάσιν δ' ἔχουσαν τὰς Ἄλπεις· . . . . συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῶν πλευρῶν μίαν, τὴν ἐπὶ τὸν Πορθμὸν τελευτῶσαν, κλυζομένην δὲ ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους. τρίγωνον δὲ ἰδίως τὸ εὐθύγραμμον καλεῖται σχῆμα· ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡ βάσις καὶ ἡ πλευρὰ περιφερεῖς εἰσιν, ὥστε, εἴ φημι δεῖν συγχωρεῖν, περιφερογράμμου σχήματος θετέον καὶ τὴν βάσιν καὶ τὴν πλευράν, συγχωρητέον δὲ καὶ τὴν λόξωσιν ταύτης τῆς πλευρᾶς τὴν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. τἆλλα δ' οὐχ ἱκανῶς εἰρήκασιν, ὑποθέμενοι μίαν πλευρὰν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου μέχρι τοῦ Πορθμοῦ. πλευρὰν γὰρ λέγομεν τὴν ἀγώνιον γραμμήν, ἀγώνιος δ' ἐστίν, ὅταν ἢ μὴ συννεύῃ πρὸς ἄλληλα τὰ μέρη, ἢ μὴ ἐπὶ πολύ. ἡ δὲ ἀπὸ Ἀριμίνου ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ Πορθμοῦ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἄκραν

---

2. τὰ om. ald. 3. Ἰστρίας] ἱστορίας *l.* 4. εἰκάσειε ald. 6. καὶ ante τῆς add. *E.* 7. ἰσοπολιτείας omisso articulo *E.* 16. Post Ἄλπεις excidisse quaedam omnes codd. inde a Xylandro statuerunt, ac probabiliter sane Grosk. Strabonem scripsisse suspicatur συγχωρῆσαι μὲν οὖν δεῖ τὴν βάσιν: quae praeterea tamen addit κατὰ τὰς Ἄλπεις non sunt necessaria. 19. αἱ βάσεις codd. Cor. corr. — αἱ πλευραὶ codd. edd. Sed de uno tantum latere Strabonem agere apparet: pluralis uterque illatus videtur ob adiectivum quod sequitur. 22. ταύτην *l.* 23. ἀπὸ] ὑπὸ *B* sed sec. m. corr. — τοῦ post μυχοῦ om. *B.* 27. τὴν

A. 323 πάμπολύ τι συννεύουσιν. ὁμοίως δ' ἔχειν οἴομαι καὶ τὴν ἀπὸ
τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀδρίου καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ἰαπυγίας· συμπίπτου-
σαι γὰρ ἐπὶ τοὺς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ῥαούενναν τόπους γωνίαν
ποιοῦσιν, εἰ δὲ μὴ γωνίαν, περιφέρειάν γε ἀξιόλογον. ὥστ',
εἰ ἄρα, τοῦτ' ἂν εἴη μία πλευρὰ ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ μυ-
χοῦ ἐπὶ τὴν Ἰαπυγίαν, οὐκ εὐθεῖα· τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἐνθένδε
ἐπὶ τὸν Πορθμὸν ἄλλην ἂν ὑπογράφοι πλευράν, οὐδὲ ταύτην
εὐθεῖαν. οὕτω δὲ τετράπλευρον μᾶλλον ἢ τρίπλευρον φαίη τις
ἂν τὸ σχῆμα, τρίγωνον δ' οὐδοπωσοῦν, πλὴν εἰ καταχρώμενος.
βέλτιον δ' ὁμολογεῖν, ὅτι τῶν ἀγεωμετρήτων σχημάτων [οὐκ] εὐ-
περίγραφος ἡ ἀπόδοσις.

3. Κατὰ μέρος δ' οὕτως εἰπεῖν δυνατόν, ὅτι τῶν μὲν Ἄλ-
πεων περιφερὴς ἡ ὑπώρειά ἐστι καὶ κολπώδης, τὰ κοῖλα ἔχουσα
ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἰταλίαν. τοῦ δὲ κόλπου τὰ μὲν μέσα πρὸς
C. 211 τοῖς Σαλασσοῖς ἐστι, τὰ δ' ἄκρα ἐπιστροφὴν λαμβάνει, τὰ μὲν
μέχρι τῆς Ὄκρας καὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, τὰ δ'
εἰς τὴν Λιγυστικὴν παραλίαν μέχρι Γενούας, τοῦ τῶν Λιγύων
ἐμπορίου, ὅπου τὰ Ἀπέννινα ὄρη συνάπτει ταῖς Ἄλπεσιν. ὑπό-
κειται δ' εὐθὺς πεδίον ἀξιόλογον, πάρισόν πως ἔχον τὸ πλά-
τος καὶ τὸ μῆκος, σταδίων ἑκατὸν καὶ δισχιλίων· τὸ δὲ μεσημ-
βρινὸν αὐτοῦ πλευρὸν κλείεται τῇ τε τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ καὶ
τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα καθή-
κουσι. ταῦτα γὰρ ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὴν Τυρ-
ρηνίαν ἐμβάλλει, στενὴν παραλίαν ἀπολείποντα· εἶτ' ἀναχω-

Ἰαπυγίαν — ἄκραν om. *l*. 2. συμπίπτουσι *C*. 3. τοὺς] τὰς *B*. — Ῥάβενναν codd. atque ita certissime scribitur ap. Steph. Byz. Infra vero plerisque locis per ου efferunt codd., eamque talia scribendi rationem Straboni magis placuisse quam alteram, supra significavimus ad I, 26. 4. γε] τε *A*. 7. ὑπογράφει *C*. 10. οὐκ om. *AClB*, sed in hoc sec. m. add. 16. ἄκρας *ABCl* μέχρι τῶν ἄκρων *E* Cas. corr.: cf. ad IV, 202 in. 18. ἐμπορεῖον *B* edd. 19. δ' om. *A*. 20. διακοσίων pro ἑκατὸν scribendum esse cum Gossellino censet Grosk., quia Polybium Strabo sequatur auctorem, a quo illa perhibeatur Alpium longitudo: v. supra IV, 209 et Polyb. II, 14. Sed ab aliis, non a Polybio Strabonem petiisse, quae h. l. tradit, paulo accuratior utriusque loci comparatio abunde docebit. 21. αὐτοῦ] Ἰταλίας *E*. 24. ἀπολιπόντα codd. Cor. corr.

ῥοῦντα εἰς τὴν μεσόγαιαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὰν γένηται κατὰ τὴν Πισᾶτιν, ἐπιστρέφει πρὸς ἕω καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόπων, συνάπτοντα ἐπ' εὐθείας τῇ τῶν Ἐνετῶν παραλίᾳ. ἡ μὲν οὖν ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικὴ τούτοις κλείεται τοῖς ὅροις, καὶ ἔστι τῆς μὲν παραλίας τὸ μῆκος ὅσον τριακοσίων σταδίων ἐπὶ τοῖς ἑξακισχιλίοις [μετὰ] τῶν ὀρῶν, μικρὸν δ' ἔλαττον τὸ πλάτος τῶν [δισ]χιλίων. ἡ λοιπὴ δ' Ἰταλία **A. 324** *στενὴ καὶ παραμήκης ἐστί, κορυφουμένη διχῶς, τῇ μὲν πρὸς τὸν Σικελικὸν πορθμόν, τῇ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν· σφιγγομένη δ' ἑκατέρωθεν, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδρίου, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους. ἔστι δ' ὅμοιον τὸ σχῆμα τοῦ Ἀδρίου καὶ τὸ μέγεθος τῇ Ἰταλίᾳ τῇ ἀφοριζομένῃ τοῖς τε Ἀπεννίνοις ὄρεσι καὶ τῇ θαλάττῃ ἑκατέρᾳ μέχρι τῆς Ἰαπυγίας καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ κατὰ τὸν Ταραντῖνον καὶ τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον· τό τε γὰρ πλάτος τὸ μέγιστον ἀμφοῖν ἐστι περὶ χιλίους καὶ τριακοσίους σταδίους, τὸ δὲ μῆκος ἔλαττον [οὐ] πολὺ τῶν ἑξακισχιλίων. ἡ λοιπὴ δ' ἐστίν, ὅσην κατέχουσι Βρέττιοι καὶ Λευκανῶν τινες. φησὶ δὲ Πολύβιος, πεζῇ μὲν εἶναι τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ Ἰαπυγίας μέχρι Πορθμοῦ καὶ τρισχιλίων σταδίων, κλύζεσθαι δ' αὐτὴν τῷ Σικελικῷ πελάγει· πλέοντι δὲ καὶ πεντακοσίων δέουσαν. τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη συνάψαντα τοῖς περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόποις καὶ ἀφορίσαντα τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν ἐπιστροφὴν λαμβάνει πάλιν καὶ τέμνει τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος. μέχρι μὲν δὴ Πευ-*

---

2. *Πεισᾶτιν* Cor. ac per *ει* efferunt codd. optt. (exc. tamen Epit.) omnibus paene locis, quibus legitur sive regionis sive urbis nomen et in hoc libro et in VIII. Nihilominus Strabonem quoque communem nominis scripturam praetulisse videtur colligi posse ex iis, quae de eius origine tradit VIII, 356: cf. Eust. ad Il. Y, v. 8 p. 1193, 23 R., ad Dion. Perieg. v. 409. 3. *τόπων* om. *l*. 6. *μετὰ* om. *AClB*, sed in hoc sec. m. add. Deerat etiam in *n*, sed inter versus add.; legitur in *ko*. 7. *χιλίων* codd. edd. Correxi ex Cas. coni. postulante re ipsa. Similiter erratum II, 78. 79. 9. *σφιγγομένη — Ἀδρίου* om. *l*. 10. *ὑπὸ*] *ἀπὸ* *AC*. 11. *ὁμοιως* (sic) *AC*. 12. *τῇ τε ἀφοριζομένῃ* ald. — *τε* om. ald. 16. *οὐ* om. *ACB*, sed in hoc et *n* sec. m. add., legitur in *ko*. 17. *βρέτιοι* ald. — *λευκάντινες* *l* *λευκανοῖ* *C* *λευκανοὶ* *B* edd. 20. *καὶ* om. Cor. 21. *Ἀριμίνων* *C*. 22. *ταύτης* codd. Cas. corr.

κετίων καὶ Λευκανῶν οὐ πολὺ ἀφίσταται τοῦ Ἀδρίου· συνάψαντα δὲ Λευκανοῖς ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλατταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῶν Λευκανῶν καὶ Βρεττίων διεξιόντα τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης καλουμένην. τυπωδῶς μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῆς νῦν Ἰταλίας ἁπάσης ταῦτα· πειρασόμεθα δὲ ἀναλαβόντες εἰπεῖν περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, καὶ πρῶτον περὶ τῶν ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν.

C. 212 4. *Ἔστι δὲ πεδίον σφόδρα εὔδαιμον καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον. διαιρεῖ δ' αὐτὸ μέσον πως ὁ Πάδος, καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν· ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι καὶ τῇ Λιγυστικῇ, πέραν δὲ τὸ λοιπόν. οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Λιγυστικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ' ἐν τοῖς πεδίοις· τὸ δ' ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἐνετῶν. οἱ μὲν οὖν*
A. 325 *Κελτοὶ τοῖς ὑπεραλπίοις ὁμοεθνεῖς εἰσι, περὶ δὲ τῶν Ἐνετῶν διττός ἐστι λόγος. οἱ μὲν γὰρ καὶ αὐτούς φασιν εἶναι Κελτῶν ἀποίκους τῶν ὁμωνύμων παρωκεανιτῶν, οἱ δ' ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου μετ' Ἀντήνορος σωθῆναι δεῦρό φασι τῶν ἐκ τῆς Παφλαγονίας Ἐνετῶν τινας· μαρτύριον δὲ τούτου προφέρονται τὴν περὶ τὰς ἱπποτροφίας ἐπιμέλειαν, ἣ νῦν μὲν τελέως ἐκλέλοιπε, πρότερον δ' ἐτιμᾶτο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ζήλου τοῦ κατὰ τὰς ἡμιονίτιδας ἵππους. τούτου δὲ καὶ Ὅμηρος μέμνηται·*

ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

καὶ Διονύσιος, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐντεῦθεν τὸ ἱπποτροφεῖον συνεστήσατο τῶν ἀθλητῶν ἵππων, ὥστε καὶ ὄνομα ἐν τοῖς Ἕλλησι γενέσθαι τῆς Ἐνετικῆς πωλείας καὶ πολὺν χρόνον εὐδοκιμῆσαι τὸ γένος.

5. *Ἅπασα μὲν οὖν ἡ χώρα ποταμοῖς πληθύει καὶ ἕλεσι, μάλιστα δ' ἡ τῶν Ἐνετῶν· πρόσεστι δὲ ταύτῃ καὶ τὰ τῆς θα-*

---

4. *τῆς Ῥηγίνης*] *τικρηγίνης* *ACl*. — *καλουμένης* *ABCl*: accusativum, quem praebent *no*, rec. Cor. 6. *πειρασώμεθα* *AB*. 10. *ὅσον* om. *E*. 13. *τῶν* ante *Κελτικῶν* om. *E*. — *τῶν μὲν* — *πεδίοις* om. *E*. — *ἐν*] *ὑπὸ* ald. 14. *τῶν* om. *E*. 15. *τοῖς*] *τῶν* *C*. — *ὑπεραλπείοις* *C*(?) edd. — *δὲ* om. ald. 20. *ἱπποδρομίας* *l*. 22. *ἡμιονήτιδος* *C*. — *ἵππου* *ABC*. 24. *ἱπποτρόφιον* *ABC*, sic et infra XVI, 752.

λάττης πάθη. μόνα γὰρ ταῦτα τὰ μέρη σχεδόν τι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης ὁμοιοπαθεῖ τῷ ὠκεανῷ, καὶ παραπλησίως ἐκείνῳ ποιεῖται τάς τε ἀμπώτεις καὶ τὰς πλημμυρίδας, ὑφ' ὧν τὸ πλέον τοῦ πεδίου λιμνοθαλάττης γίνεται μεστόν. διώρυξι δὲ καὶ παραχώμασι, καθάπερ ἡ Κάτω λεγομένη χώρα τῆς Αἰγύπτου, διωχέτευται, καὶ τὰ μὲν ἀνέψυκται καὶ γεωργεῖται, τὰ δὲ διάπλους ἔχει· τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν νησίζουσιν, αἱ δ' ἐκ μέρους κλύζονται. ὅσαι δὲ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖνται τοὺς ἐκ τῶν ποταμῶν ἀνάπλους θαυμαστοὺς ἔχουσι, μάλιστα δ' ὁ Πάδος· μέγιστός τε γάρ ἐστι καὶ πληροῦται πολλάκις ἔκ τε ὄμβρων καὶ χιόνων, διαχεόμενος δ' εἰς πολλὰ μέρη κατὰ τὰς ἐκβολὰς τυφλὸν τὸ στόμα ποιεῖ καὶ δυσείσβολός ἐστιν· ἡ δ' ἐμπειρία περιγίνεται καὶ τῶν χαλεπωτάτων.

6. *Τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον, ὥσπερ ἔφην, ὑπὸ Κελτῶν περιῳκεῖτο τῶν πλείστων ὁ ποταμός. μέγιστα δ' ἦν τῶν Κελτῶν ἔθνη Βόιοι καὶ Ἴνσουβροι καὶ οἱ τὴν Ῥωμαίων ποτὲ ἐξ ἐφόδου κα-* A. 326 *ταλαβόντες Σένονες μετὰ Γαισατῶν. τούτους μὲν οὖν ἐξέφθειραν ὕστερον τελέως Ῥωμαῖοι, τοὺς δὲ Βοΐους ἐξήλασαν ἐκ τῶν* C. 213 *τόπων. μεταστάντες δ' εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους μετὰ Ταυρίσκων ᾤκουν πολεμοῦντες πρὸς Δάκους, ἕως ἀπώλοντο πανεθνεί· τὴν δὲ χώραν οὖσαν τῆς Ἰλλυρίδος μηλόβοτον τοῖς περιοικοῦσι κατέλιπον. Ἴνσουβροι δὲ καὶ νῦν εἰσί. Μεδιολάνιον δ' ἔσχον μητρόπολιν, πάλαι μὲν κώμην (ἅπαντες γὰρ ᾤκουν κωμηδόν), νῦν δ' ἀξιόλογον πόλιν, πέραν τοῦ Πάδου, συνάπτουσάν πως ταῖς Ἄλπεσι. πλησίον δὲ καὶ Οὐήρων, καὶ αὕτη πόλις μεγάλη. ἐλάττους δὲ τούτων Βριξία καὶ Μαντούα καὶ Ῥή-*

---

2. *παραπλησίους* codd. edd. 6. *διοχετεύεται* l(?) edd., sed perfectum praeferendum censet Cor. in nott. 10. *δ' ἐκ τοῦ Πάδου* Sbk. Cor. ex Cluver. coni. (v. Ital. ant. I p. 144), ac vix ferenda codd. scriptura: fortasse Strabo scripserat *μάλιστα δὲ Πάδου*. 11. *ὀμβρίων* codd. Cor. corr. 15. *τὸ πλεῖστον* Cor. 16. *ἴνσοβροι* C. — *ποτὲ*] *πόλιν* edd. inde a Xyl., sed codd. scripturam praefert Cor. in nott.: mihi contra Xylandri coniectura magnopere placet. 17. *σένωνες* codd. et sic infra: per o tamen idem nomen codd. efferunt IV, 194. 195, idque hic quoque restituit Cor. — *γαισετῶν* C. 20. *δάκας* ald. 22. *ἰνσουμβροι* g. 25. *βήρων* codd.: at v. IV, 206. 26. *βρηξία* codd.

γιον καὶ Κῶμον· αὕτη δ' ἦν μὲν κατοικία μετρία, Πομπήιος δὲ Στράβων ὁ Μάγνου πατὴρ κακωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων Ῥαιτῶν συνῴκισεν· εἶτα Γάιος Σκιπίων τρισχιλίους προσέθηκεν· εἶτα ὁ Θεὸς Καῖσαρ πεντακισχιλίους ἐπισυνῴκισεν, ὧν οἱ πεντακόσιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν οἱ ἐπιφανέστατοι· τούτοις δὲ καὶ πολιτείαν ἔδωκε καὶ ἐνέγραψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συνοίκους· †οὐ μέν τοι ᾤκησαν αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ τοὔνομά γε τῷ κτίσματι ἐκεῖνοι κατέλιπον· Νεοκωμῖται γὰρ ἐκλήθησαν ἅπαντες, τοῦτο δὲ μεθερμηνευθὲν Νοβουμκώμουμ λέγεται. ἐγγὺς δὲ τοῦ χωρίου τούτου λίμνη Λάριος καλουμένη· πληροῖ δ' αὐτὴν ὁ Ἀδούας ποταμός· εἶτ' ἐξίησιν εἰς τὸν Πάδον· τὰς δὲ πηγὰς ἔσχηκεν ἐν τῷ Ἀδούλᾳ ὄρει, ὅπου καὶ ὁ Ῥῆνος.

7. Αὗται μὲν οὖν πολὺ ὑπὲρ τῶν ἑλῶν ᾤκηνται, πλησίον δὲ τὸ Παταούιον, πασῶν ἀρίστη τῶν ταύτῃ πόλεων, ἥ γε νεωστὶ λέγεται τιμήσασθαι πεντακοσίους ἱππικοὺς ἄνδρας, καὶ τὸ παλαιὸν δὲ ἔστελλε δώδεκα μυριάδας στρατιᾶς. δηλοῖ δὲ καὶ
A. 327 τὸ πλῆθος τῆς πεμπομένης κατασκευῆς εἰς τὴν Ῥώμην κατ' ἐμπορίαν, τῶν τε ἄλλων καὶ ἐσθῆτος παντοδαπῆς, τὴν εὐανδρίαν τῆς πόλεως καὶ τὴν εὐτεχνίαν. ἔχει δὲ θαλάττης ἀνάπλουν ποταμῷ διὰ τῶν ἑλῶν φερομένῳ σταδίων πεντήκοντα καὶ διακοσίων ἐκ λιμένος μεγάλου· καλεῖται δ' ὁ λιμὴν Μεδόακος ὁμωνύμως τῷ ποταμῷ. ἐν δὲ τοῖς ἕλεσι μεγίστη μέν ἐστι Ῥαούεννα, ξυλοπαγὴς ὅλη καὶ διάρρυτος, γεφύραις καὶ πορθμείοις ὁδευο-

---

3. συνώκησεν *B*. — σκηπίων *C*(?) edd. Caeterum quinam fuerit hic C. Scipio, nemo invenerit, neque improbabilis est nonnullorum suspicio, qui censuerunt ad L. Scipionem, consulem a. DCLXX, haec referenda esse (v. du Theil in Intp. Par. T. II Eclairc. VIII p. 16). Mirum est, idem praenomen inveniri etiam ap. Ciceronem in or. pro Sestio c. 3, ubi de eodem agitur L. Scipione. — περὶ ante τρισχιλίους add. edd. 5. ὑπῆρξαν] ἦσαν *no*. 7. οὐ μέντοι ferri non posse, ipsa Strabonis verba ostendunt: quapropter Cor. scripsit καὶ οὐ μόνον συνῴκησαν, sed probabilius est quod Grosk. proposuit οὐ μόνον δ' ᾤκησαν, aut quod mihi placet οὐ μόνον τε ᾤκησαν. — ᾤκισαν *AC*. — γε om. Cor. 8. νεοκωμῆται codd. 9. νοβουνκώμουν *C*. 10. λάριον codd. uti supra IV, 209. 14. ἥ γε] ἦν ald. 16. δώδεκα] β' Cas. 19. εὐτυχίαν ald. 21. ὁμώνυμος *ABCl*. Adverbium, quod est in *i*, rec. Cor. 22. ῥάβεννα codd. 23. πορθμίοις *BC*.

μένη. δέχεται δ' οὐ μικρὸν τῆς θαλάττης μέρος ἐν ταῖς πλημμυρίσιν, ὥστε καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ ποταμῶν ἐκκλυζόμενον τὸ βορβορῶδες πᾶν ἰᾶται τὴν δυσαερίαν. οὕτως γοῦν ὑγιεινὸν ἐξήτασται τὸ χωρίον, ὥστε ἐνταῦθα τοὺς μονομάχους τρέφειν καὶ γυμνάζειν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες. ἔστι μὲν οὖν καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τῶν ἐνθάδε, τὸ ἐν ἕλει τοὺς ἀέρας ἀβλαβεῖς εἶναι, καθάπερ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ τοῦ θέρους ἡ C. 214
λίμνη τὴν μοχθηρίαν ἀποβάλλει διὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸν τῶν τελμάτων ἀφανισμόν. ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὴν ἄμπελον πάθος θαυμάζειν ἄξιον· φύει μὲν γὰρ αὐτὴν τὰ ἕλη καὶ ποιεῖ ταχὺ καὶ πολὺν ἀποδιδοῦσαν καρπόν, φθείρεται δὲ ἐν ἔτεσι τέτρασιν ἢ πέντε. ἔστι δὲ καὶ τὸ Ἄλτινον ἐν ἕλει, παραπλήσιον ἔχον τῇ Ῥαουέννῃ τὴν θέσιν. μεταξὺ δὲ Βούτριον τῆς Ῥαουέννης πόλισμα καὶ ἡ Σπίνα, νῦν μὲν κωμίον, πάλαι δὲ Ἑλληνὶς πόλις ἔνδοξος. θησαυρὸς γοῦν ἐν Δελφοῖς Σπινιτῶν δείκνυται, καὶ τἄλλα ἱστορεῖται περὶ αὐτῶν, ὡς θαλασσοκρατησάντων. φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ θαλάσσῃ ὑπάρξαι, νῦν δ' ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ τὸ χωρίον περὶ ἐνενήκοντα τῆς θαλάσσης σταδίους ἀπέχον. καὶ ἡ Ῥαουέννα δὲ Θετταλῶν εἴρηται κτίσμα· οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυρρηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρικῶν τινας, οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν, αὐτοὶ δ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. αὗται μὲν οὖν ἐπὶ πλέον περιέχονται τοῖς ἕλεσιν, ὥστε καὶ κλύζεσθαι.

8. Ὀπιτέργιον δὲ καὶ [Κωνκ]ορδία καὶ Ἀτρία καὶ Οὐικετία A. 328
καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολισμάτια ἧττον μὲν ὑπὸ τῶν ἑλῶν ἐνοχλεῖ-

2. *εἰσκλυζόμενον* codd., *K* in *IΣ* male distracto: Cor. corr. Eodem ducunt quae leguntur in Epit.: — *ἥ πλημμυρίς τε τῆς θαλάσσης καὶ ἡ τοῦ Πάδου πλήρωσις πᾶν τὸ βορβορῶδες ἀποκαθαίρουσα.* 4. *ἐξίσταται l.* 19. *ῥάβεννα E.* — *εἴρηται*] *λέγεται* edd. 21. *ὀμβρίκων* codd. ac sic plerumque. — *ἀνεχώρησαν no* Sbk. (qui miro errore affirmat in omnibus codicibus, quos inspexerit, ita legi) Cor. 24. *ἐπίτερπον* codd. Cor. corr. ex Cluv. coni. (v. Ital. ant. I, 18, 157). — *Κωνκορδία*] *ὀρδία* codd. Sbk. corr. ex Cluv. coni. — *ἀδρία* codd. Sbk. mut. propter sequentia. — *ἰουκετία ACIB*, sed in hoc *ν* sec. m. add. *ἰουκεντία ikno.* Inde *Οὐικεντία* scripsit Sbk. cum Cluverio: at vid. Cellar. geogr. antiq. I p. 698.

ται, μικροῖς δ' ἀνάπλοις πρὸς τὴν θάλατταν συνῆπται. τὴν δ' Ἀτρίαν ἐπιφανῆ γενέσθαι πόλιν φασίν, ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ κόλπῳ γενέσθαι τῷ Ἀδρίᾳ, μικρὰν μετάθεσιν λαβόν. Ἀκυληία δ', ἥπερ μάλιστα τῷ μυχῷ πλησιάζει, κτίσμα μέν ἐστι Ῥωμαίων, ἐπιτειχισθὲν τοῖς ὑπερκειμένοις βαρβάροις, ἀναπλεῖται δὲ ὁλκάσι κατὰ τὸν Νατίσωνα ποταμὸν ἐπὶ πλείστους ἑξήκοντα σταδίους. ἀνεῖται δ' ἐμπόριον τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνεσι· κομίζουσι δ' οὗτοι μὲν τὰ ἐκ θαλάττης, καὶ οἶνον ἐπὶ ξυλίνων πίθων ἁρμαμάξαις ἀναθέντες καὶ ἔλαιον, ἐκεῖνοι δ' ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα καὶ δέρματα. ἔξω δ' ἐστὶ τῶν Ἑνετικῶν ὅρων ἡ Ἀκυληία. διορίζονται δὲ ποταμῷ ῥέοντι ἀπὸ τῶν Ἀλπίων ὀρῶν, ἀνάπλουν ἔχοντι καὶ διακοσίων σταδίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις εἰς Νωρηίαν πόλιν, περὶ ἣν Γναῖος Κάρβων συμβαλὼν Κίμβροις οὐδὲν ἔπραξεν. ἔχει δὲ ὁ τόπος οὗτος χρυσιοπλύσια εὐφυῆ καὶ σιδηρουργεῖα. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήμης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλσος ἐκπρεπὲς καὶ πηγὰς ἑπτὰ
A. 329 ποταμίου ὕδατος εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. Πολύβιος δ' εἴρηκε πλὴν μιᾶς τὰς ἄλλας ἁλμυροῦ ὕδατος, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους πηγὴν καὶ μητέρα
C. 215 τῆς θαλάττης ὀνομάζειν τὸν τόπον. Ποσειδώνιος δέ φησι ποταμὸν τὸν Τίμαυον ἐκ τῶν ὀρῶν φερόμενον καταπίπτειν εἰς

---

2. ἀδρίαν codd. Sbk. mut. 3. Verba μικρὰν μετάθεσιν λαβὸν om. *Aghino*, leguntur autem in *BCEl*. Quae si a Strabone addita non sunt, in urbis nomine nihil erit mutandum. Similis tamen Plinii locus (H. N. III, 20) „— nobili portu oppidi Tuscorum Atriae, a quo Atriaticum mare ante appellabatur, quod nunc Adriaticum." 6. ἐπὶ πλείστους paulo insolentius dictum: inde Cas. coniecit ἐπὶ πλείους ἤ, Sbk. ἐπὶ πλεῖστον. 7. Post ἐμπόριον excidisse quaedam Grosk. suspicatur, quia οὗτοι in sequentibus non habeat, quo referatur: inserit igitur τοῖς τε Ἑνετοῖς καί, fortasse tamen Strabo paulo liberius οὗτοι retulit ad Aquileiam eiusque incolas. 8. τῶν Ἰλλυρικῶν ald. τὸν Ἰλλυρικὸν Cor. 12. Ἀλπείων Cor. — καὶ ast. incl. Cor. 13. νωρίαν *C* νωρηείαν ald. — ἣν] ἧς *l*. — ὁ ante Κάρβων add. ald. 14. κιμβρίοις codd. Cor. corr.: similis error in ὀμβρίων p. 212 extr. 15. χρυσοπλύσια Cor. 17. εὔπρεπὲς ald. 18. ποτίμου Cor. ex Xyl. coni, sed infra quoque p. 244 ποτάμιος eodem sensu usurpatum codd. exhibent. 21. τῆς om. ald.

βέρεθρον, εἶθ' ὑπὸ γῆς ἐνεχθέντα περὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα σταδίους ἐπὶ τῇ θαλάττῃ τὴν ἐκβολὴν ποιεῖσθαι.

9. Τῆς δὲ τοῦ Διομήδους δυναστείας περὶ τὴν θάλατταν ταύτην αἵ τε Διομήδειοι νῆσοι μαρτύρια καὶ τὰ περὶ Δαυνίους καὶ τὸ Ἄργος τὸ Ἵππιον ἱστορούμενα· περὶ ὧν ἐροῦμεν ἐφ' ὅσον πρὸς ἱστορίαν χρήσιμον, τὰ δὲ πολλὰ τῶν μυθευομένων ἢ κατεψευσμένων ἄλλως ἐᾶν δεῖ, οἷον τὰ περὶ Φαέθοντα καὶ τὰς Ἡλιάδας τὰς ἀπαιγειρουμένας περὶ τὸν Ἠριδανόν, τὸν μηδαμοῦ γῆς ὄντα, πλησίον δὲ τοῦ Πάδου λεγόμενον, καὶ τὰς Ἠλεκτρίδας νήσους τὰς πρὸ τοῦ Πάδου καὶ μελεαγρίδας ἐν αὐταῖς· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς τόποις. τῷ δὲ Διομήδει παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς ἀποδεδειγμέναι τινὲς ἱστοροῦνται τιμαί· καὶ γὰρ θύεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ, καὶ δύο ἄλση τὸ μὲν Ἥρας Ἀργείας δείκνυται, τὸ δ' Ἀρτέμιδος Αἰτωλίδος. προσμυθεύουσι δ', ὡς εἰκός, τὸ ἐν τοῖς ἄλσεσι τούτοις ἡμεροῦσθαι τὰ θηρία καὶ λύκοις ἐλάφους συναγελάζεσθαι, προσιόντων δὲ τῶν ἀνθρώπων καὶ καταψώντων ἀνέχεσθαι, τὰ δὲ διωκόμενα ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἐπειδὰν καταφύγῃ δεῦρο, μηκέτι διώκεσθαι. φασὶ δέ τινα τῶν πάνυ γνωριζόμενον, ὡς εἴη φιλέγγυος, καὶ σκωπτόμενον ἐπὶ τούτῳ παρατυχεῖν κυνηγέταις λύκον ἐν τοῖς δικτύοις ἔχουσιν· εἰπόντων δὲ κατὰ παιδιάν, εἰ ἐγγυᾶται τὸν λύκον, ἐφ' ᾧτε τὰς ζημίας ἃς εἴργασται διαλύσειν, ἀφήσειν αὐτὸν ἐκ τῶν λίνων, ὁμολογῆσαι. ἀφεθέντα δὲ τὸν λύκον ἵππων ἀγέλην ἀπελάσαντα ἀκαυτηριάστων ἱκανὴν προσαγαγεῖν πρὸς τὸν τοῦ φιλεγγύου σταθμόν· τὸν δ' ἀπολαβόντα τὴν χάριν καυτηριάσαι τε τὰς ἵππους λύκον, καὶ κληθῆναι A. 330 λυκοφόρους, τάχει μᾶλλον ἢ κάλλει διαφερούσας· τοὺς δ' ἀπ' ἐκείνου διαδεξαμένους τό τε καυτήριον φυλάξαι καὶ τοὔνομα τῷ γένει τῶν ἵππων, ἔθος δὲ ποιῆσαι, θήλειαν μὴ ἐξαλλο-

4. διομήδιοι codd. 5. ἵππειον *AC*. 7. ἐᾶν] ἂν *ACl*. — τὸν ante Φαέθοντα add. edd. 17. καταψαυόντων *kn* ald. 18. καταφύγοι ald. 19. γνωριζομένων codd. edd. 20. σκωπτομένῳ *ACB* et in hoc ῳ sec. m. in ον mut., σκωπτόμενον *l*(?) *kno*. — περιτυχεῖν *k* Cor. 22. εἴργαστο Cor. — διαλύειν *B* ald. 24. ἀμαυστηριάστων *l* ἀκαυστηριάστων *BC* Cor. 26. καυστηριάσαι *BCl* edd. 28. καυστήριον edd.

τριοῦν, ἵνα μένοι παρὰ μόνοις τὸ γνήσιον γένος, ἐνδόξου γενομένης ἐνθένδε ἱππείας. νυνὶ δέ, ὥσπερ ἔφαμεν, πᾶσα ἐκλέλοιπεν ἡ τοιαύτη ἄσκησις. μετὰ δὲ τὸ Τίμαυον ἡ τῶν Ἰστρίων ἐστὶ παραλία μέχρι Πόλας, ἣ πρόσκειται τῇ Ἰταλίᾳ. μεταξὺ δὲ φρούριον Τεργέστε, Ἀκυληίας διέχον ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα σταδίους· ἡ δὲ Πόλα ἵδρυται μὲν ἐν κόλπῳ λιμενοειδεῖ, νησί-
C. 216 δια ἔχοντι εὔορμα καὶ εὔκαρπα. κτίσμα δ' ἐστὶν ἀρχαῖον Κόλχων τῶν ἐπὶ τὴν Μήδειαν ἐκπεμφθέντων, διαμαρτόντων δὲ τῆς πράξεως καὶ καταγνόντων ἑαυτῶν φυγήν·

τό κεν φυγάδων μὲν ἐνίσποι
Γραικὸς (ὡς Καλλίμαχος εἴρηκεν), ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

τὰ μὲν δὴ πέραν τοῦ Πάδου χωρία οἵ τε Ἑνετοὶ νέμονται καὶ οἱ [Ἴστριοι] μέχρι Πόλας. ὑπὲρ δὲ τῶν Ἑνετῶν Κάρνοι καὶ Κενομάνοι καὶ Μεδόακοι καὶ †Σύμβροι· ὧν οἱ μὲν πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ὑπῆρξαν, Κενομάνοι δὲ καὶ Ἑνετοὶ συνεμάχουν καὶ πρὸ τῆς Ἀννίβα στρατείας, ἡνίκα Βοΐους καὶ †Συμβρίους ἐπολέμουν, καὶ μετὰ ταῦτα.

10. Οἱ δ' ἐντὸς τοῦ Πάδου κατέχουσι μὲν ἅπασαν, ὅσην

---

1. γενομένης om. *lm*. 3. ἄσκησις] οἴκησις *lm* γυμνασία *k*. — δὲ om. ald. 5. τεργέσται *ABCl* edd. Quam formam nominis a Graecis scriptoribus varie prolati ad Latinorum consuetudinem revocandam duxi maxime propter VII, 314, ubi pro genitivo in optt. codd. bis exhibetur itidem τεργέσται, in codd. deterioribus atque edd. post mutatum in Τεργέστης et Τεργεστῶν. Similiter corruptum fuerat nomen Arelate IV, 181 extr. 8. τῶν om. ald. — διαμαρτώντων *C*. 9. Post φυγὴν Cor. collocavit verba ὡς Καλλίμαχος εἴρηκεν, quae codd. ipsis Callimachi versibus inserunt. 10. τὸ μὲν φυγάδων κεν codd., τις pro κεν exhibent edd. inde a Xyl, sed Cor. μὲν mutavit in κεν. 11. γλώσσαις *Bl*. 14. Ἴστριοι om. codd. edd. Addidi ex Sbk. sententia: Xylander iam addiderat in interpretatione sua. 15. γενομάνοι *ACB*, sed in hoc κ sup. γ sec. m. add., ac Strabonem ab hac scriptura reliquis auctoribus usitata recessisse vix crediderim. — Σύμβροι] Ἰνσούβροι Cor. et mihi quoque illa scriptura corrupta videtur, licet paulo post ac p. 218 codd. non minore consensu quam hic eam praebeant. 16. γενόμανοι *ABC*, sed in hoc κ sup. γ sec. m. add. 17. στρατιᾶς codd. Cor. corr. — πρὸς ante Βοΐους add. edd. — Συμβρίους] Ἰνσούβρους Cor. 18. ἐπολέμει *ACB*, sed in hoc ουν sup. ει sec. m. add.

ἐγκυκλοῦνται τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τὰ Ἄλπια μέχρι Γενούας καὶ τῶν Σαβάτων. κατεῖχον δὲ Βόιοι καὶ Λίγυες καὶ Σένονες καὶ Γαισάται τὸ πλέον· τῶν δὲ Βοΐων ἐξελαθέντων, ἀφανισθέντων δὲ καὶ τῶν Γαισατῶν καὶ Σενόνων, λείπεται τὰ Λιγυστικὰ φῦλα καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἀποικίαι. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀναμέμικται καὶ τὸ τῶν Ὀμβρικῶν φῦλον, ἔστι δ' ὅπου καὶ Τυρρηνῶν. ταῦτα γὰρ ἄμφω τὰ ἔθνη πρὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ πλέον αὐξήσεως εἶχέ τινα πρὸς ἄλληλα περὶ πρωτείων ἅμιλλαν, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν Τίβεριν ποταμὸν ῥᾳδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοις. καὶ εἴ πού τινας ἐκστρατείας ἐποιοῦντο ἐπ' ἄλλους οἱ ἕτεροι, καὶ τοῖς ἑτέροις ἔρις ἦν μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἐξόδου· καὶ δὴ καὶ τῶν Τυρρηνῶν στειλάντων στρατιὰν εἰς τοὺς περὶ τὸν Πάδον βαρβάρους καὶ πραξάντων εὖ, ταχὺ δὲ πάλιν ἐκπεσόντων διὰ τὴν τρυφήν, A. 331 *ἐπεστράτευσαν οἱ ἕτεροι τοῖς ἐκβαλοῦσιν· εἶτ' ἐκ διαδοχῆς τῶν τόπων ἀμφισβητοῦντες πολλὰς τῶν κατοικιῶν τὰς μὲν Τυρρηνικὰς ἐποίησαν, τὰς δ' Ὀμβρικάς, πλείους δὲ τῶν Ὀμβρικῶν· οἱ ἐγγυτέρω γὰρ ἦσαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, παραλαβόντες καὶ πέμψαντες ἐποίκους πολλαχοῦ, συνεφύλαξαν καὶ τὰ τῶν προεποικησάντων γένη. καὶ νῦν Ῥωμαῖοι μέν εἰσιν ἅπαντες, οὐδὲν δ' ἧττον Ὄμβροι τέ τινες λέγονται καὶ Τυρρηνοί, καθάπερ Ἐνετοὶ καὶ Λίγυες καὶ Ἴνσουβροι.*

11. *Πόλεις δ' εἰσὶν ἐντὸς τοῦ Πάδου καὶ περὶ τὸν Πάδον ἐπιφανεῖς Πλακεντία μὲν καὶ Κρεμώνη, πλησιαίταται κατὰ μέσην που τὴν χώραν, μεταξὺ δὲ τούτων τε καὶ Ἀριμίνου Πάρμα καὶ Μουτίνη καὶ Βονωνία πλησίον ἤδη Ῥαουέννης καὶ μικρὰ πολίσματα ἀνὰ μέσον τούτων, δι' ὧν ἡ εἰς Ῥώμην ὁδός, †Ἄκαρα,*

2. *σένωνες* codd. Cor. mut.: cf. ad 212 extr. 3. *γαζάται* ***AB*** *γεζάται* ***C***. 4. *γεζατῶν* ***ABC***. — *σενώνων* codd. Cor. mut. 10. *ἄλλους*] *ἀλλήλους* ***AClB***, sed in hoc puncta sub *λη* sec. m. posita. 13. *στρατειὰν* ***C*** *στρατείαν* malit Cor. 17. *οἱ* om. ***B*** edd. 21. *Ὀμβρικοὶ* edd. et *ικ* sec. m. add. in ***B***. — *Τυῤῥηνικοὶ* edd. 22. *ἴσουμβροι* ***l***. 26. *βουτίνη* ***ACB***, sed in hoc *μ* sup. *β* sec. m. add. 27. *Ἄκαρα*] *Ἀχέραι* Sbk. Cor. ex Cas. coniectura, quae facilitate ipsa maxime commendatur: sed illud oppidum ad Adduam situm longe abfuit ab iis locis, de quibus hic agitur. Neque quae infra (p. 247) eius fit mentio ad expediendum hunc locum quidquam valet. Fortasse scriptum fuit *ἄγει*.

Ῥήγιον Λέπιδον, Μακροὶ Κάμποι, ὅπου πανήγυρις συντελεῖται
C. 217 κατ' ἔτος, Κλάτερνα, Φόρον Κορνήλιον· Φαουεντία δὲ [καὶ] Καισήνα πρὸς τῷ Σάπι ποταμῷ καὶ τῷ Ῥουβίκωνι ἤδη συνάπτουσι τῷ Ἀριμίνῳ. τὸ δὲ Ἀρίμινον Ὄμβρων ἐστὶ κατοικία, καθάπερ καὶ ἡ Ῥαουέννα· δέδεκται δ' ἐποίκους Ῥωμαίους ἑκατέρα. ἔχει δὲ τὸ Ἀρίμινον λιμένα καὶ ὁμώνυμον ποταμόν. ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς Ἀρίμινον στάδιοι χίλιοι τριακόσιοι. ὑπὲρ δὲ Πλακεν-
A. 332 τίας ἐπὶ μὲν τοὺς ὅρους τῆς Κοττίου γῆς Τίκινον ἐν τριάκοντα ἓξ μιλίοις πόλις καὶ ὁμώνυμος ὁ παραρρέων ποταμός, συμβάλλων τῷ Πάδῳ, καὶ Κλαστίδιον καὶ Λέρθων καὶ Ἀκουαιστατιέλλαι μικρὸν ἐν παρόδῳ. ἡ δ' εὐθεῖα εἰς Ὤκελον παρὰ τὸν Πάδον καὶ τὸν Δουρίαν ποταμόν, βαραθρώδης ἡ πολλή, πλείους καὶ ἄλλους ἔχουσα ποταμοὺς (ὧν καὶ τὸν Δρουεντίαν), μιλίων ἐστὶ περὶ [ἑκατὸν] ἑξήκοντα. ἐντεῦθεν δὲ ἤδη τὰ Ἄλπια ὄρη καὶ ἡ Κελτική. πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης ἐστὶ πόλις Λοῦκα· ἔνιοι δὲ κωμηδὸν οἰκοῦσιν. εὐανδρεῖ δ' ὅμως ἡ χώρα καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐντεῦθεν τὸ πλέον ἐστὶ καὶ τὸ τῶν ἱππικῶν πλῆθος, ἐξ ὧν καὶ ἡ σύγκλητος λαμβάνει τὴν σύνταξιν. ἔστι δὲ ἡ Λέρθων πόλις ἀξιόλογος κειμένη κατὰ μέσην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ Γενούας εἰς Πλακεντίαν, ἑκατέρας διέχουσα

---

1. νάκροι. κάμποι codd. Xyl. corr. 2. κλίτερνα codd. edd. Sed Claterna appellatur haec urbs, ubicunque ab aliis commemoratur: correxi igitur iubente Cluv. (Ital. ant. I, 288.). — δὲ καὶ σήνα *ABCl.* 3. ἴσαπι *ABCl* Σάπει Cor. 4. Ὀμβρικῶν edd. et ικ sec. m. add. in *B.* 7. καὶ ante τριακόσιοι add. edd. 8. Κοττίου γῆς] κοττούτης *ABl* κοττούσης *C.* Sbk. corr. ex Cas. coni., genitivum Κόττου servans: Cor. recte mut. 10. δέθων *ABCl.* — ἀκουδιεστατουελλα *Al* ἀκουδιστατέλλαν *B* ἀκουδισταελλὰ *C.* Sbk. corr. ex Cluv. sent. (v. Ital. ant. p. 81). 14. δ' ante ἐστι add. Cor. — περὶ om. Sbk. — ἑκατὸν om. codd. edd.: addidi ex du Theil. coni., qui collatis itinerariis hoc esse intervallum ostendit in nott. ad Intp. Par. — Ἄλπεια *B* edd. 15. Verba πρὸς — σύνταξιν, quae ab hoc loco aliena Cluver. iam iudicaverat (Ital. antiq. p. 506), in fine descriptionis Liguriae post Ποσειδώνιος (p. 218) collocanda esse censuerunt du Theil. et Grosk. Ibi tamen multo minus ferri possunt, quam hic. Caeterum verborum ordinem codd. edd. praebent hunc manifesto turbatum: πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσίν ἐστι πόλις τοῖς ὑπερκειμένοις τῆς Λούνης Λοῦκα. Mutavi ex Cluv. sent. 17. τὸ ante στρατιωτικὸν om. ald. 19. δέθων *ABCl.* 20. γενιούας *C.* — ἑκα-

σταδιους τετρακοσίους· κατὰ δὲ ταύτην τὴν ὁδὸν καὶ Ἀκουαιστατιέλλαι. ἀπὸ δὲ Πλακεντίας εἰς μὲν Ἀρίμινον εἴρηται· εἰς δὲ Ῥαούενναν κατάπλους τῷ Πάδῳ δυεῖν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. πολὺ δὲ καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου κατείχετο ὑπὸ ἑλῶν, δι' ὧν Ἀννίβας χαλεπῶς διῆλθε, προϊὼν ἐπὶ Τυρρηνίαν· ἀλλ' ἀνέψυξε A. 333 τὰ πεδία ὁ Σκαῦρος διωρυγαῖς πλωταῖς ἀπὸ τοῦ Πάδου μέχρι Παρμηστῶν. κατὰ γὰρ Πλακεντίαν ὁ Τρεβίας συμβάλλων τῷ Πάδῳ καὶ ἔτι πρότερον ἄλλοι πλείους πληροῦσι πέραν τοῦ μετρίου. οὗτος δὲ ὁ Σκαῦρός ἐστιν ὁ καὶ τὴν Αἰμιλίαν ὁδὸν στρώσας τὴν διὰ Πισῶν καὶ Λούνης μέχρι Σαβάτων, κἀντεῦθεν διὰ Δέρθωνος· ἄλλη δ' ἐστὶν Αἰμιλία διαδεχομένη τὴν Φλαμινίαν. συνυπάτευσαν γὰρ ἀλλήλοις Μάρκος Λέπιδος καὶ Γάιος Φλαμίνιος· καθελόντες δὲ Λίγυας, ὁ μὲν τὴν Φλαμινίαν ἔστρωσεν ἐκ Ῥώμης διὰ Τυρρηνῶν καὶ τῆς Ὀμβρικῆς μέχρι τῶν περὶ Ἀρίμινον τόπων, ὁ δὲ τὴν ἑξῆς μέχρι Βονωνίας, κἀκεῖθεν εἰς Ἀκυληίαν παρὰ τὰς ῥίζας τὰς τῶν Ἄλπεων ἐγκυκλούμενος τὰ ἕλη. ὅριον δὲ τῆς χώρας ταύτης, ἣν ἐντὸς Κελτικὴν καλοῦμεν, πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν τό τε Ἀπέννινον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς Τυρρηνίας ἀπεδέδεικτο καὶ ὁ Αἶσις ποταμός, ὕστερον δὲ ὁ Ῥουβίκων, εἰς τὸν Ἀδρίαν ἐκδιδόντες ἀμφότεροι.

12. Τῆς δ' ἀρετῆς τῶν τόπων τεκμήριον ἥ τ' εὐανδρία C. 218 καὶ τὰ μεγέθη τῶν πόλεων καὶ ὁ πλοῦτος, οἷς πᾶσιν ὑπερβέβληνται τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι. καὶ γὰρ ἡ γεωργουμένη γῆ πολλοὺς καὶ παντοίους ἐκφέρει καρπούς, καὶ αἱ ὕλαι τοσαύτην ἔχουσι βάλανον, ὥστ' ἐκ τῶν ἐντεῦθεν ὑοφορβίων ἡ Ῥώμη τρέφεται τὸ πλέον. ἔστι δὲ καὶ κεγχροφόρος διαφερόντως διὰ τὴν εὐυδρίαν· τοῦτο δὲ λιμοῦ μέγιστόν ἐστιν ἄκος· πρὸς ἅπαντας γὰρ καιροὺς ἀέρων ἀντέχει καὶ οὐδέποτ' A. 334 ἐπιλείπειν δύναται, κἂν τοῦ ἄλλου σίτου γένηται σπάνις. ἔχει

τέρα *ABl* Xyl. corr. 1. διακουειςτατειελλεια *ACl* κουστωδία καὶ ἰέλλεια *B* et διακονιστα in marg. sec. m. add. 5. προῆλθε *no.* 7. Παρμητῶν Cor, possis suspicari Παρμησίων aut Παρμανῶν. Hoc enim gentile et Παρμαῖος habet Steph. Byz. — Verba κατὰ — μετρίου Grosk. collocavit post Τυρρηνίαν. 11. δέθωνος *ABCl.* 15. βοσιωνίας *ACB*, sed in hoc ν sup. σι sec. m. add. 17. ἕλη] ἔθνη *C.* 21. μαρτύριον *no.* 22. ὑπερβέβληντο *ABC* ὑπερεβέβληντο edd.

δὲ καὶ πιττουργεῖα θαυμαστά. τοῦ δ' οἴνου τὸ πλῆθος μηνύουσιν οἱ πίθοι· ξύλινοι γὰρ μείζους οἴκων εἰσί· προσλαμβάνει δὲ πολὺ ἡ τῆς πίττης εὐπορία πρὸς τὸ εὐώνητον. ἐρέαν δὲ τὴν μὲν μαλακὴν οἱ περὶ Μουτίνην τόποι καὶ τὸν Σκουλτάνναν ποταμὸν φέρουσι πολὺ πασῶν καλλίστην, τὴν δὲ τραχεῖαν ἡ Λιγυστικὴ καὶ ἡ τῶν †Σύμβρων, ἐξ ἧς τὸ πλέον τῆς οἰκετείας τῶν Ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται, τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ Παταούιον, ἐξ ἧς οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς καὶ γαύσαποι καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος πᾶν, ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. τὰ δὲ μέταλλα νυνὶ μὲν οὐχ ὁμοίως ἐνταῦθα σπουδάζεται διὰ τὸ λυσιτελέστερα ἴσως εἶναι τὰ ἐν τοῖς ὑπεραλπίοις Κελτοῖς καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, πρότερον δὲ ἐσπουδάζετο, ἐπεὶ καὶ ἐν Οὐερκέλλοις χρυσωρυχεῖον ἦν· κώμη δ' ἐστὶ πλησίον Ἰκτουμούλων, καὶ ταύτης *τῆς* κώμης, ἄμφω δ' εἰσὶ περὶ Πλακεντίαν. αὕτη μὲν δὴ ἡ πρώτη μερὶς τῆς Ἰταλίας μέχρι δεῦρο περιωδεύσθω.

CAPUT II.

1. Δευτέρα δὲ λεγέσθω ἡ Λιγυστικὴ ἡ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μεταξὺ ἱδρυμένη τῆς νῦν λεχθείσης Κελτικῆς καὶ τῆς Τυρρηνίας, οὐδὲν ἔχουσα περιηγήσεως ἄξιον, πλὴν ὅτι κωμηδὸν ζῶσι, τραχεῖαν γῆν ἀροῦντες καὶ σκάπτοντες, μᾶλλον δὲ λατομοῦντες, ὥς φησι Ποσειδώνιος. τρίτοι δ' εἰσὶ συνεχεῖς

---

1. πιττουργία *C* ald. 3. εὐκώνητον *ACElB*, sed in hoc puncta sub κ pos., εὐώνητον exhibent *no*. 4. σκουτάνναν codd. Σκουτάναν edd. Correxi ex Cluv. sententia (v. Ital. ant. p. 417): Scultenna appellatur hic fluvius a Plinio (H. N. III, 20), Livio (XLI, 18), Paulo Diacono. 6. Ἰνσούβρων Cor.: v. ad p. 216 in. — οἰκίας codd. οἰκετίας Cor. 8. γαυσάπαι Cor. ex coni. Casauboni: Priscianus enim (VII, p. 759), Varrone auctore, ὁ γαυσάπης commemorat inter similia nomina complura. Sed ut Latine non uno modo efferebatur hoc nomen, sic de Graeca voce nihil audacius erit affirmandum. Caeterum in marg. *A* pr. m. haec addita sunt: γαύνακοι, οἱ δὲ καυνάκαι, ἐστὶ στρώματα ἢ ἐπιβόλαια, ἕτεροι δὲ μαλλοὺς ἐξακούουσιν, quorum ultima ex Hesych. corrigenda videntur: — ἐπιβόλαια ἑτερομαλλῆ. 10. τὰ ante ἐνταῦθα add. *BC* edd. 11. ὑπεραλπείοις edd. 12. χρυσωρύχιον codd. Cor. mut. 13. τῆς om. Cor. 14. ἡ om. edd. 15. περωδεύσθω *A* περιωδεύσθω et ι sup. σ sec. m. add. *B*.

τούτοις οἱ Τυρρηνοί, τὰ πεδία ἔχοντες τὰ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριδος, κλυζόμενοι τὰ μὲν πρὸς ἕω μάλιστα μέρη τῷ ποταμῷ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ, κατὰ δὲ θάτερα τῷ Τυρρηνικῷ καὶ Σαρδῴῳ πελάγει. ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν A. 335 ὁ Τίβερις, πληροῦται δ' ἐκ πολλῶν ποταμῶν, μέρος μέν τι δι' αὐτῆς φερόμενος τῆς Τυρρηνίας, τῷ δ' ἐφεξῆς διορίζων ἀπ' αὐτῆς πρῶτον μὲν τὴν Ὀμβρικήν, εἶτα τοὺς Σαβίνους καὶ Λατίνους τοὺς πρὸς τῇ Ῥώμῃ μέχρι τῆς παραλίας. παραβέβληνται δέ πως τῷ ποταμῷ μὲν καὶ τοῖς Τυρρηνοῖς κατὰ πλάτος, ἀλλήλοις δὲ κατὰ μῆκος· ἀνέχουσι δὲ πρὸς τὰ Ἀπέννινα ὄρη C. 219 τὰ πλησιάζοντα τῷ Ἀδρίᾳ πρῶτοι μὲν οἱ Ὀμβρικοί, μετὰ δὲ τούτους Σαβῖνοι, τελευταῖοι δ' οἱ τὴν Λατίνην ἔχοντες, ἀρξάμενοι πάντες ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. ἡ μὲν οὖν τῶν Λατίνων χώρα μεταξὺ κεῖται τῆς τε ἀπὸ τῶν Ὠστίων παραλίας μέχρι πόλεως Σινοέσσης καὶ τῆς Σαβίνης (τὰ δ' Ὤστιά ἐστιν ἐπίνειον τῆς Ῥώμης, εἰς ὃ ἐκδίδωσιν ὁ Τίβερις παρ' αὐτὴν ῥυείς), ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ μῆκος μέχρι τῆς Καμπανίας καὶ τῶν Σαυνιτικῶν ὀρῶν· ἡ δὲ Σαβίνη μεταξὺ τῶν Λατίνων κεῖται καὶ τῶν Ὀμβρικῶν, ἐκτείνεται δὲ καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ Σαυνιτικὰ ὄρη, καὶ μᾶλλον συνάπτει τοῖς Ἀπεννίνοις τοῖς κατὰ Οὐηστίνους τε καὶ Πελίγνους καὶ Μαρσούς· οἱ δ' Ὀμβρικοὶ μέσοι μὲν κεῖνται τῆς τε Σαβίνης καὶ τῆς Τυρρηνίας, μέχρι [δ'] Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης προΐασιν, ὑπερβάλλοντες τὰ ὄρη. Τυρρηνοὶ δὲ παύονται ὑπ' αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι τοῖς περικλείουσιν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρξάμενοι θαλάττης καὶ τοῦ Τιβέρι-

5. τι] τοι ald. 6. τῷ] τὸ *C*(?) ald. 7. σαβηνοὺς *C*. 8. τῆς om. ald. — παραβέβληται *ACB* et in hoc ν sec. m. add. 11. οἱ om. edd. 12. σαβηνοὶ *CA* (s. acc.). 13. οὖν om. *El*. 14. πόλεως om. *E*. 15. σιννέσσης codd. Σινουέσσης Cor. Restitui eam formam, quam infra codd. constanter exhibent, reliquis etiam scriptoribus Graecis communem. 17. σαυνητικῶν *ACl* σαμνητικῶν ald. 18. σαβηνῇ *AC*. 19. σαυνητικὰ *CA* (in hoc η sec. m. in ι mut.) σαμνητικὰ ald. 20. τοῖς] τῆς *A*. — οὐεστίνους codd. Cor. mut, atque alteram scripturam codd. infra videntur commendare. 21. πελιγγρίους *ABl* πελιγρίους *C*. 22. τε om. edd. — σαβηνῆς *ABC*. — δ' om. *BCl*, sec. m. add. in *A*. 23. προσίασιν codd. Cor. corr. 24. περικυκλοῦσιν edd.

δος. τὰ καθ' ἕκαστα δὲ διέξιμεν, ἀπ' αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι.

2. Οἱ Τυρρηνοὶ τοίνυν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ἐτροῦσκοι καὶ Τοῦσκοι προσαγορεύονται. οἱ δ' Ἕλληνες οὕτως ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Τυρρηνοῦ τοῦ Ἄτυος, ὥς φασι, τοῦ στείλαντος ἐκ Λυδίας ἐποίκους δεῦρο. ἐπὶ γὰρ λιμοῦ καὶ ἀφορίας ὁ Ἄτυς, εἷς τῶν ἀπογόνων Ἡρακλέους καὶ Ὀμφάλης, δυεῖν παίδων ὄντων,
A. 336 κλήρῳ Λυδὸν μὲν κατέσχε, τῷ δὲ Τυρρηνῷ τὸν πλείω συστήσας λαὸν ἐξέστειλεν. ἐλθὼν δὲ τήν τε χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ Τυρρηνίαν ἐκάλεσε, καὶ δώδεκα πόλεις ἔκτισεν, οἰκιστὴν ἐπιστήσας Τάρκωνα, ἀφ' οὗ Ταρκυνία ἡ πόλις, ὃν διὰ τὴν ἐκ παίδων σύνεσιν πολιὸν γεγεννῆσθαι μυθεύουσι. τότε μὲν οὖν ὑφ' ἑνὶ ἡγεμόνι ταττόμενοι μέγα ἴσχυον, χρόνοις δ' ὕστερον διαλυθῆναι τὸ σύστημα εἰκὸς καὶ κατὰ πόλεις διασπασθῆναι βίᾳ τῶν πλησιοχώρων εἴξαντας· οὐ γὰρ ἂν χώραν εὐδαίμονα ἀφέντες τῇ θαλάττῃ κατὰ λῃστείαν ἐπέθεντο, ἄλλοι πρὸς ἄλλα τραπόμενοι πελάγη, ἐπεί, ὅπου γε συμπνεύσαιεν, ἱκανοὶ ἦσαν οὐκ ἀμύνασθαι μόνον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιχειρεῖν καὶ μακρὰς στρατείας ποιεῖσθαι. μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης κτίσιν Δημάρατος ἀφικνεῖται, λαὸν ἄγων ἐκ Κορίνθου, καὶ δεξαμένων αὐτὸν Ταρκυνιτῶν γεννᾷ Λουκούμωνα ἐξ ἐπιχωρίας γυναικός. γενόμενος δὲ Ἄγκῳ Μαρκίῳ, τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων, φίλος ἐβασίλευσεν οὗ-
C. 220 τος καὶ μετωνομάσθη Λεύκιος Ταρκύνιος Πρίσκος. ἐκόσμησε δ' οὖν τὴν Τυρρηνίαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ πρότερον, ὁ μὲν εὐπορίᾳ δημιουργῶν τῶν συνακολουθησάντων οἴκοθεν, ὁ δὲ ταῖς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφορμαῖς. λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς κόσμος καὶ ὑπατικὸς καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων ἐκ Ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι καὶ ῥάβδοι καὶ πελέκεις καὶ σάλπιγγες καὶ ἱεροποιίαι καὶ μαντικὴ καὶ μουσική, ὅση δημοσίᾳ χρῶνται Ῥωμαῖοι. τούτου δ' υἱὸς ἦν ὁ δεύτερος Ταρκύνιος ὁ Σούπερβος, ὅσπερ καὶ τελευταῖος βασιλεύσας ἐξέπεσε. Πορσίνας δ', ὁ τῶν

---

1. διέξειμεν *ABl*. 3. τροῦσκοι *E*. 5. τοῦ ante Τυρρηνοῦ om. *CE* Cor. 6. ἀπὸ *ABCl* ὑπὸ *k* Cor. — ὁ σάτυς *AC* σ erasum in *B*. 8. συστήλας *C*. 9. τε om. edd. 12. γεγενῆσθαι *C*(?) ald. 16. τρεπόμενοι ald. 18. αὐτοὺς codd. Xyl. corr. 20. αὐτῶν *Bl* edd. — ταρκυνηιτῶν *ABC* ταρκυνητῶν ald. 22. μαρκῷ codd. Cor. corr. 31. πορ-

Κλουσίνων βασιλεύς, πόλεως Τυρρηνίδος, κατάγειν αὐτὸν ἐπιχειρήσας δι' ὅπλων, ὡς οὐχ οἷός τε ἦν, καταλυσάμενος τὴν ἔχθραν ἀπῆλθε φίλος μετὰ τιμῆς καὶ δωρεῶν μεγάλων.

3. *Περὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν Τυρρηνῶν ταῦτα. καὶ ἔτι τὰ τοῖς Καιρετανοῖς πραχθέντα· καὶ γὰρ τοὺς ἑλόντας τὴν Ῥώμην* A. 337 *Γαλάτας κατεπολέμησαν, ἀπιοῦσιν ἐπιθέμενοι κατὰ Σαβίνους, καὶ ἃ παρ' ἑκόντων ἔλαβον Ῥωμαίων ἐκεῖνοι λάφυρα ἄκοντας ἀφείλοντο· πρὸς δὲ τούτοις τοὺς καταφυγόντας παρ' αὐτοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἔσωσαν καὶ τὸ ἀθάνατον πῦρ καὶ τὰς τῆς Ἑστίας ἱερείας. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι διὰ τοὺς τότε φαύλως διοικοῦντας τὴν πόλιν οὐχ ἱκανῶς ἀπομνημονεῦσαι τὴν χάριν αὐτοῖς δοκοῦσι· πολιτείαν γὰρ δόντες οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ μετέχοντας τῆς ἰσονομίας εἰς τὰς δέλτους ἐξώριζον, τὰς Καιρετανῶν. παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκίμησεν ἡ πόλις αὕτη διά τε ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνην· τῶν τε γὰρ λῃστηρίων ἀπέσχετο, καίπερ δυναμένη πλεῖστον, καὶ Πυθοῖ τὸν Ἀγυλλαίων καλούμενον ἀνέθηκε θησαυρόν. Ἄγυλλα γὰρ ὠνομάζετο τὸ πρότερον ἡ νῦν Καιρέα, καὶ λέγεται Πελασγῶν κτίσμα τῶν ἐκ Θετταλίας ἀφιγμένων· τῶν δὲ Λυδῶν, οἵπερ Τυρρηνοὶ μετωνομάσθησαν, ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἀγυλλαίοις, προσιὼν τῷ τείχει τις ἐπυνθάνετο τοὔνομα τῆς πόλεως, τῶν δ' ἀπὸ τοῦ τείχους Θετταλῶν τινος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνασθαι προσαγορεύσαντος αὐτὸν χαῖρε, δεξάμενοι τὸν οἰωνὸν οἱ Τυρρηνοὶ τοῦτον ἁλοῦσαν τὴν πόλιν μετωνόμασαν. ἡ δὲ οὕτω λαμπρὰ καὶ ἐπιφανὴς πόλις νῦν ἴχνη σώζει μόνον, εὐανδρεῖ δ' αὐτῆς μᾶλλον τὰ πλησιον θερμά, ἃ καλοῦσι Καιρετανά, διὰ τοὺς φοιτῶντας θεραπείας χάριν.*

σιᾶς **BC** *πορσηνᾶ;* Xyland., *η* et ipse malim. 1. *κλουσίων* ald. 2. *ὡς* om. ald. — *ἦν*] *ὢν* Sbk. ex Tyrwh. coni. 5. *κερεατίνοις* **Al** *κερεατινοῖς* **C**. 7. *ἃ παρ'*] *ἅπερ* ald. 12. *ἐνέγραψαν* Cor. 14. *κερετάνων* **A** *κερατάνων* **C**. 15. *ἀνδρίαν* edd. 16. *τῶν τε — ἀπέσχετο* pr. m. scripta sunt in marg. **A**: inde omissa in **hi**. 17. *αὐλλαίων* **Cl**. 18. *ὠνομάζετο*] *ἐλογίζετο* ald. — *κερέα* **CA**, sed in hoc alterum *ε* sec. m. mut. in *αι*: inde *κεραῖα* **g**. Casaubonus malit *Καῖρε*, at codd. scripturam tuetur *Τεατέα*, quod legitur p. 241 et ap. Ptolem. III, 1. 21. *αὐλλαίοις* **Cl**. 24. *τοῦτον* om. **l**. 25. *νῦν* om. Cas. 27. *κερετάνα* **A** *κερέτανα* **C**.

4. Τοὺς δὲ Πελασγούς, ὅτι μὲν ἀρχαῖόν τι φῦλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰο-
C. 221 λεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. νομίζειν δέ φησιν Ἔφορος τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι στρατιωτικὸν βίον, εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν προτρέποντας πολλοὺς ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι καὶ πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσασθαι καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ παρὰ τοῖς ἄλ-
A. 338 λοις, παρ' ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι τετυχήκασι. καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὥς φησιν Ὅμηρος· λέγει γοῦν Ὀδυσσεὺς πρὸς Πηνελόπην·

ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί,
ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάικες, δῖοί τε Πελασγοί.

καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἡ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν Θερμοπυλῶν ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων τοὺς Πελασγούς. τόν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Πελασγικόν·

Ζεῦ ἄνα, Δωδωναῖε, Πελασγικέ.

πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη Πελασγικὰ εἰρήκασιν, ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων· Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὀνόματα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασι· καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασι, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρῳάδι Κίλιξιν Ὅμηρος εἴρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς·

---

1. τι] τὸ Cor., addens simul καὶ ante κατὰ, quod non magnopere placet; neque multo magis arridet Grosk. opinio, qui ὂν malit inserere post φῦλον. Melius est, quod legitur in *E*: πελασγοί, φῦλον ἀρχαῖον καὶ κατὰ τὴν ἑλλάδα πᾶσαν ἐπιπόλασαν, sed nihil mutare ausim. 4. νομίζω *Bkm* Cor. 5. προτρέποντα *Cl*. 9. οὖν *BCl*. 12. ἐν δέ τε καὶ κρῆτες *B* (ex corr. sec. m.) *k* ald. ἔνδεντε ὁ *l*. 16. τοὺς om. ald. 22. ὀνόματα incommodum est, sed quod Grosk. scribendum censuit ὀνομαστὶ vix ferendum: fortasse Strabo scripserat ὄνομα aut ὀνόματι. — οἱ Cor. asteriscis inclusit iniuria: neque tamen καλέσαντες ad hunc nominativum referendum, sed absolute positum est, ut VI, 280: τῶν δὲ Εἱλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι χαλεπὸν ἔγνωσαν (οἱ Παρθενίαι).

Ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
τῶν, οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάασκον.

τῷ δ' Ἐφόρῳ τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φῦλον τοῦτο ἦρξεν Ἡσίοδος. φησὶ γάρ·

υἱεῖς ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
ὅν ποτε τίκτε Πελασγός.

Αἰσχύλος δ' ἐκ τοῦ περὶ Μυκήνας Ἄργους φησὶν ἐν Ἱκέτισιν ἢ Δαναίσι τὸ γένος αὐτῶν. καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ Πελασγίαν φησὶν Ἔφορος κληθῆναι, καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Ἀρχελάῳ φησίν, ὅτι

Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατὴρ A. 339
ἐλθὼν ἐς Ἄργος ᾤκισ' Ἰνάχου πόλιν,
Πελασγιώτας δ' ὠνομασμένους τὸ πρὶν
Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθηκ' ἀν' Ἑλλάδα.

Ἀντικλείδης δὲ πρώτους φησὶν αὐτοὺς τὰ περὶ Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κτίσαι, καὶ δὴ τούτων τινὰς καὶ μετὰ Τυρρηνοῦ τοῦ Ἄτυος εἰς τὴν Ἰταλίαν συνᾶραι. καὶ οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες ἱστοροῦσι περὶ τῶν Πελασγῶν, ὡς καὶ Ἀθήνησι γενομένων *τῶν Πελασγῶν*· διὰ δὲ τὸ πλανήτας εἶναι καὶ δίκην ὀρνέων ἐπιφοιτᾶν ἐφ' οὓς ἔτυχε τόπους Πελαργοὺς ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν κληθῆναι.

5. Τῆς δὲ Τυρρηνίας μῆκος μὲν τὸ μέγιστον εἶναί φασι C. 222
τὴν παραλίαν ἀπὸ Λούνης μέχρι Ὠστίων δισχιλίων που καὶ πεντακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ τοῦ ἡμίσους ἔλαττον τὸ πρὸς τοῖς ὄρεσιν. εἰς μὲν οὖν Πίσας ἀπὸ Λούνης πλείους τῶν τετρακοσίων σταδίων εἰσίν, ἐντεῦθεν δ' εἰς Οὐολατέρρας διακόσιοι ὀγδοήκοντα, πάλιν δ' ἐνθένδε εἰς Ποπλώνιον διακόσιοι

---

2. *Λάρισσαν* edd. 3. *δ'*] *γ'* ald. — *τοῦ*] *τὸ* *ABl* *τῷ* *C*(?) ald. *τοῦ*, quod recte scripsit Cor., legi videtur in *no*. 9. *εὔφορος* *ABC* 12. *ᾤκησεν* codd. *ᾤκισεν* edd. inde a Xyl. 14. *ἔθηκεν ἑλλάδα* *AlB*, sed in hoc puncta sub *ἑλλάδα* sec. m. posita, *ἑλλάδα* om. *C*(?) *kno* ald. *ἔθηκ' ἀν' ἑλλάδα*, quod est in *i* et legitur VIII, 371, restituit Cor. 16. *καὶ* ante *μετὰ* om. *C*. — *τυρσηνοῦ* *A* *τυρσηνοὺς* *Cl*. 17. *τὴν* post *εἰς* om. *Cl* edd. 19. *τῶν Πελασγῶν* asteriscis inclusit Cor. 22. *φησι* *A*. 23. *ὀστίων* *A* *ὠστιῶν* *C* *ὠστείων* ald. 25. *πείσας* *ABC*. 26. *οὐαδετέρρας* *ACB* (sed hic *οὐαλδεστέρρας* ex corr.) *οὐατετέρρας* *l*.

ἑβδομήκοντα, ἐκ δὲ Ποπλωνίου εἰς Κόσσαν ἐγγὺς ὀκτακόσιοι, οἱ δὲ ἑξακόσιοί φασι. Πολύβιος δ' †οὐκ εἶναι τοὺς πάντας χιλίους τριακοσίους τριάκοντα λέγει. τούτων δ' ἡ μὲν Λοῦνα πόλις ἐστὶ καὶ λιμήν, καλοῦσι δ' οἱ Ἕλληνες Σελήνης λιμένα καὶ πόλιν. ἡ μὲν οὖν πόλις οὐ μεγάλη, ὁ δὲ λιμὴν μέγιστός τε καὶ κάλλιστος, ἐν αὑτῷ περιέχων πλείους λιμένας, ἀγχιβαθεῖς πάντας, οἷον ἂν γένοιτο ὁρμητήριον θαλαττοκρατησάντων ἀνθρώπων τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσοῦτον δὲ χρόνον. περικλείεται δ' ὁ λιμὴν ὄρεσιν ὑψηλοῖς, ἀφ' ὧν τὰ πελάγη κατοπτεύεται καὶ ἡ Σαρδὼ καὶ τῆς ἠιόνος ἑκατέρωθεν πολὺ μέρος.

A. 340 *μέταλλα δὲ λίθου λευκοῦ τε καὶ ποικίλου γλαυκίζοντος τοσαῦτά τ' ἐστὶ καὶ τηλικαῦτα, μονολίθους ἐκδιδόντα πλάκας καὶ στύλους, ὥστε τὰ πλεῖστα τῶν ἐκπρεπῶν ἔργων τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐντεῦθεν ἔχειν τὴν χορηγίαν· καὶ γὰρ εὐεξάγωγός ἐστιν ἡ λίθος, τῶν μετάλλων ὑπερκειμένων τῆς θαλάττης πλησίον, ἐκ δὲ τῆς θαλάττης διαδεχομένου τοῦ Τιβέριος τὴν κομιδήν· καὶ τὴν ξυλείαν τὴν εἰς τὰς οἰκοδομὰς σελμάτων εὐθυτάτων καὶ εὐμηκεστάτων ἡ Τυρρηνία χορηγεῖ τὴν πλείστην, τῷ ποταμῷ κατάγουσα ἐκ τῶν ὀρῶν εὐθύς. μεταξὺ δὲ Λούνης καὶ Πίσης ὁ Μάκρης ἐστὶ †χωρίον, ᾧ πέρατι τῆς Τυρρηνίας καὶ τῆς Λιγυστικῆς κέχρηνται τῶν συγγραφέων πολλοί. ἡ δὲ Πίσα κτίσμα μέν ἐστι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Πισατῶν, οἳ μετὰ Νέστορος ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντες κατὰ τὸν ἀνάπλουν *ὂν**

---

1. *κόσαν* ***ABC***. 2. *ὀκτακοσίων* et mox *ἑξακοσίων* Cor. *ω'* et *χ'* ***BC*** ald. — *οὐκ*] *οὖν* Cor., quae particula ab hoc loco aliena est: codicum vero scripturam sanam non esse apparet. Scriptum fuit a Strabone, ni fallor, *Πολύβιος δ' οὐκ εὖ εἶναι κ. τ. λ.* 7. *τὸ* ante *ὁρμητήριον* add. ald. 10. *σαρδὼν* ***BCl*** edd. 11. *ποικίλλου* ***C***. — *τοσαῦτ' ἐστι* ***Cl*** edd. 12. *στήλας* ald. 13. *ὥστε*] *ὥσ γε* ***l***. 16. *τίβριδος* ald. *τιβέριδος* ***C*** Cor. 20. *πείσης* ***ABC*** Cor. — *Μάκρας* scribendum esse existimo. — *χωρίον* nullo modo ferendum esse, manifestum est: parum feliciter tamen mutandum censuerunt Cluver. in *ποταμὸς*, Cor. in *χωρίζων*. Neque probabilis est Grosk. opinio, qui putat e margine hanc vocem receptam esse: crediderim potius Strabonem scripsisse *ποτάμιον*. 22. *πεῖσα* codd. edd. — *μὲν* om. ald. — *τῇ* ante *Πελοποννήσῳ* add. ***l*** edd. — *πεισατῶν* codd. edd. 23. *ὂν* om. edd. inde a Xyl.

ἐπλανήθησαν, οἱ μὲν εἰς τὸ Μεταπόντιον, οἱ δ' εἰς τὴν Πισᾶτιν, ἅπαντες Πύλιοι καλούμενοι. δυεῖν δὲ ποταμῶν κεῖται μεταξὺ κατ' αὐτὴν τὴν συμβολήν, Ἄρνου τε καὶ Αἴσαρος, ὧν ὁ μὲν ἐξ Ἀρρητίου φέρεται πολύς, οὐχὶ πᾶς, ἀλλὰ τριχῇ σχισθείς, ὁ δ' ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν· συμπεσόντες δ' εἰς ἓν ῥεῖθρον μετεωρίζουσιν ἀλλήλους ταῖς ἀντικοπαῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ἐπὶ τῶν ἠιόνων ἑστῶτας ἀμφοτέρων μηδ' ἕτερον ὑπὸ θατέρου καθορᾶσθαι, ὥστ' ἀνάγκη δυσανάπλωτα ἐκ θαλάττης εἶναι· στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἀνάπλου περὶ εἴκοσι. μυθεύουσι δ', ὅτε πρῶτον ἐκ τῶν ὀρῶν οἱ ποταμοὶ κατεφέροντο οὗτοι, κωλυομένους ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, μὴ συμπεσόντες εἰς ἓν κατακλύζοιεν τὴν χώραν, ὑποσχέσθαι μὴ κατακλύσειν καὶ φυλάξαι τὴν πίστιν. C. 223 δοκεῖ δ' ἡ πόλις εὐτυχῆσαί ποτε, καὶ νῦν οὐκ ἀδοξεῖ διά τε εὐκαρπίαν καὶ τὰ λιθουργεῖα καὶ τὴν ὕλην τὴν ναυπηγήσιμον, ᾗ τὸ μὲν παλαιὸν ἐχρῶντο πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους· καὶ γὰρ μαχιμώτεροι Τυρρηνῶν ὑπῆρξαν, καὶ παρώξυναν αὐτοὺς A. 341 οἱ Λίγυες, πονηροὶ γείτονες παρὰ πλευρὰν ὄντες· νῦν δὲ τὸ πλέον εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀναλίσκεται τὰς ἐν Ῥώμῃ, κἀν ταῖς ἐπαύλεσι βασίλεια κατασκευαζομένων Περσικά.

6. Τῶν δὲ Οὐολατερρανῶν ἡ μὲν χώρα κλύζεται τῇ θαλάττῃ, τὸ δὲ κτίσμα ἐν φάραγγι βαθείᾳ· λόφος ἐστὶν ὑψηλὸς περίκρημνος πάντῃ, τὴν κορυφὴν ἐπίπεδος, ἐφ' ᾗ ἵδρυται τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. ἡ δ' ἐπ' αὐτὴν ἀνάβασις πεντεκαίδεκα σταδίων ἐστὶν ἀπὸ τῆς βάσεως; ὀξεῖα πᾶσα καὶ χαλεπή. ἐνταῦθα συνέστησάν τινες τῶν Τυρρηνῶν καὶ τῶν προγεγραμμένων ὑπὸ Σύλλα· πληρώσαντες δὲ τέτταρα τάγματα στρατιᾶς διετῆ χρό-

---

3. τὴν om. *B*. 3. *Αὔσαρος* malim cum Cluv. (It. ant. p. 462). Idem mox τριχῇ mut. in διχῇ, falso tamen de inferiore Arni cursu haec verba intelligens, cum de superiore Strabo haud dubie loquatur. Sed nilominus διχῇ valde arridet: etenim ut verisimillimum est, Arni partem olim in Clanis vallem se exonerasse (v. ***Fossombroni mem. sopra la Val-di-Chiana*** p. 31 sqq.), ita, quo tertium brachium diduci potuerit, non video. **10.** κωλυόμενοι *no* ald. κωλυομένους *B*, sed οι sup. ους sec. m. add. **11.** κατακλύζειν *C* κατακλύσοιεν Cor. 14. λιθουργία *B* ald. 16. παρώξυνον Cor. 17. γείτοσι ald. — περὶ ald. 18. κἂν] καὶ *ο* Cor. **20.** οὐλατερράνων codd. 26. στρατείας codd. Cor. corr.

νον ἐπολιορκήθησαν, εἶθ' ὑπόσπονδοι παρεχώρησαν τοῦ τόπου. τὸ δὲ Ποπλώνιον ἐπ' ἄκρας ὑψηλῆς ἵδρυται, κατερρωγυίας εἰς τὴν θάλασσαν καὶ χερρονησιζούσης, πολιορκίαν καὶ αὐτό δεδεγμένον περὶ τοὺς αὐτοὺς καιρούς. τὸ μὲν οὖν πολίχνιον πᾶν ἐρημόν ἐστι πλὴν τῶν ἱερῶν καὶ κατοικιῶν ὀλίγων, τὸ δ' ἐπίνειον οἰκεῖται βέλτιον, πρὸς τῇ ῥίζῃ τοῦ ὄρους λιμένιον ἔχον καὶ νεωσοίκους· διὸ καὶ δοκεῖ μοι μόνη τῶν Τυρρηνίδων τῶν παλαιῶν αὕτη πόλεων ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ἱδρῦσθαι· αἴτιον δ' ἐστὶ τὸ τῆς χώρας ἀλίμενον· διόπερ παντάπασιν ἔφευγον οἱ κτίσται τὴν θάλατταν, ἢ προεβάλλοντο ἐρύματα πρὸς αὐτῆς, ὥστε μὴ λάφυρον ἕτοιμον ἐκκεῖσθαι τοῖς ἐπιπλεύσασιν. ἔστι δὲ καὶ θυννοσκοπεῖον ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ. κατοπτεύεται δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πόρρωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδώ, ἐγγυτέρω δ' ἡ Κύρνος, ἑξήκοντά πως διέχουσα τῆς Σαρδόνος σταδίους, πολὺ δὲ μᾶλλον τούτων ἡ Αἰθαλία· προσεχεστέρα [γὰρ] τῇ ἠπείρῳ ἐστίν, ὅσον τριακοσίους διέχουσα σταδίους, ὅσους καὶ τῆς Κύρνου διέχει.
A. 342 *Ἄριστον δ' ἀφετήριον τοῦτο τὸ χωρίον ἐστὶν ἐπὶ τὰς τρεῖς τὰς λεχθείσας νήσους. εἴδομεν δὲ καὶ ταύτας ἡμεῖς, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ Ποπλώνιον, καὶ μέταλλά τινα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκλελειμμένα. εἴδομεν δὲ καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὸν σίδηρον τὸν ἐκ τῆς Αἰθαλίας κομιζόμενον· οὐ γὰρ δύναται συλλιπαίνεσθαι καμινευόμενος ἐν τῇ νήσῳ· κομίζεται δ' εὐθὺς ἐκ τῶν μετάλλων εἰς τὴν ἤπειρον. τοῦτό τε δὴ παράδοξον ἡ νῆσος ἔχει καὶ τὸ τὰ ὀρύγματα ἀναπλη-*
C. 224 *ροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμῶνάς φασι τοὺς ἐν Ῥόδῳ καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον καὶ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς ἅλας, οὕς φησι Κλείταρχος. οὔτ' οὖν Ἐρατοσθένης ὀρθῶς ὁ φήσας μὴ καθορᾶσθαι μήτε τὴν Κύρνον ἐκ τῆς ἠπείρου μήτε τὴν Σαρδόνα, οὔτ' Ἀρτεμίδωρος ὁ φήσας ἐν χιλίοις εἶναι καὶ διακοσίοις σταδίοις πελαγίας ἀμφοτέρας. καὶ*

---

3. *χερρονησιζούσης A.* 5. *καὶ* om. *l.* — *τῶν* ante *κατοικιῶν* add. ald. 10. *πρὸς*] *πρὸ A* Cor. — *αὐτῆς*] *τῆς l αὐτοῖς* ald. 13. *σαρδὼν BC.* 15. *γὰρ* om. codd. edd., addidi ex Cas. coni. Causa, cur omissum esse videatur, manifesta: v. ad p. 225 in. 16. *τριακοσίους*] *σ' E.* 21. *συλλιπένεσθαι C συντήκεσθαι m*, marg. *n.* 23. *τε*] *δὲ* codd. Cor. corr. 26. *τοὺς*] *τὰς Clno*, literae *ους* in litura pr. m. scriptae sunt in *B.* — *ἄλλας ἃς ACl.* 27. *ὀρθὸς A.*

γὰρ εἴ τισιν, ἡμῖν γε οὐκ ἂν ὑπῆρξαν ὁραταὶ *ἢ* ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον σαφεῖς ἑωρῶντο, καὶ μάλιστα ἡ Κύρνος. ἔστι δὲ κατὰ τὴν Αἰθαλίαν λιμὴν Ἀργῷος ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς, ὥς φασιν. ἐκεῖσε γὰρ πλεῦσαι τὴν τῆς Κίρκης οἴκησιν ζητοῦντα τὸν Ἰάσονα, τῆς Μηδείας ἐθελούσης ἰδεῖν τὴν θεάν· καὶ δὴ καὶ τῶν ἀποστλεγγισμάτων παγέντων, ἃ ἐποίουν οἱ Ἀργοναῦται, διαμένειν ἔτι καὶ νῦν διαποικίλους τὰς ἐπὶ τῆς ἠιόνος ψήφους. αἱ δὲ τοιαῦται μυθοποιίαι τεκμήρια τῶν λεγομένων ὑφ' ἡμῶν εἰσιν, ὅτι οὐ πάντα Ὅμηρος αὐτὸς ἔπλαττεν, ἀλλ' ἀκούων θρυλουμένων τῶν τοιούτων πολλῶν αὐτὸς προσετίθει μήκη διαστημάτων καὶ ἐκτοπισμῶν, καὶ καθάπερ τὸν Ὀδυσσέα A. 343 εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐξέβαλε, παραπλησίως καὶ τὸν Ἰάσονα, γενομένης καὶ τούτῳ πλάνης τινὸς κἀκείνῳ, καθάπερ καὶ Μενελάῳ. περὶ μὲν οὖν τῆς Αἰθαλίας τοσαῦτα.

7. Ἡ δὲ Κύρνος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλεῖται Κορσίκα. οἰκεῖται δὲ φαύλως, τραχεῖά τε οὖσα καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως, ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη καὶ ἀπὸ ληστηρίων ζῶντας ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων. ὁπόταν γοῦν ὁρμήσωσιν οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοί, καὶ προσπεσόντες τοῖς ἐρύμασι πολὺ πλῆθος ἕλωσι τῶν ἀνδραπόδων, ὁρᾶν ἔστιν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ θαυμάζειν, ὅσον ἐμφαίνεται τὸ θηριῶδες καὶ τὸ βοσκηματῶδες ἐν αὐτοῖς· ἢ γὰρ οὐχ ὑπομένουσι ζῆν ἢ ζῶντες ἀπαθείᾳ καὶ ἀναισθησίᾳ τοὺς ὠνησαμένους ἐπιτρίβουσιν, ὥστε καίπερ τὸ τυχὸν καταβαλοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν ὅμως μεταμέλειν. ἔστι δ' ὅμως οἰκήσιμά τινα μέρη καὶ πολίσματά που Βλησίνων τε καὶ Χάραξ καὶ Ἐνικονίαι καὶ Οὐάπανες. μῆκος δὲ τῆς νήσου φησὶν ὁ χωρογράφος μίλια ἑκατὸν ἑξήκοντα, πλάτος δὲ ἑβδομήκοντα· Σαρδόνος δὲ μῆκος διακόσια εἴκοσι, πλάτος δὲ ἐνενή-

---

1. ἢ] αἱ ald.; Cor. restituta codd. scriptura praeterea addidit οὐκ parum commode: idem tamen postea in nott. utramque potius particulam tollendam esse suspicatur. 2. ἑώρων *Cl.* 6. ὑπὸ ante τῶν ἀποστλεγγισμάτων add. *B* ἀπὸ *C*(?)*no* edd. 7. διαποικίλλους *C* διαποικίλματα *no.* 9. εἰσὶν] ἐστὶν Cas. 13. κἀκείνῳ — τοσαῦτα om *l.* 15. κόρσικα *BC*(?) edd., alterum tenorem praebent *A* Epit. 17. ληστειῶν Cor.: cf. p. 232. 24. καταβάλλουσιν *BC* μεταβάλλουσιν *l.* — μεταμέλλειν *C.* 28. διακοσίων *A* σ' *BCl.*

κοντα ὀκτώ. κατ' ἄλλους δὲ Κύρνου μὲν περίμετρος περὶ †χιλίους λέγεται καὶ διακοσίους σταδίους, τῆς δὲ Σαρδόνος καὶ τετρακισχιλίους. ἔστι δὲ αὐτῆς τὸ πολὺ μέρος τραχὺ καὶ οὐκ εἰρηναῖον, πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. πόλεις δ' εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ
C. 225 Κάραλις καὶ Σοῦλχοι. τῇ δ' ἀρετῇ τῶν τόπων ἀντιτάττεταί
A. 344 τις καὶ μοχθηρία· νοσερὰ γὰρ ἡ νῆσος τοῦ θέρους, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς εὐκαρποῦσι χωρίοις· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ πορθεῖται συνεχῶς ὑπὸ τῶν ὀρείων, οἳ καλοῦνται Διαγησβεῖς, Ἰολαεῖς πρότερον ὀνομαζόμενοι. λέγεται γὰρ Ἰόλαος ἄγων τῶν παίδων τινὰς τοῦ Ἡρακλέους ἐλθεῖν δεῦρο καὶ συνοικῆσαι τοῖς τὴν νῆσον ἔχουσι βαρβάροις (Τυρρηνοὶ δ' ἦσαν)· ὕστερον δὲ Φοίνικες ἐπεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν· καταλυθέντων δὲ ἐκείνων, πάνθ' ὑπὸ Ῥωμαίοις ὑπῆρξε. τέτταρα δ' ἐστὶ τῶν ὀρείων ἔθνη, Πάρατοι, Σοσσινάτοι, Βάλαροι, Ἀκώνιτες, ἐν σπηλαίοις οἰκοῦντες, εἰ δέ τινα ἔχουσι γῆν σπόριμον, οὐδὲ ταύτην ἐπιμελῶς σπείροντες, ἀλλὰ τὰς τῶν ἐργαζομένων καθαρπάζοντες, τοῦτο μὲν τῶν αὐτόθι, τοῦτο δ' ἐπιπλέοντες τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ, Πισάταις μάλιστα. οἱ δὲ πεμπόμενοι στρατηγοὶ τὰ μὲν ἀντέχουσι, πρὸς ἃ δ' ἀπαυδῶσιν, ἐπειδὰν μὴ λυσιτελῇ τρέφειν συνεχῶς ἐν τόποις νοσεροῖς στρατόπεδον. λείπεται δὲ στρατηγεῖν τέχνας τινάς· καὶ δὴ τηρήσαντες ἔθος τι τῶν βαρβάρων (πανηγυρίζουσι γὰρ ἐπὶ

---

1. καὶ ante ὀκτώ add. edd. — χιλίους] ,β sec. m. add. in marg. *B*, γρ. τρισχιλίων marg. *n*, atque id solum exhibet *o*: eandem coniecturam proposuit Cluv. (Cors. ant. p. 501) a plerisque recte probatam. Plinius enim (H. N. III, 12 cf. Mart. Capella VI p. 207) Corsicam ait esse circuitu CCCXXV M., statuens simul tantum CL millia passuum longam, L latam. Similiter autem δισ saepius vidimus neglectum II, 77. 79. V, 211. 6. κάλαρις *A* Cor., alteram tamen formam reliquorum scriptorum consensus magis commendat: cf. Tzschuck. ad Mel. T. II p. 2, 601. 7. τῇ μοχθηρίᾳ *ClB*, sed in hoc puncta sub τῇ sec. m. pos. — γὰρ om. *Bl*. 9. Διαγήβρεις Xyl. 11. τοῦ] τῶν *B*. 13. κατεκράτησαν ald. 15. τάρατοι *l* ald. — σωσινάτοι *C* Cor. 16. Ἀκόνιτες edd. — εἰ δὲ] οὐδὲ *AClB*, sed in hoc puncta supposita et εἰ καὶ inter vers. add. sec. m.: idem hoc legitur in *no* ald. 21. ἐπειδὰν μὴ] ἐπεὶ δ' οὐ Cor. novam ab his verbis incipiens sententiam. 22. δὲ] δὴ *C* edd.

πλείους ἡμέρας ἀπὸ τῆς λεηλασίας), ἐπιτίθενται τότε καὶ χειροῦνται πολλούς. γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα φύοντες αἰγείαν ἀντ' ἐρέας κριοί, καλούμενοι δὲ μούσμωνες, ὧν ταῖς δοραῖς θωρακίζονται. χρῶνται δὲ πέλτῃ καὶ ξιφιδίῳ.

8. Ἀπὸ πάσης δὲ τῆς μεταξὺ Ποπλωνίου καὶ Πίσης ἱκανῶς αἱ νῆσοι κατοπτεύονται· ἐπιμήκεις δ' εἰσὶ καὶ παράλληλοι σχεδὸν αἱ τρεῖς, ἐπὶ νότον καὶ Λιβύην τετραμμέναι· πολὺ μέντοι τῷ μεγέθει λείπεται τῶν ἄλλων ἡ Αἰθαλία. ἀπό τε τῆς Λιβύης τὸ ἐγγυτάτω δίαρμά φησιν ὁ χωρογράφος εἰς τὴν Σαρδὼ μίλια τριακόσια. μετὰ δὲ τὸ Ποπλώνιον Κόσσαι πόλις μικρὸν A. 345 ὑπὲρ τῆς θαλάττης· ἔστι δ' ἐν κόλπῳ βουνὸς ὑψηλός, ἐφ' οὗ τὸ κτίσμα· ὑπόκειται δ' Ἡρακλέους λιμὴν καὶ πλησίον λιμνοθάλαττα καὶ παρὰ τὴν ἄκραν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόλπου θυννοσκοπεῖον. ἀκολουθεῖ γὰρ ὁ θύννος οὐ τῇ βαλάνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πορφύρᾳ παρὰ γῆν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης μέχρι καὶ Σικελίας. ἀπὸ δὲ τῶν Κοσσῶν εἰς Ὠστίαν παραπλέουσι πολίχνιά ἐστι Γραουίσκοι καὶ Πύργοι καὶ Ἄλσιον καὶ Φρεγήνα. εἰς μὲν δὴ Γραουίσκους στάδιοι τριακόσιοι, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τόπος ἐστὶ καλούμενος Ῥηγισούιλλα· ἱστόρηται δὲ γε-

---

2. *γείνονται BC.* 3. *μούσμονες* edd. 5. *πείσης ABC* Cor. 7. Post *αἱ τρεῖς* Grosk. *τῇ Ἰταλίᾳ* addendum esse censet parum probabiliter. 9. *τὸ*] *τῷ BCl.* 10. *διακόσια* scribendum esse censent Goss. et Grosk., quia Plin. (H. N. III, 13) Caralitanum promontorium ab Africa abesse tradat CC m. p., isque numerus vero intervallo iam maior sit paene duplo: sed supra quoque p. 224 similem dissensum offendimus inter Chorographum, quem Strabo sequitur, et Plinium. — *τὸ* om. ald. — *πόλεις B* ald. 11. *ἀφ' οὗ B* ald. 16. *ὤστιαν A* et sic paulo post: quae scriptura favet Cluverii opinioni, utroque loco *Ὦστια* reponi iubentis, ut Strabo sibi constet. At h. l. Chorographum secutus Latinorum morem videtur servasse. 17. *τραουικίσκιον ABl τραουκίσκιον C Γραουίσκιον* edd. inde a Xyl.; sed non est credibile Strabonem tantopere in efferendo hoc nomine a se ipso dissensisse. Cluver. ad aliorum scriptorum morem *Γραουίσκαι* scribendum esse censuit paulo audacius: ac similiter genus mutatum est in nomine *Κάρσουλοι* p. 227. — *ἄλειον Al ἄλλειον BC* Xyl. corr. — *φρεγηνία* codd. Cor. corr. 18. *τραουικίσκους ABCl* Xyl. corr. 19. *ῥιγησούιλλα ABCl* Cas. corr. — *ἱστορεῖται* edd.

νέσθαι τοῦτο βασίλειον Μάλεω τοῦ Πελασγοῦ, ὅν φασι δυνα-
C. 226 στεύσαντα ἐν τοῖς τόποις μετὰ τῶν συνοίκων Πελασγῶν ἀπελθεῖν ἐνθένδε εἰς Ἀθήνας· τούτου δ' εἰσὶ τοῦ φύλου καὶ οἱ τὴν Ἄγυλλαν κατεσχηκότες. ἀπὸ δὲ Γραουίσκων εἰς Πύργους μικρὸν ἐλάττους τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, ἔστι δ' ἐπίνειον τῶν Καιρετανῶν ἀπὸ τριάκοντα σταδίων. ἔχει δὲ Εἰληθυίας ἱερόν, Πελασγῶν ἵδρυμα, πλούσιόν ποτε γενόμενον· ἐσύλησε δ' αὐτὸ Διονύσιος ὁ τῶν Σικελιωτῶν τύραννος κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ Κύρνον. ἀπὸ δὲ τῶν Πύργων εἰς Ὠστίαν διακόσιοι ἑξήκοντα· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ Ἄλσιον καὶ ἡ Φρεγήνα. περὶ μὲν τῆς παραλίας τῆς Τυρρηνικῆς ταῦτα.

9. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ πόλεις πρὸς ταῖς εἰρημέναις Ἀρρήτιόν τε καὶ Περουσία καὶ Οὐολσίνιοι καὶ Σούτριον· πρὸς δὲ ταύταις πολίχναι συχναί, Βλῆρα τε καὶ Φερεντῖνον καὶ Φαλέριοι καὶ Φαλίσκον καὶ Νεπίτα καὶ Στατωνία καὶ ἄλλαι πλείους, αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνεστῶσαι, τινὲς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκισάντων ἢ ταπεινωσάντων, καθάπερ τοὺς Οὐηίους πολεμήσαν-
A. 346 τας πολλάκις καὶ τὰς Φιδήνας. ἔνιοι δ' οὐ Τυρρηνούς φασι τοὺς Φαλερίους, ἀλλὰ Φαλίσκους, ἴδιον ἔθνος· τινὲς δὲ καὶ

---

1. *μαλαιώτου BCl* edd. *μαλαιὼ τοῦ A*, proxime accedit ad veram scripturam, quam restituit Hermannus (v. Opusc. t. VII pag. 265; cf. Müller in Etrusc. I pag. 83). 4. *ἀγγυαλαν* (sic) *Al ἐγγύαλαν C ἄγυλαν B*. — *τραουίσκων ACl* Xyl. corr. 6. *κερετάνων AC*. — *τριάκοντα*] *ν' Bl* edd.: cf. Plin. III, 8 „Pyrgi, Caeretanus amnis et ipsum Caere intus M passuum IV.“ De notarum harum confusione v. ad IV, 209. 9. *ὤστιαν A*. 10. *ἀλεῖον* codd. Xyl. corr. — *φραιγήνα ABC φρεγηνία* ald. 12. *ἀρήτιον* ald. 13. *πτερουσία ACl*. — *οὐλσίνιοι ACl οὐλσίνιον B* ald. Saepe in talibus o neglectum est a librariis. 14. *βληράτη B βληράτοι l*. — *φερεντηνον* (sic) *ABC*. — *φαλέριον BC*. 15. ὃ ante *καὶ Φαλίσκον* addendum censet Grosk. parum probabiliter. — *Νεπήτα* scribendum esse crediderim. 17. *οὐηίους*] *οἰκείους ACl οὐικίους B*. 19. Verba *ἴδιον ἔθνος* Sbk. ad sequentia retulit, omisso *δὲ*. Compluribus aliis praeterea coniecturis tentatus est hic locus, quarum etsi nullam probandam esse puto, praecipuas tamen commemorasse haud alienum a re nostra videtur. Cluverius igitur (v. Ital. antiq. p. 538) haec proposuit: — *ἀλλὰ Φαλίσκους ἴδιον ἔθνος εἶναι καὶ ἰδιόγλωσσον καὶ τοὺς Φαλερίους πόλιν αὐτῶν· οἱ δ' Αἰκουμφαλίσκουμ λέγουσιν κτλ.* Quem in plerisque secutus C. Odofr.

τοὺς Φαλίσκους πόλιν ἰδιόγλωσσον· οἱ δὲ Αἰκονουμφαλίσκον λέγουσιν ἐπὶ τῇ Φλαμινίᾳ ὁδῷ κείμενον μεταξὺ Ὀκρίκλων καὶ Ῥώμης. ὑπὸ δὲ τῷ Σωράκτῳ ὄρει Φερωνία πόλις ἐστίν, ὁμώνυμος ἐπιχωρίᾳ τινὶ δαίμονι τιμωμένῃ σφόδρα ὑπὸ τῶν περιοίκων, ἧς τέμενός ἐστιν ἐν τῷ τόπῳ θαυμαστὴν ἱεροποιίαν ἔχον· γυμνοῖς γὰρ ποσὶ διεξίασιν ἀνθρακιὰν καὶ σποδιὰν μεγάλην οἱ κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς δαίμονος ταύτης ἀπαθεῖς καὶ συνέρχεται πλῆθος ἀνθρώπων ἅμα τῆς τε πανηγύρεως χάριν, ἣ συντελεῖται κατ' ἔτος, καὶ τῆς λεχθείσης θέας. μάλιστα δ' ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ τὸ Ἀρρήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν. ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους, τὸ δὲ Κλούσιον ὀκτακοσίους· ἐγγὺς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἡ Περουσία. προσλαμβάνουσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας καὶ λίμναι, μεγάλαι τε καὶ πολλαὶ οὖσαι· καὶ γὰρ πλέονται καὶ τρέφουσιν ὄψον πολὺ καὶ τῶν πτηνῶν τὰ λιμναῖα· τύφη τε καὶ πάπυρος ἀνθήλη τε πολλὴ κατακομίζεται ποταμοῖς εἰς τὴν Ῥώμην, οὓς ἐκδιδόασιν αἱ λίμναι μέχρι τοῦ Τιβέρεως· ὧν ἐστιν ἥ τε Κιμινία καὶ ἡ περὶ Οὐαλσινίους καὶ ἡ περὶ Κλούσιον καὶ ἡ ἐγγυτάτω A. 347 τῆς Ῥώμης καὶ τῆς θαλάττης Σαβάτα· ἀπωτάτω δὲ καὶ *ἡ* πρὸς Ἀρρητίῳ ἡ Τρασουμέννα, καθ' ἣν αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς

Müller (v. *die Etrusker* p. 109) haec mutavit — ἔθνος εἶναι καὶ τοὺς Φαλερίους πόλιν ἰδιόγλωσσον· οἱ δὲ καὶ Αἴκουμ φαλίσκον κτλ. Grosk. denique aliam viam ingressus scribendum censuit — ἀλλὰ Φαλίσκους. Ἴδιον [δὲ] ἔθνος τι εἶναι τοὺς Φαλίσκους καὶ πόλιν ἰδιόγλωσσον· οἱ δὲ Αἰκούων Φαλίσκον λέγουσιν κτλ., quae probat Abekenius (v. *Mittelitalien* etc. p. 36 n. 7). Ultima eodem modo scripserat Mannertus (v. Geogr. antiq. IX, 1, 423); — ἰδιόγλωσσον (οἱ δὲ Αἰκουουμφαλίσκον) λέγουσι κτλ. Cor. 1. οἰακουσυμφαλισκον (sic) *A* οἰακοῦ συμφαλίσκον *BCl* Αἰκουουμφαλίσκον, quod restituit Cor., certum est, quamquam nullo alio loco invenitur id nomen: notissimi vero Aequi Falisci ex Virg. Aen. VII, 695. Sil. Ital. VIII, 490. 2. ὀχήκλων *ABCl* Sbk. corr. ex Cas. sent. 3. σαράκτῳ *AClB*, sed in hoc o sup. prius α sec. m. add., Xyl. corr. 8. τε] γε *ABCl*. 10. ἐν om. *BCl*. 11. ἐν μεσογαίᾳ post Ῥώμης add. ald. — καὶ διακοσίους om. ald. 12. πτερουσία *A* περιουσία *C*. 14. πλεῖται Xyl. 16. ποταμοὶ *C* ποταμῷ *l*. 17. καὶ ante ἥ τε add. ald. 18. ἡ ante περὶ Οὐολσινίους om. ald. 19. ἡ alienum ab h. l nisi quis malit tollere καί. 20. ἡ] γῆ codd. ἤδη edd. inde a Xyl , sed Cor. in nott. suspicatur scribendum esse λίμνη parum pro-

εἰς τὴν Τυρρηνίαν εἰσβολαὶ στρατοπέδοις, αἷσπερ καὶ Ἀννίβας ἐχρήσατο, δυεῖν οὐσῶν, ταύτης τε καὶ τῆς ἐπ' Ἀριμίνου διὰ τῆς Ὀμβρικῆς. βελτίων μὲν οὖν ἡ ἐπ' Ἀριμίνου· ταπεινοῦται γὰρ
C. 227 ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη· φρουρουμένων δὲ τῶν παρόδων τούτων ἐπιμελῶς, ἠναγκάσθη τὴν χαλεπωτέραν ἑλέσθαι, καὶ ἐκράτησεν ὅμως νικήσας μάχας μεγάλας Φλαμίνιον. πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία κατὰ τὴν Τυρρηνίαν· †τῷ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης, οὐχ ἧττον δ' εὐανδρεῖ τῶν ἐν Βαΐαις, ἃ διωνόμασται πολὺ πάντων μάλιστα.

10. Τῇ δὲ Τυρρηνίᾳ παραβέβληται κατὰ τὸ πρὸς ἕω μέρος ἡ Ὀμβρική, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων λαβοῦσα, καὶ ἔτι περαιτέρω μέχρι τοῦ Ἀδρίου. ἀπὸ γὰρ δὴ Ῥαουέννης ἀρξάμενοι κατέχουσιν οὗτοι τὸ πλησίον καὶ ἐφεξῆς Σάρσιναν, Ἀρίμινον, Σῆναν, *καὶ Μάρινον*. αὐτοῦ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Αἶσις ποταμὸς καὶ τὸ Κιγγοῦλον ὄρος καὶ Σεντῖνον καὶ Μέταυρος ποταμὸς καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Τύχης. περὶ γὰρ τούτους τοὺς τόπους εἰσὶ τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας τῆς πρότερον καὶ τῆς Κελτικῆς κατὰ τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ ταύτῃ μέρος, καίπερ μετατιθέντων πολλάκις τῶν ἡγεμόνων. πρότερον μέν γε τὸν Αἶσιν ἐποιοῦντο ὅριον, πάλιν δὲ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν. ἔστι δ' ὁ μὲν Αἶσις

---

babiliter. Similis error IV, 204. — πασουμέννα codd. Τρασυμένα edd. inde a Xyl. 1. ἐκβολαὶ codd. ἐμβολαὶ edd. inde a Xyl., sed *K* ortum ex *IΣ*: cf. p. 211 extr. 213 extr. — οἶσπερ codd. 6. φλαβινιόν *C*. 7. ἅπερ ante τῷ add. Sbk. Cor. ex Cas. coni., omisso simul δ' in sequentibus, parum probabiliter: malim verba τῷ — Ῥώμης collocari post μάλιστα. 12. δὴ om. *B*. 13. τὸ] τὰ Cor. 14. καὶ μάρινον] καμάρινον *B* ex corr. καὶ καμάρινον edd. Sed haec urbs longe ab his partibus est remota, et paulo post suo loco commemoratur incolarum nomine. De oppido S. Marini recte intellexerunt Ortelius aliique (v. du Theil. ad h. l.); id vero cum ante IV saec. p. Chr. n. non sit ortum, ab interpolatore hic additum esse apparet: cf. p. 231. 237. 15. κιγγοῦνον *A* γιγγοῦνον *Bl* Cor. πιγγοῦνον *C* ex corr. sec. m. γυγγοῦνον ald. Nemo unquam talem montem neque hic neque alibi commemoravit. Cingulum vero his ipsis locis situm fuit: v. Cic. ad Attic. VII, 11. Caes. de bell. civ. I, 15; et iuvat afferre Silii verba (v. X, 34) — „celsis Labienum Cingula saxa miserunt muris." 17. ἐστι *BlC* (ex corr. sec. m.). 18. ταύτης Cor.

μεταξὺ Ἀγκῶνος καὶ Σήνας, ὁ δὲ Ῥουβίκων μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ῥαουέννης, ἄμφω δ᾽ ἐκπίπτουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. νυνὶ δὲ συμπάσης τῆς μέχρι Ἄλπεων ἀποδειχθείσης Ἰταλίας, τούτους μὲν τοὺς ὅρους ἐᾶν δεῖ· τὴν δ᾽ Ὀμβρικὴν καθ᾽ [ἑαυτ]ὴν οὐδὲν ἧττον μέχρι καὶ Ῥαουέννης ὁμολογοῦσιν ἅπαντες διατείνειν· οἰκεῖται γὰρ ὑπὸ τούτων. εἰς μὲν δὴ Ἀρίμινον ἐνθένδε περὶ A. 348 τριακοσίους φασίν, ἐκ δὲ Ἀριμίνου τὴν ἐπὶ Ῥώμης ἰόντι κατὰ τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν διὰ τῆς Ὀμβρικῆς ἅπασα ἡ ὁδός ἐστι μέχρι Ὀκρίκλων καὶ τοῦ Τιβέρεως σταδίων πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. τοῦτο μὲν δὴ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλόν ἐστι. πόλεις δ᾽ εἰσὶν αἱ ἐντὸς τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἄξιαι λόγου κατ᾽ αὐτὴν μὲν τὴν Φλαμινίαν ὁδὸν οἵ τε Ὀκρίκλοι πρὸς τῷ Τιβέρει † καὶ λαρολονι καὶ Ναρνία, δι᾽ ἧς ῥεῖ ὁ Νὰρ ποταμός, συμβάλλων τῷ Τιβέρει μικρὸν ὑπὲρ Ὀκρίκλων, πλωτὸς οὐ μεγάλοις σκάφεσιν· εἶτα Κάρσουλοι καὶ Μηουανία, παρ᾽ ἣν ῥεῖ ὁ Τενέας, καὶ οὗτος ἐλάττοσι σκάφεσι κατάγων ἐπὶ τὸν Τίβεριν τὰ ἐκ τοῦ πεδίου. καὶ ἄλλαι δ᾽ εἰσὶ κατοικίαι διὰ τὴν ὁδὸν πληθυνόμεναι μᾶλλον ἢ διὰ πολιτικὸν σύστημα, Φόρον Φλαμίνιον καὶ Νουκερία, ἡ τὰ ξύλινα ἀγγεῖα ἐργαζομένη, καὶ Φόρον Σεμπρώνιον. ἐν δεξιᾷ δὲ τῆς ὁδοῦ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον Ἰντέραμνά ἐστι καὶ Σπολήτιον καὶ Ἀσίσιον καὶ Καμέρτης, ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀρίζουσι τὴν Πικεντί-

1. *Σήνας*] *σηλίας ACl σηνεγαλίας B* ald. *Σηνογαλλίας* edd. inde a Xyl. 3. *τῶν* ante *Ἄλπεων* add. edd. 4. *καθ᾽ ἣν* codd. Xyl. corr. 6. *δὴ*] *δὲ* Cor. 7. *τριακοσίων A τ' BC* ald. 8. *φλαμμινίαν B* et sic paulo post. 13. *τιβερι* (sic) *AC τίβερι Bl.* — *λάρονι l λάρολον B* edd. Quod nomen nusquam praeter hunc locum legitur: neque veram eam scripturam iudico. Quid in monstro illo, quod codd. reliqui praebent, lateat difficile est dictu, ac nescio an ex varia scriptura ortum sit nomini proximo *καὶ Ναρνία* a librario dubitante addita. — *νάρνα* codd. Cor. corr. 14. *τιβερι* (sic) *AC τίβερι Bl.* — *μικρὸν* om. Cor. 15. *δ᾽* ante *οὐ* add. edd. 21. *σπολίτιον* ald. 22. *αἴσιον* codd. edd. Sed hoc nomen, a nullo alio veterum usurpatum, etiamsi pro Aesi colonia ad Aesim flumen sita ferri posse concedas, ab his locis alienum est et supra potius cum flumine illo erat commemorandum: Asisium contra inter Spoletum et Camerinum situm fuisse omnibus notum. — *καμέρτη B* edd. Quae forma nemini veterum nota.

νην ὄρεσι. κατὰ δὲ θάτερα μέρη Ἀμερία τε καὶ Τοῦδερ, εὐερκὴς πόλις, καὶ Εἰσπέλλον καὶ Ἰγούιον, πλησίον τοῦτο ἤδη τῶν ὑπερβολῶν τοῦ ὄρους. ἅπασα δ' εὐδαίμων ἡ χώρα, μικρῷ δ'
C. 228 ὀρειοτέρα, ζειᾷ μᾶλλον ἢ πυρῷ τοὺς ἀνθρώπους τρέφουσα· ὀρεινὴ δὲ καὶ ἡ Σαβίνη ἐφεξῆς οὖσα ταύτῃ, παραβεβλημένη τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ αὕτη τῇ Τυρρηνικῇ· καὶ τῆς Λατίνης δὲ ὅσα πλησιάζει τούτοις τε καὶ τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι τραχύ-
A. 349 τερά ἐστιν. ἄρχεται μὲν οὖν τὰ δύο ἔθνη ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῆς Τυρρηνίας, ἐκτείνεται δὲ ἐπὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ λοξὰ παρεμβάλλοντα, ἡ δὲ Ὀμβρικὴ καὶ παραλλάττουσα, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς θαλάττης. περὶ μὲν οὖν τῶν Ὀμβρικῶν ἱκανῶς εἴρηται.

CAPUT III.

1. Σαβῖνοι δὲ στενὴν οἰκοῦσι χώραν, ἐπὶ μῆκος δὲ διήκουσαν καὶ χιλίων σταδίων ἀπὸ τοῦ Τιβέρεως καὶ Νωμέντου πολίχνης μέχρις Οὐηστίνων. πόλεις δ' ἔχουσιν ὀλίγας καὶ τεταπεινωμένας διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, Ἀμίτερνον καὶ Ῥεάτε, ᾧ πλησιάζει κώμη Ἰντεροκρέα καὶ τὰ ἐν Κωτιλίαις ψυχρὰ ὕδατα, ἀφ' ὧν καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθίζοντες θεραπεύονται νόσους. Σαβίνων δ' εἰσὶ καὶ οἱ Φόρουλοι, πέτραι πρὸς ἀπόστασιν μᾶλλον ἢ κατοικίαν εὐφυεῖς. Κύρης δὲ νῦν μὲν κωμίον ἐστίν, ἦν δὲ πόλις ἐπίσημος, ἐξ ἧς ὥρμηντο οἱ τῆς Ῥώμης βασιλεύσαντες, Τίτος Τάτιος καὶ Νουμᾶς Πομπίλιος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ Κυρίτας ὀνομάζουσιν οἱ δημηγοροῦντες τοὺς Ῥωμαίους. Τρήβουλά τε καὶ Ἠρητὸν καὶ ἄλλαι κατοικίαι τοιαῦται κῶμαι

---

1. τουδερεύελκις codd., sed in *o* add. γρ. τοῦδερ εὐκλεὴς: idem Scalig. coniecit ac Sbk. recepit. Verum reposuit Cor. ex Cas. coni. 2. ἴτουρον codd. ἴτορον ald. Correxi ex Cluv. coni. (v. Ital. ant. p. 612). — τούτου δὴ codd. τοῦτ' ἤδη Sbk. ex Cas. coni. 4. ἀνθρώπους] ὀφθαλμοὺς *l*. 6. τοῖς Λατίνοις *C*(?) ald. 8. δύο] δέκα codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 17. Ῥεάτε, ᾧ] ῥεάτῳ codd. Ῥεάτον, ᾧ Cor. Correxi ex Grosk. sent. 18. κωτισχωλίαις *AClB* et in hoc σ sup. τ sec. m. add. Sbk. corr. ex Cas. coni. 19. θεραπεύουσι edd. 20. πέτρας *ACl*. 21. κύρις *B* edd. 23. στάτιος *ABCl* Xyl. corr. — πομπήλιος codd. Sbk. mut. 24. κυρητας (sic) *A* κυρήτεις *C*. 25. τρήβουρα codd. Cor. corr. ex Cas. coni. — τε] δὲ Cor. — ἠρητὸν *A*

*μᾶλλον ἢ πόλεις ἐξετάζοιντ' ἄν. ἅπασα δ' αὐτῶν ἡ γῆ διαφερόντως ἐλαιόφυτός ἐστι καὶ ἀμπελόφυτος βάλανόν τε ἐκφέρει πολλήν· σπουδαία δὲ καὶ βοσκήμασι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ δὴ τὸ τῶν ἡμιόνων γένος τῶν Ῥεατίνων διωνόμασται θαυμαστῶς. ὡς δ' εἰπεῖν, ἅπασα ἡ Ἰταλία θρεμμάτων τε ἀρίστη τροφὸς καὶ καρπῶν ἐστιν, ἄλλα δ' εἴδη κατὰ ἄλλα μέρη τῶν πρωτείων τυγχάνει. ἔστι δὲ καὶ παλαιότατον γένος οἱ Σαβῖνοι καὶ *οἱ* αὐτόχθονες· τούτων δ' ἄποικοι Πικεντῖνοί τε καὶ Σαυνῖται, τούτων δὲ Λευκανοί, τούτων δὲ Βρέττιοι. †τὴν δ' ἀρχαιότητα τεκμήριον ἄν τις ποιήσαιτο ἀνδρείας καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, *ἀφ'* ἧς ἀντέσχον μέχρι πρὸς τὸν παρόντα χρόνον. φησὶ δ'* A. 350
*ὁ συγγραφεὺς Φάβιος Ῥωμαίους αἰσθέσθαι τοῦ πλούτου τότε πρῶτον, ὅτε τοῦ ἔθνους τούτου κατέστησαν κύριοι. ἔστρωται δὲ δι' αὐτῶν ἥ *τε* Σαλαρία ὁδὸς οὐ πολλὴ οὖσα, εἰς ἣν καὶ ἡ Νωμεντανὴ συμπίπτει κατὰ Ἠρητόν, τῆς Σαβίνης κώμην ὑπὲρ τοῦ Τιβέρεως κειμένην, ἀπὸ τῆς αὐτῆς πύλης ἀρχομένη τῆς Κολλίνης.*

2. *Ἑξῆς δ' ἡ Λατίνη κεῖται, ἐν ᾗ καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων πόλις, πολλὰς συνειληφυῖα καὶ τῆς μὴ Λατίνης πρότερον. Αἶκοι γὰρ καὶ Οὐόλσκοι καὶ Ἕρνικοι Ἀβοριγῖνές τε οἱ περὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην καὶ Ῥουτοῦλοι οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀρδέαν ἔχοντες καὶ ἄλλα συστήματα μείζω καὶ ἐλάττω τὰ περιοικοῦντα τοὺς τότε* C. 229
Ῥωμαίους ὑπῆρξαν, ἡνίκα πρῶτον ἔκτιστο ἡ πόλις· ὧν ἔνια κατὰ

ἤρατον B κρητὸν C. 3. *καὶ* ante *τὸ* add. Cor. 4. *ῥελτινῶν AC ῥελατίνων B.* — *δι' ὧν ὠνόμασται ACl.* 6. *εἴδη*] *ἤδη* ald. 7. *οἱ* om. edd. 8. *σαυνῆται AC σαμνῖται* ald. 9. *οἱ* ante *Λευκανοὶ* add. *C.* — Mirum haud dubie est, antiquitatem generis proponi pro argumento fortitudinis ac virtutis, verumque vidit, ut opinor, Grosk., qui scribendum censet *τῆς δ' ἀρχαιότητος — ἀνδρείαν κτλ.* 10. *ἀνδρίας* ald. 11. *ἀφ'* qui ferri possit non intelligo. 14. *τε* Cor. asteriscis inclusit. — *σαμαρία Bl.* — Verba *οὐ πολλὴ οὖσα* parum conveniunt viae Salariae, ac videntur potius post *Νωμεντανὴ* collocanda. 15. *κώμη ABl.* 16. *κειμένη ABl.* — *ἀπὸ*] *ὑπὲρ* codd. Cor. corr. 19. *καὶ* ante *πολλὰς* add. ald. — *καὶ* ante *τῆς* om. ald. — *αἰκοὶ* codd. *Αἴκουοι* Sbk. Cor. cf. p. 237. 20. *οὐάοκλοι ABC ὠάοκλοι l.* — *ἀββοῤῥιγῖνες A.* 21. *ἀρβένναν A ἀρβαίναν C ἀρβέναν l ἀρδέναν B* puncto sec. m. sub pr. *ρ* posito. 23. *ὑπῆρξεν* ald.

κώμας αὐτονομεῖσθαι συνέβαινεν, ὑπ᾽ οὐδενὶ κοινῷ φύλῳ τεταγμένα. φασὶ δὲ Αἰνείαν μετὰ τοῦ πατρὸς Ἀγχίσου καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου κατάραντας εἰς Λαύρεντον τῆς πλησίον τῶν Ὠστίων καὶ τοῦ Τιβέρεως ἠιόνος, μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ὅσον ἐν τέτταρσι καὶ εἴκοσι σταδίοις, κτίσαι πόλιν. ἐπελθόντα δὲ Λατῖνον τὸν τῶν Ἀβοριγίνων βασιλέα, τῶν οἰκούντων τὸν τόπον τοῦτον, ὅπου νῦν ἡ Ῥώμη ἐστί, συμμάχοις χρήσασθαι τοῖς περὶ τὸν Αἰνείαν ἐπὶ τοὺς γειτονεύοντας Ῥουτούλους τοὺς Ἀρδέαν κατέχοντας (στάδιοι δ᾽ εἰσὶν ἀπὸ τῆς Ἀρδέας εἰς τὴν Ῥώμην ἑκατὸν ἑξήκοντα), νικήσαντα δ᾽ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς Λαουινίας ἐπώνυμον κτίσαι πλησίον πόλιν. πάλιν δὲ τῶν Ῥουτούλων συμβαλόντων εἰς μάχην, τὸν μὲν Λατῖνον πεσεῖν, τὸν δὲ Αἰνείαν νικήσαντα βασιλεῦσαι καὶ Λατίνους καλέσαι τοὺς ὑφ᾽ αὑτῷ. καὶ τούτου δὲ τελευτήσαντος καὶ τοῦ πατρός, τὸν Ἀσκάνιον Ἄλβαν κτίσαι ἐν τῷ Ἀλβάνῳ ὄρει, διέχοντι τῆς Ῥώμης τοσοῦτον, ὅσον καὶ ἡ Ἀρδέα. ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι σὺν τοῖς Λατίνοις Διὶ θύουσιν, ἅπασα ἡ συναρχία ἀθροισθεῖσα· τῇ πόλει δ᾽ ἐφιστᾶσιν ἄρχοντα πρὸς τὸν τῆς θυσίας χρόνον τῶν γνωρίμων τινὰ νέων. ὕστερον δὲ τετρακοσίοις ἔτεσιν ἱστορεῖται τὰ περὶ Ἀμόλλιον καὶ τὸν ἀδελφὸν Νουμίτορα, τὰ μὲν μυθώδη,
A. 351 τὰ δ᾽ ἐγγυτέρω πίστεως. διεδέξαντο μὲν γὰρ τὴν τῆς Ἄλβας ἀρχὴν ἀμφότεροι παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀσκανίου, διατείνουσαν μέχρι τοῦ Τιβέρεως· παραγκωνισάμενος δ᾽ ὁ νεώτερος τὸν πρεσβύτερον ἦρχεν ὁ Ἀμόλλιος, υἱοῦ δ᾽ ὄντος καὶ θυγατρὸς τῷ Νουμίτορι, τὸν μὲν ἐν κυνηγίᾳ δολοφονεῖ, τὴν δέ, ἵνα ἄτεκνος διαμείνῃ, τῆς Ἑστίας ἱέρειαν κατέστησε, παρθενείας χάριν· καλοῦσι δ᾽ αὐτὴν Ῥέαν Σιλουίαν. εἶτα φθορὰν φωράσας, διδύμων αὐτῇ παίδων γενομένων, τὴν μὲν εἶρξεν ἀντὶ τοῦ κτείνειν, χαριζόμενος τἀδελφῷ· τοὺς δ᾽ ἐξέθηκε πρὸς τὸν Τίβεριν

---

3. κατάραντα no edd. inde a Cas. κατάραντες ald. — λαῦρον ACl λαύροντον B. — τῆς om. B ald. 11. τῶν om. ald. 12. συμβαλλόντων C. 17. θύνουσιν l. 18. ἀφίστησιν codd. edd. Correxi ex Grosk. sent. 20. ἀμούλιον C ἀμόλιον Epit. ac sic const. ἀμώλιον l edd. ac sic const. — Νουμήτορα edd. 23. τοῦ om. C. 26. παρθενίας A edd., alteram formam exhibet praeter BC etiam Epit. 27. σιλβίαν ABCl edd. ου praebet Epit. 28. ἦρξεν A εἶρξεν Cor.

κατά τι πάτριον. μυθεύονται μὲν οὖν ἐξ Ἄρεως γενέσθαι τοὺς παῖδας, ἐκτεθέντας δ' ὑπὸ λυκαίνης ὁραθῆναι σκυλακευομένους. Φαυστύλον δέ τινα τῶν περὶ τὸν τόπον συφορβῶν ἀνελόμενον ἐκθρέψαι (δεῖ δ' ὑπολαβεῖν τῶν δυνατῶν τινα, ὑπηκόων δὲ τῷ Ἀμολλίῳ, λαβόντα ἐκθρέψαι), καλέσαι δὲ τὸν μὲν Ῥωμύλον, τὸν δὲ Ῥέμον. ἀνδρωθέντας δ' ἐπιθέσθαι τῷ Ἀμολλίῳ καὶ τοῖς παισί· καταλυθέντων δ' ἐκείνων καὶ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸν Νουμίτορα περιστάσης, ἀπελθόντας οἴκαδε κτίσαι τὴν Ῥώμην ἐν τόποις οὐ πρὸς αἵρεσιν μᾶλλον ἢ πρὸς ἀνάγκην ἐπιτηδείοις. οὔτε γὰρ ἐρυμνὸν τὸ ἔδαφος οὔτε χώραν οἰκείαν ἔχον τὴν πέριξ ὅση πόλει πρόσφορος, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώ- C. 230
πους τοὺς συνοικήσοντας· οἱ γὰρ ὄντες ᾤκουν καθ' αὑτούς, συνάπτοντες πρὸς τοῖς τείχεσι τῆς κτιζομένης πόλεως, οὐδὲ τοῖς Ἀλβανοῖς πάνυ προσέχοντες. Κολλατία δ' ἦν καὶ Ἀντέμναι καὶ Φιδῆναι καὶ Λαβικὸν καὶ ἄλλα τοιαῦτα τότε μὲν πολίχνια, νῦν δὲ κῶμαι, κτήσεις ἰδιωτῶν, ἀπὸ τριάκοντα ἢ *τεσσαράκοντα* μικρῷ πλειόνων τῆς Ῥώμης σταδίων. μεταξὺ γοῦν τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ ἕκτου λίθου τῶν τὰ μίλια διασημαινόντων τῆς Ῥώμης καλεῖται τόπος Φῆστοι· τοῦτον δ' ὅριον ἀποφαίνουσι τῆς τότε Ῥωμαίων γῆς, οἵ θ' ἱερομνήμονες θυσίαν ἐπιτελοῦσιν ἐνταῦθά τε καὶ ἐν ἄλλοις τόποις πλείοσιν ὡς ὁρίοις αὐθημερόν, ἣν καλοῦσιν Ἀμβαρουίαν. γενομένης δ' οὖν A. 352

---

1. Ἄρεος *l*(?) edd. 3. φαίστυλλον *A* φαίστυλον Epit. 4. τινα τῶν δυνατῶν *C.* 6. ῥῶμον *ABCl* edd. Ex Epit. recepi alteram formam, confirmatam corrupta eiusdem nominis scriptura πρένιον, quam paulo post exhibent codd. 8. νεμήτορα *C.* 11. τὴν tollere malit Cor. 12. Vocem αὐτούς, quae est paginae ultima, initio proximae excipiunt ῥεντῖνος ἐνάμιλλος κτλ. (v. p. 243 in.) in *A*: reliqua omnia, quae quaternionem integrum octo paginarum compleverant, interciderunt; eadem desiderantur in *ghi*. 15. φηδῆναι *BCl* Xyl. corr. — λαβῖνον *BCl*, sed λαβικον (sic) Epit. quod Sbk. recepit, etsi multo longius Roma distat haec urbs quam XXX stadia: idem impedit, quominus praeferam Lavinium, quod Xyl. posuit in interpretatione sua. Nec Καινῖνον placet, a Cluverio propositum (v. Ital. ant. p. 665), quia insolita prorsus est illa nominis forma. 16. κτίσεις *Bl.* — τεσσαράκοντα asteriscis inclusit Cor.: μ videtur male repetitum ac pro nota numerali habitum. In Epit. legitur ἀπὸ μικρῷ πλειόνων κτλ. omisso numero. 22. ἀβα-

στάσεώς φασι κατὰ τὴν κτίσιν ἀναιρεθῆναι τὸν Ῥέμον. μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἀνθρώπους σύγκλυδας ὁ Ῥωμύλος ἤθροιζεν, ἀποδείξας ἄσυλόν τι τέμενος μεταξὺ τῆς ἄκρας καὶ τοῦ Καπετωλίου, τοὺς δ' ἐκεῖ καταφεύγοντας τῶν ἀστυγειτόνων πολίτας ἀποφαίνων. ἐπιγαμίας δὲ τούτοις οὐ τυγχάνων ἐπηγγείλατο ἕνα ἀγῶνα ἱππικὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἱερόν, τὸν καὶ νῦν ἐπιτελούμενον. συνελθόντων δὲ πολλῶν, πλείστων δὲ Σαβίνων, ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἁρπάσαι τὰς ἀφιγμένας τοῖς δεομένοις γάμου· μετιὼν δὲ τὴν ὕβριν Τίτος Τάτιος δι' ὅπλων, ὁ βασιλεὺς τῶν Κυριτῶν, ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας συνέβη πρὸς τὸν Ῥωμύλον· δολοφονηθέντος δ' ἐν Λαουινίῳ τοῦ Τατίου, μόνος ἦρξεν ἑκόντων τῶν Κυριτῶν ὁ Ῥωμύλος. μετὰ δὲ τοῦτον διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Νουμᾶς Πομπίλιος, πολίτης τοῦ Τατίου, παρ' ἑκόντων λαβὼν τῶν ὑπηκόων. αὕτη μὲν οὖν ἡ μάλιστα πιστευομένη τῆς Ῥώμης κτίσις ἐστίν.

3. *Ἄλλη δέ τις προτέρα καὶ μυθώδης, Ἀρκαδικὴν λέγουσα γενέσθαι τὴν ἀποικίαν ὑπ' Εὐάνδρου. τούτῳ δ' ἐπιξενωθῆναι τὸν Ἡρακλέα, ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου βοῦς· πυθόμενον δὲ τῆς μητρὸς Νικοστράτης τὸν Εὔανδρον (εἶναι δ' αὐτὴν μαντικῆς ἔμπειρον), ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ πεπρωμένον ἦν τελέσαντι τοὺς ἄθλους θεῷ γενέσθαι, φράσαι τε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ταῦτα, καὶ τέμενος ἀναδεῖξαι καὶ θῦσαι θυσίαν Ἑλληνικήν, ἣν καὶ νῦν ἔτι φυλάττεσθαι τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ ὅ γε Κοίλιος, ὁ τῶν Ῥω-*

ρουίαν *B* Ἀμβαρουαλίαν Cor. Maiore audacia Salmas. coniecerat (ad Vop. Aurelian. c. 20) Ἀμβούρβιον. 1. πρένιον *ClB*, sed in hoc sup. ρῶμον sec. m. add., quod habent *kno* edd.: v. ad p. 229 extr. 2. συνήλυδας Cor., sicut IV, 190. 3. καπιτώλιον *Bl* edd., ε praebent *C* Epit. 5. ἐπηγγέλλετο Epit. ἐπήγγειλεν Cor. 6. ἕνα om. Cor. paulo inconsideratius. 7. σαβηνῶν *C*. 9. στάτιος *Bl*. — μετὰ ὅπλων *l* ald. 10. πολιτείᾳ *BCl* edd. Genitivum recepi ex Epit. 11. τὸν om. edd. 12. στατίου *BCl*. — καὶ ante τῶν add. *lmnp*. 13. πομπήλιος *C*. 14. στατίου *BCl*. 17. φασι post ἐπιξενωθῆναι add. *np* Pleth. Cor. 20. ἦν] εἴη *nop* Pleth. Cor. — τελευτήσαντι *C*(?) ald. 23. ὅ γε κύλιος *Cl* ὁ κεκύλιος *B* ald. ὁ κεκίλιος Xyl. ὁ Καικίλιος Cor. ex sent. G. Vossii (v. de hist. Lat. I, p. 32), qui si codicum scripturam cognovisset, haec verba, ut opinor, non ad rhetorem Graecum Straboni aequalem retulisset. Caeterum *v* et *οι* similiter

μαίων συγγραφεύς, τοῦτο τίθεται σημεῖον τοῦ Ἑλληνικὸν εἶναι
κτίσμα τὴν Ῥώμην, τὸ παρ' αὐτῇ τὴν πάτριον θυσίαν Ἑλληνι-
κὴν εἶναι τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ τὴν μητέρα δὲ τοῦ Εὐάνδρου τι-
μῶσι Ῥωμαῖοι, μίαν τῶν νυμφῶν νομίσαντες, Καρμέντιν μετο-
νομασθεῖσαν.

4. Οἱ δ' οὖν Λατῖνοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ οἱ C. 231
πλείους οὐ προσεῖχον Ῥωμαίοις· ὕστερον δὲ καταπλαγέντες τὴν
ἀρετὴν τοῦ τε Ῥωμύλου καὶ τῶν μετ' ἐκείνου βασιλέων ὑπήκοοι
πάντες ὑπῆρξαν. καταλυθέντων δὲ τῶν τε Αἰκούων καὶ τῶν
Οὐόλσκων καὶ Ἑρνίκων, ἔτι δὲ πρότερον Ῥουτούλων τε καὶ
Ἀβοριγίνων, *πρὸς δὲ τούτοις Ῥαικῶν, καὶ Ἀργυρούσκων δέ A. 353
τινες καὶ Πρεφέρνων,* ἡ τούτων χώρα Λατίνη προσηγόρευται
πᾶσα. ἦν δὲ τῶν Οὐόλσκων τὸ Πωμεντῖνον πεδίον, ὅμορον
τοῖς Λατίνοις, καὶ πόλις Ἀπίολα, ἣν κατέσκαψε Ταρκύνιος
Πρίσκος. Αἴκουοι δὲ γειτονεύοντες μάλιστα τοῖς Κυρίταις,
καὶ τούτων δ' ἐκεῖνος τὰς πόλεις ἐξεπόρθησεν· ὁ δὲ υἱὸς αὐ-
τοῦ τὴν Σουέσσαν εἷλε τὴν μητρόπολιν τῶν Οὐόλσκων. Ἕρνι-
κοι δὲ πλησίον ᾤκουν τῷ τε Λανουίῳ καὶ τῇ Ἄλβᾳ καὶ αὐτῇ
τῇ Ῥώμῃ· οὐκ ἄποθεν δ' οὐδ' Ἀρικία καὶ Τελλῆναι καὶ Ἄν-
τιον. Ἀλβανοὶ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡμονόουν τοῖς Ῥωμαίοις,
ὁμόγλωσσοί τε ὄντες καὶ Λατῖνοι, βασιλευόμενοι δ' ἑκάτεροι
χωρὶς ἐτύγχανον· οὐδὲν δ' ἧττον ἐπιγαμίαι τε ἦσαν πρὸς ἀλλή-

---

commutata vidimus I, 50; cf. p. 248 extr. 4. εἶναι post νυμφῶν add. edd. — Καρμέντην Cor. 10. οὐάσκων *Cl.* 11. Verba πρὸς — Πρεφέρνων adeo sunt inepta ac tam male et inter se et cum reliquis cohaerent, ut a Strabone profecta non esse pro certo habeam, etiamsi nomina corruptissima ad certam scripturam revocari possint, quod fieri nequit. — Ῥαικῶν] Ἀρικινῶν scribendum censet Grosk. — Ἀργυρούσκων] Αὐρούγκων suspicatur Grosk. 12. τινες sup. ων *B* τινῶν *nop* edd. — προφέρνων *Cnp* πρεφέρνων *B* et ο sup. pr. ε sec. m. add. Πριβέρνων Cor. Πριβερνατῶν malit Grosk. 13. οὐάσκων *Cl.* — τὸ πωμεντῖνον] τόπων ἔντιμον *BCl* τὸ πομετίων ἔντιμον ald. τὸ in τῶν mut. Xyl. 14. ἐπίολα codd. Xyl. corr. 17. σούσσαν *C* σοῦσαν *l.* — τῶν] τοῦ *B.* — οὐάσκων *Cl.* 18. λαουινίῳ codd. edd., sed Lavinium ab his locis nimis remotum est: v. p. 232. 19. ἄπωθεν *BC* et sic constanter. — ἀρχία *BCl* Xyl. corr. 22. ἐπιγαμία *BCl* ἐπιγαμίαι *knp*, unde rec. Cor.

λους καὶ ἱερὰ κοινὰ τὰ ἐν Ἄλβᾳ καὶ ἄλλα δίκαια πολιτικά· ὕστερον δὲ πολέμου συστάντος ἡ μὲν Ἄλβα κατεσκάφη πλὴν τοῦ ἱεροῦ, οἱ δ' Ἀλβανοὶ πολῖται Ῥωμαίων ἐκρίθησαν. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν περιοικίδων πόλεων αἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, αἱ δὲ ἐταπεινώθησαν ἀπειθοῦσαι, τινὲς δὲ καὶ ηὐξήθησαν διὰ τὴν εὔνοιαν. νυνὶ μὲν οὖν ἡ παραλία μέχρι πόλεως Σινοέσσης ἀπὸ τῶν Ὠστίων Λατίνη καλεῖται, πρότερον δὲ μέχρι τοῦ Κιρκαίου μόνον ἐσχήκει τὴν ἐπίδοσιν· καὶ τῆς μεσογαίας δὲ πρότερον μὲν οὐ πολλή, ὕστερον δὲ καὶ μέχρι Καμπανίας διέτεινε καὶ Σαυνιτῶν καὶ Πελίγνων καὶ ἄλλων τῶν τὸ Ἀπέννινον κατοικούντων.

5. Ἅπασα δ' ἐστὶν εὐδαίμων καὶ παμφόρος πλὴν ὀλίγων χωρίων τῶν κατὰ τὴν παραλίαν, ὅσα ἑλώδη καὶ νοσερά, οἷα τὰ τῶν Ἀρδεατῶν καὶ τὰ μεταξὺ Ἀντίου καὶ Λανουίου μέχρι Πωμεντίνου καί τινων τῆς Σητίνης χωρίων καὶ τῆς περὶ Ταρρακίναν καὶ τὸ Κιρκαῖον, ἢ εἴ τινα ὀρεινὰ καὶ πετρώδη· καὶ ταῦτα δ' οὐ τελέως ἀργὰ οὐδ' ἄχρηστα, ἀλλὰ νομὰς παρέχει A. 354 δαψιλεῖς ἢ ὕλην ἢ καρπούς τινας ἑλείους ἢ πετραίους· τὸ δὲ Καίκουβον, ἑλῶδες ὄν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει, τὴν δενδρῖτιν. πόλεις δ' ἐπὶ θαλάττῃ μὲν τῶν Λατίνων εἰσὶ τά τε Ὤστια, πόλις ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν, ἣν ὁ Τίβερις παρασκευάζει, πληρούμενος ἐκ πολλῶν ποταμῶν· παρακινδύνως μὲν οὖν ὁρμίζονται μετέωρα ἐν τῷ σάλῳ τὰ ναυκλήρια, τὸ μέντοι λυσιτελὲς C. 232 νικᾷ· καὶ γὰρ ἡ τῶν ὑπηρετικῶν σκαφῶν εὐπορία τῶν ἐκδεχομένων τὰ φορτία καὶ ἀντιφορτιζόντων ταχὺν ποιεῖ τὸν ἀπόπλουν, πρὶν ἢ τοῦ ποταμοῦ ἅψασθαι· καὶ μέρους ἀποκουφισθέντος, εἰσπλεῖ καὶ ἀνάγεται μέχρι τῆς Ῥώμης, σταδίους ἑκατὸν ἐνενήκοντα. κτίσμα δ' ἐστὶ τὰ Ὤστια Ἄγκου Μαρκίου.

1. κοινὰ] τινα *C*. 4. περιοίκων ald. περιοικίων δὲ *C*. 6. Σινουέσσης edd. 8. τὴν μεσογαίαν ald. 9. πολλὴν *BCl* πολλὴ *mnp*. 13. τὰ om. ald. — λανούγου *BC* λαουινίου *l* (?) edd. 14. πωμεντίου ald. — σιτήνης *BC* σητήνης ald. — ταρρακίνα *Cl*. 19. τε asteriscis inclusit Cor., sed fortasse a Strabone additum, alia nomina mox subiuncturo: cf. p. 241 in. 21. ὁρίζονται *Cl*. 25. ἔστι δ' ἃ μέρους κτλ. *nop*. Sunt et quae ex parte levatis oneribus etc. Guar. ἔστι δ' ἃ καὶ μέρους κτλ. Cor., rectius fortasse scribi in nott. iudicans: ἔστι δ' ἃ καὶ ἐκ μέρους (sive καὶ μέρους) ἀποκουφισθέντα κτλ. 27. κτίσματα *C*. — μάρκου *BCl* Xyl. corr.

αὕτη μὲν ἡ πόλις τοιαύτη. ἑξῆς δ' ἐστὶν Ἄντιον, ἀλίμενος καὶ αὐτὴ πόλις· ἵδρυται δ' ἐπὶ πέτραις, διέχει δὲ τῶν Ὠστίων περὶ διακοσίους ἑξήκοντα σταδίους. νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῖται τοῖς ἡγεμόσιν εἰς σχολὴν καὶ ἄνεσιν τῶν πολιτικῶν, ὅτε λάβοιεν καιρόν, καὶ διὰ τοῦτο κατῳκοδόμηνται πολυτελεῖς οἰκήσεις ἐν τῇ πόλει συχναὶ πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδημίας. καὶ πρότερον δὲ ναῦς ἐκέκτηντο καὶ ἐκοινώνουν τῶν λῃστηρίων τοῖς Τυρρηνοῖς, καίπερ ἤδη Ῥωμαίοις ὑπακούοντες. διόπερ καὶ Ἀλέξανδρος πρότερον ἐγκαλῶν ἐπέστειλε, καὶ Δημήτριος ὕστερον, τοὺς ἁλόντας τῶν λῃστῶν ἀναπέμπων τοῖς Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι μὲν αὐτοῖς ἔφη τὰ σώματα διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγένειαν, οὐκ ἀξιοῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας στρατηγεῖν τε ἅμα τῆς Ἰταλίας καὶ λῃστήρια ἐκπέμπειν, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ Διοσκούρων ἱερὸν ἱδρυσαμένους τιμᾶν, οὓς πάντες Σωτῆρας ὀνομάζουσιν, A. 355 *εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα πέμπειν τὴν ἐκείνων πατρίδα τοὺς λεηλατήσοντας· ἔπαυσαν δ' αὐτοὺς Ῥωμαῖοι τῆς τοιαύτης ἐπιτηδεύσεως. ἀνὰ μέσον δὲ τούτων τῶν πόλεών ἐστι τὸ Λαουίνιον, ἔχον κοινὸν τῶν Λατίνων ἱερὸν Ἀφροδίτης· ἐπιμελοῦνται δ' αὐτοῦ διὰ προπόλων Ἀρδεᾶται· εἶτα Λαύρεντον. ὑπέρκειται δὲ τούτων ἡ Ἀρδέα, κατοικία Ῥουτούλων ἐν ἑβδομήκοντα σταδίοις ἀπὸ τῆς θαλάττης. ἔστι δὲ καὶ ταύτης πλησίον Ἀφροδίσιον, ὅπου πανηγυρίζουσι Λατῖνοι. Σαυνῖται δ' ἐπόρθησαν τοὺς τόπους καὶ λείπεται μὲν ἴχνη πόλεων, ἔνδοξα δὲ διὰ τὴν Αἰνείου γέγονεν ἐπιδημίαν καὶ τὰς ἱεροποιίας, [ἃς] ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων παραδεδόσθαι φασί.*

6. *Μετὰ δὲ Ἄντιον τὸ Κιρκαῖόν ἐστιν ἐν διακοσίοις καὶ ἐνενήκοντα σταδίοις ὄρος, νησίζον θαλάττῃ τε καὶ ἕλεσι· φασὶ δὲ καὶ πολύρριζον εἶναι, τάχα τῷ μύθῳ τῷ περὶ τῆς Κίρκης συνοικειοῦντες. ἔχει δὲ πολίχνιον καὶ Κίρκης ἱερὸν καὶ Ἀθη-*

---

8. *τοῖς* ante *Ῥωμαίοις* add. edd. 9. *ἁλόντας*] *ἄλλους* *l*. 14. *ἱδρυσαμένων* *lB*, sed in hoc *ους* sup. *ων* sec. m. not. 19. *προπόλων*] *προγόνων* codd. Cor. corr. 20. *ἐν*] *ἄνω* codd. Cor. corr. — *σταδίους* *l*(?) ald. 21. *ταύτῃ* Cas. 23. *τῶν ποτε* ante *πόλεων* add. *np* Sbk. Cor.: vetustissimorum reliqua extant oppidorum vestigia Guar. 24. *ἃς* om. codd. add. Cor. 26. *διακοσίοις*] *σ'* ald. 27. *νησιάζον* *l* ald. 28. *τῆς* — *πολίχνιον καὶ* om. *l*. — *καὶ*

νᾶς βωμόν, δείκνυσθαι δὲ καὶ φιάλην τινά φασιν Ὀδυσσέως.
μεταξὺ δὲ ὅ τε Στόρας ποταμὸς καὶ ἐπ' αὐτῷ ὕφορμος. ἔπειτα
προσεχὴς αἰγιαλὸς Λιβί, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμέ-
νιον ἔχων. ὑπέρκειται δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ τὸ Πωμεντῖνον πεδίον·
τὴν δὲ συνεχῆ ταύτῃ πρότερον Αὔσονες ᾤκουν, οἵπερ καὶ τὴν
C. 233 Καμπανίαν εἶχον. μετὰ δὲ τούτους Ὄσκοι· καὶ τούτοις δὲ με-
τῆν τῆς Καμπανίας, νῦν δ' ἅπαντα Λατίνων ἐστὶ μέχρι Σι-
A. 356 νοέσσης, ὡς εἶπον. ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις καὶ τῷ τῶν Αὐ-
σόνων ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων ἡ
διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ ποιήματα σκη-
νοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον καὶ μιμολογεῖσθαι· τῶν
δ' Αὐσόνων οὐδ' ἅπαξ οἰκησάντων ἐπὶ τῇ Σικελικῇ θαλάττῃ,
τὸ πέλαγος ὅμως Αὐσόνιον καλεῖται. ἑξῆς δ' ἐν ἑκατὸν σταδίοις
τῷ Κιρκαίῳ Ταρρακίνα ἐστί, Τραχινὴ καλουμένη πρότερον ἀπὸ
τοῦ συμβεβηκότος. πρόκειται δὲ αὐτῆς μέγα ἕλος, ὃ ποιοῦσι
δύο ποταμοί· καλεῖται δ' ὁ μείζων Αὔφιδος. ἐνταῦθα δὲ συν-
άπτει τῇ θαλάττῃ πρῶτον ἡ Ἀππία ὁδός, ἐστρωμένη μὲν ἀπὸ
τῆς Ῥώμης μέχρι Βρεντεσίου, πλεῖστον δ' ὁδευομένη· τῶν δ'
ἐπὶ θαλάττῃ πόλεων τούτων ἐφαπτομένη μόνον, τῆς τε Ταρρα-
κίνης καὶ τῶν ἐφεξῆς, Φορμιῶν μὲν καὶ Μιντούρνης καὶ Σι-
νοέσσης, καὶ τῶν ἐσχάτων, Τάραντός τε καὶ Βρεντεσίου. πλη-

---

ante Κίρκης om. Cor. 2. ἐπ'] ὑπ' Cor. 3. προεχὴς Cor., quod hic quoque prorsus alienum est a locorum natura: cf. ad IV, 202. — λιβὶ] λίβη *Clm* ἀλίμενος *B* (sed α sec. m. add. et ενος in litura scriptum) *nop* edd., sed Cor. suspicatur scribendum esse αἰγιαλὸς λιβὶ ἀνειμένος πρὸς αὐτῷ κτλ. Verumtamen nulla coniectura opus est: simillima enim sunt Suidae verba (s. v. προσεχές) — διὰ τὸ προσεχεῖς εἶναι ἀκτὰς τοῖς ἐτησίαις. — πρὸς κ' αὐτῷ *Cl*. 4. ἔχον Sbk. Cor. — ὑπέρκεινται *BC*. — πωμέντιον *C*(?)*l* ald. 5. ταύτην *B*. — αὔσωνες *B*. 7. Σινουέσσης Cor. 8. ὡς εἴπομεν *np*. — τῷ] τὸ *C*. — αὐσονίων codd. Cor. corr. 12. αὐσονίων codd. Cor. corr. 13. ἑκατὸν] ν' *l*. 14. ταρακίνα ald. 16. ἄφιδος *B*. De Ufente cum haud dubie loquatur Strabo, Οὔφιος Xyl. Αὔφεις Cas. Οὔφεις Grosk. scribendum censuerunt. 17. πρῶτον] πόρτερον *C*. 18. βρεντησίου *Cl* βρεντεσίου *B* et η sup. alterum η sec. m. add. 19. ἐφαπτομένων *ClB*, sed in hoc η sup. ων sec. m. add. — ταρακινῆς ald. 20. φοραμιῶν *CB*. — αἰνουέσσης *CB*, et in hoc γρ. σινοέσσης pr. m. in marg. add. 21. τε om. *C*. — βρεντησίου *Cl* βρεντεσίου *B* et η sup. alterum ε sec. m. add.

σίον δὲ τῆς Ταρρακίνης βαδίζοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης παραβέβληται τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ διῶρυξ ἐπὶ πολλοὺς τόπους πληρουμένη τοῖς ἑλείοις τε καὶ τοῖς ποταμίοις ὕδασι· πλεῖται δὲ μάλιστα μὲν νύκτωρ, ὥστ' ἐμβάντας ἀφ' ἑσπέρας ἐκβαίνειν πρωίας καὶ βαδίζειν τὸ λοιπὸν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν· ῥυμουλκεῖ δ' ἡμιόνιον. ἑξῆς δὲ Φορμίαι Λακωνικὸν κτίσμα ἐστίν, Ὁρμίαι λεγόμενον πρότερον διὰ τὸ εὔορμον. καὶ τὸν μεταξὺ δὲ κόλπον ἐκεῖνοι Καιάταν ὠνόμασαν, τὰ γὰρ κοῖλα πάντα καιέτας οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσιν· ἔνιοι δ' ἐπώνυμον τῆς Αἰνείου τροφοῦ τὸν κόλπον φασίν. ἔχει δὲ μῆκος σταδίων ἑκατὸν ἀρξάμενος ἀπὸ Ταρρακίνης, μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ὁμωνύμου· A. 357
ἀνέῳγέ τ' ἐνταῦθα σπήλαια ὑπερμεγέθη, κατοικίας μεγάλας καὶ πολυτελεῖς δεδεγμένα· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς Φορμίας τετταράκοντα. ταύτης δ' ἀνὰ μέσον εἰσὶ καὶ Σινοέσσης αἱ Μιντοῦρναι, σταδίους ἑκατέρας διέχουσαι περὶ ὀγδοήκοντα. διαρρεῖ δὲ Λεῖρις ποταμός, Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον· φέρεται δ' ἄνωθεν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν καὶ τῆς Οὐηστίνης παρὰ Φρεγέλλας κώμην (πρότερον δ' ἦν πόλις ἔνδοξος), ἐκπίπτει δ' εἰς ἄλσος ἱερὸν τιμώμενον περιττῶς ὑπὸ τῶν ἐν Μιντούρναις, ὑποκείμενον τῇ πόλει. τῶν δὲ σπηλαίων ἐν ὄψει μάλιστα πρόκεινται δύο νῆσοι πελάγιαι, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία, μικραὶ

3. ἑλλείοις *B* ἑλίοις *C* ἑλλοίοις *l*. 4. μὲν om. ald. — ἀφ'] ἐφ' *Cl* ald. 5. τῇ ἀππίᾳ post τῇ ὁδῷ add. *knp* marg. *B* (sec. m.) edd. — ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν sec. m. add. in *C*. — ἰρυμουλκεῖ *CB*, sed in hoc sec. m. in marg. add. γρ. ῥυμουλκεῖται δι' ἡμιόνων: quae habent *knop* edd., δὲ add. Cor. 6. φορμία *ClB*, sed in hoc ι sec. m. add. 8. κεάτα *C* καιάτα *l* καιάτταν ald. — καιήτας *B* κεήτας *C* καιάττας *l*(?) ald. Καιάτας Cor., sed infra VIII, 367 in eadem voce ε praebent codd.: cf. Eusth. ad Od. Δ, 1. 11. τῆς ante Ταρρακίνης add. edd. 12. ἐντεῦθεν ald. 14. ἔστι *Bl*. — Σινουέσσης edd. 15. ἑκατέρα *l*. 16. Λεῖρις] αἶρις *BCl* ἶρις ald. Xyl. corr. — κλάνις *B* et ε sec. m. add., κλεανὶς *knp*. 17. οὐιστίνης *B*, et ε sup. prius ι sec. m. add., οὐστίνης *C* οὐεστίνης *l*. — φρεγεάλας *C* φρετεάλας *l*, idemque primum in *B* fuit scriptum, sed postea in φρεγέλλας mutatum: deinde vero τ sup. γ et α sup. prius λ add. sec. m. 18. ἐκπίπτειν *l*. 20. πρόσκεινται *ClB*, sed in hoc puncta sub σ pos. 21. πανδαρία *BC*.

μέν, οἰκούμεναι δὲ καλῶς, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διέχουσαι, τῆς ἠπείρου δὲ πεντήκοντα ἐπὶ τοῖς διακοσίοις. ἔχεται δὲ τοῦ Καιάτου κόλπου τὸ Καίκουβον, τούτου δὲ Φοῦνδοι, πόλις ἐν C. 234 *τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ κειμένη. πάντες δ' εἰσὶν οἱ τόποι οὗτοι σφόδρα εὔοινοι· ὁ δὲ Καίκουβος καὶ ὁ Φουνδανὸς καὶ ὁ Σητινὸς τῶν διωνομασμένων εἰσί, καθάπερ ὁ Φάλερνος καὶ ὁ Ἀλβανὸς καὶ ὁ Στατανός. ἡ δὲ Σινόεσσα ἐν *σητάνοις* κόλπῳ ἵδρυται, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σίνος γὰρ ὁ κόλπος· πλησίον ἐστὶ δ' αὐτῆς θερμὰ λουτρὰ κάλλιστα, ποιοῦντα πρὸς νόσους ἐνίας. αὗται μὲν αἱ ἐπὶ θαλάττῃ τῶν Λατίνων πόλεις.*

7. *Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ πρώτη μὲν ὑπὲρ τῶν Ὠστίων ἐστὶν ἡ Ῥώμη, καὶ μόνη γε ἐπὶ τῷ Τιβέρει κεῖται· περὶ ἧς, ὅτι πρὸς ἀνάγκην, οὐ πρὸς αἵρεσιν ἔκτισται, εἴρηται· προσθετέον δ', ὅτι οὐδ' οἱ μετὰ ταῦτα προσκτίσαντές τινα μέρη κύριοι τοῦ βελ-* A. 358 *τίονος ἦσαν, ἀλλ' ἐδούλευον τοῖς προϋποκειμένοις. οἱ μέν γε πρῶτοι τὸ Καπιτώλιον καὶ τὸ Παλάτιον καὶ τὸν Κουιρῖνον λόφον ἐτείχισαν, ὃς ἦν οὕτως εὐεπίβατος τοῖς ἔξωθεν, ὥστ' ἐξ ἐφόδου Τίτος Τάτιος εἷλεν ἐπελθών, ἡνίκα μετῄει τὴν τῶν ἁρπαγεισῶν παρθένων ὕβριν· Ἄγκος τε Μάρκιος προσλαβὼν τὸ Καίλιον ὄρος καὶ τὸ Ἀβεντῖνον ὄρος καὶ τὸ μεταξὺ τούτων πεδίον, διῃρτημένα καὶ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν προτετειχισμένων, προσέθηκεν ἀναγκαίως· οὔτε γὰρ οὕτως ἐρυμνοὺς λόφους ἔξω τείχους ἐᾶσαι τοῖς βουλομένοις ἐπιτειχίσματα καλῶς εἶχεν, οὔθ' ὅλον ἐκπληρῶσαι τὸν κύκλον ἴσχυσε τὸν μέχρι τοῦ Κουιρίνου. ἤλεγξε δὲ Σερούιος τὴν ἔκλειψιν· ἀνεπλήρωσε γὰρ προσ-*

---

2. *τοῖς* om. ald. 3. *κεάτου CB* et in hoc *αι* sup. *ε* sec. m. add. 5. *κέκουβος C.* 6. *καὶ* ante *ὁ φάλερνος* add. *C*(?) edd. — *ὁ* ante *Ἀλβανὸς* om. *l.* 7. *στάγανος BCl.* — *Σινούεσσα l*(?) edd. — *σητάνοις*] *σιτάνῳ npr Σητίνῳ* edd. inde a Xyl., *Οὐησκίνῳ* scribendum censent Cluv. et Du Theil. nullo successu: ex margine puto receptam esse hanc vocem, ubi *σητανός* ut diversa scriptura adiectivi *σταγανὸς* additum fuisse videtur; idque postea propter *ἐν* mutatum est. Infra p. 242. idem hic sinus commemoratur nullo nomine addito. 12. *τιβέρι BCl τιβέρει E.* 14. *τι μέρος l.* 18. *στάτιος BCl.* — *μετείη B μετίη Cl* ald. 19. *τε*] *δὲ* Cor. conf. I, 53. — *μάρκος* codd. Xyl. corr. 20. *κέλιον BCl* Cor. corr. 21. *τὸ* ante *ἀπ'* add. ald. 23. *ἐπιτείχισμά τι* ald. 24. *κύκλον*] *τεῖχον* ald., unde *τοῖχον* Cas.

θεὶς τόν τε Ἠσκυλῖνον λόφον καὶ τὸν Οὐιμίναλιν. καὶ ταῦτα δ' εὐέφοδα τοῖς ἔξωθέν ἐστι· διόπερ τάφρον βαθεῖαν ὀρύξαντες εἰς τὸ ἐντὸς ἐδέξαντο τὴν γῆν, καὶ ἐξέτειναν ὅσον ἑξαστάδιον χῶμα ἐπὶ τῇ ἐντὸς ὀφρύι τῆς τάφρου, καὶ ἐπέβαλον τεῖχος καὶ πύργους ἀπὸ τῆς Κολλίνας πύλης μέχρι τῆς Ἠσκυλίνας. ὑπὸ μέσῳ δὲ τῷ χώματι τρίτη ἐστὶ πύλη ὁμώνυμος τῷ Οὐιμενάλι λόφῳ. τὸ μὲν οὖν ἔρυμα τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῆς πόλεως, ἐρυμάτων ἑτέρων δεόμενον. καί μοι δοκοῦσιν οἱ πρῶτοι τὸν αὐτὸν λαβεῖν διαλογισμὸν περί τε σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ὕστερον, διότι Ῥωμαίοις προσῆκεν οὐκ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὅπλων καὶ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔχειν τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἄλλην εὐπορίαν, προβλήματα νομίζοντες οὐ τὰ τείχη τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας τοῖς τείχεσι. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀλλοτρίας τῆς κύκλῳ χώρας οὔσης ἀγαθῆς τε καὶ πολλῆς, τοῦ δὲ τῆς πόλεως ἐδάφους εὐεπιχειρήτου, τὸ μακαρισθησόμενον οὐδὲν ἦν τοπικὸν εὐκλήρημα· τῇ δ' ἀρετῇ καὶ τῷ πόνῳ τῆς χώρας οἰκείας γενομένης, ἐφάνη συνδρομή τις ἀγαθῶν ἅπασαν C. 235 εὐφυΐαν ὑπερβάλλουσα· δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον αὐξηθεῖσα ἡ πόλις ἀντέχει τοῦτο μὲν τροφῇ, τοῦτο δὲ ξύλοις καὶ λίθοις πρὸς τὰς οἰκοδομίας, ἃς ἀδιαλείπτους ποιοῦσιν αἱ συμπτώσεις καὶ ἐμ- A. 359 πρήσεις καὶ μεταπράσεις, ἀδιάλειπτοι καὶ αὗται οὖσαι· καὶ γὰρ αἱ μεταπράσεις ἑκούσιοί τινες συμπτώσεις εἰσί, καταβαλλόντων καὶ ἀνοικοδομούντων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἕτερα ἐξ ἑτέρων. πρὸς ταῦτ' οὖν τό τε τῶν μετάλλων πλῆθος καὶ ἡ ὕλη καὶ οἱ κατακομίζοντες ποταμοὶ θαυμαστὴν παρέχουσι τὴν ὑποχορηγίαν, πρῶτος μὲν Ἀνίων ἐξ Ἄλβας ῥέων, τῆς πρὸς Μαρσοῖς Λατίνης πόλεως, καὶ διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῇ πεδίου μέχρι τῆς πρὸς τὸν Τίβεριν συμβολῆς, ἔπειθ' ὁ Νὰρ καὶ ὁ Τενέας οἱ διὰ τῆς Ὀμβρικῆς εἰς τὸν αὐτὸν καταφερόμενοι ποταμὸν τὸν Τίβεριν, διὰ

---

1. Ἐσκυλῖνον Cor. — οὐιμίναλεν *B* οὐιμίναλε *C* οὐιμίναλον *k* ex corr., ald. οὐιμινάλιον *l* Pleth. Sbk. Cor. 3. ἑξστάσιον *l*. 5. κολμίνας *BCl* Κολλίνης Cor. — Ἐσκυλίνης Cor. 7. οὐιμιναλίῳ *k* Sbk. Cor. 20. ἀδιαλείπτως codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 22. καταβαλόντων *Cl* ald. 26. τῆς] τοῖς *C*. — μάσοις *CB*, sed in hoc ρ sec. m. add. 27. καὶ asteriscis inclusit Cor. 28. τενᾶς *Bl* τενὰς *C*.

δὲ Τυρρηνίας καὶ τῆς Κλουσίνης ὁ Κλάνις. ἐπεμελήθη μὲν οὖν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ τῶν τοιούτων ἐλαττωμάτων τῆς πόλεως, πρὸς μὲν τὰς ἐμπρήσεις συντάξας στρατιωτικὸν ἐκ τῶν ἀπελευθεριωτῶν τὸ βοηθῆσον, πρὸς δὲ τὰς συμπτώσεις τὰ ὕψη τῶν καινῶν οἰκοδομημάτων καθελών, καὶ κωλύσας ἐξαίρειν ποδῶν ἑβδομήκοντα τὸ πρὸς ταῖς ὁδοῖς ταῖς δημοσίαις. ἀλλ' ὅμως ἐπέλειπεν ἂν ἡ ἐπανόρθωσις, εἰ μὴ τὰ μέταλλα καὶ ἡ ὕλη καὶ τὸ τῆς πορθμείας εὐμεταχείριστον ἀντεῖχε.

8. Ταῦτα μὲν οὖν ἡ φύσις τῆς χώρας παρέχεται τὰ εὐτυ-
A. 360 χήματα τῇ πόλει, προσέθεσαν δὲ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ ἐκ τῆς προνοίας. τῶν γὰρ Ἑλλήνων περὶ τὰς κτίσεις εὐστοχῆσαι μάλιστα δοξάντων, ὅτι κάλλους ἐστοχάζοντο καὶ ἐρυμνότητος καὶ λιμένων καὶ χώρας εὐφυοῦς, οὗτοι προὐνόησαν μάλιστα ὧν ὠλιγώρησαν ἐκεῖνοι, στρώσεως ὁδῶν καὶ ὑδάτων εἰσαγωγῆς καὶ ὑπονόμων τῶν δυναμένων ἐκκλύζειν τὰ λύματα τῆς πόλεως εἰς τὸν Τίβεριν. ἔστρωσαν δὲ καὶ τὰς κατὰ τὴν χώραν ὁδούς, προσθέντες ἐκκοπάς τε λόφων καὶ ἐγχώσεις κοιλάδων, ὥστε τὰς ἁρμαμάξας δέχεσθαι πορθμείων φορτία· οἱ δ' ὑπόνομοι συννόμῳ λίθῳ κατακαμφθέντες ὁδοὺς ἁμάξαις χόρτου πορευτὰς ἐνίας ἀπολελοίπασι. τοσοῦτον δ' ἐστὶ τὸ εἰσαγώγιμον ὕδωρ διὰ τῶν ὑδραγωγείων, ὥστε ποταμοὺς διὰ τῆς πόλεως καὶ τῶν ὑπονόμων ῥεῖν, ἅπασαν δὲ οἰκίαν σχεδὸν δεξαμενὰς καὶ σίφωνας καὶ κρουνοὺς ἔχειν ἀφθόνους, ὧν πλείστην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο Μάρκος Ἀγρίππας, πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι κο-
A. 361 σμήσας τὴν πόλιν. ὡς δ' εἰπεῖν, οἱ παλαιοὶ μὲν τοῦ κάλλους τῆς
C. 236 Ῥώμης ὠλιγώρουν, πρὸς ἄλλοις μείζοσι καὶ ἀναγκαιοτέροις ὄντες· οἱ δ' ὕστερον, καὶ μάλιστα οἱ νῦν καὶ καθ' ἡμᾶς, οὐδὲ τούτου καθυστέρησαν, ἀλλ' ἀναθημάτων πολλῶν καὶ καλῶν ἐπλήρωσαν τὴν πόλιν. καὶ γὰρ Πομπήιος καὶ ὁ Θεὸς Καῖσαρ καὶ ὁ Σεβαστὸς καὶ οἱ τούτου παῖδες καὶ οἱ φίλοι καὶ γυνὴ καὶ

---

1. κλεάνις *knp*, ε sec. m. add. in *B*. 3. ἀπελευθεριωτῶν sup. ων *B* ἀπελευθέρων *knp* edd. 7. ἐπέλιπεν edd. 8. πορθμίας *BCl* Cor. corr. 10. οἱ ante Ῥωμαῖοι add. edd. 11. εὐτυχῆσαι ald. 18. πορθμίων *BC*. 19. καμφθέντες *C*. 21. ὑδραγωγίων *C* 26. ὠλιγόρουν *BC*. 27. καὶ ante καθ' ἡμᾶς om. edd. 29. ὁ ante Πομπήιος add. *l*. — ὁ ante Θεὸς om. *C*. 30. ἡ ante γυνὴ add. edd.

ἀδελφὴ πᾶσαν ὑπερεβάλλοντο σπουδὴν καὶ δαπάνην εἰς τὰς κατασκευάς· τούτων δὲ τὰ πλεῖστα ὁ Μάρτιος ἔχει κάμπος, πρὸς τῇ φύσει προσλαβὼν καὶ τὸν ἐκ τῆς προνοίας κόσμον· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστὸν ἅμα καὶ τὰς ἁρματοδρομίας καὶ τὴν ἄλλην ἱππασίαν ἀκώλυτον παρέχον τῷ τοσούτῳ πλήθει τῶν σφαίρᾳ καὶ κρίκῳ καὶ παλαίστρᾳ γυμναζομένων· καὶ τὰ περικείμενα ἔργα καὶ τὸ ἔδαφος ποάζον δι' ἔτους καὶ τῶν λόφων στεφάναι τῶν ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ ῥείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνύμεναι δυσαπάλλακτον παρέχουσι τὴν θέαν. πλησίον δ' ἐστὶ τοῦ πεδίου τούτου καὶ ἄλλο πεδίον καὶ στοαὶ κύκλῳ παμπληθεῖς καὶ ἄλση καὶ θέατρα τρία καὶ ἀμφιθέατρον καὶ ναοὶ πολυτελεῖς καὶ συνεχεῖς ἀλλήλοις, ὡς πάρεργον ἂν δόξαιεν ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην πόλιν. διόπερ ἱεροπρεπέστατον νομίσαντες τοῦτον τὸν τόπον καὶ τὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνήματα ἐνταῦθα κατεσκεύασαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. ἀξιολογώτατον δὲ τὸ Μαυσώλειον. καλούμενον, ἐπὶ κρηπῖδος ὑψηλῆς λευκολίθου πρὸς τῷ ποταμῷ χῶμα μέγα, ἄχρι κορυφῆς τοῖς ἀειθαλέσι τῶν δένδρων συνηρεφές· ἐπ' ἄκρῳ μὲν οὖν εἰκών ἐστι χαλκῆ τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, ὑπὸ δὲ τῷ χώματι θῆκαί εἰσιν αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων, ὄπισθεν δὲ μέγα ἄλσος περιπάτους θαυμαστοὺς ἔχον· ἐν μέσῳ δὲ τῷ πεδίῳ ὁ τῆς καύστρας αὐτοῦ περίβολος, καὶ οὗτος λίθου λευκοῦ, κύκλῳ μὲν περικείμενον ἔχων σιδηροῦν περίφραγμα, ἐντὸς δ' αἰγείροις κατάφυτος. πάλιν δ' εἴ τις εἰς τὴν ἀγορὰν παρελθὼν τὴν ἀρχαίαν ἄλλην ἐξ ἄλλης ἴδοι παραβεβλημένην ταύτῃ καὶ βασιλικὰς στοὰς καὶ ναούς, ἴδοι δὲ καὶ τὸ Καπιτώλιον καὶ τὰ ἐνταῦθα ἔργα καὶ τὰ ἐν τῷ Παλατίῳ καὶ τῷ τῆς Λιβίας περιπάτῳ, ῥᾳδίως ἐκλάθοιτ' ἂν τῶν ἔξωθεν. τοιαύτη μὲν ἡ Ῥώμη.

---

1. *ἡ* ante *ἀδελφὴ* add. edd. — *ὑπερεβάλοντο* Cor. 5. *παρέχων* codd. *παρέχοντος* Cor.: correxi ex Grosk. sent. 6. *κίρκῳ* ald. *δίσκῳ* Cor., in codice nescio quo ita legi falso ratus: coniectura est a Cas. dubitanter proposita et compluribus aliis postea probata. 7. *αἱ* ante *τῶν* add. Cor. 8. *τῶν*] *τὸ* ***BCl*** *τῶν* ***n***, Sbk. recepit ex ***m***, ut ait. 9. *ἐπιδεικνύμενα* ***np*** *ἐπιδεικνυμένων* Sbk. Cor. 11. *τρία ἅμα τε καὶ* ***np***. 16. *μαυσώλιον* ***BC***. 17. *μέγα* om. codd. omnes praeter ***C***, ex quo rec. Cor. 24. *κατάφυτον* ***C*** ald. 25. *ἰδὼν* ***C***. — *ταύτην* ***BCl*** Cor. corr. *ταύτῃ δὲ καὶ* ***np***. 27. *λιβίης* ***Cl***.

9. Τῶν δ' ἄλλων τῆς Λατίνης πόλεων τὰς μὲν ἑτέροις γνω- A. 362 ρίσμασι, τὰς δὲ ὁδοῖς ἀφορίσαιτ' ἄν τις ταῖς γνωριμωτάταις, ὅσαι διὰ τῆς Λατίνης ἔστρωνται· ἢ γὰρ ἐπὶ ταύταις ἢ παρὰ ταύταις ἢ μεταξὺ ἵδρυνται. γνωριμώταται δὲ τῶν ὁδῶν ἥ τε C. 237 Ἀππία καὶ ἡ Λατίνη καὶ ἡ Οὐαλερία· ἡ μὲν τὰ πρὸς θάλατταν ἀφορίζουσα μέρη τῆς Λατίνης μέχρι Σινοέσσης, ἡ δὲ τὰ πρὸς τῇ Σαβίνῃ μέχρι Μαρσῶν, μέση δ' αὐτῶν ἡ Λατίνη ἡ συμπίπτουσα τῇ Ἀππίᾳ κατὰ Κασιλῖνον, πόλιν διέχουσαν Καπύης ἐννεακαίδεκα σταδίους. ἄρχεται δὲ *τὸ* ἀπὸ τῆς Ἀππίας, ἐν ἀριστερᾷ ἀπ' αὐτῆς ἐκτρεπομένη πλησίον Ῥώμης, εἶτα διὰ τοῦ Τουσκλανοῦ ὄρους ὑπερβᾶσα μεταξὺ Τούσκλου πόλεως καὶ τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους κάτεισιν ἐπὶ Ἄλγιδον πολίχνιον καὶ Πικτὰς πανδοχεῖα. εἶτα συμπίπτει καὶ ἡ Λαβικανή, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς Ἠσκυλίνης πύλης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Πραινεστίνη· ἐν ἀριστερᾷ δ' ἀφεῖσα καὶ ταύτην καὶ τὸ πεδίον τὸ Ἠσκυλῖνον πρόεισιν ἐπὶ πλείους τῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων, καὶ πλησιάσασα τῷ Λαβικῷ, παλαιῷ κτίσματι κατεσπασμένῳ, κειμένῳ δ' ἐφ' ὕψους, τοῦτο μὲν καὶ τὸ Τούσκουλον ἐν δεξιοῖς ἀπολείπει, τελευτᾷ δὲ πρὸς τὰς Πικτὰς καὶ τὴν Λατίνην· διέχει δὲ τῆς Ῥώμης τὸ χωρίον τοῦτο διακοσίους καὶ δέκα σταδίους. εἶθ' ἑξῆς μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς Λατίνης εἰσὶν ἐπίσημοι κατοικίαι καὶ πόλεις Φερέντινον, Φρουσίνων, παρ' ἣν ὁ Κόσας ῥεῖ ποταμός, Φαβρατερία, παρ' ἣν ὁ Τρῆρος ῥεῖ, Ἀκούινον μεγάλη

2. δὲ ὁδοῖς] δ' ἐπὶ τοῖς *BCl* δ' ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς *no* δὲ ταῖς ὁδοῖς edd. inde a Xyl. 3. παρὰ] περὶ Xyl. ἢ παρὰ ταύταις om. *np*. 6. Σινουέσσης edd. 7. σαβήνῃ *C*. 8. κάσινον codd. Cor. corr. ex Cluv. coni. (v. Ital. ant. p. 1187): cf. quae mox de via Latina traduntur et VI, 283. — διέχουσα *C*. 9. τὸ om. edd. — ἀπὸ om. *np*. 11. τοῦ ante τουσκλανοῦ om. edd. — τουσκουλάνου *np*. 13. πανδοκεῖα ald. 14. ἐσκυλίνης *B* edd. κυλίνης *Cl* cf. p. 234. — πρενεστίνη *BC*. 15. ἐσκύλινον *Bl* edd. ἐσκυκλίνον *C*. 16. πρόσεισιν *Bl* πρὸς πρόεισιν *pn* et in hoc puncta sub πρὸς pos. 17. τῷ παλαιῷ Λαβικῷ κτίσματι κτλ. edd. 18. τοῦσκλον *k* Cor. 19. πυκτὰς *C*. 22. φερέντιον ald. — φοροίσινον codd. Cor. corr. ex Cluv. sent. (v. Ital. ant. p. 983). 23. ἀκούηννον *BC* ἀχούηνον ald. Cor. corr. — δὲ post Ἀκούινον add. Cor. propter ἐστὶ quod sequitur: sed hoc potius delendum esse Grosk. vidit. — μεγαλὴ — ὂν sec. m. add.

πόλις *ἐστί*, παρ' ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμὸς μέγας, Ἰντεράμνιον, *ὃν* ἐν συμβολῇ δυεῖν ποταμῶν κείμενον, Λείριός τε καὶ ἑτέρου· Κάσινον, καὶ αὕτη πόλις ἀξιόλογος, ὑστάτη τῶν Λατίνων. τὸ γὰρ Τέανον τὸ καλούμενον Σιδικῖνον ἐφεξῆς κείμενον ἐκ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, διότι τῶν Σιδικίνων ἐστίν. οὗτοι δὲ Ὄσκοι, Καμπανῶν ἔθνος ἐκλελοιπός, ὥστε λέγοιτ' ἂν τῆς Καμπανίας καὶ αὕτη, μεγίστη οὖσα τῶν ἐπὶ τῇ Λατίνῃ πόλεων. καὶ ἡ ἐφεξῆς ἡ τῶν Καληνῶν, καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ.

10. Ἐφ' ἑκάτερα δὲ τῆς Λατίνης ἐν δεξιᾷ μέν εἰσιν αἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀππίας, Σητία τε καὶ Σιγνία, φέρουσαι οἶνον, ἡ μὲν τῶν πολυτελῶν ἕνα, ἡ δὲ τὸν σταλτικώτατον κοιλίας, τὸν Σίγνιον λεγόμενον. †πρὸ δὲ ταύτης ἐστὶ Πρίβερνον καὶ Κόρα καὶ Σύεσσα *Τραπόντιόν τε* καὶ Οὐελίτραι καὶ Ἀλε- A. 363

---

in marg. *C*. 2. ὃν Cor. om. 3. κασίνου *l*(?) ald. Cor., scribendum suspicatur καὶ ἑτέρου, Κασίνου. Κασῖνον κτλ., sed cum neque Interamnae situs satis certus sit, neque Casini fluminis nomen nisi in Chronico Cassinensi (v. Holsten. Ann. ad Cluv. Ital. ant. p. 221) commemoretur, in medio res est relinquenda. 4. σινδικηνὸν codd. Cor. corr. 5. σιδικηνῶν *Bl*(?). 7. λατίνων *l*. 9. κασιληνῷ *B*. 11. σήτεα codd. Cor. corr. 13. Σιγνῖνον ad Latinorum morem scribendum esse recte suspicatur Merula (Cosmogr. II, l. IV, c. 4). — πρὸ δὲ ταύτης vix ferenda sunt, sive ad Signiam, sive ad viam Appiam refers pronomen: vera haud dubie est coniectura Cluverii (It. ant. p. 1036) πρὸς δὲ ταύταις. Grosk. praefert parum apte περὶ ταύτην. 14. συεσ. σατραπόντιον codd. et in marg. *n* add. γρ. σύεσσα τῶν ποντίων: idem hoc coniecit Sigon. ad Cic. Orr. (v. ed. Graev. VI, p. 954), haud dubie Suessam Pometiam ita indicari existimans. Quam sententiam secutus Cluver. (Ital. ant. p. 1025), restituta ea adiectivi forma, qua Strabo uti solet, scribendum censuit Σουέσσα τῶν Πωμεντίνων, quae Sbk. Cor. receperunt audacia non ferenda. Τραπόντιον respondet Latinorum Tripontio, quod commemoratur in inscriptione Traiani (v. Chaupy *Dec. de la mais. etc. d'Horace* t. III p. 391. Morcell. de stilo inscr. Lat. II, p. 129). Situm erat eodem loco, quo hodie mansio est, nomine *Tre ponti*, a qua fossa incipit a Pio VI P. M. per paludes Pontinas ducta, atque antiquam incepisse suspicatur Westphal. (v. *Die Römische Campagne* p. 49). Qui locus num Strabonis aetate idem nomen iam habuerit, incertum est: hoc vero certissimum, ignobilem fuisse ac prorsus indignum, qui inter oppida memorabilia recenseretur; particula τέ cum praeterea

τριον· ἔτι δὲ Φρεγέλλαι, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις ῥεῖ, ὁ εἰς τὰς Μιντούρνας ἐκδιδούς, νῦν μὲν κώμη, πόλις δέ ποτε γεγονυῖα ἀξιόλογος καὶ τὰς πολλὰς τῶν ἄρτι λεχθεισῶν περιοικίδας πρότερον ἐσχηκυῖα, αἳ νῦν εἰς αὐτὴν συνέρχονται, ἀγοράς τε ποιούμεναι καὶ ἱεροποιίας τινάς· κατεσκάφη δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποστᾶσα. πλεῖσται δ' εἰσὶ καὶ τούτων καὶ τῶν ἐν τῇ Λατίνῃ καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐν τῇ Ἑρνίκων τε καὶ Αἴκων καὶ Οὐόλσκων ἱδρυμέναι, C. 238 Ῥωμαίων δ' εἰσὶ κτίσματα. ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῆς Λατίνης αἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Οὐαλερίας, Γάβιοι μὲν ἐν τῇ Πραινεστίνῃ ὁδῷ κειμένη, λατόμιον ἔχουσα ὑπουργὸν τῇ Ῥώμῃ μάλιστα τῶν ἄλλων, διέχουσα τὸ ἴσον τῆς Ῥώμης τε καὶ Πραινέστου, περὶ ἑκατὸν σταδίους· εἶθ' ἡ Πραίνεστος, περὶ ἧς αὐτίκα ἐροῦμεν· εἶθ' αἱ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον, ἥ τε τῶν Ἑρνίκων πολίχνη Καπίτουλον καὶ Ἀναγνία, πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κερεάτε καὶ Σῶρα, παρ' ἣν ὁ Λεῖρις παρεξιὼν εἰς Φρεγέλλας ῥεῖ καὶ Μιντούρνας. A. 364 ἔπειτα ἄλλα τινὰ καὶ Οὐέναφρον, ὅθεν τὸ κάλλιστον ἔλαιον· ἡ μὲν οὖν ἡ πόλις ἐφ' ὕψους κεῖται, παραρρεῖ δὲ τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν ὁ Οὐουλτοῦρνος, ὃς καὶ παρὰ τὸ Κασιλῖνον ἐνεχθεὶς ἐκδίδωσι κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν. Αἰσερνία δὲ καὶ Ἀλλιφαὶ ἤδη Σαυνιτικαὶ πόλεις εἰσίν, ἡ μὲν ἀνῃρημένη κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον, ἡ δ' ἔτι συμμένουσα.

11. Ἡ Οὐαλερία δ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ Τιβούρων, ἄγει δ' ἐπὶ Μαρσοὺς καὶ Κορφίνιον, τὴν τῶν Πελίγνων μητρόπολιν. εἰσὶ

---

incommodissima sit, dubium mihi non est, quin haec quoque pro interpolatoris additamento habenda sint: v. ad p. 227. 231. 1. ἔτι] ἔστι *Bl.* 3. περιοικίας *BCl* παροικίας ald., unde παροικίδας Sbk. 4. ἀγῶνας *n* Cor. 6. καὶ post τούτων om. edd. 7. ἔκων *C* Αἰκούων Cor. cf. p. 228. — οὐέλκων *C.* 9. περαινεστίνη *C.* 10. ὑπουργοῦν Cor. 12. αἱ] ἡ codd. Cor. corr. 13. ἑρκίνων *l.* — Καπίτουλον] καὶ πίτουλον *BCl* Xyl. corr. 14. κερεάται codd. edd. Correxi ex Frontino de col. p. 85. 118. coll. Plin. H. N. III, 9 (ubi vid. Harduin.). Similes errores supra vidimus IV, 181. V, 215. Apud Plutarchum in Mario c. 3, ubi codd. exhibent ἐν κώμῃ κιρραιάτωνι, scribendum videatur Κερεάτῳ. 16. οὐερνάφριον *C* οὐενάφριον *Bl* Cor. corr. 17. ἡ add. ald. 18. παρὰ] περὶ Xyl. 20. ἀλιφαὶ ald. — σαμνιτικαὶ ald. — ἀνηζημένη *l.* 22. οὐαλλερία *BC.* — τιβούρνων *l.*

δ' ἐν αὐτῇ Λατῖναι πόλεις Οὐαρία τε καὶ Καρσέολοι καὶ Ἄλβα, πλησίον δὲ καὶ πόλις Κούκουλον. ἐν ὄψει δ' εἰσὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρά τε καὶ Πραίνεστος καὶ Τοῦσκλον. Τίβουρα μέν, ᾗ τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταράκτης, ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὢν ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φάραγγα βαθεῖαν καὶ καταλσῆ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει. ἐντεῦθεν δὲ διέξεισι πεδίον εὐκαρπότατον παρὰ τὰ μέταλλα τοῦ λίθου τοῦ Τιβουρτίνου καὶ τοῦ ἐν Γαβίοις, καὶ τοῦ ἐρυθροῦ λεγομένου, ὥστε τὴν ἐκ τῶν μετάλλων ἐξαγωγὴν καὶ τὴν πορθμείαν εὐμαρῆ τελέως εἶναι, τῶν πλείστων ἔργων τῆς Ῥώμης ἐντεῦθεν κατασκευαζομένων. ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα ψυχρὰ ἐκ πολλῶν πηγῶν, πρὸς ποικίλας νόσους καὶ πίνουσι καὶ ἐγκαθημένοις ὑγιεινά· τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ Λαβανά, οὐκ ἄποθεν τούτων ἐν τῇ Νωμεντανῇ καὶ τοῖς περὶ Ἠρητὸν τόποις. Πραίνεστος δ' ἐστὶν ὅπου τὸ τῆς Τύχης ἱερὸν ἐπίσημον χρηστηριάζον. ἀμφότεραι δ' αἱ πόλεις αὗται τῇ αὐτῇ προσιδρυμέναι τυγχάνουσιν ὀρεινῇ, διέχουσι δ' ἀλλήλων ὅσον σταδίους ἑκατόν, τῆς δὲ Ῥώμης Πραίνεστος μὲν καὶ διπλάσιον, Τίβουρα δ' ἔλαττον. φασὶ δ' Ἑλληνίδας ἀμφοτέρας, Πραίνεστον γοῦν Πολυστέφανον καλεῖσθαι πρότερον. ἐρυμνὴ μὲν οὖν ἑκατέρα, πολὺ δ' A. 365 *ἐρυμνοτέρα Πραίνεστος· ἄκραν γὰρ ἔχει τῆς μὲν πόλεως ὑπερ-*

---

1. *οὐαλερία* codd. edd. Correxi ex coni. Cluverii (Ital. ant. p. 783), qui tamen ipse alteram scripturam relinquendam censuit, quia Valeria civitas apud Anastasium in vita Bonifacii IV commemoretur: quae si unquam fuit, neque Strabonis aetate fuit, neque in Latio (v. quae diximus in commentatione inscripta ***der Fuciner See*** p. 55 n. 96. Holsten. Annot. ad Cluv. p. 163). 2. *τοῖς*] *τῆς* *C*. 3. *ἐν* ante *ᾗ* add. Cor. 4. *καταρράκτης* Cor. — *ὢν* om. ald. — *ἀννίων* *BC*. 6. *καταλσῆ*] *καταρράσσων* Cor. *κατ' ἄλση* Pleth. ***kp***, ex quo et aldinae scriptura *κατάλσει* Grosk. procudit *κατ[άφυτον] ἄλσει* nullo successu. Adiectivum *κάταλσος* habent Schol. et Eust. ad Dion. Perieg. 321 aliique recentiores. — *πεδίον* om. codd. praeter *C*, ex quo rec. Cor. 7. *παρὰ*] *περὶ* Xyl. 8. *καὶ* asteriscis inclusit Cor.: malim *τοῦ καὶ*. 11. Verba *τούτῳ* — *ῥεῖ* tam evanida sunt in *C*, ut legi nequeant, sicuti quae mox sequuntur *πίνουσι* — *ὑγιεινά*. — *ὁ Ἀνίων διέξεισι* post *τούτῳ* add. ***np*** marg. ***B*** (sec. m.) edd., quae cum nimis languerent, Cor. *ὃ* praeposuit. 21. *ἄκρον* codd. Cor. corr.

θεν ὄρος ὑψηλόν, ὄπισθεν δ' ἀπὸ τῆς συνεχούσης ὀρεινῆς αὐχένι διεζευγμένον, ὑπεραῖρον καὶ δυσὶ σταδίοις τούτου πρὸς ὀρθίαν C. 239 ἀνάβασιν. πρὸς δὲ τῇ ἐρυμνότητι καὶ διώρυξι κρυπταῖς διατέτρηται πανταχόθεν μέχρι τῶν πεδίων, ταῖς μὲν ὑδρείας χάριν, ταῖς δ' ἐξόδων λαθραίων, ὧν ἐν μιᾷ Μάριος πολιορκούμενος ἀπέθανε. ταῖς μὲν οὖν ἄλλαις πόλεσι πλεῖστον τὸ εὐερκὲς πρὸς ἀγαθοῦ τίθεται, Πραινεστίνοις δὲ συμφορὰ γεγένηται διὰ τὰς Ῥωμαίων στάσεις. καταφεύγουσι γὰρ ἐκεῖσε οἱ νεωτερίσαντες· ἐκπολιορκηθέντων δέ, πρὸς τῇ κακώσει τῆς πόλεως καὶ τὴν χώραν ἀπαλλοτριοῦσθαι συμβαίνει, τῆς αἰτίας μεταφερομένης ἐπὶ τοὺς ἀναιτίους. ῥεῖ δὲ διὰ τῆς χώρας Οὐέρεστις ποταμός. πρὸς ἕω δὲ τῆς Ῥώμης εἰσὶν αἱ λεχθεῖσαι πόλεις.

12. Ἐνδοτέρω δὲ τῆς κατ' αὐτὰς ὀρεινῆς ἄλλη ῥάχις ἐστί, μεταξὺ αὐλῶνα καταλείπουσα τὸν κατὰ Ἄλγιδον, ὑψηλὴ μέχρι τοῦ Ἀλβανοῦ ὄρους. ἐπὶ ταύτης δὴ τὸ Τοῦσκλον ἵδρυται, πόλις οὐ φαύλως κατεσκευασμένη· κεκόσμηται δὲ ταῖς κύκλῳ φυτείαις καὶ οἰκοδομίαις, καὶ μάλιστα ταῖς ὑποπιπτούσαις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν Ῥώμην μέρος. τὸ γὰρ Τούσκουλον ἐνταῦθα ἐστὶ λόφος εὔγεως καὶ εὔυδρος, κορυφούμενος ἠρέμα πολλαχοῦ καὶ δεχόμενος βασιλείων κατασκευὰς ἐκπρεπεστάτας. συνεχῆ δ' ἐστὶ καὶ τὰ τῷ Ἀλβανῷ ὄρει ὑποπίπτοντα, τὴν αὐτήν τε ἀρετὴν

---

4. ὑδρίας ald. 9. ἐκπολιορκισθέντων C. 11. οὐέρεστια (sic) C Οὐέρεσις edd., quod nomen nisi h. l. nusquam invenitur: neque qui amnis intelligendus sit constat. Plerique unum ex rivulis indicari putant, qui hac ex parte in Anienem cadunt: quorum nullus tamen Praenestinorum agrum videtur permeasse, nec ποταμός recte appelletur. Probabilior igitur est Abbatis Chaupyi opinio (v. l. l. II p. 320 sq.), fluvium illum censentis non diversum esse ab eo, qui haud procul Praeneste ortus per vallem spatiosam ad Lirim decurrat, quem Strabo Trerum p. 237 nominavit. Atque licet haud male suspicetur ille alio nomine vocatum esse aliis in partibus (hodie quoque primum appellatur *Sacco*, deinde *Tolero*), corruptam potius esse crediderim h. l. codicum scripturam, in qua vel ὁ Τρῆρος latere facile concedas. Articulum certe Strabo in talibus addere solet. 14. κατὰ om. C. — ἄλγινον BCl. — Adiectivum ὑψηλή post ἐστί collocandum censet Grosk.: malim et ea quae sequuntur usque ad ὄρους eo transferri. 18. τούσκουννον C τοῦσκλον l. 19. εὔγαιος C.

ἔχοντα καὶ κατασκευήν. ἐφεξῆς δ' ἐστὶ πεδία, τὰ μὲν πρὸς τὴν
Ῥώμην συνάπτοντα καὶ τὰ προάστεια αὐτῆς, τὰ δὲ πρὸς τὴν
θάλατταν· τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν θάλατταν ἧττόν ἐστιν ὑγιεινά,
τὰ δὲ ἄλλα εὐάγωγά τε καὶ παραπλησίως ἐξησκημένα. μετὰ δὲ
τὸ Ἀλβανὸν Ἀρικία ἐστὶ πόλις ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ· στάδιοι
δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἑκατὸν ἑξήκοντα· κοῖλος δ' ἐστὶν ὁ τό-
πος, ἔχει δ' ὅμως ἐρυμνὴν ἄκραν. ὑπέρκειται δ' αὐτῆς τὸ μὲν
Λανούιον, πόλις Ῥωμαίων, ἐν δεξιᾷ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, ἀφ' ἧς A. 366
ἔποπτος ἥ τε θάλασσά ἐστι καὶ τὸ Ἄντιον· τὸ δ' Ἀρτεμίσιον,
ὃ καλοῦσι Νέμος, ἐκ τοῦ ἐν ἀριστερᾷ μέρους τῆς ὁδοῦ τοῖς ἐξ
Ἀρικίας ἀναβαίνουσιν †εἰς τὴν δ' Ἀρικίνην τὸ ἱερόν. λέγουσι
δι' ἀφιδρύματα τῆς Ταυροπόλου· καὶ γάρ τι βαρβαρικὸν κρα-
τεῖ καὶ Σκυθικὸν περὶ τὸ ἱερὸν ἔθος. καθίσταται γὰρ ἱερεὺς ὁ
γενηθεὶς αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου πρότερον δραπέτης ἀνήρ· ξι-
φήρης οὖν ἐστιν ἀεί, περισκοπῶν τὰς ἐπιθέσεις, ἕτοιμος ἀμύ-

---

6. ἑξήκοντα] εἴκοσι scribendum censent Cluverius, Holstenius, Wesselingius ex Dion Arch. Rom. VI, 32, Philostr. vit. Apoll. IV, 12, quibus itineraria satis concinunt: sed codd. scripturam tuetur quod p. 229 tradidit, Albanum montem tantum Roma distare, quantum Ardeam. 8. λαουίνιον codd. edd. Correxi ex Cluv. (Ital. ant. p. 936) aliorumque sent. cf. ad p. 231. Frequens est etiam apud alios scriptores utriusque nominis commutatio: v. quae affert Cluv. l. l. — πόλις Ῥωμαίων cum parum liqueat, cur adiecta sint, Cluv. l. l. censuit addendum esse ἄποικος, coloniam Romanorum alii, nulla alia voce adsumpta, intellexerunt: quorum neutrum probabile. Suspicari possis, ut in loco a librariis pessime habito, scriptum fuisse πόλις παλαιά. 10. τοῖς] τῆς *BCl* Cor. Dativum reposuerat Sbk. ex Cluv. coni. 11. ἀρεκίας *BCl.* — εἰς τὴν δ' ἀρεκίνην *Bl* εἰς τὴν λαρεκίνην *C* εἰς τὸ τῆς Ἀρικινῆς ἱερόν. Sbk. Cor. ex Cas. coni. parum commode, cum τὸ Ἀρτεμίσιον et τὸ τῆς Ἀρικινῆς ἱερὸν diversa non fuisse certum sit. 12. δι'] δ' εἶναι *B* edd. — ἀφίδρυμα *k* Sbk. Cor. Variis coniecturis tentarunt VV. DD. locum corruptissimum, ex quibus verum ex parte vidit Salmasius (v. Exercitt. Plin. p. 48), omisso εἰς reponens τῆς δ' Ἀρικινῆς τὸ ἱερόν· λέγουσι δ' εἶναι ἀφίδρυμα κτλ. Sed in unam sententiam haec omnia coniungenda esse recte censuit Grosk., ita ut haec scripsisse Strabo videatur — ἀναβαίνουσι. τῆς δ' Ἀρικίνης τὸ ἱερὸν λέγουσιν ἀφίδρυμά τι τῆς Ταυροπόλου κτλ. Praepositionem εἰς in ἐστί mutari voluerunt Cluv. et Sbk. satis incommode propter ὑπέρκειται ipso sententiae initio positum; adiectam esse eam ab interpolatore multo verisimilius est.

νεσθαι. τὸ δ' ἱερὸν ἐν ἄλσει, πρόκειται δὲ λίμνη πελαγίζουσα, κύκλῳ δ' ὀρεινὴ συνεχὴς ὀφρὺς περίκειται καὶ λίαν ὑψηλὴ καὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸ ὕδωρ ἀπολαμβάνουσα ἐν κοίλῳ τόπῳ καὶ βαθεῖ. τὰς μὲν οὖν πηγὰς ὁρᾶν ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ λίμνη πληροῦ-
C. 240 ται· τούτων δ' ἐστὶν Ἡγερία καλουμένη, δαίμονός τινος ἐπώ-
A. 367 νυμος· αἱ δ' ἀπορρύσεις ἐνταῦθα μὲν ἄδηλοί εἰσιν, ἔξω δὲ δείκνυνται πόρρω πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἀνέχουσαι.

13. Πλησίον δ' ἐστὶ τῶν χωρίων τούτων καὶ Ἀλβανὸν ὄρος πολὺ ὑπερκύπτον τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ὀφρύων, καίπερ ὑψηλῶν οὐσῶν καὶ ὀρθίων ἱκανῶς. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο λίμνην πολὺ μείζω τῆς κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον *ὄρος*. προσωτέρω δὲ τούτων αἱ λεχθεῖσαι πρότερον πόλεις τῆς Λατίνης εἰσί. μάλιστα δ' ἐν μεσογαίᾳ τῶν Λατίνων πόλεών ἐστιν ἡ Ἄλβα, ὁμοροῦσα Μαρσοῖς· ἵδρυται δ' ἐφ' ὑψηλοῦ πάγου λίμνης Φουκίνας πλησίον, πελαγίας τὸ μέγεθος· χρῶνται δ' αὐτῇ μάλιστα μὲν Μαρσοὶ καὶ πάντες οἱ πλησιόχωροι. φασὶ δ' αὐτὴν καὶ πληροῦσθαί ποτε μέχρι τῆς ὀρεινῆς καὶ ταπεινοῦσθαι πάλιν, ὥστ' ἀναψύχειν τοὺς λιμνωθέντας τόπους καὶ γεωργεῖσθαι παρέχειν, ἤτοι μεταστάσεις τῶν κατὰ βάθους ὑγρῶν σποράδην καὶ ἀδήλως γίνονται, πάλιν δ' ἐπισυρρέουσιν, ἢ τελέως ἐκλείπουσιν αἱ πηγαὶ καὶ πάλιν συνθλίβονται, καθάπερ ἐπὶ τοῦ Ἀμενάνου συμβαίνειν φασὶ τοῦ διὰ Κατάνης ῥέοντος· ἐκλείπει γὰρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ πάλιν ῥεῖ. ἐκ δὲ τῆς Φουκίνας εἶναι τὰς πη-

---

2. καὶ om. Cor. — μία codd. Cor. corr. ex Holst. coni. 5. Ἡγερία] ἱερεία codd. Cor. corr. ex coni. Cluv., adiiciens praeterea καὶ ἡ. Scaliger coniecerat Ἰτέρνη. 6. ἀπεκρύσεις np. 7. ἔχουσαι Bl. 9. ἀρτηνισίου l. 10. καὶ post δὲ om. np ac tolli iubet Cor. in nott. 11. ὄρος asteriscis inclusit Cor. Ad explicandum τοῦτο videtur in marg. primum positum fuisse, unde alieno loco receptum est. 12. τοῖς λατίνοις C. 13. ἄλβη codd. Cor. corr. 14. λίμνη et mox πελαγία codd. edd. Qui nominativus ut melius fulciretur, ἔστι δὲ καὶ add. np edd.; Cor. praeterea Φουκίνα scripsit cum np, ac genitivus ille cum λίμνη ita coniunctus a Strabonis usu alienus est: sed ea potius scribenda esse, quae posui, particulae δὲ defectus ostendit. 18. ἅπερ ante παρέχειν add. np. 19. ἤτοι] εἴτε Cor. ex Xyl. coni., eandem particulam paulo post inferens pro ἤ. — μεταστάσει codd. 21. ἐπὶ] περὶ C. 22. ἐκλείπειν ac mox ῥεῖν np.

γὰς ἱστοροῦσι τοῦ Μαρκίου ὕδατος τοῦ τὴν Ῥώμην ποτίζοντος καὶ παρὰ τἄλλα εὐδοκιμοῦντος ὕδατα. τῇ δὲ Ἄλβᾳ διὰ τὸ ἐν A. 368 βάθει τῆς χώρας ἱδρῦσθαι καὶ διὰ τὸ εὐερκὲς ἀντὶ φρουρᾶς ἐχρήσαντο πολλάκις Ῥωμαῖοι, τοὺς φυλακῆς δεομένους ἐνταῦθα καθείργοντες.

CAPUT IV.

1. Ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῶν προσαλπίων ἐθνῶν ἀρξάμενοι καὶ τῶν πρὸς αὐτοῖς ὀρῶν τῶν Ἀπεννίνων, ἔπειθ' ὑπερβάντες ταῦτα τὴν ἐντὸς ἐπήλθομεν πᾶσαν, ὅση μεταξὺ κεῖται τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν τῶν κεκλιμένων πρὸς τὸν Ἀδρίαν μέχρι Σαυνιτῶν [καὶ] Καμπανῶν, νῦν ἐπανιόντες δηλώσομεν τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις οἰκοῦντα καὶ ταῖς ὑπωρείαις τῆς τε ἐκτὸς μέχρι τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς καὶ τῆς ἐντός. ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῶν Κελτικῶν ὅρων.

2. Ἔστι δ' ἡ Πικεντίνη μετὰ τὰς τῶν Ὀμβρικῶν πόλεις τὰς μεταξὺ Ἀριμίνου καὶ Ἀγκῶνος. ὥρμηνται δ' ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, δρυοκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέταις, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι, καὶ νομίζουσιν Ἄρεως ἱερόν. οἰκοῦσι δ' ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀρξάμενοι μέχρι τῶν πεδίων καὶ τῆς θαλάττης, ἐπὶ μῆκος ηὐξημένην ἔχοντες μᾶλλον ἢ πλάτος τὴν χώραν, ἀγαθὴν πρὸς ἅπαντα, βελτίω δὲ τοῖς ξυλίνοις καρποῖς, ἢ τοῖς σιτικοῖς. ἔστι δ' εὖρος μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ θάλατταν ἀνώμαλον C. 241 τοῖς διαστήμασι· μῆκος δ' ἀπὸ Αἴσιος ποταμοῦ μέχρι Κάστρου παράπλουν ἔχον σταδίων ὀκτακοσίων. πόλεις δ' Ἀγκὼν μὲν

---

7. *προσαλπείων* ald. 11. *σαννιτῶν* ald. — *καὶ* om. *C*(?) *Bl*. Legitur in *np*. 15. *ἡ πικήνη np*. 17. *πικένιοι np*. — *δρυκολάπτου* Cas. 19. *ἄρεος Cl* edd. cf. p. 250. 22. *τοῖς* ante *σιτικοῖς* om. ald. 23. *ἀνώμαλον*] *μᾶλλον BCl ἀνώμαλον*, quod reposuit Xyl., est in *np*. 24. *λεάστρου BCl κάστρου np*, idem Xyl. restituit. 25. *πόλις* codd. Cor. corr. cf. p. 231. — Hoc loco pr. m. addita sunt haec in marg. *p*: *ὡς δ' ἄλλοι ἔφασαν ἦν πρὸς τῇ πόλει ταύτῃ ἀφροδίτης ἱερόν, διὸ καὶ ὁ ἴουσος νάλης, εἷς τῶν λατίνων σατύρων ποιητής φησι*. Additus fuit haud dubie in exemplari, ex quo descriptus est hic codex, Iuvenalis versus (IV, 40), a descriptore, homine Graeco latinique

Ἑλληνίς, Συρακουσίων κτίσμα τῶν φυγόντων τὴν Διονυσίου
A. 369 *τυραννίδα· κεῖται δ' ἐπ' ἄκρας μὲν λιμένα ἐμπεριλαμβανούσης, τῇ πρὸς τὰς ἄρκτους ἐπιστροφῇ, σφόδρα δ' εὔοινός ἐστι καὶ εὔπυροφόρος. πλησίον δ' αὐτῆς Αὔξουμον πόλις μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· εἶτα Σεπτέμπεδα καὶ † Πνευεντία καὶ Ποτεντία καὶ Φίρμον Πικηνόν· ἐπίνειον δὲ ταύτης Κάστελλον. ἐφεξῆς δὲ τὸ τῆς Κύπρας ἱερόν, Τυρρηνῶν ἵδρυμα καὶ κτίσμα· τὴν δ' Ἥραν ἐκεῖνοι Κύπραν καλοῦσιν· εἶτα Τρουεντῖνος ποταμὸς καὶ πόλις ἐπώνυμος· εἶτα Καστρουνόουν, καὶ ὁ Ματρῖνος ποταμός, ῥέων ἀπὸ τῆς Ἀδριανῶν πόλεως, ἔχων ἐπίνειον τῆς Ἀδρίας ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. ἔστι δ' ἐν τῇ μεσογαίᾳ καὶ αὕτη καὶ τὸ Ἄσκλον τὸ Πικηνόν, ἐρυμνότατον χωρίον καὶ .... ἐφ' ᾧ κεῖται τὸ τεῖχος, καὶ τὰ περικείμενα ὄρη στρατοπέδοις οὐ βάσιμα. ὑπὲρ δὲ τῆς Πικεντίνης Οὐηστῖνοί τε καὶ Μαρσοὶ καὶ Πελίγνοι καὶ Μαρρουκῖνοι καὶ Φρεντανοί, Σαυνιτικὸν ἔθνος, τὴν ὀρεινὴν κατέχουσιν, ἐφαπτόμενοι μικρὰ τῆς θαλάττης. ἔστι δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα μικρὰ μέν, ἀνδρικώτατα δὲ καὶ πολλάκις τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐπιδεδειγμένα Ῥωμαίοις, πρῶτον μέν, ἡνίκα*

---

sermonis imperito, omissus. Iam vero cum codicem Etonensem (*n*) constanter sequatur, in hoc ea legi, a Cyriaco Anconitano addita, suspicor. 4. *πυροφόρος* Coraes. 5. *Πνευεντία* nusquam praeter hunc locum commemoratur, neque improbabiliter Du Theil. et Groskurd. coniiciunt scribendum esse *Πολλεντία*. Idem oppidum alio nomine magis noto nominatum fuisse videtur Urbs Salvia (v. Plin. H. N. III, 18). — *πεντεντία BC*. 6. *ἄφιρμον Cl*. — *πίκινον C πικίνον B* et alterum *ι* sec. m. in *η* mut. — *κάτελλον* codd. Xyl. corr. 9. *Καστρουνόουν*] *καὶ τρουνόουν* codd. *καστρουννοοῦον* coni. Cas. *Καστρουμνόβουμ* Sbk. Cor. ex coni. Cluv., qui comparat *Νοβουμκώμουμ* (p. 213), ac fortasse *Καστρουνόουμ* scribendum est; sed non eandem rationem Strabo ubique in talibus sequitur: cf. p. 226. 11. *αὐτὴ* codd. Cor. corr. 12. *καὶ* asteriscis inclusit Cor., sed excidisse potius h. l. nonnulla cum Grosk. statuendum est. Quae qualia fuerint, nemo facile dixerit; neque magnopere placent, quae proponit Grosk.: — *χωρίον· καὶ γὰρ ἔρυμα αὐτῷ ὁ λόφος ἐστί, ἐφ' ᾧ κτλ.* Suspicari possis — *χωρίον καὶ διὰ τὸν λόφον, ἐφ' ᾧ κτλ.* Sed nihil affirmo. 13. *παρακείμενα C*. 14. *πικήνης np*. — *οὐήστιοι BCl οὐεστινοὶ np* Xyl. corr. 15. *πάλιγνοι BC*. — *μαρουκῖνοι* ald. ac sic constanter. — *φρεττανοὶ BCl* ac sic constanter: Xyl. corr. — *σαυνιτικὸν l*(?) ald. *σαμνιτικὸν np*.

ἐπολέμουν· δεύτερον δέ, ὅτε συνεστράτευον· τρίτον δ', ὅτε δεόμενοι τυχεῖν ἐλευθερίας καὶ πολιτείας μὴ τυγχάνοντες ἀπέστησαν καὶ τὸν Μαρσικὸν καλούμενον ἐξῆψαν πόλεμον, Κορφίνιον, τὴν τῶν Πελίγνων μητρόπολιν, κοινὴν ἅπασι τοῖς Ἰταλιώταις ἀποδείξαντες πόλιν ἀντὶ τῆς Ῥώμης, ὁρμητήριον τοῦ πολέμου, μετονομασθεῖσαν Ἰταλικήν, καὶ ἐνταῦθα δὴ τοὺς συνεπομένους ἀθροίσαντες καὶ χειροτονήσαντες ὑπάτους καὶ στρατηγούς· δύο δ' ἔτη συνέμειναν ἐν τῷ πολέμῳ, μέχρι διεπράξαντο τὴν κοινωνίαν, περὶ ἧς ἐπολέμουν. Μαρσικὸν δὲ ὠνόμασαν τὸν πόλεμον ἀπὸ τῶν ἀρξάντων τῆς ἀποστάσεως, καὶ μάλιστα ἀπὸ Πομπαιδίου. τὰ μὲν οὖν ἄλλα κωμηδὸν ζῶσιν, ἔχουσι δὲ καὶ πόλεις ὑπὲρ μὲν τῆς θαλάττης τό τε Κορφίνιον καὶ Σοῦλμον καὶ Μαρούιον καὶ Τεατέαν τὴν τῶν Μαρρουκίνων μητρόπολιν. ἐπ' αὐτῇ δὲ τῇ θαλάττῃ τό τε Ἄτερνον, ὅμορον τῇ Πικεντίνῃ, ὁμώνυμον δὲ τῷ ποταμῷ τῷ διορίζοντι τήν τε Οὐηστίνην καὶ τὴν Μαρρουκίνην. ῥεῖ γὰρ ἐκ τῆς Ἀμιτερνίνης, διὰ δὲ Οὐηστίνων, παραλιπὼν ἐν δεξιᾷ τοὺς Μαρρουκίνους ὑπὲρ *τῷ* τῶν Πελίγνων κειμένους, ζεύγματι περατός. τὸ δὲ πόλισμα τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ Οὐηστίνων μέν ἐστι, κοινῷ δ' ἐπινείῳ χρῶνται καὶ οἱ Πελίγνοι καὶ οἱ Μαρρουκῖνοι· διέχει δὲ τὸ ζεῦγμα τέσσαρας καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπὸ Κορφινίου. μετὰ δὲ Ἄτερνον Ὄρτων, ἐπίνειον Φρεντανῶν, καὶ Βοῦκα, καὶ αὐτὴ Φρεντανῶν, ὅμορος Τεάνῳ τῷ Ἀπούλῳ. *Ὀρτώνιόν ἐστιν ἐν τοῖς Φρεν- A. 370 C. 242

---

6. δὲ codd. edd., sed asteriscis inclusit Cor. 9. τὸν] αὐτὸν *Bl.* 11. πομπεδίου codd. edd. 12. Σοίλμωνα malim cum. Cluv. (It. ant. p. 755): cf. ad p. 237. 13. Μαρρούβιον Cor. — Τεατέαν τὴν] τεγεάτην *C* ald. τεαγεάτην *B* τραγεάτην *l* τεατέαν, om. art., Xyl. Τεάτον τὴν Cor. Τεατέα est etiam ap. Ptolem.: Καιρέα similiter formatum p. 220. 14. αὔτερνον *BCl* Xyl. corr. — πικήνῃ *np.* 15. οὐιστίνην *BC* τόν τε οὐηστῖνον *l.* 16. ἀμιτερρίνης *ClB* et in hoc ν sup. alterum ρ sec. m. add., ἀμιτερνίνης *o*, idque rec. Cor. — οὐιστίνων *BC* οὐεστίνων *l.* 17. *τῷ*] τὰ Sbk., om. Cor. 19. οὐεστίνων *BCl.* 21. αὔτερνον codd. Xyl. corr. 22 φρεττανῶν *Bl.* — αὐτὸ codd. edd Correxi ex Grosk. sent. 23. ὅμορον Cor. — ὄρτιον ald. Sed cum nec hoc nomen nec id, quod codd. exhibent, alibi inveniatur, alii Ἰστόνιον putarunt scribendum esse, alii alia (v. *Romanelli Scoverte Frentane* II p. 238 sqq.). Equidem hunc quoque lo-

τανοῖς, πέτραι λῃστρικῶν ἀνθρώπων, οἷς αἱ οἰκήσεις ἀπὸ τῶν ναυαγίων πήγνυνται· καὶ τἆλλα θηριώδεις εἶναι.* μεταξὺ δὲ Ὄρτωνος καὶ Ἀτέρνου ὁ Σάγρος ποταμὸς ὁρίζων τοὺς Φρεντανοὺς ἀπὸ τῶν Πελίγνων. ὁ δὲ παράπλους ἀπὸ τῆς Πικεντίνης ἐπὶ τοὺς Ἀπούλους, οὓς οἱ Ἕλληνες Δαυνίους καλοῦσι, σταδίων ἐστὶν ὅσον τετρακοσίων ἐνενήκοντα.

3. Ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν ἥ τε Καμπανία, παρήκουσα τῇ θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαυνῖτις ἐν μεσογαίᾳ μέχρι Φρεντανῶν καὶ τῶν Δαυνίων, εἶτ' αὐτοὶ Δαύνιοι καὶ τἆλλα ἔθνη τὰ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. πρῶτον δὲ περὶ
A. 371 τῆς Καμπανίας ῥητέον. ἔστι δ' ἀπὸ τῆς Σινοέσσης ἐπὶ μὲν τὴν ἑξῆς παραλίαν κόλπος εὐμεγέθης μέχρι Μισηνοῦ, κἀκεῖθεν ἄλλος κόλπος πολὺ μείζων τοῦ προτέρου, καλοῦσι δ' αὐτὸν Κρατῆρα, ἀπὸ τοῦ Μισηνοῦ μέχρι τοῦ Ἀθηναίου, δυεῖν ἀκρωτηρίων, κολπούμενον. ὑπὲρ δὲ τούτων τῶν ἠιόνων Καμπανία πᾶσα ἵδρυται, πεδίον εὐδαιμονέστατον τῶν ἁπάντων· περίκεινται δ' αὐτῷ γεωλοφίαι τε εὔκαρποι καὶ ὄρη τά τε τῶν Σαυνιτῶν καὶ τὰ τῶν Ὄσκων. Ἀντίοχος μὲν οὖν φησι τὴν χώραν ταύτην Ὀπικοὺς οἰκῆσαι, τούτους δὲ καὶ Αὔσονας καλεῖσθαι. Πολύβιος δ' ἐμφαίνει δύο ἔθνη νομίζων ταῦτα· Ὀπικοὺς γάρ φησι καὶ Αὔσονας οἰκεῖν τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Κρατῆρα.

---

cum ab interpolatore potius, quam a Strabone profectum crediderim (cf. p. 227. 231. 237). Iam primum apto connexu cum iis, quae proxime praecedunt, prorsus carent haec verba, neque magnopere iuvamur particula δὲ a Corae et Groskurdio addita; deinde pluralis πέτραι, licet p. 228 similiter positus sit, h. l. tamen minus ferendus est, et vox ipsa, id quod maioris momenti est, nulli loco per totam Frentanorum oram convenit: campi enim patentes sunt, quibus colles amoeni passim interiiciuntur; denique infinitivus εἶναι recentiorem aetatem paululum redolet, quamquam similes structurae apud Strabonem inveniuntur: cf. ad III, 166. Ad Ortonam autem a barbaris medio aevo, quod vocant, occupatam haec verba referenda esse arbitror. 2. εἶναι λέγονται np εἶναι δὲ λέγονται Cor. εἰσὶ Xyl. 3. αὐτέρνου lB (sed μι sup. αυ sec. m. add.) ἀντέρνου C. — φρεττανοὺς codd. 4. πικήνης np. 8. σαμνῖτις ald. — παρήκουσα ante ἐν add. ald. 9. φρεττανῶν codd. 11. σινουέσσης codd. edd., ο tuetur E. — μὲν om. E. 16. πᾶσα om. E. 17. τε ante εὔκαρποι om. E. 21. τὴν ante περὶ add. no Cor.

ἄλλοι δὲ λέγουσιν, οἰκούντων Ὀπικῶν πρότερον καὶ Αὐσόνων
†οἱ δ' ἐκείνους, κατασχεῖν ὕστερον Ὄσκων τι ἔθνος, τούτους
δ' ὑπὸ Κυμαίων, ἐκείνους δ' ὑπὸ Τυρρηνῶν ἐκπεσεῖν· διὰ γὰρ
τὴν ἀρετὴν περιμάχητον γενέσθαι τὸ πεδίον· δώδεκα δὲ πόλεις
ἐγκατοικίσαντας τὴν οἷον κεφαλὴν ὀνομάσαι Καπύην. διὰ δὲ
τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν τραπομένους, καθάπερ τῆς περὶ τὸν
Πάδον χώρας ἐξέστησαν, οὕτω καὶ ταύτης παραχωρῆσαι Σαυ-
νίταις, τούτους δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκπεσεῖν. τῆς δ' εὐκαρπίας
ἐστὶ σημεῖον τὸ σῖτον ἐνταῦθα γίνεσθαι τὸν κάλλιστον, λέγω
δὲ τὸν πύρινον, ἐξ οὗ καὶ ὁ χόνδρος, κρείττων ὢν πάσης καὶ
ὀρύζης καὶ ἐν ὀλίγῳ σιτικῆς τροφῆς. ἱστορεῖται δ' ἔνια τῶν A. 372
πεδίων σπείρεσθαι δι' ἔτους δὶς μὲν τῇ ζειᾷ, τὸ δὲ τρίτον
ἐλύμῳ, τινὰ δὲ καὶ λαχανεύεσθαι τῷ τετάρτῳ σπόρῳ. καὶ μὴν C. 243
τὸν οἶνον τὸν κράτιστον ἐντεῦθεν ἔχουσι Ῥωμαῖοι τὸν Φάλερ-
νον καὶ τὸν Στατανὸν καὶ Καληνόν· ἤδη δὲ καὶ ὁ Σουρεντῖνος
ἐνάμιλλος καθίσταται τούτοις, νεωστὶ πειρασθείς, ὅτι παλαίωσιν
δέχεται. ὡς δ' αὔτως εὐέλαιός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸ Οὐέ-
ναφρον, ὅμορον τοῖς πεδίοις ὄν.

4. Πόλεις δ' ἐπὶ μὲν τῇ θαλάττῃ μετὰ τὴν Σινόεσσαν Λί-
τερνον, ὅπου τὸ μνῆμα τὸ Σκιπίωνος τοῦ πρώτου προσαγορευ-
θέντος Ἀφρικανοῦ· διέτριψε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τελευταῖον, ἀφεὶς
τὰς πολιτείας κατ' ἀπέχθειαν τὴν πρός τινας. παραρρεῖ δὲ
ὁμώνυμος τῇ πόλει ποταμός. ὡς δ' αὔτως καὶ Οὐουλτοῦρνος,
ὁμώνυμός ἐστι τῇ παρ' αὐτὸν πόλει ἐφεξῆς κειμένῃ· ῥεῖ δ' οὗ-
τος διὰ Οὐενάφρου καὶ τῆς Καμπανίας μέσης. ταύταις δ' ἐφε-
ξῆς ἐστι Κύμη, Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα·

---

2. *μετ' ἐκείνους* Sbk. Cor. ex coni. Tyrwh., quod nimis abhorret a codicum scriptura. Equidem malim *σὺν ἐκείνοις*. 5. *ἐγκατοικίσαντες* codd. Cor. corr. 7. *σαννίταις BC.* 12. *ζεᾷ Bl.* 13. *τῷ* ast. incl. Cor. — *λαχανεύεσθαι τὸ τέταρτον* Epit. 15. *τὸν* ante *Καληνὸν* add. Cor. — *χαλανὸν ClB* et in hoc *η* sup. alterum *α* sec. m. add. — *Συρρεντῖνος* Cor. atque urbem quidem *Συρρεντόν* vocare solet Strabo. — Inde a syllabis *ῥεντῖνος* denuo incipiunt *Aghi*: v. ad p. 230. 16. *πειραθεὶς BCl* edd. 19. *Σινούεσσαν* edd. 20. *τὸ*] *τοῦ Bl* *τὸ* om. *C*(?) edd. — *σκηπίωνος* ald. 23. *οὐλτοῦρνος BC.* 25. *οὐεννάφρου C.*

πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυτάτη τῶν τε Σικελικῶν καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων. οἱ δὲ τὸν στόλον ἄγοντες, Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεύς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, τῶν μὲν ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι. πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει (καὶ τὸ Φλεγραῖον καλούμενον πεδίον,
A. 373 ἐν ᾧ τὰ περὶ τοὺς Γίγαντας μυθεύουσιν, οὐκ ἄλλοθεν, ὡς εἰκός, ἀλλ' ἐκ τοῦ περιμάχητον τὴν γῆν εἶναι δι' ἀρετήν), ὕστερον δ' οἱ Καμπανοὶ κύριοι καταστάντες τῆς πόλεως ὕβρισαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλά· καὶ δὴ καὶ ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συνῴκησαν αὐτοί. ὅμως δ' οὖν ἔτι σώζεται πολλὰ ἴχνη τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νομίμων. ὠνομάσθαι δ' ἔνιοι Κύμην ἀπὸ τῶν κυμάτων φασί· ῥαχιώδης γὰρ καὶ προσεχὴς ὁ πλησίον αἰγιαλός. εἰσὶ δὲ καὶ κητεῖαι παρ' αὐτοῖς ἄρισται. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τούτῳ καὶ ὕλη τίς ἐστι θαμνώδης, ἐπὶ πολλοὺς ἐκτεινομένη σταδίους, ἄνυδρος καὶ ἀμμώδης, ἣν Γαλλιναρίαν ὕλην καλοῦσιν. ἐνταῦθα δὴ ληστήρια συνεστήσαντο οἱ Πομπηίου Σέξτου ναύαρχοι, καθ' ὃν καιρὸν Σικελίαν ἀπέστησεν ἐκεῖνος.

5. Πλησίον δὲ τῆς Κύμης τὸ Μισηνὸν ἀκρωτήριον καὶ ἐν τῷ μεταξὺ Ἀχερουσία λίμνη, τῆς θαλάττης ἀνάχυσίς τις τεναγώδης. κάμψαντι δὲ τὸ Μισηνὸν λιμὴν εὐθὺς ὑπὸ τῇ ἄκρᾳ, καὶ μετὰ τοῦτον ἐγκολπίζουσα ἠιὼν εἰς βάθος, ἐν ᾗ αἱ Βαῖαι καὶ

---

4. τὴν ante ἀποικίαν add. Cor. 6. Post ηὐτύχει Grosk. excidisse putat verba καὶ ἡ πόλις αὕτη, atque commode sane sive illa sive καὶ αὕτη adiicerentur, dandumque est facile negligi potuisse propter particulae καὶ repetitionem: satius tamen duxi verba καὶ — ἀρετήν parenthesi includere. 10. καὶ post δὴ om. ald. 13. προσηχὴς *ABE*, ἦχον ἀποτελῶν inter versus add. *p* προεχὴς Cor. ex Scalig. coni., sed hic quoque parum convenit id adiectivum locorum naturae: προσεχής, quod similiter usurpatum vidimus IV, 202, significare videtur ventis obiectus, quae vis adiecto dativo manifestius indicatur aliis locis; v. ad p. 232 extr. 14. κιττίαι *A* κιττεῖαι *BC*. Sbk. corr. ex coni. Cas., qui apte contulit Ael. hist. anim. XIII, 17. 16. γαλληναρίαν *BC*. 17. δὴ] τὰ *C*(?) edd. 21. λίμνη *BCl* λίμνηι *A*, in quo verae scripturae vestigia agnoscere licet, quam Cor. restituit ex coni. Cluv. (Ital. ant. p. 1117). 22. τοῦτο ald. — ἡ ante ἠιὼν add. ald. — ἀένναον post βάθος add. *BCl* ald. Recte eam vocem om. Cor., in nott. parum

τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς θεραπείαν νό- C. 244
σων ἐπιτήδεια. ταῖς δὲ Βαΐαις συνεχὴς ὅ τε Λοκρῖνος κόλπος, καὶ ἐντὸς τούτου ὁ Ἄορνος, χερρόνησον ποιῶν τὴν ἀπολαμβα- A. 374
νομένην μέχρι Μισηνοῦ γῆν ἀπὸ *τῆς πελαγίας* τῆς μεταξὺ Κύμης καὶ αὐτοῦ. λοιπὸς γάρ ἐστιν ὀλίγων σταδίων ἰσθμὸς διὰ τῆς διώρυγος ἐπ' αὐτὴν Κύμην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν θάλατταν. ἐμύθευον δ' οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν τῷ Ἀόρνῳ τὰ περὶ τὴν νεκυίαν τὴν Ὁμηρικήν· καὶ δὴ καὶ νεκυομαντεῖον ἱστοροῦσιν ἐνταῦθα γενέσθαι καὶ Ὀδυσσέα εἰς τοῦτ' ἀφικέσθαι. ἔστι δ' ὁ μὲν Ἄορνος κόλπος ἀγχιβαθὴς καὶ ἀρτίστομος, λιμένος καὶ μέγεθος καὶ φύσιν ἔχων, χρείαν δ' οὐ παρεχόμενος λιμένος διὰ τὸ προκεῖσθαι τὸν Λοκρῖνον κόλπον προσβραχῆ καὶ πολύν. περικλείεται δ' Ἄορνος ὀφρύσιν ὀρθίαις, ὑπερκειμέναις πανταχόθεν πλὴν τοῦ εἴσπλου, νῦν μὲν ἡμέρως ἐκπεπονημέναις, πρότερον δὲ συνηρεφέσιν ἀγρίᾳ ὕλῃ μεγαλοδένδρῳ καὶ ἀβάτῳ, αἳ κατὰ δεισιδαιμονίαν κατάσκιον ἐποίουν τὸν κόλπον. προσεμύθευον δ' οἱ ἐπιχώριοι καὶ τοὺς ὄρνεις τοὺς ὑπερπετεῖς γινομένους καταπίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ, φθειρομένους ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀέρων, καθάπερ ἐν τοῖς Πλουτωνίοις. καὶ τοῦτο [τὸ] χωρίον Πλουτώνιόν τι ὑπελάμβανον, καὶ τοὺς Κιμμερίους ἐνταῦθα λέγεσθαι· καὶ εἰσέπλεόν γε οἱ προθυσόμενοι καὶ ἱλασόμενοι τοὺς καταχθονίους δαίμονας, ὄντων τῶν ὑφηγουμένων τὰ τοιάδε ἱερέων, ἠργολαβηκότων τὸν τόπον. ἔστι δὲ πηγή τις αὐτόθι πο- A. 375
ταμίου ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· τούτου δ' ἀπείχοντο πάντες, τὸ

---

feliciter suspicans ἀένναα scribendum idque post ὕδατα collocandum esse. 1. καὶ τὰ πρὸς codd. Xyl. corr. 3. χερρόννησον C. 4. τῆς παραλίας Cor., quod non magis intelligo, quam codicum scripturam: ab interpolatore haec verba profecta esse puto. 6. Verba διὰ τῆς διώρυγος parum perspicua a Strabone addita esse vix crediderim. — τὴν ante Κύμην add. Cor. — αὐτὴν] αὐτῇ Cor. 12. προβραχῆ ABCl προσβραχῆ restituit Sbk., eamque scripturam commendant praeter ipsam vocis vim similes loci VI, 282, VII, 308. 13. δ' ὁ Ἄορνος i Cor. 17. ὄρνις BCE. — γενομένους E. 18. ἀπὸ] ὑπὸ CEi Cor. 19. τὸ om. codd. edd. 21. οἱ Cor. om. — προθυσάμενοι AClB (sed in hoc α sec. m., ut videtur, in ο mut.) edd. — ἱλασσόμενοι C(?) ald. ἱλασάμενοι Cor. 23. ἐργολαβηκότων ABCl — τὸν om. A. 24. ποτίμου Cor. ex coni. Xyl.: cf. p. 214.

*τῆς Στυγὸς ὕδωρ νομίσαντες· καὶ τὸ μαντεῖον ἐνταῦθά που ἵδρυντο· τόν τε Πυριφλεγέθοντα ἐκ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐτεκμαίροντο τῶν πλησίον καὶ τῆς Ἀχερουσίας. Ἔφορος δὲ τοῖς *Κιμμερίοις προσοικειῶν τὸν τόπον φησὶν αὐτοὺς ἐν καταγείοις οἰκίαις οἰκεῖν, ἃς καλοῦσιν ἀργίλλας, καὶ διά τινων ὀρυγμάτων παρ' ἀλλήλους τε φοιτᾶν καὶ τοὺς ξένους εἰς τὸ μαντεῖον δέχεσθαι, πολὺ ὑπὸ γῆς ἱδρυμένον· ζῆν δ' ἀπὸ μεταλλείας καὶ τῶν μαντευομένων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀποδείξαντος αὐτοῖς συντάξεις. εἶναι δὲ τοῖς περὶ τὸ χρηστήριον ἔθος πάτριον, μηδένα τὸν ἥλιον ὁρᾶν, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς ἔξω πορεύεσθαι τῶν χασμάτων· καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὡς ἄρα*

οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται·

C. 245 *ὕστερον δὲ διαφθαρῆναι τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ βασιλέως τινός, οὐκ ἀποβάντος αὐτῷ τοῦ χρησμοῦ, τὸ δὲ μαντεῖον ἔτι συμμένειν, μεθεστηκὸς εἰς ἕτερον τόπον. τοιαῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐμυθολόγουν, νυνὶ δὲ τῆς μὲν ὕλης τῆς περὶ τὸν Ἄορνον κοπείσης ὑπὸ Ἀγρίππα, τῶν δὲ χωρίων κατοικοδομηθέντων, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀόρνου διώρυγος ὑπονόμου τμηθείσης μέχρι Κύμης, ἅπαντ' ἐκεῖνα ἐφάνη μῦθος· τοῦ Κοκκηίου τοῦ ποιήσαντος τὴν διώρυγα ἐκείνην *τε καὶ ἐπὶ Νέαν πόλιν ἐκ Δικαιαρχίας ἐπὶ*

---

2. ἵδρυται codd. Cor. corr. 3. *πλησίων B*. — *καὶ* om. Xyl. — τοῖς] τις codd. 4. *προσοικῶν ACl B*, sed in hoc *ει* inter vers. sec. m. add.: Xyl. corr. — *τὸν τόπον* om. *no*. 7. *μεταλλείας*] *μαντείας* Cor. 9. *ληστήριον ABClE*, sed in hoc *χρη* add. in marg. *χρηστήριον ko* ex corr.: idem reposuit Xyl. 15. *συμμένει* codd. Xyl. corr. 17. *τὸν*] *τὸ* ald. 18. *ἀπὸ*] *ὑπὸ l(?) B*, sed in hoc *α* sup. *υ* sec. m. add. 21. *ἐπὶ Νέαν*] *ἀπινέαν A ἀπίνεαν Bl* Xyl. corr. Sed notandum est nullo alio loco a Strabone ita proferri nominis illius formam ullam, ut in duas voces seiungatur. Praeterea male cohaerent haec verba cum superioribus: quapropter *τὴν* ante *ἐπὶ* add. Cor. ex Tyrwh. coni. Omnium difficillima autem atque impeditissima sunt, quae mox adduntur *ἐπὶ ταῖς Βαΐαις*, neque quidquam ad hunc usque diem propositum est, quod satisfaciat (v. ap. Du Theil. qui de hoc loco egerunt). Cor. *τῆς* add. ante *ἐπὶ* ex Tyrwh. coni., quod quam improbabile sit, manifestum est: etenim neque ad Baias sita erat Dicaearchia, neque notissimi oppidi ac saepe antea commemorati situm ita definire animum induxerit Strabo. Grosk.

ταῖς Βαΐαις ἐπακολουθήσαντός πως τῷ περὶ τῶν Κιμμερίων ἀρτίως λεχθέντι λόγῳ, τυχὸν ἴσως καὶ πάτριον νομίσαντος τῷ τόπῳ τούτῳ δι' ὀρυγμάτων εἶναι τὰς ὁδούς.*

6. *Ὁ δὲ Λοκρῖνος κόλπος πλατύνεται μέχρι Βαϊῶν, χώματι εἰργόμενος ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης ὀκτασταδίῳ τὸ μῆκος, πλάτος δὲ ἁμαξιτοῦ πλατείας, ὅ φασιν Ἡρακλέα διαχῶσαι, τὰς βοῦς ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνου· δεχόμενον δ' ἐπιπολῆς τὸ* A. 376 *κῦμα τοῖς χειμῶσιν, ὥστε μὴ πεζεύεσθαι ῥᾳδίως, Ἀγρίππας *δὲ* ἐπεσκεύασεν. εἴσπλουν δ' ἔχει πλοίοις ἐλαφροῖς, ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηστος, τῶν ὀστρέων δὲ θήραν ἔχων ἀφθονωτάτην. ἔνιοι δὲ τοῦτον αὐτὸν τὴν λίμνην εἶναι τὴν Ἀχερουσίαν φασίν, Ἀρτεμίδωρος δὲ αὐτὸν τὸν Ἄορνον. τὰς δὲ Βαΐας ἐπωνύμους εἶναι λέγουσι Βαΐου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινός, καὶ τὸ Μισηνὸν [Μισηνοῦ]. ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ περὶ Δικαιαρχίαν ἀκταὶ καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. ἦν δὲ πρότερον μὲν ἐπίνειον Κυμαίων ἐπ' ὀφρύος ἱδρυμένον, κατὰ δὲ τὴν Ἀννίβα στρατείαν συνῴκισαν Ῥωμαῖοι καὶ μετωνόμασαν Ποτιόλους ἀπὸ τῶν φρεάτων· οἱ δ' ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ὑδάτων, ἅπαν τὸ χωρίον ἐκεῖ μέχρι Βαϊῶν καὶ τῆς Κυμαίας ὅτι θείου πλῆρές ἐστι καὶ πυρὸς καὶ θερμῶν ὑδάτων. τινὲς δὲ καὶ Φλέγραν διὰ τοῦτο τὴν Κυμαίαν νομίζουσι κληθῆναι, καὶ τῶν πεπτωκότων γιγάντων τὰ κεραύνια τραύματα ἀναφέρειν τὰς τοιαύτας προχοὰς τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος. ἡ δὲ πόλις ἐμπόριον γεγένηται μέγιστον, χειροποιήτους*

---

igitur haec verba ex margine huc translata esse suspicatur: ego vero reliqua etiam inde a *τε καὶ*, quibuscum conferre iuvabit p. 246 med., ab interpolatore addita esse puto: cf. ad 227. 242 in. Caeterum *ἀπὸ νέας πόλεως καὶ δικαιαρχίας* legitur in *no*. — *δικαιαρχείας C*. 9. *δὲ* ante *ἐπεσκεύασεν* add. codd. 13. *βαΐαι* (*ι* adscr.) *A βαία BCl* Xyl. corr. cf. I, 26. — *ἑταίρου ACl ἑτέρου B*, sed *αι* sup. alterum *ε* sec. m. add. 14. *τὸν μισηνόν ABCl τῶν μισηνῶν* ald.; Cluver. totum locum paulo audacius commutans ita scribendum censuit (It. ant. p. 1126): — *Βαΐου καὶ τὸ Μισηνὸν Μισηνοῦ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινῶν.* Cor. ex coni. Markl. (v. ad Stat. Sylv. III, 15) reposuit *ὡς καὶ τοῦ Μισηνοῦ τὸ Μισηνόν.* — *περὶ*] *παρὰ C*. — *δικαιαρχείαν C*. 18. *ἅπαν γὰρ* Cor. Fortasse *ὅτι*, quod ante *θείου* praebent codd., ante *ἅπαν* est inserendum. — *ἐκεῖνο hi* Cor. 19. *ὅτι* om. *i* Cor. 22. *ἀναφέρουσι ταῖς τοιαύταις προχοαῖς nop*. 23. *ἐμπορεῖον* Cor. ut const.

ἔχουσα ὅρμους διὰ τὴν εὐφυΐαν τῆς ἄμμου· σύμμετρος γάρ ἐστι τῇ τιτάνῳ καὶ κόλλησιν ἰσχυρὰν καὶ πῆξιν λαμβάνει. διόπερ τῇ χάλικι καταμίξαντες τὴν ἀμμοκονίαν προβάλλουσι χώματα εἰς τὴν θάλατταν, καὶ κολποῦσι τὰς ἀναπεπταμένας ἠιόνας, ὥστ' A. 377 ἀσφαλῶς ἐνορμίζεσθαι τὰς μεγίστας ὁλκάδας. ὑπέρκειται δὲ C. 246 τῆς πόλεως εὐθὺς ἡ τοῦ Ἡφαίστου ἀγορά, πεδίον περικεκλιμένον διαπύροις ὀφρύσι, καμινώδεις ἐχούσαις ἀναπνοὰς πολλαχοῦ καὶ βρομώδεις ἱκανῶς· τὸ δὲ πεδίον θείου πλῆρές ἐστι συρτοῦ.

7. Μετὰ δὲ Δικαιαρχίαν ἐστὶ Νεάπολις Κυμαίων· ὕστερον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς ἐπῴκησαν καὶ Πιθηκουσσαίων τινὲς καὶ Ἀθηναίων, ὥστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο· ὅπου δείκνυται μνῆμα τῶν Σειρήνων μιᾶς, Παρθενόπης, καὶ ἀγὼν συντελεῖται γυμνικὸς κατὰ μαντείαν. ὕστερον δὲ Καμπανῶν τινας ἐδέξαντο συνοίκους διχοστατήσαντες, καὶ ἠναγκάσθησαν τοῖς ἐχθίστοις ὡς οἰκειοτάτοις χρήσασθαι, ἐπειδὴ τοὺς οἰκείους ἀλλοτρίους ἔσχον. μηνύει δὲ τὰ τῶν δημάρχων ὀνόματα, τὰ μὲν πρῶτα Ἑλληνικὰ ὄντα, τὰ δ' ὕστερα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀναμὶξ τὰ Καμπανικά. πλεῖστα δ' ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, γυμνάσιά τε καὶ ἐφηβεῖα καὶ φρατρίαι καὶ ὀνόματα Ἑλληνικά, καίπερ ὄντων Ῥωμαίων. νυνὶ δὲ πεντετηρικὸς ἱερὸς ἀγὼν συντελεῖται παρ' αὐτοῖς, μουσικός τε καὶ γυμνικὸς ἐπὶ πλείους ἡμέρας, ἐνάμιλλος τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτή, τοῦ μεταξὺ ὄρους τῆς τε Δικαιαρχίας καὶ τῆς Νεαπόλεως ὑπεργασθέντος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τὴν Κύμην, ὁδοῦ τε ἀνοιχθείσης ἐναντίοις ζεύγεσι πορευτῆς ἐπὶ πολλοὺς σταδίους· τὰ δὲ φῶτα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄρους, πολλαχόθεν ἐκκοπεισῶν θυρίδων, διὰ βάθους πολλοῦ κατάγεται. ἔχει δὲ καὶ ἡ Νεάπολις θερμῶν ὑδάτων ἐκβο-

---

6. περικεκλιμένον *BCl* περικεκλεισμένον edd. inde a Xyl. 10. δικαιαρχίας *A* — νέα πόλις *E*. 11. ἐπῴκισαν *ACl*. — πιθηκουσαίων *BC*. 12. ὥστε — Παρθενόπης om. *lm*. 13. σῆμα et μν sup. σ *E*. 14. τινες *ABCl* Xyl. corr. 17. ἔχοντες *lm*. 20. ἐφηβιακὰ φράτρια *Al* ἐφηβειακὰ *BC*. — φρατρία *BC*. Sbk. corr. ex sent. Tyrwh. 21. πενθερικὸς *ABC*. 25. δικαιαρχείας *C*. — ὑπεργασθεῖσα *no*.

λὰς καὶ κατασκευὰς λουτρῶν οὐ χείρους τῶν ἐν Βαΐαις, πολὺ δὲ τῷ πλήθει λειπομένας· ἐκεῖ γὰρ ἄλλη πόλις γεγένηται, συν- A. 378 ῳκοδομημένων βασιλείων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις, οὐκ ἐλάττων τῆς Δικαιαρχίας. ἐπιτείνουσι δὲ τὴν ἐν Νεαπόλει διαγωγὴν τὴν Ἑλληνικὴν οἱ ἐκ τῆς Ῥώμης ἀναχωροῦντες δεῦρο ἡσυχίας χάριν τῶν ἀπὸ παιδείας ἐργασαμένων ἢ καὶ ἄλλων, διὰ γῆρας ἢ ἀσθένειαν ποθούντων ἐν ἀνέσει ζῆν· καὶ τῶν Ῥωμαίων δ' ἔνιοι χαίροντες τῷ βίῳ τούτῳ, θεωροῦντες τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδημούντων ἀνδρῶν, ἄσμενοι φιλοχωροῦσι καὶ ζῶσιν αὐτόθι.

8. Ἐχόμενον δὲ φρούριόν ἐστιν Ἡράκλειον, ἐκκειμένην εἰς τὴν θάλατταν ἄκραν ἔχον, καταπνεομένην Λιβὶ θαυμαστῶς, ὥσθ' ὑγιεινὴν ποιεῖν τὴν κατοικίαν. Ὄσκοι δὲ εἶχον καὶ ταύτην C. 247 καὶ τὴν ἑφεξῆς Πομπηίαν, ἣν παραρρεῖ ὁ Σάρνος ποταμός, εἶτα Τυρρηνοὶ καὶ Πελασγοί, μετὰ ταῦτα δὲ Σαυνῖται· καὶ οὗτοι δ' ἐξέπεσον ἐκ τῶν τόπων. Νώλης δὲ καὶ Νουκερίας καὶ Ἀχερρῶν, ὁμωνύμου κατοικίας τῆς περὶ Κρέμωνα, ἐπίνειόν ἐστιν ἡ Πομπηία, παρὰ τῷ Σάρνῳ ποταμῷ καὶ δεχομένῳ τὰ φορτία καὶ ἐκπέμποντι. ὑπέρκειται δὲ τῶν τόπων τούτων ὄρος τὸ Οὐεσούιον, ἀγροῖς περιοικούμενον παγκάλοις πλὴν τῆς κορυφῆς· αὕτη δ' ἐπίπεδος μὲν πολὺ μέρος ἐστίν, ἄκαρπος δ' ὅλη, ἐκ δὲ τῆς ὄψεως τεφρώδης, καὶ κοιλάδας φαίνει σηραγγώδεις πετρῶν αἰθαλωδῶν κατὰ τὴν χρόαν, ὡς ἂν ἐκβεβρωμένων ὑπὸ πυρός· ὡς τεκμαίροιτ' ἄν τις τὸ χωρίον τοῦτο καίεσθαι πρότερον A. 379 καὶ ἔχειν κρατῆρας πυρός, σβεσθῆναι δ' ἐπιλιπούσης τῆς ὕλης. τάχα δὲ καὶ τῆς εὐκαρπίας τῆς κύκλῳ τοῦτ' αἴτιον, ὥσπερ ἐν

---

2. *γίνεται* ald. 6. *ἄλλως* *B* (ex corr. sec. m.) *kno* edd. 14. *πομπαίαν* codd. *Πομπεῖαν* Sbk. ex Tyrwh. sent. Veram nominis formam, quam codd. praebent infra p. 251, restituit Cor. 14. *σαγνῆται* *A* *σαμνῖται* *C*. 16. *νουκαιρίας* *C*. 17. *ἀγχέρων* *AlB* (*γ* sec. m. add.) *Ἀχερῶν* edd. — *κρέωνα* codd., unde *Κρέμωνα* restituit Sbk. ex Cas. et Cluv. sent., *Κρεμώνην* Cor. 18. *Πομπηία*] *ποιεῖ* codd. *Πομπεῖα* Sbk. ex Tyrwh. coni. 19. *τὸν τόπον τοῦτον* *C*. — *οὐεσσούιον* *Al* *οὐεσσούνιον* *B*, sed *β* sup. prius *ν* sec. m. add. 22. *κοιλας* *AC*, sed in hoc *αδ* sec. m. add. 24. *ὡς*] *ὥστε* Cor. ex Cas. coni. vere fortasse, sed v. p. 236. 25. *ἐπιλείπουσης* *C*. 26. *ἐν* om. ald.

τῇ Κατάνῃ, φασί, τὸ κατατεφρωθὲν μέρος ἐκ τῆς σποδοῦ τῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ Αἰτναίου πυρὸς εὐάμπελον τὴν γῆν ἐποίησεν. ἔχει μὲν γὰρ τὸ λιπαῖνον καὶ τὴν ἐκπυρουμένην βῶλον καὶ τὴν ἐκφέρουσαν τοὺς καρπούς· πλεονάζουσα μὲν οὖν τῷ λίπει πρὸς ἐκπύρωσιν ἐπιτηδεία, καθάπερ ἡ θειώδης πᾶσα, ἐξικμασθεῖσα δὲ καὶ λαβοῦσα σβέσιν καὶ ἐκτέφρωσιν εἰς καρπογονίαν μετέβαλε. συνεχὲς δέ ἐστι τῇ Πομπηίᾳ τὸ Συρρεντὸν τῶν Καμπανῶν, ὅθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, ὅ τινες Σειρηνουσσῶν ἀκρωτήριον καλοῦσιν· ἔστι δὲ ἐπ' ἄκρῳ μὲν Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἵδρυμα Ὀδυσσέως. διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νῆσον. κάμψαντι δὲ τὴν ἄκραν νησῖδές εἰσιν ἔρημοι πετρώδεις, ἃς καλοῦσι Σειρῆνας. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς Συρρεντὸν μέρους ἱερόν τι δείκνυται καὶ ἀναθήματα παλαιὰ τιμώντων τῶν πλησίον [τὸν] τόπον. μέχρι μὲν δεῦρο ἔχει τέλος ὁ κόλπος ὁ Κρατὴρ προσαγορευόμενος, ἀφοριζόμενος δυσὶν ἀκρωτηρίοις βλέπουσι πρὸς μεσημβρίαν, τῷ τε Μισηνῷ καὶ τῷ Ἀθηναίῳ. ἅπας δ' ἐστὶ κατεσκευασμένος τοῦτο μὲν ταῖς πόλεσιν, ἃς ἔφαμεν, τοῦτο δὲ ταῖς οἰκοδομίαις καὶ φυτείαις, αἳ μεταξὺ συνεχεῖς οὖσαι μιᾶς πόλεως ὄψιν παρέχονται.

9. Τοῦ μὲν οὖν Μισηνοῦ πρόκειται νῆσος ἡ Προχύτη, Πιθηκουσσῶν δ' ἔστιν ἀπόσπασμα. Πιθηκούσσας δ' Ἐρετριεῖς ᾤκισαν καὶ Χαλκιδεῖς, εὐτυχήσαντες [δὲ] δι' εὐκαρπίαν καὶ διὰ τὰ χρυσεῖα ἐξέλιπον τὴν νῆσον κατὰ στάσιν, ὕστερον δὲ καὶ ὑπὸ σεισμῶν ἐξελαθέντες καὶ ἀναφυσημάτων πυρὸς καὶ θαλάττης καὶ θερμῶν ὑδάτων· ἔχει γὰρ τοιαύτας ἀποφορὰς ἡ

C. 248
A. 380

2. Post πυρὸς Grosk. inserendum censet λίπος τι λαβεῖν ὃ parum probabiliter, neque ἐκ tollendum, quod alii voluerunt: omnia videntur sana. 3. ἔχειν Cor. — μὲν asteriscis inclusit Cor. — καὶ asteriscis inclusit Cor. 4. οὖν om. *l*. 7. συνεχὴς *C*(?) ald. — πομπέᾳ *A* πομπαίᾳ *BC* Πομπείᾳ Sbk. — συρεὸν *A* σύραιον *BC*. Sbk. corr. 8. Σειρηνουσσῶν] πρηνουσσὸν *ABl* πρηνουσῶν *C* Sbk. corr. ex Cas. coni. 9. ἱερὸν Ἀθηνᾶς *l*. 12. Σειρηνούσσας Cor.: at v. ad I, 22 extr. — σύραιον *BCl*. 13. τῶν] τὸν *Bl*, plane om. *A*. 14. τὸν om. codd. Cor. add. 17. ἃς] αἷς *l*. 21. πιθηκουσῶν *BC* et sic constanter. 22. ᾤκησαν *BC*. — δὲ om. codd. Cor. add. 23. χρυσία *AC*. — δὲ] μὲν *A* δὲ asteriscis incl. Cor. 25. ὑποφορὰς *ACl*.

νῆσος, ὑφ' ὧν καὶ οἱ πεμφθέντες παρὰ Ἱέρωνος τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσίων ἐξέλιπον τὸ κατασκευασθὲν ὑφ' ἑαυτῶν τεῖχος καὶ τὴν νῆσον· ἐπελθόντες δὲ Νεαπολῖται κατέσχον. ἐντεῦθεν καὶ ὁ μῦθος, ὅτι φασὶ τὸν Τυφῶνα ὑποκεῖσθαι τῇ νήσῳ ταύτῃ, στρεφομένου δὲ τὰς φλόγας ἀναφυσᾶσθαι καὶ τὰ ὕδατα, ἔστι δ' ὅτε καὶ νησῖδας ἐχούσας ζέον ὕδωρ. πιθανώτερον δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν ἐκ τῶν φαινομένων ὁρμηθείς, ὅτι πᾶς ὁ πόρος οὗτος, ἀπὸ τῆς Κυμαίας ἀρξάμενος μέχρι τῆς Σικελίας, διάπυρός ἐστι, καὶ κατὰ βάθους ἔχει κοιλίας τινὰς εἰς ἓν συναπτούσας πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. διόπερ ἥ τε Αἴτνη τοιαύτην ἔχειν δείκνυται φύσιν, οἵαν ἱστοροῦσιν ἅπαντες, καὶ αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι καὶ τὰ περὶ τὴν Δικαιαρχίαν καὶ Νεάπολιν καὶ Βαΐας χωρία καὶ αἱ Πιθηκοῦσσαι. ταῦτ' οὖν διανοηθεὶς τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα·

νῦν γε μάν
ταί θ' ὑπὲρ Κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι
Σικελία τ' αὐτοῦ πιέζει στέρνα λαχνάεντα.

καὶ Τίμαιος δὲ περὶ τῶν Πιθηκουσσῶν φησιν ὑπὸ τῶν παλαιῶν πολλὰ παραδοξολογεῖσθαι, μικρὸν δὲ πρὸ ἑαυτοῦ τὸν Ἐπωμέα λόφον ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ τιναγέντα ὑπὸ σεισμῶν ἀναβαλεῖν πῦρ καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάττης ἐξῶσαι *πά-

2. συρακοσίων *A* συρρακουσίων *C*. 3. νεαπολίτας *A*. 5. στρεφομένων ald. στρεφόμενον Xyl. 10. νήσους add. ante πρὸς τε Sbk. ex *n*, ubi sec. m. in marg. add. γρ. νήσους. — ἀλλήλας] ἕλληνας *AClB* et hic sec. m. in marg. πρός τε τὰς νήσους, quae Cor. rec.; τε ἀλλήλας καὶ om. *E*. Xyl. verum restituit. 11. οἵαν ἱστοροῦσιν ἅπαντες om. *E*. 12. λιπαρέων *E*. — τὴν om. *E*. — δικαιαρχείαν *C*. 15. μανταίουπερ *ABCl*. 16. κῦμα σαλιερκέες *C* κῦμ' ἀλιερκέες *B*, sed post κῦμ' nonnullae literae erasae. — ὄχεε *ABCl*. 17. Σικελία om. *C*. — λαχνηέντα *B*. 19. μυθολογεῖσθαι *no*. 20. ἐπωμαία *A* Ἐπωπέα Cor. ex coni. Cas. coll. Plin. H. N. II, 89, ubi mons Epopos commemoratur in Pithecusis. Neutrius vero nominis cum praeterea inveniatur mentio, in medio relinquenda est res. — τιναγέντα] παγέντα *Aghi* (in ultimis duobus in marg. add. ῥαγέντα) *n* (in hoc sup. sec. m. pos. ταθέντα et in marg. γρ. ῥαγέντα) *o* (sup. ῥαγέντα) τιναγέντα *B* et punctis sub τιν pictis ρ supra positum est. 21. πάλιν] πολὺ ὂν *no* Cor.: videatur potius πάλιν, quod sensu caret, ex sequentibus huc translatum esse.

λιν* ἐπὶ τὸ πέλαγος, τὸ δ' ἐκπεφρωθὲν τῆς γῆς, μετεωρισμὸν λαβόν, κατασκῆψαι πάλιν τυφωνοειδῶς εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἐπὶ τρεῖς τὴν θάλατταν ἀναχωρῆσαι σταδίους, ἀναχωρήσασαν δὲ μετ' οὐ πολὺ ὑποστρέψαι καὶ τῇ παλιρροίᾳ κατακλύσαι τὴν νῆσον, καὶ γενέσθαι σβέσιν τοῦ ἐν αὐτῇ πυρός· ἀπὸ δὲ τοῦ ἤχου τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ φυγεῖν ἐκ τῆς παραλίας εἰς τὴν [ἄνω] Καμπανίαν. δοκεῖ δὲ τὰ θερμὰ ὕδατα ἐνταῦθα θεραπεύειν τοὺς λιθιῶντας. αἱ δὲ Καπρέαι δύο πολίχνας εἶχον τὸ παλαιόν, ὕστερον δὲ μίαν. A. 381 Νεαπολῖται δὲ καὶ ταύτην κατέσχον, πολέμῳ δὲ ἀποβαλόντες τὰς Πιθηκούσσας ἀπέλαβον πάλιν, δόντος αὐτοῖς Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, τὰς δὲ Καπρέας ἴδιον ποιησαμένου κτῆμα καὶ κατοικοδομήσαντος. αἱ μὲν οὖν παράλιοι πόλεις τῶν Καμπανῶν καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι τοιαῦται.

10. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Καπύη μέν ἐστιν ἡ μητρόπολις, κεφαλὴ τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐτυμότητα τοῦ ὀνόματος· τὰ γὰρ ἄλλα πολίχνια νομίζοιτ' ἂν κατὰ τὴν σύγκρισιν πλὴν Τεάνου Σιδικίνου· καὶ γὰρ αὕτη ἀξιόλογος. C. 249 κεῖται δ' ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππίᾳ αὐτή τε καὶ τῶν ἄλλων αἱ ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ' αὐτῆς, Καλατία καὶ Καύδιον καὶ Βενεουεντόν· ἐπὶ δὲ Ῥώμης Κασιλινον ἵδρυται ἐπὶ τῷ Οὐουλτούρνῳ ποταμῷ, ἐν ᾗ πολιορκούμενοι Πραινεστίνων ἄνδρες τετταράκοντα καὶ πεντακόσιοι πρὸς ἀκμάζοντα Ἀννίβαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀντέσχον, ὥσθ' ὑπὸ λιμοῦ διακοσίων δραχμῶν πραθέντος †μεδίμνου, ὁ μὲν πωλήσας ἀπέθανεν, ἐσώθη δ' ὁ πριάμενος. ἰδὼν δ' αὐτοὺς πλησίον *τε* τοῦ τεί-

---

4. μετ' om. codd. praeter Epit., unde rec. Cor. 5. τοὺς] τοῦ codd. Xyl. corr. 6. ἄνω post τὴν om. *ABCl* Cas. rec. ex *n*. 8. κάπραι *ABCl*. 11. καπραίας *ABCl*. — κτίσμα codd. Cor. corr. ex Cluv. coni. (It. ant. p. 1165). 15. ἑτοιμότητα *ABCl*. 16. σιδικείνου *A* σιδικηνοῦ *C*. 18. αἱ τῶν ἄλλων codd. Cor. corr. 19. καλλατερία codd. edd. Correxi ex Cas. coni.: cf. VI, 283. — καλύδιον codd. Cor. corr. ex Cas. coni. — οὐενεουεντὸν *A* et βενεβεντόν in marg. pr. m. add. οὐενοίεντον *BC*. — κασίαιμνον *ACB* (in hoc λιν sup., αιμ sec. m. add.) κασίλιμνον *l*. 20. οὐατούρνῳ *AB* (in hoc λ sup. α sec. m. pos.) οὐλτούρνῳ *l* οὐουτούρνῳ (?) *C*. 23. μυὸς Cor. ex coni. Cas. valde probabili: murem enim venditum fuisse tradunt Plin. VIII, 82, Valer. Max. VII, 6, 3. Frontin. Strat. IV, 5, codicumque scripturam falsam esse res ipsa suadet. 24. τε om. *l* edd.

χους σπείροντας γογγύλην ἐθαύμαζεν, ὡς ἔοικεν, ὁ Ἀννίβας τῆς μακροθυμίας, εἰ ἐλπίζοιεν τέως ἀνθέξειν, ἕως τελεσφορήσειεν ἡ γογγύλη· καὶ δὴ περιγενέσθαι πάντας φασὶ πλὴν ἀνδρῶν ὀλίγων τῶν ἢ λιμῷ διαλυθέντων ἢ ἐν ταῖς μάχαις.

11. Πρὸς δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἔτι καὶ αὗται Καμπαναὶ πόλεις A. 382 εἰσίν, ὧν ἐμνήσθημεν πρότερον, Κάλης τε καὶ Τέανον Σιδικῖνον, ἃς διορίζουσιν αἱ δύο Τύχαι ἐφ' ἑκάτερα ἱδρυμέναι τῆς *τε* Λατίνης ὁδοῦ. καὶ ἔτι Σουεσσοῦλα καὶ Ἀτέλλα καὶ Νῶλα καὶ Νουκερία καὶ Ἀχέρραι καὶ Ἀβέλλα καὶ ἄλλαι ἔτι ἐλάττους τούτων κατοικίαι, ὧν ἐνίας Σαυνίτιδάς φασιν εἶναι. Σαυνῖται δὲ πρότερον μὲν καὶ μέχρι τῆς Λατίνης τῆς περὶ Ἀρδέαν ἐξοδίας ποιούμενοι, μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὴν τὴν Καμπανίαν πορθοῦντες πολλὴν ἐκέκτηντο δύναμιν· καὶ γὰρ ἄλλως δεσποτικῶς ἄρχεσθαι μεμαθηκότες ταχὺ ὑπούργουν τοῖς προστάγμασι. νυνὶ δ' ἐκπεπόνηνται τελέως ὑπό τε ἄλλων καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Σύλλα τοῦ μοναρχήσαντος Ῥωμαίων· ὃς ἐπειδὴ πολλαῖς μάχαις καταλύσας τὴν τῶν Ἰταλιωτῶν ἐπανάστασιν, τούτους σχεδόν τι μόνους συμμένοντας ἑώρα καὶ †ὁμοίως ὁμοροῦντας, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν, συνέστη πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῖς, καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ κατέκοψε, κελεύσας μὴ ζωγρεῖν, τοὺς δὲ ῥίψαντας τὰ ὅπλα, περὶ τρισχιλίους ἄνδρας ἢ τετρακισχιλίους φασίν, εἰς τὴν δημοσίαν ἔπαυλιν τὴν ἐν τῷ Κάμπῳ καταγαγὼν εἶρξε· τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπιπέμψας στρατιώτας ἅπαντας ἀπέσφαξε, προγραφάς τε ποιούμενος οὐκ ἐπαύσατο, πρὶν

2. ὡς codd. Cor. corr. — *τελεσφορήσεν* *C* et *εν* sec. m. in *ει* mut. *τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην* ald. 3. *φησὶ* *ABl* Xyl. corr. 6. *ἐμνήσθη μὲν* *C* *ἐμνήσθη* ald. *ἐμνήσθην* edd. inde a Xyl. — *κάλκη* codd. *Κάλη* Cor. Quod posui, Cas. iam voluit: similiter Strabo scripsit *Καμέρτης* (p. 227) *Κύρης* (p. 228). — *καὶ* om. *C*. 7. *σιδικηνὸν* *B*. 8. *τε* om. edd. inde a Xyl. — *σουέσσουκα* *C*. 8. *νῶλλα* *C*. — *ἀχέραι* *BCl* edd. 10. *σαυνίδας* *ABC* *σαννίδας* *l*. — *σαννῖται* ald. 11. *ἐξοδείας* *A* ex corr. sec. m. edd. 14. *προστάγμασι*] *πράγμασι* *l*. 15. *ἐκπεπόνηται* codd. Cor. mut. 17. *μόνον* ald. 18. ὁμοίως ὁμοροῦντας] ὁμόσε χωροῦντας Cor., in nott. idem suspicans scribendum esse ὁμονοοῦντας. Grosk. malit ὁμοῦ προχωροῦντας. Nescio an scriptum fuerit οὕτως ὁμονοοῦντας aut ὁμοφρονοῦντας. 22. *Μαρτίῳ* ante *κάμπῳ* add. edd.

ἢ πάντας τοὺς ἐν ὀνόματι Σαυνιτῶν διέφθειρεν ἢ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐξέβαλε· πρὸς δὲ τοὺς αἰτιωμένους τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὀργὴν ἔφη καταμαθεῖν ἐκ τῆς πείρας, ὡς οὐδέ ποτ' ἂν εἰρήνην ἀγάγοι Ῥωμαίων οὐδὲ εἷς, ἕως ἂν συμμένωσι καθ' ἑαυτοὺς Σαυνῖται. καὶ γάρ τοι νυνὶ κῶμαι γεγόνασιν αἱ πόλεις· ἔνιαι
C. 250 δ' ἐκλελοίπασι τελέως Βοϊανόν, Αἰσερνία, Πάννα, Τελεσία, συνεχὴς Οὐενάφρῳ, καὶ ἄλλαι τοιαῦται, ὧν οὐδεμίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι πόλιν· ἡμεῖς δ' ἐπέξιμεν μέχρι τοῦ μετρίου διὰ τὴν
A. 383 τῆς Ἰταλίας δόξαν καὶ δύναμιν. Βενεουεντὸν δ' ὅμως συνέστηκεν εὖ καὶ Οὐενουσία.

12. Περὶ δὲ Σαυνιτῶν καὶ τοιοῦτός τις λόγος φέρεται, διότι πολεμοῦντες Σαβῖνοι πολὺν χρόνον πρὸς τοὺς Ὀμβρικοὺς εὔξαντο, καθάπερ τῶν Ἑλλήνων τινές, τὰ γενόμενα τῷ ἔτει τούτῳ καθιερῶσαι, νικήσαντες δὲ τῶν γενομένων τὰ μὲν κατέθυσαν, τὰ δὲ καθιέρωσαν· ἀφορίας δὲ γενηθείσης, εἶπέ τις, ὡς ἐχρῆν καθιερῶσαι καὶ τὰ τέκνα. οἱ δ' ἐποίησαν τοῦτο καὶ τοὺς γενομένους τότε παῖδας Ἄρεως ἐπεφήμισαν, ἀνδρωθέντας δ' ἔστειλαν εἰς ἀποικίαν, ἡγήσατο δὲ ταῦρος· ἐν δὲ τῇ τῶν Ὀπικῶν κατευνασθέντος, (ἐτύγχανον δὲ κωμηδὸν ζῶντες) ἐκβαλόντες ἐκείνους ἱδρύθησαν αὐτόθι καὶ τὸν ταῦρον ἐσφαγίασαν τῷ Ἄρει τῷ δόντι αὐτὸν ἡγεμόνα κατὰ τὴν τῶν μάντεων ἀπόφασιν. εἰκὸς δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σαβέλλους αὐτοὺς ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τῶν γονέων προσαγορευθῆναι, Σαμνίτας δ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας, οὓς οἱ Ἕλληνες Σαυνίτας λέγουσι. τινὲς δὲ καὶ Λάκωνας συνοίκους αὐτοῖς γενέσθαι φασὶ καὶ διὰ τοῦτο καὶ φιλέλληνας

1. *σαννιτῶν* *BCl*. 3. *ἀγάγοι εἰρήνην* *C*. 5. *σαννῖται* *BCl*. 6. *ἰσερνῖνα* codd. Cor. corr. ex Cas. sent. — *παύνα* *l*(?) ald. 7. *οὐενάφρων* *AC* *οὐέναφρον* *B*. 10. *γενουσία* *C*. 11. *σαννιτῶν* *BCl*. — *ἐκφέρεται* *C*(?) ald. 12. *ὅτι no διότι*, punctis sub *δι* positis, *B*. 13. *εὔξαιντο o* Cor. 17. *γινομένους* *C*. — *ἐπευφήμισαν* *l*(?) ald. *ἐπιφήμησαν* *C*. Caeterum *Ἄρεως* sanum esse vix crediderim, cum aliud exemplum genitivi cum verbo *ἐπιφημίζειν* coniuncti haud facile inveniatur: deberi videtur librario, qui ad *παῖδας* referendum esse falso putavit dei nomen. 19. *κατευνασθέντες* codd. Xyl. corr. — Verba *ἐτύγχανον* — *ζῶντες* commodius ponerentur post *ἐκείνους*. 23. *σαυνίτας* *BC* *σαβίνας nop σαννίτας* ald. 24. *σαμνίτας* *BCl*, idem fuerat in *A*, ubi tamen *μ* in *υ* pr. m. mut.

ὑπάρξαι, τινὰς δὲ καὶ Πιτανάτας καλεῖσθαι. δοκεῖ δὲ καὶ Ταραντίνων πλάσμα τοῦτ᾽ εἶναι, κολακευόντων ὁμόρους καὶ μέγα δυναμένους ἀνθρώπους καὶ ἅμα ἐξοικειουμένων, οἵ γε καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἔστελλόν ποτε τῆς πεζῆς στρατιᾶς, ἱππέας δ᾽ ὀκτακισχιλίους. φασὶ δὲ νόμον εἶναι παρὰ τοῖς Σαυνίταις καλὸν καὶ προτρεπτικὸν πρὸς ἀρετήν· οὐ γὰρ ἔξεστι διδόναι τὰς θυγατέρας οἷς ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλὰ κρίνεσθαι κατὰ ἔτος δέκα μὲν παρθένους, δέκα δὲ τῶν νέων τοὺς ἀρίστους καὶ τὰς ἀρίστας· τούτων τῷ πρώτῳ τὴν πρώτην δίδοσθαι, τῷ δευτέρῳ τὴν δευτέραν καὶ ἑξῆς οὕτως· ἐὰν δ᾽ ὁ λαβὼν τὸ γέρας μεταβαλόμενος γένηται πονηρός, ἀτιμάζουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν δοθεῖσαν. ἑξῆς δ᾽ εἰσὶν Ἱρπῖνοι, καὐτοὶ Σαυνῖται· τοὔνομα δ᾽ ἔσχον ἀπὸ τοῦ ἡγησαμένου λύκου τῆς ἀποικίας· ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ
Σαυνῖται τὸν λύκον· συνάπτουσι δὲ Λευκανοῖς τοῖς μεσογαίοις. A. 384
περὶ μὲν Σαυνιτῶν ταῦτα.

13. *Καμπανοῖς δὲ συνέβη διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἐπ᾽ ἴσον ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι καὶ κακῶν. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ *εὖ* ἐτρύφησαν, ὥστ᾽ ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλουν πρὸς ζεύγη μονομάχων, ὁρίζοντες ἀριθμὸν κατὰ τὴν τῶν [συν]δείπνων ἀξίαν. Ἀννίβα δ᾽ ἐξ ἐνδόσεως λαβόντος αὐτούς, δεξάμενοι χειμαδίοις τὴν*
στρατιὰν οὕτως ἐξεθήλυναν ταῖς ἡδοναῖς, ὥσθ᾽ ὁ Ἀννίβας ἔφη C. 251
νικῶν κινδυνεύειν ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς γενέσθαι, γυναῖκας ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς στρατιώτας ἀπολαβών. Ῥωμαῖοι δὲ κρατήσαντες πολλοῖς κακοῖς ἐσωφρόνισαν αὐτούς, ὕστατα δὲ καὶ κατεκληρούχησαν τὴν γῆν. νυνὶ μέντοι μετ᾽ εὐπραγίας διάγουσι τοῖς ἐποίκοις ὁμονοήσαντες καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττουσι τὸ ἀρχαῖον καὶ

---

1. *τινες* codd. — *καὶ* ante *Ταραντίνων* aster. incl. Cor. 2. *δ᾽* ante *ὁμόρους* add. *C*(?) ald. 4. *στρατείας* codd. Cor. corr. 5. *νόμον*] *μόνον* codd. — *παρὰ* om. edd. — *σαννίταις* ***BCl***. 10. *μεταβαλλόμενος* *C*(?) ald. 12. *ἱρπηνοὶ* ***BC***. — *σαννῖται* ***B***. 14. *σαννῖται* ***B***. — *μεσογέοις* ***A***. 15. *οὖν* post *μὲν* add. Cor. — *σαννιτῶν* ***BC***. 18. *ἐνετρύφησαν* Xyl. *εὖ* om. Cor., idque ex literis *ET* male repetitis ortum arbitror. 19. *συν* om. codd. edd.: addidi ex Bekkeri coni. *δειπνούντων* Cor. — *ἀννίβαλ* ***A***. 20. *χειμαδείοις* ***B***. 21. *στρατείαν* ***ABC*** *στρατιὰν* ***kp***. — *ἀννίβαλ* ***AC***. 22. *ἐπὶ*] *ὑπὸ* Xyl. — *τῶν* om. ***BCl*** edd. 23. *λαβών* ***C***. 24. *ἐσωφρόνησαν* ald.

*τῷ μεγέθει τῆς πόλεως καὶ κατ' εὐανδρίαν. μετὰ δὲ τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν Σαυνῖτιν *μέχρι Φρεντανῶν* ἐπὶ μὲν τῇ Τυρρηνικῇ θαλάττῃ τὸ τῶν Πικέντων ἔθνος οἰκεῖ, μικρὸν ἀπόσπασμα τῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ Πικεντίνων, ὑπὸ Ῥωμαίων μετῳκισμένον εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον, ὃς νῦν Παιστανὸς καλεῖται, καὶ ἡ πόλις ἡ Ποσειδωνία Παιστός, ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη. Συβαρῖται μὲν οὖν ἐπὶ θαλάττῃ τεῖχος ἔθεντο, οἱ δ' οἰκισθέντες ἀνωτέρω μετέστησαν, ὕστερον δὲ Λευκανοὶ μὲν ἐκείνους, Ῥωμαῖοι δὲ Λευκανοὺς ἀφείλοντο τὴν πόλιν. ποιεῖ δ' αὐτὴν ἐπίνοσον ποταμὸς πλησίον εἰς ἕλη ἀναχεόμενος. μεταξὺ δὲ τῶν Σειρηνουσσῶν καὶ τῆς Ποσειδωνίας Μαρκῖνα, Τυρρη-*
A. 385 *νῶν κτίσμα οἰκούμενον ὑπὸ Σαυνιτῶν. ἐντεῦθεν εἰς Πομπηίαν διὰ Νουκερίας οὐ πλειόνων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίων ἐστὶν ὁ ἰσθμός. διήκουσι δ' οἱ Πίκεντες μέχρι τοῦ Σιλάριδος ποταμοῦ τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας τὴν ἀρχαίαν †Καμπανίαν· ἐφ' οὗ τοῦτ' ἴδιον ἱστοροῦσιν περὶ τοῦ ὕδατος †τοῦ ὄντος ποταμοῦ, τὸ καθιέμενον εἰς αὐτὸ φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι φυλάττον τὴν χρόαν*

---

2. *σαυνίτιν Cl.* — *τῶν* ante *φρεντανῶν* add. edd. Caeterum verba *μέχρι Φρεντανῶν* cum ferri non posse luce clarius sit, Cluver. (It. ant. pag. 1188) scribendum censuit *μέχρι τῶν Λευκανῶν*, quae probant Du Theil. et Grosk. Sed ne haec quidem satis commode adiiciuntur, et ex margine potius illa adsumta esse crediderim. 3. *πικεντίνων* codd. edd. Hi vero cum paulo post constanter appellentur *Πίκεντες*, eam formam hic quoque restituendam duxi, ob nomen proxime positum corruptam. 4. *μετωκισμένων* codd. Xyl. corr. 6. *παϊστος BC* edd. 7. Verba *Συβαρῖται — ἀναχεόμενος* Du Theil. et Grosk. existimant collocanda esse initio libri VI post nomen *Ποσειδωνία*. Neque negandum est aptiorem illum videri locum: sed hic quoque ferri possunt. 10. *ἀνωχεόμενος A.* 11. *σειρηνουσῶν BC.* — *μάρκινα BCl Μάρκινα* edd. inde a Xyl. 15. *κανίαν C.* Campaniae mentio cum ab hoc loco aliena sit, Du Theil. aut *Λευκανίαν* aut *Ἰταλίαν* scribendum esse coniecit: et alterum hoc, mea quidem sententia, verissime. Mutatum primum videtur illud vocabulum in *ΠΑΝΙΑΝ*, unde utraque codicum scriptura facile originem traxit. De Italia vetere v. supra p. 209 extr. et VI, 265. 277, Dion. Antiq. Rom. I, 7 p. 359. 16. *ἐπὶ* codd. Cor. corr. — *τοῦ ὄντος τοῦ ποταμοῦ τούτου* edd., quae cum sensu apto carerent, Cor. asteriscis inclusit: inducto articulo scribendum est *ὄντος ποτίμου*, quod habet Eust. ad Dion. v. 358. 17. *ἀπολιθοῖνται AC.* — *φυλάττων B.*

καὶ τὴν μορφήν. τῶν δὲ Πικέντων ὑπῆρχε μητρόπολις Πικεντία, νυνὶ δὲ κωμηδὸν ζῶσιν ἀπωσθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων διὰ τὴν πρὸς Ἀννίβαν κοινωνίαν· ἀντὶ δὲ στρατείας ἡμεροδρομεῖν καὶ γραμματοφορεῖν ἀπεδείχθησαν ἐν τῷ τότε δημοσίᾳ, καθάπερ καὶ Λευκανοὶ καὶ Βρέττιοι κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· ἐπετείχισαν δ' αὐτοῖς Σάλερνον Ῥωμαῖοι φρουρᾶς χάριν μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης· εἰσὶ δ' ἀπὸ Σειρηνουσσῶν ἐπὶ Σίλαριν στάδιοι διακόσιοι ἑξήκοντα.

---

4. ἐν om. *np* ἔκτοτε τῷ δημοσίῳ scribendum censet Cor. in nott. — δημοσίῳ *BCl* edd. 8. In fine libri adiecta sunt in *Bk* ald. quae initio proximi leguntur usque ad ἵδρυμα.

ΤΩΝ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΤΟΥ ἝΚΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ ἕκτῳ τὰ ἐφεξῆς τῆς Ἰταλίας καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ Ἀδρία μέχρι Μακεδονίας, ἐν οἷς Ἀπουλία, Καλαβρία καὶ ὅσα κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον ἅμα ταῖς παρακειμέναις νήσοις ἀπὸ Σικελίας ἕως τῶν Κεραυνίων, κἀκ τοῦ ἄλλου μέρους ἕως Καρχηδόνος καὶ τῶν ταύτῃ παρακειμένων νησιδίων.

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ἝΚΤΟΝ.

CAPUT I.

C. 252 1. Μετὰ δὲ τὸ στόμα τοῦ Σιλάριδος Λευκανία καὶ τὸ τῆς
A. 386 Ἥρας ἱερὸν τῆς †Ἀργονίας, Ἰάσονος ἵδρυμα, καὶ πλησίον ἐν πεντήκοντα σταδίοις ἡ Ποσειδωνία. ἐντεῦθεν δ' ἐκπλέοντι †τὸν πόντον νῆσος Λευκωσία, μικρὸν ἔχουσα πρὸς τὴν ἤπειρον διά-

---

1. Argumentum om. *Bl.* In *C* sec. m. postea add. 3. Ἀδρίου edd. 12. Ἀργωνίας Cor., nescio quo sensu. Cas. aut Ἀργείας aut Ἀργῴας reponendum censuit, quorum priori favent, quae leguntur ap. Plin. H. N. III, 9: „Ager Picentinus fuit Tuscorum, templo Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis." Sed a codd. scriptura illa forma nimis abhorret, quae alteram contra valde commendat. 13. ἐκπλέοντι τὸν πόντον non uno nomine suspecta sunt; haud facile enim dixeris, qui sit h. l. sensus accusativi illius cum ἐκπλεῖν coniuncti, certioremque desideramus indicationem, quo navigandum sit: scribendum igitur arbitror ἐκπλέοντι τὸν κόλπον. — λευκοσία *BC*.

πλουν, ἐπώνυμος μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἐκπεσούσης δεῦρο μετὰ τὴν μυθευομένην ῥῖψιν αὐτῶν εἰς τὸν βυθόν. τῆς δὲ νήσου πρόκειται τὸ ἀντακρωτήριον ταῖς Σειρηνούσσαις, ποιοῦν τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. κάμψαντι δ' ἄλλος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις, ἣν οἱ μὲν κτίσαντες Φωκαιεῖς Ὑέλην, οἱ δὲ Ἕλην ἀπὸ κρήνης τινός, οἱ δὲ νῦν Ἐλέαν ὀνομάζουσιν, ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι. δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι· διὸ καὶ πρὸς Λευκανοὺς ἀντέσχον καὶ πρὸς Ποσειδωνιάτας καὶ κρείττους ἀπήεσαν, καίπερ ἐνδεέστεροι καὶ χώρᾳ καὶ πλήθει σωμάτων ὄντες. ἀναγκάζονται γοῦν διὰ τὴν λυπρότητα τῆς γῆς τὰ πολλὰ θαλαττουργεῖν καὶ ταριχείας συνίστασθαι καὶ ἄλλας τοιαύτας ἐργασίας. φησὶ δ' Ἀντίοχος Φωκαίας ἁλούσης ὑφ' Ἁρπάγου, A. 388 *τοῦ Κύρου στρατηγοῦ, τοὺς δυναμένους ἐμβάντας εἰς τὰ σκάφη πανοικίους πλεῦσαι πρῶτον εἰς Κύρνον καὶ Μασσαλίαν μετὰ Κρεοντιάδου, ἀποκρουσθέντας δὲ τὴν Ἐλέαν κτίσαι· ἔνιοι δὲ τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ Ἐλέητος· διέχει δὲ τῆς Ποσειδωνίας ὅσον διακοσίους σταδίους ἡ πόλις. μετὰ δὲ ταύτην ἀκρωτήριον Παλίνουρος. πρὸ δὲ τῆς Ἐλεάτιδος αἱ Οἰνωτρίδες νῆσοι δύο, ὑφόρμους ἔχουσαι. μετὰ δὲ Παλίνουρον Πυξοῦς ἄκρα καὶ λιμὴν* C. 253 *καὶ ποταμός· ἓν γὰρ τῶν τριῶν ὄνομα· ᾤκισε δὲ Μίκυθος, ὁ Μεσσήνης ἄρχων τῆς ἐν Σικελίᾳ, πάλιν δ' ἀπῆραν οἱ ἱδρυθέντες πλὴν ὀλίγων. μετὰ δὲ Πυξοῦντα Λᾶος κόλπος καὶ ποταμὸς *Λᾶος* καὶ πόλις, ἐσχάτη τῶν Λευκανίδων, μικρὸν ὑπὲρ τῆς*

---

3. *ἀκρωτήριον* ald. — *καὶ* ante *ποιοῦν* add. *Al.* 5. *φωκιεῖς* codd. Xyl. corr. — *ἕλλην*, sed punctis sub alterum *λ* positis, *B.* 6. *ἐλαίαν A* (sed *αι* in *ε* mut.) *CB* (*ε* sup. sec. m. add.). 7. *πυθαγόριοι A.* 10. *καὶ* ante *πλήθει* om. *C.* 13. *φωκέας* codd. Xyl. corr. — *ἁρπάγας l.* 14. *ἐκβάντας AC*; inde fortasse scribendum *εἰσβάντας*: v. ad V, 226 extr. 15. *κυρωνὸν ABl.* 16. *ἐλαίαν A* (sec. m. corr.) *B* (*ει* sup. *αι* sec. m. add.) *C.* 17. *ἐλαίητος A* (sec. m. corr.) *B* (*ε* sec. m. add.). 19. *ἐλαιάτιδος A* (sec. m. corr.) *B* (*ε* sec. m. add.). 20. *πιξοῦς C.* 22. *μεσήνης BC.* 23. *μετὰ*] *μεταξὺ l.* — *ταλαὸς ABl* utroque loco. 24. *πόλις*] *καπολις ACl*, unde suspiceris, scriptum fuisse *καὶ Λᾶος πόλις*, sed praestat tollere nomen, quod legitur post *ποταμός*, ex ultima huius vocis syllaba fortasse ortum: sic paulo ante *Πυξοῦς ἄκρα καὶ λιμὴν καὶ ποταμός.* Coraes *Λᾶος* add. post

θαλάττης, ἄποικος Συβαριτῶν, εἰς ἣν ἀπὸ Ἔλης στάδιοι τετρακόσιοι· ὁ δὲ πᾶς τῆς Λευκανίας παράπλους ἑξακοσίων πεντήκοντα. πλησίον δὲ τὸ τοῦ Δράκοντος ἡρῷον, ἑνὸς τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ἐφ' οὗ ὁ χρησμὸς τοῖς Ἰταλιώταις ἐγένετο,

Λάϊον ἀμφὶ Δράκοντα πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι·

ἐπὶ γὰρ ταύτην [τὴν] Λᾶον στρατεύσαντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἕλληνες ὑπὸ Λευκανῶν ἠτύχησαν, ἐξαπατηθέντες τῷ χρησμῷ.

2. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Τυρρηνικὴν παραλίαν, ταῦτ' ἐστὶ τὰ τῶν Λευκανῶν χωρία, *ἃ* τῆς δ' ἑτέρας οὐχ ἥπτοντο θαλάττης πρότερον, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτουν οἱ τὸν Ταραντῖνον ἔχοντες κόλπον. πρὶν δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐλθεῖν οὐδ' ἦσάν πω
A. 389 Λευκανοί, Χῶνες δὲ καὶ Οἰνωτροὶ τοὺς τόπους ἐνέμοντο. τῶν δὲ Σαυνιτῶν αὐξηθέντων ἐπὶ πολὺ καὶ τοὺς Χῶνας καὶ τοὺς Οἰνωτροὺς ἐκβαλόντων, Λευκανοὺς δ' εἰς τὴν μερίδα ταύτην ἀποικισάντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἑκατέρωθεν παραλίαν μέχρι Πορθμοῦ κατεχόντων, πολὺν χρόνον ἐπολέμουν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους. οἱ δὲ τῆς Σικελίας τύραννοι καὶ μετὰ ταῦτα Καρχηδόνιοι τοτὲ μὲν περὶ τῆς Σικελίας πολεμοῦντες πρὸς Ῥωμαίους, τοτὲ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας, ἅπαντας τοὺς ταύτῃ κακῶς διέθηκαν. †μετὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας †ὕστερον μέν γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν ἀφῄρηντο,

---

πόλις. 2. ἑξακόσιοι Cor. 4. ἐφ'] ἀφ' l(?) ald. 6. λαοὶ codd. edd., quod ferri non posse intelligens Niebuhr. corr. (Hist. Rom. I p. 96 n. 265). 9. ἃ τῆς δευτέρας codd. οἱ τῆς ἑτέρας Sbk. Cor. 12. οἰνωποὶ *lB*, sed hic sec. m. corr. 17. Locum hunc Coraes, Siebenkeesium maxime secutus, ita constituit, ut verba Ὕστερον μέντοι γε καὶ τῆς μεσογαίας πολλὴν [οἱ Ἕλληνες] ἀφῄρηντο — Σικελίαν collocaret post ἀλλήλους, iisque subiungeret haec: Μετὰ δὲ τοὺς Ἕλληνας οἵ τε τῆς Σικελίας τύραννοι — διέθηκαν. Qua mutatione, a Groskurdio probata, tantum abest, ut Strabonis manum restituerit, ut misere omnia turbata atque adeo pessumdata sint. Equidem Villebrunium verum vidisse arbitror, qui μάλιστα pro μετά reponi iubet; atque ὕστερον, quod nullo modo videtur ferendum esse, mutato in πρότερον, in caeteris vero codicum scriptura servata, haec scribenda esse censeo: — διέθηκαν, μάλιστα δὲ Ἕλληνας. πρότερον μέν γε κτλ. Etenim postquam μετὰ pro μάλιστα errore aliquo scriptum fuit, πρότερον, quod sensu cassum videretur, mutatum est in ὕστερον. 21. μέντοι γε *C*.

ἀπὸ τῶν Τρωικῶν χρόνων ἀρξάμενοι, καὶ δὴ ἐπὶ τοσοῦτον ηὔξηντο, ὥστε τὴν μεγάλην Ἑλλάδα ταύτην ἔλεγον καὶ τὴν Σικελίαν. νυνὶ δὲ πλὴν Τάραντος καὶ Ῥηγίου καὶ Νεαπόλεως ἐκβεβαρβαρῶσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα καὶ τὰ μὲν Λευκανοὺς καὶ Βρεττίους κατέχειν, τὰ δὲ Καμπανούς, καὶ τούτους λόγῳ, τὸ δ' ἀληθὲς Ῥωμαίους· καὶ γὰρ αὐτοὶ Ῥωμαῖοι γεγόνασιν. ὅμως δὲ τῷ πραγματευομένῳ τὴν τῆς γῆς περίοδον καὶ τὰ νῦν ὄντα λέγειν ἀνάγκη καὶ τῶν ὑπαρξάντων ἔνια, καὶ μάλιστα ὅταν ἔνδοξα ᾖ. τῶν δὲ Λευκανῶν οἱ μὲν ἁπτόμενοι τῆς Τυρρηνικῆς θαλάττης εἴρηνται, οἱ δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχοντές εἰσιν οἱ ὑπεροικοῦντες τοῦ Ταραντίνου κόλπου. οὕτω δ' εἰσὶ κεκακωμένοι τελέως αὐτοί καὶ Βρέττιοι καὶ αὐτοὶ Σαυνῖται οἱ τούτων ἀρχηγέται, ὥστε καὶ διορίσαι χαλεπὸν τὰς κατοικίας αὐτῶν· αἴτιον C. 254 δ' ὅτι οὐδὲν ἔτι σύστημα κοινὸν τῶν ἐθνῶν ἑκάστου συμμένει, τά τε ἔθη διαλέκτων τε καὶ ὁπλισμοῦ καὶ ἐσθῆτος καὶ τῶν παραπλησίων ἐκλέλοιπεν, ἄλλως τε ἄδοξοι παντάπασίν εἰσιν αἱ A. 390 καθ' ἕκαστα καὶ ἐν μέρει κατοικίαι.

3. Ἐροῦμεν δὲ κοινῶς ἃ παρειλήφαμεν, οὐδὲν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τοὺς τὴν μεσόγαιαν οἰκοῦντας, Λευκανούς τε καὶ τοὺς προσεχεῖς αὐτοῖς Σαυνίτας. Πετηλία μὲν οὖν μητρόπολις νομίζεται τῶν Λευκανῶν καὶ συνοικεῖται μέχρι νῦν ἱκανῶς. κτίσμα δ' ἐστὶ Φιλοκτήτου, φυγόντος τὴν Μελίβοιαν κατὰ στάσιν. ἐρυμνὴ δ' ἐστίν, ὥστε καὶ Σαυνῖταί ποτε φρουρίοις ἐπετείχισαν αὐτήν. Φιλοκτήτου δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ Κρίμισσα περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τοῖς περὶ Νεῶν τοῦ Φιλο-

---

1. ἀρξάμενον χρόνων *BCl*. 5. λέγω *ACl*. 7. δὲ] δεῖ codd. Xyl. corr. — ὄντα om. *l*. 8. ἀνάγκη om. *no*, atque in hoc τὸν πραγματευόμενον in marg. add. 10. οἱ post εἰσιν om. Sbk. 12. τε post αὐτοί add. edd.; equidem malim οὗτοι. — βρέτιοι *B* et sic const. 15. τε] γε codd. Xyl. corr. 20. σαννίτας *CB* et sic paene const. — πετιλία Epit. 21. Λευκανῶν] Χώνων Cor. 23. Σαυνίταις et mox φρούριον Cor. Dativum illum Grosk. quoque probat: ita vero alter dativus φρουρίοις valde incommodus. Equidem in hoc populi cuiusdam nomen latere puto, Βρεττίοις ni fallor, quo restituto Σαυνῖται illi erunt Lucani ipsi, ut infra pag. 254 extr. 24. κρίμισα *BCl* edd. 25. αὐτοὺς τοὺς τόπους *ABCl*; Cor. corr. ex Epit.

κτήτου μνησθεὶς λέγειν τινάς φησιν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν ἀφικόμενος Κρίμισσαν ἄκραν οἰκίσαι καὶ Χώνην πόλιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀφ' ἧς οἱ ταύτῃ Χῶνες ἐκλήθησαν, παρ' αὐτοῦ δέ τινες σταλέντες εἰς Σικελίαν περὶ Ἔρυκα μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωὸς Αἴγεσταν τειχίσαιεν. καὶ Γρουμεντὸν δὲ καὶ Οὐερτῖναι τῆς μεσογαίας εἰσὶ καὶ Καλασάρνα καὶ ἄλλαι μικραὶ κατοικίαι μέχρι Οὐενουσίας, πόλεως ἀξιολόγου· ταύτην δ' οἶμαι καὶ τὰς ἐφεξῆς ἐπὶ Καμπανίαν ἰόντι Σαυνίτιδας εἶναι. ὑπὲρ δὲ τῶν Θουρίων καὶ ἡ Ταυριανὴ χώρα λεγομένη ἵδρυται. οἱ δὲ Λευκανοὶ τὸ
A. 391 μὲν γένος εἰσὶ Σαυνῖται. Ποσειδωνιατῶν δὲ καὶ τῶν συμμάχων κρατήσαντες πολέμῳ κατέσχον τὰς πόλεις αὐτῶν. τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον ἐδημοκρατοῦντο, ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ᾑρεῖτο βασιλεὺς ὑπὸ τῶν νεμομένων ἀρχάς· νῦν δ' εἰσὶ Ῥωμαῖοι.

4. Τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν Βρέττιοι μέχρι τοῦ Σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ, σταδίων πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. φησὶ δ' Ἀντίοχος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας συγγράμματι, ταύτην Ἰταλίαν κληθῆναι, καὶ περὶ ταύτης συγγράφειν, πρότερον δ' Οἰνωτρίαν προσαγορεύεσθαι. ὅριον δ' αὐτῆς ἀποφαίνει πρὸς μὲν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει τὸ αὐτό, ὅπερ καὶ τῆς † Βρεττανίας ἔφαμεν, τὸν Λᾶον ποταμόν· πρὸς δὲ τῷ Σικελικῷ τὸ Μεταπόντιον. τὴν δὲ Ταραντίνην, ἣ συνεχὴς τῷ Μεταποντίῳ ἐστίν, ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας ὀνομάζει, Ἰάπυγας καλῶν. ἔτι δ' ἀνώτερον Οἰνωτρούς τε καὶ Ἰταλοὺς μόνους ἔφη καλεῖσθαι τοὺς ἐντὸς
C. 255 τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὸν Σικελικὸν κεκλιμένους πορθμόν. ἔστι δ' αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα στάδιοι μεταξὺ δυεῖν κόλ-

---

2. κρίμισαν *Cl* edd. — οἰκῆσαι codd. Sbk. corr. — χῶνιν *A* (sed sec. m. corr.) *B*. 3. σταλέντες τινὲς *C*. 4. Αἰγέστου et quae inde deducuntur per Ἐ scribendum esse censeo, etsi Αἰ codd. apud Strabonem constanter, apud alios scriptores haud raro praebent nota confusione: illud enim suadent Steph. et numi et Romanorum consuetudo. Duplici errore p. 266. 272 Αἰγεστέων scriptum est pro Ἐγεσταίων: cf. Polyb. I, 24, 2. Plut. Nic. 1. 5. τειχίσαι codd. edd. — πουμεντὸν *ABCl* Xyl. corr. 6. αἱ ante ἄλλαι add. *A*. 8. Καμπανίας edd. 13. ὑπὸ] ἀπὸ Cor. — τὰς ante ἀρχὰς add. Cor. 17. τὴν ante Ἰταλίαν add. *l*. 19. βρετανίας *B*, sed puncta sub αν pos., βρεττίας *l*(?) edd. Nescio tamen an Λευκανίας potius scribendum sit, cum Laum flumen Lucanorum finem esse, non Bruttiorum, supra p. 253 dixerit.

πων, τοῦ τε Ἱππωνιάτου, ὃν Ἀντίοχος Ναπιτῖνον εἴρηκε, καὶ τοῦ Σκυλλητικοῦ. περίπλους δ' ἐστὶ τῆς ἀπολαμβανομένης χώρας πρὸς τὸν Πορθμὸν ἐντὸς στάδιοι δισχίλιοι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκτείνεσθαί φησι τοὔνομα καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ τῶν Οἰνωτρῶν μέχρι τῆς Μεταποντίνης καὶ τῆς Σειρίτιδος· οἰκῆσαι A. 392
γὰρ τοὺς τόπους τούτους Χῶνας, Οἰνωτρικὸν ἔθνος κατακοσμούμενον, καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χώνην. οὗτος μὲν οὖν ἁπλουστέρως εἴρηκε καὶ ἀρχαϊκῶς, οὐδὲν διορίσας περὶ τῶν Λευκανῶν καὶ τῶν Βρεττίων. ἔστι δ' ἡ μὲν Λευκανία μεταξὺ τῆς τε παραλίας τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Σικελικῆς, τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ Σιλάριδος μέχρι Λάου, τῆς δ' ἀπὸ τοῦ Μεταποντίου μέχρι Θουρίων· κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον ἀπὸ Σαυνιτῶν μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ἀπὸ Θουρίων εἰς Κηρίλλους, πλησίον Λάου· στάδιοι δ' εἰσὶ τοῦ ἰσθμοῦ τριακόσιοι. ὑπὲρ δὲ τούτων Βρέττιοι, χερρόνησον οἰκοῦντες· ἐν ταύτῃ δ' ἄλλη περιείληπται χερρόνησος ἡ τὸν ἰσθμὸν ἔχουσα τὸν ἀπὸ Σκυλλητίου ἐπὶ τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. ὠνόμασται δὲ τὸ ἔθνος ὑπὸ Λευκανῶν· Βρεττίους γὰρ καλοῦσι τοὺς ἀποστάτας· ἀπέστησαν δ', ὥς φασι, ποιμαίνοντες αὐτοῖς πρότερον, εἶθ' ὑπὸ ἀνέσεως ἐλευθεριάσαντες, ἡνίκα

---

1. *Ναπητῖνον* hunc sinum appellat Dionys. A. R. I, 35, maiore autem discrepantia *Λαμητικὸν* Aristoteles Polit. VII, 10, Antiochum tamen ea in re secutus auctorem eundem, quem Strabo, Dionysiusque. Quapropter haud improbabiliter suspicari videatur Cluver. (It. ant. p. 1290), *Λαμητῖνον* verum fuisse sinus nomen ab Antiocho usurpatum, cum *Λαμητῖνοι* urbs ac *Λάμητος* fluvius a Steph. Byz. (s. v.) commemorentur. Sed Holsten. (v. Annott. p. 295) eam sententiam impugnat, Napetinos et Laometicos afferens ex inscr. ap. Grut. p. 199, unde eam simul nominis illius formam, quae apud Dionysium obtinet, Straboni quoque restituendam, idque vere, ut opinor, censet. 2. *κυλητικοῦ* C. 4. *ἐπεκτείνεται* codd. edd.: correxi ex Grosk. sent. 5. *μεταποντικῆς* ald. — *σειρηνίτιδος* k ald., quam scripturam post Mazocchium aliosque frustra defendere studet Grosk. 7. *χωνίην* codd. Sbk. corr. ex coni. Cas., qui confert Hesychii locum: *Χώνην τὴν Ἰταλίαν οὕτως πάλαι ἔλεγον, ὥς φησιν Ἀντίοχος ὁ Ξενοφάνους ἐν τῷ περὶ Ἰταλίας*, et Stephani Byz. testimonium certissimum: *Χώνη πόλις Οἰνωτρῶν, ἧς Στράβων μέμνηται ἐν ἕκτῃ καὶ τὴν γῆν ὀνομάσαι Χώνην.* Infra vero XVI, 654 scribendum est *Χωνίαν*. 11. *τοῦ* om. edd. inde a Xyl. 16. *σκυλιτίου* C. 17. *Βρέττιοι* post *Λευκ.* add. Cor. 18. *ἀπεστάτησαν* E.

ἐπεστράτευσε Δίων Διονυσίῳ καὶ ἐξετάραξεν ἅπαντας πρὸς ἅπαντας. τὰ καθόλου μὲν δὴ ταῦτα περὶ Λευκανῶν καὶ Βρεττίων λέγομεν.

5. *Ἀπὸ γὰρ Λάου πρώτη πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση, Τέμψαν δ' οἱ νῦν καλοῦσιν, Αὐσόνων κτίσμα, ὕστερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν τῶν μετὰ Θόαντος, οὓς ἐξέβαλον Βρέττιοι, Βρεττίους δὲ ἐπέτριψαν Ἀννίβας τε καὶ Ῥωμαῖοι. ἔστι δὲ πλησίον τῆς Τεμέσης ἡρῷον, ἀγριελαίοις συνηρεφές, Πολίτου τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων, ὃν δολοφονηθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων γενέσθαι βαρύμηνιν, ὥστε τοὺς περιοίκους δασμολογεῖν αὐτῷ κατά τι λό-*
A. 393 *γιον, καὶ παροιμίαν εἶναι πρὸς † αὐτούς, μηδεὶς τὸν ἥρωα τὸν ἐν Τεμέσῃ λεγόντων ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. Λοκρῶν δὲ τῶν Ἐπιζεφυρίων ἑλόντων τὴν πόλιν, Εὔθυμον μυθεύουσι τὸν πύκτην καταβάντα ἐπ' αὐτὸν κρατῆσαι τῇ μάχῃ καὶ βιάσασθαι παραλῦσαι τοῦ δασμοῦ τοὺς ἐπιχωρίους. ταύτης δὲ τῆς Τεμέσης φασὶ μεμνῆσθαι τὸν ποιητήν, οὐ τῆς ἐν Κύπρῳ Ταμασσοῦ (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως τὸ*
C. 256 *ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν),*

---

1. *ἐτάραξεν* ***BCl*** edd. 4. *γὰρ*] *δὲ* Cor. — *βρετίας* ***B*** et sic const. — *τέμεσα* Epit. 7. *ἐπερίτριψαν* ***A***. 8. *τεμέσσης* ***B***. — *συνειρεφὲς* ***A***. 10. *δασμοφορεῖν* Epit., quod magnopere placet; aut scribendum est *αὐτὸν* pro *αὐτῷ*, quod Eustath. legisse in codice suo videtur. Sic enim refert (v. ad Odyss. *Α*, p. 1409) hunc locum: — *ὃς δολοφονηθεὶς καὶ βαρύμηνις γενόμενος, ἐδασμολόγει τοὺς περιοίκους.* Similia sunt apud Aelianum eadem de re loquentem (v. V. H. VIII, 18): — *τὸν ἐν Τεμέσῃ ἥρωα φόρους πραττόμενον παρὰ τῶν προσοίκων κτλ.* Alteram scripturam magis commendant quae narrat Paus. VI, 6. 12. Post *λεγόντων* excidisse quaedam inde a Xylandro censuerunt plerique omnes: sed infelix Corais est opinio, qui addi vult *αὐτὸν*; meliora sunt quae Grosk. scripta fere fuisse suspicatur: — *λεγόντων· ἐκεῖνον μὲν οὖν διὰ πολλοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς, Λοκρῶν δὲ κτλ.*, eique coniecturae favent quodam modo quae praebet Epit. *ὡς καὶ δασμοφορεῖν αὐτοὺς ὅσα ἔτη.* Eustath. autem cum l. l. Strabonis verbis, quae modo attulimus, subiungat haec: *ὅθεν ἐπὶ τῶν ἀγριαινόντων ἔξω καιροῦ παροιμία κεῖται ὁ ἐν Τεμέσῃ ἥρως*, Aelianusque idem proverbium sic tradat: — *ἡ παροιμία ἡ λέγουσα ἐπὶ τῶν ἀλυσιτελῶς τι κερδαινόντων, ὅτι αὐτοῖς ἀφίξεται ὁ ἐν Τεμέσῃ ἥρως* (cf. Plut. prov. Cent. II, 31), vere, nisi fallor, Buttmannus in schedd. Lachm. reposuit *πρὸς τοὺς ἀνηλεεῖς, τὸν κτλ.* 16. *Κύπρῳ*] *κρυπτῷ* ***ABCl***. — *ταμασσον* (sic) ***A*** *ταμάσσου* ***C***.

καὶ δείκνυται χαλκουργεῖα πλησίον, ἃ νῦν ἐκλέλειπται. ταύτης δὲ συνεχὴς Τερίνα, ἣν Ἀννίβας καθεῖλεν, οὐ δυνάμενος φυλάττειν, ὅτε δὴ εἰς αὐτὴν καταπεφεύγει τὴν Βρεττίαν. εἶτα Κωσεντία μητρόπολις Βρεττίων· μικρὸν δ' ὑπὲρ ταύτης Πανδοσία, φρούριον ἐρυμνόν, περὶ ἣν Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς διεφθάρη. ἐξηπάτησε δὲ καὶ τοῦτον ὁ ἐκ Δωδώνης χρησμός, φυλάττεσθαι κελεύων τὸν Ἀχέροντα καὶ τὴν Πανδοσίαν· δεικνυμένων γὰρ ἐν τῇ Θεσπρωτίᾳ ὁμωνύμων τούτοις, ἐνταῦθα κατέστρεψε τὸν βίον. τρικόρυφον δ' ἐστὶ τὸ φρούριον, καὶ παραρρεῖ ποταμὸς Ἀχέρων. προσηπάτησε δὲ καὶ ἄλλο λόγιον,

Πανδοσία τρικόλωνε πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις·

ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθοράν, οὐκ οἰκείων δηλοῦσθαι. φασὶ δὲ καὶ βασίλειόν ποτε γενέσθαι τῶν Οἰνωτρικῶν βασιλέων τὴν Πανδοσίαν. μετὰ δὲ τὴν Κωσεντίαν Ἱππώνιον, Λοκρῶν κτίσμα· Βρεττίους δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ῥωμαῖοι καὶ μετωνόμασαν A. 394 Οὐιβῶναν Οὐαλεντίαν. διὰ δὲ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ περικείμενα χωρία καὶ ἀνθηρὰ τὴν Κόρην ἐκ Σικελίας πεπιστεύκασιν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο ἀνθολογήσουσαν· ἐκ δὲ τούτου ταῖς γυναιξὶν ἐν ἔθει γέγονεν ἀνθολογεῖν τε καὶ στεφανηπλοκεῖν, ὥστε ταῖς ἑορταῖς αἰσχρὸν εἶναι στεφάνους ὠνητοὺς φορεῖν. ἔχει δ' ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασέ ποτε Ἀγαθοκλῆς ὁ τύραννος τῶν Σικελιωτῶν, κρατήσας τῆς πόλεως. ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἡρακλέους λιμένα πλεύσασιν ἀρχὴ τοῦ ἐπιστρέφειν τὰ ἄκρα τῆς Ἰταλίας τὰ πρὸς τῷ Πορθμῷ πρὸς τὴν ἑσπέραν. ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τούτῳ Μέδμα, πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν ὁμώνυμος

---

1. ταύτῃ Cor. 3. καταφεύγει ald. — βριττίαν AC. — κοσεντία Epit. κωνσεντία l(?) edd.: alteram tamen formam tuetur antiquissima inscriptio M. Aquillii ap. Grut. p. 150, 7. 6. ἐν Δωδώνῃ ald. 8. Θεσπρωτίᾳ — τρικόρυφος om. C. 14. κωνσεντίαν l(?) edd. 16. Οὐιβῶνα scribendum esse ad Latinorum morem censet Cas., ac praeferre solet Strabo in similibus eam terminationem: sed nihil in his confidentius affirmandum est. In marg. A pr. m. add. τὴν νῦν βιβῶναν λεγομένην. 17. χωρία om. edd. inde a Cas. 19. γεγονέναι C(?) edd. 23. ἀρχὴ τοῦ] ἄρχεται Cor. 25. μέδαμα ABCl edd. μέδμα n, pr. m. marg. A, eamque formam, quam paulo post codd. exhibent magno consensu, reliqui scriptores, qui oppidum hoc commemorant, praeferunt omnes: apud Melam enim II, 4, 9 scriptura incertissima est. Con-

κρήνη μεγάλη, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον· ἐγγὺς δὲ καὶ Μέταυρος ποταμὸς καὶ ὕφορμος ὁμώνυμος. πρόκεινται δὲ τῆς ἠιόνος ταύτης αἱ τῶν Λιπαραίων νῆσοι, διέχουσαι τοῦ Πορθμοῦ σταδίους διακοσίους. οἱ δ' Αἰόλου φασίν, οὗ καὶ τὸν ποιητὴν μεμνῆσθαι κατὰ τὴν Ὀδύσσειαν· εἰσὶ δ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν ἐν ἀπόψει πᾶσαι καὶ τοῖς ἐκ τῆς Σικελίας καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἠπείρου τοῖς κατὰ τὴν Μέδαμαν ἀφορῶσι· περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν περὶ τῆς Σικελίας λέγωμεν. ἀπὸ δὲ τοῦ Μεταύρου ποταμοῦ, †Μέταυρος ἕτερος· ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν τὸ Σκύλλαιον, πέτρα χερρονησίζουσα ὑψηλή, τὸν ἰσθμὸν ἀμφίδυ-
C. 257 μον καὶ ταπεινὸν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίνων ἐπετείχισε τοῖς Τυρρηνοῖς, κατασκευάσας ναύσταθμον, καὶ ἀφείλετο τοὺς λῃστὰς τὸν διὰ τοῦ Πορθμοῦ διάπλουν. πλη-
A. 395 σίον γάρ ἐστι καὶ ἡ Καῖνυς, διέχουσα τῆς Μέδμης σταδίους πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἡ τελευταία ἄκρα ποιοῦσα τὰ στενὰ τοῦ Πορθμοῦ πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκραν τὴν Πελωριάδα· ἔστι δ' αὕτη μία τῶν τριῶν τῶν ποιουσῶν τρίγωνον τὴν νῆσον, νεύει δὲ ἐπὶ θερινὰς ἀνατολάς, καθάπερ ἡ Καῖνυς πρὸς τὴν

---

cinunt etiam nummi (v. Mionn. Suppl. I, 346): delevi igitur α, quod ex similis literae repetitione ortum videtur. 2. μένταυρος *knB* (ex corr.). 3. λιπαρέων *ABCl*. 4. πορθμοῦ] ποταμοῦ edd. inde a Cas. 6. ἀποψὶ *ABCl*. — πᾶσι codd. Cor. corr. 7. τὴν om. edd. — μέδαμαν *ABCl* edd. 9. Excidisse quaedam post ἕτερος edd. inde a Xylandro censuerunt ad unum omnes: hic vero cum suspicaretur Strabonem distinguere voluisse hunc Metaurum a Metauro Umbriae (v. V, 227), Cluver. (It. ant. p. 1293) proposuit haec: — ποταμοῦ ποταμὸς ἕτερος Κραταιὶς καὶ ἡ Ταυριάνα ἐστὶ πόλις· ἐκδέχεται κτλ. Eum ex parte secutus Grosk. relicto altero Metauro post ἕτερος addit καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν Ταυριανὸν πολίχνιον. Sed incertissimus est ignobilissimi huius oppidi situs, nec omnino verisimile, commemoratum esse a Strabone. Metauros autem duos cum his locis nemo alius veterum noverit, nescio an vere Cluverius ποταμὸς posuerit pro Μέταυρος, ita ut Crataeis videatur indicatus esse, non nominatus, id quod aliis quoque locis factum est: v. IV, 185. V, 237. 10. σκύλαιον *E*. 11. Ἀναξίλας Cor. 14. κένυς *ABCl* γένυς *E*. — Μεδάμης edd.: v. ad. p. 256 extr. 15. ποιοῦσα ἄκρα codd. ποιοῦσα τὰ ἄκρα στενὰ edd. 16. πελωρίδα codd. Sbk. corr. ex Cluv. sent. (It. ant. 1294). 18. καὶ ante ἡ add. *C*(?) edd. — κένυς *AC*.

ἑσπέραν, ἀνταποστροφήν τινα ἀπ' ἀλλήλων ποιουμένων αὐτῶν. ἀπὸ δὲ Καίνυος μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου, τῆς Ῥηγίνων στυλίδος, τοῦ Πορθμοῦ διήκει στενωπὸς ὅσον ἑξαστάδιος, μικρῷ δὲ πλέον τὸ ἐλάχιστον διαπέραμα· ἀπὸ δὲ στυλίδος ἑκατὸν εἰς Ῥήγιον, ἤδη τοῦ Πορθμοῦ πλατυνομένου, προϊοῦσι πρὸς τὴν ἔξω καὶ πρὸς ἕω θάλατταν τὴν τοῦ Σικελικοῦ καλουμένου πελάγους.

6. Κτίσμα δ' ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδέων, οὓς κατὰ χρησμὸν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δι' ἀφορίαν, ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δεῦρό φασι, παραλαβόντας καὶ ἄλλους τῶν οἴκοθεν· ὡς δ' Ἀντίοχός φησι, Ζαγκλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς Χαλκιδέας καὶ οἰκιστὴν Ἀντίμνηστον συνέστησαν ἐκείνων. ἦσαν δὲ τῆς ἀποικίας καὶ οἱ Μεσσηνίων φυγάδες τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, καταστασιασθέντες ὑπὸ τῶν μὴ βουλομένων δοῦναι δίκας ὑπὲρ τῆς φθορᾶς τῶν παρθένων τῆς ἐν Λίμναις γενομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃς καὶ αὐτὰς ἐβιάσαντο, πεμφθείσας ἐπὶ τὴν ἱερουργίαν, καὶ τοὺς ἐπιβοηθοῦντας ἀπέκτειναν. παραχωρήσαντες οὖν εἰς Μάκιστον οἱ φυγάδες πέμπουσιν εἰς θεοῦ, μεμφόμενοι τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἄρτεμιν, εἰ τοιούτου τυγχάνοιεν ἀνθ' ὧν ἐτιμώρουν αὐτοῖς, καὶ πυνθανόμενοι, πῶς ἂν σωθεῖεν ἀπολωλότες. ὁ δ' Ἀπόλλων ἐκέλευσε στέλλεσθαι μετὰ Χαλκιδέων εἰς τὸ Ῥήγιον καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ χάριν ἔχειν· οὐ γὰρ ἀπολωλέναι αὐτούς, ἀλλὰ σεσῶσθαι, μέλλοντάς γε δὴ μὴ συναφανισθήσεσθαι τῇ πατρίδι, ἁλωσομένῃ μικρὸν ὕστερον ὑπὸ Σπαρτιατῶν· οἱ δ' ὑπήκουσαν. διόπερ οἱ τῶν Ῥηγίνων ἡγεμόνες μέχρι Ἀναξίλα τοῦ Μεσσηνίων γένους ἀεὶ καθίσταντο. Ἀν-

---

2. κέννος *ABCl* γέννος *E*. — καὶ ante τῆς add. Cor., Guarinum secutus, idque satis arridet, sed nihil audacius mutandum in re parum nota. Statua appellatur illa Rheginorum στυλίς in inscriptione M. Aquillii supra laudata (v. Grut. 150, 7). — στηλίδος edd. inde a Xyl. 3. οὐ ante μικρῷ add. Cor., omisso deinde δέ: — ad stadia sex ubi minimus traiectus paulo maior est. Guar. 4. στηλίδος edd. inde a Xyl. 5. προϊοῦσι] πελάγους *C*. 9. ἀποικίσαι *C*. 10. ζακχαῖοι *C*. 11. ἀντίμνησον *C*. 15. αὐτοὶ codd. edd., sed αὐτὰς scribendum esse Cor. censet in nott., unde recepi. 18. ἀπόλλωνα *l* edd. — τοιοῦτοι *ABCl* τοιούτων *no*, idem coniecit Tyrwh. ac rec. Sbk. Cor.: sed multo propius abest a codd. scriptura quod posui.

τίοχος δὲ τὸ παλαιὸν ἅπαντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκῆσαί φησι
A. 396 Σικελοὺς καὶ Μόργητας· διᾶραι [δὲ] εἰς τὴν Σικελίαν ὕστερον,
ἐκβληθέντας ὑπὸ τῶν Οἰνωτρῶν. φασὶ δέ τινες καὶ τὸ Μοργάντιον ἐντεῦθεν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τῶν Μοργήτων ἔχειν.
C. 258 ἴσχυσε δὲ μέγιστον ἡ τῶν Ῥηγίνων πόλις καὶ περιοικίδας ἔσχε
συχνάς, ἐπιτείχισμά τε ὑπῆρξεν ἀεὶ τῇ νήσῳ καὶ πάλαι καὶ νεωστὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡνίκα Σέξτος Πομπήιος ἀπέστησε τὴν Σικελίαν. ὠνομάσθη δὲ Ῥήγιον, εἴθ', ὥς φησιν Αἰσχύλος, διὰ τὸ συμβὰν πάθος τῇ χώρᾳ ταύτῃ· ἀπορραγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν, ἄλλοι τε κἀκεῖνος εἴρηκεν·

ἀφ' οὗ δὴ Ῥήγιον κικλήσκεται.

τεκμαίρονται δ' ἀπὸ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην συμπτωμάτων καὶ τῶν κατ' ἄλλα μέρη τῆς Σικελίας καὶ τῶν κατὰ Λιπάραν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, ἔτι δὲ τῶν κατὰ τὰς Πιθηκούσσας καὶ τὴν προσεχῆ περαίαν ἅπασαν οὐκ ἀπεικὸς ὑπάρχειν καὶ τοῦτο συμβῆναι. νυνὶ μὲν οὖν ἀνεῳγμένων τούτων τῶν στομάτων, δι' ὧν τὸ πῦρ ἀναφυσᾶται καὶ μύδροι καὶ ὕδατα ἐκπίπτει, σπάνιόν τι σείεσθαί φασι τὴν περὶ τὸν Πορθμὸν γῆν, τότε δὲ πάντων ἐμπεφραγμένων τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πόρων, ὑπὸ γῆς σμυχόμενον τὸ πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα σεισμοὺς ἀπειργάζετο σφοδρούς, μοχλευόμενοι δ' οἱ τόποι πρὸς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων ὑπεῖξάν ποτε καὶ ἀναρραγέντες ἐδέξαντο τὴν ἑκατέρωθεν θάλατταν καὶ ταύτην καὶ τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων τῶν ταύτῃ νήσων. καὶ γὰρ ἡ Προχύτη καὶ Πιθηκοῦσσαι ἀποσπάσματα τῆς ἠπείρου καὶ αἱ Καπρίαι καὶ ἡ Λευκωσία καὶ Σειρῆνες καὶ αἱ Οἰ-

---

2. δὲ om. *ABCl* δ' Sbk. Cor. ex Cas. coni., idemque est in *i*: δὲ neglectum esse puto propter *AI* quae praecedunt. 3. οἰνωτρίων *A* οἰνωτριῶν *CB* et in hoc ε sec. m. add. οἰνωτριέων *l*(?) ald. Cor. corr. 5. περιοικίας *B* ald. 7. καὶ ante ἐφ' add. *C*. — σέξστος *A* et in marg. pr. m. σέκστος (v. ad IV, 178)· σέστος *BC*. 13. κατὰ τὰ ἄλλα *E*. 14. πιθηκούσας *Cl*. 16. νῦν *BCl*. — τούτων asteriscis inclusit Cor. 19. γῆν *Enok* (ex corr.). 20. σμυχόμενον] συνεχόμενον Xyl. 24. αἱ ante Πιθηκοῦσσαι add. edd. — πιθηκοῦσαι *Cl*. — εἰσὶ ante τῆς add. Cor. 25. καπραῖαι *k* Καπρέαι edd. — σειρηνοῦσσαι Epit. et, articulo praeterea addito, Cor. — αἱ ante Οἰνωτρίδες om. *E*.

νωτρίδες. αἱ δὲ καὶ ἐκ τοῦ πελάγους ἀνέδυσαν, καθάπερ καὶ νῦν πολλαχοῦ συμβαίνει· τὰς μὲν γὰρ πελαγίας ἐκ βυθοῦ μᾶλλον ἀνενεχθῆναι πιθανόν, τὰς δὲ προκειμένας τῶν ἀκρωτηρίων καὶ πορθμῷ διῃρημένας ἐντεῦθεν ἀπερρωγέναι δοκεῖν εὐλογώτερον. πλὴν εἴτε διὰ ταῦτα τοὔνομα τῇ πόλει γέγονεν, εἴτε διὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πόλεως, ὡς ἂν βασίλειον τῇ Λατίνῃ φωνῇ προσαγορευσάντων Σαυνιτῶν διὰ τὸ τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν κοινωνῆσαι Ῥωμαίοις τῆς πολιτείας καὶ ἐπὶ πολὺ χρήσασθαι τῇ Λατίνῃ διαλέκτῳ, πάρεστι σκοπεῖν, ὁποτέρως ἔχει τἀληθές. A. 397 ἐπιφανῆ δ' οὖν πόλιν οὖσαν καὶ πολλὰς μὲν πόλεις οἰκίσασαν, πολλοὺς δ' ἄνδρας παρασχομένην ἀξίους λόγου, τοὺς μὲν κατὰ πολιτικὴν ἀρετήν, τοὺς δὲ κατὰ παιδείαν, κατασκάψαι Διονύσιον αἰτιασάμενον, ὅτι αἰτησαμένῳ κόρην πρὸς γάμον τὴν τοῦ δημίου θυγατέρα προὔτειναν· ὁ δ' υἱὸς αὐτοῦ μέρος τι τοῦ κτίσματος ἀναλαβὼν Φοιβίαν ἐκάλεσεν. ἐπὶ δὲ Πύρρου ἡ τῶν Καμπανῶν φρουρὰ παρασπονδηθέντας διέφθειρε τοὺς πλείστους· μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Μαρσικῶν καὶ σεισμοὶ κατήρειψαν πολὺ τῆς κατοικίας. Πομπήιον δ' ἐκβαλὼν τῆς Σικελίας [ὁ] Σεβαστὸς C. 259 Καῖσαρ, ὁρῶν λειπανδροῦσαν τὴν πόλιν, συνοίκους ἔδωκεν αὐτῇ τῶν ἐκ τοῦ στόλου τινάς, καὶ νῦν ἱκανῶς εὐανδρεῖ.

7. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥηγίου πλέοντι πρὸς ἕω Λευκοπέτραν καλοῦσιν ἄκραν ἀπὸ τῆς χρόας ἐν πεντήκοντα σταδίοις, εἰς ἣν τελευτᾶν φασι τὸ Ἀπέννινον ὄρος. ἐντεῦθεν δὲ Ἡράκλειον, ὃ δὴ τελευταῖον ἀκρωτήριον νεύει πρὸς μεσημβρίαν· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς ὁ πλοῦς Λιβὶ μέχρι πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν· εἶτ' ἐκκλίνει πρὸς ἄρκτον ἀεὶ καὶ μᾶλλον καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Ἰόνιον. μετὰ δὲ τὸ Ἡράκλειον ἄκρα τῆς Λοκρίδος,

---

4. *διειργομένας* Epit. Cor. 5. *ταύτην* *ABCl*, cui *τὴν αἰτίαν* subiungunt edd. *ταῦτα* rec. ex *E*. 7. *τῶν* ante *Σαυνιτῶν* add. Cor. — *σαννιτῶν* *BCl*. 15. *δὲ*, quod in codd. legitur post *ἡ*, Sbk. transposuit post *ἐπὶ*. 17. *κατήριψαν* *ABC* *κατείριψαν* ald. 18. *πομπήιος* *C*. — *ὁ* om. codd. Cor. add. 19. *αὐτῷ* *ABCl* *αὐτοῖς* *n* (ex corr. sec. m.) Cor.; *αὐτῇ*, quod reposui, est in *k* ald. 23. *τελευτᾷ* *ABCl* *τελευτᾶν*, quod est in *Eno*, restituit Cas.: cf. p. 255 in. — *φησι* *A*. — *δὲ* om. *E*. 25. *εὐθὺς λήγει μέχρι* *E*. — *λειβεὶ* *C*. 27. *ἰώνιον* *ABCl* *ἰόνιον*, quod restituit Cor, est in *E*.

ἣ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχουσα τοῖς ἑσπερίοις ἀνέμοις λιμένα, ἐξ οὗ καὶ τοὔνομα. εἶθ' ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, Λοκρῶν ἄποικοι τῶν ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ, μικρὸν ὕστερον τῆς *ἀπὸ* Κρότωνος καὶ Συρακουσῶν κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάνθους· Ἔφορος δ' οὐκ εὖ, τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποίκους φήσας. ἔτη μὲν οὖν τρία ἢ τέτταρα ᾤκουν ἐπὶ τῷ Ζεφυρίῳ· εἶτα μετήνεγκαν τὴν πόλιν, συμπραξάντων καὶ Συρακουσίων· † ἅμα γὰρ οὗτοι, ἐν οἷς· καὶ ἔστιν ἐκεῖ κρήνη Λοκρία, ὅπου οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίου μέχρι Λοκρῶν ἑξακόσιοι στάδιοι. ἵδρυται δ' ἡ πόλις ἐπ' ὀφρύος, ἣν Ἐσῶπιν καλοῦσι.

8. Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοις χρήσασθαι πεπιστευμένοι εἰσί· καὶ πλεῖστον χρόνον εὐνομηθέντας Διονύσιος ἐκπεσὼν ἐκ A. 398 τῆς Συρακουσίων ἀνομώτατα πάντων διεχρήσατο, ὅς γε προεγάμει μὲν παρεισιὼν εἰς τὸ δωμάτιον τὰς νυμφοστολισθείσας, συναγαγὼν δὲ τὰς ὡραίας παρθένους περιστερὰς ὁλοπτέρους ἐν τοῖς συμποσίοις ἠφίει, κἀκείνας ἐκέλευσε γυρεύειν γυμνάς, τινὰς δὲ καί, σανδάλια ὑποδουμένας ἄζυγα, τὸ μὲν ὑψηλόν, τὸ δὲ ταπεινόν, περιδιώκειν *ἔφασαν* τοῦ ἀπρεποῦς χάριν. δίκας μέντοι ἔτισεν, ἐπειδὴ πάλιν εἰς τὴν Σικελίαν ἐπανῆλθεν, ἀναληψόμενος τὴν ἀρχήν· καταλύσαντες γὰρ οἱ Λοκροὶ τὴν φρουρὰν ἠλευθέρωσαν σφᾶς καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν παι-

---

2 ἐπεὶ ante Λοκρῶν add. *ABCl* edd., sed Cor. ast. incl.: omisi cum Epit. *E*. 3. κραισώιωι *A* κραισώῳ *ClB*, sed in hoc sec. m. mut. in κρισσαίῳ: idem est in edd. 4. ἀπὸ Cor. asteriscis inclusit, neque ullo modo ferri potest. — συρακουσσῶν *AB*. — κρίσεως *AClB* (sed τ sup. ρ sec. m. add.). 8. συρακουσσίων *AB*. — ἅμα γὰρ οὗτοι] ἅμα τούτοις Cor. audacia parum felici; ἐνῴκουν aut tale quid legendum censuit Cas., similique sententia Grosk. proposuit ἅμα γὰρ οὗτοι ἐνῳκίσαντο αὐτοῖς. Quae incertissima sunt omnia, neque melius habeo quod proferam. Sed verba quae sequuntur καὶ — ἐστρατοπεδεύσαντο collocanda videntur post Ζεφυρίῳ. 12. νόμους *C*. 13. εὐνομιθέντας *CB* (ι in η sec. m. mut.). 14. προσγαμεῖ *C* προγαμεῖ *B* (ε sec. m. add.) 15. νυμφοστοληθείσας Epit. edd. 16. συνάγων Cor. 17. ἐκέλευε *no* edd. — τινὲς Cor. 19. ἐπιδιώκειν ald. — ἔφασαν, quod Casaubono iam suspectum fuit, incommodissimum est: neque tamen probanda coniectura nescio cuius τὰς φάσσας, quam affert Grosk. Ab interpolatore puto profectum esse: cf. p. 270 extr. 22. παίδων *k* Cor.

δίων κύριοι κατέστησαν· δύο δ' ἦσαν αἱ θυγατέρες καὶ τῶν υἱῶν ὁ νεώτερος ἤδη μειράκιον· ἅτερος γὰρ Ἀπολλοκράτης συνεστρατήγει τῷ πατρὶ τὴν κάθοδον. πολλὰ δὲ δεομένῳ τῷ Διονυσίῳ καὐτῷ καὶ Ταραντίνοις ὑπὲρ αὐτοῦ, προέσθαι τὰ σώματα ἐφ' οἷς ἂν ἐθελήσωσιν, οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ πολιορκίαν ὑπέμει- C. 260
ναν καὶ πόρθησιν τῆς χώρας, τὸν δὲ θυμὸν εἰς τὰς θυγατέρας τὸν πλεῖστον ἐξέχεαν· καταπορνευθείσας γὰρ ἐστραγγάλησαν, εἶτα καύσαντες τὰ σώματα κατήλεσαν τὰ ὀστᾶ καὶ κατεπόντωσαν. τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἔφορος, ἣν Ζάλευκος συνέταξεν ἔκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων καὶ Λακωνικῶν καὶ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν, φησὶν ἐν τοῖς πρώτοις καινίσαι τοῦτο τὸν Ζάλευκον, ὅτι, τῶν πρότερον τὰς ζημίας τοῖς δικασταῖς ἐπιτρεψάντων ὁρίζειν ἐφ' ἑκάστοις τοῖς ἀδικήμασιν, ἐκεῖνος ἐν τοῖς νόμοις διώρισεν, ἡγούμενος τὰς μὲν γνώμας τῶν δικαστῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν, δεῖν δὲ [εἶναι] τὰς αὐτάς· ἐπαινεῖ [δὲ] καὶ τὸ ἁπλουστέρως περὶ τῶν † αὐτῶν συμβολαίων διατάξαι. Θουρίους δ' ὕστερον ἀκριβοῦν θέ- A. 399
λοντας πέρα τῶν Λοκρῶν ἐνδοξοτέρους μὲν γενέσθαι, χείρονας δέ· εὐνομεῖσθαι γὰρ οὐ τοὺς ἐν τοῖς νόμοις ἅπαντα φυλαττομένους τὰ τῶν συκοφαντῶν, ἀλλὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς ἁπλῶς κειμένοις. τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων εἴρηκεν, ὅτι παρ' οἷς πλεῖστοι νόμοι καὶ δίκαι παρὰ τούτοις καὶ βίοι μοχθηροί, καθάπερ καὶ παρ' οἷς ἰατροὶ πολλοί, καὶ νόσους εἰκὸς εἶναι πολλάς.

9. *Τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος βαθεῖαν φάραγγα διεξιόντος, ἴδιόν τι συμβαίνει τὸ περὶ τοὺς τέττιγας· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν*

---

4. *καὶ αὐτῷ Cl* edd. — *τὰ πράγματα ABCl* Epit. *τὰ σώματα*, quod est in *o* et marg. *n*, rec. Cor. 5. *ἐν οἷς* codd. Xyl. corr. 7. *ἐστραγγάλισαν B* edd. 11. *ἀρεόπαγειτικῶν A ἀρέοπαγητικῶν BC*. 12. *τοῦτον* codd. Cor. corr. 16. *εἶναι* Cor. add. post *αὐτὰς*: collocavi eo loco, quo apertior causa est, cur neglectum videatur. — *ἐπαινεῖν* codd. Cor. corr. — *αὐτῶν*, quod ferri nullo modo potest, videtur cum Grosk. in *αὐτὸν* mutandum esse et ante *περὶ* ponendum. 17. *διατάξαι* om. *C*. 18. *παρὰ AClB*, sed in hoc *ε* et *ι* sec. m. supra prius alterumque *α* not., *περὶ kn* ald. *πέρα*, quod est in *o*, Cor. rec. — *ἄκρων Bl*. 19. *ἅπαντας* codd. (sed puncta pos. sub *ς* in *B*) Xyl. corr. 25. *συμβαίνειν* codd. Xyl. corr.

περαίᾳ φθέγγονται, τοῖς δ' ἀφώνοις εἶναι συμβαίνει· τὸ δ' αἴτιον εἰκάζουσιν, ὅτι τοῖς μὲν παλίνσκιόν ἐστι τὸ χωρίον, ὥστ' ἐνδρόσους ὄντας μὴ διαστέλλειν τοὺς ὑμένας, τοὺς δ' ἡλιαζομένους ξηροὺς καὶ κερατώδεις ἔχειν, ὥστ' ἀπ' αὐτῶν εὐφυῶς ἐκπέμπεσθαι τὸν φθόγγον. ἐδείκνυτο δ' ἀνδριὰς ἐν Λοκροῖς Εὐνόμου τοῦ κιθαρῳδοῦ, τέττιγα ἐπὶ τὴν κιθάραν καθήμενον ἔχων. φησὶ δὲ Τίμαιος, Πυθίοις ποτὲ ἀγωνιζομένους τοῦτόν τε καὶ Ἀρίστωνα Ῥηγῖνον ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου· τὸν μὲν δὴ Ἀρίστωνα δεῖσθαι τῶν Δελφῶν ἑαυτῷ συμπράττειν· ἱεροὺς γὰρ εἶναι τοῦ θεοῦ τοὺς προγόνους αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποικίαν ἐνθένδε A. 400 *ἐστάλθαι· τοῦ δ' Εὐνόμου φήσαντος, ἀρχὴν μηδὲ μετεῖναι ἐκείνοις τῶν περὶ φωνὴν ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέττιγες εἶεν ἄφωνοι, τὰ εὐφθογγότατα τῶν ζῴων, ὅμως εὐδοκιμεῖν μηδὲν ἧττον τὸν Ἀρίστωνα καὶ ἐν ἐλπίδι τὴν νίκην ἔχειν, νικῆσαι μέντοι τὸν Εὔνομον καὶ ἀναθεῖναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν τῇ πατρίδι, ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀγῶνα, μιᾶς τῶν χορδῶν ῥα-* C. 261 *γείσης, ἐπιστὰς τέττιξ ἐκπληρώσειε τὸν φθόγγον. τὴν δ' ὑπὲρ τῶν πόλεων τούτων μεσόγαιαν Βρέττιοι κατέχουσι· καὶ πόλις ἐνταῦθα Μαμέρτιον καὶ ὁ δρυμὸς ὁ φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν τὴν Βρεττίαν, ὃν Σίλαν καλοῦσιν, εὔδενδρός τε καὶ εὔυδρος, μῆκος ἑπτακοσίων σταδίων.*

10. *Μετὰ δὲ Λοκροὺς Σάγρας, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσιν, ἐφ' οὗ βωμοὶ Διοσκούρων, περὶ οὓς Λοκροὶ μύριοι μετὰ Ῥηγίνων πρὸς δεκατρεῖς μυριάδας Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐνίκησαν· ἀφ' οὗ τὴν παροιμίαν πρὸς τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκπεσεῖν*

---

2. *παλίσκιον* ***B*** ex corr., ***k*** ald. 3. *ἠδρόσους* ***l***. — *τοῖς δ' ἡλιαζομένοις* codd. edd.: quod ferri nequit, nisi *ἔχειν* mutetur in *εἶναι* multo maiore audacia. 5. *τοῖς* ante *Λόκροις* add. ***l***(?) edd. 12. *αὐτοῖς* ante *τῶν* add. ald. 16. *ἐπειδὴ*] *ἐπεὶ* ald. — Hoc fere loco in marg. ***A*** pr. m. scripta sunt haec: *ἐφ' ἧς καὶ τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο· εὔνομον, ὤπολλον, σὺ μὲν οἶσθά με, πῶς ποτε νικῶ* (sic pro *πῶς ποτ' ἐνίκων*) *σπαρταν* (sic) *ὁ λοκρὸς ἐγὼ καὶ ἑξῆς*. Eadem leguntur in marg. ***n*** (cf. Anthol. Pal. IX, 584). 20. *ἣν βρεττιάνιον σίλαν* ***ABCl*** *σίλαν* om. ***no*** Cor. corr. ex Palm. coni. — *εὔενδρος* ***E***. — *τε*] *δὲ* codd. Cor. corr. 22. *σάγρα* ***E***. — *καὶ* post *ὃν* inseri iubet Grosk. haud male. 23. Post *Ῥηγίνων* Grosk. *πεντακισχιλίων* excidisse suspicatur coll. Iustin. XX, 3, argumentis tamen usus parum firmis.

φασιν, ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ. προσμεμυθεύκασι δ' ἔνιοι καὶ διότι αὐθημερὸν τοῦ ἀγῶνος ἐνεστῶτος Ὀλυμπίασιν ἀπαγγελθείη τοῖς ἐκεῖ τὸ συμβὰν καὶ εὑρεθείη τὸ τάχος τῆς ἀγγελίας ἀληθές. ταύτην δὲ τὴν συμφορὰν αἰτίαν τοῖς Κροτωνιάταις φασὶ τοῦ μὴ πολὺν ἔτι συμμεῖναι χρόνον διὰ τὸ πλῆθος τῶν τότε πεσόντων ἀνδρῶν. μετὰ δὲ τὴν Σάγραν Ἀχαιῶν κτί- A. 401 σμα Καυλωνία, πρότερον δ' Αὐλωνία λεγομένη, διὰ τὸν προκείμενον αὐλῶνα. ἔστι δ' ἔρημος· οἱ γὰρ ἔχοντες ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐξέπεσον καὶ τὴν ἐκεῖ Καυλωνίαν ἔκτισαν. μετὰ δὲ ταύτην Σκυλλήτιον, ἄποικος Ἀθηναίων τῶν μετὰ Μενεσθέως, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται· Κροτωνιατῶν δ' ἐχόντων, Διονύσιος Λοκροῖς μέρος ὥρισεν. ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως καὶ ὁ κόλπος Σκυλλητικὸς ὠνόμασται, ποιῶν τὸν εἰρημένον ἰσθμὸν πρὸς τὸν Ἱππωνιάτην κόλπον. ἐπεχείρησε δ' ὁ Διονύσιος καὶ διατειχίζειν τὸν ἰσθμόν, στρατεύσας ἐπὶ Λευκανούς, λόγῳ μὲν ὡς ἀσφάλειαν παρέξων ἀπὸ τῶν ἐκτὸς βαρβάρων τοῖς ἐντὸς ἰσθμοῦ, τὸ δ' ἀληθὲς λῦσαι τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν Ἑλλήνων βουλόμενος, ὥστ' ἄρχειν ἀδεῶς τῶν ἐντός· ἀλλ' ἐκώλυσαν οἱ ἐκτὸς εἰσελθόντες.

11. Μετὰ δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἡ Κροτωνιᾶτις χώρα καὶ τῶν Ἰαπύγων ἄκραι τρεῖς. μετὰ δὲ ταύτας τὸ Λακίνιον, Ἥρας ἱερόν, πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν καὶ πολλῶν ἀναθημάτων μεστόν. τὰ διάρματα δ' οὐκ εὐκρινῶς λέγεται· πλὴν ὥς γε ἐπὶ τὸ πολὺ σταδίους ἀπὸ Πορθμοῦ μέχρι Λακινίου Πολύβιος ἀποδίδωσι *δις* χιλίους καὶ τριακοσίους. ἐντεῦθεν δὲ καὶ δίαρμα εἰς ἄκραν

---

1. φησιν codd. Xyl. corr. 5. συμμένειν *B* ald. συμβαίνειν *Cl.* 7. δ' om. Cor. 8. εἰς Σικελίαν Cor. 9. ἐκεῖ om. *C.* 10. σκυλήτιον Epit. 11. σκυλλάκιον *A*, atque ita apud alios quoque scriptores saepe in codd. scribitur hoc nomen (v. Tzsch. ad Mel. vol. II p. 2, 332). Alteri scripturae, quam praebet etiam Epit., favet Virg. Aen. III, 553. 14. τὸν] τὸ *C.* — ἐπεχείρισε *C.* 15. διὰ τοῦ τειχίζειν *ACln* (γρ. διατειχίζειν in marg.). 21. ταῦτα codd. edd. 23. λέγεσθαι *ABCl* λέγεται *o* ex corr. idque Sbk. rec. suadente Cas. — ὥστε γε codd. Cor. corr. 24. τοῦ ante Πορθμοῦ add. Cor. 25. χιλίους scribendum esse Mannertus vidit (Geogr. ant. IX, 2, 202); codicum enim scriptura non tantum locorum naturae mirum quantum repugnat, sed iis etiam, quae ex eodem Polybio traduntur V, 211: cf. Grosk.

Ἰαπυγίαν ἑπτακοσίους. τοῦτο μὲν οὖν στόμα λέγουσι τοῦ Ταραντίνου κόλπου. αὐτὸς δ' ὁ κόλπος ἔχει περίπλουν ἀξιόλογον μιλίων διακοσίων τεσσαράκοντα, ὡς ὁ χωρογράφος φησί . . τριακοσίων C. 262 ὀγδοήκοντα . . ἀζώνῳ, Ἀρτεμίδωρος· τοσούτοις δὲ καὶ λείπων . . A. 402 τοῦ πλάτους τοῦ στόματος τοῦ κόλπου. βλέπει δὲ πρὸς ἀνατολὰς χειμερινάς, ἀρχὴ δ' αὐτοῦ τὸ Λακίνιον· κάμψαντι γὰρ εὐθὺς αἱ τῶν Ἀχαιῶν πόλεις ἦσαν, αἳ νῦν οὐκ εἰσὶ πλὴν τῆς Ταραντίνων. ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τινῶν ἄξιον καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν μνησθῆναι.

12. Πρώτη δ' ἐστὶ Κρότων ἐν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίοις ἀπὸ τοῦ Λακινίου καὶ ποταμὸς Αἴσαρος καὶ λιμὴν καὶ ἄλλος ποταμὸς Νέαιθος, ὧν τὴν ἐπωνυμίαν γενέσθαι φασὶν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. καταχθέντας γάρ τινας τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰλιακοῦ στόλου πλανηθέντων Ἀχαιῶν ἐκβῆναι λέγουσιν ἐπὶ τὴν κατάσκεψιν τῶν χωρίων, τὰς δὲ συμπλεούσας αὐτοῖς Τρωάδας καταμαθούσας ἔρημα ἀνδρῶν τὰ πλοῖα ἐμπρῆσαι, βαρυνομένας τὸν πλοῦν, ὥστ' ἀναγκασθῆναι μένειν ἐκείνους, ἅμα καὶ τὴν γῆν σπουδαίαν ὁρῶντας· εὐθὺς δὲ καὶ ἄλλων πλειόνων εἰσαφικνουμένων καὶ ζηλούντων ἐκείνους κατὰ τὸ ὁμόφυλον, πολλὰς κατοικίας γενέσθαι, ὧν αἱ πλείους ἐπώνυμοι τῶν Τρώων ἐγένοντο, καὶ ποταμὸς δὲ ὁ Νέαιθος ἀπὸ τοῦ πάθους τὴν προσ-

---

nott. ad utrumque locum. 1. ἑπτακόσιοι Cor. ψ' *BCl.* 3. τριακοσίων ὀγδοήκοντα] τπ' *BC.* 4. εὐζώνῳ *B* Cor. ἀζώνῳ et ευ sup. α *n.* Caeterum nulla h. l. in codd. cernitur lacuna; sed excidisse complura luce clarius est. Quae cum sine meliorum codicum ope suppleri posse Cas. iure negasset, Grosk. tamen ita fere Strabonem scripsisse sibi persuasit: — φησί· [τὴν πεζῇ περιοδείαν δώδεκα ἡμερῶν] εὐζώνῳ Ἀρτεμίδωρος [λέγει· πλέοντι δὲ σταδίων δισχιλίων]· τοσούτους δὲ καὶ λείπων [τῷ στόματι, ὅσους καὶ Πολύβιος εἴρηκε] τοῦ πλάτους τοῦ στόματος τοῦ κόλπου. 4. λειπὸν sec. m. add. in *o*, inde τὸ λεῖπον Cor. 7. πλὴν — αὐτῶν om. *C.* 10. ἑκατὸν καὶ asteriscis inclusit Cor, quia VI m. p. hoc templum Crotone abesse dicat Livius. Centum stadiorum contra idem intervallum statuere videtur Itin. maritim. p. 490 (ed. Wess.), unde καὶ πεντήκοντα potius omittenda esse censuit Grosk. 12. ὧν] οὗ reponi iubet Cor. in nott. haud improbabiliter. 14. ἠλιακοῦ *C.* — τῶν ante Ἀχαιῶν add. *BCl.* 18. εὐθὺς] αὖθις Cor. 20. ὁμώνυμοι *A.*

ωνυμίαν ἔσχε. φησὶ δ' Ἀντίοχος, τοῦ θεοῦ φήσαντος Ἀχαιοῖς
Κρότωνα κτίζειν, ἀπελθεῖν Μύσκελλον κατασκεψόμενον τὸν τό-
πον, ἰδόντα δ' ἐκτισμένην ἤδη Σύβαριν, ποταμῷ τῷ πλησίον
ὁμώνυμον, κρῖναι ταύτην ἀμείνω· ἐπανερέσθαι δ' οὖν ἀπιόντα
τὸν θεόν, εἰ δοτὸν εἴη, ταύτην ἀντ' ἐκείνης κτίζειν, τὸν δὲ ἀνει-
πεῖν (ἐτύγχανε δὲ ὑπόκυφος ὢν ὁ Μύσκελλος)·

Μύσκελλε βραχύνωτε, παρὲκ σέθεν ἄλλο ματεύων
κλάσματα θηρεύεις· ὀρθὸν δ' ὅ, τι δῷ τις ἐπαινεῖν.

ἐπανελθόντα δὲ κτίσαι τὸν Κρότωνα, συμπράξαντος καὶ Ἀρχίου A. 403
τοῦ τὰς Συρακούσας οἰκίσαντος, προσπλεύσαντος κατὰ τύχην,
ἡνίκα ὥρμητο ἐπὶ τὸν τῶν Συρακουσῶν οἰκισμόν. ᾤκουν δὲ
Ἰάπυγες τὸν Κρότωνα πρότερον, ὡς Ἔφορός φησι. δοκεῖ δ'
ἡ πόλις τά τε πολέμια ἀσκῆσαι καὶ τὰ περὶ τὴν ἄθλησιν· ἐν
μιᾷ γοῦν Ὀλυμπιάδι οἱ τῶν ἄλλων προτερήσαντες τῷ σταδίῳ
ἑπτὰ ἄνδρες ἅπαντες ὑπῆρξαν Κροτωνιᾶται, ὥστ' εἰκότως εἰρῆ-
σθαι δοκεῖ, διότι Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος πρῶτος ἦν τῶν ἄλ-
λων Ἑλλήνων, καὶ τὴν παροιμίαν δὲ ὑγιέστερον Κρότωνος λέ-
γουσαν ἐντεῦθεν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς τοῦ τόπου πρὸς ὑγείαν
καὶ εὐεξίαν ἔχοντός τι φορὸν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀθλητῶν.
πλείστους οὖν Ὀλυμπιονίκας ἔσχε, καίπερ οὐ πολὺν χρόνον οἰ-
κηθεῖσα διὰ τὸν φθόρον τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ πεσόντων ἀνδρῶν το-
σούτων τὸ πλῆθος· προσέλαβε δὲ τῇ δόξῃ καὶ τὸ τῶν Πυθα- C. 263
γορείων πλῆθος καὶ Μίλων, ἐπιφανέστατος μὲν τῶν ἀθλητῶν
γεγονώς, ὁμιλητὴς δὲ Πυθαγόρου, διατρίψαντος ἐν τῇ πόλει

---

1. *φήσαντος*] *χρήσαντος* Epit. 5. *δοτὸν*] *λῷον* pr. m. add. in marg. *A*, idque rec. Cor. prob. Dindf. in thes. Steph. s. *δοτός*. 6. *ἀντειπεῖν* ald. 7. *πάρες σέθεν* codd. *παρεξέλθ'* Epit. *παρὲκ θεὸν* Cor., ut est ap. Zen. III, 42. Diod. Exc. Vat. X: quod ut placeat, tutius visum codices pressius sequi cum Toupio et Sbk. 8. *κλάσματα* et *οὐκ ἀγαθὰ* pr. m. sup. *A*, eadem sec. m. inter vers. add. in *B*, *οὐκ ἀγαθὰ κλάσματα* *kno*, *κλαύματα* Cor. idemque habet Diod. l. l. Apud Zenob. autem *οὐκ ἄλλα* praebent edd. vett. *Οὔδαλα* Schott. Gaisf. *οὐδ' ἄλα* Schneidew. (cf. Eust. ad Od. *P*, 455). — *ὀρθὸν*] *δῶρον* Epit., pr. m. add. in marg. *A*; Diod. Zen.: rec. Sbk. Cor. 9. *τὸν*] *τὴν* *B* edd. — *τοῦ* ante *Ἀρχίου* add. ald. 11. *ὥρμηντο* codd. Cor. corr. 12. *τὸν*] *τὴν* Cor. 14. *ἄλλων* om. *E*. 18. *ὑγίειαν* edd. inde a Cas. 22. *πυθαγορίων* *ABCE* Epit.

πολὺν χρόνον. φασὶ δ' ἐν τῷ συσσιτίῳ ποτὲ τῶν φιλοσόφων πονήσαντος στύλου τὸν Μίλωνα ὑποδύντα σῶσαι ἅπαντας, ὑποσπάσαι δὲ καὶ ἑαυτόν· τῇ δ' αὐτῇ ῥώμῃ πεποιθότα εἰκὸς καὶ τὴν ἱστορουμένην ὑπό τινων εὑρέσθαι καταστροφὴν τοῦ βίου. λέγεται γοῦν ὁδοιπορῶν ποτε δι' ὕλης βαθείας παραβῆναι τὴν ὁδὸν ἐπὶ πλέον, εἶθ' εὑρὼν ξύλον μέγα ἐσφηνωμένον, ἐμβαλὼν χεῖρας ἅμα καὶ πόδας εἰς τὴν διάστασιν βιάζεσθαι πρὸς τὸ διαστῆσαι τελέως· τοσοῦτον δ' ἴσχυσε μόνον, ὥστ' ἐκπεσεῖν τοὺς σφῆνας, εἶτ' εὐθὺς ἐπισυμπεσεῖν τὰ μέρη τοῦ ξύλου, ἀποληφθέντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ τοιαύτῃ πάγῃ θηρόβρωτον γενέσθαι.

13. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν [ἐν] διακοσίοις σταδίοις Ἀχαιῶν κτί-
A. 404 σμα ἡ Σύβαρις δυεῖν ποταμῶν μεταξύ, Κράθιδος καὶ Συβάριδος· οἰκιστὴς δ' αὐτῆς ὁ Ἰσ . . . . Ἑλικεύς. τοσοῦτον δ' εὐτυχίᾳ διήνεγκεν ἡ πόλις αὕτη τὸ παλαιόν, ὡς τεττάρων μὲν ἐθνῶν τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσαν, πεντήκοντα δὲ σταδίων κύκλον συνεπλήρουν οἰκοῦντες ἐπὶ τῷ Κράθιδι. ὑπὸ μέντοι τρυφῆς καὶ ὕβρεως ἅπασαν τὴν εὐδαιμονίαν ἀφῃρέθησαν ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα· ἑλόντες γὰρ τὴν πόλιν ἐπήγαγον τὸν ποταμὸν καὶ κατέκλυσαν. ὕστερον δ' οἱ περιγενόμενοι συνελθόντες ἐπῴκουν ὀλίγοι· χρόνῳ δὲ καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, οἳ συνοικήσοντες μὲν ἐκείνοις ἀφίκοντο, καταφρονήσαντες δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν διεχειρίσαντο, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἕτερον τόπον μετέθηκαν πλησίον καὶ Θουρίους προσηγόρευσαν ἀπὸ κρήνης ὁμωνύμου. ὁ μὲν οὖν Σύβαρις τοὺς πίνοντας ἵππους ἀπ' αὐτοῦ πτυρτικοὺς ποιεῖ· διὸ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργου-

---

3. *καὶ* ante *ἑαυτόν* om. *Bl.* 8. *διασχίσαι* Epit. 9. *συμπεσεῖν k* ald. — *ἀπολειφθέντα AClB*, (*ει* sec. m. in *η* mut.) *ἀποληφθέντα* Epit., idque rec. Cor. 10. *τῇ* add. *l.* — *θηριόβρωτον ino* Cor. 11. *ἐν* om. codd. Sbk. rec. ex Cas. coni. 13. *ὁ ἰσελικεὺς* codd. *Οἰσ . . . . . Ἑλικεὺς* Cor., gentile hoc in monstro illo latere recte suspicatus. 14. *παλαιὸν*] *πλέον* codd Sbk. corr. ex coni. Tyrwh. — *ὡς*] *ὥστε* ac deinde *ὑπάρξαι*, *σχεῖν*, *στρατεῦσαι E.* 19. *ὑφῃρέθησαν A.* 21. *συνελόντες ACB*, sed in hoc *θ* m. sec. add. 24. *δὲ* ante *αὐτῶν* om. *C.* — *διεχειρήσαντο l* *διεχειρώσαντο* ald. 27. *πταρτικοὺς B.*

σιν ἀπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Κρᾶθις τοὺς ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν ποιεῖ λουομένους καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰᾶται. Θούριοι δ' εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν, Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον, οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι μετωνόμασαν Κωπιὰς τὴν πόλιν.

14. *Μετὰ δὲ Θουρίους Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα, ὅθεν καὶ ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος, γλυκὺς καὶ ἁπαλὸς καὶ παρὰ τοῖς ἰατροῖς σφόδρα εὐδοκιμῶν· καὶ ὁ Θουρῖνος* C. 264 *δὲ τῶν ἐν ὀνόματι οἴνων ἐστίν. εἶθ' Ἡράκλεια πόλις μικρὸν* A. 405 *ὑπὲρ τῆς θαλάττης, καὶ ποταμοὶ δύο πλωτοὶ Ἄκιρις καὶ Σῖρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωική· χρόνῳ δὲ τῆς Ἡρακλείας ἐντεῦθεν οἰκισθείσης ὑπὸ Ταραντίνων, ἐπίνειον αὕτη τῶν Ἡρακλεωτῶν ὑπῆρξε. διεῖχε δ' Ἡρακλείας μὲν τέτταρας καὶ εἴκοσι σταδίους, Θουρίων δὲ περὶ τριακοσίους τριάκοντα. τῆς δὲ τῶν Τρώων κατοικίας τεκμήριον ποιοῦνται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ξόανον ἱδρυμένον αὐτόθι, ὅπερ καταμῦσαι μυθεύουσιν ἀποσπωμένων τῶν ἱκετῶν ὑπὸ Ἰώνων τῶν ἑλόντων τὴν πόλιν· τούτους γὰρ ἐπελθεῖν οἰκήτορας, φεύγοντας τὴν Λυδῶν ἀρχήν, καὶ βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν Χώνων οὖσαν, καλέσαι δὲ αὐτὴν Πολίειον· δείκνυσθαι δὲ καὶ νῦν καταμῦον τὸ ξόανον. ἰταμὸν μὲν οὖν καὶ τὸ οὕτω μυθεύειν, ὥστε μὴ καταμῦσαι † φαινόμενον, καθάπερ καὶ τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀποστραφῆναι κατὰ τὸν Κασάνδρας βιασμόν, ἀλλὰ καὶ καταμῦον δείκνυσθαι. πολὺ δὲ*

---

6. *Κοπίας* Cor. 8. *λαγαρητανὸς* ***A*** sec. m. 10. *ἡρακλεόπολις* ***ABCl*** Cor. corr. Epitomen secutus. 11. *Σεῖρις* Cor. atque *ει* constanter infra praebent in hoc nomine codd.: nescio tamen an *ι* potius ubique restituendum sit, quod Steph. Byz. aliique scriptores haud pauci magno consensu exhibent. 13. *ἐνταῦθα*, sed pr. m. post corr. ***B***. — *ἀνοικισθείσης* Cor. haud incommode; *ἀποικισθείσης* malit Grosk. 15. *τριακοσίων τριάκοντα* ***A*** *τλ'* ***BCl*** *τριάκοντα καὶ τριακοσίους* Cor. 18. *ἀπὸ* et sup. *ὑπὸ* sec. m. add. ***C***. 20. *τῶν* ante *Χώνων* add. edd. — *Χώνων*] *αὐτοχθόνων* ***kno*** ald., idem add. pr. m. in marg. ***A***, sec. m. in marg. ***B***. 21. *νῦν καταμῦον*] *νύκτα μῦον* ***AClB***, sed in hoc *ν* sup. *κ*, et *α* sup. *τ* sec. m. pos., *νῦν καταμῦον* habent ***kno***. 22. *μόνον* ante *καταμῦσαι* add. Xyl. 23. *φανῆναι μόνον* Cor. parum commode. Nescio an scriptum fuerit *φάναι μόνον*. 24. *Κασσάνδρας* Cor.

ἱταμώτερον τὸ τοσαῦτα ποιεῖν ἐξ Ἰλίου κεκομισμένα ξόανα, ὅσα φασὶν οἱ συγγραφεῖς· καὶ γὰρ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Λαουινίῳ καὶ ἐν Λουχερίᾳ καὶ ἐν Σειρίτιδι Ἰλιὰς Ἀθηνᾶ καλεῖται, ὡς ἐκεῖθεν κομισθεῖσα. καὶ τὸ τῶν Τρωάδων δὲ τόλμημα περιφέρεται πολλαχοῦ καὶ ἄπιστον φαίνεται, καίπερ δυνατὸν ὄν. τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ καὶ Σειρῖτιν καὶ τὴν ἐπὶ †Τεύθραντος Σύβαριν. φησὶ δ' Ἀντίοχος τοὺς Ταραντίνους Θουρίοις καὶ Κλεανδρίδᾳ τῷ στρατηγῷ φυγάδι ἐκ Λακεδαίμονος πολεμοῦντας περὶ τῆς Σειρίτιδος συμβῆναι καὶ συνοικῆσαι μὲν
A. 406 κοινῇ, τὴν δ' ἀποικίαν κριθῆναι Ταραντίνων, Ἡράκλειαν δ' ὕστερον κληθῆναι, μεταβαλοῦσαν καὶ τοὔνομα καὶ τὸν τόπον.

15. Ἑξῆς δ' ἐστὶ Μεταπόντιον, εἰς ἣν ἀπὸ τοῦ ἐπινείου τῆς Ἡρακλείας εἰσὶ στάδιοι τεσσαράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίου πλευσάντων μετὰ Νέστορος, οὓς οὕτως ἀπὸ γεωργίας εὐτυχῆσαί φασιν, ὥστε θέρος χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι. σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως τὸν τῶν Νηληιδῶν ἐναγισμόν· ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαυνιτῶν. Ἀντίοχος δέ φησιν ἐκλειφθέντα τὸν τόπον ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινας μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν, μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνους τῶν Ἀχαιῶν, τῶν ἐκπεσόντων ἐκ τῆς Λακωνικῆς, ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτνιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ. δυεῖν δ' οὐσῶν πόλεων, τοῦ Μεταποντίου ἐγγυτέρω τοῦ Τάραντος, πεισθῆναι τοὺς ἀφιγμέ-

---

1. τοιαῦτα codd. Sbk. corr. ex Tyrwh. coni. 3. λουκερίᾳ *l*(?) edd. — σειρίτιδι, sed ει in ι mut. sec. m., *A* et sic const. 4. τὸ om. *C*. 6. τὴν ante Σειρῖτιν add. Cor. — περὶ τὸν Τράεντα Cor. ex Diod. XII, 22, ubi leguntur haec: διαφεύγοντες τὸν ἐν τῇ στάσει κίνδυνον Συβαρῖται περὶ τὸν Τράεντα ποταμὸν κατῴκησαν. Scribendum est haud dubie cum Grosk. ἐπὶ τοῦ Τράεντος (cf. Nieb. Hist. Rom. I, 98). 8. κλεανδρίᾳ codd. Cor. corr. 11. μεταλαβοῦσαν *A*. 16. ἀναθῆναι *B*. 19. μεταπεμφθέντας — ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν om. *l* ald. — συβάρι *BC*(?). 22. τῶν ante πόλεων add. ald. — δὲ post τοῦ add. Cor. — τῶν μεταποντίων ald. 23. ὄντος post Τάραντος Cor.: Grosk. vero, alteram quoque urbem nominandam fuisse haud iniuria ratus, post Τάραντος inserenda esse censet τῆς δὲ Σειρίτιδος ἀπωτέρω: quae si post ἐγγυτέρω collocentur, melius omnia cohaereant, ac simul cur illa exciderint facilius intelligatur.

νους ὑπὸ τῶν Συβαριτῶν τὸ Μεταπόντιον κατασχεῖν· τοῦτο μὲν C. 265
γὰρ ἔχοντας ἕξειν καὶ τὴν Σειρῖτιν, εἰ δ' ἐπὶ τὴν Σειρῖτιν τράποιντο, προσθήσειν τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὖσι. πολεμοῦντας δ' ὕστερον πρὸς τοὺς Ταραντίνους καὶ τοὺς ὑπερκειμένους Οἰνωτροὺς ἐπὶ μέρει διαλυθῆναι τῆς γῆς, ὅπερ γενέσθαι τῆς τότε Ἰταλίας ὅριον καὶ τῆς Ἰαπυγίας. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν Μετάποντον μυθεύουσι καὶ τὴν Μελανίππην τὴν δεσμῶτιν καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς Βοιωτόν. δοκεῖ δ' Ἀντίοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρῆσθαι πρότερον Μέταβον, παρωνομάσθαι δ' ὕστερον· τήν τε Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δῖον κομισθῆναι ἐλέγχειν ἡρῷον τοῦ Μετάβου καὶ Ἄσιον τὸν ποιητὴν φήσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδὴς Μελανίππη,

ὡς πρὸς ἐκεῖνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς Μέταβον. οἰκιστὴς δὲ τοῦ Μεταποντίου Δαύλιος ὁ Κρίσης τύραννος γεγένηται τῆς περὶ Δελφούς, ὥς φησιν Ἔφορος. ἔστι δέ τις καὶ οὗτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν συνοικισμὸν Λεύκιππος εἴη, χρησάμενος δὲ παρὰ τῶν Ταραντίνων τὸν τόπον εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα μὴ ἀποδοίη, μεθ' ἡμέραν μὲν λέγων πρὸς τοὺς ἀπαιτοῦντας, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐφεξῆς νύκτα αἰτήσαιτο καὶ λάβοι, νύκτωρ δ', ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἑξῆς ἡμέραν.
ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ὁ Τάρας καὶ ἡ Ἰαπυγία, περὶ ὧν ἐροῦμεν, ὅταν A. 407
πρότερον τὰς προκειμένας τῆς Ἰταλίας νήσους περιοδεύσωμεν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν· ἀεὶ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ἑκάστοις τὰς γειτνιώσας προσκαταλέγοντες νήσους καὶ νῦν, ἐπειδὴ μέχρι τέλους ἐπεληλύθαμεν τὴν Οἰνωτρίαν, ἥνπερ καὶ Ἰταλίαν μόνην ὠνόμαζον οἱ πρότερον, δίκαιοί ἐσμεν φυλάξαι τὴν αὐτὴν τάξιν, ἐπελθόντες τὴν Σικελίαν καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους.

---

1. τῶν om. edd. 9. Μέταβον παρωνομάσθαι] μεταπαρωνομάσθαι ClB, sed in hoc βον sup. τα sec. m. add. — παρονομασθῆναι ald. 14. τὸν ante Μέταβον add. edd. 15. κρίσσης Cl edd. 17. οὗτος] τοιοῦτος B (ex corr. sec. m.) kno. 18. λεύκιπος B. 20. καὶ B. 23. περιοδεύσομεν C.

CAPUT II.

1. *Ἔστι δ' ἡ Σικελία τρίγωνος τῷ σχήματι, καὶ διὰ τοῦτο
Τρινακρία μὲν πρότερον, Θρινακὶς δ' ὕστερον προσηγορεύθη,
μετονομασθεῖσα εὐφωνότερον. τὸ δὲ σχῆμα διορίζουσι τρεῖς
ἄκραι, Πελωριὰς μὲν ἡ πρὸς τὴν Καῖνυν καὶ τὴν στυλίδα τὴν
Ῥηγίνων ποιοῦσα τὸν Πορθμόν, Πάχυνος δὲ ἡ ἐκκειμένη πρὸς
ἕω καὶ τῷ Σικελικῷ κλυζομένη πελάγει, βλέπουσα πρὸς τὴν
Πελοπόννησον καὶ τὸν ἐπὶ Κρήτης πόρον· τρίτη δ' ἐστὶν ἡ προσ-
εχὴς τῇ Λιβύῃ, βλέπουσα πρὸς ταύτην ἅμα καὶ τὴν χειμερινὴν
δύσιν, Λιλύβαιον. τῶν δὲ πλευρῶν, ἃς ἀφορίζουσιν αἱ τρεῖς
C. 266 ἄκραι, δύο μέν εἰσι κοῖλαι μετρίως, ἡ δὲ τρίτη κυρτή, ἡ ἀπὸ
τοῦ Λιλυβαίου καθήκουσα πρὸς τὴν Πελωριάδα, ἥπερ μεγίστη
ἐστί, σταδίων χιλίων καὶ ἑπτακοσίων, ὡς Ποσειδώνιος εἴρηκε
προσθεὶς καὶ εἴκοσι. τῶν δ' ἄλλων ἡ *τ'* ἐπὶ Πάχυνον ἀπὸ τοῦ
Λιλυβαίου μείζων τῆς ἑτέρας· ἐλαχίστη δὲ ἡ τῷ Πορθμῷ καὶ
τῇ Ἰταλίᾳ προσεχής, ἡ ἀπὸ τῆς Πελωριάδος ἐπὶ τὸν Πάχυνον,
σταδίων ὅσον χιλίων καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τὸν δὲ περί-
A. 408 πλουν ὁ Ποσειδώνιος σταδίων τεσσαρακοσίων ἐπὶ τοῖς τετρακισ-
χιλίοις ἀποφαίνει. ἐν δὲ τῇ χωρογραφίᾳ μείζω λέγεται τὰ δια-
στήματα, κατὰ μέρος διῃρημένα μιλιασμῷ· ἐκ δὲ Πελωριάδος
εἰς Μύλας εἴκοσι πέντε· τοσαῦτα δὲ καὶ ἐκ Μυλῶν εἰς Τυνδα-
ρίδα· εἶτα εἰς Ἀγάθυρνον τριάκοντα καὶ τὰ ἴσα εἰς Ἄλαισα,
καὶ πάλιν ἴσα εἰς Κεφαλοίδιον· ταῦτα μὲν πολίχνια· εἰς δ'
Ἱμέραν ποταμὸν δεκαοκτὼ διὰ μέσης ῥέοντα τῆς Σικελίας· εἶτ'*

---

3. *τρινακὶς* C(?) edd. inde a Xyl., *θρινακία* E Eustath. ad Dion. v. 467, ita referens hunc locum: *ὁ δὲ Γεωγράφος λέγει, ὅτι ἀπὸ Τρινακίας Θρινακία προσηγορεύθη, μετονομασθεῖσα εὐφωνότερον.* 5. *γένυν* ACl *κένην* B. — *στηλίδα* edd. — *καὶ* post *στυλίδα* deletum est in E, om. Cor. 9. *ταύτην*] *αὐτὴν* ald. 14. *ἡ τ'*] *ἡ μὲν* Cor. 15. *μείζω* ACB, sed in hoc *ν* sec. m. add. — Post *ἑτέρας* Grosk. censet haud iniuria numerum excidisse, quo longitudo lateris illius indicetur, quam *χιλίων πεντακοσίων καὶ πεντήκοντα* fere fuisse et ex hoc ipso loco et Diod. V, 2 intelligitur. 17. *καὶ* ante *ἑκατὸν* om. edd. 20. *ἐκ δὲ*] *ἐκ μὲν* Cor. *ἔκ γε* Sbk. ex Cas. coni. 21. *τὴν Τυνδαρίδα* A edd. 22. *ἀγάθυρσον* codd. Sbk. corr. ex Cas. sent. — *Ἄλαισαν* Cor., idque commendant numi et aliorum scriptorum usus. 24. *ὀκτωκαίδεκα* Cor.

εἰς Πάνορμον τριάκοντα πέντε· δύο δὲ καὶ τριάκοντα εἰς τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπόριον· λοιπὰ δὲ εἰς Λιλύβαιον τριάκοντα ὀκτώ. ἐντεῦθεν δὲ κάμψαντι ἐπὶ τὸ συνεχὲς πλευρὸν εἰς μὲν τὸ Ἡράκλειον ἑβδομήκοντα πέντε, ἐπὶ δὲ τὸ Ἀκραγαντίνων ἐμπόριον εἴκοσι, καὶ ἄλλα εἴκοσι εἰς Καμάριναν· εἶτ' ἐπὶ Πάχυνον πεντήκοντα. ἔνθεν πάλιν κατὰ τὸ τρίτον πλευρὸν εἰς μὲν Συρακούσας τριάκοντα ἕξ, εἰς δὲ Κατάνην ἑξήκοντα· εἶτ' εἰς Ταυρομένιον τριάκοντα τρία· εἶτ' εἰς Μεσσήνην τριάκοντα. πεζῇ δὲ ἐκ μὲν Παχύνου εἰς Πελωριάδα ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτώ, ἐκ δὲ Μεσσήνης εἰς Λιλύβαιον τῇ Οὐαλερίᾳ ὁδῷ [διακόσια] τριάκοντα πέντε. ἔνιοι δ' ἁπλούστερον εἰρήκασιν, ὥσπερ Ἔφορος, τόν γε περίπλουν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πέντε. Ποσειδώνιός τε τοῖς κλίμασιν ἀφορίζων τὴν νῆσον, *καὶ* πρὸς ἄρκτον μὲν τὴν Πελωριάδα, πρὸς νότον δὲ Λιλύβαιον, πρὸς ἕω δὲ τὸν Πάχυνον τίθησιν. ἀνάγκη δέ, τῶν κλιμάτων ἐν παραλληλογράμμῳ σχήματι διαστελλομένων, τὰ ἐγγραφόμενα τρίγωνα, καὶ μάλιστα ὅσα σκαληνὰ καὶ ὧν οὐδεμία πλευρὰ [οὐδεμιᾷ] τῶν τοῦ παραλληλογράμμου ἐφαρμόττει, ἀναρμόστως ἔχειν πρὸς τὰ κλίματα διὰ τὴν λόξωσιν. ὅμως δ' οὖν †ἐν τοῖς τῆς Σικελίας τῇ Ἰταλίᾳ πρὸς νότον κει-

2. *αἰγεστέων* *A* et *ἐγεσταίων* ex corr. sec. m. recte, ut opinor: cf. ad p. 254. — *ἐμπορεῖον* *A* edd. — *λοιπαὶ* codd. 4. *ἀκραγαντῖνον* *ABCl* *τῶν ἀκραγαντίνων* *k*, unde gen. rec. Cor. — *ἐμπορεῖον* *AB* edd. 5. Intervallum inter Agrigentum et Camarinam cum multo longius sit quam XX m. p., G e l a e h. l. mentio videtur intercidisse talis fere: *εἰς δὲ Γέλαν εἴκοσι.* 6. *συρακούσσας* *AB.* 7. *τριάκοντα ἕξ*] *εἴκοσι* *lB* (sed in hoc *λς'* sup. add. sec. m.) *λγ'* *C* *ἓξ καὶ τριάκοντα* Cor. — *τρία καὶ τριάκοντα* Cor. 8. Post *τριάκοντα* intervallum videtur excidisse, quod est inter Messanam et Pelorum, nec improbabiliter censet Grosk. haec fere scripta fuisse: *καὶ ἔτι εἰς τὴν Πελωριάδα ἐννέα*, quibus summa mox subiecta expletur. 10. *διακόσια* post *ὁδῷ* rec. Cor. ex coni. Cluv. (v. Sic. ant. p. 52) haud improbabili: eandem fere summam efficiunt intervalla, quae exhibet Itin. Anton. (v. p. 90 sqq. ed. Wess.) inter Messanam et Lilybaeum. 11. *γε* incommodum sane asteriscis inclusit Cor., ac natum videatur ex proxima syllaba male repetita. 12. *τε*] *δὲ* Cor. 13. *καὶ* om. Cor., nec qui ferri possit video. 17. *οὐδεμιᾷ* om. codd. Cor. add. 19. *ἐν τοῖς*, quae Sbk. uncinis incluserat, om. Cor.; *ἐν ταύτοις* proposuit Cas., *ὄντως* Cluver. (Sic. ant. p. 50) nullo successu, nec felicior Grosk. opinio est, qui *ἐν τοῖς* refert ad *κλι-*

A. 409 μένη ἡ Πελωριὰς ἀρκτικωτάτη λέγοιτ' ἂν καλῶς τῶν τριῶν γωνιῶν, ὥσθ' ἡ ἐπιζευγνυμένη ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸν Πάχυνον †ἐκκεῖσθαι πρὸς ἕω φαμὲν πρὸς ἄρκτον βλέπουσαν, ποιήσει δὲ τὴν πλευρὰν καὶ πρὸς τὸν Πορθμόν. δεῖ δ' ἐπιστροφὴν μικρὰν λαμβάνειν ἐπὶ χειμερινὰς ἀνατολάς· οὕτω γὰρ ἡ ἠιὼν παρακλίνει προϊοῦσιν ἀπὸ τῆς Κατάνης ἐπὶ τὰς Συρακούσας καὶ τὸν Πάχυνον. δίαρμα δ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Παχύνου πρὸς τὸ στόμα
C. 267 τοῦ Ἀλφειοῦ στάδιοι τετρακισχίλιοι. Ἀρτεμίδωρος δ' ἀπὸ τοῦ Παχύνου φήσας ἐπὶ Ταίναρον εἶναι τετρακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἀπὸ δ' Ἀλφειοῦ ἐπὶ Παμισὸν χιλίους ἑκατὸν τριάκοντα, παρασχεῖν ἂν δοκεῖ μοι λόγον, μὴ οὐχ ὁμολογούμενα λέγῃ τῷ φήσαντι τετρακισχιλίους εἶναι τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀπὸ τοῦ Παχύνου. ἡ δ' ἀπὸ Παχύνου πρὸς Λιλύβαιον (ἑσπεριώτερον δὲ τῆς Πελωριάδος *ἱκανῶς* ἐστιν) ἱκανῶς ἂν καὐτὴ λοξοῖτο ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ σημείου πρὸς τὴν ἑσπέραν, βλέποι δὲ ἂν ἅμα πρός τε τὴν ἕω καὶ πρὸς τὸν νότον, τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους κλυζομένη, τῇ δ' ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ τοῦ πρὸς τὰς Σύρτεις διήκοντος ἀπὸ τῆς Καρχηδονίας. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ Λιλυβαίου τοὐλάχιστον δίαρμα ἐπὶ Λιβύην χίλιοι καὶ πεντακόσιοι περὶ Καρχηδόνα· καθ' ὃ δὴ λέγεταί τις τῶν ὀξυδορκούντων ἀπό

ματα. Videatur potius scribendum esse ἐν τῷ, ut τρίγωνον subaudiatur: sed nihil certius statuo. — κειμένης *Bk*, idem rec. Sbk. Cor. ex Cas. coni. 2. ὥστε τὴν ἐπιζευγνυμένην *Bk* edd. 3. πρὸς ἕω φαμὲν πρὸς] πρὸς ἕω μὲν καὶ πρὸς Cor. scripsit verissime, mea sententia: praeterea autem postulante ipsa verborum structura scribendum erit ἐκκείσεται — βλέπουσα. — ποιοῦσαν Cor. 4. καὶ] τὴν Cor. 6. προσιοῦσιν *ACB*, sed in hoc puncta sub σ pos. sec. m. — τῆς ante Κατάνης om. *C* edd. — συρακούσσας *AB*. 7. Post Πάχυνον Cor. puncta posuit nescio quid omissum ratus. — τοῦ] τῆς *A*, articulum om. *Bl*. 9. τέναρον *AB*. 10. ἐπ' ἀμισὸν *ABCl* ἐπὶ παμμισὸν *o*, unde verum restituit Cor. — καὶ ante τριάκοντα add. Cor. 11. λέγει *Al* λέγειν *C*(?) ald. 12. τοῦ om. *C*(?) edd. 13. δὲ ante τῆς om. Sbk., in ὂν mut. Cor. 14. ἱκανῶς ἐστιν om. *C* edd., ἱκανῶς videtur ex sequentibus huc male illatum esse. — καὐτὴ] καὶ αὐτὴ *Cl* edd. — δόξοιτο codd. Cor. corr. ex Tyrwh. coni. 16. τὸν om. *B* edd. — Σικελικοῦ] λιβυκοῦ *no*. 17. Λιβυκοῦ] σικελικοῦ *no*, qui om. τοῦ πρὸς — Καρχηδονίας. 18. καὶ ast. incl. Cor. 20. καθ'] καὶ codd. Xyl. corr.

τινος σκοπῆς ἀπαγγέλλειν τὸν ἀριθμὸν τῶν [ἀν]αγομένων ἐκ Καρχηδόνος σκαφῶν τοῖς ἐν Λιλυβαίῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ Λιλυβαίου τὴν ἐπὶ Πελωριάδα πλευρὰν ἀνάγκη λοξοῦσθαι πρὸς ἕω καὶ βλέπειν πρὸς τὸ μεταξὺ τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς ἄρκτου, πρὸς ἄρκτον μὲν ἔχουσαν τὴν Ἰταλίαν, πρὸς δύσιν δὲ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Αἰόλου νήσους.

2. Πόλεις δ' εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ πλευρὸν τὸ ποιοῦν τὸν Πορθμὸν Μεσσήνη πρῶτον, ἔπειτα Ταυρομένιον καὶ Κατάνη καὶ A. 410 Συράκουσαι· αἱ δὲ μεταξὺ Κατάνης καὶ Συρακουσῶν ἐκλελοίπασι, Νάξος καὶ Μέγαρα, ὅπου καὶ αἱ τῶν ποταμῶν ἐκβολαὶ συνελθοῦσαι πάντων καταρρεόντων ἐκ τῆς Αἴτνης εἰς εὐλίμενα στόματα· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τῆς Ξιφονίας ἀκρωτήριον. φησὶ δὲ ταύτας Ἔφορος πρώτας κτισθῆναι πόλεις Ἑλληνίδας ἐν Σικελίᾳ [δε]κάτῃ γενεᾷ μετὰ τὰ Τρωικά· τοὺς γὰρ πρότερον δεδιέναι τὰ λῃστήρια τῶν Τυρρηνῶν καὶ τὴν ὠμότητα τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ὥστε μηδὲ κατ' ἐμπορίαν πλεῖν. Θεοκλέα δ' Ἀθηναῖον παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς τὴν Σικελίαν κατανοῆσαι τήν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς, ἐπανελθόντα δὲ Ἀθηναίους μὲν μὴ πεῖσαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ συχνοὺς παραλαβόντα καὶ τῶν Ἰώνων τινάς, ἔτι δὲ Δωριέων, [ὧν] οἱ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς, πλεῦσαι· τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι Νάξον, τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα, τὴν Ὕβλαν πρότερον καλουμένην. αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ' εἰσί, τὸ δὲ τῆς Ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑβλαίου μέλιτος.

---

1. σκοπιᾶς Epit. — ἀγομένων *ABCl* ἀναγομένων, quod est in *no*, rec. Sbk. 2. τοῦ om. *C*. 3. πελωριάδος *E* πελλωριάδα *C*. 8. μεσσίνη *C* μεσήνη *E*. 9. συράκουσσαι *AB* Epit. 11. συνῆλθον *no* Cor. — καὶ πάντα *AB*, sed in hoc punctis sub καὶ positis sec. m. scriptum est πάντων. 12. Ξιφωνίας Sbk. Cor. ex Cas. sent., ac per ω efferunt hoc nomen Steph. Byz. s. v. et Scylax (pag. 4 ed. Huds.). 14. [δε]κάτῃ] καὶ τῇ codd. Inde δεκάτῃ scribendum esse censuit Scalig. in Animadv. ad Euseb. num. MCCLXXXI, πεντεκαιδεκάτῃ autem Cluver. (v. Sic. ant. p. 37), quod rec. Sbk. Cor.; at Scaligeri coniecturam confirmat Scymnus v. 276, a Cluverio frustra tentatus: *AI* causa fuit, cur *ΔE* omitteretur. 16. ἐμπορείαν *A*. 17. τὴν om. edd. 18. οὐδενίαν *BC*. 21. ὧν om. codd. Cor. add.

3. *Τῶν δὲ συμμενουσῶν κατὰ τὸ λεχθὲν πλευρὸν πόλεων*
C. 268 *ἡ μὲν Μεσσήνη τῆς Πελωριάδος ἐν κόλπῳ κεῖται, καμπτομένης ἐπὶ πολὺ πρὸς ἕω καὶ μασχάλην τινὰ ποιούσης· ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Ῥηγίου δίαρμα ἑξηκονταστάδιον, τῆς δὲ στυλίδος πολὺ ἔλαττον. κτίσμα δ' ἐστὶ Μεσσηνίων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, παρ' ὧν τοὔνομα μετήλλαξε, καλουμένη Ζάγκλη πρότερον διὰ τὴν σκολι-*
A. 411 *ότητα τῶν τόπων (ζάγκλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ σκολιόν), Ναξίων οὖσα πρότερον κτίσμα τῶν πρὸς Κατάνην· ἐπῴκησαν δ' ὕστερον Μαμερτῖνοι, Καμπανῶν τι φῦλον. ἐχρήσαντο δ' ὁρμητηρίῳ Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν Σικελικὸν πόλεμον τὸν πρὸς Καρχηδονίους, καὶ μετὰ ταῦτα Πομπήιος ὁ Σέξτος ἐνταῦθα συνεῖχε τὸ ναυτικόν, πολεμῶν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Καίσαρα, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου. δείκνυται δὲ καὶ ἡ Χάρυβδις μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ πόρῳ, βάθος ἐξαίσιον, εἰς ὃ αἱ παλίρροιαι τοῦ Πορθμοῦ κατάγουσιν εὐφυῶς τὰ σκάφη τραχηλιζόμενα μετὰ συστροφῆς καὶ δίνης μεγάλης· καταποθέντων δὲ καὶ διαλυθέντων τὰ ναυάγια παρασύρεται πρὸς ἠιόνα τῆς Ταυρομενίας, ἣν καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμπτώματος τούτου Κοπρίαν. τοσοῦτον δ' ἐπεκράτησαν οἱ Μαμερτῖνοι παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, ὥστ' ἐπ' ἐκείνοις ὑπῆρξεν ἡ πόλις· καλοῦσι δὲ Μαμερτίνους μᾶλλον ἅπαντες αὐτοὺς ἢ Μεσσηνίους, εὐοίνου τε σφόδρα τῆς χώρας οὔσης, οὐ Μεσσήνιον καλοῦσι τὸν οἶνον, ἀλλὰ Μαμερτῖνον, τοῖς ἀρίστοις ἐνάμιλλον ὄντα τῶν Ἰταλικῶν. οἰκεῖται δ' ἱκανῶς ἡ πόλις, μᾶλλον δὲ Κατάνη· καὶ γὰρ οἰκήτορας δέδεκται Ῥωμαίους· ἧττον δ' ἀμφοῖν τὸ Ταυρομένιον. καὶ Κατάνη δ' ἐστὶ Ναξίων τῶν αὐτῶν κτίσμα, Ταυρομένιον δὲ τῶν ἐν Ὕβλῃ Ζαγκλαίων· ἀπέβαλε δὲ τοὺς οἰκή-*
A. 412 *τορας τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Κατάνη, κατοικίσαντος ἑτέρους Ἱέρωνος τοῦ Συρακουσίων τυράννου καὶ προσαγορεύσαντος αὐτὴν*

---

2. *μεσσίνη C.* 4. *στηλίδος* edd. 8. *κατάνῃ CB* (ex corr.). — *ἐπῴκισαν* edd. 10. *τὸν*] *τοῦ* (post *πόλεμον*) *C.* 11. *ὁ* om. *C*(?) edd. — *σέξστος A.* 13. *ἐκ* om. *i* Cor. 14. *πόρῳ*] *πορθμῷ* edd. 15. *αἱ* om. *C.* — *εὐφυῶς*] *εὐθέως* Cor. 21. *δὲ*] *τε* Cor. 24. *ἡ* ante *Κατάνη* add. edd. 26. *ἡ* ante *Κατάνη* add. *C* edd. 28. *κατοικήσαντος AB.* 29. *συρακουσσίων A.*

Αἴτνην ἀντὶ Κατάνης. ταύτης δὲ καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτόν, ὅταν φῇ·

ξύνες [ὅ] τοι λέγω, ζαθέων ἱερῶν ὁμώνυμε πάτερ,
κτίστορ Αἴτνας.

κατὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἱέρωνος κατελθόντες οἱ Καταναῖοι
τούς τε ἐνοίκους ἐξέβαλον καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ τυ-
ράννου. οἱ δὲ Αἰτναῖοι παραχωρήσαντες τὴν Ἴννησαν καλουμέ-
νην τῆς Αἴτνης ὀρεινὴν ᾤκησαν καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον
Αἴτνην, διέχον τῆς Κατάνης σταδίους ὀγδοήκοντα, καὶ τὸν Ἱέ-
ρωνα οἰκιστὴν ἀπέφηναν. ὑπέρκειται δὲ μάλιστα τῆς Κατάνης
ἡ Αἴτνη, καὶ τῶν περὶ τοὺς κρατῆρας παθῶν πλεῖστον κοινω-
νεῖ· καὶ γὰρ οἱ ῥύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω καταφέ- C. 269
ρονται, καὶ τὰ περὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἐκεῖ τεθρύληται τὸν Ἀμφί-
νομον καὶ τὸν Ἀναπίαν, οἳ τοὺς γονέας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀρά-
μενοι διέσωσαν ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ. ὅταν, † τῷ Ποσειδώνιος, A. 413
γίνηται τὰ περὶ τὸ ὄρος, κατατεφροῦται πολλῷ βάθει τὰ
Καταναίων χωρία· ἡ μὲν οὖν σποδός, λυπήσασα πρὸς καιρόν,
εὐεργετεῖ τὴν χώραν χρόνοις ὕστερον· εὐάμπελον γὰρ παρέχεται
καὶ χρηστόκαρπον, τῆς ἄλλης οὐχ ὁμοίως οὔσης εὐοίνου· τάς
*τε ῥίζας, [ἃς] ἐκφέρει τὰ κατατεφρωθέντα χωρία, πιαίνειν *δ'**
ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πρόβατά φασιν, ὥστε πνίγεσθαι· διόπερ ἐκ
τῶν ὤτων ἀφαιροῦσιν αἷμα δι' ἡμερῶν τεσσάρων ἢ πέντε, κα-

---

3. *ξενεστοι* (sic) *A* *ξένεστοι* *ClB*, sed in hoc puncta et sub hac voce et sub *λέγω* sec. m. appicta: cf. de hoc fragmento Boeckh. ed. Pind. II, 2, 597. — *πατὴρ* codd. 4. *αἴτινης* codd. 5. *κατὰ*] *μετὰ* Cor. 7. *ἰννῆσαν* *A* sec. m. corr. 11. *ἐκείνη* ante *κοινωνεῖ* excidisse suspicatur Grosk. 12. *τὴν* om. *C*. 13. *ἐκεῖ τεθρύληται*] *ἐκτεθρύληται* codd. Xyl. corr. 15. *τῷ*] *οὖν, φησι* Cor., atque aut haec aut similia excidisse manifestum est. — *ποσειδῶνι* *Al* *ποσιδῶνι* *BC* *ποσειδεῶνι* Xyl., Cor. corr. 16. *φαίνηται* codd. *φλέγηται* Cor., sed *φαίνηται* servandum esse postea censuit (v. Praef. vol. III p. ζ'); Grosk. aut *φλέγηται τῷ πυρὶ*, aut potius *συμβαίνῃ τὰ περὶ* scriptum fuisse suspicatus est. Quae denique ipsi reposuimus verissima esse, literarum *ΦΛ* forma sponte sua docet. — *καταντεφρούρηται* *ACl*. 20. *ἃς* om. codd. Cor. ald. — *δ'* om. Cor. *πιαίνει δ'* Epit. 22. *τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα* *k* edd. In Epit. est tantummodo *Δ* omisso altero numero. Quae codicum scriptura parum videtur verisimilis, ac supra III,

θάπερ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν Ἐρύθειαν συμβαῖνον εἰρήκαμεν. ὁ δὲ ῥύαξ εἰς πῆξιν μεταβάλλων ἀπολιθοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐφ' ἱκανὸν βάθος, ὥστε λατομίας εἶναι χρείαν τοῖς ἀνακαλύψαι βουλομένοις τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπιφάνειαν. τακείσης γὰρ ἐν τοῖς κρατῆρσι τῆς πέτρας, εἶτ' ἀναβληθείσης, τὸ ὑπερχυθὲν τῆς κορυφῆς ὑγρὸν πηλός ἐστι μέλας, ῥέων κατὰ τῆς ὀρεινῆς· εἶτα πῆξιν λαβὼν γίνεται λίθος μυλίας, τὴν αὐτὴν φυλάττων χρόαν, ἣν ῥέων εἶχε. καὶ ἡ σποδὸς δὲ καιομένων τῶν λίθων ὡς ἀπὸ τῶν ξύλων γίνεται· καθάπερ οὖν τὸ πήγανον τῇ ξυλίνῃ σποδῷ τρέφεται, τοιοῦτον ἔχειν τι οἰκείωμα πρὸς τὴν ἄμπελον εἰκὸς τὴν Αἰτναίαν σποδόν.

4. *Τὰς δὲ Συρακούσας Ἀρχίας μὲν ἔκτισεν ἐκ Κορίνθου πλεύσας περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οἷς ᾠκίσθησαν ἥ τε Νάξος καὶ τὰ Μέγαρα. ἅμα δὲ Μύσκελλόν τέ φασιν εἰς Δελφοὺς ἐλθεῖν καὶ τὸν Ἀρχίαν χρηστηριαζόμενον, ἐρέσθαι [δὲ] τὸν* A. 414 *θεόν, πότερον αἱροῦνται πλοῦτον, ἢ ὑγίειαν· τὸν μὲν οὖν Ἀρχίαν ἑλέσθαι τὸν πλοῦτον, Μύσκελλον δὲ τὴν ὑγίειαν· τῷ μὲν δὴ Συρακούσας δοῦναι κτίζειν, τῷ δὲ Κρότωνα. καὶ δὴ συμβῆναι Κροτωνιάτας μὲν οὕτως ὑγιεινὴν οἰκῆσαι πόλιν, ὥσπερ εἰρήκαμεν, Συρακούσας δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεσεῖν πλοῦτον, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν παροιμίᾳ διαδοθῆναι, λεγόντων πρὸς τοὺς ἄγαν πολυτελεῖς, ὡς οὐκ ἂν ἐκγένοιτο αὐτοῖς ἡ Συρακουσίων δεκάτη.*

169, quem locum Strabo ipse mox comparat, frequentissimo dissensu alii codices exhibent *τριάκοντα*, alii *πεντήκοντα*, quod practulisse nunc me poenitet. 1. *ἐρυθίαν ABCl.* 2. *ῥοίαξ C.* 10. *τι* om. *BCl* edd. 12. *συρακούσσας AC.* 13. *ἥ τε*] *καὶ ἡ* ald. 15. *χρηστηριαζομένους k*, inde *χρηστηριασομένους* Cor. — *οὓς* ante *ἐρέσθαι* add. Cor.; equidem malui *δὲ* inserere cum Grosk. 16. *τὸν — ὑγίειαν* om. *lB*, sed in hoc sec. m. in marg. add. 18. *δὴ* post *καὶ* om. *C.* 19. *τὴν* ante *πόλιν* add. *l.* — *ὡς εἰρήκαμεν* ald. *ὡς προειρήκαμεν* Cor. 20. *πλούτου C*(?) edd. inde a Cas. 22. *ἐκγένοιντο ClB* (in hoc puneta sub altero *ν* sec. m.), Epit. haec habet: — *ἡ παροιμία λέγουσα περὶ τῶν ὑπερβολῶν, ὅτι οὐδὲ τὴν τῶν Συρακουσίων δεκάτην ἀμείβω.* Codicum tamen scripturae concinit Steph. Byz. s. v. *Συρακοῦσαι.* Nihilominus sanum non puto *ἐκγένοιτο*, quod nemo adhuc explicavit, ac nescio an Strabo scripserit *ἐκλέγοιτο*: cf. Append. Proverb. ap. Schneidew. IV, 88.

πλέοντα δὲ τὸν Ἀρχίαν εἰς τὴν Σικελίαν καταλιπεῖν μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους Χερσικράτη συνοικιοῦντα τὴν νῦν Κέρκυραν καλουμένην, πρότερον δὲ Σχερίαν. ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκβαλόντα Λιβυρνοὺς κατέχοντας οἰκίσαι τὴν νῆσον, τὸν δ' Ἀρχίαν κατασχόντα πρὸς τὸ Ζεφύριον τῶν C. 270 *Δωριέων εὑρόντα τινὰς δεῦρο ἀφιγμένους ἐκ τῆς Σικελίας παρὰ τῶν τὰ Μέγαρα κτισάντων ἀναλαβεῖν αὐτούς, καὶ κοινῇ μετ' αὐτῶν κτίσαι τὰς Συρακούσας † ἀπιόντας. ηὐξήθη δὲ καὶ διὰ τὴν τῆς χώρας εὐδαιμονίαν ἡ πόλις καὶ διὰ τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν. οἵ τε ἄνδρες ἡγεμονικοὶ κατέστησαν, καὶ συνέβη Συρακουσίοις τυραννουμένοις τε δεσπόζειν τῶν ἄλλων καὶ ἐλευθερωθεῖσιν ἐλευθεροῦν τοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταδυναστευομένους. ἦσαν γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν ἔνοικοι, τινὲς δ' ἐκ τῆς περαίας ἐπῄεσαν, οὐδένα δὲ τῆς παραλίας εἴων οἱ Ἕλληνες ἅπτεσθαι, τῆς δὲ μεσογαίας ἀπείργειν παντάπασιν οὐκ ἴσχυον, ἀλλὰ διετέλεσαν μέχρι δεῦρο Σικελοὶ καὶ Σικανοὶ καὶ Μόργητες καὶ ἄλλοι τινὲς νεμόμενοι τὴν νῆσον, ὧν ἦσαν καὶ Ἴβηρες, οὕσπερ πρώτους φησὶ τῶν βαρβάρων Ἔφορος λέγεσθαι τῆς Σικελίας οἰκιστάς. καὶ τὸ Μοργάντιον δὲ εἰκὸς ὑπὸ τῶν Μοργήτων ᾠκίσθαι· πόλις δ' ἦν αὕτη, νῦν δ' οὐκ ἔστιν. ἐπελθόντες δὲ Καρχηδόνιοι καὶ τούτους οὐκ ἐπαύσαντο κακοῦντες καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀντεῖχον δ' ὅμως οἱ Συρακούσιοι. Ῥωμαῖοι δ' ὕστερον καὶ τοὺς Καρχηδονίους ἐξέβαλον καὶ τὰς Συρακούσας ἐκ πολιορκίας εἷλον. ἐφ' ἡμῶν δὲ Πομπηίου τάς τε ἄλλας κακώ-* A. 415 *σαντος πόλεις καὶ δὴ καὶ τὰς Συρακούσας, πέμψας ἀποικίαν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ πολὺ μέρος τοῦ παλαιοῦ κτίσματος ἀνέλαβε. πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιόν, ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν*

---

2. *στρατείας* ***ABl*** *στρατίας* ***C***. — *χερσικράτα* ***C*** *χερσικράτει* ***l*** *Χερσικράτην* edd. 3. *Κόρκυραν* Cor., eamque formam plerisque aliis locis codd. exhibent. 4. *οἰκῆσαι* ald. 8. *ἀπιόντας* om. *no* *ἀπιόντα* edd. Ceterum post *κτισάντων* collocandum esse hoc participium recte censuit Grosk. 10. *τε* om. ald. 11. *τε*] *τὸ* codd. 14. *ἐπῄεσαν* om. ***C***. 18. *πρῶτον* codd. Cor. corr. — *λέγεσθαι*] *γενέσθαι* Cor. 19. *τὸ*] *τὴν* codd. Cor. corr. 20. *ᾠκῆσθαι* codd. 23. *συρακούσσας* ***A***. 27. Hoc loco in marg. ***A*** pr. m. scripta sunt haec: *διόδωρος ὁ ἱστορικὸς τετράπολίν φησι συρακούσσας, ἐν οἷς ἀφομοιοῖ*

σταδίων ἔχουσα τὸ τεῖχος. ἅπαντα μὲν δὴ τὸν κύκλον τοῦτον ἐκπληροῦν οὐδὲν ἔδει, τὸ δὲ συνοικούμενον τὸ πρὸς τῇ νήσῳ τῇ Ὀρτυγίᾳ μέρος ᾠήθη δεῖν οἰκίσαι βέλτιον, ἀξιολόγου πόλεως ἔχον περίμετρον· ἡ δ' Ὀρτυγία συνάπτει γεφύρᾳ πρὸς τὴν ἤπειρον οὖσα, κρήνην δ' ἔχει τὴν Ἀρέθουσαν, ἐξιεῖσαν ποταμὸν εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν. μυθεύουσι δὲ τὸν Ἀλφειὸν εἶναι τοῦτον, ἀρχόμενον μὲν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, διὰ δὲ τοῦ πελάγους ὑπὸ γῆς τὸ ῥεῖθρον ἔχοντα μέχρι πρὸς τὴν Ἀρέθουσαν, εἶτ' ἐκδιδόντα ἐνθένδε πάλιν εἰς τὴν θάλατταν. τεκμηριοῦνται δὲ τοιούτοις τισί· καὶ γὰρ φιάλην τινὰ ἐκπεσοῦσαν εἰς τὸν ποταμὸν *ἐνόμισαν* ἐν Ὀλυμπίᾳ δεῦρο ἀνενεχθῆναι εἰς τὴν κρήνην, καὶ θολοῦσθαι ἀπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ βουθυσιῶν. ὅ τε Πίνδαρος ἐπακολουθῶν τούτοις εἴρηκε τάδε·

A. 416 ἄμπνευμα σεμνὸν Ἀλφεοῦ,
κλεινᾶν Συρακοσσᾶν θάλος, Ὀρτυγία.

C. 271 συναποφαίνεται δὲ τῷ Πινδάρῳ ταὐτὰ καὶ Τίμαιος ὁ συγγραφεύς. εἰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ συνάψαι τῇ θαλάττῃ κατέπιπτεν ὁ Ἀλφειὸς εἴς τι βάραθρον, ἦν τις ἂν πιθανότης ἐντεῦθεν διήκειν κατὰ γῆς ῥεῖθρον μέχρι τῆς Σικελίας, ἀμιγὲς τῇ θαλάττῃ διασῷζον τὸ πότιμον ὕδωρ· ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ στόμα φανερόν ἐστιν εἰς τὴν θάλατταν ἐκδιδόν, ἐγγὺς δὲ μηδὲν ἐν τῷ πόρῳ τῆς θαλάττης φαινόμενον στόμα τὸ καταπῖνον τὸ

ἀντιόχειαν τὴν πρὸς ὀρέντῃ (sic) ταῖς συρακούσσαις (hodie haec non extant). 3. ἀξιόλογον codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. 5. γρ. ἤπειρον πρόσγειος οὖσα *n*, inde πρόσγειος rec. Sbk. Cor. Similiter Cic. in Verrem IV, 52, 117: pars oppidi, mari disiuncta angusto, ponte rursum adiungitur et continetur. 6. εἰς] πρὸς *l*. 7. ἐρχόμενον scribendum esse suspicatur Cas. coll. Mosch. Id. VII. in. — ἐκ] ἀπὸ *tq* edd. 9. ἐνθένδε om. ald. 11. ἐνόμισαν Casaubono iam suspectum om. Cor., post Ὀλυμπίᾳ collocari malit Grosk.: cf. ad 259 extr. 13. τῷδε *ACB*, sed in hoc puncta sec. m. supposita, τόδε ald., Pindari verbis hanc vocem adiungens. Ideo om. edd. inde a Xyl. 14. ἀνπνεῦμα (sic) *ACl* πνεῦμα *B* (sed π in litura scriptum) *k* ald. — ἀλφειοῦ codd. 15. κλεινᾶν] κρήνας codd. Xyl. corr. ex Pind. Nem. I. in. — συράκουσσαν *A* συρακουσσᾶν *B* συρακουσᾶν *Cl*. 16. ταῦτα ald. 18. διήκειν om. *E*. 19. τὸ ῥεῖθρον κατὰ γῆς *l*. 20. ἐπεὶ *E*.

ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ (καίπερ οὐδ' οὕτως ἂν συμμεῖναι γλυκύ, ὅμως τό γε ἐπὶ πλέον, εἰ καταδύνει εἰς τὸ κατὰ γῆς ῥεῖθρον), παντάπασιν ἀμήχανόν ἐστι. τό τε γὰρ τῆς Ἀρεθούσης ὕδωρ ἀντιμαρτυρεῖ, πότιμον ὄν· τό τε διὰ τοσούτου πόρου συμμένειν τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, μὴ διαχεόμενον τῇ θαλάττῃ, μέχρι ἂν εἰς τὸ πεπλασμένον ῥεῖθρον ἐμπέσῃ, παντελῶς μυθῶδες. μόλις γὰρ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ τοῦτο πιστεύομεν, ᾧ συμμένει τὸ ῥεῦμα διὰ λίμνης ἰόν, ὁρατὴν σῶζον τὴν ῥύσιν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν καὶ βραχὺ διάστημα καὶ οὐ κυμαινούσης τῆς λίμνης, ἐνταῦθα δέ, ὅπου χειμῶνες ἐξαίσιοι καὶ κλυδασμοί, πιθανότητος οὐδεμιᾶς οἰκεῖος ὁ λόγος. ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος ἡ φιάλη παρατεθεῖσα· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ ῥεύματι εὐπειθής, οὐχ ὅπως τοσούτῳ τε καὶ διὰ τοιούτων πόρων φερομένῳ. φέρονται δ' ὑπὸ γῆς ποταμοὶ πολλοὶ καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον διάστημα· εἰ δὲ τοῦτο δυνατόν, τά γε προειρημένα ἀδύνατα καὶ τῷ περὶ τοῦ Ἰνάχου μύθῳ παραπλήσια·

ῥεῖ γὰρ ἀπ' ἄκρας
Πίνδου (φησὶν ὁ Σοφοκλῆς) Λάκμου τ' ἀπὸ Περραιβῶν
εἰς Ἀμφιλόχους καὶ Ἀκαρνᾶνας,
μίσγει δ' ὕδασιν τοῖς Ἀχελῴου·

καὶ ὑποβάς,

ἐνθένδ' εἰς Ἄργος
διὰ κῦμα τεμὼν ἥκει δῆμον
τὸν Λυρκείου. A. 417

ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆ-

---

1. *συμμεῖναι* codd. edd. — *γλυκὺν* **BCl.** 2. Malim *καταδύνοι.* 8. *ἐκεῖνο* **ABCl** *ἐκεῖ*, quod reposuit Cor., est in **E.** — *καὶ* om. Cas. 9. *τὸ* ante *διάστημα* add. Cor. 11. *οἰκείας* **ABCl** *οἰκεῖος o*, unde rec. Cor. 12. *αὕτη* codd. Cor. corr. — *οὐχ ὅπως τοσούτῳ*] *οὐχὶ τῷ τότε οὕτω* **ABCl** Cor. corr. ex Sbk. coni. 13. *πόρων*] *ὀρῶν* codd. Cor. corr. — *γῆν* edd. 15. *τῷ*] *τὰ* codd. Cor. corr. 18. *τε* codd. — *περρεβῶν* **BCl.** 19. *κ' Ἀκαρνᾶνας* Sbk. Cor. 20. *τοῖς*] *τοῦ* ald. 22. *ἐνθένδε* codd. — *ἐς* **Bl.** Videtur scribendum *ἔνθεν ἐς.* 23. *ἥκει*] *ἴκου* **ACl.** — *δῆμον*] *δημωνίκου* **C** *δημονίκου δῆμον* **B.** Sbk. corr. ex Cas. et Tyrwh. coni. 24. *λυρκίου* codd. Sbk. corr. ex Tyrwh. sent. 25. *τὸν Ἰνωπὸν*] *χονινωπὸν* **AClB** (sed hic sec. m. corr.) Xyl. corr.

λον ἐκ τοῦ Νείλου περαιοῦντες. Ἀλφειὸν δὲ Ζωίλος ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ Τενεδίων ἐγκωμίῳ φησὶν ἐκ Τενέδου ῥεῖν, ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον. Ἴβυκος δὲ τὸν ἐν Σικυῶνι Ἀσωπὸν ἐκ Φρυγίας ῥεῖν φησι. βελτίων δ' Ἑκαταῖος, ὅς φησι τὸν ἐν τοῖς Ἀμφιλόχοις Ἴναχον ἐκ τοῦ Λακμοῦ ῥέοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ Αἴας ῥεῖ, ἕτερον εἶναι τοῦ Ἀργολικοῦ, ὠνομάσθαι δ' ὑπὸ Ἀμφιλόχου τοῦ καὶ τὴν πόλιν Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καλέσαντος· τοῦτον μὲν οὖν οὗτός φησιν εἰς τὸν Ἀχελῷον ἐκβάλλειν, τὸν δὲ Αἴαντα εἰς Ἀπολλωνίαν πρὸς δύσιν ῥεῖν. ἑκατέρωθεν δὲ τῆς νήσου λιμήν ἐστι μέγας, ὧν ὁ μείζων καὶ ὀγδοήκοντα στα-
C. 272 δίων ἐστί. ταύτην δὲ τὴν πόλιν ἀνέλαβεν ὁ Καῖσαρ καὶ τὴν Κατάνην, ὡς δ' αὔτως Κεντόριπα, συμβαλομένην πολλὰ πρὸς τὴν Πομπηίου κατάλυσιν. κεῖνται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν.

5. Τῶν δὲ λοιπῶν τῆς Σικελίας πλευρῶν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ Παχύνου πρὸς Λιλύβαιον διήκουσα ἐκλέλειπται τελέως, ἴχνη τινὰ σώζουσα τῶν ἀρχαίων κατοικιῶν, ὧν ἦν καὶ Καμάρινα, ἄποικος Συρακουσίων· Ἀκράγας δὲ Γελῴων οὖσα καὶ τὸ ἐπίνειον καὶ Λιλύβαιον ἔτι συμμένει. τῇ γὰρ Καρχηδονίᾳ τούτων μάλιστα ὑποπιπτόντων τῶν μερῶν, μακροὶ καὶ συνεχεῖς οἱ πό-
A. 418 λεμοι γενόμενοι τὰ πολλὰ κατέφθειραν. ἡ δὲ λοιπὴ καὶ μεγίστη πλευρά, καίπερ οὐδ' αὐτὴ πολυάνθρωπος οὖσα, ὅμως ἱκανῶς συνοικεῖται. καὶ γὰρ Ἄλαισα καὶ Τυνδαρὶς καὶ τὸ τῶν Αἰγεστέων ἐμπόριον καὶ Κεφαλοίδιον πολίσματά ἐστι· Πάνορμος δὲ καὶ Ῥωμαίων ἔχει κατοικίαν. τὴν δὲ Αἰγεσταίαν κτισθῆναί

---

5. ἀντιλόχοις *Cl.* — λαχμοῦ *ACB*, sed in hoc κ sup. χ sec. m. add. 6. ὠνόμασται *AB.* 8. τοῦτο *BC.* — οὖν om. ο ald. — οὕτως *AB*, sed ς post erasum, οὕτω ald. 9. τὴν ante δύσιν add. ald. 12. συμβαλλομένην codd. Cor. corr. 13. κεντορίπα *A.* 16. πευρῶν *A.* 17. τὸ ante Λιλύβαιον add. edd. 19. δὲ λέγω ιωνουσα (sic) *ACl* δὲ Ἰώνων οὖσα *B* edd. Verum esse quod restitui et codd. scriptura docet et Thucyd. VI, 4. 24. Ἄλεσα codd. 25. αἰγεστέων *A* et ἐγεσταίων ex corr. sec. m.: v. ad p. 254. 266. — ἐμπορεῖον *A* edd. — κεφαλοίδεις *AClB*, sed in hoc ιον sup. εις sec. m. add. 26. αἰγεστέαν *ClA* (in hoc ἐγεσταίαν corr. sec. m.) αἰγεσταίαν *B* Αἰγεσταν edd. inde a Xyl.

φασιν ὑπὸ τῶν μετὰ Φιλοκτήτου διαβάντων εἰς τὴν Κροτωνιᾶτιν, καθάπερ ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς εἴρηται, παρ' αὐτοῦ σταλέντων εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωός.

6. Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τὴν μὲν Ἔνναν, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος, ἔχουσιν ὀλίγοι, κειμένην ἐπὶ λόφῳ, περιειλημμένην πλάτεσιν ὀροπεδίοις ἀροσίμοις πᾶσαν. ἐκάκωσαν δ' αὐτὴν μάλιστα ἐμπολιορκηθέντες οἱ περὶ Εὔνουν δραπέται, καὶ μόλις ἐξαιρεθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἔπαθον δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ Καταναῖοι καὶ Ταυρομενῖται καὶ ἄλλοι πλείους. † οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἔρυξ λόφος ὑψηλός, ἱερὸν ἔχων Ἀφροδίτης τιμώμενον διαφερόντως, ἱεροδούλων γυναικῶν πλῆρες τὸ παλαιόν, ἃς ἀνέθεσαν κατ' εὐχὴν οἵ τ' ἐκ τῆς Σικελίας καὶ ἔξωθεν πολλοί· νυνὶ δ' ὥσπερ αὐτὴ ἡ κατοικία λειπανδρεῖ *ἣ τὸ ἱερόν*, καὶ τῶν ἱερῶν σωμάτων ἐκλέλοιπε τὸ πλῆθος. ἀφίδρυμα δ' ἐστὶ καὶ ἐν Ῥώμῃ τῆς θεοῦ ταύτης τὸ πρὸ τῆς πύλης τῆς Κολλίνης ἱερὸν Ἀφροδίτης Ἐρυκίνης λεγόμενον, ἔχον καὶ νεὼν καὶ στοὰν περικειμένην ἀξιόλογον. ἡ δ' ἄλλη κατοικία καὶ τῆς μεσογαίας ποιμένων ἡ πλείστη γεγένηται· οὔτε γὰρ Ἱμέραν ἔτι συνοικουμένην ἴσμεν οὔτε Γέλαν οὔτε Καλλίπολιν οὔτε Σελινοῦντα οὔτ' Εὔβοιαν οὔτ' ἄλλας πλείους, ὧν τὴν μὲν Ἱμέραν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι, Καλλίπολιν δὲ Νάξιοι, Σελινοῦντα δὲ οἱ αὐτόθι A. 419
Μεγαρεῖς, Εὔβοιαν δὲ οἱ Λεοντῖνοι. καὶ τῶν βαρβαρικῶν δ'

---

3. *αἰγέστου* *A* et *ἐγέστου* ex corr. sec. m.: v. ad p. 254. 6. *ὀριπεδίοις* ald. — *πᾶσιν* Cor. ex Cluv. coni. (v. Sic. ant. p. 315), quae valde arridet. 8. *αὐτὰ* om. *C*(?) *ταῦτα* om. *B* ald. 9. Verba *οἰκεῖται δὲ καὶ ὁ Ἔρυξ — καὶ στοὰν περικειμένην ἀξιόλογον* verissime, ut opinor, Schleiermacher. in schedd. Lachm. suspicatur transponenda esse post verba *μετὰ Αἰγέστου τοῦ Τρωός*. Etenim verborum ordine, qui nunc est, servato non tantum mons Eryx in ipsa maris ora situs incommodissime inter loca mediterranea recensetur, sed interrumpitur etiam orationis connexus. 11. *ἀνετίθεσαν* *o* Cor. 13. *ἣ*] *καὶ* *B* (sed in litura sec. m. scriptum) edd., sed Cor. verba *καὶ τὸ ἱερὸν* asteriscis inclusit, quae quam incommoda sint restituta codd. scriptura manifestius etiam docet. 17. *καὶ* asteriscis inclusit Cor. 19. *οὔτε Γέλαν* asteriscis inclusit Cor. — *σεληνοῦντα* *ABC*. 20. *ἄλλους* *ABCl* *ἄλλας* *no*, rec. Cas. — *Ἱμέραν μὲν* edd. 21. Post *Ζαγκλαῖοι* Grosk. excidisse putat *Γέλαν δὲ Ῥόδιοι*. — *σεληνοῦντα* *ABC*. 22. Post *Λεοντῖνοι*

C. 273 ἐξηλείφθησαν πολλαί, καθάπερ οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου βασίλειον, παρ᾽ ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. τὴν οὖν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τά τε ὄρη καὶ τῶν πεδίων τὰ πλεῖστα ἱπποφορβοῖς καὶ βουκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδοσαν· ὑφ᾽ ὧν πολλάκις εἰς κινδύνους κατέστη μεγάλους ἡ νῆσος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λῃστείας τρεπομένων σποράδην τῶν νομέων, εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνισταμένων καὶ πορθούντων τὰς κατοικίας, καθάπερ ἡνίκα οἱ περὶ Εὔνουν τὴν Ἔνναν κατέσχον. νεωστὶ δ᾽ ἐφ᾽ ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλουρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον, ὃν ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεστῶτος εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων· ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ τεθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλεάγρας θηρίων εὐδιαλύτους, ἐπίτηδες παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πήγματι.

7. Τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλουμένην ὑπὸ πάντων, οὐδὲν χείρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέγειν; σίτῳ δὲ καὶ μέλιτι καὶ κρόκῳ καὶ ἄλλοις τισὶ κἂν ἀμείνω τις φαίη. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐγγύθεν· ὡσανεὶ γὰρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος, καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν, ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης· κομίζεται γὰρ τὰ γινόμενα πάντα πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων δεῦρο. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα καὶ δέρματα καὶ ἔρια καὶ τὰ τοιαῦτα. φησὶ δ᾽ ὁ Ποσειδώνιος οἷον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἱδρῦσθαι καὶ τὸν Ἔρυκα, μέσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων

Siebks. valde probabiliter censet collocanda esse, quae in fine §. 7 leguntur inde a κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα usque ad τῶν δ᾽ εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί. Ab eo certe loco, quo nunc leguntur, aliena esse manifesto apparet. 1. ἐξελείφθησαν *Cl*(?) edd. — κωμικοὶ codd. Xyl. corr. 11. πυκναῖς] συχναῖς *C*. 12. ὃν om. *Cl* τοῦτον δ᾽ *B* ald. 16. ὑπὸ — θρυλουμένην pr. m. add. in marg. *B*. 21. ἰταλίων *B*. 23. ταμιεῖον edd. 27. συρακούσσας *AC*.

τὴν Ἔνναν. †κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα, Ναξίων οὖσα A. 420 καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι· τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς Συρακουσίοις, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.

8. Πλησίον δὲ τῶν Κεντορίπων ἐστὶ πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα Αἴτνη, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη καὶ παραπέμπουσα· ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρωρείας. ἔστι δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος, τὰ κάτω δὲ δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς. ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρός, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου, καὶ τοτὲ μὲν ῥύακας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ C. 274 φλόγας καὶ λιγνῦς, ἄλλοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεσι τούτοις τούς τε ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλλειν καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν πέριξ. οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες διηγοῦντο ἡμῖν, ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὁμαλόν, ὅσον εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὀφρύι τεφρώδει, τειχίου τὸ ὕψος ἔχοντι, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς τὸ πεδίον προελθεῖν βουλομένους· ὁρᾶν τ' [ἐν] τῷ μέσῳ βουνὸν τεφρώδη τὴν χρόαν, οἵαπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καθεωρᾶτο τοῦ πεδίου, ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον διανεστηκὸς εἰς ὕψος ὅσον διακοσίων ποδῶν ἠρεμοῦν (εἶναι γὰρ καὶ νηνεμίαν), εἰκάζειν δὲ καπνῷ· δύο δὲ τολμήσαντας προελθεῖν εἰς τὸ πεδίον, ἐπειδὴ θερμοτέρας ἐπέβαινον τῆς ψάμμου καὶ βαθυτέρας, ἀναστρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινομένων τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι. νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλι-

1. αἴνναν C. — De verbis κεκάκωται — οὐκ ἀεί v. ad p. 272 extr. 3. συρακουσσίοις AC. 6. ἀκρωτηρίας ClB, sed in hoc puncta sub τη pos. 10. τότε μὲν — τότε δὲ ABC. — τότε δὲ — ἀναπέμποντος pr. m. add. in marg. B. 14. κατὰ] καὶ lB, sed in hoc κατὰ sec. m. add. — εἶναι ante τὴν πέριξ add. Cor. parum commode: crediderim potius ὄντα excidisse post ἐνίοτε. 17. ἐχούσῃ Cor., neque ego novi alium locum, quo ὀφρῦς masc. genere sit positum. 18. καθαλέσθαι C. 19. ἐν om. ABCl ἐν μέσῳ Epit. τ' ἐν i, quod rec. Cor. — τε τὸ μέσον ald. 22. καὶ ast. incl. Cor. 23. προσελθεῖν ald. — ἐπεὶ δὲ ABCl ἐπειδὴ o, idque rec. Cor. — ἔβαινον ald. 24. ἄμμον ald.

C. 273 *ἐξηλείφθησαν πολλαί, καθάπερ οἱ Καμικοὶ τὸ Κωκάλου βασίλειον, παρ᾽ ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. τὴν οὖν ἐρημίαν κατανοήσαντες Ῥωμαῖοι, κατακτησάμενοι τά τε ὄρη καὶ τῶν πεδίων τὰ πλεῖστα ἱπποφορβοῖς καὶ βουκόλοις καὶ ποιμέσι παρέδοσαν· ὑφ᾽ ὧν πολλάκις εἰς κινδύνους κατέστη μεγάλους ἡ νῆσος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ λῃστείας τρεπομένων σποράδην τῶν νομέων, εἶτα καὶ κατὰ πλήθη συνισταμένων καὶ πορθούντων τὰς κατοικίας, καθάπερ ἡνίκα οἱ περὶ Εὔνουν τὴν Ἔνναν κατέσχον. νεωστὶ δ᾽ ἐφ᾽ ἡμῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνεπέμφθη Σέλουρός τις, Αἴτνης υἱὸς λεγόμενος, στρατιᾶς ἀφηγησάμενος καὶ λεηλασίαις πυκναῖς καταδεδραμηκὼς τὰ κύκλῳ τῆς Αἴτνης πολὺν χρόνον, ὃν ἐν τῇ ἀγορᾷ μονομάχων ἀγῶνος συνεστῶτος εἴδομεν διασπασθέντα ὑπὸ θηρίων· ἐπὶ πήγματος γάρ τινος ὑψηλοῦ τεθεὶς ὡς ἂν ἐπὶ τῆς Αἴτνης, διαλυθέντος αἰφνιδίως καὶ συμπεσόντος, κατηνέχθη καὶ αὐτὸς εἰς γαλεάγρας θηρίων εὐδιαλύτους, ἐπίτηδες παρεσκευασμένας ὑπὸ τῷ πήγματι.*

7. *Τὴν δὲ τῆς χώρας ἀρετὴν θρυλουμένην ὑπὸ πάντων, οὐδὲν χείρω τῆς Ἰταλίας ἀποφαινομένων, τί δεῖ λέγειν; σίτῳ δὲ καὶ μέλιτι καὶ κρόκῳ καὶ ἄλλοις τισὶ κἂν ἀμείνω τις φαίη. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ ἐγγύθεν· ὡσανεὶ γάρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος, καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ῥώμῃ, καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν, ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως. καὶ δὴ καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ταμεῖον τῆς Ῥώμης· κομίζεται γὰρ τὰ γινόμενα πάντα πλὴν ὀλίγων τῶν αὐτόθι ἀναλισκομένων δεῦρο. ταῦτα δ᾽ ἐστὶν οὐχ οἱ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκήματα καὶ δέρματα καὶ ἔρια καὶ τὰ τοιαῦτα. φησὶ δ᾽ ὁ Ποσειδώνιος οἷον ἀκροπόλεις ἐπὶ θαλάττης δύο τὰς Συρακούσας ἱδρῦσθαι καὶ τὸν Ἔρυκα, μέσην δὲ ἀμφοῖν ὑπερκεῖσθαι τῶν κύκλῳ πεδίων*

Siebks. valde probabiliter censet collocanda esse, quae in fine §. 7 leguntur inde a *κεκάκωται δὲ καὶ ἡ Λεοντίνη πᾶσα* usque ad *τῶν δ᾽ εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.* Ab eo certe loco, quo nunc leguntur, aliena esse manifesto apparet. 1. *ἐξελείφθησαν* *Cl* (?) edd. — *κωμικοὶ* codd. Xyl. corr. 11. *πυκναῖς*] *συχναῖς* *C.* 12. *ὃν* om. *Cl* *τοῦτον δ᾽* *B* ald. 16. *ὑπὸ* — *θρυλουμένην* pr. m. add. in marg. *B.* 21. *ἰταλλίων* *B.* 23. *ταμιεῖον* edd. 27. *συρακούσσας* *AC.*

τὴν Ἔνναν. †κεκάκωται δὲ καὶ ἡ *Λεοντίνη* πᾶσα, *Ναξίων* οὖσα A. 420 καὶ αὐτὴ τῶν αὐτόθι· τῶν μὲν γὰρ ἀτυχημάτων ἐκοινώνησαν ἀεὶ τοῖς *Συρακουσίοις*, τῶν δ' εὐτυχημάτων οὐκ ἀεί.

8. *Πλησίον* δὲ τῶν *Κεντορίπων* ἐστὶ πόλισμα, ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα *Αἴτνη*, τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη καὶ παραπέμπουσα· ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρωρείας. ἔστι δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος, τὰ κάτω δὲ δρυμοῖς καὶ φυτείαις διείληπται παντοδαπαῖς. ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομὴν τοῦ πυρός, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα συμφερομένου, τοτὲ δὲ σχιζομένου, καὶ τοτὲ μὲν ῥύακας ἀναπέμποντος, τοτὲ δὲ C. 274 φλόγας καὶ λιγνῦς, ἄλλοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεσι τούτοις τούς τε ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλλειν καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν πέριξ. οἱ δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες διηγοῦντο ἡμῖν, ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίον ὁμαλόν, ὅσον εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον, κλειόμενον ὀφρύι τεφρώδει, τειχίου τὸ ὕψος ἔχοντι, ὥστε δεῖν καθάλλεσθαι τοὺς εἰς τὸ πεδίον προελθεῖν βουλομένους· ὁρᾶν τ' [ἐν] τῷ μέσῳ βουνὸν τεφρώδη τὴν χρόαν, οἵαπερ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καθεωρᾶτο τοῦ πεδίου, ὑπὲρ δὲ τοῦ βουνοῦ νέφος ὄρθιον διανεστηκὸς εἰς ὕψος ὅσον διακοσίων ποδῶν ἠρεμοῦν (εἶναι γὰρ καὶ νηνεμίαν), εἰκάζειν δὲ καπνῷ· δύο δὲ τολμήσαντας προελθεῖν εἰς τὸ πεδίον, ἐπειδὴ θερμοτέρας ἐπέβαινον τῆς ψάμμου καὶ βαθυτέρας, ἀναστρέψαι, μηδὲν ἔχοντας περιττότερον φράζειν τῶν φαινομένων τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι. νομίζειν δ' ἐκ τῆς τοιαύτης ὄψεως πολλὰ μυθεύεσθαι, καὶ μάλι-

1. *αἴνναν C.* — De verbis *κεκάκωται — οὐκ ἀεί* v. ad p. 272 extr. 3. *συρακουσσίοις AC.* 6. *ἀκρωτηρίας ClB*, sed in hoc puncta sub *τη* pos. 10. *τότε μὲν — τότε δὲ ABC.* — *τότε δὲ — ἀναπέμποντος* pr. m. add. in marg. *B.* 14. *κατὰ*] *καὶ lB*, sed in hoc *κατὰ* sec. m. add. — *εἶναι* ante *τὴν πέριξ* add. Cor. parum commode: crediderim potius *ὄντα* excidisse post *ἐνίοτε.* 17. *ἐχούσῃ* Cor., neque ego novi alium locum, quo *ὀφρῦς* masc. genere sit positum. 18. *καθαλέσθαι C.* 19. *ἐν* om. *ABCl ἐν μέσῳ* Epit. *τ' ἐν i*, quod rec. Cor. — *τε τὸ μέσον* ald. 22. *καὶ* ast. incl. Cor. 23. *προσελθεῖν* ald. — *ἐπεὶ δὲ ABCl ἐπειδὴ o*, idque rec. Cor. — *ἔβαινον* ald. 24. *ἄμμου* ald.

στα οἷά φασί τινες περὶ Ἐμπεδοκλέους, ὅτι καθάλοιτο εἰς τὸν κρατῆρα καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἴχνος τῶν ἐμβάδων τὴν ἑτέραν, ἃς ἐφόρει χαλκᾶς· εὑρεθῆναι γὰρ ἔξω μικρὸν ἄποθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος, ὡς ἀνερριμμένην ὑπὸ τῆς βίας τοῦ
A. 421 πυρός· οὔτε γὰρ προσιτὸν εἶναι τὸν τόπον οὔθ' ὁρατόν, εἰκάζειν τε μηδὲ καταρριφῆναί τι δύνασθαι ἐκεῖσε ὑπὸ τῆς ἀντιπνοίας τῶν ἐκ βάθους ἀνέμων καὶ τῆς θερμότητος, ἣν προαπαντᾶν εὔλογον πόρρωθεν πρὶν ἢ τῷ στομίῳ τοῦ κρατῆρος προσπελάσαι· εἰ δὲ καταρριφθείη, φθάνοι ἂν διαφθαρὲν πρὶν ἀναρριφῆναι πάλιν, ὁποῖον παρελήφθη πρότερον. τὸ μὲν οὖν ἐκλείπειν ποτὲ τὰ πνεύματα καὶ τὸ πῦρ, ἐπιλειπούσης *ποτὲ* τῆς ὕλης, οὐκ ἄλογον, οὐ μὴν ἐπὶ τοσοῦτόν γε, ὥστ' ἀντὶ τῆς τοσαύτης βίας ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ γενέσθαι τὸν πλησιασμόν. ὑπέρκειται δ' ἡ Αἴτνη μᾶλλον μὲν τῆς κατὰ τὸν Πορθμὸν καὶ τὴν Καταναίαν παραλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς κατὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος καὶ τὰς Λιπαραίων νήσους. νύκτωρ μὲν οὖν καὶ φέγγη φαίνεται λαμπρὰ ἐκ τῆς κορυφῆς, μεθ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύι κατέχεται.

9. Ἀνταίρει δὲ τῇ Αἴτνῃ τὰ Νευρώδη ὄρη ταπεινότερα μέν, πλάτει δὲ πολὺ παραλλάττοντα. ἅπασα δ' ἡ νῆσος κοίλη κατὰ γῆς ἐστι, ποταμῶν καὶ πυρὸς μεστή, καθάπερ τὸ Τυρρη-
C. 275 νικὸν πέλαγος, ὡς εἰρήκαμεν, μέχρι τῆς Κυμαίας. θερμῶν γοῦν ὑδάτων ἀναβολὰς κατὰ πολλοὺς ἔχει τόπους ἡ νῆσος, ὧν τὰ μὲν Σελινούντια [καὶ τὰ] κατὰ Ἱμέραν ἁλμυρά ἐστι, τὰ δὲ Αἰγεσταῖα πότιμα. περὶ Ἀκράγαντα δὲ λίμναι τὴν μὲν γεῦσιν

---

1. καθάλλοιτο *B* ex corr. sec. m. ald. 2. καὶ om. *C*. — ἐμβάδων] εὐδομάδων *l*. 4. ὡς ἂν ἐρριμμένην *B*. 6. μηδὲν codd. — καταριφῆναι codd. — ἐκεῖσαι *B*. 7. πρὸ ἁπάντων *BC*. 8. προπελάσῃ *BC*. 9. καὶ ante καταρριφθείη add. Cor. — φθάνειν Cor. — ἀναριφῆναι *AB*. 10. παρελείφθη *AB*. 11. τὰ om. *l*. — ποτε om. Epit. Cor. 15. παραλίαν codd. 16. λιπαρέων *CA* et in hoc αι sup. ε sec. m. add. — καὶ om. Epit. 19. Νεβρώδη Cor. scriptorum Latinorum morem secutus: v. Sil. Ital. XIV, 237. Solin. c. 5, Gratius in Cyneg. v. 528. Mihi quoque verior videtur haec scriptura. 23. ἐκβολὰς ald. 24. σεληνούντια *ABC*. — καὶ τὰ om. codd. Cor. add. ex coni. Cluv. 25. αἰγεσταῖα *A* et ἐγεσταῖα ex corr. sec. m.: v. ad p. 254.

ἔχουσαι θαλάττης, τὴν δὲ φύσιν διάφορον· οὐδὲ γὰρ τοῖς ἀκολύμβοις βαπτίζεσθαι συμβαίνει, ξύλων τρόπον ἐπιπολάζουσιν. οἱ Παλικοὶ δὲ κρατῆρας ἔχουσιν ἀναβάλλοντας ὕδωρ εἰς θολοειδὲς ἀναφύσημα καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν δεχομένους μυχόν. τὸ δὲ περὶ †Μάταυρον σπήλαιον ἐντὸς ἔχει σύριγγα εὐμεγέθη A. 422
καὶ ποταμὸν δι' αὐτῆς ῥέοντα ἀφανῆ μέχρι πολλοῦ διαστήματος, εἶτ' ἀνακύπτοντα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν, καθάπερ Ὀρόντης ἐν τῇ Συρίᾳ, καταδὺς εἰς τὸ μεταξὺ χάσμα Ἀπαμείας καὶ Ἀντιοχείας, ὃ κάλουσι Χάρυβδιν, ἀνατέλλει πάλιν ἐν τετταράκοντα σταδίοις· τὰ δὲ παραπλήσια καὶ ὁ Τίγρις ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καὶ ὁ Νεῖλος ἐν τῇ Λιβύῃ μικρὸν πρὸ τῶν πηγῶν. τὸ δὲ περὶ Στύμφαλον ὕδωρ ἐπὶ διακοσίους σταδίους ὑπὸ γῆν ἐνεχθὲν ἐν τῇ Ἀργείᾳ τὸν Ἐρασῖνον ἐκδίδωσι ποταμόν, καὶ πάλιν τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδικὴν Ἀσέαν ὑποβρύχιον ὠσθὲν ὀψέ ποτε τόν τ' Εὐρώταν καὶ τὸν Ἀλφειὸν ἀναδίδωσιν, ὥστε καὶ πεπιστεῦσθαι μυθῶδές τι, ὅτι τῶν ἐπιφημισθέντων στεφάνων ἑκατέρῳ καὶ ῥιφέντων εἰς τὸ κοινὸν ῥεῦμα ἀναφαίνεται κατὰ τὸν ἐπιφημισμὸν ἑκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ ποταμῷ. εἴρηται δὲ καὶ τὸ λεγόμενον περὶ τοῦ Τιμαύου.

10. Συγγενῆ δὲ καὶ τούτοις καὶ τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν πάθεσι τὰ περὶ τὰς Λιπαραίων νήσους καὶ αὐτὴν τὴν Λιπάραν δείκνυται. εἰσὶ δ' ἑπτὰ μὲν τὸν ἀριθμόν, μεγίστη δὲ ἡ Λιπάρα, Κνιδίων ἄποικος, ἐγγυτάτω τῆς Σικελίας κειμένη, μετά γε τὴν Θέρμεσσαν· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Μελιγουνίς· ἡγήσατο δὲ καὶ στόλῳ καὶ πρὸς τὰς τῶν Τυρρηνῶν ἐπιδρομὰς πολὺν χρόνον ἀντέσχεν, ὑπηκόους ἔχουσα τὰς νῦν λεγομένας Λιπα-

1. ἔχουσι *BCl.* 3. Παλικοὶ] ἰταλικοὶ codd. Sbk. corr. ex Cas. coni. — θολῶδες Cor. 5. Μέταυρον Cor. nulla ratione addita. Neque tamen magis notum est hoc nomen illis locis, quam id, quod codd. exhibent, mutandum fortasse in Μάζαρον cum Cluv. (Sic. ant. p. 225) — ἔχειν ald. 11. πρὸ] ἀπὸ Sbk. Cor. ex Palm. coni. 13. ἀργίᾳ *C.* 14. Ἀσέαν] ἀβίαν codd. Cas. corr. ex Xyl. coni. cf. VIII, 343. 16. πιστευθῆναι ald. 17. ῥιφθέντων *B.* 19. τιμαίου codd. Xyl. corr. 20. Σικελίαν] ἰταλίαν no Cor. 21. τῶν post τὰς add. edd. — λιπαρέων *ACE.* 24. Θέρμισσαν ald. 26. λιπαρέων *AC.*

ραίων νήσους, ἃς Αἰόλου τινὲς προσαγορεύουσι. καὶ δὴ καὶ
τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκόσμησε πολλάκις τὸ ἐν Δελφοῖς ἀπὸ
A. 423 τῶν ἀκροθινίων· ἔχει δὲ καὶ τὴν γῆν εὔκαρπον καὶ στυπτηρίας
μέταλλον εὐπρόσοδον καὶ θερμὰ ὕδατα καὶ πυρὸς ἀναπνοάς.
ταύτης δὲ μεταξύ πώς ἐστι καὶ τῆς Σικελίας [ἡ Θέρμεσσα],
ἣν νῦν Ἱερὰν Ἡφαίστου καλοῦσι, πετρώδης πᾶσα καὶ ἔρημος
[καὶ] διάπυρος· ἔχει δὲ ἀναπνοὰς τρεῖς ὡς ἂν ἐκ τριῶν κρα-
τήρων. ἐκ δὲ τοῦ μεγίστου καὶ μύδρους αἱ φλόγες ἀναφέρουσιν,
οἳ προσκεχώκασιν ἤδη πολὺ μέρος τοῦ πόρου. ἐκ δὲ τῆς τηρή-
σεως πεπίστευται, διότι τοῖς ἀνέμοις συμπαροξύνονται καὶ αἱ
φλόγες αἵ τε ἐνταῦθα καὶ αἱ κατὰ τὴν Αἴτνην, παυομένων δὲ
C. 276 παύονται καὶ αἱ φλόγες. οὐκ ἄλογον δέ· καὶ γὰρ οἱ ἄνεμοι γεν-
νῶνται καὶ τρέφονται, τὴν ἀρχὴν λαβόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς
θαλάττης ἀναθυμιάσεων, ὥστ' ἀπὸ συγγενοῦς ὕλης καὶ πάθους
καὶ τὸ πῦρ ἐξαπτόμενον οὐκ ἐᾷ θαυμάζειν τοὺς ὁρῶντας ἄλ-
λως γέ πως τὰ τοιάδε. Πολύβιος δὲ τῶν τριῶν κρατήρων τὸν
μὲν κατερρυηκέναι φησὶν ἐκ μέρους, τοὺς δὲ συμμένειν, τὸν δὲ
μέγιστον τὸ χεῖλος ἔχειν, περιφερὲς ὄν, πέντε σταδίων, κατ'
ὀλίγον δὲ συνάγεσθαι εἰς πεντήκοντα ποδῶν διάμετρον· καθ'
οὗ βάθος εἶναι τὸ μέχρι θαλάττης σταδιαῖον, ὥστε καθορᾶν
ταῖς νηνεμίαις. εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶ πιστά, οὐκ ἀπιστητέον ἴσως
οὐδὲ τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέους μυθολογηθεῖσιν. ἐὰν μὲν οὖν Νό-
τος μέλλῃ πνεῖν, ἀχλὺν ὁμιχλώδη καταχεῖσθαι κύκλῳ φησὶ τῆς
νησῖδος, ὥστε μηδὲ τὴν Σικελίαν ἄποθεν φαίνεσθαι· ὅταν δὲ
Βορέας, φλόγας καθαρὰς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος κρατῆρος εἰς ὕψος
ἐξαίρεσθαι καὶ βρόμους ἐκπέμπεσθαι μείζους· τὸν δὲ Ζέφυρον
μέσην τινὰ ἔχειν τάξιν. τοὺς δ' ἄλλους κρατῆρας ὁμοειδεῖς μὲν
εἶναι, τῇ δὲ βίᾳ λείπεσθαι τῶν ἀναφυσημάτων· ἔκ τε δὴ τῆς
διαφορᾶς τῶν βρόμων καὶ ἐκ τοῦ πόθεν ἄρχεται τὰ ἀναφυσή-

---

3. τὴν om. *Bl* Cor. 4. μετάλλων *B* ald. — ἐμπρόσοδον *A* Epit. ἓν πρόσοδον *Cl* πρόσοδον *B* ald. εὐπρόσοδον *no* idque rec. Cor. 5. ἡ Θέρμεσσα om. codd. Cor. add. ex Cluv. sent. (Sic. ant. p. 407). 7. καὶ om. codd. Cor. add. 15. ἐξαναπτόμενον *C*(?) ald. — ἀμωσγέπως Cor. 19. τριάκοντα Epit. 21. ἀπιστέον ald. 22. ἐὰν οὖν μὲν *C*. 25. καθαρὰς] καθ' ἃς Epit. 26. ἐκφέρεσθαι *CE*, sed in huius marg. ἐξαίρεσθαι pr. m. add. 29. τὰ om. *ABCl*, sed

ματα καὶ αἱ φλόγες καὶ αἱ λιγνύες προσημαίνεσθαι καὶ τὸν εἰς ἡμέραν τρίτην πάλιν μέλλοντα ἄνεμον πνεῖν· τῶν γοῦν ἐν Λι- A. 424 πάραις γενομένης ἀπλοίας προειπεῖν τινάς φησι τὸν ἐσόμενον [ἄνεμον] καὶ μὴ διαψεύσασθαι. ἀφ' οὗ δὴ τὸ μυθωδέστατον δοκοῦν εἰρῆσθαι τῷ ποιητῇ οὐ μάτην φαίνεσθαι λεχθέν, ἀλλ' αἰνιξαμένου τὴν ἀλήθειαν, ὅταν φῇ ταμίαν τῶν ἀνέμων τὸν Αἴολον· περὶ ὧν ἐμνήσθημεν καὶ πρότερον ἱκανῶς. *ἔστιν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐναργείας λέγοιτ' ἄν, ... ἐπίσης τε γὰρ ἄμφω πάρεστι, καὶ διαθέσει καὶ τῇ ἐναργείᾳ· ᾗ γε ἡδονὴ κοινὸν ἀμφοτέρων.* ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧν παρεξέβημεν.

11. Τὴν μὲν δὴ Λιπάραν καὶ τὴν Θέρμεσσαν εἰρήκαμεν. ἡ δὲ Στρογγύλη καλεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ σχήματος, ἔστι δὲ καὶ αὐτὴ διάπυρος, βίᾳ μὲν φλογὸς λειπομένη, τῷ δὲ φέγγει πλεονεκτοῦσα· ἐνταῦθα δὲ τὸν Αἴολον οἰκῆσαί φασι. τετάρτη δ' ἐστὶ Διδύμη, καὶ αὕτη δ' ἀπὸ τοῦ σχήματος ὠνόμασται. τῶν δὲ λοιπῶν Ἐρικοῦσσα μὲν καὶ Φοινικοῦσσα ἀπὸ τῶν φυτῶν κέκληνται, ἀνεῖνται δὲ εἰς νομάς. ἑβδόμη δ' ἐστὶν Εὐώνυμος, πελαγία μάλιστα καὶ ἔρημος· ὠνόμασται δ', ὅτι μάλιστα τοῖς ἐκ Λιπάρας εἰς Σικελίαν πλέουσιν εὐώνυμός ἐστι. πολλάκις δὲ

---

legitur in Epit. 1. καὶ ante τὸν sec. m. sublatum in *C*. 2. τῶν] τῆς Cas. 3. ἀπνοίας *no*. 4. ἄνεμον om. codd. Cor. add. ex Cas. coni., quam Epit. confirmat: neque cur exciderit ea vox obscurum est. Infelix contra est altera Casauboni coniectura τὸ ἐσόμενον, a Sbk. recepta. 5. οὐ] μὴ *E*. 6. ἀνιξαμένου *C*. 7. Verba ἱκανῶς — ἀμφοτέρων add. sec. m. in marg. *n*, pr. m. in marg. *o*, atque in marginem itidem relegavit Cor. Vocem ἱκανῶς autem esse Strabonis et cum praecedentibus coniungendam, recte intellexit Grosk., qui reliqua hunc fere in modum restituenda esse suspicatur: [μεγάλη δέ] ἐστιν ἡ ἐπίστασις τῆς ἐνεργείας, [ἣ] λέγοιτ' ἂν [μάλιστα παρασκευάζειν καὶ ἔκπληξιν καὶ ἡδονήν·] ἐπίσης γὰρ ἄμφω κτλ. Ac videntur similia subesse illis verbis ex I, 25 petitis. 10. ἐπάνειμεν *BCA*, sed hic sec. m. corr. — ἀφ' ὧνπερ ἐξέβημεν ald. 11. Θέρμισσαν ald. 12. ὄνος ante Στρογγύλη add. *C*. 16. ἐρικοῦσα et φοινικοῦσα *C*. 19. Erratum est haud dubie h. l. aut a Strabone aut a librario: nulla enim ex insulis Aeoliis praeter Vulcaniam ad laevam sita est ex Lipara ad Siciliam naviganti, neque reliqua, quae de Euonymi situ tradit, his verbis ullo modo conveniunt. Videtur igitur scribendum potius fuisse ἐκ Σικελίας εἰς Λιπάραν.

καὶ φλόγες εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πελάγους τοῦ περὶ τὰς νήσους ὤφθησαν ἐπιδραμοῦσαι, τῶν κατὰ βάθους κοιλιῶν ἀναστομωθέντος πόρου τινός, καὶ τοῦ πυρὸς βιασαμένου πρὸς τὸ
C. 277 ἐκτός. Ποσειδώνιος δὲ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μνήμην φησὶ περὶ τροπὰς θερινὰς ἅμα τῇ ἕῳ μεταξὺ τῆς Ἱερᾶς καὶ τῆς Εὐωνύμου πρὸς ὕψος ἀρθεῖσαν ἐξαίσιον τὴν θάλατταν ὁραθῆναι, καὶ συμμεῖναί τινα χρόνον ἀναφυσωμένην συνεχῶς, εἶτα παύσασθαι· τοὺς δὲ τολμήσαντας προσπλεῖν, ἰδόντας νεκροὺς ἰχθύας ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ ῥοῦ *τοὺς δὲ* καὶ θέρμῃ καὶ δυσωδίᾳ πληγέντας φυγεῖν, ἓν δὲ τῶν πλοιαρίων τὸ μᾶλλον πλησιάσαν τοὺς μὲν τῶν ἐνόντων ἀποβαλεῖν, τοὺς δ' εἰς Λιπάραν μόλις σῶσαι, τοτὲ μὲν ἔκφρονας γινομένους ὁμοίως τοῖς ἐπιληπτικοῖς, τοτὲ δὲ ἀνατρέχοντας εἰς τοὺς οἰκείους λογισμούς· πολλαῖς δ' ἡμέραις ὕστερον ὁρᾶσθαι πηλὸν ἐπανθοῦντα τῇ θαλάττῃ, πολλαχοῦ δὲ καὶ φλόγας ἐκπιπτούσας καὶ καπνοὺς καὶ λιγνύας, ὕστερον δὲ παγῆναι καὶ γενέσθαι τοῖς μυλίταις λίθοις ἐοικότα τὸν πάγον·
A. 425 τὸν δὲ τῆς Σικελίας στρατηγόν, Τίτον Φλαμίνιον, δηλῶσαι τῇ συγκλήτῳ, τὴν δὲ πέμψασαν ἐκθύσασθαι ἔν τε τῷ νησιδίῳ καὶ ἐν Λιπάραις τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς καὶ τοῖς θαλαττίοις. ἀπὸ μὲν οὖν Ἐρικώδους εἰς Φοινικώδη δέκα μιλιά φησιν ὁ χωρογράφος, ἔνθεν δ' εἰς Διδύμην τριάκοντα, ἔνθεν δ' εἰς Λιπάραν πρὸς ἄρκτον ἐννέα καὶ εἴκοσι, ἔνθεν [δ'] εἰς Σικελίαν

---

3. τοῦ πυρός, quae post κοιλιῶν incommodissime leguntur in codd. edd., suo loco restitui ex coni. Boeckhii in schedd. Lachm. 6. συμμεῖναι] συμμιγῆναι C. 9. τοὺς δὲ delenda esse vidit Sbk. 10. ἓν] ἐκ ABCl ἓν, quod est in n (ex corr.) o, rec. Cor. 12. γενομένους ald. 16. μυλίαις Epit. ac sic legitur supra p. 269. X, 488. 17. φλαμήνιον BC Φλαμινῖνον Cor. ex Du Theilii sent., qui T. Quinctium Flamininum praetorem a. 628 intelligendum esse recte, ut videtur, censet. Nihilominus codices sequi tutius est visum: cf. C. Sintenis ad Plut. Titum c. 1. 20. Ἐρικούσης εἰς Φοινικοῦσαν no Sbk. Cor.: Cluver. quoque (Sic. ant. p. 396) Strabonem uno eodemque modo utrobique vocabula ista formasse censuit, librariosque ea postmodum ita variasse. Quod cum per se parum probabile sit, tenendum est ex Chorographo haec sumta esse, ea forma fortasse uso. 22. πρὸς ἄρκτον cum nullo modo quadret ad insularum illarum situm, Grosk. coniecit scriptum fuisse πρὸς ἀρκτ[ικὸν ἄκρ]ον: sed complura alia h. l. mire turbata sunt, nullaque

ἐννεακαίδεκα· ἑκκαίδεκα δ' ἐκ τῆς Στρογγύλης. πρόκειται δὲ τοῦ Παχύνου Μελίτη, ὅθεν τὰ κυνίδια, ἃ καλοῦσι Μελιταῖα, καὶ Γαῦδος, ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτὼ μίλια τῆς ἄκρας ἀμφότεραι διέχουσαι· Κόσσουρα δὲ πρὸ τοῦ Λιλυβαίου καὶ πρὸ τῆς Ἀσπίδος, Καρχηδονιακῆς πόλεως, ἣν Κλυπέαν καλοῦσι, μέση ἀμφοῖν κειμένη καὶ τὸ λεχθὲν διάστημα ἀφ' ἑκατέρας ἀπέχουσα· καὶ ἡ Αἰγίμουρος δὲ πρὸ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Λιβύης· ἐστὶ καὶ ἄλλα μικρὰ νησίδια. ταῦτα μὲν περὶ τῶν νήσων.

CAPUT III.

1. Ἐπεληλυθόσι δ' ἡμῖν τὰ περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν μέχρι Μεταποντίου τὰ συνεχῆ λεκτέον. συνεχὴς δ' ἐστὶν ἡ Ἰαπυγία· ταύτην δὲ καὶ Μεσσαπίαν καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἱ δ' ἐπιχώριοι κατὰ μέρη τὸ μέν τι Σαλεντίνους καλοῦσι, τὸ περὶ τὴν ἄκραν τὴν Ἰαπυγίαν, τὸ δὲ Καλαβρούς. ὑπὲρ τούτους πρόσβοροι Πευκέτιοί τέ εἰσι καὶ Δαύνιοι κατὰ τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον προσαγορευόμενοι, οἱ δ' ἐπιχώριοι πᾶσαν τὴν μετὰ τοὺς Καλαβροὺς Ἀπουλίαν καλοῦσι, τινὲς δ' αὐτῶν καὶ Ποίδικλοι λέγονται, καὶ μάλιστα οἱ Πευκέτιοι. ἔστι δ' *ἐπι*χερρονησιάζουσα ἡ Μεσσαπία, τῷ ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Τάραντος ἰσθμῷ κλειομένη σταδίων δέκα καὶ τριακοσίων. ὅ τ' ἐπίπλους ἐστὶ περὶ

---

medicina sananda. — δ' om. *ABl.* 3. τῆς ἄκρας] ἑκατέρας codd. edd. Correxi ex Cluv. coni. (v. Sic. ant. p. 425): cf. Plin. III, 14. 6. ἀφ'] ἐφ' ald. 10. τὰ om. *AC.* 12. μεσσηπίαν *C.* 14. γαλαβροὺς *AC* Epit. καλαυροὺς *E.* 15. ἀδαύνιοι *AC* αὐδάνιοι *Bl* οἱ Δαύνιοι Sbk. [καὶ Ἄπουλοι] οἱ καὶ Δαύνιοι Cor. 17. γαλαβροὺς *AC* καλαυροὺς *E.* — ἀπουλιίαν *A.* 18. ἐπιχερρονησίζουσα *l* δέ τι χερρονησίζουσα Cor. parum probabiliter; sed praepositio, quae apto sensu caret, mihi quoque videtur intolerabilis: et legitur χερρονησίζει ἡ μεσσαπία in *E*, ἡ δὲ μεσσαπία, χερρόννησος οὖσα κτλ. Epit. 19. τῷ] τὸ *C.* 20. ὁ ἐπίπλους insolenter h. l. usurpatum est, cum vocabulum hoc de navigatione classis infestae poni soleat: nescio an scribendum sit ὅ τε περίπλους — περὶ] ἐπὶ Cor. CCCC stadiorum numerum minorem ratus, quam quo circuitus peninsulae indicetur: sed maius etiam esse intervallum inter Brundusium et promontorium Iapygium traditur infra p. 281. Probabilior igitur est Groskurdii opinio, qui censuit Strabonem scripsisse χιλίων τετρακοσίων, quamquam ne haec quidem plane

A. 426 τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν σταδίων ὁμοῦ τι †τετρακοσίων. τοῦ δὲ C. 278 Μεταποντίου μὲν διέχει σταδίους περὶ διακοσίους καὶ ...... [ὁ Τάρας], ὁ δὲ πλοῦς ἐπ' αὐτὸν πρὸς τὰς ἀνατολάς. τοῦ δὲ κόλπου παντὸς τοῦ Ταραντίνου τὸ πλέον ἀλιμένου ὄντος, ἐνταῦθα [λιμήν] ἐστι μέγιστος καὶ κάλλιστος, γεφύρᾳ κλειόμενος μεγάλῃ, σταδίων δ' ἐστὶν ἑκατὸν τὴν περίμετρον. ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τὸν μυχὸν μέρους ἰσθμὸν ποιεῖ πρὸς τὴν ἔξω θάλατταν, ὥστ' ἐπὶ χερρονήσῳ κεῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πλοῖα ὑπερνεωλκεῖσθαι ῥᾳδίως ἑκατέρωθεν, ταπεινοῦ ὄντος τοῦ αὐχένος. ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος, μικρὸν δ' ὅμως ἐπῆρται κατὰ τὴν ἀκρόπολιν. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν τεῖχος κύκλον ἔχει μέγαν, νυνὶ δ' ἐκλέλειπται τὸ πλέον τὸ πρὸς τῷ ἰσθμῷ, τὸ δὲ πρὸς τῷ στόματι τοῦ λιμένος, καθ' ὃ καὶ ἡ ἀκρόπολις, συμμένει μέγεθος ἀξιολόγου πόλεως ἐκπληροῦν. ἔχει δὲ γυμνάσιόν τε κάλλιστον καὶ ἀγορὰν εὐμεγέθη, ἐν ᾗ καὶ ὁ τοῦ Διὸς ἵδρυται κολοσσὸς χαλκοῦς, μέγιστος μετὰ τὸν Ῥοδίων. μεταξὺ δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στόματος ἡ ἀκρόπολις, μικρὰ λείψανα ἔχουσα τοῦ παλαιοῦ κόσμου τῶν ἀναθημάτων· τὰ γὰρ πολλὰ τὰ μὲν κατέφθειραν Καρχηδόνιοι, λαβόντες τὴν πόλιν, τὰ δ' ἐλαφυραγώγησαν Ῥωμαῖοι, κρατήσαντες βιαίως· ὧν ἐστι καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Καπετωλίῳ χαλκοῦς κολοσσικός, Λυσίππου ἔργον, ἀνάθημα Μαξίμου Φαβίου τοῦ ἑλόντος τὴν πόλιν.

---

concinunt summae l. l. expositae, quae ducit ad *χιλίων τριακοσίων*, ita ut non modo *A* omissum, sed etiam *T* in *Y* mutatum esse a librario videatur. 1. *τὴν* ante *Ἰαπυγίαν* add. ***BCl***. 2. *μὲν* asteriscis inclusit Cor. — *καὶ* om. edd. Post hanc particulam lacuna est septem octove literarum in *A*, unius fere in *C*, unde numerum alterum excidisse h. l. apparet: *διακοσίους καὶ εἴκοσιν* habet *i*, quae tamen mera est coniectura. Praeterea Cor. commode sine dubio addidit ὁ *Τάρας*, quibus, etiamsi notam numeralem excidisse statuas, lacuna illa sufficiat. 5. *ἐντεῦθεν* codd., sed *γρ. ἐνταῦθα o*, idque rec. Cas. — *λιμὴν* om. ***BClA***, sed in hoc lacuna est septem fere literarum; *λιμὴν* legitur in *i*: Cor. rec. ex Tyrwh. coni. — *κλειομένη* ***ACB*** et in hoc *ος* sup. *η* sec. m. add. 6. *μεγίστη t* edd. 12. *τὸ* ante *πρὸς* om. ald. 16. *τὸν*] *τῶν* ***AC***. 21. *Καπιτωλίῳ* edd. — *ὁ* ante *κολοσσικὸς* add. ald. Hoc loco pr. m. add. in marg. ***A*** *ὃς νῦν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ τοῦ βυζαντίου ἀνάκειται* (cf. Nicetas de stat. Constantinop. c. 5 p. 12 ed. Wilk.).

2. *Περὶ δὲ τῆς κτίσεως Ἀντίοχος λέγων φησίν, ὅτι τοῦ Μεσσηνιακοῦ πολέμου γενηθέντος οἱ μὴ μετασχόντες Λακεδαιμονίων τῆς στρατείας ἐκρίθησαν δοῦλοι καὶ ὠνομάσθησαν Εἵλωτες, ὅσοις δὲ κατὰ τὴν στρατείαν παῖδες ἐγένοντο, Παρθενίας ἐκάλουν καὶ ἀτίμους ἔκριναν· οἱ δ' οὐκ ἀνασχόμενοι (πολλοὶ δ' ἦσαν) ἐπεβούλευσαν τοῖς τοῦ δήμου. αἰσθόμενοι δ' ὑπέπεμψάν τινας, οἳ προσποιήσει φιλίας ἔμελλον ἐξαγγέλλειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιβουλῆς. τούτων δ' ἦν καὶ Φάλανθος, ὅσπερ ἐδόκει προστάτης ὑπάρχειν αὐτῶν, οὐκ ἠρέσκετο δ' ἁπλῶς τοῖς περὶ τῆς †βουλῆς ὀνομασθεῖσι. συνέκειτο μὲν δὴ τοῖς Ὑακινθίοις ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος, ἡνίκα τὴν [κυνῆν] περίθηται ὁ Φάλανθος, ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν· γνώριμοι δ' ἦσαν ἀπὸ τῆς κόμης οἱ τοῦ δήμου. ἐξαγγείλαντες δὲ λάθρα τὰ συγκείμενα τῶν περὶ Φάλανθον, καὶ τοῦ ἀγῶνος* A. 427 *ἐνεστῶτος, προελθὼν ὁ κῆρυξ εἶπε, μὴ ἂν περιθεῖναι κυνῆν Φάλανθον. οἱ δ' αἰσθόμενοι, ὡς μεμηνύκασι τὴν ἐπιβουλήν, οἱ*

---

4. *ὅσοι* **no**, quod certe simplicius foret. — *παρθενείας* ***ABC***. 6. *αἰσθανόμενοι* ***l***. Ceterum frustra studuit Grosk. insertis mutatisque quibusdam h. l. levare Strabonis vel potius Antiochi ipsius, ut videtur, brevitatem paulo obscuriorem. 8. *ὥσπερ* ***A***. 10. *περὶ*] *παρὰ* ***C***(?) edd. — *τὴν βουλὴν* ***no***, quibus nihil proficimus. Verissima contra videtur Corais coniectura *περὶ τῆς ἐπιβουλῆς νομισθεῖσι*. — *ὑακινθίοις* ald. 12. *κυνῆν* om. ***ClA***, sed in huius marg. pr. m. add. *περικεφαλαίαν*, similiter notatum in marg. ***n*** *γρ. κυνῆν*, quae vox in verborum serie legitur in ***Bkit*** Epit. A Strabone scriptam fuisse ac deinde intercidisse manifestum est, et videtur hic defectus lacunae, quae supra est post *διακοσίους καί*, ita respondere, ut suspicari liceat, membranae particula corrosa, in utraque pagina voculam deletam esse. — *περιθῆτα* ***ACl*** *περιθῆ* omisso *τα* ***Bkt*** ald. *περίθηται* Epit. ***i***, rec. Cor. 13. *ἐξαγγειλάντων δέ τινων* ***Bk*** edd.; quae ex coniectura orta esse apparet. Simillima haec sunt iis, quae mox p. 280 in. ex Ephoro traduntur, atque hic quoque *τινὲς* postulante ipsa sententia additum fuisse ac postea excidisse arbitror: quod si statuatur, hic defectus alteri lacunae respondeat, quam supra vidimus post *ἐνταῦθα*. Namque idem fere literarum numerus utroque loco inter utramque lacunam interpositus est. De nominativo illo v. ad p. 280. Nullo modo autem ferenda est scriptura a Corae in nott. proposita: *ἐξαγγειλάντων δὲ λάθρα — τῶν περὶ Φάλανθον*. 15. *περιθῆναι* ***B*** *περιθέσθαι*, omisso *ἂν*, Epit. Cor.

μὲν διεδίδρασκον, οἱ δὲ ἱκέτευον. κελεύσαντες δ' αὐτοὺς θαρρεῖν φυλακῇ παρέδοσαν, τὸν δὲ Φάλανθον ἔπεμψαν εἰς θεοῦ περὶ ἀποικίας· ὁ δ' ἔχρησε·

C. 279 Σατύριόν τοι δῶκα, Τάραντά τε πίονα δῆμον
οἰκῆσαι καὶ πῆμα Ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

ἧκον οὖν σὺν Φαλάνθῳ οἱ Παρθενίαι, καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς οἵ τε βάρβαροι καὶ οἱ Κρῆτες οἱ προκατασχόντες τὸν τόπον. τούτους δ' εἶναί φασι τοὺς μετὰ Μίνω πλεύσαντας εἰς Σικελίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὴν ἐν Καμικοῖς παρὰ Κωκάλῳ συμβᾶσαν ἀπάραντας ἐκ Σικελίας, κατὰ δὲ τὸν ἀνάπλουν δεῦρο παρωσθέντας, ὧν τινας ὕστερον πεζῇ περιελθόντας τὸν Ἀδρίαν μέχρι Μακεδονίας Βοττιαίους προσαγορευθῆναι. Ἰάπυγας δὲ λεχθῆναι πάντας φασὶ μέχρι τῆς Δαυνίας ἀπὸ Ἰάπυγος, ὃν ἐκ Κρήσσης γυναικὸς Δαιδάλῳ γενέσθαι φασὶ καὶ ἡγήσασθαι τῶν Κρητῶν· Τάραντα δ' ὠνόμασαν ἀπὸ ἥρωός τινος τὴν πόλιν.

3. Ἔφορος δ' οὕτω λέγει περὶ τῆς κτίσεως· ἐπολέμουν Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίοις, ἀποκτείνασι τὸν βασιλέα Τήλεκλον εἰς Μεσσήνην ἀφικόμενον ἐπὶ θυσίαν, ὀμόσαντες μὴ πρότερον ἐπα-
A. 428 νήξειν οἴκαδε, πρὶν ἢ Μεσσήνην ἀνελεῖν ἢ πάντας ἀποθανεῖν· φύλακας δὲ τῆς πόλεως κατέλιπον στρατεύοντες τούς τε νεωτάτους καὶ πρεσβυτάτους τῶν πολιτῶν. δεκάτῳ δ' ὕστερον [ἔτει] τοῦ πολέμου τὰς γυναῖκας τῶν Λακεδαιμονίων συνελθούσας ἐξ ἑαυτῶν πέμψαι τινὰς παρὰ τοὺς ἄνδρας τὰς μεμψομένας, ὡς οὐκ ἐπ' ἴσοις πολεμοῖεν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους (οἱ μὲν γὰρ μέ-

---

1. κελεύσαντος δ' αὐτοῦ *ABCl* Xyl. corr. ex Epit. 4. σαστυρεον *ABCl* σατύρεον Epit. Σατύριον Cas. scribendum censuit ex Steph. rec. Sbk. 5. οἰκῆσαι om. *C.* — πῆμ' *ABC* Cas. corr. — Ἰαπύγεσσι complures inde a Xyl. coniecturis tentarunt: sed v. Bernh. ad Dion. Perieg. v. 379. 6. παρθενεῖαι codd. Cor. corr. 8. Malim φησί. 9. καμίκοις *A.* 12. βουγείους *ABl* βουκείους(?) *C* Sbk. corr. coll. p. 282. Meursius, qui idem coniecerat ante eum (v. Creta pag. 214 sqq.), praeterea confert Plut. Thes. c. 16. 14. κρήσης *C.* 21. ἔτει om. *ABCl*, legitur in *no*, unde rec. Cas. ἔτει δεκάτῳ δ' *i*, χρόνῳ post πολέμου inter versus add. *t*: inde δεκάτῳ ὕστερον τοῦ πολέμου χρόνῳ ald. 24. ἐπίσης *AlB* (sed in hoc ex corr. pr. m., antea ἐπὶ ἴσοις scriptum fuerat) edd. ἐπίσοις *C*, ἐπ' ἴσοις *g*.

νοντες τεκνοποιοῦνται, οἱ δὲ χήρας ἀφέντες τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πολεμίᾳ ἐστρατοπέδευον), καὶ κίνδυνος εἴη λειπανδρῆσαι τὴν πατρίδα. οἱ δ' ἅμα καὶ τὸν ὅρκον φυλάττοντες καὶ τὸν τῶν γυναικῶν λόγον ἐν νῷ θέμενοι πέμπουσι τῆς στρατιᾶς τοὺς εὐρωστοτάτους ἅμα καὶ νεωτάτους, οὓς ᾔδεσαν οὐ μετασχόντας τῶν ὅρκων διὰ τὸ παῖδας ἔτι ὄντας συνεξελθεῖν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ· προσέταξαν δὲ συγγίγνεσθαι ταῖς παρθένοις ἁπάσαις ἅπαντας, ἡγούμενοι πολυτεκνήσειν μᾶλλον· γενομένων δὲ τούτων, οἱ μὲν παῖδες ὠνομάσθησαν Παρθενίαι. Μεσσήνη δὲ ἑάλω πολεμηθεῖσα ἐννεακαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖός φησιν·

ἀμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ' ἐννεακαίδεκ' ἔτη,
νωλεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,
αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.
εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες
φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

τὴν μὲν οὖν Μεσσηνίαν κατενείμαντο, ἐπανελθόντες δ' οἴκαδε C. 280
τοὺς Παρθενίας οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἐτίμων, ὡς οὐκ ἐκ γάμου γεγονότας· οἳ συνιστάμενοι μετὰ τῶν Εἱλώτων ἐπεβούλευσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ συνέθεντο ἆραι σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον Λακωνικόν, ἐπειδὰν ἐγχειρῶσι. τῶν δὲ Εἱλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι χαλεπὸν ἔγνωσαν· καὶ γὰρ πολλοὺς εἶναι καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους· τοὺς μέλλοντας δ' αἴρειν τὸ σύσσημον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν. οἱ μὲν δὴ μεμηνυ-

---

2. ἐστρατοπεδεύοντο edd. 4. στρατείας codd. Cor. corr. 7. συγγενέσθαι *l*(?) edd. 9. παρθενεῖαι codd. 11. ἄμφω τῶδε codd. edd.: cf. Paus. IV, 15, 2. — μάχονται ἐννεακαίδεκα codd. Xyl. corr. 13. αἰχμητὰς et ἢ μητέρων codd. Xyl. corr. 14. δ' om. codd. Xyl. add. 17. παρθενείας *AC*. 21. Nominativum τινὲς ἐξαγγείλαντες paulo insolentius positum ne quis tentandum putet coniectura facillima sane τινὸς ἐξαγγείλαντος, comparet p. 278 extr. V, 221 med., similesque structuras I, 66 med. IX, 429 med. Plura exempla eiusdem generis collegit Aug. Meineke in Fragm. Comic. Graec. vol. IV praef. p. X, recte huc referens Thuc. II, 68, ubi sic scribendum esse arbitror: οἱ δ' Ἀμφίλοχοι γενομένου τούτου διδόασιν ἑαυτοὺς Ἀκαρνᾶσι, καὶ προσπαρακαλέσαντες ἀμφότεροι Ἀθηναίους, [οὗτ]οι αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπεμψαν καὶ ναῦς τριάκοντα.

μένην αἰσθόμενοι τὴν πρᾶξιν ἐπέσχον, οἱ δὲ διὰ τῶν πατέρων ἔπεισαν αὐτοὺς εἰς ἀποικίαν ἐξελθεῖν· κἂν μὲν κατάσχωσιν ἀρκοῦντα τὸν τόπον, μένειν, εἰ δὲ μή, τῆς Μεσσηνίας τὸ πέμπτον κατανείμασθαι μέρος ἐπανιόντας. οἱ δὲ σταλέντες κατε- A. 429 *λάβοντο τοὺς Ἀχαιοὺς πολεμοῦντας τοῖς βαρβάροις, μετασχόντες δὲ τῶν κινδύνων κτίζουσι τὴν Τάραντα.*

4. *Ἴσχυσαν δέ ποτε οἱ Ταραντῖνοι καθ' ὑπερβολήν, πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς· καὶ γὰρ ναυτικὸν ἐκέκτηντο μέγιστον τῶν ταύτῃ καὶ πεζοὺς ἔστελλον τρισμυρίους, ἱππέας δὲ τρισχιλίους, ἱππάρχους δὲ χιλίους. ἀπεδέξαντο δὲ καὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, διαφερόντως δ' Ἀρχύτας, ὃς καὶ προέστη τῆς πόλεως πολὺν χρόνον. ἐξίσχυσε δ' ἡ ὕστερον τρυφὴ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ὥστε τὰς πανδήμους ἑορτὰς πλείους ἄγεσθαι κατ' ἔτος παρ' αὐτοῖς ἢ τὰς ἡμέρας· ἐκ δὲ τούτου καὶ χεῖρον ἐπολιτεύοντο. ἓν δὲ τῶν φαύλων πολιτευμάτων τεκμήριόν ἐστι τὸ ξενικοῖς στρατηγοῖς χρῆσθαι· καὶ γὰρ τὸν Μολοττὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψαντο ἐπὶ Μεσσαπίους καὶ Λευκανούς, καὶ ἔτι πρότερον Ἀρχίδαμον τὸν Ἀγησιλάου καὶ ὕστερον Κλεώνυμον καὶ Ἀγαθοκλέα, εἶτα Πύρρον, ἡνίκα συνέστησαν πρὸς Ῥωμαίους. οὐδ' ἐκείνοις δ' εὐπειθεῖν ἠδύναντο οὓς ἐπεκαλοῦντο, ἀλλ'*

---

1. *τάξιν* ***BCl.*** 3. *τὸν* asteriscis inclusit Cor. 4. Post *σταλέντες* excidisse aliquid propter orationis brevitatem facile suspiceris, et Grosk. sive *εἰς Ἰταλίαν*, sive *εἰς Ἰαπυγίαν* additum fuisse censet, quorum neutrum tamen probabile. Nec omnino deesse quicquam videtur: nam cum de Tarento ageretur, apparere existimabat Ephorus, ubi terrarum invenerint Achaeos. — *κατεβάλοντο* ***B*** (*κατέλαβον* sec. m. add. in marg.) ***k*** ald. Ceterum insolenter satis hic medium est usurpatum ac fortasse corrigendum. 6. *τὴν τάραντον* ***B*** ald. *τὸν Τάραντα* Cor.: at v. Steph. Byz. s v., Dion. Perieg. v. 376 sq., ibique Eust., idem ad Od. ***Λ***, 53 p. 1390, 59 R. 7. Mira sunt, quae habet Epit: *ὅτι Ταραντῖνοι, ἀριστοκρατηθέντες ἐν δημοκρατίᾳ, μεγάλως ἴσχυσαν.* 10. *πυθαγόριον* ***A*** Epit. 11. *καὶ* om. ***Bl.*** 12. *ἡ* post *δ'* om. ***l***(?) edd. 14. *ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας* Cor., secutus Eustathium ad Dion. v. 376, qui haec habet: *ἐπέτριψε δ' αὐτοὺς ἡ τρυφή, παρ' οἷς πανδήμους ἑορτὰς κατ' ἔτος πλείους ἢ τὰς ἄλλας ἡμέρας συνέβαινεν ἄγεσθαι.* Verumtamen Eustathii auctoritas parum valet contra codicum Epitomesque consensum. Similiter in marg. ***n*** add. *γρ. τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐργατικάς.*

εἰς ἔχθραν αὐτοὺς καθίστασαν. ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος τὴν κοινὴν Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ πανήγυριν, ἣν ἔθος ἦν ἐν Ἡρακλείᾳ συντελεῖν τῆς Ταραντίνης, μετάγειν ἐπειρᾶτο εἰς τὴν Θουρίαν κατὰ ἔχθος, ἐκέλευέ τε κατὰ τὸν Ἀκάλανδρον ποταμὸν τειχίζειν τόπον, ὅπου ἔσοιντο αἱ σύνοδοι· καὶ δὴ καὶ ἡ συμβᾶσα αὐτῷ κακοπραγία διὰ τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην ἀπαντῆσαι λέγεται. περί τε τὰ Ἀννίβεια καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀφῃρέθησαν, C. 281
ὕστερον δ' ἀποικίαν Ῥωμαίων δεξάμενοι καθ' ἡσυχίαν ζῶσι καὶ A. 430
βέλτιον ἢ πρότερον· πρὸς δὲ Μεσσαπίους ἐπολέμησαν περὶ Ἡρακλείας, ἔχοντες συνεργοὺς τόν τε τῶν Δαυνίων καὶ τὸν τῶν Πευκετίων βασιλέα.

5. *Ἡ δ' ἑξῆς τῶν Ἰαπύγων χώρα παραδόξως ἐστὶν ἀστεία· ἐπιπολῆς γὰρ φαινομένη τραχεῖα εὑρίσκεται βαθύγειος σχιζομένη, ἀνυδροτέρα δ' οὖσα εὔβοτος οὐδὲν ἧσσον καὶ εὔδενδρος ὁρᾶται. εὐάνδρησε δέ ποτε καὶ τοῦτο σφόδρα τὸ χωρίον σύμπαν καὶ ἔσχε πόλεις τρισκαίδεκα, ἀλλὰ νῦν πλὴν Τάραντος καὶ Βρεντεσίου τἆλλα πολισμάτιά ἐστιν, οὕτως ἐκπεπόνηνται. τοὺς δὲ Σαλεντίνους Κρητῶν ἀποίκους φασίν· ἐνταῦθα δ' ἐστὶ καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν πλούσιόν ποτε ὑπάρξαν καὶ ὁ σκόπελος, ὃν καλοῦσιν ἄκραν Ἰαπυγίαν, πολὺς ἐκκείμενος εἰς τὸ πέλαγος κατὰ τὰς χειμερινὰς ἀνατολάς, ἐπιστρέφων δέ πως ἐπὶ τὸ Λακίνιον, ἀνταῖρον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας αὐτῷ, καὶ κλεῖον τὸ στόμα τοῦ Ταραντίνου κόλπου πρὸς αὐτόν. καὶ τὰ Κεραύνια δ' ὁμοίως ὄρη κλείει πρὸς αὐτὸν τὸ στόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ ἔστι τὸ δίαρμα ὅσον ἑπτακοσίων σταδίων ἀπ' αὐτοῦ πρός τε τὰ Κεραύνια καὶ πρὸς τὸ Λακίνιον. περίπλους δ' [ἐκ] Τάραντός ἐστιν ἐς Βρεντέσιον μέχρι μὲν Βάριδος πολίχνης ἑξακόσιοι στάδιοι·*

4. *ἐκέλευσε* edd. — *τε*] *δὲ* ald. 5. *καὶ* post *δὴ* om. ald. 7. *τε*] *δὲ* Cor. — *ἀννίβια AC*. Suspicari possis *ἀννιβιακά*: vid. Plut. Rom. c. 24 ed. Sinten. 12. *ἰαπυγίων ABCl ἰαπύγων* Epit. *ikno*, unde rec. Cor. 13. *σκιαζομένη ClA*, sed hic *σχιζομένη* habet pr. m. in marg., sicut Epit. *no*, *σκευαζομένη Bk* (in hoc sec. m. mut. in *σκιαζομένη*) ald. 15. *σύμπασαν BC πάμπαν l*. 17. *πολίσματα* codd. edd. 21. *κατὰ*] *καὶ ABClE* Epit. *κατὰ o*, unde Cas. rec. 22. *ἀνταίρων ABl* Epit. Xyl. corr. — *κλείων* codd. Cor. corr. 24. *ἰωνίου AB*. 26. *ἐκ* om. *ABCl* Epit. edd., legitur in *hi* probantibus Cor. in nott. et Grosk. Neque ferri possit genitivus ille solus. 27. *ἐς*] *πρὸς* edd. — *βάρητος AC* Epit.

καλοῦσι δὲ Βάριν οἱ νῦν Οὐερητόν, κεῖται δ' ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς Σαλεντίνης, καὶ τὸ πολὺ πεζῇ μᾶλλον ἢ κατὰ πλοῦν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ Τάραντος εὐμαρὴς ἡ ἄφιξίς ἐστιν. ἔνθεν εἰς τὰ Λευκὰ στάδιοι ὀγδοήκοντα, πολίχνιον καὶ τοῦτο, ἐν ᾧ δείκνυται πηγὴ δυσώδους ὕδατος· μυθεύουσι δ', ὅτι τοὺς περιλειφθέντας τῶν Γιγάντων ἐν τῇ κατὰ Καμπανίαν Φλέγρᾳ, Λευτερνίους καλουμένους, Ἡρακλῆς ἐξελάσειε, καταφυγόντες [δὲ] δεῦρο ὑπὸ γῆς περισταλεῖεν, ἐκ δὲ ἰχώρων τοιοῦτον ἴσχοι ῥεῦμα ἡ πηγή· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν παραλίαν ταύτην Λευτερνίαν προσ-
A. 431 *αγορεύουσιν. ἐκ δὲ τῶν Λευκῶν εἰς Ὑδροῦντα πολίχνην ἑκατὸν πεντήκοντα· ἐντεῦθεν δ' εἰς Βρεντέσιον τετρακόσιοι. οἱ δ' ἴσοι καὶ εἰς Σάσωνα τὴν νῆσον, ἥτις μέση πως ἵδρυται τοῦ διάρματος τοῦ ἐκ τῆς Ἠπείρου πρὸς τὸ Βρεντέσιον· διόπερ οἱ μὴ δυνάμενοι κρατεῖν τῆς εὐθυπλοίας καταίρουσιν ἐν ἀριστερᾷ ἐκ τοῦ Σάσωνος πρὸς τὸν Ὑδροῦντα, ἐντεῦθεν δὲ τηρήσαντες φορὸν πνεῦμα προσέχουσι τοῖς μὲν Βρεντεσίνων λιμέσιν, ἐκβάντες δὲ πεζεύουσι συντομώτερον ἐπὶ Ῥωδιῶν, πόλεως Ἑλ-*
C. 282 *ληνίδος, ἐξ ἧς ἦν ὁ ποιητὴς Ἔννιος. ἔοικεν οὖν χερρονήσῳ τὸ περιπλεόμενον χωρίον ἐκ Τάραντος εἰς Βρεντέσιον· ἡ δ' ἐκ Βρεντεσίου πεζευομένη ὁδὸς εἰς τὸν Τάραντα, εὐζώνῳ μιᾶς οὖσα ἡμέρας, τὸν ἰσθμὸν ποιεῖ τῆς εἰρημένης χερρονήσου, ἣν Μεσσαπίαν τε καὶ Ἰαπυγίαν καὶ Καλαβρίαν καὶ Σαλεντίνην κοινῶς οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσι· τινὲς δὲ διαιροῦσιν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον. τὰ μὲν οὖν ἐν τῷ παράπλῳ πολίχνια εἴρηται.*

6. *Ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ Ῥωδίαι τέ εἰσι καὶ Λουπίαι καὶ*

βάριτος Bl Cor. corr. 1. *οὐέρητον BCl* edd. 4. *στάδια B.* 5. *περιληφθέντας* ald. 6. *λευερνίους l.* 7. *καταφυγόντας δεῦρο* codd. Cor. corr. 8. *τῶν* ante *ἰχώρων* add. Cor. — *ἴσχει ABCl.* 9. *λευερνίαν l.* 15. *ἐκ* om. edd. inde a Xyl. — *τῆς Σάσωνος l*(?) edd. 16. *φορὰν B*, sed *α* post in *o* mut. *φορὰν πνεύματος* ald. — *μὲν* om. *no* Sbk. Cor. 17. *ῥωδαίων* codd. *Ῥωδαιῶν* Cor. Equidem et hic et paulo post Cluverio auctore (It. ant. p. 1249) restitui formam usitatam reliquis scriptoribus praeter Steph., a quo haec urbs *Ῥοδαὶ* videtur appellari. 18. *χερροννήσῳ C.* 20. *τάραντον B.* 21. *χερροννήσου C.* 22. *γαλαβρίαν AC* Epit. 24. *τὰ μὲν οὖν πολίχνια τὰ ἐν τῷ κτλ.* edd. — *περίπλῳ* Cor. 25. *ῥωδαῖοι Cl* ald. *ῥωδαῖαι AB* Cor.: v. ad

μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης Ἀλητία· ἐπὶ δὲ τῷ ἰσθμῷ μέσῳ Οὐρία, ἐν ᾗ βασίλειον ἔτι δείκνυται τῶν δυνατῶν τινος. εἰρηκότος δ' Ἡροδότου Ὑρίαν εἶναι ἐν τῇ Ἰαπυγίᾳ, κτίσμα Κρητῶν τῶν πλανηθέντων ἐκ τοῦ Μίνω στόλου τοῦ εἰς Σικελίαν, ἤτοι αὐτὴν A. 432
δεῖ δέχεσθαι ἢ τὸ Οὐερητόν. Βρεντέσιον δ' ἐποικῆσαι μὲν λέγονται Κρῆτες, [εἴθ'] οἱ μετὰ Θησέως ἐπελθόντες ἐκ Κνωσσοῦ, εἴθ' οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἀπηρκότες μετὰ τοῦ Ἰάπυγος (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως), οὐ συμμεῖναι δέ φασιν αὐτούς, ἀλλὰ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Βοττιαίαν. ὕστερον δὲ ἡ πόλις βασιλευομένη πολλὴν ἀπέβαλε τῆς χώρας ὑπὸ τῶν μετὰ Φαλάνθου Λακεδαιμονίων, ὅμως δ' ἐκπεσόντα αὐτὸν ἐκ τοῦ Τάραντος ἐδέξαντο οἱ Βρεντεσῖνοι, καὶ τελευτήσαντα ἠξίωσαν λαμπρᾶς ταφῆς. χώραν δ' ἔχουσι βελτίω τῆς Ταραντίνων· λεπτόγεως γὰρ ἐκείνη, χρηστόκαρπος δέ, μέλι δὲ καὶ ἔρια τῶν σφόδρα ἐπαινουμένων ἐστί. καὶ εὐλίμενον δὲ μᾶλλον τὸ Βρεντέσιον· ἑνὶ γὰρ στόματι πολλοὶ κλείονται λιμένες ἄκλυστοι, κόλπων ἀπολαμβανομένων ἐντός, ὥστ' ἐοικέναι κέρασιν ἐλάφου τὸ σχῆμα, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα· σὺν γὰρ τῇ πόλει κεφαλῇ μάλιστα ἐλάφου προσέοικεν ὁ τόπος, τῇ δὲ Μεσσαπίᾳ γλώττῃ Βρεντέσιον ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐλάφου καλεῖται. ὁ δὲ Ταραντῖνος οὐ παντελῶς ἐστιν ἄκλυστος

---

p. 281 extr. 1. τῇ θαλάττῃ σαληπία *AC* τῆς θαλάσσης σαλήπία *Bl* ald. Cor. corr. ex Cluv. coni. (It. ant. pag. 1251): Du Theil. et Grosk. maluerunt Βαλητία. Ptolemaeo vocatur Ἀλήτιον, Plinio (III, 16) Aletium. — θυρέαι *AC* θυραῖαι *Bl*, unde illud ortum, θυραῖοι ald. Cor. corr. ex coni. Cluv. (It. ant. p. 1247) coll. 283 in. 2. ἐν ᾧ codd. Cor. corr. ex Sbk. coni. — ἐπιδείκνυται codd. Cor. corr. — δυναστῶν *Bno* Sbk. Cor. 3. οὐρίαν codd. Cor. corr. ex Cluv. sent. coll. Herod. VII, 170. — τῶν om. *l* edd. 4. τοῦ ante εἰς om. *BCl* edd. — ἤτοι αὐτὴν] ἢ ταύτην Cor. 5. λέγεται κρῆτας *l*. 6. εἴθ' om. codd. Cor. add. Proximarum literarum similitudo causa fuit, cur omitteretur. 9. δὲ om. Cas. 11. βρεντεσινοὶ *A*. 14. σφόδρα] λίαν *k* ald. 16. πολλῶν ante κόλπων add. *l* (in hoc tamen puncta infra posita) *m* edd., atque commode sane adiiceretur haec vox, neglecta fortasse ob proximae similitudinem. 18. τοὔνομα τῇ πόλει· κεφαλῇ γὰρ μάλιστα κτλ. *E*. 19. Βρέντιον Cor. ex Steph. s. v. Βρεντήσιον, ubi sic dici cervi caput tradit ex Seleuco; eum sequitur Etymol. Magn. s. Βρεντήσιον, simulque cum Hesychio et Suida docet βρένδον esse ἔλαφον. Inde Strabonem corrigendum iam Cluver. (It. ant. p. 1245) et Berkel. ad

A. 433 διὰ τὸ ἀναπεπτάσθαι, καί τινα καὶ προσβραχῆ ἔχει τὰ περὶ τὸν μυχόν.

7. Ἔτι δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας διαίρουσιν εὐθύπλοια μᾶλλόν ἐστιν ἐπὶ τὸ Βρεντέσιον, καὶ δὴ καὶ δεῦρο πάντες καταίρουσιν, οἷς εἰς τὴν Ῥώμην πρόκειται ὁδός. δύο δέ εἰσι, μία μὲν ἡμιονικὴ διὰ Πευκετίων, οὓς Ποιδίκλους καλοῦσι, καὶ Δαυνίων καὶ Σαυνιτῶν μέχρι Βενεουεντοῦ, ἐφ' ᾗ ὁδῷ Ἐγνατία πόλις, εἶτα Κελία καὶ Νήτιον καὶ Κανύσιον
C. 283 καὶ Ἑρδωνία· ἡ δὲ διὰ Τάραντος, μικρὸν ἐν ἀριστερᾷ, ὅσον δὴ μιᾶς ἡμέρας περίοδον κυκλεύσαντι, ἡ Ἀππία λεγομένη, ἁμαξήλατος μᾶλλον· ἐν ταύτῃ δὲ πόλις Οὐρία τε καὶ Οὐενουσία, ἡ μὲν μεταξὺ Τάραντος καὶ Βρεντεσίου, ἡ δ' [ἐν] μεθορίοις Σαυνιτῶν καὶ Λευκανῶν. συμβάλλουσι δὲ ἄμφω κατὰ Βενεουεντὸν καὶ τὴν Καμπανίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου. τοὐντεῦθεν δ' ἤδη μέχρι τῆς Ῥώμης Ἀππία καλεῖται, διὰ Καυδίου καὶ Καλατίας καὶ Καπύης καὶ Κασιλίνου μέχρι Σινοέσσης· τὰ δ' ἐνθένδε εἴρηται. ἡ δὲ πᾶσά ἐστιν ἐκ Ῥώμης εἰς Βρεντέσιον μίλια τριακόσια ἑξήκοντα. τρίτη δ' ἐστὶν ἐκ Ῥηγίου διὰ Βρεττίων καὶ Λευκανῶν καὶ τῆς Σαυνίτιδος εἰς τὴν Καμπανίαν, συνάπτουσα

Steph. censuerant satis probabiliter, sed a codd. recedere non ausim: Eust. quoque (ad Od. *Α* p. 1409 R.) iis concinit. — τοῦ] τῆς Cor. 1. προβραχῆ Cor. — ἔχειν codd. edd. 3. ἔτι] ἐν codd. Xyl. corr. 4. εὐθύπλοα codd. Cor. εὐθύπλος ald., unde εὐθύπλους Xyl. 6. ἡμινοίκη codd. Xyl. corr. — πευκεσίων codd. Xyl. corr. 7. δαυνιτῶν codd. Cor. corr. — σαννιτῶν *C.* — Οὐενεουεντοῦ *ABCl.* 8. ἰγνατία *Bl.* — καὶ Νήτιον, quae Casaubono iam expungenda videbantur, utpote nata ex repetitione proximorum καὶ Κανύσιον, Cor. omisit, neque quidquam aliud ad tuendum illud nomen, nemini praeterea commemoratum, proferri potuit, quam Tabulae Peutingerianae Ehetium iisdem fere in partibus positum, de quo ipso tamen nihil constat. In medio igitur res est relinquenda. 9. κερδωνία *ABC* Cor. corr. 10. δὴ] δὲ codd., aster. incl. Cor. 12. ἐν om. codd. Cas. add. 13. οὐενεουεντὸν *ABC.* 15. κλαυδίου codd. Xyl. corr. — γαλατίας codd. Xyl. corr. 16. Καπύας Sbk. Cor. — μέχρις ὀνέσσης *ABCl* μέχρις οὐενουσίας *t* ex corr. sec. m., ald.; μέχρι σινουέσσης Sbk. Cor. ex coni. Tyrwh.: at cf. ad V, 219. 19. σαυνήτιδος *A* σαννίτιδος *C.*

εἰς τὴν Ἀππίαν, μακροτέρα τῆς ἐκ Βρεντεσίου τρισὶν ἢ τέτρασιν ἡμέραις διὰ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν.

8. Ὁ δ' εἰς τὴν περαίαν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλοῦς [διπλοῦς] ἐστιν, ὁ μὲν ἐπὶ τὰ Κεραύνια καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν τῆς τε Ἠπείρου καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁ δ' εἰς Ἐπίδαμνον, μείζων τοῦ προτέρου· χιλίων γάρ ἐστι καὶ ὀκτακοσίων σταδίων· τέτριπται δὲ καὶ οὗτος διὰ τὸ τὴν πόλιν εὐφυῶς κεῖσθαι πρός τε τὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἔθνη καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων. παραπλέοντι δ' ἐκ τοῦ Βρεντεσίου τὴν Ἀδριατικὴν παραλίαν πόλις ἐστὶν ἡ Ἐγνατία, A. 434
οὖσα κοινὴ καταγωγὴ πλέοντί τε καὶ πεζεύοντι εἰς Βάριον· ὁ δὲ πλοῦς Νότῳ. μέχρι δεῦρο μὲν Πευκέτιοι κατὰ θάλατταν, [ἐν] τῇ μεσογαίᾳ δὲ μέχρι Σιλουίου· πᾶσα δὲ τραχεῖα καὶ ὀρεινή, πολὺ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν κοινωνοῦσα, ἀποίκους δ' Ἀρκάδας δέξασθαι δοκεῖ. εἰσὶ δ' ἐκ Βρεντεσίου εἰς Βάριον ἑπτακόσιοί που στάδιοι· σχεδὸν δ' ἴσον ἑκατέρας [Τάρας] διέχει· τὴν δὲ συνεχῆ Δαύνιοι νέμονται, εἶτα Ἄπουλοι μέχρι Φρεντανῶν. ἀνάγκη δέ, Πευκετίων καὶ Δαυνίων μηδ' ὅλως λεγομένων ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, πλὴν εἰ τὸ παλαιόν, ἁπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας Ἀπουλίας λεγομένης νυνί, μηδὲ τοὺς ὅρους ἐπ' ἀκριβὲς λέγεσθαι τῶν ἐθνῶν τούτων· διόπερ οὐδ' ἡμῖν διισχυριστέον περὶ αὐτῶν.

---

1. *τέταρσιν B τέτταρσιν Cl* edd. 2. *ἀπιανῶν AB ἀππιανῶν Cl* Xyl. corr. 3. *διπλοῦς* om. codd. edd. Attamen cum sententia ipsa ea vox requiratur, atque in Epit. exstet, addere eam non dubitavi. 5. Du Theil. et Grosk. post *Ἑλλάδος* excidisse quaedam suspicantur, quibus navigationis illius longitudo fuerit indicata: atque hic quidem, cum intervallum inter Brundusium et Epidamnum vel mille stadiis sit brevius, alterum vero, ut ex p. 281 extr. pateat, octingentorum fere stadiorum, ex proximis huc transferenda putat verba *ὅσον ὀκτακοσίων σταδίων*, ibique, ubi nunc leguntur, delenda. Sed nimia haec est audacia ac non probanda. Multo tamen improbabilior Gossellini est opinio, qui *χιλίων* ex errore aliquo natum esse censet. 9. *στεγνατία* codd. Xyl. corr. 10. *καταγωγῆς C.* 11. *δεῦρο* punctis suppositis not. in *B*, om. *hno*. — *πευκετίου Al πευκεστίου BC* Xyl. corr. 12. *ἐν* om. codd. edd. 15. *Τάρας* om. codd. Xyl. add. 16. *καύνιοι* codd., sed *δ* sup. *κ* sec. m. add. in *B*. 17. *γενομένων l.* 19. *ἀπουληίας A*.

9. Ἐκ δὲ Βαρίου πρὸς τὸν ποταμὸν Αὔφιδον, ἐφ' ᾧ τὸ ἐμπόριον τῶν Κανυσιτῶν, τετρακόσιοι· ὁ δ' ἀνάπλους ἐπὶ τὸ ἐμπόριον ἐνενήκοντα. πλησίον δὲ καὶ Σαλαπία, τὸ τῶν Ἀργυριππηνῶν ἐπίνειον. οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης ὑπέρκεινται δύο πόλεις ἔν γε τῷ πεδίῳ, μέγισται τῶν Ἰταλιωτίδων γεγονυῖαι πρότερον, ὡς ἐκ τῶν περιβόλων δῆλον, τό τε Κανύσιον καὶ ἡ Ἀργυρίππα, ἀλλὰ νῦν ἐλάττους εἰσίν· ἐκαλεῖτο δ' ἐξ ἀρχῆς Ἄργος Ἵππιον, εἶτ' Ἀργυρίππα, εἶτα νῦν Ἄρποι. λέγον-
C. 284 ται δ' ἀμφότεραι Διομήδους κτίσματα, καὶ τὸ πεδίον καὶ ἄλλα πολλὰ δείκνυται τῆς Διομήδους ἐν τούτοις τοῖς τόποις δυναστείας
A. 435 σημεῖα. ἐν μὲν τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ τῆς ἐν Λουκερίᾳ παλαιὰ ἀναθήματα· καὶ αὕτη δ' ὑπῆρξε πόλις ἀρχαία Δαυνίων, νῦν δὲ τεταπείνωται. ἐν δὲ τῇ πλησίον θαλάττῃ δύο νῆσοι Διομήδειαι προσαγορευόμεναι, ὧν ἡ μὲν οἰκεῖται, τὴν δ' ἐρήμην φασὶν εἶναι· ἐν ᾗ καὶ τὸν Διομήδη μυθεύουσιν ἀφανισθῆναί τινες καὶ τοὺς ἑταίρους ἀπορνιθωθῆναι, καὶ δὴ καὶ νῦν διαμένειν ἡμέρους καὶ βίον τινὰ ζῆν ἀνθρώπινον τάξει τε διαίτης καὶ τῇ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητι τοὺς ἐπιεικεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν κακούργων καὶ μιαρῶν φυγῇ. εἴρηται δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς διατεθρυλημένα περὶ τοῦ ἥρωος τούτου καὶ αἱ νομισθεῖσαι τιμαί. δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σιποῦς Διομήδους εἶναι κτίσμα, διέχων τῆς Σαλαπίας ὅσον τετταράκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους, καὶ

---

1. αὐφίδιον lB (sed hic puncto sub alt. ι posito) ἀφίδιον C. 2. καννυσιτῶν ABC. 3. ἐνενήκοντα] ϛ' ald. eaque scriptura, a Groskurdio alteri praelata, vera putanda erit, nisi τὸ ἐμπόριον τῶν Κανυσιτῶν pro ipso Canusio habeatur, quae D'Anvillii fuit opinio (v. *Anal. géogr. de l'It.* p. 222). At diversum ab eo esse Strabonis verba manifesto videntur indicare, ac proclivis fuit notarum istarum permutatio. — σαλιππία ACl. — Ἀργυριππίνων Cor.: alteram formam tuetur praeter codd. consensum Steph. s. v. 5. γε asteriscis inclusit Cor.: haud spernenda est Groskurdii coniectura ἐν μεγάλῳ πεδίῳ. 7. ἀργυρίππη ald. — ἐλάττω ἐστὶν ACB, sed in hoc τους εἰσὶν sec. m. supra add. 8. ἀργυροίππιον codd. Cas. corr. ex Serv. ad Virg. Aen. IX, 246. Plin. H. N. III, 16. — ἀργυρίππη ald. — λείπονται C λέγεται δ' ἀμφότερα Διομήδους κτίσμα ald. 10. διομήδου ald. 11. Λουκερίᾳ edd. 13. Διομήδειοι edd. 15. διομήδην ald. 17. ἡμέρους] ἐκ μέρους ald. 20. ἥρως AB, sed in hoc ο sec. m. add.

ὠνομάζετό γε Σηπιοῦς Ἑλληνικῶς ἀπὸ τῶν ἐκκυματιζομένων σηπιῶν. μεταξὺ δὲ τῆς Σαλαπίας καὶ τοῦ Σιποῦντος ποταμός τε πλωτὸς καὶ στομαλίμνη μεγάλη· δι' ἀμφοῖν δὲ τὰ ἐκ Σιποῦντος κατάγεται, καὶ μάλιστα ὁ σῖτος. δείκνυται δὲ τῆς Δαυνίας περὶ λόφον, ᾧ ὄνομα Δρίον, ἡρῷα, τὸ μὲν Κάλχαντος ἐπ' ἄκρᾳ τῇ κορυφῇ· ἐναγίζουσι δ' αὐτῷ μέλανα κριὸν οἱ μαν- A. 436 τευόμενοι, ἐγκοιμώμενοι ἐν τῷ δέρματι· τὸ δὲ Ποδαλειρίου κάτω πρὸς τῇ ῥίζῃ, διέχον τῆς θαλάττης ὅσον σταδίους ἑκατόν· ῥεῖ δ' ἐξ αὐτοῦ ποτάμιον πάνακες πρὸς τὰς τῶν θρεμμάτων νόσους. πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου τούτου πελάγιον ἀκρωτήριον ἐπὶ τριακοσίους ἀνατεῖνον σταδίους πρὸς τὰς ἀνατολάς, τὸ Γάργανον, κάμπτοντι δὲ τὴν ἄκραν πολισμάτιον Οὔρειον, καὶ πρὸ τῆς ἄκρας αἱ Διομήδειαι νῆσοι. ἔστι δὲ πᾶσα ἡ χώρα αὕτη πάμφορός τε καὶ πολυφόρος, ἵπποις δὲ καὶ προβάτοις ἀρίστη· ἡ δ' ἐρέα μαλακωτέρα μὲν τῆς Ταραντίνης ἐστί, λαμπρὰ δὲ ἧττον. ἡ δὲ χώρα εὐδεινὴ διὰ τὴν κοιλότητα τῶν πεδίων. οἱ δὲ καὶ διώρυγα τεμεῖν ἐπιχειρῆσαί φασι τὸν Διομήδη μέχρι τῆς θαλάττης, καταλιπεῖν δ' ἡμιτελῆ καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας πράξεις μετάπεμπτον οἴκαδε γενόμενον, κἀκεῖ καταστρέψαι τὸν βίον. εἷς μὲν οὗτος ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, δεύτερος δ', ὡς αὐτόθι μείνειε μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου, τρίτος δ' ὁ μυθώδης, ὃν προεῖπον, τὸν ἐν τῇ νήσῳ λέγων ἀφανισμόν, τέταρτον δὲ θείη τις ἂν τὸν τῶν Ἐνετῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι παρά σφίσι πως τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ μυθεύουσιν, ἣν ἀποθέωσιν καλοῦσι. ταῦτα μὲν οὖν κατ' Ἀρτεμίδωρον κεῖται τὰ διαστήματα.

10. Φησὶ δ' ὁ χωρογράφος τὰ ἀπὸ τοῦ Βρεντεσίου μέχρι C. 285 Γαργάνου μιλίων ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε, πλεονάζει δὲ αὐτὰ Ἀρτεμίδωρος· ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἀγκῶνα διακόσια πεντήκοντα

1. *σιπιοῦς AC.* 3. *στομαλίμνη μεγάλη B*, sed ς sup. utrumque *η* sec. m. add., simulque accentus voci *στομα* appictus: inde *στόμα λίμνης μεγάλης* ald. Sbk. corr. 4. *δὲ* om. *C* sec. Phil., *τῆς Δαυνίας* vero sec. Falc. — *σαυνίας ABl* Xyl. corr. 7. *ποδαλιρίου C.* 13. *Διομήδειοι* edd. 15. *δὲ*] *τε* Cor. 16. *εὐδεινὴ* Cas. *εὐδιεινὴ n* Sbk. Cor. ex Palm. sent. 17. *ἐπιχειρίσαι C.* — *διομήδην* ald. 23. *δὲ* om. *Bl.* — *αἰνετῶν A.* 27. *τὰ*] *τὸ* edd. inde a Xyl. 29. *ὁ* om. *C*(?)

CAPUT IV.

1. *Τοσαύτη μέντοι καὶ τοιαύτη τις ἡ Ἰταλία. πολλὰ δ' εἰρηκότων, τὰ μέγιστα νῦν ἐπισημανούμεθα, ὑφ' ὧν *νῦν* εἰς τοσοῦτον ὕψος ἐξήρθησαν Ῥωμαῖοι. ἓν μέν, ὅτι νήσου δίκην ἀσφα-*
C. 286 *λῶς φρουρεῖται τοῖς πελάγεσι κύκλῳ πλὴν ὀλίγων μερῶν, [ἃ] καὶ αὐτὰ τετείχισται τοῖς ὄρεσι δυσβάτοις οὖσι. δεύτερον δὲ τὸ ἀλίμενον κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ τὸ τοὺς ὄντας λιμένας μεγάλους εἶναι καὶ θαυμαστούς, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐπιχειρήσεις χρήσιμον, τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀντεπιχειρήσεις καὶ τὴν τῶν ἐμποριῶν ἀφθονίαν συνεργόν. τρίτον δὲ τὸ πολλαῖς ὑποπεπτωκέναι διαφοραῖς ἀέρων τε καὶ κράσεων, παρ' ἃς καὶ ζῷα καὶ φυτὰ καὶ πάνθ' ἁπλῶς τὰ πρὸς τὸν βίον χρήσιμα πλείστην ἐξάλλαξιν ἔχει πρός τε τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον. ἐκτέταται δὲ τὸ μῆκος αὐτῆς ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν ἄρκτων τὸ πλέον, προσθήκη δ' ἐστὶν ἡ Σικελία τῷ μήκει, τοσαύτη οὖσα καὶ τοσούτῳ, καθάπερ μέρος. εὐκρασία δ' ἀέρων καὶ δυσκρασία κρίνεται παρὰ τὰ ψύχη καὶ τὰ θάλπη καὶ τὰ μεταξὺ τούτων, ὥστ' ἐκ τούτων ἀνάγκη τὴν νῦν Ἰταλίαν ἐν μέσῳ τῶν ὑπερβολῶν ἀμφοτέρων κειμένην, τοσαύτην τῷ μήκει, πλεῖστον τῆς εὐκράτου μετέχειν καὶ κατὰ πλείστας ἰδέας. τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως συμβέβηκεν αὐτῇ· τῶν γὰρ Ἀπεννίνων ὀρῶν δι' ὅλου τοῦ μήκους διατεταμένων, ἐφ' ἑκάτερον δὲ τὸ πλευρὸν πεδία καὶ γεωλοφίας καλλικάρπους ἀπολειπόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς ἐστιν, ὃ μὴ καὶ τῶν ὀρείων ἀγαθῶν καὶ τῶν πεδίων ἀπολαῦον τυγχάνει. καὶ προστίθει τὸ μέγεθος καὶ πλῆθος ποταμῶν τε καὶ*

---

2. *μέντοι* insolentius positum est h. l.: exspectares potius *μὲν δὴ* sive *μὲν οὖν*, quibus Strabo uti solet in locis similibus. — *ἐστιν* ante *ἡ* add. *C*(?) ald. 3. *εἰρηκότων*, et *ες* sup. *ων* sec. m., B *εἰρηκότες* *C*(?) ald. — *νῦν* ante *ἐπισημανούμεθα* om. edd. atque aut hoc, aut quod mox legitur a librario profectum videtur: equidem alterum hoc tollere malui. 4. *οἱ* ante *Ῥωμαῖοι* add. edd. 5. *ἃ* om. codd. edd. 6. *δὲ* post *αὐτὰ* add. Cor. 10. *ἐμπορειῶν* *A* *ἐμπορίων* *BC* edd. 15. *τοσοῦτον* *Cl*(?) ald. 16. *εὐκρασίαι* et mox *δυσκρασίαι* *A*. 18. *ἐκ*] *καὶ* codd. Cor. corr. 22. *τὸ* om. ald. *τῶν πλευρῶν* *no* Cor. 23. *ἀπολιπόντων* codd. Cor. corr. 24. *ἀπὸ τῶν* ante *πεδίων* add. *no* edd. Videtur potius scribendum *πεδινῶν*.

λιμνῶν, πρὸς δὲ τούτοις θερμῶν τε καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναβολὰς πολλαχοῦ πρὸς ὑγείαν φύσει παρεσκευασμένας, καὶ μὴν καὶ μετάλλων εὐπορίας παντοδαπῶν. ὕλης τε καὶ τροφῆς ἀνθρώποις τε καὶ βοσκήμασιν οὐδ' ἀξίως ἐστὶν εἰπεῖν τὴν ἀφθονίαν, ὅσην παρέχεται, καὶ τὴν χρηστοκαρπίαν. ἐν μέσῳ δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν τῶν μεγίστων οὖσα καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἀρίστων τῆς Ἀσίας μερῶν, τῷ μὲν κρατιστεύειν ἐν ἀρετῇ τε καὶ μεγέθει τὰ περιεστῶτα αὐτὴν πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχει, τῷ δ' ἐγγὺς εἶναι τὸ μετὰ ῥᾳστώνης ὑπουργεῖσθαι πεπόρισται.

2. Εἰ δὲ δεῖ τῷ περὶ τῆς Ἰταλίας λόγῳ προσθεῖναί τινα λό- A. 439
γον κεφαλαιώδη καὶ περὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν κατασχόντων αὐτὴν καὶ κατεσκευασμένων ὁρμητήριον πρὸς τὴν σύμπασαν ἡγεμονίαν, προσειλήφθω καὶ ταῦτα· ὅτι Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης βασιλευόμενοι διετέλεσαν σωφρόνως ἐπὶ πολλὰς γενεάς· ἔπειτα τοῦ ἐσχάτου Ταρκυνίου μοχθηρῶς ἄρχοντος, τὸν μὲν ἐξέβαλον, πολιτείαν δὲ συνεστήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρ-
χίας καὶ ἀριστοκρατίας, κοινωνοῖς δ' ἐχρήσαντο Σαβίνοις τε καὶ C. 287
Λατίνοις· οὐκ εὐγνωμόνων δ' οὔτε ἐκείνων ἀεὶ τυγχάνοντες οὔτε τῶν ἄλλων τῶν πλησιοχώρων ἠναγκάζοντο τρόπον τινὰ τῇ ἐκείνων καταλύσει τὴν σφετέραν ἐπαύξειν. οὕτω δ' αὐτοῖς κατ' ὀλίγον προϊοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν συνέβη τὴν πόλιν αἰφνιδίως ἀποβαλεῖν παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν, παρὰ δόξαν δὲ καὶ ἀπολαβεῖν· ἐγένετο δὲ τοῦτο, ὥς φησι Πολύβιος, ἔτει ἐννεακαιδεκάτῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν, κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην. διακρουσάμενοι δὲ τούτους Ῥωμαῖοι πρῶτον μὲν Λατίνους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποιήσαντο, εἶτα Τυρρηνοὺς καὶ Κελτοὺς τοὺς περὶ τὸν Πάδον ἔπαυσαν τῆς

---

1. λιμένων *AC*. 2. ὑγίειαν edd. — παρεσκευασμένων *no* ald. 3. ὕλης δὲ καὶ Cor. 5. ὅσον *ACB*, sed in hoc η sup. alterum o sec. m. add. 7. ἐν Cor. asteriscis inclusit, atque insolenter sane addita est praepositio. 12. τὴν ante ἡγεμονίαν add. ald. 16. μοναρχείας *C*, sed ε post deletum. 17. ἀριστοκρατείας *BC*. 19. τῶν om. ald. 22. ὑπὸ Κελτῶν ante ἀποβαλεῖν add. Cor. ex Plethone, qui habet ὑπὸ Κελτῶν περὶ τοῦ Πάδου ἀποβαλεῖν: quae additamenta respui videntur ipsa orationis compositione; etsi τούτους, quod sequitur, ea commendat. 24. κατὰ] καὶ codd. Cas. corr. 25. ἀντιαλκίδου *C*.

πολλῆς καὶ ἀνέδην ἐλευθερίας· εἶτα Σαυνίτας, μετὰ δὲ τούτους Ταραντίνους καὶ Πύρρον κατεπολέμησαν, εἶτ' ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν τῆς νῦν Ἰταλίας πλὴν τῆς περὶ τὸν Πάδον. ταύτης δ' ἔτι καθεστώσης ἐν πολέμῳ, διέβησαν εἰς τὴν Σικελίαν, ἀφελόμενοι δὲ Καρχηδονίων αὐτὴν ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πάδον· συνεστῶτος δ' ἔτι τούτου τοῦ πολέμου, παρῆν Ἀννίβας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ δεύτερος οὗτος πόλεμος πρὸς Καρχηδονίους συνέπεσε, καὶ μετ' οὐ πολὺ τρίτος, ἐν ᾧ κατεσκάφη Καρχηδών· ἅμα δὲ τήν τε Λιβύην ἔσχον Ῥωμαῖοι καὶ τῆς Ἰβηρίας, ὅσον ἀφείλοντο τῶν Καρχηδονίων. συνενεωτέρισαν δὲ τοῖς Καρχηδονίοις οἵ θ' Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες καὶ τῆς Ἀσίας οἱ ἐντὸς Ἅλυος καὶ τοῦ Ταύρου, καὶ τούτους οὖν ἅμα συγκαταπτᾶσθαι προήχθησαν, ὧν Ἀντίοχός τε ἦν ὁ βασιλεὺς καὶ Φίλιππος καὶ
A. 440 Περσεύς. καὶ Ἰλλυριῶν δὲ καὶ Θρᾳκῶν οἱ πλησιόχωροι τοῖς τε Ἕλλησι καὶ Μακεδόσιν ἀρχὰς ἔλαβον τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου, καὶ διετέλεσαν πολεμοῦντες μέχρι καταλύσεως ἁπάντων τῶν ἐντὸς Ἴστρου καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος. τὰ δ' αὐτὰ ἔπαθον καὶ Ἴβηρες καὶ Κελτοὶ καὶ ἅπαντες οἱ λοιποί, ὅσοι Ῥωμαίων ὑπακούουσι· τήν τε γὰρ Ἰβηρίαν οὐκ ἐπαύσαντο ὑπαγόμενοι τοῖς ὅπλοις, ἕως ἅπασαν κατεστρέψαντο, Νομαντίνους τε ἐξελόντες καὶ Οὐρίαθον καὶ Σερτώριον ὕστερον διαφθείραντες, ὑστάτους δὲ Καντάβρους, οὓς [κατέλυσεν] ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· τὴν [δὲ] Κελτικὴν ἅπασαν τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς σὺν τῇ Λιγυστικῇ πρότερον μὲν κατὰ μέρος ἀεὶ προσήγοντο, ὕστερον δὲ Καῖσαρ [ὁ] Θεός, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Σεβαστὸς κοινῷ πολέμῳ καὶ ἀθρόως κατεκτήσαντο, νυνὶ δὲ Γερμανοῖς προσπολεμοῦσιν, ἀπὸ τούτων ὁρμώμενοι τῶν τόπων ὡς οἰκειοτάτων, καί τισιν ἤδη θριάμ-
C. 288 βοις κεκοσμήκασιν ἀπ' αὐτῶν τὴν πατρίδα. τῆς δὲ Λιβύης,

---

1. ἄδην *ABCl* ἀναίδην *no* Pleth., unde Cor. scripsit ἀνέδην. 4. τὴν om. edd. 6. τούτου om. *Clno*. 10. ὅσην Cor. — συνενεωτέρησαν *AC*. 18. ἐπακούουσι codd. Cor. corr. 20. οὐρείεθον codd. 22. καντταύρους *B* ald. — κατέλυσεν om. *ABCl* Sbk. add. ex coni. Cas. v. III, 156. — καὶ ante τὴν add. edd. — δὲ om. codd. edd., sed γρ. τὴν δὲ *n*, idque probabilius visum, quam edd. scriptura. 25. ὁ om. *AC*. — καὶ ante μετὰ om. ald. — ἀθρόως] ἀφόβως *B*. 27. θριαμβρίοις, punctis sub alt. ρ pictis, *B*.

ὅση μὴ Καρχηδονίων, βασιλεῦσιν ἐπετέτραπτο ὑπηκόοις οὖσιν, ἀφιστάμενοι δὲ κατελύοντο· νυνὶ δ' εἰς Ἰούβαν περιέστηκεν ἥ τε Μαυρουσία καὶ πολλὰ μέρη τῆς ἄλλης Λιβύης διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὔνοιάν τε καὶ φιλίαν. τὰ δ' ὅμοια καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν συνέβη· κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τῶν βασιλέων διῳκεῖτο ὑπηκόων ὄντων, ὕστερον δ' ἐκλιπόντων ἐκείνων, καθάπερ τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων καὶ Σύρων καὶ Παφλαγόνων καὶ Καππαδόκων καὶ Αἰγυπτίων, [ἢ] ἀφισταμένων καὶ ἔπειτα καταλυομένων, καθάπερ ἐπὶ Μιθριδάτου συνέβη τοῦ Εὐπάτορος καὶ τῆς Αἰγυπτίας Κλεοπάτρας, ἅπαντα τὰ ἐντὸς Φάσιδος καὶ Εὐφράτου πλὴν Ἀράβων τινῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστὶ καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀποδειχθεῖσι δυνάσταις. Ἀρμένιοι δὲ καὶ οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Κολχίδος, Ἀλβανοί τε καὶ Ἴβηρες, παρουσίας δέονται μόνον τῶν ἡγησομένων, καλῶς δὲ κρατοῦνται, νεωτερίζουσι δὲ διὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἀπασχολίας, καθάπερ καὶ οἱ πέραν τοῦ Ἴστρου τὸν Εὔξεινον περιοικοῦντες πλὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν Νομάδων· τὸ μὲν γὰρ ὑπήκοον, τὸ δ' ἄχρηστον εἰς πᾶν †τὸ ἀκοινώνητον, φυλακῆς δὲ μόνον δεόμενον· καὶ τἆλλα δὲ τὰ πολλὰ Σκηνιτῶν καὶ Νομάδων ἐστὶ πόρρω σφόδρα ὄντων. Παρθυαῖοι δέ, ὅμοροί τε ὄντες καὶ μέγιστον δυνάμενοι, τοσοῦτον A. 441 ὅμως ἐνέδοσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνων ὑπεροχήν, ὥστ' οὐ μόνον τὰ τρόπαια ἔπεμψαν εἰς Ῥώμην, ἃ κατὰ Ῥωμαίων ἀνέστησάν ποτε, ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπίστευσε Φραάτης τῷ Σεβαστῷ Καίσαρι καὶ παίδων παῖδας, ἐξομηρευσάμενος θεραπευτικῶς τὴν φιλίαν· οἱ δὲ νῦν μετίασι ἐνθένδε πολλάκις τὸν βασιλεύσοντα, καὶ σχεδόν τι πλησίον εἰσὶ τοῦ ἐπὶ Ῥωμαίοις ποιῆσαι τὴν σύμπασαν ἐξουσίαν. καὶ αὐτὴν [δὲ] τὴν Ἰταλίαν διαστᾶσαν πολλάκις, ἀφ' οὗ γε ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐστί, καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἡ τῆς πολιτείας ἀρετὴ καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκώλυσεν ἐπὶ πλέον προελθεῖν πλημμελείας καὶ διαφθορᾶς. χαλε-

---

5. διὰ] ὑπὸ ald. 6. ἐκλελοιπότων no Cor. 8. ἢ om. codd. Cor. add. 13. χαλκίδος A. 14. μόνων AB (hic ex corr., primum videtur scriptum fuisse μόναν). — ἡγεσαμένων ald. 18. τῷ ἀκοινωνήτῳ Cor.: Grosk. contra malit addere διὰ. 20. μέγιστοι AClB, sed in hoc ν sup. ι sec. m., μέγιστον n. 24. φραάτας A. 26. βασιλεύσαντα Bl ald. 27. δὲ add. Cor. 30. διαφορᾶς gk (sec. m.).

πὸν δὲ ἄλλως [δι]οικεῖν τὴν τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἢ ἑνὶ ἐπιτρέψαντας ὡς πατρί. οὐδέποτε γοῦν εὐπορῆσαι τοσαύτης εἰρήνης καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν ὑπῆρξε Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ὅσην Καῖσάρ τε ὁ Σεβαστὸς παρέσχεν, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν αὐτοτελῆ, καὶ νῦν ὁ διαδεξάμενος υἱὸς ἐκεῖνον παρέχει Τιβέριος, κανόνα τῆς διοικήσεως καὶ τῶν προσταγμάτων ποιούμενος ἐκεῖνον, καὶ αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ, Γερμανικός τε καὶ Δροῦσος, ὑπουργοῦντες τῷ πατρί.

---

1. οἰκεῖν *BClA*, sed in hoc δι sec. m. add. inter versus, διοικεῖν *on* (hic ex corr.), idque rec. Sbk. 8. In fine libri add. in *B* quae initio proximi leguntur usque ad Ἰταλικῶν, quae tamen suo etiam loco scripta sunt. Similiter in *k* add. quae ibi habentur usque ad τρόπον.

INDEX

FRAGMENTORUM STRABONIS, QUAE CONTINENTUR IN EPITOME VATICANA (*E*).

LIBER I.

(59) *ὅτι φασὶ τὸν πειραιᾶ — ἐκλεκτόν:* (61) *ὅτι αἰνειᾶνες οἱ νῦν αἰτωλοῖς ὅμοροι — τινές. αἰγύπτιοι δ' εἴς τε αἰθίοπας καὶ κόλχους. τινὰ μὲν οὖν — διεφθάρη: ὅτι τοῦ ἡροδότου* — (62) *καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος: ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἐρατοσθένης ἀφορίζων* — (63) *καὶ τὸ κάντιον ἡμερῶν τινων πλοῦν ἀπέχειν τῆς κελτικῆς φησι. καὶ τὰ πέραν τοῦ ῥήνου* — (64) *ἠνάγκασται καὶ τοῦ μήκους ἀστοχεῖν:*

LIBER II.

ἐκ τῶν τοῦ στράβωνος γεωγραφικῶν δευτέρου: (67) *ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τῶν γεωγραφικῶν* — (68) *συνεπισπάσασθαι δὲ τὴν ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν* (nonnulla cum margine praecisa interciderunt) (70) *πλὴν οὐκ ὀρθῶς οὗτος καὶ δι' ἄλλων τε καὶ ὅτι εἰ ὁ διὰ ῥόδου* — (71) *ὥστ' οὐδ' ἐκεῖνος εὐλογεῖτο: ὅτι τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν — ῥέπει: ὅτι σταδιασμὸν καλεῖ τὸ διὰ σταδίους μέτρημα, ὡς τὸ διὰ μιλίων μιλιασμὸν καὶ ὅτι οἰκουμένην φησὶ καλουμένην, ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν:* (72) *ὅτι τὴν κινναμωμοφόρον ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην — σταδίους. καὶ ὅτι τὴν ἰέρνην ἐπέκεινα μὲν τῆς βρεττανικῆς εἶναί φασι. ὀλίγην δὲ*

διὰ ψῦχος οἰκεῖσθαι: ὅτι ἡ ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα — καὶ ἄλλον φόρτον: (69) ὅτι φησὶ προκλῆς τοὺς ἀλεξάνδρῳ — γαζοφύλακος. (70) καὶ ὅτι περὶ τῆς ἰνδικῆς γράψαντες — καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη: (73) ὅτι πάμφορον εἶναι τὴν βακτριανὴν — (74) σταδίοις ,γ καὶ ψ': ὅτι τὴν διακεκαυμένην — γράφεσθαι: ἔτι τοίνυν ἡ βακτριανὴ — βόρειον θάλατταν: (75) φησὶ δέ γε ὁ ἵππαρχος — ἢ ἐπί (verba τινος — Δηίμαχον cum margine praecisa interciderunt) συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι — (76) ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις: ὅτι εἴς τις τῶν πρὸς τοὺς ματαίως ἀντιλέγοντας — συνηγοροῦσαν: (78) ὅτι τῇ προειρημένῃ θέσει ἀκολουθῶν ἐρατοσθένης τοῦ τε ταύρου — ῥομβοειδῆ φησι. τὴν δ' ἀριανὴν ὁρῶν — (79) καὶ πάλιν πρὸς νότον. δηλοῖ δὴ τὸ — μεσοποταμίας ὑπερησίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. διὰ δὴ ταῦτα πάντα — μερίδα. ἀγνωμονεῖν δὴ — φύσιν: (92) ὅτι τὸ σούνιον ἀκρωτηριάζει — μακεδονικούς: ὅτι ἐξ ἐπιδάμνου — δισχιλίων σταδίων. (93) ἐκ δὲ ἀλεξανδρείας εἰς καρχηδόνα οὐ πλείους τῶν ,θ. τὸν δὲ ἐκ καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν οὐ πλειόνων εἶναί φασι σταδίων ,ε: (103) ὅτι ὅμηρος πάντας αἰθίοπας δίχα διαιρεῖ. λέγονται οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος οἱ δ' ἀνιόντος. πρὸς ὅ φησι ἐρατοσθένης οὕτω μεταγράφειν ἔδει ἠμὲν — σώμασιν, οἵους φησὶ ἐρατοσθένης εὐερνεστέρους τινὰς ὄντας τῶν αἰθιόπων καὶ ἧττον ἑψομένους τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος. οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τοὺς ἰνδοὺς εἰκὸς ὅμηρον ἀλλὰ μᾶλλον — ἀλλήλῃσιν: (106) ὅτι νάρβων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου — βυζαντίου. ἀπὸ δὲ τῆς ῥοδίας — ὥς εἰρήκασι σταδίους: ὅτι οἱ νῦν ὁμολογοῦσιν — πλευρᾶς: (107) ὅτι ὑπεναντίως τῷ νείλῳ — ποταμῷ. (94) ἔστιν οὖν πρὸς γεωγραφίαν οἰκεῖον — ἑκατέρων τῶν τροπικῶν (verba εἰς — ταῖς cum margine praecisa interciderunt) εὐκράτοις — (96) καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ ἐνυδροτέραν. αὕτη μὲν οὖν ἡ διαίρεσις δοκεῖ — μέσα εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. (97) ὁ δὲ πολύβιος οὐκ εὖ τὸ ποιεῖν — ἀλλ' οὐ συγκειμένων (verba οὕτως — ὅλην cum marg. praecisa interciderunt) τὴν ἐκ τῶν — (98) βούλονται λέγειν. (109) ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα — (110) πρὸς τὸ προκείμενον. ὁ δὲ γεωγραφικὸς — (111) τὸ μὲν

βόρειον, τὸ δὲ νότιον: δῆλον δ' ὅτι — (115) ὥστ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι θετέον: ὅτι φησὶν ἵππαρχος πιστεύσας — ἐν μασσαλίᾳ. πολλαχοῦ δὲ παρακρουόμενος — παρὰ πολλῶν. οἵ τε πλέοντες — τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ πελάγους. τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς ῥοδίας — καὶ γὰρ τὴν βρεττανικήν: (116) εἰ δὲ προστεθείη — (117) ἥτις πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρείττων ἐστί. καὶ ἑξῆς ἐπιφέρει ὡς οἱ νῦν ἄμεινον ἔχοιεν ἄν τι λέγειν περὶ πάντων: (118) ὅτι τὸ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι — (120) ἡ δὲ τῶν μεσημβρινῶν: πλεῖστον ἡ θάλαττα — (121) δέχονται μεταβολάς: λέγομεν δ' ἀναλαβόντες — (122) τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς σικελίας τὸ τυρρηνικόν: ὅτι νῆσοι δὲ ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ μέγισται σαρδὼ καὶ κύρνος μετὰ τὴν σικελίαν. (123) αὕτη δὲ καὶ — ἀρίστη. μετὰ δὲ σικελίαν — (124) καὶ κύπρον. τῆς δ' ἀσίας — (126) ὥς ἐστι δῆλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδείας. ἡ μὲν δὴ — (132) τέμοι τὸν μέγιστον τῆς γῆς. Haec ultima verba sunt folii, quod nunc est Epitomes ultimum: intercidit, ut videtur, unum, in quo complura haud dubie ex reliqua huius libri parte scripta fuerant (vid. Praefat.).

LIBER III.

(137) ὅτι βύρσῃ τεταμένῃ ἔοικεν ἡ ἰβηρία — ἀπὸ τῆς ἰβηρίας. εὐδαιμονεῖ δὲ κατὰ τὸ νότιον καὶ διαφερόντως κατὰ τὸ ἔξω στηλῶν: ὅτι οἱ κελτικοὶ κόλποι καὶ γαλατικοὶ καλοῦνται: ὅτι ἀναχύσεις λέγονται αἱ πληρούμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες: (144) ἄφθονος δὲ καὶ ἡ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων ἐργασία. καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων καὶ κυνηγεσίων. τῶν δ' ὀλεθρίων — προσαγορεύουσι: ὅτι ἀργύρια καὶ χρυσία καὶ αἱ τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ μεταλλεῖαι: (148) ὅτι ἐοίκασιν οἱ παλαιοὶ καλεῖν ταρτησσὸν τὸν βαῖτιν ποταμόν. ὃς καὶ ἀργυροῦς λέγεται διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἀργύρια. τὰ δὲ γάδειρα καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους ἐρύθειαν. δυεῖν γὰρ οὐσῶν — ποταμῷ: (157) ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς μαυρουσίας — τὴν μήνιγγα καὶ (166) ὅτι ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων — πολιτευόμενοι: ὅτι πρόκεινται τῆς ἰβηρίας νῆσοι τέτταρες δύο μὲν αἱ πιτυοῦσαι. τοσαῦται δὲ γυμνήσιαι ἃς καλοῦσι καὶ βαλεαρίδας. εἰσὶ δὲ πελάγιαι μᾶλλον — ἐβου-

σος παράμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. ἡ δὲ ὀφιοῦσσα ἔρημος. αἱ δὲ γυμνησίαι (sic) εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι. χοιραδώδεις δὲ κατὰ τὰ στόματα· ὅτι ἔξω στηλῶν τὰ γάδειρα νῆσος οὐ πολλῷ μείζων τῶν ρ' σταδίων τὸ μῆκος. πλάτος δ' ἐσθ' ὅπου καὶ σταδιαῖον. λέγεται δ' ἐπὶ πλήθει μηδεμιᾶς ἀπολείπεσθαι τῶν ῥώμης (sic) πόλεων ὥστε ἐν μιᾷ τῶν τιμήσεων καὶ πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς γαδειρανούς: (169) ὅτι ἐρύθειαν τὰ γάδειρα ἔοικε — ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα: (173) λέγει τὴν τοῦ ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν — εἶτ' ἀναχωρεῖν. (174) τὴν δὲ μηνιαίαν — τὰς δ' ἐνιαυσιαίας ὅτι κατὰ τὰς θερινὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀναχωρήσεις καὶ αἱ ἐπιβάσεις. εἰκάζουσι δ' ἕτεροι ἀπὸ τροπῶν μειοῦσθαι — θερινῶν τροπῶν: (175) αἱ δὲ καττιτερίδες — πελάγιαι. μέταλλα δ' ἔχουσι καττιτέρου καὶ μολίβδου. κέραμον δὲ καὶ χαλκώματα καὶ ἅλας ἀντὶ τούτων οἱ ἐπιχώριοι καὶ δερμάτων διαλλάττονται. περὶ μὲν οὖν ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα. (In marg. inferiore praeterea scripta sunt haec: (170) οἱ δὲ πορρώτερον μᾶλλον τῶν γαδείρων τὰς στήλας ἱδρῦσθαί φασι.)

LIBER IV.

(176) ἑξῆς δ' ἔστι ἡ ὑπὲρ τῶν ἄλπεων κελτική. ἣν ἀπὸ μὲν δύσεως ὁρίζει τὰ πυρηναῖα ὄρη. ἀπὸ δὲ τῶν ἀνατολῶν — μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ ῥήνου: ὅτι ὁ ῥοδανὸς ποταμὸς τῆς κελτικῆς ἐστι καὶ ἡ μασσαλία ὡσαύτως. πρὸς νότον παράλιος ἐγγὺς σαλλύων καὶ λιγύων ἐπὶ τὰ πρὸς ἰταλίαν μέρη καὶ τὸν οὔαρον ποταμόν: κτίσμα δ' ἐστὶ φωκέων τῆς ἰωνίας ἡ μασσαλία περιφανές. ἐντεῦθεν ἡ παραλία παρατείνει μέχρι τοῦ ἱεροῦ τῆς πυρηναίας ἀφροδίτης. τοῦτο δ' ἐστὶ ὅριον ταύτης τῆς ὑπαρχίας καὶ τῆς ἰβηρικῆς: (181) ὅτι μεγίστη προῖξ αὐτοῖς — κόσμον: μικρὸν δ' ἀπὸ τῆς μασσαλίας προελθοῦσα ἡ τῶν σαλύων ὀρεινὴ ἐπὶ ἄκραν εὐμεγέθη — τὸν γαλατικὸν κόλπον. καλοῦσι δ' αὐτὸν — τὸ σίγιον ὄρος. τῶν δὲ κόλπων — μέχρι πυρήνης. τῆς δὲ νάρβωνος ἑκατέρωθεν ποταμοὶ ῥέουσιν ὅπου καὶ λίμνη καὶ χωρίον ὕφυδρον — τὸν ἰχθὺν τὸ μέγεθος ἀξιόλογον: (184) ὑπέρκειται δὲ τῶν ἐκβολῶν — τοῦ ῥοδανοῦ: ὅτι νίκαια πόλις μασσαλιωτῶν. ἡ δ' ἀντίπολις τῶν ἰταλιωτίδων ἐξετάζεται. πρόκειν-

ται δὲ τῶν στενῶν — μασσαλιῶται. μετὰ δὲ — λήρων καὶ ἕτερα ἄττα νησίδια. (185) ἀπὸ μασσαλίας δὲ ἀρξάμενος — καὶ τοῦ ῥοδανοῦ σάλυες οἰκοῦσιν ἐπὶ πεντακοσίους σταδίους. ἐνταῦθα καὶ τὸ κέμμενον ὄρος συνάπτει πρὸς τῷ ῥοδανῷ. καὶ ὁ ἴσαρος ποταμὸς συμπίπτων τῷ ῥοδανῷ. ἔνθα κόιντος — κατέκοψε. ἀπὸ δὲ ἴσαρος εἰς ουίενναν — στάδιοι τκ'. (186) ἀλόβριγες δὲ γεωργοῦσι τὰ πεδία — ἄλπεσι. φέρεται δ' οὗτος ὁ ποταμὸς ἄνω τῶν ἄλπεων πολὺς καὶ σφοδρός (in marg. ὁ ῥοδανός): ὅτι τῶν ουόλκων (sic) τινὲς οἱ τεκτόσαγες καλούμενοι. οὗτοι δὲ πρὸς τῷ κεμμένει ὄρει οἰκοῦσιν. ἐκ τῆς κελτικῆς ἀποικισθέντες κατέσχον τὴν φρυγίαν τὴν ὅμορον τῇ καππαδοκίᾳ καὶ τοῖς παφλαγόσι: ὅτι οἱ νεμόμενοι τὴν ναρβωνίτιν (sic) ἐπικράτειαν κέλται ὑπὸ τῶν πρότερον ὠνομάζοντο. (189) ἐξ ὧν οἶμαι — ἐπιφάνειαν. ἑξῆς δὲ — λίγηρος ποταμοῦ ἐς ὠκεανὸν ἐκδιδόντων ὧν ἔνια ἐπιλαμβάνουσι καὶ τοῦ ῥοδανοῦ τῆς ποταμίας. ἔστι δὲ ἔθνη — μεσόγαιαν. (190) ἐντεῦθεν δ' ἐστὶ καὶ ὁ κόλπος — καὶ αὐτός: (192) ὅτι τὰ γαλατικὰ ἔθνη ξ' τὸν ἀριθμόν ἐστι. τὰ δ' ἑξῆς ἔθνη τὰ συντείνοντα — ἄραρος. οὗτοι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἄλπεων — ἐπὶ τῷ ἄραρι. πέραν δὲ τοῦ ἄραρος — τὰ διαγωγικὰ τέλη. τὴν δ' ἐπὶ τῷ ῥήνῳ — εἰς τἀναντία μέρη ῥεῖ καὶ πληροῖ τὴν λάριον λίμνην. καὶ ὁ ῥῆνος δὲ — μεγάλην. (193) τὸ δὲ μῆκος αὐτοῦ πλείους τῶν ,γ σταδίων ἐπ' εὐθείας. χωρὶς τῶν σκολιωμάτων. ῥέει δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ σηκουάνας ἐπὶ τὰς ἄρκτους — μικρὸν ἀπωτέρω. ἐνταῦθά που καὶ τὰ κιμβρικὰ οὐκ ἄπωθεν ἐλουητανῶν. ὧν φασι περὶ μ' μυριάδας διαφθαρῆναι εἰς τὸν πρὸς τὸν καίσαρα πόλεμον. οἷς ὁμόρους τοὺς γερμανοὺς λέγουσι πλησίον δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ῥήνου μενάπιοι κατοικοῦσι ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ. (194) κατὰ τούτους δ' ἵδρυνται σούγαμβροι γερμανοί. πάσης — τῶν ἄλλων. μετὰ δὲ τὰ λεχθέντα — ουένετοι μέν εἰσιν. (195) τούτους οἶμαι — ἄλπεων γῆς. διὰ δὲ τὴν — ἰσχυριζόμενος. τὸ δὲ σύμπαν — κακόηθες. (196) οὗτοι ὅμορον οἰκοῦσι χώραν τοῖς γερμανοῖς διοριζομένην — γερμανία. οἱ μέντοι ῥωμαῖοι πολὺ ῥᾷον ἐχειρώσαντο τούτους ἢ — σύμπαντας. εἰσὶ μὲν οὖν — διηρημένους. αὐτῶν δὲ τῶν βελγῶν — δυνα-

μένων ὅπλα φέρειν. σὺν δὲ τῇ πολυανθρωπίᾳ λέγει φαίνεσθαι καὶ τὴν τῶν γυναικῶν ἀρετὴν πρὸς τὸ τίκτειν καὶ — μεγέθεσι. ἔστι δέ τι καὶ γρόσφῳ — (197) θήρας: (198) ὅτι ἐν τῇ κελτικῇ — βελῶν: (199) ἡ δὲ βρεττανικὴ — τό τε κελτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ καντίου — βρεττανικῆς μέχρι: (201) τὴν δὲ θούλην τῶν ὀνομαζομένων — τιθέασιν. χρῆται δὲ τοῖς πράγμασι τοῖς τῇ κατεψυγμένῃ ζώνῃ πλησιάζουσιν ὁμοίως τῷ τῶν καρπῶν — ὄμβρους: ἄρχονται μὲν οὖν αἱ ἄλπεις ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων — (202) σʹ πρὸς τοῖς ξʹ. παρωνόμασται δὲ ἀπὸ τῶν ἀλβίων πρότερον οὕτω καλουμένων καὶ νῦν ἔτι τὸ ἐν ἰάποσιν — ἐκτεταμένων. ὅλως δὲ ἡ παραλία — λιμένος ἀλίμενος — λίγυες. ἔχουσι δ' ὕλην — εὑρίσκεσθαι. κατάγουσι δὲ τὰ παρ' αὐτοῖς εἰς τὸ ἐμπόριον τὴν γέννουαν. ἀντιφορτίζονται δὲ — τῆς ἰταλίας. πλεονάζει δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ λιγκούριον ὅ τινες ἤλεκτρον προσαγορεύουσιν. ἐντεῦθεν δ' εἰσὶ καὶ σάγοι καὶ οἱ λιγυστινοὶ χιτῶνες. (203) τοὐντεῦθεν δ' ἤδη — ὀνομάζουσι: ἄνω δ' ἔν τισι κοίλοις χωρίοις — τἀναντία. ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ πάδος πολὺ ταπεινότερος τούτων τῶν χωρίων πολύς — (204) ἴστρου: (207) ὑπέρκειται δὲ τῶν κάρνων τὸ — ἀτησῖνος (sic). καὶ γὰρ ὁ ἴστρος ἀπὸ τούτων λαμβάνει τὰς ἀρχὰς τῶν ὀρῶν — ὅπου αἱ τοῦ ἴστρου πηγαί. ἄλλαι δ' εἰσὶν — τὸ τοῦλλον: καὶ οἱ ἰάποδες δὲ ἤδη τοῦτο ἐπίμικτον — ἐστί: τὸ δὲ πάμπορτον ποταμὸς — καὶ βόας: (208) ὅτι παραβάλλονται αἱ ἄλπεις πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἤλλησιν (sic) ὄρη τὰ μέγιστα τὸ ταΰγετον — διὰ ταυρίνων. εἶτα τὴν διὰ σαλασσῶν — κρημνώδεις.

LIBER V.

(209) μετὰ δὲ τὴν ὑπώρειαν — (210) ῥωμαίους: ὅτι τῶν μὲν ἄλπεων — (211) ὅροις. φησὶ δὲ πολύβιος — δὲ καὶ φʹ δέουσαν: σῃ μεδιολάνιον ἰνσούβρων μητρόπολιν ἀξιόλογον πόλιν πέραν τοῦ πάδου. (212) ἔστι δ' ὁ πάδος ποταμὸς ὁ μέσον πως διαιρῶν τὸ ὑπὸ ταῖς ἄλπεσι πεδίον τῆς ἰταλίας σφόδρα εὔδαιμον καὶ γεωλοφίαις εὐκάρποις πεποικιλμένον καὶ καλεῖται — κελτῶν καὶ ἐνετῶν. τῶν μὲν τοῖς ὑπεραλπίοις ὁμοεθνῶν κελτοῖς. τῶν δὲ ἐνετῶν τοῖς ἐν τῇ παφλαγονίᾳ ἐνετοῖς.

σωθῆναι δὲ δεῦρο μετ' ἀντήνορος ἐκ τοῦ τρωικοῦ πολέμου. ἄλλοι δέ φασιν οὐ τούτοις ἀλλὰ τοῖς παρωκεανίταις κελτοῖς: (214) ὅτι καὶ ἡ ῥάβεννα τῆς ἰταλίας θετταλῶν κτίσμα. οὐ — τινας. αὐτοὶ δ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. τὴν δ' ἀδρίαν ἐπιφανῆ — ὅρων τὰ ἀκυλήια. (215) τὰ δὲ περὶ φαέθοντα — νήσους καὶ μελεαγρίδας πάντα μεμύθευται. οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδέν ἐστιν ἐν ἰταλίᾳ. (218) ὅτι ἡ κέγχρος μέγιστόν ἐστι τοῦ λιμοῦ ἄκος — σπάνις. τοῦ δ' οἴνου — τε καὶ ἑτερόμαλλον: ὅτι οἱ τυρρηνοὶ τὰ πεδία ἔχουσι τὰ μέχρι — μέχρι τῆς παραλίας. (219) ἀνέχουσι δὲ — τῆς καμπανίας: ὅτι οἱ τυρρηνοὶ παρὰ ῥωμαίοις τρουσκοι καὶ τοῦσκοι — δεῦρο: (220) ὅτι πελασγοὶ φῦλον ἀρχαῖον καὶ κατὰ τὴν ἑλλάδα πᾶσαν ἐπιπολάσαν καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς αἰολεῦσι τοῖς κατὰ θετταλίαν. (221) νομίζειν δὲ — τετυχήκασι: (222) ὅτι ἡ πίσα τῆς τυρρηνίας ἐστὶ κτίσμα τῶν ἐν πελοποννήσῳ πισατῶν. δυεῖν δὲ ποταμῶν — αἴσαρος: (223) ὅτι ἀπὸ ποπλωνίου πόλεως τυρρηνικῆς κατοπτεύεται πόρρωθεν — διέχει. ἐκ δὲ τῆς αἰθαλίας κομίζεται σίδηρος. οὐ γὰρ δύναται — ἤπειρον. ἀναπληροῦται δὲ τὰ μεταλλευθέντα τῷ χρόνῳ ὀρύγματα καθάπερ — (224) μάρμαρον. μῆκος δὲ σαρδόνος μίλια σκ', πλάτος δὲ ϟη'. ἡ δὲ περίμετρος περὶ ,δ σταδίους. (225) γίνονται δ' ἐνταῦθα οἱ τρίχα — θωρακίζονται. ἀπὸ: (sic) ὅτι τὸ διάστημα ἀπὸ θαλάττης μέχρι ῥώμης στάδιοι ρϟ. τὰ δὲ ὤστια πόλις λατίνη ἀλίμενος διὰ τὴν πρόσχωσιν τοῦ τιβέριος: (232) ὅτι συνεχῶς τῇ λατίνῃ πρότερον αὔσονες ᾤκουν. οἵπερ καὶ τὴν καμπανίαν εἶχον. νῦν δ' ἅπαντα λατίνων ἐστὶ μέχρι σινοέσσης: (233) τῶν δ' αὐσονίων οὐδ' ἅπαξ — καλεῖται: ὅτι τὰ κοῖλα πάντα καιάτας οἱ λάκωνες προσαγορεύουσι: (234) ὅτι καὶ ἡ ῥώμη λατινικὴ πόλις ἐστὶν ὑπὲρ τῶν ὠστίων κειμένη ἐπὶ τῷ τιβέρει. οὐκ ἐρυμνή. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ἐρυμάτων ἀλλὰ — τείχεσι: ὅτι τοὺς ἀπούλους, εἰσὶν δὲ τῆς λατίνης, δαυνίους ἕλληνες καλοῦσιν. (241) ὁ δ' ἀγκὼν πόλις ἐστὶν ἑλληνὶς συρακουσίων — καὶ εὐπόρφυρος (sic?): ὅτι τοὺς καμπανοὺς καὶ αὔσονας καλεῖσθαί φησι: (242) ἔστι δ' ἀπὸ σινοέσσης ἐπὶ τὴν ἑξῆς — εὔκαρποι. διὰ δὲ τὴν τρυφὴν εἰς μαλακίαν — τετάρτῳ σπόρῳ. (243) ὡς δ' αὔτως εὐέλαιός ἐστι: ὅτι ἐφεξῆς τῇ καμπανίᾳ ἡ κύμη χαλκι-

δέων — κτίσμα. πρότερον μὲν οὖν ηὐτύχει — δι' ἀρετήν. ὠνομάσθαι δ' ἔνιοι — αἰγιαλός. πλησίον δὲ τῆς κύμης — τεναγώδης. (244) ἐνταῦθά που καὶ ὁ ἄορνος κόλπος. ὅπου τὰ περὶ τὴν νεκυῖαν τὴν ὁμηρικὴν μυθεύεται καὶ τοὺς κιμμερίους καὶ στύγα. ἔστι γὰρ πηγή τις αὐτόθι ποταμίου ὕδατος ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οὔπερ ἀπείχοντο πάντες. τόν τε πυριφλεγέθοντα — (245) τόπον. νυνὶ δὲ τῆς — μῦθος. (244) προσεμύθευον δ' οἱ ἐπιχώριοι καὶ τοὺς ὄρνεις — πλουτωνείοις: ἐνταῦθα καὶ ἡ δικαιαρχία. (246) μετὰ δὲ δικαιαρχίαν νέα πόλις κυμαίων ὅπου δείκνυται σῆμα (μν sup. σ) τῶν σειρήνων μιᾶς παρθενόπης: ὅτι πᾶς ὁ πόρος ὁ ἀπὸ κυμαίας ἀρξάμενος διάπυρός ἐστι — διανοηθεὶς πίνδαρος τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ φησὶν ὑποκεῖσθαι τὸν τυφῶνα.

LIBER VI.

(252) μετὰ δὲ τὸ στόμα τοῦ σιλάριδος λευκανία καὶ πλησίον ἡ ποσειδωνία. ἐντεῦθεν — λευκωσία ἐπώνυμος μιᾶς τῶν σειρήνων. μετὰ δὲ τὸν ποσειδωνιάτην ἕτερος συνεχὴς κόλπος, ἐν ᾧ πόλις ἐλέα τοὔνομα ἀπὸ ποταμοῦ ἐλέητος ἔχουσα. ἐξ ἧς παρμενίων (sic) καὶ ζήνων οἱ πυθαγόρειοι. πρὸ δὲ τῆς ἐλεάτιδος αἱ οἰνωτρίδες νῆσοι β'. τῶν δὲ λευκανῶν οἱ τὴν μεσόγαιαν ἔχοντές εἰσι οἱ ὑπεροικοῦντες τοῦ ταραντίνου κόλπου. τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν βρέττιοι μέχρι τοῦ σικελικοῦ κατέχουσι πορθμοῦ. (255) ἔστι δ' ἡ λευκανία — θουρίων. ὑπὲρ δὲ τούτων βρέττιοι χερρόνησον οἰκοῦντες. ὠνόμασται δὲ — πρότερον: (256) ὅτι κωσεντία — πανδοσία. πρόκεινται δὲ τῆς ἠιόνος — τὸν ἀριθμόν. ἐκδέχεται δ' ἐντεῦθεν — ταπεινὸν ἔχουσα. (257) πλησίον δ' ἐστὶν ἡ γέννς. ἀπὸ δὲ γέννος — διαπέραμα: ὅτι κτίσμα τὸ ῥήγιον χαλκιδέων. (258) ὠνομάσθαι δὲ ῥήγιον — κἀκεῖνος εἴρηκεν. τεκμαίρονται δ' ἀπὸ — καὶ αἱ οἰνωτρίδες. πλὴν εἴτε — σαυνιτῶν. (259) ἀπὸ δὲ τοῦ ῥηγίου — εὐάνθους. ἀπὸ ῥηγίου μέχρι λοκρῶν χ' στάδιοι: (260) ὅτι ὁ ἄληξ ποταμὸς διορίζει τὴν ῥηγίνην ἀπὸ τῆς λοκρίδος βαθεῖαν φάραγγα διεξιών: (261) ὅτι δρυμὸς κατὰ τὸ μαμέρτιον βρεττίων πόλιν φέρων τὴν ἀρίστην πίτταν εὔενδρος καὶ εὔυδρος — σάγρᾳ (sic). μετὰ ταύτην σκυλήτιον. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κροτωνιατῶν χώρα — ἱερόν: ὅτι

ὁ ταραντίνων κόλπος μιλίων σμʹ τὸν περίπλουν ἔχει: (262) ἀπὸ δὲ τοῦ λακινίου ἐν ρνʹ σταδίοις εἰς κρότωνα. ὅπου ποταμὸς αἴσαρος καὶ ἕτερος νέαιθος ἐπώνυμος τοῖς συμβεβηκόσιν ὑπὸ τῶν τὰς ναῦς ἐμπρησασῶν γυναικῶν: ὅτι κρότων πλείστους ὀλυμπιονίκας ἔσχε καὶ περὶ τούτων εἴρηται τὸ κροτωνιατῶν ἔσχατος — (263) χρόνον. ἐφεξῆς ἐστὶ σʹ σταδίοις — στρατεῦσαι. ὑπὸ μέντοι — ἡμέραις οʹ. ὁ μὲν οὖν σύβαρις — λουομένους. ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ τάρας καὶ ἰαπυγία: ὅτι περιοδεύσομέν φησι τὰς νήσους ἀντὶ τοῦ περιηγησόμεθα καὶ ὁ κωμικὸς γῆς περίοδος ἁπάσης. τὴν οἰνωτρίαν μόνον ἰταλίαν ὠνόμαζον οἱ πρότερον: (265) ἔστιν ἡ σικελία — λιλύβαιον. (266) τὸν δὲ περίπλουν — ἀποφαίνει. ἔνιοι δὲ ἁπλούστερον εἰρήκασι τὸν περίπλουν ἡμερῶν εʹ. δίαρμα δ' ἐστὶν — στάδιοι ͵δ. — (267) ἀπὸ δὲ λιλυβαίου τοὐλάχιστον — καρχηδόνα. ἀνάγκη δὲ λοξοῦσθαι πρὸς ἕω τὴν ἐπὶ πελωριάδος πλευρὰν ἀπὸ λιλυβαίου καὶ βλέπειν — συράκουσαι. — (268) ἀπέχει δὲ τοῦ — ἔλαττον. δείκνυται δὲ καὶ — ταυρομενίας: (271) ὅτι τοῦ ῥοδανοῦ συμμένει τὸ ῥεῦμα διὰ λίμνης ἰὸν ὁρατήν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀλφειοῦ οὐ πάνυ πιθανὸς ὁ λόγος. ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ βραχὺ — κλυδασμοί. εἰ μὲν γὰρ πρὸ τοῦ συνάψαι — γλυκύ (sic) ἐπιτείνει δὲ τὸ ψεῦδος — εὐπειθής: ὅτι ἀκράγας πρὸς τὸ μέρος ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν καρχηδονίαν ἀφορῶν: ὅτι ἱμέρα καὶ γέλα τῆς μεσογαίας: ὅτι καλλίπολις καὶ εὔβοια καὶ ἐν σικελίᾳ: (274) ὅτι ἡ αἴτνη ὑπέρκειται μάλιστα τῆς κατὰ τὸν — κατέχεται. ἅπασα δ' ἡ — μεστή. θερμῶν γοῦν — τόπους τὰ μὲν ἁλμυρὰ τὰ δὲ πότιμα. (275) ἐν δὲ ταῖς περὶ ἀκράγαντα λίμναις οὐ συμβαίνει τοῖς ἀκολύμβοις ξύλων τρόπον ἐπιπολάζουσιν. συγγενῆ δὲ καὶ τοῖς κατὰ σικελίαν — λιπάραν. (276) ἐὰν μὲν οὖν — φησὶ τῆς μιᾶς τῶν νησίδων. ὥστε μηδὲ — ἀπὸ ἑνὸς τῶν κρατήρων τοῦ μεγίστου. τρεῖς γάρ εἰσι. ἔτι δὲ καὶ μύδρους ἐκφέρεσθαι (in marg. ἐξαίρεσθαι) καὶ — τὸν αἴολον: (277) πρόκειται δὲ τοῦ παχύνου μελίτη — μελιταῖα: ὅτι τὴν ἰαπυγίαν καὶ μεσσαπίαν — πευκέτιοι· οἱ δὲ ἐπιχώριοι — καλοῦσι: ὅτι χερρονησίζει ἡ μεσσαπία ἀπὸ βρεντεσίου — σταδίων ιʹ καὶ τʹ: ὅτι καὶ ὁ τάρας τῆς ἰαπυγίας. (281) ἐνταῦθα καὶ ὁ σκόπελος — λακίνιον. ἐνταῦθα καὶ βάριον πο-

λίχνιον. εἶτα λευκά. ἐκ δὲ τῶν λευκῶν — πρὸς τὸ βρεντέσιον. (282) ὅπερ εὐλίμενον σφόδρα. ἑνὶ γὰρ — καλεῖται. (283) εἰσὶ δ' ἐκ βρεντεσίου — ψ' που στάδιοι. τὴν δὲ συνεχῆ — φρεντανῶν. ἀπουλία δὲ ἅπασα αὕτη ἡ χώρα ἐλέγετο. (284) πρόκειται δὲ τοῦ κόλπου — νῆσοι. (285) ἀπὸ μὲν οὖν βρεντεσίου μέχρι γαργάνου μίλια ρξε'. ἐντεῦθεν δ' εἰς ἀγκῶνας σνδ'. ὁ δ' ἀρτεμίδωρος οὐ συμφωνεῖ. πολύβιος δ' ἀπὸ — ὄντα. μεταξὺ δ' εὐθὺς — προσαγορεύονται. ἐνταῦθα — τὸ ἄπουλον:

Typis A. G. Schadii.

Corrigenda et Addenda.

In verbis Strabonis.

Pag.	7	v.	6	scr.	*ποιητικὸν*
-	9	-	9	-	*ἐγχειρήσαντες*
-	12	-	10	-	*μή τί γε*
-	12	-	16	-	*παμπόλλην*
-	36	-	17	-	*ἕλησι*
-	40	-	27	-	*εἰς ἓν*
-	44	-	1	et 16 scr.	*ἀργεστᾶο*
-	45	-	7	scr.	*ἔστιν*
-	53	-	12	-	*πάντας*
-	75	-	20	-	*αὐτόν τε*
-	77	-	17	-	*αἰτίων*
-	78	-	4	-	*αἰφνίδιοι*
-	88	-	18	-	*πηγαί*
-	98	-	1	-	*Μασσαλίᾳ*
-	127	-	16	-	*τὴν δὲ*
-	185	-	3	-	*Γυμνήσιαι*
-	195	-	22	-	*Γυμνήσιαι*
-	201	-	17	-	*καὶ ταῦτα*
-	202	-	27	-	*πεντακισχιλίοις*
-	240	-	17	-	*διφθερίνοις*
-	304	-	15	-	*οὔσας*
-	308	-	5	et 6 dele asteriscos.	
-	361	-	11	dele asteriscos.	
-	385	-	23	dele comma post *Οὐόυλτοῦρνος*	
-	408	-	7	scr.	*Μέδμαν*

In notis.

Pag. 1 n. 1. Falsum est quod scripsi Siebenkeesium primum edidisse primi libri argumentum: Brequignyus enim iam habet ex *o* haud dubie petitum.

\- 9 adde n. 9 *ἐπιχειρήσαντες* ald.

\- 19 n. 5 scr. (sed *γνωμονικῶν* etc.)

\- 23 - 22 adde: rec. Cor.

